LENIN

OPERE COMPLETE

www.dacromanica.ro

Proletari din toate țările, uniți-vă!

LENIN

OPERE
COMPLETE

48

www.dacoromanica.ro

TRADUCEREA ÎN LIMBA ROMÂNĂ
APARE ÎN URMA HOTĂRÎRII C.C.
AL P.C.R. EA A FOST ÎNTOCMITĂ
DUPĂ ORIGINALUL ÎN LIMBA RUSĂ,
ED. A V-A

www.dacoromanica.ro

INSTITUTUL DE MARXISM-LENINISM
DE PE LÎNGĂ C.C. AL P.C.U.S.

V. I. LENIN

OPERE COMPLETE

EDIŢIA A DOUA

EDITURA POLITICĂ
BUCUREŞTI — 1968

www.dacoromanica.ro

INSTITUTUL DE MARXISM-LENINISM
DE PE LÎNGĂ C.C. AL P.C.U.S.

V. I. LENIN

VOL.

48

Scrisori

noiembrie 1910—iulie 1914

EDITURA POLITICĂ
BUCUREȘTI — 1968

www.dacoromanica.ro

PREFAŢĂ

În volumul patruzeci şi opt al Operelor complete ale lui V. I. Lenin sînt cuprinse scrisorile scrise în noiembrie 1910—iulie 1914, adică în perioada noului avînt revoluţionar ; ele sînt strîns legate de scrierile sale incluse în volumele 20—25 ale ediţiei de faţă.

Într-o serie de scrisori ale lui V. I. Lenin se reflectă imensa activitate politică-ideologică şi organizatorică desfăşurată de el pentru pregătirea celei de-a VI-a Conferinţe generale (de la Praga) a P.M.S.D.R., care a avut un rol de seamă în construirea partidului bolşevic — a partidului de tip nou — şi care a trasat linia politică şi tactica partidului în condiţiile unui avînt revoluţionar în continuă creştere.

Un grup de scrisori, adresate lui N. G. Poletaev, G. V. Plehanov, G. L. Şklovski, A. I. Liubimov, M. K. Vladimirov şi A. I. Rîkov, sînt consacrate problemelor puse de lupta cu lichidatorii şi de aplicarea tacticii unui bloc al bolşevicilor cu menşevicii-partiiţi, de refacerea instituţiilor centrale ale partidului, de convocarea unei plenare a C.C. al P.M.S.D.R. în străinătate în vederea pregătirii conferinţei generale a partidului. V. I. Lenin critică cu asprime pe Rîkov pentru atitudinea lui împăciuitoristă, pentru „retoricele atacuri împotriva lichidatorilor — în vorbe, şi *totală capitulare* în faţa lor — în fapte“ (volumul de faţă, p. 18), arată cît de nefastă şi de periculoasă pentru cauza partidului este poziţia împăciuitoriştilor.

Prevăzînd marile greutăţi pe care avea să le întîmpine pregătirea conferinţei, V. I. Lenin, încă din noiembrie 1911,

www.dacoromanica.ro

într-un schimb de scrisori cu social-democratul ceh A. Němec, a ajuns la o înțelegere cu el în ce privește convocarea conferinței la Praga și acordarea sprijinului necesar pentru organizarea ei. „Cel mai important pentru noi este să avem posibilitatea de a organiza toată treaba asta în modul *cel mai conspirativ*“ (p. 45). Social-democrații cehi au acordat un mare sprijin în organizarea conferinței, au dat dovadă de solidaritate internațională proletară și de atenție tovărășească față de delegați.

Lucrările acestei conferințe, care a avut loc în ianuarie 1912, s-au desfășurat în întregime sub conducerea lui Lenin. O hotărîre, dintre cele mai importante, adoptată de conferință a fost aceea prin care menșevicii-lichidatori erau excluși din rîndurile P.M.S.D.R. Apreciind însemnătatea acestei conferințe, V. I. Lenin îi scria lui Gorki îndată după încheierea lucrărilor ei : „În curînd îți trimitem hotărîrile conferinței. În sfîrșit, am reușit, în ciuda canaliei lichidatoriste, să refacem partidul și Comitetul său Central. Sper că, aflînd această veste, ai să te bucuri împreună cu noi“ (p. 50). După încheierea lucrărilor conferinței, întreaga atenție a partidului și a Comitetului său Central a fost îndreptată spre consolidarea rezultatelor obținute și spre înviorarea activității partidului prin aplicarea hotărîrilor adoptate de conferință. În scrisoarea adresată la 28 martie 1912 lui G. K. Ordjonikidze, S. S. Spandarian și E. D. Stasova și în cea din 16 aprilie către Biroul din Rusia al C.C. al P.M.S.D.R., Lenin cere să fie informat despre felul cum sînt aplicate rezoluțiile conferinței de către organizațiile locale, despre modul cum au condamnat ele pe lichidatori și au procedat, în general, la o ruptură cu ei și stăruie, totodată, asupra importanței pe care o are întărirea legăturilor dintre organizațiile de partid și Comitetul Central.

V. I. Lenin a condamnat cu vehemență încercarea lui Troțki, a vperediștilor și bundiștilor de a convoca împreună cu lichidatorii o conferință „a lor“ și de a înjgheba un bloc antipartinic. „N-au decît să încerce ! — scria V. I. Lenin. — E nevoie de fapte, iar nu de vorbe, domnilor ! ! Neputincioși v-ați dovedit voi (+ Troțki + vperediștii) încă de la

www.dacoromanica.ro

26. XI. 1910, cînd Troțki a făcut apel la convocarea unei conferințe, și neputincioși o să rămîneți.

Noi am rupt-o cu lichidatorii, *partidul* a rupt-o cu ei. Cei ce vor n-au decît să încerce să creeze un alt P.M.S.D.R. *împreună cu* lichidatorii ! Așa ceva e pur și simplu ridicol" (p. 56—57).

O serie de scrisori cuprinse în acest volum caracterizează munca intensă depusă de Lenin în îndrumarea ziarelor bolșevice legale — „Zvezda", „Nevskaia Zvezda" și „Naș Puti" — și a revistelor „Mîsl" și „Prosveșcenie". O atenție cu totul deosebită a acordat Lenin orientării „Pravdei" — ziar muncitoresc legal de tip nou. Articolele lui apărute în „Pravda", numeroasele lui scrisori către redacție au determinat orientarea și caracterul acestui ziar ca organ de presă combativ al partidului revoluționar al clasei muncitoare. Într-o scrisoare adresată lui Gorki la 1 august 1912, Lenin scria : „În Rusia însă se constată un avînt *revoluționar,* nu un altfel de avînt, ci tocmai unul revoluționar. Și noi, oricum, am reușit să asigurăm apariția unui cotidian, «Pravda», datorită, între altele, tocmai acelei conferințe (din ianuarie), la care latră proștii" (p. 90).

V. I. Lenin urmărea cu atenție activitatea „Pravdei", se bucura de succesele ei, o ajuta să-și lichideze greșelile. La început redacția ziarului accepta cam anevoie să se angajeze într-o polemică cu lichidatorii. Aceasta i-a atras o aspră critică din partea lui Lenin. În perioada campaniei electorale pentru Duma a IV-a de stat, V. I. Lenin a adresat redacției cîteva scrisori, în care-i cerea cu toată hotărîrea să întărească combativitatea ziarului și, ducînd lupta împotriva cadeților și a lichidatorilor, să popularizeze platforma bolșevicilor. În primăvara anului 1913 a fost înfăptuită reorganizarea redacției ziarului „Pravda" și a fost întărită conducerea ei de către Comitetul Central. Cu toate că, încă din cursul lunii martie, se înregistrează o creștere considerabilă a tirajului, V. I. Lenin stăruie asupra necesității a desfășura o mai intensă campanie de subscripții pentru „Pravda", cere să se ducă luptă pentru fiecare uzină aflată sub influența ziarului menșevic „Luci" și, totodată, să se pornească o întrecere între uzine pentru cîști-

www.dacoromanica.ro

garea unui număr cît mai mare de abonați la „Pravda". În scurt timp, activitatea „Pravdei" s-a îmbunătățit considerabil : „...acum — scria V. I. Lenin — ziarul *s-a pus de-a binelea* pe picioare. S-a produs o îmbunătățire considerabilă și serioasă ; să sperăm că ea va fi totodată trainică și definitivă" (p. 203). Sub conducerea lui V. I. Lenin, „Pravda" a stat în centrul luptei pentru o adevărată unitate a clasei muncitoare, pentru reconstruirea unui partid proletar de masă.

Din scrisorile lui Lenin se vede cu cîtă atenție a urmărit el activitatea deputaților bolșevici din Duma a IV-a de stat, îndreptînd greșelile lor, făcîndu-i să învețe din propriile lor erori și succese. În perioada luptei duse de cei șase deputați bolșevici din Duma a IV-a — care reprezentau imensa majoritate a muncitorilor din Rusia — împotriva celor șapte deputați menșevici-lichidatori, V. I. Lenin dădea indicații în legătură cu tactica parlamentară, ajuta pe reprezentanții bolșevici la pregătirea celor mai importante cuvîntări pe care urmau să le rostească în Dumă. Din inițiativa lui, în noiembrie 1913 deputații muncitori au format fracțiunea bolșevică, de sine stătătoare, care a luat denumirea de „Fracțiunea muncitorească social-democrată din Rusia".

Un loc important ocupă în scrisorile din 1913 problemele pregătirii și desfășurării consfătuirilor de la Cracovia și Poronino ale Comitetului Central cu unii activiști de partid. O serie de documente în legătură cu Consfătuirea de la Cracovia se tipăresc acum pentru prima oară. Venirea unor activiști de partid din Rusia era un prilej de mare bucurie pentru V. I. Lenin. „Baza de la Cracovia s-a dovedit utilă : venirea noastră în această localitate a fost pe deplin «compensată» (din punctul de vedere al cauzei)" (p. 156). Datorită apropierii de Rusia, legăturile cu activiștii-practicieni de partid au devenit tot mai strînse. Comunicînd impresiile sale despre Consfătuirea de la Cracovia, V. I. Lenin îi scria lui L. B. Kamenev : „Totul merge de minune. Această consfătuire va avea o importanță cel puțin egală cu aceea a conferinței din ianuarie 1912. Se vor adopta rezoluții în *toate* problemele importante, *prin-*

www.dacoromanica.ro

tre care şi aceea a unificării... *Toate* rezoluţiile au fost adoptate *în unanimitate*... Un succes enorm!" (p. 160—161). Hotărîrile conferinţei au avut un rol important în consolidarea partidului şi în întărirea unităţii sale, în cucerirea majorităţii clasei muncitoare.

Paralel cu munca practică de conducere a partidului, V. I. Lenin şi-a continuat eforturile în direcţia fundamentării multilaterale a teoriei şi politicii partidului în problema naţională. Diferitele teze dezvoltate de el în unele scrisori sînt o preţioasă completare la lucrările şi articolele sale clasice : „Note critice în problema naţională", „Despre dreptul naţiunilor la autodeterminare", „Despre autonomia «naţional-culturală»" etc. În scrisorile sale către S. G. Şaumian din anii 1913—1914, V. I. Lenin explică cerinţele programatice ale bolşevismului, care prevăd dreptul naţiunilor la autodeterminare — adică la despărţire şi la formarea unui stat independent —, autonomie regională pentru acele naţiuni care vor să rămînă în componenţa statului respectiv, deplină egalitate în drepturi pentru toate naţiunile şi limbile. El se pronunţă cu toată hotărîrea împotriva lozincii burghezo-naţionaliste a autonomiei naţional-culturale, pentru care făceau o intensă propagandă oportuniştii, atît în Rusia cît şi în străinătate. Principalul în problema naţională — arăta V. I. Lenin — este unirea muncitorilor de toate naţionalităţile sub steagul internaţionalismului proletar, unitatea lor de acţiune în lupta de clasă, contopirea lor în organizaţii proletare unice.

V. I. Lenin milita pentru unitatea clasei muncitoare, pentru adevărata unitate a partidului ei, şi, de aceea, în scrisorile sale, ca şi în articolele sale, el se pronunţă cu toată hotărîrea împotriva federalismului în rîndurile partidului ; noi, spunea el, sîntem în principiu împotriva federaţiei, „sîntem pentru centralismul democratic" (p. 367).

O atenţie deosebită acorda Lenin mişcării muncitoreşti din Letonia. În volumul de faţă sînt publicate 11 scrisori adresate lui I. A. Berzin, I. E. Gherman şi I. Rudis-Ghipslis, social-democraţi letoni. Din aceste scrisori se vede atenţia încordată cu care urmărea el desfăşurarea luptei interne de partid din rîndurile Social-democraţiei din Ţinutul leton

www.dacoromanica.ro

şi cît de mult i-a ajutat el pe bolşevicii letoni. La cererea lor, V. I. Lenin a scris în mai 1913 un „Proiect de platformă pentru Congresul al IV-lea al Social-democraţiei din Ţinutul leton". Corespondenţa purtată de Lenin cu bolşevicii letoni constituie o mărturie a participării sale active la pregătirea şi desfăşurarea congresului Social-democraţiei din Ţinutul leton.

În perioada şederii sale în Polonia (din iunie 1912 pînă în august 1914), V. I. Lenin a stabilit legături şi mai strînse cu mişcarea muncitorească poloneză, cu social-democraţii polonezi, cărora le-a dat un sprijin serios. Social-democraţia din Regatul Poloniei şi din Lituania trecea pe atunci prin perioada sciziunii. În lupta împotriva greşelilor comise de Conducerea centrală a S.D.R.P. şi L., în fruntea căreia se aflau R. Luxemburg, L. Tyszka şi alţii, s-a format o opoziţie alcătuită din „rozlamovişti", care se sprijineau pe organizaţia din Varşovia. Într-o serie de articole şi scrisori din această perioadă, V. I. Lenin face o apreciere a stării de lucruri din rîndurile social-democraţiei poloneze şi dezvăluie cauzele sciziunii.

Cît timp s-a aflat la Cracovia, V. I. Lenin a continuat să se ocupe de problema agrară. Într-o serie de scrisori adresate lui V. A. Karpinski, redacţiei ziarului „Pravda", lui N. Osinski, lui I. A. Gurvici şi lui N. N. Nakoreakov, el cere să i se trimită cărţi de statistică agricolă americană, publicaţii statistice ale zemstvelor etc. din Rusia. Aceste materiale au fost folosite de V. I. Lenin în lucrarea sa în legătură cu agricultura americană, „Noi date cu privire la legile dezvoltării capitalismului în agricultură. Partea I", pe care a început s-o elaboreze la începutul anului 1915. Intenţia lui era să scrie şi părţile următoare ale acestei lucrări, care urmau să fie consacrate Germaniei şi Austriei ; materialele pregătitoare pentru aceste lucrări, aşa cum reiese din unele scrisori, au fost întocmite la Cracovia.

O mare parte din scrisorile lui V. I. Lenin sînt consacrate luptei duse de el pentru puritatea bazelor filozofice ale marxismului. Dînd, în anii reacţiunii, o puternică ripostă adversarilor concepţiei marxiste despre lume, V. I. Lenin a continuat şi în anii noului avînt revoluţionar

www.dacoromanica.ro

să respingă atacurile revizioniștilor îndreptate împotriva filozofiei marxiste. Într-o serie de scrisori către A. M. Gorki, L. B. Kamenev și V. P. Miliutin, precum și către redacția ziarului „Pravda" și a revistei „Prosveșcenie", V. I. Lenin critică machismul și „zidirea de dumnezeu", care erau propovăduite de Aleksinski, Bogdanov și Lunacearski, și arată că răspîndirea în rîndurile partidului și printre muncitori a unor concepții filozofice care neagă materialismul și dialectica constituie un mare pericol și poate să aducă prejudicii ireparabile educației politice a membrilor de partid. V. I. Lenin sublinia că filozofia machismului și mai ales „zidirea de dumnezeu" se întîlnea cu reacțiunea în politică și că concepțiile filozofilor revizioniști duceau la împăcarea cu rînduielile existente în Rusia și în Europa, la renunțarea la luptă, la „lăsarea în voia domnului". „Ideea de dumnezeu a făcut *totdeauna* să se tocească, să amorțească «simțul social», înlocuind ceea ce e viu prin ceea ce e mort, ea fiind *totdeauna* o idee de robie (de robie cumplită, fără ieșire). Niciodată ideea de dumnezeu nu l-a «legat pe individ de societate», ci *a încătușat* totdeauna *clasele* asuprite prin credința în *divinitatea* asupritorilor" (p. 259).

Pledînd pentru o demascare a dușmanilor marxismului în domeniul ideologiei, V. I. Lenin, într-o scrisoare adresată lui A. M. Gorki (februarie 1913), sublinia că e necesar să fie explicată și apărată teoria despre structura materiei, că acesta ar fi cel mai bun mijloc de luptă împotriva idealismului și a agnosticismului. Lupta intransigentă dusă de V. I. Lenin pentru puritatea teoriei revoluționare, pentru o dezvoltare a ei în chip creator, a avut o însemnătate imensă pentru educarea ideologică a muncitorilor în spiritul marxismului.

O serie de scrisori către I. F. Armand și I. F. Popov, din care o mare parte se publică pentru prima oară, sînt legate de Conferința „de unificare" de la Bruxelles, convocată de Comitetul executiv al Biroului socialist internațional pentru zilele de 16—18 iulie 1914. Sub pretextul restabilirii unității în P.M.S.D.R., liderii Internaționalei a II-a, care erau îngăduitori față de oportuniștii din rîn-

www.dacoromanica.ro

durile mișcării muncitorești din Rusia, au încercat să realizeze unirea bolșevicilor cu lichidatorii. Pledînd pentru o asemenea „unire", Kautsky, la sesiunea din decembrie 1913 a B.S.I., a afirmat că în Rusia „vechiul partid a murit". V. I. Lenin, indignat de această afirmație a lui Kautsky, a calificat-o drept *„neruşinată, impertinentă, monstruoasă şi ignorantă"* (p. 282).

V. I. Lenin a avut o atitudine negativă față de Conferința de la Bruxelles, despre care, în ironie, spunea că e o „reprezentație comică". Totuși refuzul de a participa la lucrările ei ar fi putut fi interpretat în mod greșit de acei muncitori care nu erau în măsură să se orienteze cum trebuie în lupta politică. De aceea, bolșevicii au hotărît să folosească această conferință ca mijloc de educare politică a proletariatului. „Am fi procedat mai cuminte — scria Lenin — dacă am fi refuzat categoric să mergem acolo. Dar muncitorii ruși n-ar fi înțeles sensul acestui răspuns, iar acum n-au decît *să învețe* dintr-un exemplu viu" (p. 361).

V. I. Lenin a pregătit raportul C.C. al P.M.S.D.R. care urma să fie prezentat la conferință, a scris o serie de indicații și instrucțiuni pentru delegație. În scrisorile către I. F. Armand, care constituie o completare a acestor indicații, V. I. Lenin a prevăzut pînă în cele mai mici amănunte dificultățile pe care ar putea să le întîmpine delegația, modalitățile de a folosi cît mai din plin — în polemica cu lichidatorii și mai ales cu liderii B.S.I. la Conferința de la Bruxelles — hotărîrile conferinței P.M.S.D.R., ale consfătuirii Comitetului Central cu unii activiști de partid, precum și alte materiale. „Esențial — scria Lenin în ajunul conferinței — este, după părerea mea, să demonstrezi că numai noi sîntem partidul (dincolo nu există decît un bloc fictiv sau niște grupulețe), numai noi sîntem partidul muncitoresc (dincolo e burghezia, care dă bani și încurajează), numai noi constituim *majoritatea*, 4/5 (p. 344).

În ciuda protestelor formulate de bolșevici, conferința a adoptat rezoluția de unificare a P.M.S.D.R. propusă de Kautsky. Această rezoluție, în care se declara că în rîndurile social-democrației din Rusia nu există nici un fel de divergențe esențiale, de natură să împiedice unificarea, era îndreptată spre lichidarea partidului marxist revoluționar

www.dacoromanica.ro

din Rusia. Bolșevicii au refuzat să se supună hotărîrilor adoptate de Conferința de la Bruxelles. Planul liderilor oportuniști ai Internaționalei a II-a de a lichida partidul bolșevic de sine stătător a fost demascat și s-a soldat printr-un eșec.

O însemnătate cu totul deosebită acorda Lenin convocării congresului ordinar al partidului. Într-o serie de scrisori adresate redacției ziarului „Puti Pravdî", lui I. I. Skvorțov-Stepanov, I. F. Armand și altora, Lenin propune să se confirme componența delegației, să fie invitați la lucrările congresului reprezentanți ai organizațiilor naționale, să fie procurate mijloacele necesare pentru ținerea congresului. Cu toate că congresul n-a mai avut loc, pregătirile făcute în vederea convocării lui au jucat un rol important în consolidarea organizațiilor de partid.

Ca reprezentant al P.M.S.D.R. în Biroul socialist internațional, V. I. Lenin poartă o vastă corespondență cu C. Huysmans, secretarul acestui Birou, în legătură cu probleme interne de partid, ca și cu probleme ale mișcării muncitorești internaționale și ale activității practice a B.S.I. Scrisorile adresate lui I. C. Frimu, J. Strasser, redacției ziarului „Bremer Bürger-Zeitung", lui W. Pfannkuch, M. Grunwald, J. Dietz, D. Wijnkoop și Jannson (sau Stitz) constituie o mărturie a amplelor legături ale lui V. I. Lenin cu activiști ai mișcării muncitorești internaționale.

V. I. Lenin, bolșevicii au luptat fără preget împotriva pericolului izbucnirii unui război imperialist. În octombrie 1912, cînd a început războiul în Balcani, Lenin a scris apelul „Către toți cetățenii din Rusia", care a fost publicat ca un manifest al C.C. al P.M.S.D.R îndreptat împotriva războiului. Trimițînd la B.S.I. traducerea germană a chemării, el îl ruga pe Huysmans să comunice secretarilor partidelor reprezentate în Birou și să remită presei socialiste textul acestui document. Apelul a fost adus la cunoștința muncitorilor din numeroase țări. V. I. Lenin a pregătit cu atenție delegația rusă la Congresul de la Basel al Internaționalei a II-a. El a propus ca la acest congres să fie folosită pe larg chemarea deputaților bolșevici din Duma a IV-a de stat, care protestau împotriva războiului.

www.dacoromanica.ro

Conținutul corespondenței îl caracterizează pe V. I. Lenin ca om, oglindește atitudinea lui față de familie și față de tovarăși. În scrisorile sale se reflectă grija înduioșătoare pentru sănătatea Nadejdei K. Krupskaia. Cît timp a stat internată în spital la Berna, el a vizitat-o în fiecare zi, s-a consultat cu medicii, a citit o serie întreagă de cărți medicale. Scrisoarea lui V. I. Lenin către V. A. Ter-Ioanisian este pătrunsă de multă grijă față de S. S. Spandarian, care se afla pe atunci în închisoare, și față de tatăl acestuia, care era bolnav. Cu multă atenție urmărea V. I. Lenin evoluția bolii lui F. N. Samoilov : dădea sfaturi în legătură cu internarea lui într-un sanatoriu, recomanda medicii pe care să-i consulte, îi cerea lui G. L. Șklovski să-l informeze mai des despre starea sănătății lui.

Un exemplu de atitudine delicată, tovărășească, ne oferă scrisorile adresate de V. I. Lenin lui A. M. Gorki. V. I. Lenin acorda o înaltă prețuire talentului lui Gorki, saluta colaborarea lui la „Zvezda", „Pravda" și „Prosveșcenie". Criticîndu-l pe Gorki pentru greșelile lui serioase în domeniul filozofiei, V. I. Lenin îl ajuta tovărășește să le lichideze. Îngrijorat de starea sănătății marelui scriitor, el îl sfătuia unde și cum să-și petreacă mai bine timpul de odihnă, se interesa de condițiile lui de viață.

*
* *

În volumul de față se tipăresc 173 de scrisori care n-au fost incluse în edițiile anterioare ale Operelor lui V. I. Lenin ; dintre acestea, 70 se publică pentru prima oară, iar 14 apar pentru prima oară în limba rusă.

În „Anexe" se publică o scrisoare către Biroul din străinătate al C.C. al P.M.S.D.R., mandatul încredințat Inessei F. Armand, ca reprezentantă în Biroul internațional al femeilor, și o scrisoare către Huysmans în legătură cu numirea lui M. M. Litvinov ca reprezentant al C.C. al P.M.S.D.R. în Biroul socialist internațional.

Institutul de marxism-leninism
de pe lîngă C. C. al P. C. U. S.

www.dacoromanica.ro

1910

1

CĂTRE A. M. GORKI

14. XI. 1910

Scumpe A. M.,

A trecut multă vreme de cînd n-am mai primit nici o veste de la d-ta şi de la M. F. Mi-e urît fără veşti de la Capri. Ce s-a întîmplat? Doar nu vei fi ţinînd şi d-ta socoteala scrisorilor, cum am auzit că fac unii cu vizitele!

Aici, la noi, toate sînt precum ştii. O grămadă de treburi mărunte şi tot soiul de neplăceri legate de lupta dintre diferitele „feude" dinăuntrul partidului. Brrr!... Şi ce frumos trebuie să fie acum la Capri!...

Ca să ne odihnim într-un fel de pe urma zîzaniilor am trecut la înfăptuirea unui vechi plan al nostru, acela de a edita „*Raboceaia Gazeta*". Am strîns cu multă greutate 400 frs.* Ieri a apărut, în sfîrşit, primul număr [1]. Ţi-l trimit împreună cu înştiinţarea de apariţie şi cu o listă de subscripţii. Membrii coloniei din Capri şi Neapole care simpatizează cu această iniţiativă (şi cu „apropierea" dintre bolşevici şi Plehanov) sînt invitaţi să-şi dea tot concursul. „*Raboceaia Gazeta*" este necesară, iar cu Troţki, care urzeşte intrigi în folosul lichidatorilor şi al otzoviştilor-vperedişti, e imposibil să conlucrăm. Încă de pe cînd eram la Copenhaga am protestat cu toată energia, împreună cu Plehanov, împotriva mîrşavului articol al lui Troţki din „Vorwärts". Şi dacă ai şti ce infamie a mai publicat el în „*Neue Zeit*" în legătură cu semnificaţia istorică a luptei din rîndurile social-democraţilor ruşi! [2]

* — francs — franci. — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

Dar articolul lui Lunacearski apărut în ziarul belgian „Le Peuple“ [3] l-ai citit ?

Punem la cale, tot în colaborare cu Plehanov, apariţia unei mici reviste legale în vederea luptei împotriva revistelor „*Naşa Zarea*“ şi „*Jizn*“ [4]. Sperăm să scoatem curînd primul număr [5].

Aşa se prezintă lucrurile pe la noi. Încetul cu încetul, puţin cîte puţin, cu multă greutate, ne smulgem totuşi din plasa de intrigi şi ieşim la liman.

Ce mai e nou pe la d-voastră ? I-ai scris lui Stroev ? Şi ce ţi-a răspuns ? Noi i-am trimis o primă scrisoare „pentru a stabili legătura“ ; el a primit-o şi ne-a răspuns că n-a înţeles cine anume îi scrie. I-am scris încă o dată, dar păstrează tăcere. E o lipsă grozavă de oameni, iar cei vechi s-au împrăştiat.

Era cît pe-aci să înjghebăm la Petersburg o gazetă săptămînală împreună cu fracţiunea din Dumă (din fericire, menşevicii de acolo nu înclină spre lichidatori, ci spre Plehanov), dar lucrurile s-au împotmolit iarăşi, dracu ştie de ce [6].

Scrie-mi cum o mai duci. Cum merge treaba ? Ce se mai aude cu revista de care am vorbit astă-vară ? Ce se aude cu „Znanie“ ? [7]

Sînt supărat pe M. F. şi am tot dreptul să fiu. Mi-a promis că o să-mi scrie, dar n-am primit încă nimic. Mi-a promis că o să strîngă nişte informaţii de la biblioteca din Paris în legătură cu istoria revoluţiei ruse. N-am primit nici o veste. Asta nu-i frumos.

O caldă strîngere de mînă. Al d-tale, *Lenin*

Cît despre referatul lui Tria, se pare că o să fie *totuşi* publicat. Aşa a hotărît redacţia Organului Central [8]. Sînt atîtea zîzanii şi în această redacţie, că nu le mai pot suporta...

Expediată din Paris la Capri

Publicată pentru prima oară în 1930, în „Culegeri din Lenin“, vol. XIII

Se tipăreşte după manuscris

www.dacoromanica.ro

2

CĂTRE G. V. PLEHANOV

22. XI. 1910

Scumpe G. V.,

Chiar în acest moment mi-a adus tov. Grigori scrisoarea dv. De la Biroul socialist internaţional am primit doar o adresă în care este vorba *numai* de chestiuni financiare, adică de cotizaţiile partidului nostru pentru B.S.I. Am remis această adresă casierului Biroului din străinătate al Comitetului Central şi i-am răspuns lui Huysmans că problema cotizaţiilor am adus-o la cunoştinţa Comitetului Central. Orice adresă a B.S.I. care nu se referă la chestiuni financiare am să v-o trimit, bineînţeles, şi dv.

Ce impresie v-a făcut „Raboceaia Gazeta" ?

Aici se vorbeşte că Martov & Co., reluînd editarea ziarului „Golos" [9], au invitat pe menşevicii-partiiţi „să iasă afară" din grupul „*lor*".

O caldă strîngere de mînă. Al dv., *N. Lenin*

Expediată din Paris la Geneva

Publicată pentru prima oară în 1930, în „Culegeri din Lenin", vol. XIII

Se tipăreşte după manuscris

3

CĂTRE A. M. GORKI

22. XI. 1910

Scumpe A. M.,

Ţi-am trimis acum cîteva zile un exemplar din „*Raboceaia Gazeta*" şi o scrisoare, în care te întrebam ce se aude cu revista despre care am vorbit astă-vară * şi despre care mi-ai promis că ai să-mi scrii **.

* În vara anului 1910, V. I. Lenin a fost la Capri, în vizită la A. M. Gorki. — *Nota red.*

** Vezi volumul de faţă, p. 1—2. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

Astăzi citesc în „*Reci*“ [10] un anunţ în legătură cu „*Sovremennik*“, care apare „cu colaborarea activă şi *exclusivă* (chiar aşa stă scris negru pe alb ! — o formulare agramată, dar cu atît mai pretenţioasă şi mai semnificativă) a lui Amfiteatrov“ şi cu colaborarea d-tale permanentă [11].

Ce-i asta ? Cum aşa ? O „mare“ revistă „lunară“, cu rubrici de „politică, ştiinţă, istorie şi viaţă socială“ ; dar asta-i cu totul altceva decît nişte culegeri care urmăresc să grupeze în jurul lor cele mai bune forţe ale beletristicii. O asemenea revistă trebuie să aibă o *orientare* bine determinată, serioasă, consecventă ; altfel, în mod inevitabil, o să se facă de ruşine atît ea cît şi colaboratorii ei. Şi „*Vestnik Evropî*“ [12] are o orientare, o orientare proastă, inconsistentă, searbădă, dar totuşi o orientare, care serveşte unui anumit element, unor anumite pături ale burgheziei şi care grupează totodată anumite cercuri de profesori, de funcţionari şi de aşa-zişi intelectuali din rîndurile liberalilor „onorabili“ (sau, mai bine zis, care ar vrea să fie onorabili). Şi „*Russkaia Mîsl*“ [13] are o orientare, o orientare mîrşavă, desigur, dar totuşi o orientare, care face un foarte bun serviciu burgheziei liberale contrarevoluţionare. Şi „*Russkoe Bogatstvo*“ [14] are o orientare, o orientare narodnică, narodnic-cadetă, dar totuşi o orientare, care de zeci de ani îşi urmează cursul ei şi care serveşte anumitor pături ale populaţiei. Şi „*Sovremennîi Mir*“ [15] are o orientare, adeseori menşevic-cadetă (care acum deviază spre menşevismul partinic), dar totuşi o orientare. O revistă lipsită de orientare este ceva stupid, absurd, scandalos şi dăunător. Dar ce orientare poate să aibă o revistă care apare cu „colaborarea exclusivă“ a lui Amfiteatrov ? Doar nu se poate pretinde că G. Lopatin ar fi în stare să-i imprime o orientare, şi, dacă zvonurile despre o participare a lui Kaciorovski sînt adevărate (se spune că ele şi-au găsit ecou şi în presă), atunci se poate vorbi despre o „orientare“, dar despre o

www.dacoromanica.ro

orientare dintre cele mai stupide, despre o orientare eseristă.

Cînd, astă-vară, am stat amîndoi de vorbă şi eu ţi-am spus că la un moment dat ţi-am scris o scrisoare plină de amărăciune în legătură cu „*Spovedania*", dar că n-am expediat-o din cauza sciziunii cu machiştii care tocmai începuse, d-ta mi-ai răspuns: „*Rău ai făcut* că nu mi-ai trimis-o". Apoi chiar d-ta mi-ai reproşat că n-am venit să te vizitez la şcoala de la Capri[116] şi mi-ai spus că, dacă lucrurile ar fi decurs altfel, ruptura cu machiştii-otzovişti te-ar fi costat mai puţini nervi şi o mai puţină irosire de forţe. Amintindu-mi de aceste discuţii, m-am hotărît acum să-ţi scriu fără întîrziere şi fără să mai aştept vreo verificare, sub impresia proaspătă a noutăţii.

Cred că o revistă politică şi economică voluminoasă, cu colaborarea exclusivă a lui Amfiteatrov, înseamnă ceva mult mai rău decît fracţiunea machiştilor-otzovişti. Rău în această fracţiune a fost şi este că orientarea ei *ideologică* s-a îndepărtat şi se îndepărtează de marxism, de social-democraţie, însă n-a ajuns la o ruptură cu marxismul, ci seamănă doar confuzie.

O revistă amfiteatrovistă (şi bine a făcut „Krasnoe Znamea"[117], fundată de el, că şi-a dat duhul la timp!) este o manifestare politică, o acţiune politică, ai cărei participanţi nici nu-şi dau măcar seama că în politică un „stîngism" general înseamnă prea puţin, că după 1905 este inadmisibil, imposibil şi de neconceput să vorbeşti în mod serios despre politică fără să-ţi clarifici atitudinea faţă de marxism şi faţă de social-democraţie.

S-a creat o situaţie detestabilă. Sînt trist.

Al d-tale, *Lenin*

Mariei Fedorovna salut et fraternité!

Expediată din Paris la Capri

Publicată pentru prima oară în 1924, în „Culegeri din Lenin", vol. I

Se tipăreşte după manuscris

www.dacoromanica.ro

4

*CĂTRE TOVARĂŞII CURSANŢI AI ŞCOLII DE LA BOLOGNA [18]

Stimaţi tovarăşi,

Nu pot accepta propunerea dv. de a ţine prelegeri la şcoala de la Bologna, în primul rînd din motive de ordin principial, iar în al doilea rînd pentru că n-am posibilitatea să viu acolo.

Consider că atît orientarea, cît şi metodele de activitate ale grupului care a organizat şcoala de la Capri şi pe cea de la Bologna sînt dăunătoare partidului şi au un caracter nesocial-democrat.

„Platforma" pe care au lansat-o organizatorii şcolii de la Capri şi o parte dintre cursanţi (ce-i drept o minoritate) constă în apărarea abaterilor de la marxism atît în domeniul filozofiei, cît şi în acela al politicii, al definirii sarcinilor tactice ale partidului nostru. În afară de asta, organizarea şcolii de la Bologna e în contradicţie şi cu această „platformă" şi cu cerinţele partinităţii, fiindcă organizatorii ei acţionează ca nişte scizionişti nu numai prin faptul că nu ajută (nici prin mijloace băneşti, de care ei dispun în momentul de faţă, şi nici prin muncă proprie) comisia şcolară care a fost numită de plenara Comitetului Central din ianuarie 1910 *, dar zădărnicesc pur şi simplu toate iniţiativele ei.

E clar deci că nu pot să particip în nici un fel la acţiunile întreprinse de acest grup antipartinic, care s-a îndepărtat de social-democratism.

Dar e de la sine înţeles că sînt gata să ţin, cu cea mai mare plăcere, *cursanţilor* şcolii de la Bologna, indiferent de vederile şi de simpatiile lor, o serie de prelegeri despre tactică, despre situaţia din partid şi despre problema agrară. În acest scop îmi permit să-i invit pe tovarăşii cursanţi ca la întoarcere să se oprească la Paris, unde s-ar

* Aici şi în paginile ce urmează printr-un asemenea asterisc au fost însemnate titlurile luate din manuscrisul original. — *Nota red.*

* Vezi rezoluţia plenarei C.C. al P.M.S.D.R. din ianuarie 1910 „Cu privire la şcoala de partid" („Rezoluţiile şi hotărîrile congreselor, conferinţelor P.C.U.S. şi ale plenarelor C.C.", partea I, Bucureşti, Editura pentru literatură politică, 1954, p. 246). — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

putea organiza o serie întreagă de prelegeri. Banii de drum se pot procura în felul următor : 1) Organizatorii şcolii de la Capri au împrumutat de la bolşevici 500 de franci. În momentul de faţă ei dispun de bani şi probabil că vor restitui această datorie partidului, adică Biroului din străinătate al Comitetului Central. În ce mă priveşte, sînt gata să stărui ca aceşti bani să fie alocaţi pentru călătoria cursanţilor de la Bologna la Paris şi cred că bolşevicul care a fost delegat de noi să facă parte din Biroul din străinătate al Comitetului Central ne va da tot concursul în această chestiune. 2) Dacă suma de 500 de franci e prea mică (nu ştiu cîţi cursanţi sînt la Bologna şi cîţi dintre ei ar putea veni), atunci mai există încă 1 500 de franci, alocaţi de către plenara Comitetului Central comisiei şcolare, cu care organizatorii şcolii de la Bologna au rupt legăturile. Cred că s-ar putea obţine ca această sumă să fie destinată organizării unui ciclu de prelegeri la Paris pentru cursanţii de la Bologna care ar dori să vină aici.

Parisul e destul de mare ca să putem aranja totul într-un mod pe deplin conspirativ (există cartiere în care nu locuieşte nici un rus) ; în afară de asta, îi putem instala şi în împrejurimile oraşului.

În încheiere, adresez mulţumirile mele cursanţilor şcolii din Bologna pentru invitaţia lor tovărăşească şi-mi exprim speranţa că vor accepta propunerea mea de a veni la Paris.

Cu salutări tovărăşeşti, *N. Lenin*

Scrisă la 3 decembrie 1910, la Paris

Publicată pentru prima oară în 1911, în „Darea de seamă a celei de-a doua şcoli superioare social-democrate de propagandă şi agitaţie pentru muncitori", editată de grupul „Vpered"

Se tipăreşte după textul „Dării de seamă", confruntată cu copia scrisă de N. K. Krupskaia

5

CĂTRE N. G. POLETAEV

Scumpe coleg,

V-am trimis astăzi o serie de materiale : 1) un adaos la articolul despre Muromţev (nu poţi să nu iei atitudine

www.dacoromanica.ro

față de asemenea manifestări, chiar și într-un moment ca acesta), 2) cu privire la cauzele și la importanța unei apropieri între bolșevici și menșevici (titlul poate fi schimbat), 3) despre divergențele politice din rîndurile mișcării muncitorești *, 4) despre octombriști, 5) congresul meșteșugarilor și muncitorii, 6) mișcarea sindicală.

Căutați, vă rog, să publicați aceste materiale și răspundeți-mi cît mai curînd.

Vă rog să transmiteți de urgență aceste materiale redactorului nostru **. Scrieți-mi dacă toate fricțiunile au fost lichidate.

Al dv., *Lenin*

Scrisă la 4 decembrie 1910
Expediată din Paris la Petersburg

Publicată pentru prima oară în 1933, în „Culegeri din Lenin", vol. XXV

Se tipărește după o copie dactilografiată (obținută prin perlustrare)

6

CĂTRE BIROUL DIN STRĂINĂTATE AL C.C. AL P.M.S.D.R.
CĂTRE B.S.C.C.

5. XII. 1910

Stimați tovarăși,

Un membru al fracțiunii social-democrate din Duma *** a declarat categoric într-o scrisoare că dacă nu i se trimite încă o mie de ruble nu poate să scoată ziarul [19]. De aceea propunem în modul cel mai insistent să i se trimită *de urgență* această a doua mie.

N. Lenin ****

Scrisă la Paris

Publicată pentru prima oară în 1933, în „Culegeri din Lenin", vol. XXV

Se tipărește după manuscris

* Vezi *V. I. Lenin.* „Divergențele din rîndurile mișcării muncitorești europene" (Opere complete, vol. 20, București, Editura politică, 1963, ed. a doua, p. 66—73. — *Nota trad.).* — *Nota red.*

** — V. D. Bonci-Bruevici. — *Nota red.*

*** Este vorba de N. G. Poletaev. — *Nota red.*

**** Scrisoarea este semnată și de G. E. Zinoviev. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

7

CĂTRE N. G. POLETAEV

Am primit ambele scrisori trimise de dv. şi, citindu-le, am rămas tare uimit. S-ar părea că nimic nu e mai simplu decît să ni se scrie, limpede şi fără echivoc, despre ce este vorba. Nici pînă în prezent nu ne-am putut dumeri cum stau lucrurile. Şi, totuşi, n-ar fi greu de găsit un om care, măcar o dată pe săptămînă, să ne scrie pe înţeles, limpede şi fără ocolişuri.

Încercarea dv. de a face distincţie între lichidatori şi lichidatorism este cît se poate de nereuşită. Niciodată noi n-am fost de acord cu o asemenea distincţie. Numai nişte sofişti sînt în stare de aşa ceva. Vă sfătuim insistent să nu daţi crezare sofiştilor, să nu faceţi o asemenea distincţie. Cu oricare alţii ne mai putem împăca, dar cu lichidatorii acest lucru este cu neputinţă ; aşa că, dacă nu vreţi să duceţi de rîpă toată treaba, nu-i lăsaţi să intre în rîndurile voastre.

Cu mare greutate am putut să obţinem de la un editor de aici încă o mie de ruble, pe care vi le vom trimite mîine. Dacă el o să vă plictisească din nou cu întrebări, sfaturi, condiţii şi toate celelalte, nu-i răspundeţi nimic sau răspundeţi-i aşa cum ne-am înţeles o dată.

În ceea ce priveşte revista, n-am primit nimic de la nimeni.

Aşadar, repetăm încă o dată cu toată insistenţa rugămintea noastră : am făcut rost pentru dv. de ceea ce trebuie, şi acum vedeţi să nu ne faceţi nici dv. de ruşine ; nu-i lăsaţi pe lichidatori să intre în rîndurile voastre (nu există şi nu poate să existe lichidatorism fără lichidatori. Şi cine şi-a bătut joc atît de rău de dv., făcîndu-vă să credeţi că există deosebire între lichidatorism şi lichidatori ?) şi aranjaţi apoi lucrurile în aşa fel, încît să ni se scrie în fiecare săptămînă pe înţeles, limpede, fără ocolişuri şi în mod amănunţit. Ce-i drept, aceste două rugăminţi nu sînt prea

www.dacoromanica.ro

mari şi nici prea greu de îndeplinit : dar ceea ce vă cerem este absolut necesar.

Al dv...

Scrisă la 7 decembrie 1910

Expediată din Paris la Petersburg
Publicată pentru prima oară în 1933, în „Culegeri din Lenin", vol. XXV

Se tipăreşte după o copie dactilografiată (obţinută prin perlustrare)

8

CĂTRE V. D. BONCI-BRUEVICI

Scumpe V. D.,

Am primit scrisoarea d-tale, dar, cu părere de rău, din conţinutul ei n-am putut să-mi dau seama cum stau lucrurile cu organizarea traducerilor. Am auzit că e ceva care te nemulţumeşte în mod deosebit. Ce anume ? În ce fel ? Şi de ce ? Ai reuşit să pui lucrurile la punct ? Eu nu ştiu nimic. E foarte, foarte întristător. Trebuie *neapărat* să ne grăbim, fiindcă elementele duşmănoase caută să ne împresoare, să ne lovească pe la spate. Noi, cei de aici, am făcut tot ce ne-a stat în putinţă pentru a procura suma ce vă lipsea. Am găsit un binefăcător. O să vă expediem banii. Aranjaţi totul în aşa fel, încît să nu fim lipsiţi de informaţii. Măcar o dată pe săptămînă să ne trimiteţi informaţii în legătură cu traducerile care vă parvin etc. etc. Circulă zvonuri despre oarecare nemulţumiri şi atîta tot. Născocesc unii, pe cît se pare, o delimitare între lichidatorism şi lichidatorişti. Curată sofistică ! Toate astea sînt nişte inepţii. De altfel, veţi şti să le daţi riposta cuvenită. Salutări lui V. M. Soţia mă roagă să-ţi transmit complimente.

Bătrînul

Scrisă la 9 decembrie 1910
Expediată din Paris la Petersburg

Publicată pentru prima oară în 1933, în „Culegeri din Lenin", vol. XXV

Se tipăreşte după o copie dactilografiată (obţinută prin perlustrare)

www.dacoromanica.ro

9

CĂTRE REDACŢIA ZIARULUI „SOŢIAL-DEMOKRAT“ [20]

Propun :

1) să se publice imediat în Organul Central traducerea acestei scrisori (poate cu unele mici prescurtări) ;

2) să se ceară în numele nostru *sindicatelor* (precum *şi birourilor uniunilor sindicale* din diferite oraşe) ale muncitorilor din transporturi, ale muncitorilor constructori de nave, ale muncitorilor de la uzinele de armament şi muniţii şi ale celor de la atelierele de furnituri militare etc. (iar acolo unde nu există sindicate să se ceară *grupurilor* de muncitori) să trimită la Organul nostru Central materiale întocmite de ei, informaţii, *descrieri ale grevelor ce au avut loc* etc. ;

3) să se publice *imediat* şi într-o formă concisă părerea noastră : (α) că nu poate fi vorba de un act izolat menit „să împiedice războiul“ (să-l preîntîmpine), ci de un asalt revoluţionar al *maselor* proletare în general, şi (β) că în actuala stare de lucruri din Rusia acordăm o mare atenţie explicării condiţiilor în care au avut loc grevele *din 1905* şi modului în care s-au desfăşurat ele.

Scrisă la 17 decembrie 1910, la Paris

Publicată pentru prima oară în 1933, în „Culegeri din Lenin“, vol. XXV

Se tipăreşte după manuscris

10

CĂTRE V. A. KARPINSKI

Dragă tovarăşe,

Vreau să-ţi fac o rugăminte în legătură cu o carte de-a mea despre statistica americană (titlul exact am să-l notez mai jos). Mi s-a întîmplat să am tocmai acum nevoie de ea şi să n-o găsesc. Îmi amintesc că în vara sau în toamna anului 1908 i-am dat-o (prin Nikitici) lui Aleksinski. N-o fi rămas cumva la el ? Îţi rămîn foarte îndatorat dacă afli

www.dacoromanica.ro

acest lucru şi mă ajuţi să găsesc cartea. Eu nu pot să-i scriu lui Aleksinski (nici nu ştiu dacă se află la Geneva sau la Capri). Poate că între timp o fi dat-o altcuiva. Cred că la biblioteca unde vin toţi ai putea mai uşor să capeţi unele informaţii sau să pui un anunţ, ca cel inserat mai jos, şi să-i trimiţi şi lui Aleksinski sau soţiei lui o copie.

O caldă strîngere de mînă. Salutări tovarăşei Olga.

Al d-tale, *Lenin*

Lenin caută cartea sa (care a rămas la unul dintre tovarăşii de la Geneva) :

„Abstract of the twelfth Census of the United States. *1900*" *, Washington, 1902

(un volum legat conţinînd date din statistica americană).

Găsitorul este stăruitor rugat s-o predea tovarăşului Karpinski, 1. Rue Dizereus, 1. Bibliothèque russe.

Scrisă nu înainte de 1910
Expediată din Paris la Geneva

Publicată pentru prima oară în 1930, în „Culegeri din Lenin", vol. XIII

Se tipăreşte după manuscris

* — „Extrase din al 12-lea recensămînt al Statelor Unite. *1900*". — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

1911

11

CĂTRE A. M. GORKI

3. I. 1911

Scumpe A. M.,

De mult voiam să răspund la scrisoarea d-tale, dar înteţirea zîzaniei de aici * (s-o ia 100 000 de draci !) m-a făcut să tot amîn.

Vreau să mai stau puţin de vorbă cu d-ta.

Înainte de toate să nu uit : Tria a fost arestat împreună cu Jordania şi Ramişvili. După ştirile primite, e mai mult ca sigur. Păcat de el. Este un băiat bun. Un revoluţionar.

În ceea ce priveşte „Sovremennik". Citesc azi în „Reci" cuprinsul primului număr şi înjur de mama focului. Vodovozov despre Muromţev... Kolosov despre Mihailovski, Lopatin : „Nu sînt ai noştri" etc. Cum să nu înjuri ? Şi acum parcă te văd şi pe d-ta făcînd haz pe seama mea, vorbindu-mi de „realism, democraţie, spirit de iniţiativă".

Crezi d-ta că aceste cuvinte sînt bune ? Sînt nişte vorbe *urîte*, folosite de toţi vulpoii burghezi din lume, de la cadeţii şi eserii de la noi pînă la Briand sau Millerand din ţara în care mă aflu, pînă la Lloyd George din Anglia ş.a.m.d. Sînt vorbe urîte, umflate, iar conţinutul lor promite să fie cadeto-eserist. Şi nu-i bine.

În ceea ce priveşte Tolstoi, împărtăşesc întru totul părerea d-tale că ipocriţii şi escrocii vor face din el un sfînt. Şi pe Plehanov l-au scos din sărite minciunile astea şi prosternarea servilă în faţa lui Tolstoi ; şi în privinţa asta sîntem de acord. Pentru o asemenea atitudine el şi înjură pe cei de la „Naşa Zarea" în Organul nostru Central (numărul

* Nemernicul de Troţki caută să-i unească pe golosişti şi pe vperedişti împotriva noastră. Îi declarăm război !

www.dacoromanica.ro

viitor) [21], iar eu în „Mîsl" * (azi a apărut nr. 1. Poţi să ne feliciţi : avem la Moscova o revistă a *noastră,* marxistă ! Să fi văzut ce bucurie a fost astăzi la noi !). „Zvezda" publică şi ea în primul ei număr (apărut la Petersburg la 16. XII) un reuşit foileton al lui Plehanov, însoţindu-l însă cu o notă *banală,* pentru care noi i-am şi ocărît *pe cei din redacţie.* Au ticluit-o, pe cît se pare, nătăfleţul de Iordanski împreună cu Bonci ! Dar nu văd cine, dintre cei de la „Sovremennik", ar putea să ducă lupta împotriva „legendei despre Tolstoi şi a religiei lui". Nu cumva Vodovozov şi Lopatin ? Cred că glumeşti !

Faptul că au început să fie cotonogiţi studenţii constituie, după mine, un motiv de consolare, dar lui Tolstoi nu i se poate trece cu vederea nici „pasivismul", anarhismul şi narodnicismul şi nici religia.

În ce priveşte donchişotismul care ar fi existînd în politica internaţională a social-democraţiei, mi se pare că n-ai dreptate. Se ştie, doar, că revizioniştii susţin de multă vreme teza potrivit căreia politica colonială ar avea un rol progresist, întrucît duce la extinderea capitalismului, aşa că n-are nici un rost „să-l acuzăm pentru lăcomia şi cruzimea" lui, căci „fără asemenea însuşiri" capitalul ar fi ca şi „ciung de ambele mîini".

Ar fi din partea social-democraţilor o dovadă de donchişotism şi de văicăreală numai dacă ei ar spune muncitorilor că salvarea trebuie căutată undeva în afara dezvoltării capitalismului, iar nu în dezvoltarea lui. Dar noi nu le spunem aşa ceva. Noi le spunem : capitalul vă înghite pe voi, o să-i înghită pe persani, o să vă înghită pe toţi şi va continua să vă înghită atîta timp cît nu-l răsturnaţi. Acesta-i adevărul. Şi nu uităm să adăugăm : în afară de dezvoltarea capitalismului, altă garanţie că vom repurta victoria în lupta împotriva lui nu există.

Marxiştii nu apără nici o *măsură* reacţionară, în genul interzicerii trusturilor, îngrădirii comerţului şi altele de acest fel. Dar *să-i lăsăm fiecăruia ce-i al său :* Homeakov & Co. să construiască drumuri de fier în Persia sau să-l trimită acolo pe Leahov, iar treaba marxiştilor este *să-i demaşte*

* Vezi *V. I. Lenin.* „Eroii «micilor rezerve»" (Opere complete, vol. 20, Bucureşti, Editura politică, 1963, ediţia a doua, p. 94—100. — *Nota trad.).* — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

în faţa muncitorilor. Capitalismul vă mistuie şi vă înghite, vă înăbuşă şi vă sugrumă ; opuneţi-i rezistenţă.

Rezistenţa opusă politicii coloniale şi jafului internaţional *prin* organizarea proletariatului, *prin* apărarea libertăţii de luptă proletare *nu frînează* dezvoltarea capitalismului, ci o *grăbeşte*, întrucît îl sileşte să recurgă la procedee mai civilizate şi, din punct de vedere tehnic, mai avansate. Există capitalism şi capitalism. Există un capitalism al octombriştilor, al ultrareacţionarilor şi unul al *narodnicilor* („realist, democratic", plin de „iniţiativă"). Cu cît vom *demasca* mai viguros capitalismul în faţa muncitorilor pentru „lăcomia şi cruzimea" lui, cu atît îi va fi mai greu capitalismului din prima categorie să se menţină, cu atît va fi mai sigură transformarea lui în capitalism de a doua categorie. Şi asta ne convine nouă, îi convine proletariatului.

Crezi că este aici o contradicţie, pentru că la începutul scrisorii consideram că cuvintele „realism, democraţie, iniţiativă" sînt nişte vorbe urîte, în timp ce acum găsesc că sînt bune ? Nu există aici nici o contradicţie : este rău pentru proletariat, dar este bine pentru burghezie.

Germanii au o revistă care e un model de oportunism : „Sozialistische Monatshefte" [22]. În paginile ei, nişte domni de teapa lui Schippel şi Bernstein atacă de multă vreme politica internaţională a social-democraţiei revoluţionare, afirmînd sus şi tare că politica ei a deviat şi acum seamănă cu „văicăreala" unor oameni „compătimitori". Asta, nenişorule, nu-i decît o scamatorie a unor escroci oportunişti. Cere să ţi se procure de la Neapole această revistă şi să ţi se traducă articolele lor dacă te interesează politica internaţională. Nu încape îndoială că şi la dv., în Italia, există asemenea oportunişti — numai marxişti nu găseşti, şi tocmai asta e scîrbos.

Proletariatul internaţional îşi exercită presiunea asupra capitalului în două feluri : prin aceea că îl transformă din octombrist în democratic şi prin aceea că, alungînd capitalul octombrist *din ţara* lui, îl *mînă* spre barbari. Or, aceasta lărgeşte baza capitalului şi-l apropie de pieire. În Europa apuseană aproape că nu mai există capital octombrist ; aproape tot capitalul a devenit democratic. Capitalul octom-

www.dacoromanica.ro

brist din Anglia şi din Franţa şi-a luat drumul spre Rusia şi Asia. Revoluţia rusă şi revoluţiile din Asia sînt o luptă pentru înlăturarea capitalului octombrist şi înlocuirea lui cu capital democratic. Iar capitalul democratic este ultimul venit pe lume. Mai departe n-are unde să meargă. Mai departe înseamnă că s-a sfîrşit cu el.

Ce părere ai despre „*Zvezda*“ şi „*Mîsl*“ ? După mine, cea dintîi e cam incoloră. A doua este *cu totul* a noastră, ceea ce mă bucură nespus de mult. Numai că au să-i dea repede lovitura.

Spune-mi, te rog, n-ai putea să aranjezi cu cei de la „*Znanie*“ să-mi tipărească o carte despre problema agrară ? Vorbeşte d-ta cu Peatniţki. Nu găsesc editor şi basta ! Sînt pur şi simplu desperat [23].

Citesc în post-scriptum la scrisoarea d-tale : „Tremur de frig şi-mi îngheaţă mîinile“ şi asta mă revoltă. Ce case mizerabile aveţi acolo la Capri ! Asta-i pur şi simplu revoltător ! La noi tot există calorifer, e cald de tot, iar d-tale îţi „îngheaţă mîinile“. Trebuie să faci scandal.

O caldă strîngere de mînă. Al d-tale, *Lenin*

Am primit de la cei din Bologna invitaţia să mă duc la şcoala de acolo (au 20 de muncitori). Le-am dat un răspuns negativ *. Nu vreau să am de-a face cu vperediştii. Vom căuta iarăşi să-i aducem pe muncitori aici.

Expediată din Paris la Capri

Publicată pentru prima oară în 1924, în „Culegeri din Lenin“, vol. I

Se tipăreşte după manuscris

12

CĂTRE G. V. PLEHANOV

3. II. 1911

Scumpe tovarăş,

Am primit astăzi scrisoarea dv. în legătură cu Singer şi am transmis-o unui tovarăş, care mi-a promis că va trimite

* Vezi volumul de faţă, p. 6—7. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

o telegramă (eu sînt bolnav, am o gripă uşoară). Apropo : la 18 decembrie v-am trimis scrisoarea lui Huysmans şi proiectul meu de răspuns [24]. A trecut, mi se pare, mult timp de atunci şi n-am primit nici un răspuns de la dv. !! Trimiteţi cel puţin scrisoarea lui Huysmans.

Un membru al fracţiunii mi-a scris că, după apariţia notei lui Iordanski în nr. 4 al ziarului „Zvezda", lichidatorii au declanşat un nou atac. Pentru lichidatori s-au pronunţat Smirnov, fratele lui Martov, Cerevanin şi alţii.

Împotriva lor : Veselovski, Cernîşev, Losiţki.

Poletaev (care mi-a scris despre asta) spune că victoria este certă, adică atacul lichidatorilor a fost respins.

O caldă strîngere de mînă. Al d-tale, *Lenin*

Expediată din Paris la San Remo

Publicată pentru prima oară în 1930, în „Culegeri din Lenin", vol. XIII

Se tipăreşte după manuscris

13

CĂTRE A. I. RÎKOV

Pentru tovarăşul *V l a s o v* (şi, *d a c ă d î n s u l* vrea, şi pentru polonezi)

Dragi tovarăşi,

Reflectînd asupra *întregului* conţinut al înţelegerii (adică al formulării unei baze comune pentru noi toţi şi a unei linii de acţiune) care a fost încheiată, în cadrul Biroului, între P.S.D. * şi cele două curente din rîndurile bolşevicilor, nu pot să nu arăt că această bază este *şubredă*, că ea prezintă unele *deficienţe* [25].

Esenţa acestui acord constă (a) în aceea că el defineşte precis şi clar linia principială, care e antigolosistă şi antivperedistă, adică reafirmă şi subliniază într-un mod absolut concret, care exclude orice răstălmăciri şi eschivări (de pe urma cărora partidul a avut atît de mult de suferit), necesitatea luptei împotriva lichidatorismului şi a otzovismului ;

* P.S.D. — social-democraţia poloneză. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

(b) în aceea că operează o „reformă" practică, adică o asemenea schimbare a efectivului de oameni (mai exact: a componenţei fracţiunilor sau a „curentelor") din *toate centrele* care e menită *să garanteze* aplicarea acestei linii principiale.

Dar ce reiese de aici ? Reiese că atît „linia" teoretică, cît şi activitatea practică sînt stabilite de Comitetul Central. Şi componenţa acestuia ? În cazul unui simplu (şi banal, arhibanal) „ultimatum", dat de nişte palavragii notorii, de nişte indivizi fluşturatici şi şmecheri şi de nişte samsari lipsiţi de principii (în genul Bundului) etc., dv. vă arătaţi *„dispuşi"* să stabiliţi un efectiv de **8.** Dar acest efectiv de 8 echivalează (şi acum acest lucru este limpede) cu *două* grupuri de cîte patru.

Rezultatul este o neutralizare, adică *o completă* paralizare a Comitetului Central ! !

Or, tocmai asta urmăresc lichidatorii.

Nici un fel de reforme în spiritul *nostru* (adică în spiritul celor preconizate de noi *toţi) nu aţi putea înfăptui* atîta timp cît există un asemenea grup de 8.

Se creează astfel o situaţie absurdă : noi *acceptăm* să dăm partidului şi bani, şi o publicaţie, *„Raboceaia Gazeta"*, şi toate forţele noastre *în mod condiţionat.* — În ce constă condiţia ? În promovarea unei linii principiale şi în efectuarea unei reforme. — Cine le va aplica pe amîndouă ? Comitetul Central. — Cine garantează pentru aplicarea lor în Comitetul Central ? Un *ultimatum* întîmplător al duşmanilor social-democraţiei (de felul lichidatorilor din rîndurile intelectualităţii bundiste) ! !

Acordul preconizează ca Comitetul Central *să facă* ceea ce, avînd drept componenţă un grup de opt, *nu poate* să facă.

Iată care e concluzia.

Această concluzie *repetă* greşeala comisă de plenară [26]: găseşti în ea aceleaşi deziderate pioase, aceleaşi vorbe dulci şi bune intenţii şi aceeaşi neputinţă de a le transpune în viaţă. Retorice atacuri împotriva lichidatorilor — în vorbe, şi *totală capitulare* în faţa lor — în fapte.

www.dacoromanica.ro

Dv., ca practicieni, vă revine sarcina de a aplica „acordul", dv. aţi propus punctul cu privire la grupul de opt. Datoria mea, după ce am examinat cu atenţie acest acord, este să vă *previn:* iarăşi vă păcălesc lichidatorii!

Este foarte uşor să-ţi dai „denumirea" de plehanovist (Adrianov sau acoliţii lui vor accepta, *desigur*, să li se spună şi diavoli, sau şi mai rău, numai să li se facă *o concesie oricît de mică:* denumirile sînt vorbe, iar micile concesii sînt fapte).

Prin instituirea grupului de opt veţi obţine *de fapt* o instituţie neputincioasă, la cheremul lichidatorilor. Iată în ce constă pericolul asupra căruia consider de datoria mea să vă atrag serios atenţia.

Dacă dv., ca practicieni, *vă apucaţi* să realizaţi un asemenea Comitet Central (sau un asemenea *grup de opt)* care să fie capabil să condamne şi pe golosişti, şi pe vperedişti, şi în acelaşi timp să efectueze reforme *e treaba dv.* În ce mă priveşte, dorind din tot sufletul să ajung la o înţelegere şi să fiu în bune relaţii cu dv., sînt obligat să vă ajut în înfăptuirea planului *dv.*

Dar a vă ajuta nu înseamnă „a vă cînta în strună". A vă ajuta înseamnă a vă arăta pericolele *reale* pe care *trebuie* să ştiţi să le evitaţi.

Plenara din ianuarie 1910 a făcut să stopeze *pentru un an* activitatea practică a centrelor, le-a transformat în *captive* ale lichidatorilor. În primăvara anului 1910, Inok *nu a reuşit* să se elibereze din această captivitate. La începutul anului 1911 *n-o să reuşiţi* nici dv. dacă n-o să luaţi măsuri urgente pentru transpunerea în viaţă a prevederilor acordului!

O caldă strîngere de mînă şi salutări. *N. Lenin*

Scrisă după 11 februarie 1911
Expediată din Paris la Berlin

Publicată pentru prima oară în 1931, în „Culegeri din Lenin", vol. XVIII

Se tipăreşte după manuscris

www.dacoromanica.ro

14

CĂTRE A. I. RÎKOV

Dragă Al.,

Îţi trimitem următoarele noutăţi :

1) declaraţia (în copie) a lui Igor, depusă azi de el la B.S.C.C. * [27] ;

2) rezoluţia adoptată de „grupul" de la San Remo (adică de Plehanov şi „ai casei").

Astăzi, într-o şedinţă a B.S.C.C., Liber a declarat că Adrianov se află undeva în apropiere de Moscova şi că, după informaţiile pe care le deţine, se discută problema convocării unei plenare a Comitetului Central în Rusia sau în străinătate.

După părerea mea, ar trebui să-l trimitem la Samovari ** pe Mihail Mironîci (vom căuta să-l trimitem mîine : adică să plece chiar mîine spre d-ta. Am vorbit astăzi cu el şi e de acord). În momentul de faţă, plecarea în Rusia prezintă pentru el un inconvenient, însă acest inconvenient *nu este prea mare,* aşa că s-a declarat de acord să se ducă şi acolo. Procedaţi în felul următor : trimiteţi-l *imediat* cu două însărcinări : (1) *să-l expedieze* imediat în străinătate pe Liubici ; (2) să stea de vorbă cu Samovari, să-i convingă să delege pe cineva pentru străinătate şi apoi să se întoarcă.

Ar fi absurd, stupid, lipsit de sens să acceptăm riscul unei căderi din moment ce Igor, în adresa *o f i c i a l ă* ce vi se trimite alăturat, se declară de acord să plece în străinătate şi promite chiar să aducă acolo *nu* numai pe Adrianov, ci „pe membrii supleanţi aleşi la Congresul de la Londra" [28] (adică pe Roman + Adrianov, adică pe amîndoi : reiese deci clar că venirea lui Liubici este **absolut** necesară, altfel grupul nostru de trei n-o să asigure majoritatea).

---

* *după ce o citeşti* (şi faci o copie), trimite-o numaidecît înapoi.

** „Samovari" — V. P. Noghin şi G. D. Leiteizen (Lindov), membri ai Biroului din Rusia al C.C. al P.M.S.D.R., care se aflau pe vremea aceea la Tula. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

Mîine expediem tezele referitoare la declarația cu privire la lichidatori și otzoviști.

O caldă strîngere de mînă. Al d-tale, *Lenin*

Scrisă la 17 februarie 1911
Expediată din Paris la Berlin

Publicată pentru prima oară în 1931, în „Culegeri din Lenin", vol. XVIII

Se tipărește după manuscris

15

CĂTRE A. I. RÎKOV

Sîmbătă, 25. II. 1911

Dragă Vlasov,

Am primit adineauri scrisoarea d-tale și mă grăbesc să-ți răspund numaidecît, fără să-l mai aștept pe Grigori, care ți-a transmis astăzi o scrisoare a lui Samovarov.

Lui Liubici îi scrie Nadia astăzi. E cît se poate de regretabil că te-ai trezit așa de tîrziu. Acum trebuie să i se scrie nu să se pregătească de plecare, ci să plece numaidecît. Scrie-i încă o dată și cît se poate de stăruitor să pornească la drum imediat, altfel adversarul va avea 4 (1 bundist + 1 leton + 2 menșevici), iar noi nu mai mulți decît atîția (3, dintre care unul sub semnul întrebării, + 1 polonez).

Scrisoarea d-tale în legătură cu declarația m-a mîhnit nespus de mult, fiindcă m-a făcut să-mi dau seama că nu ne-am înțeles îndeajuns și mi-a arătat cît de „instabil" este din această cauză (spre *adînca* mea *părere de rău)* acordul nostru.

Printre modificările propuse de d-ta sînt unele împotriva cărora n-am nimic de obiectat. Din acestea fac parte : separarea problemei străinătății, astfel ca ea să constituie obiectul unei rezoluții aparte ; completarea declarației printr-un paragraf special cu privire la însemnătatea Dumei și, în afară de asta, cerința de a se specifica că cei ce nu ne sprijină în alegerile pentru Duma a IV-a sînt niște trădători ; — tratarea *separată* a problemei reconstituirii celulelor (deși nu înțeleg de ce trebuie să tratăm această pro-

www.dacoromanica.ro

blemă separat şi nu-mi dau seama unde anume e cazul s-o punem. Şi totuşi e nevoie să spunem ceva în această privinţă ! Dar unde anume ?).

Dar printre modificările propuse de d-ta mult mai numeroase sînt cele inacceptabile şi dăunătoare.

(„Să declarăm că conferinţa nu mai poate fi amînată" ? ? De ce să umblăm cu şiretlicuri ? Nici d-ta nu crezi în aşa ceva ! Să ne pretăm la ipocrizie şi autoamăgire e tot ce poate fi mai dăunător în momentul de faţă !)

„Să ne exprimăm satisfacţia că, în fond, otzovism-ultimatismul a dispărut de la orizontul politic"...

Nu e adevărat. Eu i-am văzut pe muncitorii vperedişti, şi *chiar* cele spuse de Evgheni dezmint o asemenea afirmaţie.

„Să salutăm hotărîrea grupului «Vpered» de a participa la alegeri"...

O asemenea hotărîre *nu a fost* încă *adoptată* pînă în momentul de faţă. Iar dacă ea ar fi adoptată mîine, ar fi pur şi simplu scandalos „să salutăm" pe scizionişti pentru că şi-au făcut doar *datoria* şi să trecem sub tăcere faptul că au pus mîna pe bani [29].

D-ta scrii : „Nu cunosc nici un fel de declaraţii otzoviste sau ultimatiste pe care le-ar fi făcut grupul «Vpered» *după* plenară..."

Foarte rău că nu cunoşti. Iată asemenea declaraţii : 1) Foaia volantă scoasă de grupul *„Vpered"* după plenară : e plină de injurii la adresa organelor centrale şi în ea nu se spune nici un cuvînt despre o renunţare la platforma otzovist-ultimatistă. — 2) Culegerea nr. 1 [30] — la fel. *Nici un* articol de directivă cu privire la *Dumă* şi la activitatea din cadrul ei. — 3) Lunacearski în *„Le Peuple"* (citat în Organul Central : Lunacearski a fost delegat în mod oficial de către *grupul* „Vpered" să-l reprezinte la Congresul de la Copenhaga). — 4) Foaia volantă a grupului vperedist de la Geneva (din care au fost reproduse unele fragmente în *„Golos Soţial-Demokrata")* se solidarizează cu Lunacearski.

„Vpered" era *obligat,* după plenară, să adopte o *nouă* platformă, fiindcă *cea veche* (apărută la 27. XII. 1909, adică *în ajunul* plenarei) este o platformă *otzovist-ultimatistă.* „Vpered" *n-a* făcut acest lucru !

www.dacoromanica.ro

Principala d-tale greşeală este că dai crezare *vorbelor* şi închizi ochii asupra *faptelor*. Diverşi indivizi de teapa lui Domov sau Aleksinski sau nu ştiu care alţii ţi-au înşirat nişte „vorbe frumoase", iar d-ta le dai crezare şi faci afirmaţii de felul acesta : „*Vpered*" „se află în pragul destrămării sau este pentru noi un aliat potenţial" ; el „renunţă la platforma otzovist-ultimatistă".

Nu e *adevărat*. Astea-s nişte afirmaţii false ale unor escroci gata să promită orice numai *să ascundă* adevărul, să mascheze existenţa şcolii lor separate şi cele 85 000 de ruble acaparate de ei.

Dacă Domov se retrage din grupul „Vpered", apoi trebuie să ţii seama că el e profesor de liceu, e un filistin, un molîu, iar nu un om politic. Dacă Aleksinski „s-a certat" cu Bogdanov & Co., iată că acum, *întorcîndu-se* de la Bologna, s-a împăcat din nou pe deplin cu ei şi ieri a prezentat un referat *în numele* grupului „*Vpered*" ! !

D-ta te bazezi pe *vorbe* şi în mod *practic* rămîi neputincios, ceea ce înseamnă că repeţi greşeala *funestă* comisă de plenară, care a vlăguit de puteri partidul pentru o perioadă de cel puţin *un an*. Dacă d-ta ai să *repeţi* acum, după un an, idioatele greşeli împăciuitoriste comise de plenară, ai să compromiţi definitiv *toată* „unificarea". Spun asta cu toată convingerea, fiindcă, din experienţă, îmi dau perfect de bine seama de pericol. Lasă-l pe Samovarov să strige cît o vrea că eu am zădărnicit „unificarea" (astea sînt cuvintele lui Troţki şi ale lui Ionov ! !). Samovarov *trebuie* să spună în gura mare o asemenea absurditate (pe care el *nu se încumetă* s-o afirme în presă şi pe care eu am analizat-o şi am respins-o *în mod public* în „Diskussionnîi Listok" nr. 2 [31]), fiindcă lui *îi e ruşine* să recunoască greşeala comisă de împăciuitorişti la plenară. Greşeala lor constă în aceea că aproape au dus de rîpă unificarea cu menşevicii-*partiiţi*, dînd crezare *vorbelor* rostite de antipartinici, de golosişti şi oferindu-le *în mod practic* acestora posibilitatea *de a se consolida*.

Fereşte-te să repeţi această greşeală !

Vperediştii sînt foarte puternici. Ei au o şcoală — o conferinţă = un colectiv de agenţi. Noi (şi C.C.) *nu* avem aşa

www.dacoromanica.ro

ceva. Ei au bani : vreo 80 000 de ruble. Crezi că o să vi-i restituie ? Se poate să fiţi atît de naivi ? ?

Şi, dacă nu, atunci *cum* puteţi considera drept „aliaţi" pe nişte *fracţionişti* care deţin şi folosesc *împotriva* dv. un fond fracţionist ! ?

Nu-i nimic mai naiv decît ceea ce scrii d-ta : „Nu vreau să îngreuiez unor aşchii desprinse din «Vpered» posibilitatea de a ajunge la o apropiere".

Ei s-au apropiat de lichidatori, au înfiinţat o şcoală care e împotriva voastră şi vă amăgesc, spunîndu-vă : nu sîntem aşa ceva, nu sîntem otzovişti, iar voi daţi crezare vorbelor lor *şi nu luptaţi împotriva faptelor.* Asta chiar că e de neînţeles !

„N-aş vrea (scrii d-ta) ca din organizaţia din străinătate a întregului partid (şi nu a unei fracţiuni) să-i excludem pe vperedişti".

Una din două : sau *manifestaţi unele menajamente* faţă de o anumită fracţiune şi îi *lăsaţi* ei banii. În acest caz, vom publica o declaraţie către Comitetul Central (cerînd instituirea unei comisii de anchetă) şi vom spune : n-au decît să ajute vperediştii un *asemenea* Comitet Central, *noi nu vom face aşa ceva.*

Sau *condamnaţi* fracţionismul vperediştilor, dar în acest caz trebuie să fiţi consecvenţi. Dacă-l *condamnaţi* numai în vorbe, vă faceţi *de rîs.*

Atunci trebuie să spuneţi : *atîta timp* cît vperediştii (1) nu vor adopta o platformă *nouă,* (2) nu vor face declaraţii partinice, (3) nu vor dizolva şcoala lor *fracţionistă* şi (4) nu vor preda partidului banii deţinuţi de *fracţiunea* lor, ei constituie o fracţiune antipartinică.

Dacă nu veţi spune *acest lucru,* pierdeţi colaborarea noastră, *fără* s-o cîştigaţi pe aceea a vperediştilor. Dar asta e politică ?

În ce priveşte *(viitoarele!!)* aşchii, să nu-ţi faci nici o grijă. Dacă o să fim *puternici,* toţi o să vină la noi. Dacă o să fim slabi şi o să ne încredem doar în vorbe, o să rîdă lumea de noi şi atîta tot. O formă nu-i totuşi greu de găsit: bunăoară, condamnînd *fracţiunea* „Vpered", să spuneţi că *o parte* din *muncitorii* vperediştii sînt pentru alegeri, pentru

www.dacoromanica.ro

posibilităţile legale, pentru partinitate, că pe aceşti muncitori, pe aceşti vperediştii îi chemaţi să părăsească fracţiunea şi să vină în rîndurile partidului etc. etc.

În rezoluţia cu privire la unificarea celor din străinătate trebuie să spuneţi clar şi precis *cine* sînt cei ce dezorganizează ; să le ziceţi pe nume, să spuneţi că aceştia sînt *golosiştii* şi *vperediştii* şi să explicaţi în ce constă activitatea *lor* „dezorganizatoare şi antipartinică" ; că ea *nu* constă în ideile lor (despre astea se poate *discuta* şi scrie în „Diskussionnîi Listok" etc.), **ci** în şcoala lor separată şi în fondul lor şcolar aparte, în organul de presă aparte („Golos"), în colectele făcute în mod separat pentru „*Golos*", în grupările lor fracţioniste aparte (care întreţin legături cu Rusia *împotriva* Comitetului Central).

Dacă nu spuneţi clar şi precis că golosiştii şi vperediştii sînt cei ce dezorganizează, atunci întreaga rezoluţie este egală cu zero. Atunci ne veţi *sili* să ne ridicăm împotriva acestui *joc* de-a unificarea.

Dacă le veţi spune precis pe nume şi veţi explica *limpede* în ce constă fracţionismul lor, veţi *cîştiga* dintr-o dată şi în mod sigur *majoritatea* celor din străinătate (bolşevicii + plehanoviştii + muncitorii partinici + o mulţime de *grupuri* din „provincie" şi din America, unde nu există *conducători* golosişti).

Dacă „lupta" Comitetului Central împotriva *fracţiunilor* va consta în *a face curte* fracţiunilor *antipartinice* ale golosiştilor şi vperediştilor şi va frîna activitatea *noastră* (desfăşurată în spirit partinic) prin tot felul de formalităţi (polonezul, comisia, colegiile alcătuite din oameni care nu cunosc problema, „invitarea" vperediştilor, zîzaniile cu Aleksinski etc. etc.), atunci cu aşa ceva *nu putem fi de acord*.

Am primit adineauri o scrisoare din Petersburg. Samovarov a propus fracţiunii social-democrate din Dumă să prezinte o platformă electorală ! ! !

El a făcut această propunere majorităţii menşevicilor ! ! (şi nouă nu ne-a spus nici un cuvînt). Dacă Samovarov vrea să acţioneze *în felul acesta*, vă promit că am să scriu o serie de foi volante îndreptate *direct* împotriva lui.

www.dacoromanica.ro

Dacă e posibilă o înţelegere între noi, atunci *bolşevicii* trebuie să se unească într-un singur *c u r e n t* şi să activeze în **deplină armonie** (pe baza înţelegerii), iar nu să umble cu tertipuri şi să treacă de partea menşevicilor.

Scrie-mi care-i părerea d-tale. Şi cît mai curînd.

Cu salutări. Al d-tale, *Lenin*

P.S. Nu l-ai văzut cumva pe Nikitici ? Nu mai încearcă să amăgească lumea cu pacifismul grupului „*Vpered*“ ? ? În materie de promisiuni şi amăgeli e mare meşter.

Expediată din Paris la Berlin

Publicată pentru prima oară în 1931, în „Culegeri din Lenin“, vol. XVIII

Se tipăreşte după manuscris

16

CĂTRE N. G. POLETAEV

Scumpe coleg,

Am primit scrisoarea dv. din 10 februarie, în care relataţi despre trădarea comisă împotriva persoanei al cărei nume îl redaţi prin iniţiala — E. —.

Îmi cereţi „să aduc la cunoştinţă acest fapt“ celor 58 de menşevici [32]. Iertaţi-mă, dar trebuie să vă refuz această rugăminte. Nici nu mă gîndesc să comunic ceva unor asemenea indivizi sau să intru în relaţii cu ei. Dacă nu înţelegeţi de ce, am să vă mai explic încă o dată.

Scrisoarea dv. se încheie cu cuvintele : „Oare cei de acolo, de la Paris, nu-şi dau seama cum se resimt aici fricţiunile existente între dv ?“.

La Paris, lichidatorii îşi dau perfect de bine seama de ceea ce fac. E regretabil că la dv., la Petersburg, mai sînt unii care *nu înţeleg* ce fac şi ce citesc. Păcat ! Unor asemenea oameni le-a fost dat să fie mereu duşi de nas. Lichidatorii de aici, adică golosiştii, scot în mod special manifeste în genul manifestului celor 58, pentru a semăna zîzanie şi a crea confuzii în ceea ce priveşte lupta principială. Noi am

www.dacoromanica.ro

declarat (în fiecare număr al Organului Central şi în fiecare număr al unor alte publicaţii * care vă sînt cunoscute şi de care, sub raport topografic, sînteţi *mai aproape)* că cu grupul d-lui *Potresov* & Co., cu ideile celor de la „Naşa Zarea" etc. noi nu ne împăcăm, şi nu putem să ne împăcăm, şi că împotriva lor ducem şi vom duce o luptă necruţătoare. Aceştia sînt nişte acoliţi ai lichidatorilor, sînt nişte duşmani ai social-democraţiei şi ideile lor sînt ideile unor trădători.

Golosiştii nu pot duce în acest caz o luptă principială şi de aceea domnii *Martov, Dan, Akselrod* şi *Martînov* răspund prin şantaj şi prin provocarea de mici scandaluri. Oare manifestul celor 58 nu este un şantaj ? El conţine *false* acuzaţii (aluzii)... **, de pildă, deşi bolşevicii au lichidat *absolut* loial după plenara din ianuarie 1910... *tot* ceea ce îi priveşte. De ce aceste acuzaţii sînt prezentate sub forma unor aluzii nebuloase ? Răspunsul nu poate fi decît acesta : manifestul este tot tipărit, a apărut tot la Paris şi are tot un conţinut golosist, numai că nu e semnat de cei 58, ci de „redacţia ziarului «Golos Soţial-Demokrata»". Şi care este conţinutul acestui manifest ? El se reduce la următoarea cerinţă : să fie egalitate în redacţia Organului Central şi atunci o să fie pace [33].

Un tovarăş ne scrie : dar asta nu-i o ticăloşie ? — Astăzi să aduci acuzaţii grave, iar mîine să scrii : „Declaraţi-vă de acord cu prezenţa a încă unui reprezentant în redacţie şi atunci o să fie pace". Asta-i pur şi simplu *şantaj !*

Pînă şi nişte oameni cu puţină experienţă în ale politicii văd pretutindeni (în special în Duma a III-a) zeci de asemenea exemple. Şi în istoria menşevicilor se pot găsi o mulţime de asemenea metode de şantaj : de multe ori ei vorbeau de „fapte nelegiuite" şi le *dădeau uitării* atunci cînd obţineau egalitate sau *majoritate.*

Eu însă i-am calificat în mod public pe şantajişti ca atare încă în mai 1910 şi am făcut acest lucru şi în „Diskussionnîi Listok" ***. Dacă e cineva care n-a ţinut seama de avertismentele mele, *cu atît mai rău pentru el.*

---

* Ziarul „Zvezda" şi revista „Mîsl". — *Nota red.*

** Aici şi mai departe sînt unele omisiuni în text. — *Nota red.*

*** Vezi *V. I. Lenin.* „Însemnările unui publicist" (Opere complete, vol. 19, Bucureşti, Editura politică, 1963, ed. a doua, p. 255—324. — *Nota trad.).* — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

— E. — a taxat acest manifest drept o „mîrşăvie". Şi are dreptate. Eu nu-l cunosc pe — E. —. Nu ştiu ce dezmînţire în presă vrea el să obţină, nu ştiu ce concepţii are şi cum înţelege el lucrurile şi nu ştiu cu ce se îndeletniceşte. În concluzie, atîta timp cît n-o să învăţaţi să luptaţi împotriva şantajiştilor, ei o să caute totdeauna să vă submineze activitatea, provocînd scandaluri, o să vă scuipe în faţă. Dacă aşa ceva nu vă face plăcere, atunci învăţaţi să luptaţi, iar nu să vă plîngeţi.

E de prisos să adaug că noi am răspuns şantajiştilor aşa cum se cuvine şi că nu vom accepta nici un fel de egalitate cu ei. Banda potresovistă am demascat-o ca fiind complet dominată de *lichidatorism*. Mai mult chiar, acum această bandă cochetează cu grupul care, *după* plenara din 1910, a încălcat rezoluţia cu privire la... * Golosoviştii încearcă să-i acopere pe..., care sînt „împotriva" lui *Lenin* şi a lui *Plehanov*. Şi acest procedeu *o să-l demascăm noi*, fiţi siguri.

Nu poţi să stai în două luntre ; trebuie să te hotărăşti într-un fel : ori cu lichidatorii, ori împotriva lor. Eu îmi rezerv dreptul să public această scrisoare a mea. Cum stau lucrurile cu redacţia ? **. Trebuie să aveţi grijă să fim reprezentaţi : dacă n-are cine, atunci o să ne reprezentaţi dv. În orice caz, dv. sînteţi obligat să găsiţi un om care să ne reprezinte. De ce nu ne înapoiaţi articolele neacceptate ? *Rappoport* a trimis două articole, dar n-a primit nici un răspuns.

Peste cîtva timp o să se prezinte la dv. un tînăr : mic de statură, îndesat (evreu) ; are asupra lui o recomandaţie din partea mea. Ajutaţi-l cu ce puteţi.

În legătură cu ziarul : după părerea mea, ar fi cazul ca un timp oarecare să ne reprezentaţi dv., pentru ca curentul nostru să nu rămînă fără reprezentant ; altfel o să fie scandal. Sperăm, bineînţeles, că treaba nu se va împotmoli de la primele oprelişti şi că ea va continua în ciuda oricăror interdicţii. Asta face ca prezenţa dv. acolo să fie şi mai necesară. Trimiteţi *imediat* textul platformei pentru ale-

* Este vorba, probabil, de rezoluţia, adoptată de plenară, „Cu privire la centrele fracţioniste" (vezi „Rezoluţiile şi hotărîrile congreselor, conferinţelor P.C.U.S. şi ale plenarelor C.C.", partea I, Bucureşti, Editura pentru literatură politică, 1954, p. 245—247). — *Nota red.*

** — cu redacţia ziarului „Zvezda". *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

gerile de la Moscova, care a fost elaborat de fracţiune [34]. N-aţi putea să veniţi pe aici de paşte ? Am avea multe de discutat. Nu ştiţi ce mai e cu Os. Petr. ?

Scrisă la 7 sau 8 martie 1911
Expediată din Paris la Petersburg

Publicată pentru prima oară în 1933, în „Culegeri din Lenin", vol. XXV

Se tipăreşte după o copie dactilografiată (obţinută prin perlustrare)

17

CĂTRE A. I. RÎKOV

10. III. 1911

Dragă Vlasov,

Îţi trimitem, prin Grigori, copia scrisorii ce i-a fost adresată astăzi de către Semaşko (membru al Biroului din străinătate al Comitetului Central).

Citind-o vei înţelege, desigur, că criza se apropie de deznodămînt. Bundiştii au dat cărţile pe faţă [35] (Makar i-o fi obligat s-o facă ? Sau totul se datoreşte arestărilor de la Petersburg ? [36] — dumnezeu ştie).

E absolut limpede că bundiştii au înţeles perfect de bine adevărul simplu că acum *toată chestiunea* constă în numărul voturilor : vor avea polonezii + bundiştii un vot în plus sau nu ?

Bundiştii luptă pe viaţă şi pe moarte pentru a avea un vot în plus în Comitetul Central.

Acest lucru e clar. Ei fac *totul,* se pretează la tot felul de potlogării pentru a obţine un vot în plus în C.C.

Au şi venit aici doi menşevici-golosişti incontestabili, de la Londra : Kostrov şi *P i o t r ;* acesta din urmă (după informaţiile pe care le deţinem) a fost pus de curînd în libertate.

Aşadar, adversarii s-au adunat cu toţii. Singura salvare e să fie expediaţi cu orice preţ în străinătate Makar, Lindov, **Liubici** (şi, dacă se poate, Vadim) şi cît se poate de repede.

Pentru asta e nevoie să trimiţi un om. Pentru dumnezeu, înţelege şi d-ta că, întîrziind cu trimiterea lui, pui în permanent pericol libertatea lui Makar, succesul *întregii* acţiuni.

www.dacoromanica.ro

Cu orice preţ trimite-l de urgenţă pe Mihail Mironovici (şi, dacă el refuză, pe Ceasovnikov din Liège sau pe soţia lui Peatniţa ; ea se află în legalitate şi a mai făcut o dată o asemenea călătorie) ; trimite-l şi la Liubici, şi la Makar.

Dacă nu faci treaba asta riscăm să pierdem *ultima* şansă de a convoca plenara şi, în general, de a reface Comitetul Central.

Dacă Iudin o să se certe cu Makar, atunci s-ar putea ca şi acesta să înţeleagă manevrele şi potlogăriile bundiştilor : dar să înţelegi e prea puţin, trebuie să ştii să lupţi.

Dacă Lindov *nu poate* să plece în străinătate, atunci să vină Makar *s i n g u r* (dar mai întîi să primească împuternicirea de a acţiona în numele Biroului) ; în acest caz, noi, cei de aici, vom găsi împreună cu Makar o ieşire din situaţie.

Răspunde-mi imediat.

Al d-tale, *Lenin*

Expediată din Paris la Berlin

Publicată pentru prima oară în 1931, în „Culegeri din Lenin", vol. XVIII

Se tipăreşte după manuscris

18

CĂTRE A. I. RÎKOV

Dragă Vlasov,

Propunerea d-tale e de-a dreptul stranie. *Nu putem* trimite o *asemenea* telegramă, nu ne putem asuma acest risc. Trimite-o d-ta din Leipzig dacă vrei să rişti ; noi însă nu te sfătuim.

S-ar putea ca treaba să stea pe loc din lipsă de bani ? Să nu fi făcut ei rost nici pentru un bilet pînă la Berlin ? ?

După cîte se pare, întîrzierea nu se datoreşte lipsei de bani.

Ticălosul de bundist şi lichidator (Liber) flecăreşte aici că a auzit despre nu ştiu ce amînare şi despre nu ştiu ce călătorie în Caucaz (! ! ?) [37].

Încă o veste : atît Kostrov, cît şi *P i o t r* se află în libertate. Amîndoi se dau drept plehanovişti.

www.dacoromanica.ro

Dar noi ştim *precis, de la plenară,* că amîndoi sînt lichidatori.

Ai făcut o mare greşeală că n-ai luat împuterniciri de la Samovari, iar acum o agravezi şi mai mult prin aceea că nu trimiţi la ei pe nimeni. Şi uite ce a ieşit din toate astea ! Vremea trece (la Moscova pravdiştii îşi aleg de pe acum delegaţi pentru conferinţă [38], sciziunea este iminentă). D-ta îţi pierzi răbdarea. O comedie în toată regula.

E limpede că trebuia să procedezi aşa cum am cerut noi : să trimiţi *i m e d i a t* un om la Samovari. Caută să faci acum lucrul ăsta, altfel se creează o situaţie absurdă.

După toate cele întîmplate şi după toate afirmaţiile d-tale, mai putem să avem încredere în Samovari şi să *a ş t e p t ă m,* să aşteptăm luni şi luni de zile ? Ca urmare a unor asemenea tergiversări ne vom vedea *siliţi* să rupem orice legătură, să declarăm germanilor *că nu există Comitet Central* şi să cerem ***imediat*** banii.

Nu mai rămîne nimic de făcut şi vinovată de toate astea e pasivitatea d-tale („poate că o să întreprindă Samovar ceva").

O caldă strîngere de mînă. *Lenin*

Scrisă în prima jumătate a lunii martie 1911
Expediată din Paris la Berlin

Publicată pentru prima oară în 1931, în „Culegeri din Lenin", vol. XVIII

Se tipăreşte după manuscris

19

CĂTRE A. I. RÎKOV

Am primit scrisoarea d-tale prin care-mi comunici că l-ai chemat pe M. M.

Bine faci că-l trimiţi. Pînă acum ai trimis „patru oameni" (dacă nu şase), care *nu* erau împăciuitorişti. În aceasta constă deosebirea esenţială. Asta în primul rînd. În al doilea rînd, ar fi timpul să dai un ultimatum, aşa cum şi d-ta te-ai convins, arătînd că „numai cine şi-a pierdut respectul faţă

www.dacoromanica.ro

de partid poate să tărăgăneze lucrurile la infinit". Foarte bine ! Aşa e ! Ai dreptate !

Numai că nu trebuie să ameninţi cu ieşirea din Comitetul Central, aşa cum ai de gînd. Asta nu-i bine. Să nu faci aşa ceva *. Ameninţă că ai să adresezi un protest public împotriva Biroului şi ai să-l declari nul sau şi mai rău dacă ei, care ţi-au acordat încrederea şi s-au oferit să-ţi dea împuterniciri, n-o să plece *imediat* în străinătate.

Faci rău că nu-l chemi şi pe Liubici. E o greşeală. E ridicol să te zgîrceşti pentru 200—300 de ruble cînd e în joc componenţa *finală* a întregului C.C. Or, prezenţa lui Liubici este necesară *tocmai* pentru a nu depinde de „un filistin şi un fricos" [39]. Numai citind scrisoarea d-tale m-am convins cît de *ticălos* este acest „filistin şi fricos". Asemenea oameni trebuie strînşi cu uşa, iar dacă nu se supun să fie ţintuiţi la stîlpul infamiei. O să fac acest lucru în mod public ; cînd o să-mi ies din răbdări, o să public un istoric al relaţiilor noastre cu Biroul.

Situaţia a devenit cît se poate de clară. Există două posibilităţi. Ori 1/2 + unul din P.S.D. ** la noi [40], ori victoria menşevicilor în Comitetul Central, plecarea noastră şi un faliment ruşinos. Dar dacă o să aducem aici cel puţin pe Makar şi pe Liubici, situaţia mai poate fi salvată : Plehanov şi fracţiunea *o să fie* cu noi, iar acţiunea scizionistă a menşevicilor o să fie înăbuşită *în faşă*. Atunci n-o să mai îndrăznească să facă nimic nemernicii ăştia.

Alăturat îţi trimit copia scrisorii care mi-a fost adresată de un muncitor de la Bologna. El *a înţeles* „platforma" vperediştilor ! ! Iar nişte nemernici de golosişti, cum e *Volonter*, agent al ziarului „Golos" şi membru al comisiei şcolare *de partid*, se pronunţă *împotriva* unei hotărîri adoptate de ea şi *face agitaţie* împotriva ei *în rîndurile expropriatorilor ! !* [41] Ei bine, acum am să-i demasc *în presă*.

* Dacă ai să ieşi din C.C., fapta dumitale are să fie considerată ca o dezertare de pe cîmpul de luptă, ca o trădare a bolşevismului într-un moment greu. Nu trebuie să ieşi din C.C., ci sa-i trimiţi un ultimatum lui Makar, iar dacă el nu vine şi nu cedează, *să lupţi, ca membru al C.C.*, pentru *restituirea* banilor.

** În formaţie de şapte nu se poate învinge. Reiese că trebuie să trecem la plenara din străinătate : să chemăm pe Makar şi pe Liubici şi să le explicăm cum stau lucrurile.

www.dacoromanica.ro

La Bologna a fost trimis Semaşko din partea comisiei şcolare. Nemernicii au fost prinşi în flagrant delict şi nu se mai pot eschiva !

Restituie-mi copia scrisorii.

Anexez aici şi scrisoarea lui Finikov (după ce o citeşti, trimite-mi-o înapoi *i m e d i a t)*. Şi-acum spune-mi : n-am eu dreptate cînd afirm că un asemenea bolşevic este mai *tare* decît sute de „împăciuitorişti", pentru că *a înţeles* situaţia, în timp ce ei nu vor s-o înţeleagă ?

Şi noi cu asemenea oameni, puţini la număr, vom învinge sute de „împăciuitorişti".

Cu salutări. *N. Lenin*

Scrisă în martie 1911
Expediată din Paris la Berlin

Publicată pentru prima oară în 1931, în „Culegeri din Lenin", vol. XVIII

Se tipăreşte după manuscris

20

CĂTRE N. N. *

Dragă tovarăşe,

Îţi trimit două scrisori **. Prima este de la Poletaev, iar a doua de la Negorev (Iordanski).

Aceştia sînt de fapt redactorii ziarului „Zvezda".

Trebuie să-i ajutăm.

Există o singură sursă : germanii. Adresează-te la Vorstand *** prin Pfannkuch. Cere-le 5 000 de mărci (şi ei o să-ţi dea 3 000). Tyszka a căpătat o dată de la ei bani pentru „Trybuna" [42], acum le cere pentru *a doua* oară, aşa că s-ar putea ca el să te considere drept un „concurent". Ai în vedere acest lucru ; caută să-ţi găseşti un traducător care să inspire *deplină* încredere (noi avem cîţiva cunoscuţi, dar ei

* Această scrisoare, pe cît se pare, a fost adresată lui A. I. Rîkov. — *Nota red.*
** Păstrează aceste scrisori şi înapoiază-mi-le *n e a p ă r a t î n d a t ă* ce nu-ţi vor mai fi de folos.
*** Conducerea Partidului social-democrat din Germania. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

sînt de pe acum niște „colonişti“ sadea) şi fă tot ce-i posibil ca să obţii bani de la Vorstand pentru „*Zvezda*“.

Tyszka procedează în felul următor : se adresează celor de la Vorstand prin Karski. Vorstand-ul cere avizul B.S.C.C. şi, dacă acesta nu se opune, eliberează banii. Trebuie să iei unele măsuri dacă nu vrei ca B.S.C.C. să ştie că te afli la Berlin.

Pentru orice eventualitate, anexez o „adeverinţă“ *.

O caldă strîngere de mînă. *Lenin*

Ai primit scrisoarea mea la care era alăturată şi scrisoarea lui Aleksandrov în legătură cu raportul prezentat de Liber la B.S.C.C. ? [43]

Răspunde-mi imediat. Trebuie să lămurim odată lucrurile.

Scrisă în martie 1911
Expediată din Paris la Berlin

Publicată pentru prima oară în 1933, în „Culegeri din Lenin“, vol. XXV

Se tipăreşte după manuscris

21

CĂTRE FRACŢIUNEA SOCIAL-DEMOCRATĂ DIN DUMA A III-A DE STAT

Tov. Poletaev ne-a transmis, prin Lenin, planul editării dării de seamă a fracţiunii social-democrate, care a fost discutat înaintea plecării lui Poletaev la Berlin.

În ceea ce ne priveşte, am întîmpinat cu deplină înţelegere planul fracţiunii şi-i propunem să cădem de acord asupra următoarei condiţii finale.

Noi vom constitui aici o comisie redacţională pentru editarea dării de seamă, care va fi alcătuită din Steklov + Semaşko + Zinoviev (sau Kamenev).

Comisia va avea următoarele sarcini : (1) să întocmească planul dării de seamă şi să ia legătura cu fracţiunea în ve-

* pentru germani : în ea se atestă că eşti membru al C.C.

www.dacoromanica.ro

derea aprobării lui ; (2) să facă demersuri pentru a obţine bani de la partid, în timp ce fracţiunea va da *cel puţin* 500 de ruble ; (3) să definitiveze redactarea la termen a dării de seamă (20 de file) (pînă la data de).

Răspunsul la această propunere trebuie să fie dat de fracţiune în ansamblul ei.

(Semnăturile lui Pokrovski + Gheghecikori) [44]

Scrisă înainte de 19 aprilie 1911
Trimisă din Paris la Petersburg

Publicată pentru prima oară în 1933, în „Culegeri din Lenin", vol. XXV

Se tipăreşte după manuscris

22

CĂTRE BIROUL DIN STRĂINĂTATE AL C.C. AL P.M.S.D.R.

Stimate tovarăş,

Scrisoarea alăturată * constituie un document oficial al încheierii tratativelor începute de Poletaev cu mine, la Berlin, din însărcinarea fracţiunii din Dumă.

Comisia redacţională pentru editarea dării de seamă a fost alcătuită de mine, de comun acord cu fracţiunea, şi este compusă din tovarăşii Grigori (supl. — Kamenev), Steklov şi Aleksandrov.

Întrucît fracţiunea s-a obligat să dea *cel puţin 500* de ruble, iar cheltuielile necesare pentru editarea dării de seamă au fost evaluate de noi la 2 100—2 200 de ruble, propunem ca diferenţa de 1 600 de ruble să fie achitată din fondurile (de la „deţinători") ale partidului (pentru Comisia redacţională) ; reprezentanţii curentului bolşevic s-au declarat de acord cu această soluţie.

30 aprilie 1911 *Lenin*

Scrisă la Paris

Se tipăreşte pentru prima oară, după o copie scrisă de mină

* Vezi scrisoarea precedentă. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

23

CĂTRE A. M. GORKI

Scumpe A. M.,

Cum o mai duci cu sănătatea ? M. F. îmi scria că la întoarcere tuşeai etc. Sper că te-ai făcut bine.

Noi avem un necaz cu „Mîsl" *. Din „*Reci*" şi din alte ziare ai aflat, probabil, despre ce este vorba. Trebuie să mutăm totul la Petersburg şi să începem de la capăt. Dar n-avem oameni de nădejde care să lucreze în legalitate.

N-ai putea d-ta să ne ajuţi, în caz că nutreşti simpatii pentru această revistă ? Sau poate că ar putea să ne ajute Peatniţki ? Situaţia este de aşa natură, că deocamdată mai avem încă bani pentru editarea unei asemenea revistuţe (fireşte, cu condiţia ca noi toţi să lucrăm fără remunerare, iar colaboratorilor externi să le plătim 20 de ruble pe coală! După cum vezi, nu sîntem prea generoşi). Rezultă deci că *acum* e nevoie de un ajutor pur *tehnic :* trebuie să găsim un editor care, *fără să cheltuiască de la el nici o copeică*, să tipărească revista (totodată vom respecta *cea mai strictă* legalitate, dînd drept, atît editorului, cît şi secretarului de redacţie + juristului, să *oprească* orice material care ar prezenta cît de cît un pericol ; primele patru numere le-am scos fără să dăm prilej justiţiei nici pentru cea mai mică şicană. Nr. 5 a fost interzis din cauza unui material al lui Kautsky ! ![45] E clar că este vorba de o măsură arbitrară. În materialul lui Kautsky nu era nimic ilegal).

De ce n-ar putea Peatniţki sau altcineva să ne ajute într-o chestiune atît de puţin primejdioasă ? Dacă nu putem găsi un editor, să găsim măcar un *secretar,* un om care să lucreze *în legalitate*, şi să-i plătim 50 de ruble pe lună pentru bătaia de cap pe care o va avea cu tipografia şi cu expediţia. E nevoie să fie un om cinstit şi grijuliu, şi atîta tot. În afară de muncitori (care nu sînt însă potriviţi pentru treaba asta), noi *n-avem* oameni care să activeze în legalitate, şi asta-i nenorocirea.

* Este vorba de suspendarea revistei „Mîsl" în aprilie 1911. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

A doua chestiune. Avem traducerea, deja *plătită*, a celui mai recent articol al lui Kautsky împotriva lui Maslov [46]. E un material legal şi totodată extrem de necesar, fiindcă Maslov debitează o sumedenie de calomnii şi induce în eroare pe cititorul rus. Este vorba de 3—5 coli de tipar. Nu s-ar putea să fie editat fără onorariu (întrucît traducerea a fost deja plătită de noi) la preţul de cost? N-ar putea să facă aşa ceva Peatniţki (sau altcineva)?

A treia chestiune. I. M. Nahamkis, care a fost trimis aici de la Petersburg pentru a face legătura cu fracţiunea social-democrată (el e una şi aceeaşi persoană cu *Nevzorov, Steklov*, autor al unei cărţi bune despre Cernîşevski), caută insistent de lucru şi m-a rugat să te întreb dacă n-ar putea edita cartea lui *Peary „Călătorie spre polul nord"*. El crede că ar avea succes de librărie.

Ce noutăţi ai despre „planuri"? Scrie-mi.

Şi totodată răspunde muncitorilor de la şcoala noastră. Sînt băieţi buni. Unul dintre ei, săracul, scrie într-una versuri, dar n-are cine să-l îndrumeze, să-l ajute, să-l dăscălească şi să-l sfătuiască.

O caldă strîngere de mînă. Al d-tale, *Lenin*

Robert E. Peary:

„La découverte du pôle nord". Paris; ilustraţiile sînt minunate. Clişeele pot fi procurate aici la un preţ redus. Vreo 15 coli de tipar a 40 000 de litere. (Tocmai acum vin de la Steklov, care mi-a dat aceste amănunte.)

Scrisă la sfîrşitul lunii aprilie 1911
Expediată din Paris lu Capri

Publicată pentru prima oară în 1924, în „Culegeri din Lenin", vol. I

Se tipăreşte după manuscris

24

CĂTRE A. M. GORKI

27. V. 1911

Dragă A. M.,

Mai zilele trecute am primit o scrisoare de la Poletaev. Îmi scrie printre altele: „Am primit o scrisoare de la

www.dacoromanica.ro

Gorki. El propune lui N. I. să vină în străinătate în vederea elaborării unui plan de unificare în jurul unui organ oarecare, adăugînd că a vorbit în această chestiune cu d-ta şi cu menşevicul M." (cu Martov, pe cît îmi dau eu seama).

Poletaev scrie după aceea că N. I. nu este prea indicat pentru acest plan şi că, dacă este vorba totuşi ca acesta să vină, atunci trebuie să mai vină încă cineva. Se îndoieşte că are să vină Pokrovski.

Citind toate acestea în scrisoarea lui Poletaev, m-am speriat, zău aşa.

O unificare între noi şi menşevicii de teapa lui Martov este lipsită de *orice* perspectivă, aşa cum ţi-am mai spus şi aici. Dacă ne vom apuca să organizăm un „congres" în vederea înfăptuirii unui plan atît de lipsit de perspectivă, vom reuşi doar să ne facem de rîs (în ceea ce mă priveşte, nu voi merge nici măcar la o consfătuire cu Martov).

Judecînd după cele spuse de Poletaev în scrisoarea sa, este de presupus că are să participe şi fracţiunea din Dumă ; dar e nevoie de aşa ceva ? Dacă este vorba de o revistă, atunci fracţiunea din Dumă n-are ce căuta. Dacă este vorba de un ziar, atunci trebuie să se ţină seama că am avut şi avem încă *destule* neînţelegeri cu cei de la *„Zvezda"* : ei n-au o linie, se tem să meargă cu noi, se tem să meargă cu lichidatorii, stau la îndoială, se vaită şi şovăie.

În afară de asta, dacă e să plănuim o unificare între plehanovişti + noi + fracţiunea din Dumă, atunci există primejdia să cîştige *preponderenţă* Plehanov, deoarece în fracţiunea din Dumă precumpănesc menşevicii. Este oare de dorit şi raţional să i se acorde preponderenţă lui Plehanov ?

Tare mă tem că Iordanski nu este indicat pentru asemenea planuri (fiindcă el are o revistă *„propriе"* şi în felul acesta are să frîneze munca sau are să tragă totul spre revista „sa" şi s-o menţină *ca atare* = semiliberală).

Pentru a evita orice dezamăgiri şi gîlcevi inutile, trebuie, după părerea mea, să fim foarte precauţi în ceea ce

www.dacoromanica.ro

privește „unificarea". Crede-mă, nu de unificare avem noi nevoie acum, ci de delimitare ! Dacă o să se găsească un editor pentru o revistă sau un ziar, va trebui ca *d-ta personal* să închei un contract cu el (sau să obții bani de la el fără contract, dacă se poate) ; dacă se organizează însă un „congres", o să iasă o adevărată harababură. Crede-mă, o adevărată harababură.

Îți scriu toate astea fiindcă n-aș vrea de loc să te las pe d-ta să-ți pierzi timpul, să-ți faci sînge rău etc. cu asemenea harababură. În ceea ce mă privește, din experiența amară a anilor 1908—1911 *știu* că *în momentul de față* este imposibil să se ajungă la o „unificare". La noi, la revista noastră „Mîsl", de exemplu, Plehanov a făcut deseori mofturi : el e nemulțumit, bunăoară, de articolul meu despre greve și despre Potresov * și crede că l-am atacat „pe el" ! Ce-i drept, am aplanat noi incidentul și *deocamdată* putem și trebuie să lucrăm împreună cu Plehanov, dar e prematur să se treacă la unificări *formale* și la convocarea de congrese, căci ele pot să strice toată treaba.

Nu vă grăbiți cu congresul !

La noi se vorbește ca de ceva sigur că a fost emisă o circulară a lui Stolîpin prin care sînt interzise *toate* organele de presă social-democrate. Tot ce se poate. Înainte de alegerile pentru Duma a IV-a ei vor căuta, probabil, să strîngă chinga de zece ori mai tare.

În viitorul apropiat, pe cît se pare, posibilitățile de activitate legală vor fi mai reduse. Trebuie să punem accentul pe munca ilegală.

M. F. mi-a scris că ai plecat definitiv de la „Znanie". Va să zică o ruptură totală cu Peatnițki, iar scrisoarea mea precedentă a sosit prea tîrziu" **.

O caldă strîngere de mînă. Al d-tale, *Lenin*

---

* Vezi *V. I. Lenin*. „Despre statistica grevelor în Rusia" și „Cei ce vor să ne desființeze (Despre d-l Potresov și Bazarov)" (Opere complete, ed. a doua, București, Editura politică, 1963, vol. 19, p. 401—432, și vol. 20, p. 119—139. — *Nota trad.*). — *Nota red.*

** Vezi volumul de față, p. 36—37. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

P. S. „Sovremennaia Jizn“ [47] din Baku a fost şi ea suspendată şi confiscată !

Expediată din Paris la Capri

Publicată pentru prima oară în 1924, în „Culegeri din Lenin“, vol. I

Se tipăreşte după manuscris

25

CĂTRE A. I. LIUBIMOV ŞI M. K. VLADIMIROV

Stimaţi tovarăşi,

Cuvîntările rostite de dv. la 1.VII.1911 în adunarea celui de-al II-lea grup, pe care le-am şi apreciat ca fiind cea mai proastă repetare a celor mai proaste cuvîntări ale „economiştilor“ [48], precum şi „blocul“ încheiat de dv. cu polonezii (cu cei mai răi dintre ei) în vederea unui nou „*joc al intrigilor*“, precum şi cu golosiştii („ieşirea“ lui Leder) [49], cu Troţki („a invita de zece ori“), cu vperediştii şi cu lichidatorii (torpilarea unei înţelegeri recunoscute chiar şi de Igorev), toate acestea ne-au oferit o dovadă clară şi definitivă că în acţiunile noastre nu poate să existe *nici un fel de unitate politică şi morală*. Considerăm că e de datoria noastră să vă facem cunoscut acest lucru, întrucît pînă în ultima vreme noi ne-am sfătuit cu dv. în legătură cu toate măsurile mai importante pe care intenţionam să le întreprindem.

Lui Mark i-a convenit să declare la ultima consfătuire : „noi, «împăciuitoriştii», vom ieşi din Comisia tehnică şi din Comisia de organizare dacă dv., bolşevicii, veţi continua să promovaţi politica «fracţionistă» de pînă acum“.

Noi declarăm că *ne vom retrage* din C.T. şi C.O. dacă dv. veţi continua să duceţi politica de pînă acum, pe care o considerăm deosebit de dăunătoare pentru partid.

Pînă miercuri 5.VII.1911 la orele 11 dimineaţa, la Kamenev, noi aşteptăm răspunsul dv., dacă mai e nevoie de un asemenea răspuns, iar după acest termen vom depune

www.dacoromanica.ro

declarația noastră la C.T. și C.O. și vom lua atitudine împotriva dv. în fața întregului partid.

Cu salutări social-democrate. *N. Lenin* *

Scrisă la 3 iulie 1911 la Paris

Publicată pentru prima oară în 1933, în „Culegeri din Lenin", vol. XXV

Se tipărește după manuscris

26

CĂTRE L. B. KAMENEV

Dragă L. B.,

Îți trimit corectura [50].

În paragraful „Două partide" (în special în partea lui finală, p. 86 in fine ** — vezi foaia separată) e neapărat *necesar* să faci unele modificări. (1) Nu trebuie să faci apel la o sciziune *cu împăciuitoriștii.* Așa ceva e de prisos și eronat. Față de ei trebuie să adopți un ton „explicativ", să nu reiasă cîtuși de puțin că vrei să-i respingi. (2) Despre sciziune trebuie să vorbești *în termeni mai eufemistici*, alegînd *totdeauna* asemenea formulări din care să reiasă că lichidatorii au rupt legăturile, că ei au provocat și au declarat „scindare necondiționată", că partidul degeaba-i suportă („iar împăciuitoriștii degeaba încurcă lucrurile") etc.

În felul acesta și procedezi dumneata în majoritatea cazurilor, dar nu peste tot. Trebuie să mai revezi o dată paragraful „Două partide".

O să mai atenuăm tonul folosit în răspunsul adresat germanilor. Ai dreptate, este cam incisiv.

Trimite neapărat corecturile paragrafului despre împăciuitorişti.

O caldă strîngere de mînă. Al d-tale, *Lenin*

Scrisă înainte de 2 august 1911, la Paris

Se tipărește pentru prima oară, după manuscris

* Scrisoarea a fost semnată și de G. E. Zinoviev, L. B. Kamenev, N. Aleksandrov (N. A. Semașko) și Kamski (M. F. Vladimirski). — *Nota red.*

** — la sfîrșit. — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

27

CĂTRE C. HUYSMANS [51]

5 septembrie 1911

Scumpe tovarăş,

Alăturat vă trimit un tabel cu actuala componenţă a Dumei. Am făcut în el unele modificări, folosindu-mă de anuarul (îndreptarul) oficial al Dumei (1910, ediţia a 2-a).

Cu salutări frăţeşti, *V. Ulianov*

Componenţa Dumei de stat (1910)

Dreapta		*51
Naţionalişti	99	*89
Octombrişti		135
Grupul polonezilor, lituanienilor etc.		7
Grupul polonez (Kolo)	18	*11
Progresişti		39
Mahomedani		9
Constituţional-democraţi (aşa-zişii cadeţi)		52
Grupul trudovicilor (trudovicii)	15	*14
Social-democraţi	14	*15
Fără partid		18
		Total 440 de membri

Expediată din Paris la Bruxelles

Publicată pentru prima oară în limba franceză în 1962, în revista „Cahiers du Monde Russe et Soviétique", nr. 4

In limba rusa se tipăreşte pentru prima oară, după manuscris Tradusă din limba franceză

28

CĂTRE A. M. GORKI

15. IX. 1911

Dragă A. M.,

Cred că ţi-am scris ultima oară acum vreo două luni, cînd a început şcoala (care acum s-a terminat, iar cursanţii

* In manuscris această cifră a fost tăiată. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

au plecat) [52]. Văzînd că răspunsul întîrzie, m-am gîndit că s-or fi prelungit „tratativele" sau că o fi intervenit vreo schimbare radicală. Zilele acestea a fost pe aici Leşcenko ; mi-a povestit cum stau lucrurile pe la Capri şi m-am bucurat mult cînd am aflat că întîrzierea se datoreşte amînării întîlnirilor propuse de d-ta pînă „după iarmaroc" [53]. Cît despre planurile de la Capri, spunea Leşcenko, ele au rămas aceleaşi : se proiectează editarea unei reviste voluminoase şi a unui ziar mare, precum şi, după cît se pare, a unui ziar popular.

Da, da, tocmai acum ar fi momentul potrivit. Lichidatorii (după cît se vorbeşte la Petersburg, de unde am primit astăzi o scrisoare) umblă să cumpere „Kievskaia Kopeika" [54] şi s-o mute la Petersburg. Ar fi cît se poate de important să le dăm o ripostă.

Deocamdată am reuşit doar să facem rost de ultimii bănuţi necesari pentru a asigura reapariţia ziarului „*Zvezda*". Contăm mult pe sprijinul d-tale : trimite un articol. Acest sprijin ne e deosebit de necesar la început, fiindcă n-o să fie uşor să punem la punct reapariţia ziarului.

Ai primit broşura lui Kamenev ? Ai citit-o ? Am speranţa că ea va face să dispară unele păreri preconcepute pe care, după cît se vede, le ai despre autorul ei.

În treburile de partid domneşte la noi o adevărată harababură, dar ne apropiem totuşi de un deznodămînt. Plehanov şovăie, ca totdeauna înaintea unui deznodămînt ; asta e la el un fel de boală. Martov a trimis lui Kautsky şi Clarei Zetkin o traducere (dactilografiată) a broşurii sale şi ne-a făcut astfel un *mare* serviciu : atît Kautsky, cît şi C. Zetkin au emis păreri foarte dure : unul a spus că lucrarea e „detestabilă", iar cealaltă că e „abjectă" [55].

Toate cele bune. Scrie ceva pentru „*Zvezda*".

Dacă eşti dispus, scrie-mi şi mie cîteva rînduri. Multe salutări Mariei Fedorovna.

Al d-tale, *Lenin*

Expediată din Paris la Capri

Publicată pentru prima oară în 1925, în „Culegeri din Lenin", vol. III

Se tipăreşte după manuscris

www.dacoromanica.ro

29

CĂTRE G. L. ŞKLOVSKI

Stimate tovarăş,

De aici (unde prezint mîine un referat cu tema „Stolîpin şi revoluţia") pornesc spre Geneva şi în drum am să mă opresc la Berna, unde vreau să mă văd cu bolşevicii de acolo. Scrie-mi imediat (pe adresa de pe verso *, *pentru* N. N.) dacă pot să te găsesc miercuri sau joi şi dacă mai sînt la d-ta şi alţi bolşevici.

O caldă strîngere de mînă, *Lenin*

P. S. S-ar putea să vină pe adresa d-tale scrisori pentru mine. Dacă te-ai mutat, anunţă la poştă.

Scrisă la 25 septembrie 1911
Expediată din Zürich la Berna

Publicată pentru prima oară în 1930, în „Culegeri din Lenin", vol. XIII

Se tipăreşte după manuscris

30

CĂTRE G. L. ŞKLOVSKI

Stimate tovarăş,

Am primit scrisoarea d-tale şi ţi-am răspuns printr-o telegramă.

Ca să nu dau loc la vreo neînţelegere, mai adaug cîteva amănunte. Este vorba de un referat *public* („Stolîpin şi revoluţia"), cu intrare plătită, în folosul ziarului „Raboceaia Gazeta" (bineînţeles, n-are rost sau, în orice caz, nu e obligatoriu ca în anunţuri să se arate în folosul cui sînt banii) [56]. Biroul adunării (sau preşedintele) trebuie să fie desemnat de *bolşevicii* din localitate şi în nici un caz să nu fie „ales" (pentru a evita intrigile şi scandalurile, de care sînt mari amatori lichidatorii).

* Este vorba de adresa lui G. I. Safarov, indicată pe verso cărţii poştale ca adresa a expeditorului. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

Sînt de acord să avem o convorbire cu partiiţii (plehanoviştii), *însă nu cu golosiştii.* Cel mai bine ar fi să ne limităm la o convorbire cu bolşevicii.

Sper să vin joi ; dacă o să mai am timp, o să dau o telegramă, în care am să arăt ora precisă.

Fii bun, te rog, şi transmite *imediat* această scrisoare lui Gorin [M. Gorine. Rue du Pont Neuf. 2. (Chez M-me Vire) Genève] ca să poată lua măsuri pentru organizarea ţinerii unui referat *similar* la Geneva *sîmbătă* şi să-mi răspundă prin d-ta pînă joi.

O caldă strîngere de mînă, *Lenin*

Ca bibliografie pentru referat te rog să-mi procuri (α) *colecţia* O.C., (β) Două partide, (γ) Dnevnik, (δ) Arkomed [57].

Scrisă între 26 şi 28 septembrie 1911
Expediată din Zürich la Berna

Publicată pentru prima oară în 1930, în „Culegeri din Lenin", vol. XIII

Se tipăreşte după manuscris

31

CĂTRE A. NÉMEC

Paris, 1 noiembrie 1911

Stimate tovarăş,

V-aş rămîne extrem de îndatorat dacă m-aţi putea ajuta cu sfatul şi cu fapta în legătură cu următoarea chestiune. O serie de organizaţii ale partidului nostru intenţionează să convoace o conferinţă (în străinătate bineînţeles). Numărul participanţilor va fi de circa 20—25. Nu credeţi că s-ar putea organiza o asemenea conferinţă la Praga (lucrările ei vor ţine cam o săptămînă) ? [58]

Cel mai important pentru noi este să avem posibilitatea de a organiza toată treaba asta în modul *cel mai conspirativ.* Nimeni, nici o organizaţie nu trebuie să ştie de ea,

www.dacoromanica.ro

(Conferința este *social-democrată*, deci, potrivit legilor europene, legală, dar majoritatea delegaților *nu au pașaporte* și nu pot să-și spună numele lor adevărat.)

V-aș ruga foarte mult, stimate tovarăș, bineînțeles dacă vă este cu putință, să ne ajutați și să-mi comunicați cît mai curînd adresa tovarășului din Praga care (în cazul unui răspuns afirmativ) s-ar putea ocupa în mod practic de chestiunea asta. Cel mai bine ar fi dacă acest tovarăș ar cunoaște limba rusă ; dar dacă acest lucru nu este posibil, o să vorbim cu el nemțește.

Nădăjduiesc, stimate tovarăș, că mă veți scuza că vă deranjez cu această rugăminte. Vă mulțumesc anticipat.

Cu salutări social-democrate, *N. Lenin*

Adresa mea :
Vl. Oulianoff.
4. Rue Marie Rose. 4.
Paris XIV.

Expediată la Praga

Publicată pentru prima oară în 1930, în „Culegeri din Lenin", vol. XIII

Se tipărește după manuscris
Tradus din limba germană

32

CĂTRE I. C. FRIMU *

Dragă tovarășe,

Doi emigranți politici, Nikita Pașev și Ivan Demidovski, au lucrat la d-l Cerchez, la aerodromul de la Chitila. D-l Cerchez și-a concediat muncitorii fără să le plătească banii ce li se cuveneau. Dar cu Nikita Pașev lucrurile s-au complicat, deoarece acesta avea contract. Cerchez și-a pus în gînd să scape de N. Pașev, știind că Nikita și Ivan, ca emigranți politici, vor fi nevoiți să tacă. D-l Cerchez a făcut o plîngere mincinoasă împotriva lui Nikita Pașev,

* Traducerea acestei scrisori este reprodusă după copia în limba română aflată în Arhiva Institutului de studii istorice și social-politice. — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

afirmînd că acesta a scos nişte piuliţe de la un aeroplan. Nikita a fost reţinut şi probabil că şi Ivan. Sînt convins că cei doi emigranţi politici (Nikita Paşev şi Ivan Demidovski) nu sînt în stare să facă aşa ceva. De aceea vă rog, dragă tovarăşe, să interveniţi în această chestiune, care poate avea drept consecinţă extrădarea tovarăşilor noştri. Primiţi, vă rog, dragă tovarăşe, salutările mele frăţeşti.

N. Lenin (Vl. Ulianov) —
reprezentantul social-democraţiei ruse
pe lîngă Biroul socialist internaţional

Scrisă la 4 noiembrie 1911
Expediată din Paris la Bucureşti

Publicată pentru prima oară în 1924, în revista „Kommunist" (Odesa), nr. 3

Se tipăreşte după o copie dactilografiată (obţinută prin perlustrare)

33

CĂTRE L. B. KAMENEV

Mr. Vl. Oulianoff. 6.
Oakley square. London. N. W.

Cher camarade *,

Mă aflu la British Museum, unde citesc cu deosebit interes nişte broşuri ale lui Schweitzer din deceniul al 7-lea : părerea că el tratează ca un adevărat oportunist căile de unificare se confirmă de minune.

E clar că n-o să am timp să fac tot ce este necesar pentru a scrie despre asta. De aceea te rog să te duci imediat (sau să rogi un *om de încredere* să se ducă) la Bibliothèque Nationale şi să afle ce anume se găseşte acolo din literatura socialistă din deceniul al 7-lea. Trebuie să se procedeze în felul următor : să se noteze *t o a t e* lucrările care prezintă

* — Dragă tovarăşe. — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

un interes major *(important* este să se consemneze precis, pentru fiecare dintre ele, data şi locul apariţiei) şi să se afle care dintre ele nu se află în bibliotecă.

Completează (după Bebel, Mehring şi Gust. Mayer) lista alăturată şi răspunde-mi de urgenţă.

Al d-tale, *N. Lenin*

J.B von Schweitzer: „Der Zeitgeist und das Christentum". Leipzig. 1861.

„ „ „ „Die österreichische Spitze". Leipzig. 1863.

„ „ „ „Der einzige Weg zur Einheit". Frankfurt a/M. 1860.

„ „ „ „Zur deutschen Frage". Frkf. a/M. 1862.

Scrisă la 10 noiembrie 1911
Expediată la Paris

Se tipăreşte pentru prima oară după manuscris

34

CĂTRE F. A. ROTSTEIN

Werter Genosse *,

Vă trimit cartea lui Hyndman. Multe mulţumiri. Salutări soţiei şi copiilor.

O caldă strîngere de mînă, Al dv., *Lenin*

Scrisă la 30 noiembrie 1911
Expediată din Paris la Londra

Publicată pentru prima oară în 1930, în „Culegeri din Lenin", vol. XIII

Se tipăreşte după manuscris

* — Stimate tovarăş. — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

35

CĂTRE C. HUYSMANS

7. XII. 1911

Scumpe tovarăşe Huysmans,

Alăturat vă trimit telegrama pe care am primit-o astăzi [59]. Vom publica această ştire în Organul nostru Central. Sper că veţi face tot ce e posibil pentru a comunica conţinutul acestei telegrame tuturor partidelor care fac parte din Internaţională.

Al dv., *N. Lenin*

Expediată din Paris la Bruxelles

Publicată pentru prima oară parţial în 1961, în revista „Voprosi Istorii KPSS" nr. 5

Publicată în întregime în limba franceză în 1962, în revista „Cahiers du Monde Russe et Soviétique" nr. 4

În limba rusă se tipăreşte pentru prima oară în întregime, după manuscris
Tradusă din limba franceză

www.dacoromanica.ro

1912

36

CĂTRE A. S. ENUKIDZE

25. II. 1912

Dragă prietene Avel,

Sînt nespus de bucuros că am primit veşti de la d-ta. Îţi trimit o caldă strîngere de mînă şi sper că n-ai să rămîi mult timp acolo unde te afli *. În modul meu de viaţă nu s-a schimbat nimic ; am cam obosit în ultima vreme, dar în general mă simt bine şi sînt foarte mulţumit. Dacă se află acolo şi cunoştinţe comune, transmite-le salutări de la mine şi de la soţia mea. D-tale şi tuturor prietenilor curaj şi sănătate !

Al d-tale, *Vl. Lenin*

Expediată din Paris la Baku

Publicată pentru prima oară la 5 mai 1927, în ziarul „Pravda" nr. 99

Se tipăreşte după manuscris

37

CĂTRE A. M. GORKI

Dragă A. M.,

În curînd îţi trimitem hotărîrile conferinţei [60]. În sfîrşit, am reuşit, în ciuda canaliei lichidatoriste, să refacem partidul şi Comitetul său Central. Sper că, aflînd această veste, ai să te bucuri împreună cu noi.

* A. S Enukidze se afla în închisoarea centrală din Baku. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

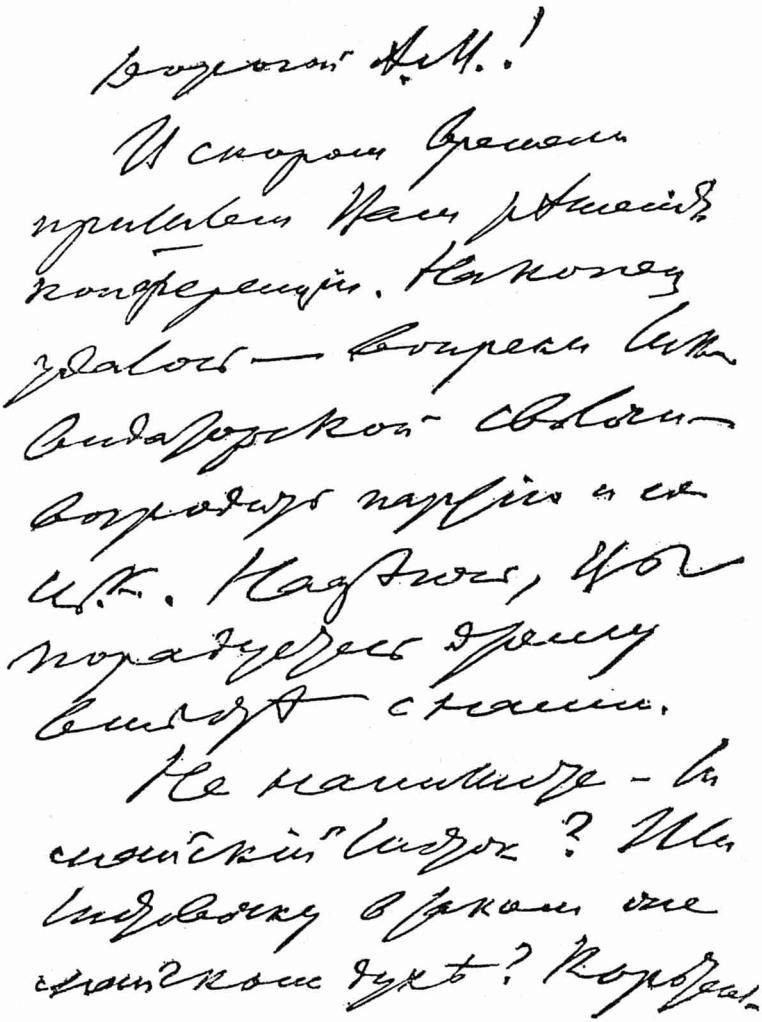

Prima pagină din scrisoarea lui V. I. Lenin către A. M. Gorki. — Februarie 1912

www.dacoromanica.ro

N-ai vrea să scrii un manifest de 1 Mai ? Sau o foaie volantă în spiritul acestei sărbători ? Scurtă şi „înălţătoare", ce zici ? Gîndeşte-te la vremurile de altădată — aminteşte-ţi de anul 1905 — şi comunică-mi, pe scurt, dacă n-ai chef să scrii aşa ceva. În Rusia există două sau trei tipografii ilegale şi Comitetul Central ar reproduce, probabil, manifestul în cîteva zeci de mii de exemplare. Ar fi bine să avem o proclamaţie *revoluţionară* în genul „Povestirilor" apărute în „Zvezda" [61]. Sînt nespus de bucuros că dai o mînă de ajutor ziarului „*Zvezda*". Avem foarte multe greutăţi cu el, iar dificultăţile interne şi externe, ca şi cele financiare, sînt enorme şi, totuşi, deocamdată o scoatem noi la capăt.

O caldă strîngere de mînă. *Lenin*

P. S. În sfîrşit, revista „Sovremennik" şi-a dat seama că e timpul să-şi dea obştescul sfîrşit. Asta-i frumos din partea ei.

Scrisă în februarie 1912
Expediată din Paris la Capri

Publicată pentru prima oară în 1925, în „Culegeri din Lenin", vol. III

Se tipăreşte după manuscris

38

CĂTRE A. M. GORKI

Dragă A. M.,

Îmi pare foarte bine că ai acceptat propunerea mea de a încerca să scrii un manifest de 1 Mai.

Alăturat îţi trimit hotărîrile conferinţei.

Am văzut „Jivoe Delo" [62]. O detestabilă fiţuică lichidatoristă, cu multe „ocolişuri". Cei de-acolo ţin predici liberale ; ei sînt mulţumiţi că din cauza opreliştilor poliţieneşti nu se poate pune deschis problema partidului.

„*Z v e z d a*" va continua să apară fie ca o publicaţie săptămînală, *fie ca un cotidian popular.* Cu minunatele d-tale „Povestiri" ai ajutat-o foarte mult ; asta m-a bucurat nespus, aşa încît bucuria — ca să fiu sincer — a fost mai mare decît mîhnirea pricinuită de „idila" d-tale cu

www.dacoromanica.ro

nişte inşi de teapa lui Cernov şi Amfiteatrov... Brr ! Să-ţi spun drept, îmi pare bine că ei „dau faliment".

E rău însă că d-ta nu ştii din ce ai să trăieşti şi n-ai unde să-ţi tipăreşti scrierile. De mult ar fi trebuit să te descotoroseşti de lipitoarea aia de Peatniţki şi să pui la „Znanie" un funcţionar cinstit, un simplu funcţionar (poate că e prea tîrziu, nu ştiu) ! ! ! De n-ar exista cuvîntul „dacă"... Ar fi o adevărată mină de aur...

În ce priveşte „Irkutskoe Slovo" [63] al lui Rojkov, rar de tot am prilejul să-l citesc. Omul ăsta a devenit lichidator. Iar Ciujak e un mare idiot, un prostănac fără pereche, dintre cei cu pretenţii.

Al d-tale, *Lenin*

Mariei Fedorovna multe mulţumiri pentru scrisoarea trimisă la Moscova şi mii de salutări !

Scrisă în februarie-martie 1912
Expediată din Paris la Capri

Publicată pentru prima oară la 21 ianuarie 1927, în ziarul „Bakinskii Rabocii" nr. 17

Se tipăreşte după manuscris

39

CĂTRE C. HUYSMANS

Stimate tovarăşe Huysmans,

Alăturat vă trimit o scrisoare despre conferinţa Partidului muncitoresc social-democrat din Rusia *.

Vă voi fi foarte recunoscător dacă veţi insera această scrisoare în circulara dv. următoare, pentru a informa astfel toate partidele despre conferinţa noastră. Sper că nimic nu vă împiedică să faceţi acest lucru, cu atît mai mult cu cît de multă vreme în circularele dv. nu a mai apărut nici o ştire oficială despre Rusia ; vă voi fi foarte recunoscător dacă îmi veţi face cunoscut cînd urmează să apară această circulară.

* Vezi *V. I. Lenin.* „Raport despre conferinţa generală a P.M.S.D.R. prezentat Biroului socialist internaţional" (Opere complete, vol. 21, Bucureşti, Editura politică, 1963, ed. a doua, p. 183—185. — *Nota trad.*). — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

Comitetul Central al P.M.S.D.R. m-a ales ca reprezentant al acestui partid în Biroul socialist internaţional.

Al dv., *N. Lenin*

Vă trimit un exemplar din documentul oficial al Comitetului Central al Partidului muncitoresc social-democrat din Rusia *.

Scrisă în martie 1912, înainte de 10
Expediată din Paris la Bruxelles

Publicată pentru prima oară în limba franceză în 1963, în revista „Cahiers du Monde Russe et Soviétique" nr. 1—2

În limba rusă se tipăreşte pentru prima oară, după o copie dactilografiată
Tradusă din limba franceză

40

CĂTRE G. L. ŞKLOVSKI

Dragă tovarăşe,

Mă grăbesc să răspund la cîteva din chestiunile ridicate de d-ta. Referatul despre conferinţă este un lucru necesar şi extrem de important. Sper că, din moment ce ţi-ai asumat această sarcină, ai să colinzi *toată* Elveţia şi n-ai să te opreşti numai în două oraşe [64].

„Din comunicat — scrii d-ta — n-am putut să-mi dau seama ce măsuri au fost luate de către conferinţă pentru a atrage diversele curente din străinătate şi organizaţiile naţionale".

Dar în *comunicat* se spune clar şi precis că au fost invitaţi *vperediştii* + *Troţki* + *Plehanov*, iar organizaţiile naţionale au fost invitate de trei ori. Ce vrei mai mult?

În cadrul discuţiilor pe marginea referatului ţinut de Zinoviev la Paris, Lunacearski a avut neruşinarea să afirme că aici a fost la mijloc un „Gaunerkniff" **, fiindcă, spunea el, oamenii n-au fost convocaţi de conferinţă, ci de delegaţii care *s o s i s e r ă* deja. — Ei bine, nu-i un nemernic

* Broşura „Conferinţa generală din 1912 a Partidului muncitoresc social-democrat din Rusia", editată de C.C., Paris. — *Nota red.*

** — „coţcărie". — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

Lunacearski ăsta ? 23 de şedinţe = 12 zile : dacă n-ar fi fost convocate *dinainte*, persoanele invitate ar fi pierdut o jumătate din acest număr de şedinţe (pînă li s-ar fi trimis scrisoarea, pînă li s-ar fi indicat locurile de întîlnire, pînă ar fi venit — fă şi d-ta socoteala !). Iar din scrisoarea lui Troţki se vede că el a fost invitat de *7 persoane* = = 1/2 din numărul total de 14.

Deşi eu am fost *împotrivă*, delegaţii *au invitat* şi pe vperedişti, ca şi pe Troţki şi pe Plehanov.

Preşedinte al comisiei de validare a fost *delegatul din partea Kievului* (un menşevic). Însuşi Troţki a recunoscut (a fost nevoit să recunoască !) că existenţa acestei organizaţii este certă.

Cui trebuie, în acest caz, să-i dea crezare muncitorul ? *Organizaţiei* din Kiev sau palavragiilor din străinătate ?

Nu trebuie să daţi crezare zvonurilor. Nici plehanoviştii, nici vperediştii şi *nici alţii* n-au părăsit conferinţa. În total au fost *doi* menşevici-partiiţi : unul, venit din partea Kievului, s-a purtat cît se poate de corect şi, în mare, a mers *alături de* noi, celălalt, venit din partea Ekaterinoslavului, s-a purtat ca un intrigant de mîna întîi, **dar nici el n-a părăsit** *conferinţa*, ci s-a limitat să prezinte o serie de proteste în spirit plehanovist.

Delegatul de la Ekaterinoslav a prezentat un proiect de rezoluţie *propriu* cu privire la constituirea conferinţei, în care recunoştea *fără rezerve* că *toţi* au fost înştiinţaţi şi protesta împotriva celor care nu s-au prezentat ; dar voia să ne constituim ca o conferinţă a organizaţiilor *din Rusia*. El a rămas de *unul singur* cu această propunere.

Acum 12 delegaţi se află în Rusia şi prezintă dări de seamă pretutindeni. *Ne-au şi sosit scrisori* de la Petersburg, Moscova, Kiev, Samara, Nikolaev şi Tiflis în care se vorbeşte despre acest lucru. Treaba a început să meargă şi merge din plin.

Bundul + letonii încearcă să înjghebeze o conferinţă cu lichidatorii. N-au decît să încerce ! E nevoie de fapte, iar nu de vorbe, domnilor ! ! Neputincioşi v-aţi dovedit voi (+ Troţki + vperediştii) încă de la 26.XI.1910 [65], cînd

www.dacoromanica.ro

Troţki a făcut apel la convocarea unei conferinţe, şi neputincioşi o să rămîneţi.

Noi am rupt-o cu lichidatorii, *partidul* a rupt-o cu ei. Cei ce vor n-au decît să încerce să creeze un alt P.M.S.D.R. *împreună cu* lichidatorii ! Aşa ceva e pur şi simplu ridicol.

Fracţiunea social-democrată din Dumă nu se pronunţă *c a t e g o r i c* nici pentru noi, nici pentru ceilalţi. Totuşi, (1) la conferinţa noastră au participat 2 deputaţi [66] ; (2) printre colaboratorii ziarului „*Zvezda*" figurează *9* deputaţi social-democraţi, în timp ce „*Jivoe Delo*" al lichidatorilor numără doar *4*. Aşa se prezintă lucrurile !

La letoni, bolşevicii duc război împotriva Comitetului lor Central.

Îţi urez succes ! Transmite salutări tuturor prietenilor.

Al d-tale, *N. Lenin*

Scrisă la 12 martie 1912
Expediată din Paris la Berna

Publicată pentru prima oară în 1930, în „Culegeri din Lenin", vol. XIII

Se tipăreşte după manuscris

41

CĂTRE G. L. ŞKLOVSKI [67]

Dragă tovarăşe,

Nadia ţi-a expediat astăzi o scrisoare a mea *. Ca să nu existe vreo neînţelegere şi să nu se strecoare vreo greşeală în referatul d-tale, mă grăbesc să te înştiinţez că *ieri* a avut loc la Paris o adunare a „social-democraţilor" ostili conferinţei. *Toţi* participanţii (plehanoviştii, golosiştii, vperediştii, împăciuitoriştii e tutti quanti **) au adoptat o rezoluţie de protest împotriva conferinţei şi încă ceva în sensul excluderii mele din Biroul socialist internaţional (îţi spun toate astea din auzite, fiindcă la această adunare *n-au participat*, bineînţeles, bolşevici şi partizani ai conferinţei) [68].

* Vezi scrisoarea precedentă. — *Nota red.*
** — şi toţi cei de-o seamă cu ei. — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

Desigur, aflînd de toate astea, nu poţi să nu rîzi. Dacă domnii ăştia n-au fost în stare să păstreze în mîinile lor nici măcar Biroul din străinătate al C.C. (ia-i în derîdere în referatul d-tale, foloseşte prilejul ce ţi-l oferă panegiricul lui Plehanov din „Dnevnik" nr. 15, suplimentul 2 ![69]), cu atît mai puţin vor putea ei acum să realizeze ceva. Vrem să vedem fapte, stimabililor, iar nu vorbe : vă lăudaţi că v-aţi unit. Poftim, uniţi-vă în paginile unor publicaţii ca *„Naşa Zarea"* şi *„Jivoe Delo"*, şi mai ales în acelea ale ziarului *„Golos Soţial-Demokrata"*.

Nişte caraghioşi !

Îţi trimit salutări şi îţi urez succes.

Al d-tale, *Lenin*

Scrisă la 13 martie 1912
Expediată din Paris la Berna

Publicată pentru prima oară în 1930, în „Culegeri din Lenin", vol. XIII

Se tipăreşte după manuscris

42

CĂTRE REDACŢIA ZIARULUI „ZVEZDA" [70]

(1) Trimiteţi-ne cît mai curînd cărţi despre legea electorală din 3.VI.1907 sau încă un exemplar din anuarul pe 1910 [71]. Trimiteţi-ne totodată şi *legea* (electorală) cu comentariile *juristului*. Interesaţi-vă la „ai voştri" şi expediaţi-le încoace cît mai repede. Fără aceste materiale nu putem scoate „Călăuza alegătorului" [72]. (2) Iarăşi îmi vine neregulat „Zvezda". Atrageţi încă o dată atenţia celor de la expediţie. Daţi-le adresa mea (cea veche). Nu e admisibil să mi se trimită aşa de neregulat. (3) Articolul „Principiile platformei" *nu trebuie* trecut prin colegiu ; publicaţi-l sub semnătură şi cu un subtitlu (încercare de comentariu) ; colegiul *nu* trebuie „să aprobe" *nici o* platformă : aveţi în vedere că un pas greşit în această direcţie poate să stîrnească zarvă. Colegiul să se abţină şi să tacă. Aprobarea platformei ţine de atribuţia unei instanţe cu

www.dacoromanica.ro

totul diferite. (4) Trimiteţi-ne ziare, reviste, cărţi. Fără toate acestea treaba merge prost de tot. (5) Comunicaţi-ne precis cînd o să apară, în fine, ziarul, ce format are etc.[73] (6) Cu „*Jivoe Delo*" trebuie să vă războiţi mai aprig, căci numai aşa poate fi asigurată victoria. Altfel e jale. Să nu vă fie teamă de polemică. În fiecare săptămînă să apară cîte 2—3 articole polemice.

Scrisă la 25 sau 26 martie 1912
Expediată din Paris la Petersburg

Publicată pentru prima oară în 1933, în „Culegeri din Lenin", vol. XXV

Se tipăreşte după manuscris

43

CĂTRE REDACŢIA ZIARULUI „ZVEZDA"

(ADAOS LA „PLATFORMA ELECTORALĂ A P.M.S.D.R." *)

Platforma de faţă se trimite numai pentru **informarea** *tuturor*, în special a *ticluitorilor* de platforme. E timpul să *se renunţe la* asemenea *ticluiri* din moment ce *există* o platformă aprobată şi publicată de Comitetul Central (în Rusia *a şi apărut* o foaie volantă cu cuprinsul ei, însă noi nu avem *decît un singur* exemplar şi pe acesta nu vi-l putem trimite ; de aceea îl copiem şi vă trimitem copia). Ar fi cît se poate de absurd să se întocmească platforme *legale*. *Toate* articolele, *fără excepţie*, în legătură cu platforma şi cu „principiile platformei" trebuie publicate, în mod obligatoriu, cu semnătura autorului şi cu *menţiunea :* încercare de comentariu.

În special aş sfătui *în mod stăruitor* colegiul pe care-l ştiţi să *nu* aprobe nici o platformă. E o născocire a lichidatorilor afirmaţia că platforma trebuie aprobată de altcineva decît de C.C. ! În afară de asta n-o să iasă nimic bun nici în ceea ce priveşte fondul chestiunii dacă plat-

* Prezentul adaos a fost scris de Lenin pe un exemplar din foaia volantă „Platforma electorală a P.M.S.D.R." (vezi Opere complete, vol. 21, Bucureşti, Editura politică, 1963, ed. a doua, p. 186—192 — *Nota trad.*), a cărui copie a fost trimisă redacţiei ziarului „Zvezda". — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

forma o să fie aprobată de colegiu. Colegiul n-are decît să se declare de acord cu cea de față sau să se abțină de la orice comentariu.

Scrisă la 26 martie 1912
Expediata din Paris la Petersburg

Publicata pentru prima oară în :
V. I. Lenin, Opere, ed. a 4-a, vol. 17

Se tipărește după manuscris

44

CĂTRE G. K. ORDJONIKIDZE, S. S. SPANDARIAN ȘI E. D. STASOVA

28. III. 1912

Dragi prieteni,

Sînt *extrem* de îngrijorat și de întristat din cauza *totalei* dezorganizări a relațiilor și legăturilor noastre (și ale dv.). Într-adevăr, e o situație care te poate împinge la desperare ! În loc de scrisori ne trimiteți doar niște scurte exclamații telegrafice din care nu se poate înțelege nimic.

1) De la Ivanovici n-am primit nici o veste. Ce face el ? Unde se află ? Ce-i cu el ? Este neapărat necesar să avem, la Petersburg sau în împrejurimi, un om care să nu fie compromis față de autorități, fiindcă acolo lucrurile stau prost. Este o luptă înverșunată și anevoioasă. Nu dispunem de informații, nu avem o conducere și nici ziarul nu este supravegheat.

2) Nici unul dintre participanții la conferință nu ne asigură legături. Nici unul dintre ei — măcar o legătură. Dar asta înseamnă o destrămare totală !

3) Rezoluții bine întocmite, clare, în care să se arate numele organizației respective, să se explice că ea aderă la hotărîrile adoptate, să se confirme că delegatul acestei organizații a participat la conferință, s-a întors și a prezentat o dare de seamă, nu primim de nicăieri ! ! Oare să nu fie clară deosebirea care există între asemenea rezoluții oficiale și scrisorile cu caracter particular, în care abundă expresii ca acestea : „destul de bine“ — „strașnic“ — „am învins“ ș.a.m.d. ? N-am primit nici o rezoluție de la Kiev

www.dacoromanica.ro

şi din oraşul lui Savka [74]. Nikolai ne-a trimis o scrisoare care cuprinde o serie de exclamaţii de bucurie, dar din care nu poţi desprinde nimic. Ea nu e bună de nimic, nici pentru presă şi nici pentru o utilizare oficială : au fost citite toate rezoluţiile ? A fost aprobat cuprinsul lor ? Care este textul rezoluţiei asupra conferinţei ? Se înfăptuieşte unificarea cu lichidatorii locali ? La nici una (dar la nici una !) dintre aceste chestiuni elementare şi esenţiale nu se dă un răspuns. Nu ne-a fost mijlocită nici o legătură cu acest oraş (extrem de important !). Nu înseamnă asta destrămare ? Nu înseamnă că-ţi baţi joc de muncă ?

4) Rezoluţii în care se formulează cererea de a ni se restitui banii n-am primit nici una, de nicăieri ! E pur şi simplu o ruşine.

5) Nici cei din Tiflis şi nici cei din Baku (centre extrem de importante) nu ne-au scris un cuvînt din care să-ţi dai seama : s-au făcut dări de seamă ? unde-s rezoluţiile adoptate ? Mai mare ruşinea !

6) De nicăieri n-am primit nici o reproducere a „Comunicatului" sau măcar a unei *părţi* din el, fie ea tipărită sau hectografiată ! E pur şi simplu ruşinos.

7) Nici în ceea ce priveşte platforma n-am primit în scris un răspuns precis. Va fi ea publicată ? Cînd ? A fost aprobată în întregime ? Trebuie s-o publicăm în Organul Central, dar n-avem informaţii precise.

8) Trebuie să mergeţi încă o dată la toate organizaţiile şi să faceţi să fie adoptate rezoluţii precise, oficiale, amănunţite, bine întocmite, clare : a) în legătură cu reprezentarea la conferinţă, precum şi în legătură cu fondul chestiunii, b) în sensul că organizaţia respectivă este alături de Comitetul Central, c) împotriva lichidatorilor, în mod concret împotriva celor locali şi în general, şi d) în legătură cu cererea noastră de a ni se restitui banii.

9) Cu banii stăm prost ; trimiteţi-ne o hotărîre care să ne dea dreptul să intentăm acţiune judiciară. Din partea germanilor am primit un refuz. Dacă nu intentăm proces, în 3—4 luni ne ameninţă un faliment total.

www.dacoromanica.ro

10) Dacă *nu* dispuneţi de surse băneşti, atunci bugetul trebuie revizuit imediat şi în mod radical : am depăşit toate normele şi mergem spre faliment.

11) În ziarul „Vorwärts“ cu data de 26 martie a apărut un furibund şi odios articol redacţional îndreptat împotriva conferinţei [75]. E limpede că aici e mîna lui Troţki. Conferinţa a stîrnit o aprigă bătălie, iar cei din Rusia tac. Nu există nici un motiv de bravadă şi de ifose : toată lumea ştie despre cele publicate în „Vorwärts“ şi despre protestele stîrnite, dar cei din Rusia nu ne scriu nici un cuvînt.

Concluzie : asta înseamnă destrămare şi dezorganizare. E necesar să treceţi pe la toate organizaţiile şi să stabiliţi legături. Avem nevoie de corespondenţă precisă. Trebuie reprodus comunicatul, fie şi la hectograf. Altfel totul se reduce la o simplă fanfaronadă.

Lenin

Remiteţi scrisoarea lui S., ca s-o transmită mai departe. Salutări.

Expediată din Paris la Tiflis

Publicată pentru prima oară în 1934, în revista „Krasnîi Arhiv“ nr. 1

Se tipăreşte după o copie scrisă de E. D. Stasova

45

CĂTRE C. HUYSMANS

Scumpe tovarăşe Huysmans,

Vă mulţumesc pentru trimiterea „rezoluţiei“ de la Paris [76].

După cum v-am mai scris, conferinţa P.M.S.D.R. a condamnat pe lichidatori şi diversele grupuri din străinătate [77] care provoacă dezorganizare în partidul nostru şi nu reprezintă nimic în Rusia. Pe de o parte, tocmai nişte grupuri de acest fel au votat acum la Paris pentru rezoluţia menţionată. Potrivit unui vechi obicei, orice condamnat are dreptul timp de 24 de ore să-şi înjure judecătorii. Persoanele care au semnat rezoluţia au uzat prea mult de acest drept şi, poate, chiar au abuzat de el.

Pe de altă parte, există grupuri care *au fost invitate* la conferinţă, dar n-au vrut să participe. Acum ele

www.dacoromanica.ro

„protestează" şi încearcă să convoace o altă conferinţă, luîndu-l martor pe dumnezeu că sînt pentru unitate. Asta e o metodă foarte originală de a înfăptui unitatea ! O să vedem noi dacă vor reuşi să realizeze ceva serios în Rusia. Pe cît e de lesne să votezi la Paris rezoluţii pline de injurii, pe atît e de greu să înfăptuieşti ceva real în Rusia. Şi se înţelege că nu cei de la Paris, Viena etc. sînt în drept să vorbească în numele Rusiei.

În orice caz, cei ce au semnat rezoluţia de la Paris se cam grăbesc atunci cînd încep să vorbească de o „sciziune". Ca să dovedeşti că există o sciziune trebuie să dovedeşti că există — cel puţin ! — două Comitete Centrale *în Rusia*. Or, deocamdată nu se poate vorbi de aşa ceva.

Cît despre cetăţeanul Plehanov, trebuie spus că a trecut mai mult de o lună de cînd Comitetul Central i-a făcut cunoscute rezoluţiile conferinţei şi dînsul n-a binevoit să răspundă. De aceea în momentul de faţă nici nu ştiu dacă dînsul are împuternicirea (şi din partea *cărui* Comitet Central) să facă parte din Biroul socialist internaţional.

Dacă dv., scumpe tovarăş, veţi fi mai norocos decît mine, adică dacă veţi primi un răspuns de la cetăţeanul Plehanov, veţi fi, sper, atît de amabil să-mi comunicaţi şi mie acest lucru.

Cu salutări frăţeşti. Al dv., *N. Lenin*

Scrisă în martie 1912, înainte de 28
Expediată din Paris la Bruxelles

Publicată pentru prima oară în 1930, în „Culegeri din Lenin", vol. XIII

Se tipăreşte după manuscris
Tradusă din limba franceză

46

CĂTRE C. HUYSMANS

5. IV. 1912

Scumpe cetăţean,

Am primit circulara dv. nr. 5. Anexez la această scrisoare o comunicare oficială [78], pe care vă rog s-o transmiteţi secretarilor tuturor partidelor membre ale Asociaţiei internaţionale, cu respectarea tuturor regulilor stabilite.

www.dacoromanica.ro

În afară de aceasta scumpe cetăţean, mă adresez dv. cu următoarea rugăminte în legătură cu prefaţa dv. la circulara nr. 5 : fiţi atît de amabil şi daţi-mi cîteva explicaţii cu privire la un pasaj care pentru mine nu e de loc limpede. Iată despre ce este vorba. În fraza a doua din prefaţă, dv. proclamaţi un principiu foarte bun din punctul meu de vedere, şi anume declaraţi că secretariatul este obligat să transmită (tuturor organizaţiilor) documentele *care provin de la organizaţiile membre ale Asociaţiei internaţionale, cu respectarea tuturor regulilor stabilite,* precum şi pe cele depuse de membrii Biroului... Acest procedeu este cît se poate de just. Dar, stimate cetăţean, nu credeţi că prima frază din prefaţa dv., în care spuneţi că transmiteţi partidelor membre ale Asociaţiei o rezoluţie de protest ce v-a fost trimisă, după cum aţi avut amabilitatea să-mi comunicaţi, de cetăţeanul Babin, contravine flagrant acestui principiu ? Reprezintă Babin vreo organizaţie membră a Asociaţiei, cu respectarea tuturor regulilor stabilite, şi care organizaţie anume ? Sau poate că dînsul este membru al Biroului ? Dacă este membru al Biroului, ce organizaţie reprezintă ? Şi, totodată, care organizaţie membră a Asociaţiei răspunde în faţa Biroului pentru rezoluţia de la Paris ? Vă voi rămîne foarte îndatorat, scumpe cetăţean, dacă îmi veţi risipi asemenea îndoieli.

Cu un salut frăţesc, *N. Lenin*

Expediată din Paris la Bruxelles

Publicată pentru prima oară în limba franceză în 1963, în revista „Cahiers du Monde Russe et Soviétique" nr. 1—2.

În limba rusă se tipăreşte pentru prima oară, după o copie dactilografiată. Tradusă din limba franceză

47

CĂTRE G. K. ORDJONIKIDZE, S. S. SPANDARIAN ŞI E. D. STASOVA *

Să nu priviţi cu uşurinţă campania pornită de lichidatorii din străinătate. Fac o mare greşeală aceia care nu-i iau

* Prezenta scrisoare este un post scriptum la o scrisoare a Nadejdei K. Krupskaia. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

în seamă şi se mulţumesc „să le tragă o înjurătură". Lichidatorii vor reuşi să deruteze pe mulţi dacă vor convoca o conferinţă a lor împreună cu Bundul + Comitetul regional din Caucaz + letonii + intelectualii-lichidatori. Şi o s-o convoace ! Trebuie să luptăm cu îndîrjire, serios şi sistematic. Trebuie să vă deplasaţi în toate organizaţiile locale şi să daţi în vileag înşelăciunea la care se dedau lichidatorii. Reeditaţi în foaie volantă foiletonul din ultimul număr al ziarului „Raboceaia Gazeta" *. Vă sfătuiesc să scoateţi numaidecît o serie de foi volante (care să cuprindă neapărat toate rezoluţiile importante adoptate de conferinţă). Cu foile volante puteţi obţine totul. În ce priveşte „Izvestiia" **, trebuie să procedaţi cu cea mai mare prudenţă. Ziarul acesta ar fi pentru poliţie un bun mijloc de depistare. Or, cel mai important lucru este să vă menţineţi pînă la alegeri. Nu uitaţi că *nu* are cine să vă înlocuiască.

Scrisă la începutul lunii aprilie 1912
Expediată din Paris la Tiflis

Publicată pentru prima oară în 1950, în V. I. Lenin, Opere, ed. a 4-a, vol. 35

Se tipăreşte după o copie scrisă de E. D. Stasova

48

CĂTRE BIROUL DIN RUSIA AL C.C. AL P.M.S.D.R. ***

16. IV. 1912

Dragi prieteni,

Pentru numele lui dumnezeu, faceţi-ne rost de mai multe legături. Legături, legături şi iar legături, iată ce ne lipseşte. Fără ele totul se clatină. Nu uitaţi că doi au şi ieşit din scenă şi că n-are cine să-i înlocuiască ; fără legături totul o să se năruie dacă o să mai fie vreo cădere sau două. Trebuie să înfiinţaţi neapărat comitete regionale (sau simple grupuri de *agenţi* împuterniciţi) *care să ţină legătura*

* Este vorba de foiletonul „Ce trebuie să înveţe poporul în campania electorală ?", apărut în „Raboceaia Gazeta" nr. 8 din 17 (30) martie 1912. — *Nota red.*
** Planul de a scoate „Izvestiia" n-a fost realizat. — *Nota red.*
*** Scrisoarea a fost trimisă prin Comitetul organizaţiei din Kiev a P.M.S.D.R — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

cu noi, şi asta în fiecare regiune. Altfel totul o să fie lipsit de o bază solidă. În ceea ce priveşte tipăriturile, trebuie să reeditaţi intens şi *integral* rezoluţia cu privire la alegeri [79], pentru ca ea să fie răspîndită *pretutindeni* şi cunoscută *în întregime* de mase.

Cît despre bani, e timpul să nu ne mai facem iluzii că vom căpăta de la germani. Acolo domneşte acum Troţki şi duce o luptă *turbată*. Trimiteţi-ne neapărat un mandat ca să intentăm acţiune juridică, altfel n-o să obţinem nimic. Manifestul de 1 Mai a şi fost trimis peste tot. Vă sfătuiesc să publicaţi în foaie volantă apelul către ţărani cu privire la alegeri (din „Raboceaia Gazeta" : ţărănimea şi alegerile) *. Reeditaţi neapărat foiletonul din „Raboceaia Gazeta", căci el constituie o completare necesară la platformă, în care a fost omis un alineat foarte important cu privire la socialism. Scrieţi-ne ! Procuraţi-ne neapărat legături ! Salutări.

P. S. În „Vorwärts" se publică minciuni dintre cele mai sfruntate, cum ar fi bunăoară aceea că întreaga Rusie s-a şi pronunţat în favoarea conferinţei bundiştilor şi letonilor. Toate astea le scrie Troţki & Co., iar germanii le cred. În general, la „Vorwärts" e mare şi tare Troţki ; rubrica externă e condusă de Hilferding, care e prietenul lui.

Expediată din Paris

Publicată pentru prima oară în 1930, în V. I. Lenin, Opere, ed. a 4-a, vol. 35

Se tipăreşte pentru prima oară, după o copie scrisă de N. K. Krupskaia

49

CĂTRE C. HUYSMANS,

Scumpe cetăţene Huysmans,

Sînt întru totul de acord cu cele spuse de dv. că Biroul nu poate servi drept intermediar pentru transmitere de polemică. Totodată cred că cel mai bun şi singurul mijloc de

* Vezi *V. I. Lenin.* „Ţărănimea şi alegerile pentru Duma a IV-a" (Opere complete, vol. 21, Bucureşti, Editura politica, 1963, ed. a doua, p. 209—211. — *Nota trad.).* — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

a evita un asemenea neajuns este de a difuza numai documentele pe care le primiţi de la instituţiile superioare ale partidelor reprezentate în Birou şi care (documente) se referă la aceste partide. Nu puteam să nu vă informez despre hotărîrile adoptate de conferinţa noastră de partid care a refăcut Comitetul Central, inexistent în acel moment, şi, fireşte, n-aş fi protestat împotriva comunicării unor ştiri primite de la un alt Comitet Central al Partidului muncitoresc social-democrat din Rusia, dar am considerat că e de datoria mea să protestez împotriva transmiterii polemicii existente între grupurile din străinătate.

Mă întrebaţi, de asemenea, ce părere am despre proiectul dv. de apel prin care se cere convocarea unei conferinţe generale. Consider că în momentul de faţă acest lucru n-ar fi oportun şi, pentru că n-am pretenţia că sînt imparţial, îmi permit să mă refer la părerea polonezilor (vezi „Vorwärts"). Ei au refuzat să participe la conferinţa noastră, dar totodată au refuzat să participe şi la conferinţa pe care vrea s-o convoace Bundul, declarînd că aici este vorba de o conferinţă a lichidatorilor. Mai bine să mai aşteptăm, să vedem dacă o să se ţină conferinţa lichidatorilor şi la ce rezultate o să ducă.

Zilele acestea am să vă trimit cîteva documente destul de interesante, care vă vor permite să cunoaşteţi mai bine starea de lucruri din P.M.S.D.R.

Al dv., *N. Lenin*

Scrisă în aprilie 1912, înainte de 19
Expediată din Paris la Bruxelles

Publicată pentru prima oară în limba franceză în 1963, în revista „Cahiers du Monde Russe et Soviétique" nr. 1—2

In limba rusă se tipăreşte pentru prima oară, după o copie dactilografiată
Tradus din limba franceză

50

CĂTRE REDACŢIA ZIARULUI „ZVEZDA"

Stimate coleg,

Vă trimit astăzi un nou material pentru „Călăuza alegătorului". Asta-i aproape tot ; peste două zile o să vă expe-

www.dacoromanica.ro

diem un articolaş sau două de aici, iar după aceea o să primiţi din Tver un articol despre buget.

1) Vă sfătuiesc insistent să reproduceţi din „Zvezda" nr. 34 (17. XII. 1911) articolul lui Frei : „Rolul delegaţilor muncitorilor în campania electorală" (ar fi bine să publicaţi şi articolul lui despre rolul delegaţilor ţăranilor *, apărut în nr. 36 (31. XII. 1911). Nu căutaţi cu tot dinadinsul să reduceţi volumul broşurii. E mai bine să editaţi o lucrare cuprinzătoare, completă, care să fie de folos, să constituie un bun îndreptar în alegeri. Nu urmăriţi numaidecît să scoateţi o broşură mică şi ieftină ; e mai bine să tipăriţi ceva temeinic.

Dacă, în cazul cel mai rău, o să fie absolut imposibil să publicaţi toate articolele, atunci să mi le trimiteţi neapărat înapoi pe cele nepublicate.

2) Este imperios necesar să faceţi în aşa fel ca să ducem o corespondenţă regulată. Secretarul dv. să-mi scrie direct, şi nu prin Arcachon, ca să nu se producă întîrzieri. Daţi-mi o adresă cît mai potrivită la care să vă trimit scrisorile.

3) Rău faceţi că nu răspundeţi la atacurile lichidatorilor. Asta e o mare greşeală. Puteţi şi trebuie să răspundeţi, fără să pomeniţi nici un cuvînt despre conferinţă ; la fiecare minciună din „Jivoe Delo" să daţi o replică scurtă : în numărul cutare, „Jivoe Delo" spune minciuni, aşa cum fac toţi lichidatorii. E absolut necesar să răspundeţi, altfel vă puneţi într-o situaţie defavorabilă.

4) Dacă scrie Plehanov, va trebui să trimiteţi aici articolele lui în şpalt. Altfel s-ar crea un „privilegiu" pe care nu-l putem admite. Fiţi prudenţi. Ne-aţi pune în situaţia de a ne retrage dacă i-aţi acorda lui Plehanov privilegiul de a scrie împotriva conferinţei, în timp ce noi nu putem scrie în favoarea ei. Fiindcă ar fi, oricum, o josnicie să permiţi unuia să ocărască atunci cînd celălalt e în imposibilitate să laude.

5) Trimiteţi-ne neapărat, într-un pachetel separat, înfăşurat în „Novoe Vremea" [80], numerele 24 şi 25 ale ziarului „Zvezda", din vara anului 1911, şi numerele 18 (54), 19 (55), 22 (58) şi 23 (59), pe care nu le avem, precum şi

* Vezi V. *I. Lenin.* Opere complete, vol. 21, Bucureşti, Editura politică, 1963, ed. a doua, p. 44—56. — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

„Jivoe Delo" nr. 11 şi 12. Numerele confiscabile trimiteţi-le, vă rog, separat, împachetate în ziare de dreapta.

6) Trimiteţi-ne cît mai curînd informaţii în legătură cu cotidianul. Ce format o să aibă ? Ce dimensiuni trebuie să aibă articolele pe care urmează să le trimitem ?

7) Căutaţi să cumpăraţi, la un preţ cît mai convenabil, Dările de seamă stenografice ale Dumei a III-a, în special cele din sesiunea 1911—1912. Scrieţi-ne.

Scrisă la 22 aprilie 1912
Expediată din Paris la Petersburg

Publicată pentru prima oară în 1923, în culegerea „Din vremea «Zvezdei» şi a «Pravdei» (1911—1914)". Fascicula III

Se tipăreşte după o copie dactilografiată (obţinută prin perlustrare)

51

CĂTRE V. A. TER-IOANNISIAN

5. V. 1912

Werte Genossin,

Nu ştiu dacă aţi aflat trista veste despre Suren Spandarian, prietenul nostru comun, care mi-a făcut cunoştinţă cu dv. la Berlin. A fost arestat la Baku. Soţia lui, într-o scrisoare adresată tatălui, spune că nu se îngrijeşte nimeni de el, că n-are nici pat şi de nici unele. N-are cine să-i ducă lapte etc. Tatăl lui mi-a spus că are mulţi cunoscuţi la Baku şi că i-a scris *unuia* dintre ei. De ce numai unuia, nu ştiu.

Tatăl lui Spandarian locuieşte aici (Hotel Nicole, 19. Rue Pierre Nicole, 19. Paris). El este bătrîn şi pare foarte bolnav. Fiul său i-a promis că o să facă totul pentru a-i trimite bani de la Baku, dar, fiind arestat, n-a mai putut face nimic. Tatăl a rămas fără bani şi o să fie evacuat din hotel. Situaţia lui e cît se poate de tristă, desperată chiar.

Noi l-am ajutat, acordîndu-i un mic împrumut. Dar eu m-am hotărît totuşi să vă scriu. Probabil că dv. cunoaşteţi pe prietenii lui Spandarian de la Baku şi de la Paris. Tatăl lui le-a scris adeseori, însă a uitat să pună adresa. De aceea am toate temerile că scrisorile lui n-au ajuns la Baku. Nu

www.dacoromanica.ro

cunoaşteţi pe cineva în acest oraş căruia i s-ar putea scrie despre Suren şi care ar putea fi rugat să se îngrijească de el ?

În afară de asta, dacă aveţi cumva cunoştinţe comune, ar fi deosebit de important ca ele să se îngrijească şi de tatăl lui. Unii spun că bătrînul ar avea un fecior bogat la Ekaterinodar. Ar fi bine dacă i-aţi scrie acestuia, pe un ton *mai energic*, să-i trimită tatălui său mai mulţi bani, pentru ca să-şi poată plăti datoriile şi să plece.

Sper că veţi face tot ce-i posibil pentru ambii Spandarieni şi îmi veţi scrie în legătură cu asta cîteva rînduri.

Cum o mai duceţi ? Eu am tot aşteptat să daţi semn de viaţă. Aţi găsit timp să vă ocupaţi de literatura social-democrată ? Aţi devenit social-democrată şi bolşevică ?

Vă doresc din suflet tot binele şi vă trimit salutări,

Al dv., *Lenin*

Vl. Oulianoff
4. Rue Marie Rose, *Paris*. XIV.

Expediată la Berlin

Publicată pentru prima oară în 1930, în „Culegeri din Lenin", vol. XIII

Se tipăreşte după manuscris

52

CĂTRE B. N. KNIPOVICI

6. VI. 1912

Stimate confrate,

Îmi pare nespus de rău că prima mea scrisoare în legătură cu cartea dv. (pentru a cărei trimitere vă mulţumesc foarte mult) s-a pierdut. E de necrezut, dar la noi, pe cît se vede, şi o scrisoare cu caracter pur ştiinţific se poate pierde. Voi încerca să reconstitui din memorie conţinutul ei, deoarece n-am păstrat nici o copie.

Am citit cu multă plăcere cartea dv. * şi am fost foarte bucuros să constat că v-aţi apucat de o lucrare amplă, se-

* Este vorba de cartea lui B. N. Knipovici „Studii asupra diferenţierii ţărănimii ruse (Diferenţierea în sfera gospodăriilor agricole)", Petersburg, 1912. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

rioasă. O asemenea lucrare îţi permite, desigur, să-ţi verifici, să-ţi aprofundezi şi să-ţi consolidezi convingerile marxiste.

Vreau să însoriu aici unele reflecţii pe care mi le-a sugerat lectura acestei cărţi. Am impresia că, atunci cînd în cuprinsul ei se face bilanţul „diferenţierii", pe alocuri se scapă din vedere exodul ţăranilor din sate. Voi căuta să lămuresc această idee printr-un exemplu : a) primul moment. Din 100 de gospodării, 25 sînt fără cai sau nu-şi lucrează pămîntul = 25%. b) Al doilea moment. Din 150 de gospodării, 36 nu-şi lucrează pămîntul = 24%. S-ar părea că diferenţierea este în scădere. Dar dacă 30 de gospodării sau familii au părăsit satul, plecînd la oraş, strămutîndu-se în alte regiuni etc., înseamnă că *în realitate* proletarizarea a devenit mai accentuată. Cred că acesta este un exemplu tipic. Statistica ia totdeauna în consideraţie numai gospodăriile existente, situîndu-se astfel pe un punct de vedere „îngust-statistic" şi omiţînd uneori ceea ce este mai important.

Apoi, în repetate rînduri, autorul îşi limitează net obiectul cercetării la *cultivarea pămîntului.* În concluzii însă, el lărgeşte pe nesimţite tema, vorbind de întreaga *agricultură,* iar uneori chiar de întreaga economie. De aici rezultă unele inexactităţi, întrucît o serie întreagă de momente ale „diferenţierii", adică ale proletarizării ţăranilor şi ale generării capitalului sînt astfel *scăpate din vedere* (de pildă, creşterea vitelor în scopuri comerciale în gubernia Iaroslavl şi alte forme de pătrundere a schimbului în agricultură în condiţiile specializării ei).

Mai departe. Nu cumva coloanele de cifre fac uneori să fie scăpate din vedere *tipurile, tipurile* social-economice de gospodărie (gospodarul burghez înstărit ; gospodarul mijlociu ; semi-proletarul ; proletarul) ? Pericolul unei asemenea scăpări este *foarte* mare, datorită particularităţilor materialului statistic. „Coloanele de cifre" te fură. Aş sfătui pe autor să ţină seamă de acest pericol : în felul acesta „socialiştii de catedră" de la noi *înăbuşă,* fără îndoială, conţinutul viu, marxist al datelor. Ei îneacă lupta de clasă în noianul coloanelor de cifre. Autorul în această carte nu pro-

www.dacoromanica.ro

cedează astfel, dar în ampla lucrare pe care a început-o trebuie să ţină seama în mod deosebit de această primejdie, de această „linie" a socialiştilor de catedră, a liberalilor şi a narodnicilor. Să ţină seama de ea şi fireşte *s-o evite.*

În sfîrşit, Maslov apare ca un Deus ex machina. Cur ? Quomodo ? Quibus auxiliis ? * Dar se ştie că teoria lui este foarte departe de marxism. Pe drept cuvînt spuneau narodnicii despre el că este un „oritic" (=oportunist). Poate că e mai mult o întîmplare că autorul s-a încrezut în el.

Acestea sînt gîndurile pe care mi le-a sugerat lectura acestei cărţi interesante şi serioase. Vă trimit salutări şi vă doresc succes în muncă. Mă folosesc de acest prilej spre a vă ruga să transmiteţi multe complimente întregii familii, în special „sacagiilor" [81] ; vă mai amintiţi ?

Al dv., *V. Ulianov*

Scrisă la Paris

Publicată pentru prima oară în 1928, în revista „Bolşevik" nr. 7

Se tipăreşte după manuscris

53

CĂTRE L. B. KAMENEV

Dragă L. B.,

... **Sînt tare mirat că n-am primit de la d-ta nici o scrisoare. E neapărat necesar ca noi să ţinem o legătură mai ordonată şi ca d-ta, mai ales, să scrii mai des. „Parisul începe să se destrame", spuneau toţi. De asta răspunzi acum d-ta, cu alte cuvinte d-ta nu trebuie să îngădui să se întîmple aşa ceva. Adună-i pe toţi măcar o dată pe săptămînă, stai de vorbă cu ei, organizează-i, vizitează-l zilnic pe Alekseı şi, prin el, îmbărbătează întregul grup. Nu putem „să-i lăsăm pe-ai noştri" în voia soartei. E inadmisibil să se dezorganizeze principalul centru (de pînă acum). Nu uita că de

* — De ce ? Cum ? Prin ce mijloace ? — *Nota trad.*

** Manuscrisul acestui document este în parte distrus. Aici şi mai jos, cîteva cuvinte n-au fost descifrate. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

asta răspunzi d-ta ! ! Convoacă C.O.S. * şi caută să-i dinamizezi : eu am fost la Leipzig şi am auzit pe mulţi plîngîndu-se că C.O.S. (spre deosebire de B.C.G.S. **) nu face nimic. Or, de la acest comitet oamenii aşteaptă manifeste *(toate* din Paris), buletine, scrisori... Caută de pune ordine în toate acestea...

O caldă strîngere de mînă. Al d-tale, *Lenin*

Scrisă în iunie 1912, înainte de 28
Expediată din Cracovia la Paris

Se tipăreşte pentru prima oară, după manuscris

54

CĂTRE REDACŢIA ZIARULUI „PRAVDA"

Stimate coleg,

Am primit pachetul cu colecţiile ziarelor „Pravda" şi „Nevskaia Zvezda" *** [82], trimis de dv. Vă rog foarte mult să completaţi această din urmă colecţie cu numerele din vechea „*Zvezda*" care-mi lipsesc (trebuie să se afle la dv. o listă cu aceste numere ; dacă nu, atunci comunicaţi-mi şi am să trimit numaidecît alta).

Am primit, de asemenea, scrisoarea dv. detaliată *** cu privire la colaborare. Ne vom strădui să îndeplinim ce ne stă în putinţă dintr-un program destul de amplu. Trebuie numai să subliniez încă o dată că ne este absolut imposibil să continuăm activitatea noastră dacă nu ne trimiteţi :

(1) bani. Chiria neachitată pentru birou se ridică de pe acum la 200 de ruble, din care trebuia să trimiteţi : 100 de ruble la 1 iunie (stil vechi) şi 100 de ruble la 15 iunie. Trebuie urgentată plata datoriei şi expedierea regulată a banilor la termenele menţionate, conform înţelegerii.

(2) este necesar să ne trimiteţi *c ă r ţ i* noi, îndreptare etc. Dacă nu ne trimiteţi asemenea cărţi, nici măcar o zecime

* *Comitetul organizaţiei din străinătate. — Nota red.*
** Biroul central al grupurilor din străinătate. — *Nota red.*
*** Scrisoarea dv. poartă ştampila cu data de 18. VI, dar *l i p s e ş t e* „*Nevskaia Zvezda*" din 17. VI. Vă rog să aveţi grijă ca expedierea să se facă în mod regulat.

www.dacoromanica.ro

din programul de colaborare elaborat de dv. *nu* va fi îndeplinit. În scrisoarea mea precedentă v-am trimis o listă de cărţi şi vă rog să-mi răspundeţi dacă vor fi expediate toate.

Apoi în scrisoarea dv. ne cereţi să vă spunem „ce ziare trebuie să vă mai trimitem". Lista lor v-a fost expediată cu ultima mea scrisoare şi mie nu-mi rămîne decît să repet rugămintea de a mă anunţa printr-o telegramă : „Ziarele au fost expediate" ; altfel se va produce o *pauză* în trimiterea articolelor.

În ceea ce priveşte romanul lui Sinclair, vom cere informaţii la Leipzig. Este vorba, bineînţeles, de o traducere din engleză. Sau vreţi cumva să traduceţi după *traducerea* germană ?

Al dv., *V. Ulianov*

P. S. Printre altele, mai cu seamă în *problema agrară,* avem nevoie de publicaţiile *curente*, atît de cele *g u v e r n a m e n t a l e*, cît şi de cele ale *z e m s t v e l o r*. Inseraţi neapărat în numărul viitor o notă din partea ziarului prin care cereţi stăruitor să vi se trimită *t o a t e* publicaţiile de acest fel, luîndu-vă *obligaţia* de a publica o listă a celor apărute, precum şi *recenzii* ale celor mai importante din ele.

Vl. Ulijanow. Zwierzyniec. L. 218. Oesterreich. Krakau.

P. S. Este, de asemenea, absolut necesar să avem ziarul „*Nevskii Golos*" [83] (ne lipsesc *nr. 4* şi *u r m ă t o a r e l e*) şi *t o a t e* publicaţiile sindicatelor. Altfel, rubrica — solicitată de dv. — cu privire la lupta dintre muncă şi capital *nu* va putea fi realizată.

P.P.S. Nu pot să nu vă atrag atenţia şi asupra unor greşeli extrem de neplăcute strecurate în unele articole. Chiar acum am primit (nu de la administraţie, şi în nici un caz de la Petersburg) „Nevskaia Zvezda" nr. 13. În articolul

www.dacoromanica.ro

semnat „Un sceptic neliberal" *, în loc de „ispolzovati" ** a apărut „ispovedovati" *** ! !

Şi trebuie să spun că scrisul autorului acestui articol nu este în nici un caz dintre cele mai indescifrabile. Totodată acest scris nu poate să nu fie bine cunoscut atît zeţarilor, cît şi corectorului. În sfîrşit, şi după sens, corectorul şi-ar fi putut da lesne seama de greşeală.

Ar fi bine să se atragă atenţia că numărul unor *asemenea* greşeli trebuie să fie cît mai redus.

Nr. 43 al „Pravdei" l-am primit chiar acum în 5 exemplare, conform promisiunii. Nu am însă nr. *41* şi 42. Vă rog să mi le trimiteţi tot în cîte 5 exemplare.

Scrisă în iulie 1912
nu mai tîrziu de 6
Expediată la Petersburg

Publicată pentru prima oară în 1933, în „Culegeri din Lenin", vol. XXV

Se tipăreşte după manuscris

55

CĂTRE REDACŢIA ZIARULUI „PRAVDA"

Stimate coleg,

Vă trimit încă un articol al lui I. Gîlka. Autorul ne face atenţi : *aştept un avans.*

E absolut necesar să i se răspundă imediat (acest lucru se poate face prin mine, dar *neapărat* într-o scrisoare *separată).* Autorul locuieşte la Lemberg, se îndeletniceşte în mod special cu studiul acestor probleme şi este necesar să recrutăm un asemenea colaborator. Vă sfătuiesc încă o dată să-i trimiteţi un avans *şi în orice* caz să-i răspundeţi *imediat.*

N. B. : Dacă articolele lui nu sînt publicabile, trimiteţi-i-le imediat înapoi !

Am primit pachetul şi nu putem să nu ne plîngem.

* Vezi *V. I. Lenin.* „Capitalismul şi «parlamentul»" (Opere complete, vol. 21, Bucureşti, Editura politică, 1963, ed. a doua, p. 382—384. — *Nota trad.*). — *Nota red.*
** — a folosi. — *Nota trad.*
*** — a spovedi. — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

Din cărţile cerute am primit numai *una !* Scrieţi-ne de ce. Celelalte cărţi sosite la redacţie au fost cumva luate de ceilalţi colaboratori ? Pentru un timp mai îndelungat sau pentru totdeauna ? În cazul acesta ar trebui să faceţi în aşa fel ca să ni le trimiteţi *pentru cîtva timp*. Repetăm, fără cărţi *nu se poate* lucra.

Administraţia ziarului ar trebui să acorde mai multă atenţie acestei chestiuni.

„Călăuza alegătorului" am primit-o după *două săptămîni şi jumătate de la apariţie !* Or, expedierea ei *imediată* ar fi costat *5 c o p e i c i*...

Şi cu ziarele s-a produs o întîrziere. Stăm fără ziare şi o să mai stăm încă 2—3 zile.

Vă sfătuiesc insistent să trimiteţi un reporter la primărie, să se intereseze *cîte* declaraţii se primesc din partea chiriaşilor * şi să începeţi să publicaţi *r e g u l a t* materiale în legătură cu această chestiune (pentru a încuraja cartierele care au obţinut succese şi a îmboldi pe cele rămase în urmă). A mai rămas doar foarte puţină vreme şi ziarul trebuie să ia asupra sa *t o a t ă* treaba asta.

Trebuie să obţineţi de la primărie, prin statisticienii pe care-i cunoaşteţi (sau pe cale oficială, în numele redacţiei şi al membrilor Dumei de stat), toate materialele statistice (dacă nu le găsiţi, cumpăraţi ziarul „*Reci*" sau un alt ziar pe anii şi lunile respective) cu privire la alegerile pentru Duma *I*, a II-a şi a III-a de stat + o statistică a oraşului Petersburg (locuinţe, populaţie etc.). Obţinînd asemenea materiale şi avînd un reporter priceput care să meargă în fiecare zi sau de două-trei ori pe săptămînă la primărie, se poate *bine* organiza o rubrică cu privire la mersul alegerilor.

Trimiteţi „Pravda" la „Wiener Arbeiter-Zeitung" [84] ? Trimiteţi-o, iar nouă să ne-o expediaţi în banderolă.

Lui Troţki vă sfătuiesc să-i trimiteţi următorul răspuns la căsuţa poştală : „Lui Troţki (Viena). La scrisorile pline de intrigi şi bîrfeli nu dăm răspuns". Mizerabila campanie întreprinsă de el împotriva „Pravdei" se reduce la minciuni şi la bîrfeli. Un cunoscut marxist, plehanovistul Rotştein (Lon-

* din ce cartiere, străzi etc. ; cît mai amănunţit.

www.dacoromanica.ro

dra), ne-a scris că a primit din partea lui Troţki o scrisoare plină de intrigi, la care i-a răspuns : „Pravdei" de la Petersburg nu pot să-i aduc absolut nici o învinuire. Dar acest intrigant şi lichidator minte în drepata şi în stînga.

Al dv., *V. Ulianov*

P. S. Şi mai bine ar fi să-i trimiteţi lui Troţki, la căsuţa poştală, următorul răspuns : „*Lui Troţki* (Viena). Degeaba vă mai osteniţi să trimiteţi scrisori pline de intrigi şi de bîrfeli. Nu veţi primi nici un răspuns" [85].

Scrisă la 19 iulie 1912
Expediată din Cracovia la Petersburg

Publicată pentru prima oară în 1933, în „Culegeri din Lenin", vol. XXV

Se tipăreşte după manuscris

56

CĂTRE J. STRASSER

Stimate tovarăş,

V-am fi foarte îndatoraţi dacă aţi putea să ne trimiteţi, pentru redacţia ziarelor noastre de partid „Soţial-Demokrat" şi „Raboceaia Gazeta", ziarul „*Vorwärts*" [86], care apare la Reichenberg, şi broşura dv. „Der Arbeiter und die Nation" *.

Cu sincere salutări tovărăşeşti,

N. Lenin (Vl. Ulianov)

Reprezentantul Partidului muncitoresc social-democrat din Rusia în Biroul socialist internaţional

Adresa :
Wl. Ulijanow.
Zwierzyniec. 218.
Oesterreich. *Krakau.*

Scrisă la 21 iulie 1912
Expediată la Reichenberg

Se tipăreşte pentru prima oară, după manuscris
Tradus din limba germană

* — „Muncitorul şi naţiunea". — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

57

CĂTRE REDACŢIA ZIARULUI „NEVSKAIA ZVEZDA"

Stimate coleg,

Am primit lunga d-tale scrisoare şi văd că mai trebuie să clarificăm unele lucruri.

Mai întîi o chestiune de amănunt. Corespondenţi plătiţi cu 2 copeici rîndul n-o să găsiţi. Atîta timp cît e lipsă de bani, trebuie să vă mulţumiţi cu articolele noastre despre starea de lucruri din străinătate.

Şi acum să trecem la chestiunea principală. Dv. vă plîngeţi de monotonie. Dar aşa o să fie totdeauna dacă n-o să publicaţi articole de *polemică*, dacă o să masacraţi articolele lui *Kamenev* (el scrie pe un *alt* ton), dacă o s-o ţineţi într-una cu „lichidatorismul pozitiv". Şi, în afară de aceasta, o să vă pierdeţi, în general, colaboratorii dacă n-o să le publicaţi articolele şi nici măcar n-o să le răspundeţi şi n-o să le înapoiaţi manuscrisele (de pildă articolele mele : răspuns lui Blank — foarte *important!* —, „Speranţe care nu se sting" [87] şi *alte cîteva!!*).

Uitaţi-vă la „Nevskii Golos" cît e de viu. El nu se teme de polemică. El e semeţ. El spune cu curaj totul, pînă la capăt.

Ocolind „chestiunile nevralgice", „Zvezda" şi „*Pravda*" *devin* nişte publicaţii anoste şi monotone, neinteresante, lipsite de combativitate. Un organ de presă socialist *trebuie* să polemizeze : trăim în vremuri de disensiuni aprige şi nu te poţi dispensa de polemică. Totul este să duci o polemică vie, să fii în ofensivă, să ridici problemele din proprie iniţiativă, iar nu să te limitezi la o apărare searbădă şi plicticoasă.

De pildă, în nr. 16, „Un adept al ziarului «Zvezda»" a dat un răspuns bun. Se vede că e un om de principii. Şi totuşi el n-a făcut să dispară *gravele* temeri pe care „Nevskii Golos", prin informaţiile publicate în nr. 6 [88], le-a trezit *pretutindeni* (am primit *o serie* de scrisori în acest sens). Ce s-a întîmplat la urma urmei ? *A avut loc* o consfătuire ? A cui anume ? Şi în ce scop ? Toate acestea nu ne

www.dacoromanica.ro

sînt clare ! Şi, dacă nu sînt clarificate, *nimeni* nu vrea să lucreze. Fiecare spune : dar eu am, totuşi, dreptul să ştiu *pentru cine* lucrez, *pe cine* ajut să fie ales în Dumă ! Nu cumva pe un lichidator ? Sau, poate, pe un confuz împăciuitorist troţkist ? Sau particip cumva (indirect) la întocmirea unei „platforme comune" ? ?

Asemenea întrebări paralizează energia şi provoacă descompunere.

Iar „Nevskii Golos" atacă cu vigoare, devine tot mai agresiv. Nu e permis să ascunzi muncitorilor divergenţele (cum face „Pravda") ; aşa ceva e dăunător, periculos şi ridicol. Nu trebuie să lăsăm ca *adversarul*, „Nevskii Golos", *să deschidă* el discuţia despre divergenţe. „Pravda" *merge spre pieire* dacă continuă să fie *doar* un organ „popular", „pozitiv" ; asupra acestui lucru nu încape nici o îndoială.

Ea ar ieşi, desigur, biruitoare dacă nu s-ar teme de polemică, dacă ar vorbi în mod deschis despre lichidatori şi ar înviora conţinutul printr-o discuţie în contradictoriu, printr-un foileton împotriva lui Akselrod ş.a.m.d. Articole ca acela al lui Akselrod sînt atrăgătoare : muncitorii aud *mereu* vorbindu-se despre divergenţe şi se lasă *atraşi* de explicaţiile făţişe ale lui Akselrod, care *vorbeşte fără reticenţe* şi e de o sută de ori mai cu curaj decît noi. *Toţi* muncitorii aud vorbindu-se de o platformă unică, toţi conducătorii lor cunosc foiletonul lui Akselrod [89], aşa că, dacă o să tăceţi, o să rămîneţi în urmă ! Or, un ziar care rămîne în urmă e *ca şi mort*. Un ziar trebuie să păşească *în fruntea tuturor*, şi acest adevăr e valabil atît pentru „*Nevskaia Zvezda*", cît şi pentru „*Pravda*". Alături de două articole „pozitive", „Pravda" trebuie să publice şi articole *polemice :* o schiţă literară a lui Kamenev, un foileton în care să fie luaţi în derîdere lichidatorii ş.a.m.d. Monotonia şi întîrzierea sînt incompatibile cu gazetăria. Iar „Pravda" mai are o îndatorire specială, de o deosebită importanţă : „pe cine *reprezintă* ea" — iată ce întreabă *toţi*, iată ce caută cu *toţii* să citească printre rînduri. În această privinţă ar fi important să organizăm o întîlnire (o dată la patru ani, înainte de alegeri) — nu poţi să conduci un ziar fără să ai întrevederi,

www.dacoromanica.ro

fie şi la intervale mai mari, cu colaboratorii lui permanenţi. *Reflectaţi* bine şi cît mai repede asupra acestei chestiuni, fiindcă timpul nu aşteaptă.

O caldă strîngere de mînă. *Ulianov.*

Scrisă la 24 iulie 1912
Expediată din Cracovia la Petersburg

Publicată pentru prima oară în 1923, în culegerea „Din vremea «Zvezdei» şi a «Pravdei» (1911—1916)". Fasc. III

Se tipăreşte după manuscris

58

CĂTRE L. B. KAMENEV

Dragă L. B.,

Ieri ţi-am trimis „Nevskaia Zvezda" nr. 16. „Nevski Golos" nr. 6 ne-a indignat în cel mai înalt grad şi pe noi, încît am şi trimis celor de la „Pravda" o scrisoare plină de indignare. Astăzi mai scriem pentru „Nevskaia Zvezda" nr. 17... *

Despre „candidaţii de partid" *nu se poate* vorbi în presa legală, ci numai într-o foaie volantă a C.C. şi în *„Raboceaia Gazeta"*.

Mutarea ne-a oferit *deocamdată :* 1) o apropiere de o zi ; 2) sosirea lui Abramcik (asta-i secret). El este deja aici. Pe cît se pare, o să dea ajutor la trecerea graniţei. Poate că o să ne ajute (în plus ?) *şi* în alegerile de la Petersburg ; 3) speranţa de a organiza încă *o serie* de întîlniri. În acest scop au şi fost desemnaţi *cei doi* **. Dacă n-o să fie căderi, o să se facă treabă bună. Dar totul merge încet şi au loc o serie de căderi.

În ceea ce priveşte ziarul, trebuie să procedezi în felul următor : te abonezi la *„Russkie Vedomosti"* [90] („R. V."). Dar ai şi d-ta latitudinea să alegi) (şi, după 4—5 zile de la primire, îl trimiţi încoace de două ori pe săptămînă). Noi vom achita costul lui. De la *„Pravda"* nu se poate

* Manuscrisul acestui document este parţial deteriorat. Aici şi mai jos cîteva cuvinte n-au fost descifrate. Cuvintele cuprinse în paranteze pătrate au fost reconstituite după sens. — *Nota red.*

** Pe cît se pare, I. F. Armand şi G. I. Safarov. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

obţine mai mult : tirajul, după cum ni s-a spus, a scăzut pînă la 30 000 şi sînt multe greutăţi...

Trimite prin poştă... [foaia volantă] a ziarului „*Vpered*" (eu n-o am) şi toate cele editate la Paris. D-ta trebuie să organizezi neapărat apariţia buletinelor [Comitetului organizaţiei din străinătate] (deocamdată pe un plan mai modest), care să conţină doar o listă [a foilor volante] editate la Paris şi o critică a lor sumară.

Parcă promiseseşi să iei de la Iuri un material în legătură cu referatul lui Plehanov despre menţinerea partidului ilegal ! Nu l-am primit pînă acum. Trimite-mi-l ! !

Dar ce a spus Plehanov despre T. şi Gher—ne ?...

Al d-tale, *Lenin*

Scrisă la 24 iulie 1912
Expediată din Cracovia la Paris

Se tipăreşte pentru prima oară, după manuscris

59

CĂTRE REDACŢIA ZIARULUI „PRAVDA"

Stimate coleg,

Vă trimit articolul „Bilanţul unei activităţi de o jumătate de an" *. Din conţinutul lui vă veţi da seama de ce am trimis „*Pravdei*" acest articol atît de lung. El ar putea fi publicat în patru numere sub formă de foiletoane culese cu petit. Fiecăruia dintre cele patru articole ar putea să i se pună cîte un titlu (de pildă : I. Subscripţiile muncitoreşti pentru ziar pe lunile anului 1912. — II. Subscripţiile muncitoreşti pentru ziar pe raioane. — III. Subscripţiile muncitoreşti pentru ziarele lichidatoriste şi pentru cele *ne*lichidatoriste. — IV. O copeică muncitorească pentru ziarul muncitoresc).

Aş dori foarte mult ca aceste articole, care sînt destinate în întregime „Pravdei" şi se adresează cititorilor ei, să fie publicate în paginile ei. Cred că cenzura n-o să se opună. Firește, sînt de acord cu eventualele modificări

* Vezi *V. I. Lenin.* Opere complete, vol. 21, Bucureşti, Editura politică, 1963, ed. a doua, p. 442—458. — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

făcute din considerente de cenzură, *dar nu sînt de acord să fie omis capitolul III.*

Dacă, contrar speranţelor mele, nu vreţi să publicaţi acest articol în „*Pravda*“ şi dacă colegii dv. n-o să-l accepte pentru „*Nevskaia Zvezda*“ (unde ar fi mult mai puţin potrivit), am să-l public eu într-una din reviste, oricît m-ar mîhni acest lucru. În orice caz, vă rog să-mi răspundeţi cît mai curînd sau să-mi înapoiaţi articolul.

Zilele acestea am primit o scrisoare de la Gîlka, care îmi face cunoscut că *refuză* să colaboreze la „*Zvezda*“ şi „*Pravda*“, sub motiv că, citind nr. 6 al ziarului „Nevskii Golos“ şi aflînd de „retragerea“ lui Plehanov, a întrevăzut existenţa unor tendinţe, pasămite, „dăunătoare“. Acest Gîlka a mai invocat şi altădată asemenea argumente. Dacă o să-i treacă prin minte să facă zarvă pentru că nu i se publică articolul (deşi nu puteam să-i comunic telegrafic răspunsul meu negativ ! !), să nu cumva să-i răspundeţi ; nu merită.

Multe mulţumiri pentru cele cîteva numere ale ziarelor „de dreapta“ trimise de dv. Primirea unor numere din aceste interesante publicaţii, pe care în nici un caz nu ni le puteam procura altfel decît prin dv., prezintă o mare importanţă pentru noi.

M-am bucurat mult cînd am dat în „Pravda“ de o notă a lui I. K. despre „Sovremennik“. Dv. cereţi să introducem o mai mare diversitate tematică. Tocmai din acest punct de vedere este preţioasă colaborarea lui I. K. În ziarul nostru nu apar cronici, mici articole şi note de critică literară. După părerea mea, fiecare colaborator trebuie apreciat pentru temele sale speciale. I. K. ar putea, desigur, dacă aţi acorda ceva mai multă atenţie colaborării lui, să vă ofere materiale mai variate, care ar înviora considerabil ziarul nostru muncitoresc.

De ce aţi masacrat articolul meu despre congresul italian ? * În general, n-ar fi rău să fie informaţi colaboratorii asupra articolelor neacceptate. Asta nu e în nici un caz o pretenţie exagerată. Nu e de loc plăcut să scrii „pen-

* Vezi *V. I. Lenin.* „Congresul socialiştilor italieni“ (Opere complete, vol. 21, Bucureşti, Editura politică, 1963, ed. a doua, p. 423—426. — *Nota trad.).* — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

tru coş", adică să scrii articole care nu vor fi publicate. Asemenea articole trebuie înapoiate celor ce le-au trimis. *Orice* colaborator, chiar şi în presa burgheză, poate pretinde acest lucru.

Cu salutări tovărăşeşti. *V. Ulianov*

Vă rog scrieţi celor de la *Wiener „Arbeiter-Zeitung"* ca exemplarul de schimb să-mi fie trimis *mie* (comunicaţi-le adresa mea). Dv., oricum, tot n-o să-l puteţi primi. Nu uitaţi să-mi scrieţi ! !

Scrisă la 28 sau 29 iulie 1912
Expediată din Salvator (lîngă Cracovia) la Petersburg

Publicată pentru prima oară parţial în 1930, în V. I. Lenin, Opere, ed. 2—3, vol. XVI

Se tipăreşte pentru prima oară, în întregime, după manuscris

60

CĂTRE L. B. KAMENEV

Dragă L. B.,

În primul rînd, un călduros salut tuturor prietenilor, mulţumiri pentru telegramă şi multe urări de bine ! (Nu lua în seamă pata de cerneală). Salut, salut à vous *... Ah, ce l-aş mai asculta acum pe Montégus !

Precum vezi, m-am abătut de la tonul „serios".

Dar mai sînt şi „treburile".

(1) Alăturat îţi trimit răspunsul nostru către Vorstand-ul german **. Să-l arăţi unui număr restrîns de tovarăşi + C.O.S. şi să mi-l restitui.

(2) O scrisoare a lui Zaks *p e n t r u d-t a*. S-o citeşti, *să-i pătrunzi înţelesul*, să răspunzi şi să mi-o *restitui*...

O caldă strîngere de mînă.

Al d-tale, *Lenin*

* — Vă transmit multe, multe salutări... — *Nota trad.*

** „Către Conducerea Partidului social-democrat din Germania" (vezi *V. I. Lenin.* Opere complete, vol. 21, Bucureşti, Editura politică, 1963, ed. a doua, p. 462. — *Nota trad.*). — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

Morozov ăsta spune nişte absurdităţi... * El este un om fără căpătîi, nu face nici două parale.

La Viena, Reazanov s-a bosumflat şi bombăneşte : s-a pomenit într-o postură ridicolă după apariţia articolului lui Plehanov în „Pravda". (I-am scris lui *Kiselev* o lungă şi „înduioşătoare" scrisoare. Cred că n-o să iasă nimic.)

Lunacearski scrie în „*Kievskaia Mîsl*" [91] despre „misticismul ştiinţific". Fă rost de articolul lui şi trage-i o săpuneală zdravănă în public.

De ce nu scrii nimic *pentru „Prosveşcenie"* ? [92]

Scrisă la 30 iulie 1912
Expediată din Cracovia la Paris

Se tipăreşte pentru prima oară, după manuscris

61

CĂTRE REDACŢIA ZIARULUI „PRAVDA"

Stimate coleg,

Am primit scrisoarea dv. în legătură cu „chestiunea urgentă" şi, trebuie să mărturisesc, am citit-o cu un sentiment de amărăciune. Din ea se vedea limpede că între noi nu există în suficientă măsură acea înţelegere care, în această „chestiune urgentă", ca şi în orice chestiune serioasă, este absolut necesară.

Aceasta este o chestiune într-adevăr serioasă şi — sînt de acord cu dv. — urgentă (fireşte, nu în sensul că ar cere să fie rezolvată în cîteva zile). Ca să existe înţelegere între noi în această chestiune, ar trebui să ne întîlnim ; şi asta ne-ar lua doar vreo 4—5 zile şi nu ne-ar costa mai mult de 11 + 11 + 15 + 10 = 47 de ruble...

Tot ce pot face în momentul de faţă pentru a satisface rugămintea dv. am să fac. Vă trimit articolul „Cu privire la platforma electorală" [93]. Sper că din cuprinsul lui veţi vedea limpede care sînt concepţiile mele.

În ce priveşte modificările ce i s-ar putea aduce, sînt nevoit să pun unele condiţii *speciale* (de obicei, precum

* Manuscrisul documentului este în parte deteriorat. Cîteva cuvinte n-au fost descifrate. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

ştiţi, nu uzez de un asemenea procedeu, deoarece mă bizui întru totul pe atitudinea dv. tovărăşească, colegială, iar nu chiţibuşară). De data asta sînt nevoit să pun asemenea condiţii speciale, întrucît este vorba de o problemă de o importanţă enormă, de o problemă principială, fundamentală.

Pot să mă declar de acord **numai** (1) cu scoaterea subtitlului şi (2) cu unele modificări minime, făcute (numai ! !) *din considerente de cenzură,* în trei-patru locuri, cu înlocuirea unor cuvinte *izolate, şi nimic mai mult.* Dacă *nici în acest caz* articolul nu poate fi publicat nici în *„Pravda"* şi nici în *„Nevskaia Zvezda", a t u n c i t r i m i t e ţ i-m i-l î n a p o i,* căci am nevoie de el. *Nu mă pot* declara de acord cu omiterea pasajelor referitoare la lichidatori.

Principalul lucru este că lichidatorii ne întind o cursă : „prezentaţi-ne o platformă legală" (iar în sinea sa lichidatorul îşi zice : într-o platformă legală eu voi subscrie *totul).* Şi, într-adevăr, într-o platformă legală lichidatorul va subscrie *totul ! !* Şi asta nu va fi o platformă, nu va fi un lucru serios, ci o vorbărie banală, o înşiruire de „reforme", o competiţie cu liberalii, desfăşurată pe terenul *l o r,* fiindcă acum, cînd pînă la alegeri mai sînt doar 6—8 săptămîni, orice liberal (inclusiv Trubeţkoi) va subscrie *t o t u l ! !* Liberalii şi lichidatorii vor subscrie orice, numai să fie aleşi în Duma a IV-a.

Aici trebuie să înţelegeţi esenţa principială a chestiunii şi să nu vă şocheze unele expresii „neobişnuite", „nepotrivite" (pentru „Pravda"), tonul polemic etc. Muncitorii, în marea lor majoritate, vor înţelege foarte bine *s p i r i t u l* („nu ciopîrţi !") şi asta este esenţialul. *Toată lumea* va înţelege de ce este ridicol, stupid, vulgar şi josnic chiar, în Rusia regimului de la 3 iunie, să confecţionezi platforme legale cu 6—8 săptămîni înainte de alegeri. Şi asta este esenţialul.

Un asemenea articol, publicat în „Pravda" sub formă de foileton, chiar dacă e cules cu petite, va însemna o imediată luare de poziţie şi va pune capăt aventurismului celor ce confecţionează platforme legale, va pune capăt demagogicei lor pretenţii : „spune deschis în ce crezi". Oare Kat-

www.dacoromanica.ro

kov n-a întrebat şi el tot aşa : „spune deschis : recunoşti absolutismul“ ?

„Pravdei“ îi revin sarcini importante în aceste alegeri şi i se va cere mult. Ar fi un scandal dacă ea ar fi luată în derîdere *dinspre stînga* pentru că confecţionează platforme legale. Ea ocupă *în realitate* o poziţie de călăuzitor. Această poziţie trebuie apărată cu cinste. Trebuie să spunem limpede, cu calm şi fermitate : sîntem împotriva lichidatorilor. Şi atunci această haită de liberali va fi numaidecît zdrobită. Să depună o listă *proprie*, nu vor îndrăzni, fiindcă s-ar face de rîs şi de ruşine ! ! Aştept răspuns *grabnic*.

Cu salutări. Al dv., *V. Ulianov*

Scrisă înainte de 1 august 1912
Expediată din Cracovia la Petersburg

Publicată pentru prima oară în 1950, în V. I. Lenin, Opere, ed. a 4-a, vol. 35

Se publică după manuscris

62

CĂTRE REDACŢIA ZIARULUI „PRAVDA“

Stimate coleg,

Am primit scrisoarea dv. şi pe aceea a lui Vitimski. M-am bucurat nespus de mult primind veşti de la el. Dar conţinutul scrisorii lui m-a alarmat grozav.

Dv. scrieţi — şi în calitate de secretar * o faceţi, desigur, în numele redacţiei — că „în principiu redacţia consideră pe deplin acceptabil articolul meu, *inclusiv atitudinea faţă de lichidatori*“. Dacă-i aşa, atunci de ce în „*Pravda*“ se elimină mereu şi în mod sistematic din articolele mele şi ale altor colegi orice referire la lichidatori ? ? Se poate să nu ştiţi că ei *îşi au* deja candidaţii lor proprii ? Noi ştim *precis* acest lucru. Am primit comunicări oficiale în acest sens dintr-un oraş din sud în care curia muncitorească are drep-

* Este vorba de V. M. Molotov. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

tul să aleagă un deputat *. Nu încape îndoială că aşa stau lucrurile şi în alte localităţi.

Tăcerea „Pravdei" e mai mult decît stranie. Dv. scrieţi : „redacţia consideră drept o neînţelegere *evidentă*" faptul că ea „e suspectată că ar urmări să legalizeze revendicările platformei". Dar trebuie să înţelegeţi că asta este o problemă fundamentală, care defineşte întregul spirit al publicaţiei, şi că ea e totodată indisolubil legată de problema lichidatorilor. Eu n-am nici cea mai mică înclinare spre „suspiciuni" ; dv. ştiţi *din experienţă* că şi faţă de modificările pe care le faceţi din considerente de cenzură eu dau dovadă de multă răbdare. Dar o problemă fundamentală cere un *răspuns deschis*. E inadmisibil ca un colaborator să nu fie informat dacă, potrivit intenţiilor redacţiei, rubrica electorală a ziarului urmează să fie îndreptată *împotriva* lichidatorilor, cărora să li se spună pe nume, clar şi precis, sau să *nu* fie îndreptată *împotriva lor*. Aici cale de mijloc nu există şi nu poate să existe.

Dacă articolul „trebuie în orice caz să fie publicat" (după cum scrie secretarul de redacţie), atunci cum trebuie înţeleasă afirmaţia lui Vitimski că „un ton mînios e dăunător"? De cînd un ton *mînios* împotriva a ceea ce e rău, dăunător şi eronat (şi „în principiu" redacţia este de acord cu această apreciere !) este dăunător pentru un ziar ? ? Dimpotrivă, stimaţi colegi, lucrurile — credeţi-mă — stau tocmai invers. Să scrii fără „mînie" despre ceva ce e dăunător înseamnă să scrii plicticos. Or, chiar dv. spuneţi, şi pe drept cuvînt, că ziarul suferă de monotonie !

Apoi, la articolul în legătură cu 9. XI. (răspunsul unui corespondent) aştept de mult timp un răspuns [94]. Vă rog încă o dată : trimiteţi-mi înapoi articolele care nu suportă rigorile cenzurii sau care sînt categoric respinse de dv.

„*Pravda*" *nu* o primim *regulat* (ieri n-a venit *de loc ! !*), iar numerele 14 şi 17 ale ziarului „Zvezda" *nici* nu le-am văzut măcar. E pur şi simplu scandalos ! N-ar fi mai bine să-mi trimiteţi *paginile de corectură* în banderolă decît să le aruncaţi ? Asta ar costa 2 copeici. Şi s-ar cîştiga timp. A trimite corecturi unui colaborator e ceva perfect legal.

* Lenin se referă la oraşul Harkov. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

Secretarul de redacţie, cînd pleacă noaptea de la tipografie, ar putea să pună pachetul în cutia poştală şi atîta tot. (Numai că de multe ori banderolele se rup, aşa că trebuie să le faceţi mai late, încît să înfăşoare complet ziarul. Cel mai bine ar fi să folosiţi plicuri lungi şi înguste ; în aceste plicuri — plicurile *nu* se sigilează — tipăriturile ajung mai sigur, iar plicurile nu costă scump.) De „Zvezda" nr. 17 am neapărată nevoie. Astăzi e joi : *două zile* întîrziere ! !

În sfîrşit, vă rog să-mi comunicaţi dacă n-aţi putea să publicaţi sub o formă sau alta (după exemplul ziarului „Nevskii Golos", în care nu o dată au apărut ştiri despre social-democraţii din străinătate) următoarea informaţie. Vorstand-ul german a adresat la 11 (sic !) grupuri, fracţiuni şi centre social-democrate propunerea de a organiza o consfătuire comună în vederea „unităţii". Aşa-numitul „curent leninist" a răspuns printr-un refuz foarte categoric : ce poate fi mai ridicol şi mai nedemn decît acest joc de-a înţelegerea în străinătate cu nişte „centre şi fracţiuni" care în Rusia au dat dovadă de o totală neputinţă ? Nici un fel de tratative cu ele, nici un fel de acorduri cu lichidatorii, acesta a fost răspunsul aşa-numitului „curent leninist". Dacă din această plăsmuire atît de stupidă a lui Troţki a ieşit sau o să iasă ceva nu se ştie.

Aşadar, vă rog să-mi răspundeţi dacă n-aţi putea să publicaţi sub o formă sau alta, în ziarul redactat de dv., o corespondenţă în care să fie relatate şi comentate aceste „ştiri din Paris". Este posibil acest lucru din punctul de vedere al rigorilor cenzurii sau este absolut imposibil ? [95] (Întrebarea mea se referă numai la cenzură, fiindcă din punct de vedere principial — îndrăznesc să cred pe baza scrisorii precedente — redacţia *nu* este pentru unitate cu lichidatorii, nu-i aşa ?)

Cu salutări tovărăşeşti, *V. Ulianov*

Scrisă la 1 august 1912
Expediată din Cracovia la Petersburg

Publicată pentru prima oară în 1930, în V. I. Lenin, Opere, ed. 2—3, vol. XVI

Se tipăreşte după manuscris

www.dacoromanica.ro

63

CĂTRE A. M. GORKI

Cracovia, 1 august 1912

Krakau. Oesterreich.
Zwierzyniec. 218.
Wl. Ulijanow

Dragă A. M.,

Am primit scrisoarea d-tale şi pe aceea a siberienilor. Adresa mea în momentul de faţă nu mai e Paris, ci Cracovia ; vezi mai sus.

Nu prea îmi dau seama din ce partid anume ţi-ai pus în gînd să mă alungi ; nu cumva din acela al socialiştilor-revoluţionari ?

Lăsînd gluma la o parte, trebuie să spun că ai adoptat o manieră greşită, filistină, burgheză, aceea de a tranşa totul prin observaţii de felul : vă ţineţi „cu toţii de zîzanii". Dar uită-te la noile publicaţii ale socialiştilor-revoluţionari : „Pocin" [96], „Izvestiia zagranicinoi oblastnoi organizaţii" [97], şi compară-le cu „Revoliuţionnaia Mîsl" [98], cu „Revoliuţionnaia Rossia" [99], precum şi cu Ropşin [100] etc. Aminteşte-ţi de culegerea „Vehi" [101] şi de polemica (pseudopolemica) dusă împotriva ei de Miliukov şi Gredescul (care a descoperit acum că în Rusia nu e nevoie de o a doua revoluţie) etc. etc.

Compară *toate* astea luate laolaltă — *întregul* ansamblu al curentelor ideologice existente în anii 1908—1912 în rîndurile socialiştilor-revoluţionari, ale trudovicilor, bezzaglavţilor şi cadeţilor — cu ceea ce a fost şi este la social-democraţi (cineva, probabil un istoric, o să facă, cu siguranţă, cîndva treaba asta). Vei vedea că *toate*, absolut toate curentele din afara social-democraţiei au fost frămîntate de *aceleaşi*, literalmente de aceleaşi probleme care au dus la desprinderea din partidul nostru a unor grupuleţe care s-au situat pe poziţia lichidatorismului sau a otzovismului.

Burghezilor, liberalilor şi socialiştilor-revoluţionari care nu iau *în serios* „problemele nevralgice", care se tîrăsc în urma altora, procedează diplomatic şi se mulţumesc cu eclectismul lor le place să facă zarvă pe seama „zîzaniilor"

www.dacoromanica.ro

din rîndurile social-democraţilor. Ceea ce-i deosebeşte pe social-democraţi de toţi aceştia este faptul că la social-democraţi zîzaniile constituie învelişul unei lupte, cu rădăcini ideologice *profunde* şi precise, care se dă între grupuri, în timp ce la *ceilalţi* controversele sînt pe din afară netezite, iar pe dinăuntru găunoase, meschine şi mizere. Pentru nimic în lume n-aş schimba vreodată lupta acerbă care se dă între curentele din rîndurile social-democraţilor pe superficialitatea sclivistă şi pe sărăcia spirituală a socialiştilor-revoluţionari & Co.

O caldă strîngere de mînă.

Al d-tale, *Lenin*

P.S. Salutări Mariei Fedorovna !

P.P.S. În Rusia însă se constată un avînt *revoluţionar*, nu un altfel de avînt, ci tocmai unul revoluţionar. Şi noi, oricum, am reuşit să asigurăm apariţia unui cotidian, „Pravda", datorită, între altele, tocmai acelei conferinţe (din ianuarie) *, la care latră proştii.

Expediată la Capri

Publicată pentru prima oară în 1924, în „Culegeri din Lenin", vol. I

Se tipăreşte după manuscris

64

CĂTRE REDACŢIA ZIARULUI „PRAVDA"

Stimate coleg,

Într-o scrisoare pe care am primit-o azi, Kamenev ne spune că i-aţi comunicat că, în urma înlăturării unor „neînţelegeri", între dv. şi Plehanov s-au stabilit din nou relaţii paşnice.

V-aş ruga foarte mult să-mi spuneţi şi mie ce mai înseamnă şi asta. Aveam toate motivele să credem că dv. aţi procedat pe deplin conştient şi cu toată fermitatea cînd aţi respins articolele lui Dnevniţki şi Plehanov în legătură cu

* Conferinţa a VI-a generală (de la Praga) a P.M.S.D.R. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

concesiile ce ar trebui făcute lichidatorilor (căci *tocmai* despre asta scriau ei sub *steagul* „unității"). Despre ce fel de „neînțelegeri" poate fi deci vorba ?

Nu sînt cumva unele noi neînțelegeri în ultima comunicare ?

Ultimul articol de fond din „Reci", mai precis cel din numărul de ieri, 19 iulie, prezintă o importanță cu totul deosebită. Nu încape nici o îndoială că cadeții au făcut tot ce-a fost posibil (și imposibil) pentru *„a trece sub tăcere"* ziarele „Zvezda" și „Pravda". Iar acum n-au mai putut să tacă și au răbufnit ! *E clar* că ei înșiși și-au dat seama că acest procedeu este *primejdios*. Nu puteau să ne ignoreze și să treacă totul sub tăcere. Au fost scoși de pe poziția lor de tăcere. Iar Prokopovici și Blank le țin isonul în „Zaprosî Jizni" [102], într-o formă și mai grosolană, mai stupidă și mai lacrimogenă.

După părerea mea, e necesar ca tocmai acum să pornim un puternic atac împotriva ziarului „Reci", să publicăm *o serie* de articole împotriva lui și să întețim și mai mult lupta. Acest lucru este necesar atît din punct de vedere principial (fiindcă *numai* „Zvezda" și „Pravda" duc o campanie în numele democrației muncitorești, iar pe lichidatori îi bate pe umăr, aprobativ, ziarul „Reci", ca și diverșii „Prokopovici"), cît și din punct de vedere practic (căci tocmai această întețire a luptei o să învioreze și discuțiile și convorbirile cu alegătorii și o să-i îmboldească să se înscrie în listele electorale).

Nu s-ar putea afla numărul celor înscriși, pe circumscripții, străzi, profesiuni ? Ar fi foarte important *să dăm un impuls* prin exemple concrete și să provocăm o întrecere între circumscripții, străzi, profesiuni.

Sper, totodată, că veți fi atît de amabil să comunicați celor de la „Nevskaia Zvezda" că cer să mi se înapoieze neapărat articolul meu „Subterfugii ieftine" (în care-i dau o replică lui Blank) dacă nu-l publică în nr. 18. În cazul acesta am să-l public neapărat în revistă. Acum, cînd *toți* liberalii + lichidatorii + cei fără partid & Co. s-au năpustit asupra noastră, ar fi o crimă să tăcem.

www.dacoromanica.ro

La Petersburg, campania electorală a fost deschisă cu succes ; hegemonia a fost cucerită de „Zvezda“ şi „Pravda“; trebuie numai să n-o lăsăm să ne scape din mîini şi să ducem lucrurile pînă la capăt. Abstracţie făcînd de toate celelalte aspecte, pe care, bineînţeles, nu le menţionez, acest lucru prezintă interes şi din punct de vedere *pur gazetăresc.*

Aştept ştiri în legătură cu problema „rezolvată pozitiv“.

Cu salutări, *V. Ulianov*

P. S. *Aştept* răspuns cu privire la articolele „Bilanţul unei jumătăţi de an“ *.

P.P.S. Nu s-ar putea să-mi trimiteţi măcar o tăietură din „Nevskaia Zvezda“ nr. 17 cu articolul „Unitate sau sciziune“ ?

Scrisă la 2 august 1912
Expediată din Cracovia la Petersburg

Publicată pentru prima oară în 1950, în V. I. Lenin, Opere, ed. a 4-a, vol. 35

Se publică după manuscris

65

CĂTRE A. M. GORKI

Dragă A. M.,

Dacă recunoşti că „zîzania care domneşte în rîndurile noastre se datorează unei ireconciliabile deosebiri de rădăcini ideologice“, că acelaşi lucru e şi la socialiştii-revoluţionari (că e şi la cadeţi, „Vehi“ ; asta n-ai adăugat, dar în această privinţă nu încape nici o îndoială), că se formează un partid *reformist* (un termen foarte potrivit !), atunci nu poţi să spui atît lichidatorului, cît şi adversarului său : „amîndoi vă ţineţi de zîzanii“.

Atunci celor care au înţeles rădăcinile ideologice ale „zîzaniei“ fără să fie implicaţi în ea le revine misiunea de a ajuta celor mulţi *să descopere rădăcinile* şi nu de a le da

* Vezi *V. I. Lenin.* „Bilanţul unei activităţi de o jumătate de an“ (Opere complete, vol. 21, Bucureşti, Editura politică, 1963, ed. a doua, p. 442—458. — *Nota trad.*). — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

dreptate atunci cînd văd în controverse „o chestiune personală a unor generali".

Referindu-te la noi, d-ta afirmi că „liderii n-au scris nici o carte limpede, nici o broşură concretă"... Nu-i chiar aşa. Am scris cum ne-am priceput. Nu mai puţin limpede şi nici mai puţin concret decît pînă acum. Şi am scris mult. Au fost cazuri cînd am scris împotriva unor oameni fără să fie vorba de *nici un fel* de „zîzanii" (împotriva culegerii „Vehi" *, împotriva lui Cernov [103], a lui Rojkov ** etc.). [D-ta obişnuieşti să răsfoieşti toate numerele din „Nevskaia Zvezda" ?]

...„Rezultatul acestei stări de lucruri : în Rusia există azi în rîndurile muncitorilor... un tineret bun, foarte numeros, dar el este atît de pornit împotriva celor din străinătate"... de fapt aşa este, dar asta nu din vina „liderilor", ci din cauza izolării sau, mai bine zis, *a rupturii* care s-a produs între Rusia şi centrele de emigranţi. Trebuie să legăm *ceea ce s-a rupt ;* cît despre lideri, este uşor să-i ocărăşti ; asta îţi aduce popularitate, dar nu prea aduce folos..., „încît îi îndeamnă pe muncitori să nu participe la conferinţă"...

La care conferinţă ? La aceea care este convocată acum de lichidatori ? Dar şi noi îi îndemnăm să nu participe ! Nu cumva faci o confuzie în această privinţă ? [104]

Am citit undeva că Amfiteatrov, într-un articol apărut, pe cît se pare, într-un ziar din Varşovia [105], s-a pronunţat pentru boicotarea Dumei a IV-a. N-ai cumva acest articol ? Trimite-mi-l ; am să ţi-l înapoiez.

Flota din Baltica este în plină fierbere ! Cînd eram la Paris, a venit la mine (asta rămîne între noi) un tovarăş care fusese delegat în mod special de o adunare de marinari şi social-democraţi. N-au o organizaţie ; îţi vine pur şi simplu să plîngi de necaz ! ! Dacă ai cumva legături printre ofiţeri, trebuie să faci toate eforturile pentru a organiza

* Vezi *V. I. Lenin.* „Despre «Vehi»" (Opere complete, vol. 19, Bucureşti, Editura politică, 1963, ed. a doua, p. 179—198. — *Nota trad.*). — *Nota red.*

** Vezi *V. I. Lenin.* „Manifestul partidului muncitoresc liberal" (Opere complete, vol. 20, Bucureşti, Editura politică, 1963, ed. a doua, p. 411—425. — *Nota trad.*). — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

ceva. În rîndurile marinarilor domneşte o stare de spirit combativă, dar se poate iarăşi întîmpla ca ei să piară cu toţii fără rost.

Cît priveşte articolele d-tale din „Zaprosî Jizni", trebuie să-ţi spun că sînt nereuşite. În treacăt fie spus, asta e o revistă ciudată : lichidatoristă-trudovică-vehistă. De altfel, avem de-a face tocmai cu un partid „reformist, situat în afara stărilor sociale"...

Mă întrebi de ce mă aflu în Austria. Comitetul Central şi-a stabilit aici biroul (asta rămîne între noi) : graniţa e aproape, ne folosim de ea, sîntem mai aproape de Petersburg, de acolo ziarele le primim la două zile după apariţie ; acum e şi mult mai uşor de scris pentru ziarele de acolo, există condiţii de colaborare mai prielnice. Aici sînt mai puţine zîzanii, ceea ce e un plus. Dar nu dispunem de o bibliotecă bună, şi asta e un minus. Fără cărţi e greu.

O caldă strîngere de mînă. Al d-tale, *Lenin*

Salutări Mariei Fedorovna !

Scrisă înainte de 25 august 1912
Expediata din Cracovia la Capri

Publicată pentru prima oară în 1924, în „Culegeri din Lenin", vol I

Se tipăreşte după manuscris

66

CĂTRE L. B. KAMENEV

Dragă L. B.,

Îţi trimit scrisoarea Verei. Din cuprinsul ei vei vedea de ce în vederea congresului de la Chemnitz am hotărît *să publicăm* un răspuns social-democraţilor germani şi să-l tipărim la Leipzig [106]. Lucrarea de la Paris trebuie, prin urmare, s-o amînăm. Sper că ea n-a fost încă începută şi că această amînare n-o să prezinte inconveniente.

www.dacoromanica.ro

La Chemnitz trebuie să fii *neapărat* cu o zi *sau două* înainte de deschiderea congresului. Din partea celor de la „*Raboceaia Gazeta*" o să dăm mandat bolşevicului de aici care pleacă din Zakopane. El vorbeşte nemţeşte.

La Chemnitz veţi avea de dus o luptă serioasă.

La 2 septembrie ne mutăm în altă locuinţă. Noua noastră adresă este: Ulica Lubomirskiego. 47, au premier, à gauche. (Grigori stă pe aceeaşi stradă la nr. 35.)

Vezi planul

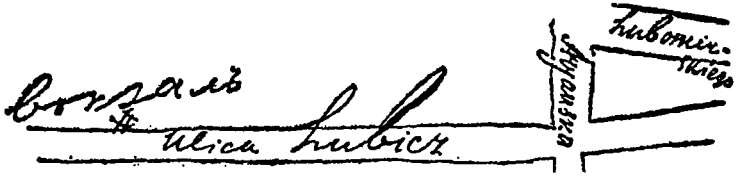

Scrie-mi dacă la 12 sau la 13. IX ai să fii *în mod sigur* la Chemnitz. Răspunsul pentru germani va trebui să-l trimitem postlagernd * la Chemnitz pe numele d-tale.

O caldă strîngere de mînă. Al d-tale, *Lenin*

În „*Le Peuple*" (din Bruxelles) a fost reprodusă din „*Russkoe Slovo*" [107] ştirea că *la Viena* (sic!) se va ţine curînd o conferinţă a organizaţiilor social-democrate + Bundul + letonii + polonezii etc. ! ! !

[Să te duci, o dată sau de două ori, la grupul de la Paris şi să prezinţi un referat. *Au cam luat-o razna...*]

P.S. Dacă apare vreo înştiinţare în legătură cu conferinţa lichidatorilor, trimite-mi-o *expres*.

Scrisă în august 1912, înainte de 25
Expediată din Cracovia la Paris

Se tipăreşte pentru prima oară, după manuscris

* — post-restant. — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

67

CĂTRE L. B. KAMENEV

Dragă L. B.,

Am primit astăzi de la Troţki o invitaţie la conferinţa „lor" (convocată pentru 25. VIII).

Prin urmare, au reuşit totuşi să se întrunească !

Se înţelege că n-o să ne ducem.

Vrem să pregătim Organul Central în proporţie de $^2/_3$, pentru ca *imediat* după apariţia înştiinţării lor să publicăm un răspuns... *

Mîine începem să trimitem manuscrisele la O.C.

Aveţi grijă ca corectura să fie făcută bine şi repede.

De ce Antonov (Britman) nu-mi răspunde ? E la Paris ? E sănătos ?

Scrie-mi cînd ai de gînd să pleci la Chemnitz. Ar trebui ca hîrtia pentru germani să fie pregătită din timp.

De ce înapoiezi scrisorile... şi nu răspunzi nimic în legătură cu articolul lui Panneckoek...

Al d-tale, *Lenin*

Scrisă în august 1912, înainte de 25
Expediată din Cracovia la Paris

Se tipăreşte pentru prima oară, după manuscris

68

CĂTRE L. B. KAMENEV

Dragă L. B.,

Poţi să-ţi procuri ultimele numere din „*Neue Zeit*" cu articolele lui Panneckoek şi Kautsky ? Dacă nu poţi, atunci scrie-ne şi ţi le trimitem noi. Trebuie să le citeşti înainte de a pleca la Chemnitz ; şi acolo să-l găseşti pe Panneckoek şi să cauţi să te apropii de el : Kautsky i-a dat un răspuns arhi*oportunist* la principalele probleme ridicate de el. Ar fi cît se poate de indicat să ne apropiem de cei de stînga (în special de Panneckoek, care în prezent sprijină vulgarul „joc" al lui Tyszka) şi să facem agitaţie în rîndurile lor ca

* Manuscrisul acestui document este în parte deteriorat. Aici şi mai departe cîteva cuvinte n-au fost descifrate. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

să dea o ripostă *principială* lui Kautsky. Are să fie o ruşine dacă n-o să se ridice împotriva *acestui* oportunism ! Din păcate, ei n-au oameni : la ei Radek e aproape o somitate...*

Pentru „Pravda" ar trebui să scrii articole *pe înţelesul tuturor* (în genul celor din „Raboceaia Gazeta"), articole de critică literară. Dacă o să le scrii în felul acesta..., o să le publice. Altfel... o să fie scandal : a plecat Dnevniţki şi a dispărut rubrica de critică literară din „*Zvezda*" *!!* — iar la „*Pravda*", de asemenea, e nevoie de această rubrică.

Ai cumva revista „Zavetî" ? [108]. N-ai putea să mi-l trimiţi pentru cîtva timp pe Ropşin ? Aş vrea să scriu despre el pentru O.C.

Scrii ceva pentru „Prosveşcenie" ? Atunci grăbeşte-te !

(Am citit într-un ziar german că la Chemnitz e lipsă de locuinţe şi că trebuie să te adresezi din timp unui Wohnungsausschuss ** (Faites attention ! ***).)

O caldă strîngere de mînă. Al d-tale, *Lenin*

P.S. Aşadar, *după* congresul de la Chemnitz vii la noi. C'est entendu ****, *dacă*... împrejurări speciale nu ne vor determina să te chemăm aici înainte de a pleca acolo. Anunţă-ne din timp dacă pleci în Elveţia : cînd, unde şi pentru cît timp ?

P.P.S. Îţi trimit o scrisoare a lui Gorki din care o parte prezintă interes general. *Înapoiază-mi-o.*

Scrisă înainte de 6 septembrie 1912
Expediată din Cracovia la Paris

Se tipăreşte pentru prima oară, după manuscris

69

CĂTRE REDACŢIA ORGANULUI CENTRAL

Cu titlu de informaţie. Un raport al delegatului leton, transmis de un leton care face parte din grupul leton. Im-

* Manuscrisul acestui document este în parte deteriorat. Aici şi mai departe cîteva cuvinte n-au fost descifrate. — *Nota red.*
** — birou de închirieri. — *Nota trad.*
*** — Bagă de seamă. — *Nota trad.*
**** — E hotărît. — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

presia generală, spune el, *chiar* şi a împăciuitoriştilor, este că lichidatorii au suferit un *fiasco* total.

Scrieţi-mi dacă aţi primit broşura şi cum au decurs lucrările la *începutul* congresului.

Al dv., *Lenin*

Scrisă mai tîrziu de 6 septembrie 1912
Expediată din Cracovia la Paris

Se tipăreşte pentru prima oară, după manuscris

70

CĂTRE REDACŢIA ZIARULUI „PRAVDA"

Stimate coleg,

Îmi amintiţi încă o dată de adresa unui cunoscut. Mi-aţi mai cerut o dată această adresă şi eu v-am trimis-o. Am scris-o — ţin bine minte acest lucru — la sfîrşitul unei lungi scrisori. Căutaţi să aflaţi, dacă aveţi posibilitatea, ce s-a făcut cu scrisoarea. De altfel, e mai simplu să scriu încă o dată adresa. Iat-o : Herrn Kurt Lauschner, Beuthen (Ober-Schlesien). Piekarerstr. 19/III. Germania. În interior trebuie să adăugaţi : pentru d-l Hörsing : Für Herrn Hörsing (în Germania există două oraşe cu numele de Beuthen, aşa că este necesar să menţionaţi : „Ober-Schlesien")... * am primit. Mii de mulţumiri. Am primit şi manuscrisul lui Danski. Sînt tare mirat că astăzi, cînd am primit de la dv. „Pravda" şi un pachetel de ziare ultrareacţionare, n-am găsit printre ele şi numărul de joi al ziarului „Nevskii Golos". Or, pentru mine, dintr-o serie de motive importante, este neapărat necesar să primesc acest ziar în cel mai scurt timp după ce apare. În caz că n-a apărut, să nu neglijaţi, vă rog, să scrieţi imediat cîteva rînduri prin care să-mi comunicaţi acest lucru. Pentru mine este extrem de important să aflu cît mai curînd dacă a apărut joi 23 august (aşa era anunţat în numărul din 17 august), iar dacă a apărut, să primesc un exemplar. În aceeaşi ordine de idei vreau să vă spun că v-am trimis mai de mult o listă cu numerele din „Zvezda", „Nevskaia Zvezda", „Pravda" şi „Jivoe

* Omisiune în text. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

Delo" care-mi lipsesc din colecţie. Nu mi-aţi răspuns pînă acum dacă puteţi să le trimiteţi sau nu. Iată însă că un cunoscut de-al nostru mi-a comunicat zilele acestea că dv. aveţi colecţiile ziarelor „Zvezda" şi „Nevskaia Zvezda". Scrieţi-mi, vă rog, dacă aţi păstrat lista pe care v-am trimis-o şi dacă puteţi să-mi trimiteţi numerele care-mi lipsesc. Profit de acest prilej ca să-l felicit pe tov. Vitimski (sper că n-o să vă fie greu să-i transmiteţi această scrisoare) pentru articolul său, extrem de reuşit, publicat în „Pravda" (nr. 98), primită de mine azi[109]. Tema aleasă de dînsul este extrem de actuală şi excelent tratată, într-o formă clară şi concisă. În general, ar fi bine ca din cînd în cînd să evocăm, să citäm şi să comentăm în „Pravda" pe Şcedrin şi pe alţi scriitori, reprezentanţi ai „vechii" democraţii narodnice. Pentru cititorii „Pravdei", al căror număr se ridică la 25 000, aşa ceva ar fi oportun şi interesant, şi în afară de asta problemele actuale ale democraţiei muncitoreşti ar fi prezentate sub un alt aspect şi privite dintr-o altă perspectivă.

La cît se ridică tirajul „Pravdei" ? Nu credeţi că ar fi util să întocmiţi o statistică lunară, fie cît de sumară (tirajul, denumirea oraşului şi a raionului) ? Ce considerente ar putea să ne împiedice s-o publicăm ? Dacă nu există considerente speciale, ar trebui, cred, s-o publicăm.

Era cît pe-aci să uit : am primit o serie de reclamaţii din diverse localităţi din străinătate : ni se plîng oamenii că nici ca abonaţi şi nici cînd trimit bani pentru numere izolate nu primesc ziarul. De la o vreme nu-l primesc nici eu regulat. Înseamnă, fără îndoială, că la expediţie ceva nu e în regulă. Vă rog să luaţi măsuri mai energice. Ocupaţi-vă dv. personal de scrisorile primite din străinătate în legătură cu abonamentele şi faceţi ordine în această chestiune. Trimiteţi în mod regulat cîte un exemplar din „Pravda" şi din „Nevskaia Zvezda" pe adresa : Frl. Slutzky. Katherinenstr. 8 g.H.II (bei Worte), Halensee, Berlin.

Scrisă la 8 septembrie 1912
Expediată din Cracovia la Petersburg

Publicată pentru prima oară în 1923, în culegerea „Din vremea «Zvezdei» şi a «Pravdei» (1911—1914)". Fascicula III

Se tipăreşte după o copie dactilografiată (obţinută prin perlustrare)

www.dacoromanica.ro

71

CĂTRE L. B. KAMENEV

Dragă L. B.,

Îţi trimit o copie a răspunsului dat de noi lui Müller (acest răspuns va fi expediat mîine, din Leipzig, de către Albert).

Tot Albert are să vă expedieze răspunsul nostru în foaie volantă tipărită. (Postskriptum la broşura „Zur gegenwärtigen Sachlage" etc. *). *Distribuiţi* la cît mai mulţi această foaie volantă ; la fel şi broşura. Germanilor trebuie să le arătăm insistent că *pînă la* apariţia în presă (a dezbaterilor conferinţei lichidatorilor) şi *pînă* la *o verificare* printr-o discuţie *publică*, în coloanele presei, nu trebuie să creadă *nici un cuvînt*.

Am primit ştiri de la Berlin că lichidatorii au suferit un *fiasco*. De altfel, Aleksinski *a plecat* de la conferinţa lor şi ameninţă că are să facă *dezvăluiri*.

Scrie-mi cît mai curînd cum merg treburile.

Al d-tale, *Lenin*

Postskriptum zu der Schrift
„Zur gegenwärtigen Sachlage" etc.

Vertraulich... ** *an die Delegierte des... zum Chemnitzer Parteitag* ***.

Azi 15 septembrie am primit, prin Paris, următoarea scrisoare din partea Vorstand-ului, care va arăta deosebit de clar tovarăşilor germani cîtă dreptate am avut noi cînd am protestat împotriva „informatorilor" particulari şi iresponsabili, *care se tem să vorbească deschis*. Iată ce se spune în scrisoarea din 10. IX a Vorstand-ului :

. . . . . .

* Vezi *V. I. Lenin*. „Post-scriptum la broşura «În legătură cu situaţia actuală din P.M.S.D.R.»" (Opere complete, vol. 21, Bucureşti, Editura politică, 1963, ed. a doua, p. 478—479. — *Nota trad.*). — *Nota red.*

** Manuscrisul acestui document e în parte deteriorat. Aici şi mai departe cîteva cuvinte n-au fost descifrate. — *Nota red.*

*** — Confidenţial... Numai pentru delegaţii... la congresul de partid de la Chemnitz. — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

Am răspuns Vorstand-ului.

E de la sine înţeles că toate cele comunicate Vorstand-ului se bazează pe un neadevăr, că ele sînt o pură născocire a lichidatorilor.

Putem afirma cu certitudine că această ştire fantezistă a fost comunicată Vorstand-ului de către letoni, bundişti sau Trotzky-Leute *, care şi-au ţinut de curînd conferinţa „lor", căreia ei îi spun conferinţă de partid, dar în realitate a fost o conferinţă a lichidatorilor.

Ca să nu facem nici o afirmaţie neîntemeiată şi ca să nu citãm corespondenţa noastră de ordin organizatoric, ne vom limita să indicăm aici un singur document tipărit care a fost publicat la Petersburg. (Vorstand-ul n-ar face rău să înceteze o dată pentru totdeauna să mai creadă pe cuvînt.)

În nr. 102 din 28 august (10. IX st. n.) al cotidianului marxist „Pravda" din Petersburg a fost publicată o scrisoare primită de la una dintre cele mai mari uzine din Harkov şi consacrată în mod special alegerilor. În această scrisoare se spune deschis şi răspicat că „lichidatorii n-au făcut încă cunoscute numele candidaţilor lor" şi că ei *„neagă necesitatea existenţei unui partid muncitoresc"* („Pravda" nr. 102, p. 4, col. 1).

Chiar şi numai din cele de mai sus tovarăşii germani pot vedea cu cîtă neruşinare îi înşală letonii, Bundul, Troţki şi tot felul de „informatori" particulari.

Este evident că, de fapt, acelaşi Troţki, Bundul, letonii şi caucazienii voiau să primească bani în numele unor „organizaţii" angeblichen **, a căror existenţă nu poate fi confirmată sau verificată nici de Vorstand, şi nici de altcineva.

Oare partidul german, cu cele 90 de ziare social-democrate ale sale, nu poate — dacă nu vrea să se pună într-o situaţie curioasă prin greşelile pe care le comite în treburi serioase — să deschidă o discuţie cu privire la Partidul social-democrat din Rusia şi să-i oblige pe toţi... informatorii să scrie sub semnătură proprie şi pe bază de documente? Rusia nu este totuşi Africa centrală, şi muncitorii social-democraţi germani ar putea să stabilească fără prea mari

* — adepţi ai lui Troţki. — *Nota trad.*
** — fictive. — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

eforturi adevărul şi, implicit, să facă în aşa fel ca membrii Vorstand-ului să nu mai fie puşi în situaţia de a asculta născocirile, *necontrolabile*, ale unor informatori particulari.

Im Auftrage des Zentralkomitees *,
Lenin

Scrisă la 15 septembrie 1912
Expediată din Cracovia la Chemnitz

Se tipăreşte pentru prima oară, după manuscris

72

CĂTRE L. B. KAMENEV

Dragă L. B.,

Te felicit pentru cuvîntarea rostită **.

Se pune la cale o mare mîrşăvie: Vorstand o să dea *aprobare* de „difuzare"... ***

Îţi trimit articolul pe care l-am scris pentru „Bremer Bürger-Zeitung", precum şi traducerea lui, făcută de Maleţki [110]. M-am hotărît să ţi-l trimit d-tale atunci cînd am aflat că ai făcut cunoştinţă cu Panneckoek. Ar fi mai bine să faci în aşa fel ca d-ta *personal* să-i transmiţi articolul şi să stai de vorbă cu el. Îţi dau dreptul să faci prescurtări şi modificări, dar trebuie să ai în vedere că *nu sînt de acord să fiu pur şi simplu „pentru Radek"* [111]. Dacă nu vor să asculte întreaga mea declaraţie (împotriva Rosei şi *în favoarea partidului nostru*), îi trimit la toţi dracii.

O caldă strîngere de mînă. Al d-tale, *Lenin*

Scrie-mi în mod amănunţit despre Akselrod şi despre celelalte. (Am publicat la Leipzig, în foaie volantă, răspunsul nostru către Vorstand. Cere-i, printr-o telegramă sau tele-

* — Din însărcinarea Comitetului Central. — *Nota trad.*

** Este vorba de cuvîntarea rostită de L. B. Kamenev la 16 septembrie 1912 la congresul Partidului social-democrat din Germania, care a avut loc la Chemnitz. — *Nota red.*

*** Manuscrisul acestui document este în parte deteriorat. Cîteva cuvinte n-au fost descifrate. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

fonic, lui Albert să-ţi trimită numaidecît foaia volantă în caz că n-ai primit-o încă.)

Desigur, Vorstand-ul are să interzică toate astea. Aranjaţi lucrurile pe cale particulară şi difuzaţi foaia neapărat.

Scrisă mai tîrziu de 17 septembrie 1912
Expediată din Cracovia la Paris

Se tipăreşte pentru prima oară, după manuscris

73

CĂTRE C. HUYSMANS

Scumpe tovarăşe Huysmans,

Vă mulţumesc mult de tot pentru copia scrisorii, atît de interesantă, despre Jacob Haan.

În ce priveşte data congresului de la Viena, mă pronunţ pentru perioada 31 august—7 septembrie.

Al dv., *Lenin*

P. S. Adresa mea în momentul de faţă este : Ulica Lubomirskiego, 47, iar nu Zwierzyniec.

Wl. Ulijanow.
47. Ulica Lubomirskiego. 47.
Krakau.
Autriche-Cracovie.

Scrisă în septembrie 1912
Expediată la Bruxelles

Publicată pentru prima oară în limba franceză în 1963, în revista „Cahiers du Monde Russe et Soviétique" nr. 1—2

În limba rusă se tipăreşte pentru prima oară, după textul apărut în revistă
Tradusă din limba franceză

74

CĂTRE REDACŢIA ZIARULUI „PRAVDA"

Dragă prietene,

Nu vi se pare straniu că noi am întreţinut o corespondenţă vie şi deosebit de susţinută în legătură cu o problemă teoretică, cu o carte sau cu o teorie, şi niciodată nu ne-am angajat

www.dacoromanica.ro

într-un schimb de scrisori în legătură cu problemele actuale ale ziaristicii ruse, de care, în ultima vreme, sîntem amîndoi destul de strîns legaţi ?

Mie, în orice caz, mi se pare straniu. Cred că nu există şi nu pot să existe absolut nici un fel de împrejurări care să justifice în cît de mică măsură lipsa unui asemenea schimb de scrisori, fiindcă chiar dv. aţi atras cîndva atenţia — şi pe bună dreptate — asupra neajunsului, resimţit de noi toţi, pe care-l prezintă lipsa de contact, izolarea, o anumită solitudine etc.

De aceea sper că am să fiu în asentimentul dv. dacă am să încep încă de acum corespondenţa nr. 2 (cît despre corespondenţa nr. 1, în legătură cu o carte sau cu o teorie, ea îşi va urma şi de aci înainte mersul ei).

Dv., mi se pare, l-aţi cunoscut, chiar dacă nu de aproape, pe Pokrovski 2. Ce credeţi despre ultima interpretare a Senatului, anume că censul legat de calitatea de chiriaş implică obligaţia ca acesta să ocupe efectiv locuinţa ? S-ar părea că această interpretare, care e dată tocmai înaintea alegerilor pentru curia a II-a, îi vizează direct pe Pokrovski 2, pe Predkaln şi pe alţii ! S-ar putea ca ei să aibă în localităţile lor de domiciliu un alt cens decît acela de chiriaş ? Şi ar putea ei, ca membri ai Dumei, „să ocupe în mod efectiv" locuinţele lor de acolo timp de, să zicem, un an de zile ? Şi, dacă ar fi să li se aplice această interpretare, n-ar fi cazul să i se propună lui Pokrovski 2 să candideze la Petersburg, unde are, probabil, un cens mai sigur, adică mai puţin susceptibil de „interpretări" ? Eu unul cred că ar fi foarte nimerit ca el să candideze la Petersburg (alături de cei doi candidaţi, care, pe cît se pare, nu pot fi contestaţi, dar care au fost respinşi în mod stupid, laş şi insolent de stupidul şi insolentul „Luci"). V-aş fi foarte recunoscător dacă v-aţi da osteneala să-mi scrieţi două rînduri (drept răspuns la cele 200 ale mele), în care să-mi spuneţi care e părerea dv. în această chestiune.

Apoi, aş vrea să spun cîteva cuvinte despre cele două ziare muncitoreşti din Petersburg. „Luci" este lipsit de principii, este mîrşav ; nu este un ziar, ci o „fiţuică pentru torpilarea" candidatului social-democraţiei. Dar el ştie să lupte,

www.dacoromanica.ro

e vioi şi îndrăzneţ. În schimb „Pravda" se comportă acum, în timpul alegerilor, ca o somnoroasă fată bătrînă. „Pravda" nu ştie să lupte. Ea nu-l atacă şi nu-l combate nici pe cadet şi nici pe lichidator. Dar cum poate un organ al democraţiei înaintate, într-un moment critic ca acesta, să *nu* fie un organ de luptă ? Să luăm cazul cel mai favorabil : să presupunem că *„Pravda"* este sigură de victoria antilichidatorilor. *Chiar şi în acest caz* ea trebuie să lupte, pentru ca *ţara* să ştie cum stau lucrurile, să ştie *cine* torpilează alegerile şi în numele *căror idei* se dă bătălia. „Luci" luptă cu o furie isterică, renunţînd cu neruşinare la propriile sale principii. *„Pravda"* — parcă în ciudă — „face pe serioasa", se fandoseşte şi nu luptă de loc ! ! Seamănă asta a marxism ? Şi n-a ştiut Marx să îmbine lupta cea mai înflăcărată, mai nepregetată şi mai necruţătoare cu o atitudine absolut principială ? ?

Dar a nu lupta în timpul alegerilor înseamnă a duce lucrurile de rîpă. Uitaţi-vă la ce rezultate a ajuns „Luci" cu „cadetofagia" *e i !* Iar cei de la „Pravda" se temeau să nu-i încolţim prea tare pe cadeţi ! !

O caldă strîngere de mînă. Al dv., *V. Ilin*

Scrisă mai tîrziu de 3 octombrie 1912
Expediată din Cracovia la Petersburg

Publicată pentru prima oară în 1956, în revista „Kommunist" nr. 5

Se tipăreşte după manuscris

75

CĂTRE V. A. KARPINSKI

Dragă K.,

N-am urmărit dezbaterile ultimelor congrese pentru pace. Despre participarea socialiştilor şi despre atitudinea lor oportunistă am auzit, dar numai *am auzit* [112].

Nu mă pot pronunţa categoric în această chestiune fără să fi citit relatări în legătură cu cel puţin unul dintre aceste congrese. E o chestiune complicată. Nu încape îndoială că

www.dacoromanica.ro

creşterea generală a oportunismului şi „echilibrul" dintre forţele lui şi acelea ale social-democraţiei revoluţionare în ţările cu o mişcare muncitorească importantă (cum e Germania) trebuie să se facă simţite şi aici. N-are decît să facă Bebel pe diplomatul cu oportuniştii, *dacă* e nevoie (? ? ?) ; nouă însă nu ne-ar sta bine aşa ceva. Asta e tot ce pot să spun deocamdată.

Transmite, te rog, salutări tovarăşei Olga şi tuturor prietenilor, inclusiv lui Gorin. Cum o mai duce el ? Ce mai e nou pe la d-ta ? În ce raporturi te afli cu Plehanov ? Te vezi cu el ?

Kamenev (care acum e aici) are să ţină la toamnă un referat în Elveţia, cînd va trece spre Paris. La iarnă am să vin, poate, şi eu.

Cu salutări. Al d-tale, *Lenin*

Scrisă la 8 octombrie 1912
Expediată din Cracovia la Geneva

Publicată pentru prima oară în 1930, în „Culegeri din Lenin", vol. XIII

Se tipăreşte după manuscris

76

CĂTRE C. HUYSMANS

Scumpe tovarăşe Huysmans,

Alăturat vă trimit un mic articol despre conferinţa *lichidatorilor*, apărut în „Leipziger Volkszeitung" [113] nr. 235 (9. X. 1912).

Din acest mic articol scris de Comitetul Central al partidului nostru, o să vă faceţi o idee despre această conferinţă pretins social-democrată.

Cu salutări frăţeşti. *V. Ulianov*

Scrisă mai tîrziu de 9 octombrie 1912
Expediată din Cracovia la Bruxelles

Publicată pentru prima oară la 21 aprilie 1963, în ziarul „Pravda" nr. 111

Se tipăreşte după o copie dactilografiată
Tradusă din limba franceză

www.dacoromanica.ro

77

CĂTRE A. M. GORKI

Dragă A. M.,

Cum o duci cu sănătatea ? Ultima dată mi-ai trimis veşti care nu erau de loc bune : temperatură ridicată etc. Acum eşti complet restabilit ? Ţi-aş fi foarte recunoscător dacă mi-ai scrie cîteva rînduri.

În „Pravda" nu văd nimic, dar absolut nimic scris de d-ta. Şi e păcat. Ar trebui să sprijini ziarul.

Acum sîntem ocupaţi „pînă peste cap" cu alegerile. Numărul celor ce nu se prezintă la vot este foarte ridicat. Acest lucru se observă şi în curia muncitorească. Şi, totuşi, pretutindeni sînt aleşi social-democraţii. De rezultatul alegerilor depinde în mare măsură construirea partidului [114].

De conferinţa lichidatoristă ai auzit ?

În ce revistă îţi vei publica scrierile ? Ce se aude cu „Znanie" ?

Multe salutări şi urări de grabnică şi deplină însănătoşire ! Salutări Mariei Fedorovna !

Al d-tale, *Lenin*

P. S. Adresa mea nu mai e Paris, ci Cracovia, Ulica Lubomirskiego. 47. Krakau.

P. P. S. Ai văzut ziarul „Luci" ? [115] N-ai auzit cumva ce fel de publicaţie este „Den" ? [116] Se vorbeşte că ar fi organul de presă al lui *Witte*...

Scrisă la începutul lunii octombrie 1912
Expediată din Cracovia la Capri

Publicată pentru prima oară la 21 ianuarie 1927, în ziarul „Bakinskii Rabocii" nr. 17

Se tipăreşte după manuscris

www.dacoromanica.ro

78

CĂTRE REDACŢIA ZIARULUI „PRAVDA"

Scrisoare către redacţie

Subsemnatul, de data asta în calitate de colaborator politic permanent al ziarelor „*Pravda*" şi „*Nevskaia Zvezda*", socot că e de datoria mea să protestez împotriva atitudinii pe care o manifestă în asemenea vremuri critice colegii din conducerea acestor ziare.

Alegerile din Petersburg, atît cele din curia muncitorească, cît şi cele din curia a doua orăşenească, reprezintă un moment critic, un moment în care se face bilanţul unei activităţi de cinci ani şi în care se precizează, în multe privinţe, direcţia activităţii pe următorii cinci ani.

Într-un asemenea moment, un organ de îndrumare al democraţiei muncitoreşti trebuie să ducă o politică clară, consecventă şi precis definită. „Pravda" însă, care în multe privinţe este de fapt un organ de îndrumare, *nu* duce o asemenea politică.

Ziarele „Luci" şi „Metallist" [117] fac mare zarvă pe tema „unităţii" şi promovează, sub această etichetă „populară", *cea mai rea* politică a lichidatorilor, care constă în aceea că o infimă minoritate nu se supune voinţei imensei majorităţi a muncitorilor marxişti din Petersburg, iar *s u t e* de grupuri muncitoreşti ale democraţiei muncitoreşti consecvente sînt silite să accepte candidatul propus de trei, cinci sau zece grupuleţe formate din intelectuali şi dintr-un mic număr de muncitori.

În cele cîteva zile care au mai rămas pînă la alegerea delegaţilor din partea muncitorilor, în cele cîteva săptămîni care au mai rămas pînă la alegerile pentru curia a doua din Petersburg, „Pravda" trebuie să ducă neapărat o luptă *necruţătoare* împotriva acestei *înşelări* a maselor muncitoreşti, care e mascată prin fraze sonore şi populare. Ea trebuie neapărat să arate, să demonstreze, să explice tuturor în chip cît mai clar şi mai amănunţit, în primul rînd, că lichidatorismul nu este un curent marxist, ci un curent liberal ;

în al doilea rînd, că unitatea cere supunerea minorităţii faţă de majoritate, iar lichidato-

www.dacoromanica.ro

rii, după cum rezultă din experienţa unei activităţi de opt luni de zile, constituie în mod evident o infimă minoritate ;

în al treilea rînd, că cei ce vor să sprijine democraţia *muncitorească* trebuie să ştie *unde* se află masa muncitorească şi *unde* se află intelectualitatea mic-burgheză care se joacă de-a marxismul ;

în al patrulea rînd, că conferinţa de care fac atîta caz lichidatorii şi „Luci" a fost dezavuată şi demascată şi de neutrul Plehanov (care a spus răspicat că la conferinţa lor au participat şi „elemente *nepartinice şi antipartinice*") şi chiar de Aleksinski, care este ostil antilichidatorilor.

Etc. etc.

Dacă „*Pravda*" n-o să explice la timp toate acestea, atunci tocmai *ea* o să se facă vinovată de discordie şi sciziune, deoarece „*Pravda*", avînd de partea ei imensa majoritate a muncitorilor şi arătînd la timp cum stau lucrurile, ar asigura **cu certitudine** unitatea, deoarece lichidatorii se pricep să se laude şi să ameninţe, dar în realitate nu s-ar încumeta niciodată să meargă împotriva „*Pravdei*".

„*Pravda*" însăşi a recunoscut că există două linii, două platforme, două voinţe colective bine precizate (cea din august, a lichidatorilor, şi cea din ianuarie). Totuşi, „*Pravda*" lasă impresia că urmează o linie „proprie", o a treia linie, care a fost născocită ieri de cineva şi care, pe cît se pare, se reduce (după cum ni se comunică de către terţe persoane din Petersburg, căci colegiul „*Pravdei*" nu catadicseşte să ne onoreze cu un răspuns) fie la a ceda lichidatorilor pe unul dintre cei trei candidaţi, fie la a ceda întreaga curie a doua „în schimbul curiei muncitoreşti". Dacă aceste zvonuri sînt false, atunci „*P r a v d a*" se face întru totul *vinovată* de apariţia lor, fiindcă nu este permis să laşi să se răspîndească printre marxişti atîta incertitudine, încît nişte marxişti care sînt *p r i e t e n i* siguri să dea crezare acestor zvonuri şi să le colporteze.

Într-un asemenea moment critic, „*Nevskaia Zvezda*" îşi încetează apariţia fără ca noi să primim vreo scrisoare sau vreo explicaţie, schimbul colegial de păreri este întrerupt *complet*, iar colaboratorii politici sînt lăsaţi să bîjbîie *în*

www.dacoromanica.ro

întuneric, neştiind *a cui* alegere o sprijină, dacă nu cumva o sprijină pe aceea a unui lichidator. Mă văd nevoit să protestez cu toată tăria împotriva unui asemenea procedeu şi să-mi declin orice răspundere pentru această situaţie anormală, care ar putea să ducă la conflicte îndelungate.

Vă rog să aduceţi la cunoştinţă această scrisoare atît „stăpînului" ziarelor „*Pravda*" şi „*Nevskaia Zvezda*", cît şi întregului colegiu redacţional al ambelor ziare şi tuturor colaboratorilor care sînt partizani consecvenţi ai democraţiei muncitoreşti.

Cu salutări. *V. Ilin*

Scrisă în prima jumătate a lunii octombrie 1912
Expediată din Cracovia la Petersburg

Publicată pentru prima oară în 1956, în revista „Kommunist" nr. 5

Se tipăreşte după manuscris

79

CĂTRE A. M. GORKI

Dragă A. M.,

Zilele acestea am primit din partea redacţiei din Petersburg a „Pravdei" o scrisoare în care sînt rugat să-ţi comunic că cei de-acolo ar fi cît se poate de bucuroşi să obţină colaborarea d-tale permanentă. „Am vrea să-i oferim lui Gorki 25 de copeici pentru un rînd, dar ne e teamă să nu se simtă jignit", îmi scriu ei.

După părerea mea, nu e nici un motiv să te simţi jignit. Nimănui nu-i poate trece prin minte că colaborarea d-tale ar putea fi influenţată de considerente de onorariu. De asemenea, toată lumea ştie că „Pravda", ziar muncitoresc, care în mod obişnuit plăteşte 2 copeici pentru un rînd, iar de cele mai multe ori nu plăteşte nimic, nu are, în general, posibilitatea să atragă pe cineva prin onorarii.

Dar în faptul că colaboratorii unui ziar muncitoresc vor primi o remuneraţie cît de mică, dar regulată, nu văd nici un rău, ci „numai bine". În prezent, tirajul se ridică la 20 000—25 000. E timpul să ne gîndim la o temeinică organizare a retribuirii colaboratorilor. De ce ar fi rău ca încetul

www.dacoromanica.ro

cu începutul *toți* cei ce lucrează la un ziar muncitoresc să înceapă să cîștige ? *Și* ce poate fi jignitor într-o asemenea propunere ?

Sînt convins că temerile exprimate de redacția din Petersburg a „Pravdei" sînt cu totul neîntemeiate și că d-ta vei primi propunerea ei tovărășește. Scrie-mi mie sau direct lor, la redacție, cîteva rînduri în legătură cu această chestiune.

Mîine au loc la Petersburg alegerile de delegați (în curia muncitorească). Lupta cu lichidatorii este în toi. La Moscova și la Harkov au învins partiții.

Scrie-mi dacă ai văzut ziarul „Luci" și dacă, în general, îl primești. Cei de-acolo au schimbat macazul și acum fac pe „oamenii de treabă" !

Am văzut anunțul de apariție a revistei „Krugozor" [118]. Este o publicație a d-tale sau ești acolo doar musafir ?

Îți trimit o caldă strîngere de mînă și-ți doresc întîi de toate sănătate. Salutări Mariei Fedorovna !

Al d-tale, *Lenin*

47. Ulica Lubomirskiego. Krakau.

Scrisă la 17 octombrie 1912
Expediată din Cracovia la Capri

Publicată pentru prima oară în 1924, în „Culegeri din Lenin", vol. I

Se tipărește după manuscris

80

CĂTRE C. HUYSMANS

Stimate tovarășe Huysmans,

Alăturat vă trimit traducerea în limba germană a manifestului împotriva războiului, lansat de Comitetul Central al partidului nostru (Partidul muncitoresc social-democrat din Rusia) *. Vă rog să fiți amabil și să comunicați textul

* Este vorba de chemarea C.C. al P.M.S.D.R. „Către toți cetățenii din Rusia" (vezi *V. I. Lenin.* Opere complete, vol. 22, București, Editura politică, 1963, ed. a doua, p. 148—152. — *Nota trad.).* Traducerea germană a documentului nu a fost găsită. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

acestui manifest secretarilor partidelor reprezentate în Birou, precum şi presei socialiste.

Primiţi, stimate tovarăş, salutul meu frăţesc.

N. Lenin

Scrisă în octombrie 1912, înainte de 23
Expediată din Cracovia la Bruxelles

Publicată pentru prima oară în limba franceză în 1963, în revista „Cahiers du Monde Russe et Soviétique", nr. 1—2

În limba rusă se tipăreşte pentru prima oară, după manuscris
Tradus din limba franceză

81

CĂTRE C. HUYSMANS

Scumpe tovarăşe Huysmans,

Alăturat vă trimit o comunicare a Comitetului din Varşovia al Partidului social-democrat din Polonia. Acest comitet mă roagă să vă transmit această comunicare, care demonstrează în mod categoric că acuzaţiile împotriva Comitetului din Varşovia [119], care au fost prezentate Biroului socialist internaţional de către Comitetul Central al Partidului social-democrat din Polonia, sînt cu totul neîntemeiate.

Vă voi fi foarte recunoscător, scumpe tovarăş, dacă veţi transmite acest important document secretarilor tuturor partidelor reprezentate în Birou.

Cu salutări frăţeşti. *N. Lenin*

Scrisă în octombrie 1912,
înainte de 24
Expediată din Cracovia la Bruxelles

Publicată pentru prima oară în limba franceză în 1963, în revista „Cahiers du Monde Russe et Soviétique", nr. 1—2

În limba rusă se tipăreşte pentru prima oară, după o copie dactilografiată
Tradusă din limba franceză

82

CĂTRE N. G. POLETAEV

Stimate coleg,

Mi-a făcut o deosebită plăcere să primesc de la dv. o veste cît de mică. Multe, multe mulţumiri pentru abonamentele la

www.dacoromanica.ro

reviste ! Cartea lui Litvinov pot s-o trimit la prima cerere. De cea a lui Cisteakov nu-mi aduc bine aminte. Despre ce este vorba, ce fel de carte e asta ? [120]. Speranţa dv. că eu sînt destul de bine informat este, din păcate, cu totul neîntemeiată. Pentru mine ea aduce chiar a ironie... Desigur, înţeleg perfect de bine ce vreţi să spuneţi cînd vă referiţi la „febră", însă, precum ştiţi, febra politică se exprimă rareori... prin tăcere sau prin închistare. În calitate de colaborator al „Pravdei" pentru problemele politice, trec şi eu printr-o „febră", şi de aceea nu pot să tac, chiar şi în condiţii care nu predispun cîtuşi de puţin la discuţii (întrucît interlocutorul meu tace). Înainte de alegerile de la 17 octombrie [121], după părerea mea, ar fi extrem de important să propagăm şi mai făţiş, şi cu mai multă hotărîre platforma principială a antilichidatorismului, să tipărim din nou în întregime lista noastră, să avertizăm împotriva unor oscilări à la Sudakov [122] (curios, foarte curios că în această privinţă nu daţi nici un răspuns). Vă trimit mereu articole pe această temă. Bate şi ţi se va deschide... Se potriveşte acest dicton ziarului dv. ? Ar fi nimerit ca miercuri să scoateţi o foaie suplimentară consacrată acestor probleme. Asta ar costa cam 100—200 de ruble, dar şi o asemenea sumă ar fi înzecit compensată printr-un succes de interes general obţinut în alegeri, pentru că — să nu uitaţi — avem nevoie de prieteni siguri, statornici. Să nu vă pară rău de 100—200 de ruble care sînt cheltuite într-un moment decisiv, pentru că în felul acesta veţi economisi considerabil mai mult ulterior... Din punct de vedere tehnic este important în acelaşi timp să acordăm atenţie necesităţii de a înfrîna pe preşedintele adunării împuterniciţilor. Vă recomand să vorbiţi la telefon cu juriştii şi să scrieţi un articol despre drepturile pe care le au membrii adunării împuterniciţilor de a face plîngere împotriva preşedintelui. N-am legea la mine (codul de legi, vol. II, ed. 1892, art. 179—191, instituţiile obşteşti guberniale), juriştii însă trebuie să ştie mai bine şi să dea sfaturi concrete şi clare asupra modului cum aceştia trebuie să se

www.dacoromanica.ro

plîngă împotriva preşedintelui şi să-şi asigure drepturile. Nu vă zgîrciţi şi comunicaţi-ne telegrafic rezultatele alegerilor.

N. L.

Scrisă la 25 octombrie 1912
Expediată din Cracovia la Petersburg

Publicată pentru prima oară în 1933, în „Culegeri din Lenin", vol. XXV

Se tipăreşte după o copie dactilografiată (obţinută prin perlustrare)

83

CĂTRE A. M. GORKI [123]

Abia apucasem să-ţi trimit scrisoarea mea precedentă, şi am primit scrisoarea d-tale în care vorbeşti despre bibliotecă. Planul de a strînge materiale pentru o istorie a revoluţiei e minunat. Îl salut din toată inima şi doresc să fie încununat de succes.

Cît despre Bebutov, el mi-a spus, cînd am făcut cunoştinţă cu el în mai, la Berlin, că a dat *în asemenea condiţii* biblioteca sa Vorstand-ului (C.C. al soc.-dem. germ.), că n-ar *putea s-o ia înapoi*. Am la mine o scrisoare a lui în care spune că această bibliotecă va fi donată partidului social-democrat cînd acest partid va fi unic etc. Prin urmare, în cazul de faţă nu-i nimic de făcut. Totuşi încearcă *d-ta* să stabileşti o legătură cu Bebutov.

Vl. Ilin

Scrisă în a doua jumătate a lunii octombrie 1912
Expediată din Cracovia la Capri

Publicată pentru prima oară la 21 aprilie 1960, în ziarul „Komsomolskaia Pravda" nr. 95

Se tipăreşte după o copie dactilografiată, autentificată de A. M. Gorki

84

CĂTRE REDACŢIA ZIARULUI „PRAVDA"

Stimate coleg,

Am citit astăzi în „Pravda" şi în „Luci" despre rezultatul alegerilor în curia muncitorească din Petersburg. Nu pot să

www.dacoromanica.ro

nu vă felicit pentru articolul de fond din nr. 146 : într-un moment de înfrîngere, care n-a fost pricinuită de social-democraţi (din analiza cifrelor reiese clar că lichidatorii n-au fost aleşi cu voturile social-democraţilor), redacţia a adoptat numaidecît un ton just, ferm şi demn, arătînd importanţa pe care o prezintă o poziţie principială de protest împotriva „subaprecierii". Să nu înţelegeţi greşit aceste rînduri. Să nu credeţi că ele au alt mobil decît dorinţa de a-mi împărtăşi gîndurile, care e atît de firească la un colaborator permanent. Am trecut printr-o perioadă dificilă. Lupta a fost grea. S-a făcut aproape tot ce era cu putinţă, dar destrămarea s-a făcut simţită, şi cei fără partid au votat pentru oportunişti. Cu atît mai imperioasă devine necesitatea unei activităţi strict principiale, perseverente şi îndîrjite a unui tot strîns unit (a unei redacţii strîns unite, de exemplu, sau a unui colectiv de colaboratori bine închegat etc.) pentru a para efectele destrămării.

Este extrem de important să nu întrerupeţi munca de analiză a alegerilor pe care aţi început-o în „Pravda", ci s-o continuaţi. Aveţi grijă să adunaţi voturile obţinute de toţi candidaţii (aveţi doar pentru 9 din 13) şi să le publicaţi. Să întreprindeţi o anchetă şi să publicaţi rezultatele ei, din care să se vadă cum au votat cei fără partid, cum au votat muncitorii de la „Putilov" (7 şi 2 lichidatori), cei de la „Semeannikov" (2 şi 1 lichidator) ş.a.m.d. pe uzine.

Numai „Pravda" poate să îndeplinească cu succes această sarcină importantă.

Cu salutări şi bune urări.

Al dv., *Lenin*

Scrisă la 2 noiembrie 1912
Expediată din Cracovia la Petersburg

Publicată pentru prima oară în 1923, în culegerea „Din vremea «Zvezdei» şi a «Pravdei» (1911—1914)". Fascicula III

Se tipăreşte după o copie dactilografiată (obţinută prin perlustrare)

www.dacoromanica.ro

85

CĂTRE REDACŢIA ZIARULUI „PRAVDA"

Scumpe prieten,

Abia azi am aflat de victoria obţinută de lichidatori la Petersburg. Din analiza cifrelor reiese limpede că ei au reuşit să fie aleşi datorită unor *nesocial-democraţi*, şi anume datorită celor 11 „fără partid", care au votat pentru Stepanov, candidat fără partid. Dar cifrele nu sînt complete. Este important, extrem de important, să obţinem cifrele complete, adică 1) numărul de voturi atît pentru, cît şi *contra* **tuturor** celor 13 candidaţi ; în ziare au fost publicate numai cifrele cu privire la 9 candidaţi (3 lichidatori şi cei 6 ai noştri); lipsesc cele cu privire la 3 lichidatori şi 1 candidat fără partid. Faceţi *toate* eforturile pentru a le obţine. Cîţiva împuterniciţi să stabilească acest fapt prin scrisori către redacţiile ziarelor în caz că nu se poate găsi procesul-verbal. Aceste cifre prezintă o importanţă extraordinară. Nu precupeţiţi nici un efort pentru a le obţine. 2) Trebuie întreprinsă o anchetă printre împuterniciţi pentru a stabili cum a votat fiecare. Acest lucru este deosebit de important în ce priveşte cei 7 ai „noştri" de la „Putilov", plus cei 2 ai noştri de la „Semeannikov". Culegeţi cît mai repede informaţii, care să fie cît mai complete şi mai precise. Este extrem de important să aflăm de la împuterniciţi *cum* au votat cei 11 fără partid (probabil că i-au urmat cu toţii, fără ezitare, pe lichidatori ; dar e de dorit să avem informaţii de la sursă).

Scrisă la 2 noiembrie 1912
Expediată din Cracovia la Petersburg

Publicată pentru prima oară în 1956, în revista „Kommunist" nr. 5

Se tipăreşte după manuscris

86

CĂTRE REDACŢIA ZIARULUI „PRAVDA"

Stimate coleg,

I-am scris lui Gorki, aşa cum m-aţi rugat, şi azi am primit de la el răspuns. Iată ce-mi scrie :

www.dacoromanica.ro

„Trimite celor de la «Pravda» scrisorica alăturată. Despre onorariu nici nu poate fi vorba, astea-s fleacuri. Am să colaborez la ziar şi curînd am să încep a trimite manuscrise. Dacă n-am făcut asta pînă acum e numai pentru că sînt extrem de ocupat ; mă spetesc lucrînd cîte 12 ore pe zi".

Precum vedeţi, Gorki e animat de sentimente foarte amicale *. Sper că îi veţi răspunde cu aceleaşi sentimente şi veţi urmări *cu toată grija* să i se trimită *„Pravda" regulat!* Serviciul de expediţie cam şchioapătă uneori, aşa că trebuie să fie neapărat controlat, iar din cînd în cînd să-l controlaţi chiar dv. personal.

Dacă vreţi să-şi păstreze această atitudine amicală, trimiteţi-i cărţi de curînd apărute care ar putea să prezinte interes pentru el, precum şi ceva manuscrise (trimiteţi-mi-le mie ca să i le transmit).

V-aş ruga foarte mult să-mi trimiteţi nr. 146, 147 şi 148 din *„Pravda"* şi nr. 26 şi 27 din *„Nevskaia Zvezda"*, cel puţin cîte două exemplare din fiecare număr.

Aveţi de gînd să ripostaţi la atacurile josnice şi perfide ale ziarului „Luci" ? Canaliile astea, după ce singure s-au desprins, fac zarvă mare pe seama sciziunii ! ! Şi, totuşi, atît la 17.X, cît şi la 18.X, *lista* lor a obţinut voturi *mai puţine* {totalul voturilor pentru întreaga listă, pentru toţi cei şase candidaţi} ! ! Căutaţi să obţineţi *neapărat* de la Zaiţev sau de la un alt delegat cifrele exacte ale voturilor obţinute de *toţi* candidaţii lichidatorilor. Este un lucru *extrem* de important ! Şi, aşa cum v-am rugat, cumpăraţi-mi de la cancelaria primăriei din Petersburg lista *tipărită* a împuterniciţilor ! Treaba asta *s-o faceţi* neapărat !

Toate cele bune.

Al dv...

Multe felicitări şi urări de bine tuturor colaboratorilor, redactorilor şi prietenilor „Pravdei" cu ocazia victoriei repurtate de adepţii ei din Petersburg, Harkov etc. ! !

* Vă trimit alaturat o scrisoare a lui Gorki către cei de la „Sovremennîi Mir", carora le cere să vă predea „Povestirile". *Luaţi-le cît mai repede.*

www.dacoromanica.ro

P.S. Scrieţi-mi care e acum tirajul ziarelor „Pravda“ şi „Luci“ ! Aveţi material suficient ?

Scrisă mai tîrziu de 2 noiembrie 1912
Expediată din Cracovia la Petersburg

Publicată pentru prima oară în 1956, în revista „Kommunist“ nr. 5

Se tipăreşte după manuscris

87

CĂTRE L. B. KAMENEV

Lui Kamenev

Vineri

Dragă L. B.,

Scoate, te rog, *cît mai repede* O.C.

Ne supără tăcerea d-tale. Din Viena n-ai scris. La congresul din Austria [124] n-ai rostit un mesaj de salut. Asta nu-i bine. Nici din Zürich n-ai scris ! !

La Varşovia a fost ales Jagiełło [125]. Rezultatele de la Moscova nu le-am aflat încă.

O caldă strîngere de mînă.

Al d-tale, *Lenin* *

. . . . . .

Scrisă la 8 noiembrie 1912
Expediată din Cracovia la Paris

Se tipăreşte pentru prima oară, după manuscris

88

CĂTRE L. B. KAMENEV

10. XI

Dragă L. B.,

Chiar acum am aflat că congresul de la Basel se va ţine, *pe cît se pare*, la 24 *noiembrie* [126]. Din comisia pentru

* Manuscrisul acestui document este în parte deteriorat. Cîteva cuvinte n-au fost descifrate. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

pregătirea rezoluţiei va face parte şi un delegat numit de noi (+ cîte 1 din partea Franţei, Germaniei, Austriei şi Angliei + preşedinte Vandervelde, 4. Rue... * XLV. Bruxelles). Păstrează adresa.

S-ar putea să nu mă duc eu şi să fii **numit d-ta.** De aceea caută să te pregăteşti *numaidecît :* adună *toate* manifestele împotriva războiului, procură-ţi ultimul număr din „Neue Zeit" (nr. 6, din 8. XI)[127], în care Kautsky judecă lucrurile tocmai ca un oportunist ş.a.m.d. ...

Trebuie să pleci *după ce primeşti telegrama* (la Basel cu o zi sau două înainte de deschiderea congresului, adică la 22 sau 23. XI).

Scoate **numaidecît** O.C. (8 pag.)

Scrie-ne ce şi cît mai rămîne pentru numărul viitor al ziarului, pe care-l vom scoate (în 4 pag.) *curînd.* Malinovski a fost ales în gubernia Moscova.

Saluts et félicitations !

Bien à vous **, *Vl. Lenin*

. . . . . .

Scrisă la 10 noiembrie 1912
Expediată din Cracovia la Paris

Se tipăreşte pentru prima oară, după manuscris

89

CĂTRE C. HUYSMANS

10. XI

Scumpe tovarăşe Huysmans,

Vă mulţumesc din suflet pentru ştirea pe care mi-aţi trimis-o[128]. Vom încerca să luăm măsuri pentru numirea de delegaţi la congresul de la Basel.

Împuternicitul partidului nostru în comisia pentru redactarea proiectului de rezoluţie va fi numit îndată ce va fi cu putinţă.

Cu salutări frăţeşti, *N. Lenin*

* Manuscrisul acestui document este în parte deteriorat. Cîteva cuvinte n-au fost descifrate. — *Nota red.*

** — Salutări şi felicitări ! Al d-tale. — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

P.S. Sînt obligat să prezint Comitetului Central al partidului nostru o dare de seamă despre ultima şedinţă a Biroului. Pentru aceasta am nevoie de unele date. Ştiu bine, stimate tovarăş, că sînteţi tare ocupat, dar vă rog, totuşi, să acordaţi 5—10 minute tovarăşului Popov, care se va prezenta în audienţă la dv. O serie de ziare franceze şi germane („Le Peuple", Wiener „Arbeiter-Zeitung", „Bremer Bürger-Zeitung", „Leipziger Volkszeitung" şi „Vorwärts") au publicat ştiri extrem de contradictorii în legătură cu şedinţa B.S.I. [129]

P.P.S. Abia azi am primit ştiri în legătură cu alegerile de deputaţi pentru Duma a IV-a din partea guberniei Moscova. Acum pot să vă spun că *toţi deputaţii* aleşi de curia muncitorească (Arbeiterkurie) sînt *social-democraţi!* 12 social-democraţi au şi fost aleşi, cu toată falsificarea fără precedent a alegerilor.

Cu salutări frăţeşti.

N. Lenin

Scrisă la 10 noiembrie 1912
Expediată din Cracovia la Bruxelles

Publicată pentru prima oară în limba franceză în 1963, în revista „Cahiers du Monde Russe et Soviétique" nr. 1—2

În limba rusă se tipăreşte pentru prima oară, după manuscris, care a fost confruntat cu textul apărut în revistă
Tradus din limba franceză

90

CĂTRE G. V. PLEHANOV

17. XI. 1912

Scumpe tovarăş,

V-am comunicat chiar acum printr-o telegramă că acceptăm aranjamentul pe care l-aţi stabilit cu Rubanovici.

Vă rugăm să prezentaţi comisiei, pentru informare, şi *punctul* nostru *de vedere* în caz că sînteţi în divergenţă de păreri cu noi în următorul punct.

Articolul lui Kautsky din „Neue Zeit" nr. 6, care a fost publicat după şedinţa din octombrie a B.S.I., exprimă în mod vădit părerea oficială a germanilor, austriecilor etc.

www.dacoromanica.ro

Noi nu sîntem de loc de acord cu punctul central al acestui articol (S.S. 191—192, *în special* de la cuvintele Dabei müssen * pînă la heischenden Massen **).

Din cele scrise de Kautsky reiese că el *renunţă* tocmai la greva *revoluţionară* de masă. Aşa ceva e inadmisibil, atît din punct de vedere rusesc *(în momentul de faţă,* la Petersburg, 100 000 de participanţi la greve politice merg la mitinguri revoluţionare şi îşi manifestă simpatia pentru *răscoala* marinarilor ! !), cît şi din punct de vedere general-european. De altfel, dv. cunoaşteţi, din diverse publicaţii, punctul nostru de vedere şi sper că veţi avea amabilitatea să staţi de vorbă cu tov. Kamenev.

Delegatul nostru la B.S.I. este tov. Kamenev (M. Rosenfeld. 11. Rue Roli. 11. Paris. XIV).

În caz că nu vă duceţi, vă rog să-i comunicaţi telegrafic, iar dacă vă duceţi, căutaţi să vă întîlniţi cu dînsul la Basel *înainte* de întrunirea comisiei (M. Rosenfeld. Poste Restante, *Bâle).*

Dacă, contrar aşteptărilor, nu vă duceţi, vă rog să daţi în scris votul dv. pentru alegerea (lui Rubanovici sau a lui Kamenev) în comisie.

Al dv., *N. Lenin*

Wl. Uljanow. 47. Lubomirskiego. Autriche. Krakau.

Expediată la San Remo

Publicată pentru prima oară în 1930, în „Culegeri din Lenin", vol. XIII

Se tipăreşte după manuscris

91

CĂTRE A. EKK (MUHIN)

Stimate tovarăş,

Vă mulţumesc mult, mult de tot, pentru sfaturi.

Adresa noastră o să v-o trimitem neapărat şi fără întîrziere după ce ne vom instala în noua locuinţă.

Dacă nu veţi reuşi să lămuriţi problema cu menşevicii şi P.S.D., va trebui să vă adresaţi C.O.S.[130] Adresa lui o

* — Totodată trebuie. — *Nota trad.*
** — masele care revendică. — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

ştie Rosa, dar o să fie publicată şi în „Soţial-Demokrat", care apare mîine.

Multe mulţumiri pentru propunerea dv. de a ne ajuta (la traduceri şi la alte treburi). O să vă comunicăm neapărat cînd o să avem nevoie.

Cu salutări tovărăşeşti. *N. Lenin*

Scrisă la 17 noiembrie 1912, la Cracovia

Se tipăreşte pentru prima oară, după manuscris

92

CĂTRE L. B. KAMENEV

Şedinţa comisiei a fost fixată pentru sîmbătă 26.XI, orele 10 dimineaţa, la Burgvogtenhalle. Caută să fii acolo la 9¾, ca să te vezi cu *Huysmans* şi cu *Plehanov (le-am scris* la amîndoi despre d-ta *). Să nu întîrzii ! Mai bine să fii acolo mai devreme, pentru a aranja totul.

D-ta eşti secretar naţional. Permis de intrare *n-are* nimeni *dreptul* să primească *afară de d-ta şi de Plehanov.*

Întrucît i-am scris lui Huysmans despre d-ta *(Kameneff* — numele oficial, i-am comunicat atît adresa d-tale, cît şi numele adevărat), înseamnă că n-are rost să arăţi mandatul dacă nu ţi se cere.

Ca supleant poţi să-l inviţi şi pe Maleţki, dar cu condiţia ca, atunci cînd *d-ta eşti de faţă*, el să tacă şi să ceară cuvîntul *n u m a i* în legătură cu chestiuni poloneze. Acest lucru trebuie să-l spui numai lui Huysmans.

Pentru delegaţie trimit două mandate ; poţi să-l alegi pe care vrei.

I-am trimis lui Troianovski o scrisoare amănunţită în legătură cu sarcinile delegaţiei, cu voturile etc., urmînd ca el s-o transmită lui Iuri (Bekzadian. Bolleystrasse. 4. Zürich).

Te-am ocărît rău de tot pentru că n-ai dat semne de viaţă, dar acum pace !

* Scrisoarea adresată lui G. V. Plehanov este inclusă în volumul de faţă, p. 120—121. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

Cînd ai ocazie, întreabă-l pe Rubanovici dacă Plehanov a vorbit despre unirea cu eserii.

Al d-tale, *Lenin*

Pentru călătorie : 40 frs. de referat + 50. C.O.S. trimite pe cont propriu.

Scrisă între 17 şi 23 noiembrie 1912
Expediată din Cracovia la Paris

Se tipăreşte pentru prima oară, după manuscris

93

CĂTRE REDACŢIA ZIARULUI „SOŢIAL-DEMOKRAT"

INSEMNARE PE MARGINEA „MANDATULUI ÎNCREDINŢAT DE MUNCITORII DIN PETERSBURG DEPUTATULUI LOR MUNCITOR" [131]

N. B. *Să se restituie* neapărat ! ! Să nu se păteze. Este *extrem de important* ca acest document să fie păstrat ! *Să fie dat la culeş.*

Scrisă mai devreme de 18 noiembrie 1912
Expediată din Cracovia la Paris

Publicată pentru prima oară la 5 mai 1932, în ziarul „Pravda" nr. 123

Se tipăreşte după manuscris

94

CĂTRE L. B. KAMENEV

Dragă L. B.,

...* Pe numele d-tale, la Basel, urmau să fie trimise de la Bruxelles (de către Popov) [şi de la Leipzig] (de către Zagorski) ultimele două documente ale noastre : Raportul meu [la B.S.I.] cu privire la alegerile pentru Duma a IV-a şi „Muncitorii ruşi împotriva războiului" **... grevelor,

* Manuscrisul acestui document este mult deteriorat. Cuvintele cuprinse în paranteze pătrate au fost reconstituite după sens. — *Nota red.*

** Raportul „Alegerile pentru Duma a IV-a", prezentat de V. I. Lenin la Biroul socialist internaţional, care pînă nu de mult era considerat pierdut, a fost publicat în nr. 325 din 20 noiembrie 1912 al ziarului „Le Peuple". În 1963 a fost retipărit în volumul „Corespondance entre Lénine et Camille Huysmans. 1905—1914". Paris.

„Muncitorii ruşi împotriva războiului" este, pe cît se pare, chemarea adresată de C.C. al P.M.S.D.R. „Către toţi cetăţenii din Rusia" (vezi *V. I. Lenin.* Opere complete, vol. 22, Bucureşti, Editura politică, 1963, ed. a doua, p. 148—152. — *Nota trad.*). — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

precum şi rezoluţia împuterniciţilor. Ele trebuie *distribuite* celor din [B.S.I. Acest lucru] este important...

Al d-tale, *Lenin*

P. S. ...Căutaţi să pregătiţi totul în mod *serios*. Aceasta produce asupra lor... a tuturor. În *întreaga lume*, spun ei, puterea social-democraţiei se apreciază după următoarele trei criterii : 1) numărul... votants * (la noi aşa ceva *nu e cu putinţă :* aici trebuie spuse două cuvinte împotriva legaliştilor) ; 2) presa socialistă ; 3) deputaţii socialişti. [Trebuie luată drept bază pentru un asemenea] calcul presa legală ?

De cîte ori în *întregul an 1912* (în decurs de 10 luni, I—X) sîntem noi („Pravda") mai tari decît „Luci" ? *(Ad 3.* Să începem cu Duma a III-a) „Der Anonymus aus dem «Vorwärts»" u.s.w. ** Duma a IV-a, **curia muncitorească** (două cuvinte despre ea) e a noastră.

Scrisă înainte de 20 noiembrie 1912
Expediată din Cracovia la Paris

Se tipăreşte pentru prima oară, după manuscris

95

TELEGRAMĂ CĂTRE I. A. BERZIN

Berzin
Tervueren

Opoziţia poloneză n-a primit încă invitaţie ; întrebaţi-l, vă rog, pe Huysmans [132].

Lenin

Scrisă înainte de 24 noiembrie 1912
Expediată din Cracovia în Belgia

Publicată pentru prima oară în 1960, în revista „Novaia i Noveişaia Istoriia" nr. 5

Se tipăreşte după o copie scrisă de un necunoscut
Tradus din limba germană

* — votanţi. — *Nota trad.*

** Este vorba de articolul lui V. I. Lenin „Anonimul de la «Vorwärts» şi starea de lucruri din P.M.S.D.R." (vezi Opere complete, vol. 21, Bucureşti, Editura politică, 1963, ed. a doua, p. 213—226. — *Nota trad.)* — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

96

CĂTRE REDACŢIA ZIARULUI „PRAVDA"

Scumpe coleg,

Vă trimit mandatul muncitorilor din Petersburg, pe care, printr-o fericită ocazie, l-am primit în foarte scurt timp de la Petersburg. Publicaţi neapărat, la loc vizibil şi cu caractere grase, acest mandat încredinţat deputatului din Petersburg. Este absolut inadmisibil că „Luci" vorbeşte deja despre mandat şi-l comentează, denaturîndu-i conţinutul, în timp ce „Pravda", ai cărei aderenţi au întocmit mandatul, au făcut ca el să fie votat şi să intre în vigoare, nu spune nici un cuvînt despre el... Ce înseamnă asta ? Cum poate un ziar muncitoresc să existe dacă manifestă atîta desconsiderare faţă de ceea ce-i interesează pe muncitori ? (E de la sine înţeles că, în cazul cînd unele expresii şi fraze contravin restricţiilor impuse de cenzură, se pot face modificări parţiale, cum se procedează de obicei în asemenea situaţii.) Dar a nu publica un astfel de material înseamnă nu numai a crea terenul pentru sute de conflicte, în care vina ar cădea asupra „Pravdei", dar şi a prejudicia în modul cel mai grav interesele ziarului ca atare, difuzarea lui, organizarea lui ca întreprindere. Un ziar nu este doar ceva ce publicistul scrie, iar cititorul citeşte. Un ziar trebuie să caute el însuşi un anumit material, să-l găsească la timp şi să-l publice în momentul potrivit. Un ziar trebuie să caute şi să găsească legăturile de care are nevoie. Şi iată că apare un mandat acordat deputatului din Petersburg, un mandat care emană de la partizanii „Pravdei", iar în „Pravda" nu apare... Răspundeţi, vă rog, de îndată ce primiţi această scrisoare

Scrisă la 24 noiembrie 1912
Expediată din Cracovia la Petersburg

Publicată pentru prima oară în 1925, în culegerea „Din vremea «Zvezdei» şi a «Pravdei» (1911—1914)". Fascicula III

Se tipăreşte după o copie dactilografiată (obţinută prin perlustrare)

www.dacoromanica.ro

97

CĂTRE L. B. KAMENEV

Dragă L. B.,

Sînt tare supărat din cauza neglijenţei d-tale : n-ai organizat trimiterea de scrisori de la congres ! ! Dar despre asta altă dată. Pe Koba l-ai făcut să piardă un timp *extrem* de preţios.

Acum să revin la ceea ce e mai important. După părerea mea, la Basel, d-ta, în condiţiile date, ai ştiut să te descurci foarte bine. Mai bine nici nu se putea. Şi nu se putea găsi o ocazie *mai bună* pentru a smulge masca de pe obrazul lichidatorilor. (Te-am înţeles — fiindcă d-ta tot „n-ai terminat" scrisoarea ! — în sensul că B.S.I. *n-a* examinat *de loc* chestiunea împărţirii voturilor.) S-a terminat la egalitate, şi acesta a fost cel *mai bun* rezultat în condiţiile actualului raport de forţe... *. După mine, problema „naţionalilor" a fost *bine pusă*, ca şi toate cele trei probleme. Într-un cuvînt, în fond, felicitations les plus chaleureuses ! **

De ce n-o fi figurat şi semnătura lui Muranov ? Doar telegrama a fost expediată **duminică** ! ! [133]...

Din cei şase deocamdată am văzut doar doi : pe Malinovski şi pe Muranov. Mi-au făcut o impresie foarte bună... Terenul e bogat, dar e nevoie de *multă* muncă...

P.S. După părerea mea, se poate accepta la paritate, însă trebuie ca d-ta să pui o condiţie : *recuzarea* lui Haase pentru parţialitate şi pentru ofensă adusă Biroului.

Această recuzare este un drept al nostru legitim şi constituie pentru noi o obligaţie morală. Iar din punct de vedere politic este clar... împotriva noastră se urzeşte o intrigă infamă...

Scrisă mai tîrziu de 25 noiembrie 1912
Expediată din Cracovia la Paris

Se tipăreşte pentru prima oară, după manuscris

* Manuscrisul acestui document este în parte deteriorat. Aici şi mai departe cîteva cuvinte n-au fost descifrate. — *Nota red.*
** — cele mai calde felicitări ! — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

98

CĂTRE REDACŢIA ZIARULUI „PRAVDA"

Dragi colegi,

Am absolută nevoie de nr. 8 al ziarului „Pravda". Mi-aţi scris că nu-l aveţi. Publicaţi, vă rog, în „Pravda" următorul anunţ. Din precauţie nu scriu nr. 8, ci nr. 5—10.

Aşa se procedează. Insist în mod deosebit asupra acestui lucru.

Al dv., *V. Ilin*

Ce-i cu Olminski ? E adevărat că-i bolnav ?

Redacţia şi administraţia ziarului nostru roagă insistent pe cititori să-i trimită numerele 5—10 ale ziarului „Pravda" în cîte un exemplar : sînt necesare pentru colecţie.

Scrisă înainte de 26 noiembrie 1912
Expediată din Cracovia la Petersburg

Publicată pentru prima oară în 1956, în revista „Kommunist" nr. 5.

Se tipăreşte după manuscris

99

CĂTRE REDACŢIA ZIARULUI „PRAVDA"

Scumpe coleg,

Cu cea mai mare părere de rău am constatat în numărul de duminică al „Pravdei" două scăpări : în primul rînd, n-am găsit în el un articol despre congresul de la Basel ; în al doilea rînd, n-a fost publicat mesajul de salut adresat acestui congres de către Badaev şi ceilalţi [234]. În ce priveşte prima scăpare, avem şi noi o parte de vină, fiindcă n-am trimis nici un articol. Am fost peste măsură de ocupaţi cu treburi importante şi urgente. Redacţia ziarului „Pravda" ştia că duminică se deschide congresul şi nu era de loc greu să scrie careva un astfel de articol. Cît despre a doua scăpare, ea cade în întregime în vina lui Badaev.

www.dacoromanica.ro

E cu totul de neiertat că nu se îngrijeşte de ziarul său ; că ceea ce semnează nu publică imediat în ziarul său. Este absurd ca la ziarul muncitoresc din Petersburg să nu colaboreze şi deputatul muncitorilor din acest oraş (care, pe deasupra, este şi partizan al „Pravdei"). Este extrem de important ca întreaga redacţie şi Baturin (căruia, fiindcă veni vorba, vă rog să-i transmiteţi scrisoarea de faţă şi să-i spuneţi că mi-ar face mare plăcere să primesc de la dînsul cîteva rînduri), cît şi deputatul, să acorde toată atenţia acestei grave lacune.

Mi-aţi cerut adresa lui Gorki. V-o transcriu aici : Signor Massimo Gorki. Villa Spinola. *Capri* (Napoli). Italia.

Vă dau şi adresa corespondentului din Roma, scrieţi-i, şi el are să vă trimită articole pentru „Pravda" : B. Antonoff. Via le Giulio Cesare, 47. Roma. Italia.

De ce nu ne trimiteţi banii ce ni se cuvin ? Întîrzierile acestea ne fac multe necazuri. Vă rugăm să nu mai întîrziaţi. De ce nu mi-aţi răspuns la rugămintea mea de a publica în ziar un anunţ în sensul că redacţia doreşte să cumpere numerele 5—10 ale „Pravdei" ?

Cu cele mai bune urări !

Al dv., *V.*

Scrisă la 26 noiembrie 1912
Expediata din Cracovia la Petersburg

Publicata pentru prima oară în 1925, în culegerea „Din vremea «Zvezdei» şi a «Pravdei» (1911—1914)". Fascicula III

Se tipăreşte după o copie dactilografiată (obţinută prin perlustrare)

100

CĂTRE L. B. KAMENEV

Dragă L. B.,

Ruşine, ruşine, mare ruşine !

Nici un cuvînt pentru „*Pravda*" despre congresul de la Basel ! ! Ce înseamnă asta ? ?

www.dacoromanica.ro

Aţi avut acolo 5 agenţi şi nu ne-aţi trimis nici o scrisoare *din* Basel!! — nici o corespondenţă pentru „Pravda“ !!

Şi de ce n-ai dat *mandate* „domnişoarelor“ (tuturor acelora care au fost la Basel), cu toate că ai avut la d-ta mandatul meu în alb?

Al d-tale, *Lenin*

Scrisă la 3 decembrie 1912
Expediată din Cracovia la Paris

Se publică pentru prima oară, după manuscris

101

*CĂTRE DEMIAN BEDNÎI

Stimate tovarăş,

Mă grăbesc să vă înştiinţez că am primit scrisoarea dv. din 15 noiembrie crt.[135]. Adresa, pe cît se vede, e bună, aşa că poate fi folosită şi pe viitor. Am fost tare mîhniţi de retragerea dv. temporară de la „Pravda“ şi ne-am bucurat nespus de mult aflînd că v-aţi întors. În vremea din urmă, mai cu seamă după tristele evenimente din ultimele zile[136], corespondenţa noastră cu colaboratorii acestui ziar a mers prost de tot. Şi asta-i tare dureros. Ne-ar bucura foarte mult dacă acum, după ce aţi verificat în prealabil adresa, adică după ce v-aţi convins că scrisoarea a ajuns la destinaţie, ne-aţi scrie mai amănunţit şi despre dv., despre actuala redacţie a „Pravdei“, despre orientarea acestui ziar, despre adversarii lui, despre „Luci“ etc.

De ce e nevoie şi de o confirmare prin intermediul redacţiei ziarului? Nu înţeleg.

O caldă strîngere de mînă şi salutări din partea mea şi a colegului meu.

V. Ilin

Expediată din Cracovia la Petersburg
Scrisă la 5 decembrie 1912
Publicată pentru prima oară în 1960, în revista „Istoriceskii Arhiv“ nr. 2

Se tipăreşte după o copie dactilografiată (obţinută prin perlustrare)

www.dacoromanica.ro

102

SCRISOARE CĂTRE I. V. STALIN

Pentru Vasiliev

6. XII

Dragă prietene,

În legătură cu ziua de 9 ianuarie este extrem de important să chibzuiţi şi să pregătiţi din timp acţiunea. Trebuie să fie gata la timp o foaie volantă în care muncitorii să fie îndemnaţi să organizeze mitinguri, să declare o grevă de o zi şi să facă demonstraţii (în privinţa acestora, hotărîrea trebuie luată la faţa locului, fiindcă acolo se vede mai bine care este situaţia) [137]. Trebuie „corectată" greşeala de la 15 noiembrie, şi asta, bineînţeles, într-un sens opus poziţiei oportuniştilor [138]. Foaia volantă trebuie să conţină cele trei lozinci revoluţionare fundamentale (republica, ziua de muncă de opt ore şi confiscarea pămînturilor moşiereşti) şi să sublinieze în mod deosebit cea de-a 300-a aniversare a „ruşinii" pe care o constituie dinastia Romanovilor. Dacă nu sînteţi absolut siguri că există posibilitatea de a tipări foaia volantă la Petersburg, atunci va trebui ca ea să fie pregătită din timp aici şi transportată acolo. Insolenţa lichidatorilor în cazul Jagiełło este fără precedent. Dacă toţi cei şase deputaţi ai curiei muncitoreşti sînt ai noştri, nu este permis să ne supunem în tăcere unor siberieni oarecare. Cei şase deputaţi trebuie să prezinte neapărat un protest cît se poate de energic, iar dacă vor fi puşi în minoritate, să-l publice în ziarul „Den" şi să declare că ei fac apel la mase, la organizaţiile muncitoreşti. Lichidatorii vor să-şi creeze o majoritate umflată şi să provoace o sciziune între noi şi social-democraţia poloneză. Dar e oare posibil ca reprezentanţii muncitorilor din şase gubernii muncitoreşti să se supună unora ca Skobelev & Co. sau unui siberian oarecare [139] ? Scrieţi-ne mai des şi mai mult, mai amănunţit.

Articolele împotriva grevelor apărute în ziarul „Luci" sînt o culme a infamiei. Trebuie să le daţi o ripostă ve-

www.dacoromanica.ro

hementă în presa ilegală. Scrieţi-mi cît mai curînd asupra căruia dintre planurile dv. concepute în vederea unei asemenea acţiuni v-aţi fixat.

Cu salutări.

P.S. Restituiţi actul de identitate : folosirea lui e contraindicată, întrucît s-ar putea ca persoana respectivă să se afle la Petersburg.

Scrisă la 6 decembrie 1912
Expediată din Cracovia la Petersburg

Publicată pentru prima oară în 1923, în culegerea „Din vremea «Zvezdei» şi a «Pravdei» (1911—1914)". Fasciculă III

Se tipăreşte după o copie scrisă de N. K. Krupskaia

103

CĂTRE L. B. KAMENEV

Dragă L. B.,

Îţi răspund pe puncte.

1) Cu privire la scrisoarea lui Haase către Reazanov. Acest „document" are un caracter privat. Noi nu sîntem în posesiunea lui. *Nu ne putem* referi la un asemenea document. Ar fi cu totul neplăcut pentru *noi* să ne adresăm lui Haase (fie şi prin intermediul B.S.I.), să-i cerem „să se explice".

Întrebarea d-tale „dacă i s-a dat (de către cine ?) (lui Haase) posibilitatea de a se «explica»" cade de la sine.

El a avut totdeauna şi are *şi acum* asemenea posibilitate. Mai mult chiar : el a fost *înştiinţat* de Reazanov. Ergo * nu vrea. Asta-l priveşte ! Dar noi o să-l forţăm pe el şi o să-i forţăm pe *toţi germanii*, pentru că acum sîntem în posesiunea unui document care arată că Vorstand-ul a dat bani letonilor + Bundului + Comitetului regional din Caucaz.

2) Întrebarea d-tale „dacă avem în vedere pe cineva mai bun" este, iartă-mă, de-a dreptul stranie. Dar şi mai

* — Prin urmare. — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

stranie este întrebarea dacă „el (Haase) ştie măcar ceva" (??) (le préjugé est plus éloigné de la vérité que l'ignorance ! *) şi „este în stare (?) să înţeleagă (? ?) cît preţuiesc (???) divergenţele ideologice (????)"... Crede-mă, dar asta-i straniu. Numai cine nu *vrea* să înţeleagă nu *poate* să înţeleagă. Iar Vorstand-ul german (în frunte cu Haase) a *dovedit* că nu vrea.

Unul „mai bun" nu căutăm, nu putem şi nu sîntem obligaţi să căutăm. Dar nu asta are importanţă. Trebuie să înlăturăm o „parţialitate" vădită, şi atîta tot. Restul nu ne interesează.

3) Ce e cu „confirmarea mandatelor opoziţiei" la Basel ? Ruşine să-ţi fie că *pînă acum* n-ai scris nici un cuvînt despre asta ! !

Cine le-a „confirmat" ? Ruşii ? Soc.-dem. + eserii ? ? Cine le-a permis să se amestece în treaba asta ? Cum au putut ruşii să se amestece *fără* să obţină un vot din partea *întregii* delegaţii poloneze, care, potrivit statutului Internaţionalei, este obligatoriu ? A votat sau nu *întreaga* delegaţie poloneză ? Dacă a votat, atunci, în orice caz, noi *avem nevoie* în legătură cu această problemă (în afară de relatarea d-tale) de *un document* semnat de *toţi* delegaţii care „au confirmat". E posibil ca d-ta, care ai fost aici şi ştii cît de acută este chestiunea opoziţiei, să nu-ţi dai seama cît de important este, în general, un document în această privinţă şi că aici, la Cracovia, el este pentru noi de două ori mai important ? ?

4) Dacă a fost şi semnătura lui Muranov, atunci scrie-i [te rog] ** lui Huysmans că în dările de seamă s-a făcut o omisiune sau s-a strecurat o greşeală şi că-l rogi insistent ca în darea de seamă oficială să înlăture această lipsă şi să introducă numele lui Muranov, că te referi la document, că insişti etc.

5) Pentru Organul Central o să scrii despre alegeri şi despre congresul de la Basel, nu-i aşa ? În legătură cu alegerile, citeşte mîrşavul articol al lui Steklov din „*Neue*

* — prejudecata e mai departe de adevăr decît ignoranţa. — *Nota trad.*

** Manuscrisul acestui document este în parte deteriorat. Cuvintele puse în paranteze patrate au fost reconstituite după sens. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

Zeit" şi să-l ai în vedere, dar, bineînţeles, fără să-i răspunzi.

Materialul în legătură cu congresul de la Basel dă-l numaidecît la cules şi trimite-ne cît mai repede corectura, fiindcă *trebuie să ne sfătuim :* aici sînt o serie de probleme importante (în ce fel să spunem despre Plehanov ? dar despre opoziţia poloneză ?). După părerea mea, trebuie să prezinţi lucrurile într-o formă mai incisivă. Dar în această privinţă nu există încă o hotărîre colectivă, şi fără articolul nostru nici nu poate să existe aşa ceva.

6) Pe legea mea, am început să nu te mai înţeleg — cu toate că nu ne cunoaştem de ieri, de alaltăieri — de cînd ai început să faci „scene în familie" în legătură cu (a) plecarea la Basel şi (b) (proiectata) d-tale delegare la consfătuire.

Ce ton e ăsta ? Ce manieră de a pune problemele ? ? Nu ţi-e ruşine să tot pui întrebări ?

A rezultat vreun rău *pentru cauză* prin plecarea d-tale la Basel ? Explică-mi, te rog !

Cum de poţi *d-ta* repeta văicărelile fără rost ale lui Iuri şi ale celor de la Kiev, e de neînţeles !

Ce a fost rău *pentru d-ta* în treaba asta ? Explică-mi !

Şi acum consfătuirea. Eu trebuie (a) să las la o parte munca *de zi cu zi* la „Pravda" ; (b) să pierd de două sau de trei ori mai mult timp decît d-ta ; (c) să cheltuiesc de două sau de trei ori mai mulţi bani *şi bani nu sînt ;* (d) să mă las prins în cursă de duşmani, care vor să profite de pe urma *extremei* mele *enervări* (şi nici nu se putea să fie altfel în desfăşurarea pe care a căpătat-o acum bătălia) ?

Pentru dumnezeu, explică-mi ce-i cu d-ta ? ? De ce trebuia să scrii *d-ta* broşura şi să plec *eu ? ?*

...„De la început, toată această istorie o să capete un aspect absurd" ! ? Ce înseamnă asta ? ? De ce, în prezenţa d-tale la Basel, Martînov *n-a* făcut ca ea să capete „un aspect *absurd*" ? De ce te *laşi* indus în eroare de bîrfelile băbeşti ale cumetrelor de la Paris ? ?

...„De la început va face ca balanţa să încline spre C.O."... Crede-mă, eşti naiv de tot. *Întrucît* germanii sînt

www.dacoromanica.ro

împotriva noastră (şi aceasta e o stare de fapt), „balanţa" a *şi* înclinat spre C.O. Şi d-ta nu vezi acest lucru ? ? Prezenţa mea personală n-ar face decît să *accentueze* considerabil o *asemenea* înclinare, pentru că eu *nu sînt în stare* să discut calm (ca d-ta) nici cu Haase şi nici despre Haase. Asta o ştii cît se poate de bine !

Dar realitatea este că *nu* această „balanţă" hotărăşte **în mod serios** totul, şi *nu* în faţa Biroului şi *nici* la o consfătuire, ci *în adevăratul* raport de forţe. În chestiunea Jagiełło **avem** de partea noastră în fracţiunea social-democrată 6 deputaţi aleşi de curia muncitorească — 6 şi 6 ; astăzi Malinovski scrie : noi „avem pe cei 6 deputaţi din partea curiei + 4 lichidatori + 2 şovăielnici. Cei din Siberia *încă nu* au venit".

Noi o să mobilizăm pe aceşti şase deputaţi, care reprezintă *proletariatul* din *Petersburg*, din *Moscova* şi din *Sud*, şi *o să pornim o bătălie* împotriva bîrfelilor şi intrigilor urzite de Tyzska + Rosa + Reazanov etc. ...iată unde e o „balanţă" *serioasă !* Dar asta o ştii şi d-ta ! Atunci ce rost mai au „scenele în familie", cînd şi fără ele lupta nu e de loc uşoară ? ?

„Germanii o să se simtă ofensaţi... o să se supere rău de tot"... Acesta e un fapt *împlinit*. Şi noi *o să înaintăm* un protest pentru că ei au dat bani Comitetului de organizare. N-au decît să se supere. În momentul de faţă, ei sînt doar *parte* într-un litigiu. În mod inevitabil noi *trebuie* să ne războim cu germanii, şi am şi *început* să ne războim cu (a) „Anonimul" + (b) cei de la Chemnitz. La Chemnitz „a răspuns" *Haase*. Sîntem în *plin* război, iar d-ta faci pe naivul şi spui : o să se simtă ofensaţi, o să se supere. Nu te înţeleg !

Mă gîndesc ca la propunerea făcută de Birou să răspundem în felul următor : (a) pe germani *îi recuzăm* pe toţi pentru că au dat bani Bundului şi Comitetului regional din Caucaz ; (b) la consfătuire *mergem* doar cu grupul, exclus, al lichidatorilor, *fără* naţionali ; (c) o condiţie preliminară este ca ei să dezavueze în mod oficial mîrşava calomnie publicată în „Luci" despre provocarea de la Varşovia. Motivele sînt clare. Care este părerea d-tale ?

www.dacoromanica.ro

Răspunde mai precis, mai deschis, mai hotărît. Eu *n-am* să mă duc *nicăieri* şi, dacă d-ta ai să împingi „scenele" pînă la refuz, am să fac în aşa fel ca să fie trimis Semaşko sau... * Nu cumva *asta* urmăreşti d-ta ? Încă o dată : cine a avut dreptate ? D-ta, care aveai „temeri" în legătură cu congresul de la Basel, sau eu, cînd spuneam că n-a fost rău pentru *cauză*, ci a fost bine şi *pentru cauză*, şi pentru buzunar ?

7) Criza financiară e *serioasă*. Am avut o şedinţă a C.C. cu Koba [140]. S-a hotărît să fii avertizat *de urgenţă: caută-ţi* o posibilitate de cîştig ! Poţi conta că timp de vreo trei luni vei primi cîte 100 de frs. + ceea ce ai să încasezi de la „Pravda" după numărul de rînduri publicate, iar apoi nimic.

Gîndeşte-te bine şi răspunde-mi fără întîrziere.

Al d-tale, *Lenin*

P.S. De la „Pravda" ni se scrie : Aleksinski & Co. (sic !) au propus să dea articole cu condiţia să fie publicate şi cele cu care redacţia nu este de acord.

Ei au răspuns : sîntem foarte bucuroşi de colaborare, dar nu putem să primim o asemenea condiţie, pentru că în prezent sarcina noastră este să concentrăm forţele antilichidatoriştilor în lupta împotriva lichidatoriştilor.

Răspunsul, după părerea mea, e minunat şi cît se poate de just.

Acest lucru să nu-l pierzi din vedere ! Ce doreşte Aleksinski & Co. ? (Care Co. ? Numai Lunacearski ? Sau mai sînt şi alţii ? Cine anume ?) E *numai* o intrigă, cum cred eu (ca să poată spune : iată, cei de la „*Luci*" sînt mai binevoitori, iar cei de la „*Pravda*" m-au respins ş.a.m.d.), sau o încercare de apropiere, cum crede Grigori ? Te întîlneşti cu... sau cauţi să te întîlneşti..., vezi dacă-i adevărat, află tot ce se poate afla şi scrie-mi.

Încă ceva despre fracţiune : s-a primit o scrisoare (nu ne e adresată nouă, dar e demnă de crezare), în care se spune că principiul autonomiei naţional-culturale *n-a întrunit majoritatea*, cu toate că a fost susţinut de

* Un cuvînt n-a fost descifrat. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

lichidatoriști + Ciheidze. E singura *dovadă concretă* cunoscută de noi că în cadrul celor 12 s-a format o majoritate a noastră. Mai mult nu știm *deocamdată*. Îndată ce o să aflăm o să-ți scriem.

Scrisă la 8 decembrie 1912
Expediată din Cracovia la Paris

Se tipărește pentru prima oară, după manuscris

104

CĂTRE I. V. STALIN [141]

Dragă prietene,

În ziarele poloneze locale a apărut știrea că Jagiełło a fost primit în rîndurile fracțiunii, dar că i s-a acordat drept de vot consultativ. Dacă faptul e adevărat, înseamnă că partinitatea a înregistrat o victorie decisivă. Dată fiind agitația pe care o desfășoară „Luci", e necesar : 1) să se publice un articol în „Den" [142] (vă trimit astăzi proiectul)... în colegiu * (trebuie neapărat să-i învățați — și să faceți acest lucru urmărind îndeaproape activitatea lor — să reacționeze prin rezoluții la orice eveniment mai important și să trimită neîntîrziat aici copiile lor). O asemenea rezoluție trebuie să aibă cam următorul cuprins : „Analizînd toate circumstanțele primirii lui Jagiełło în rîndurile fracțiunii social-democrate, luînd cunoștință de articolele apărute cu acest prilej în «Pravda», organul marxiștilor, și în «Luci», ziarul lichidatorilor, și ținînd seama de raportul prezentat de cutare cu privire la dezbaterile în legătură cu această chestiune care au avut loc în cadrul fracțiunii social-democrate din Dumă și cu privire la părerile diferitelor organizații social-democrate din Rusia, colegiul consideră că refuzul de a-l primi pe Jagiełło cu drept de vot deliberativ constituie singura soluție justă din punctul de vedere al partinității, deoarece Jagiełło este membru al unui partid nesocial-democrat și a intrat în Duma a IV-a împotriva voinței majorității delegaților din partea curiei muncitorești a orașului Varșovia. Colegiul condamnă agitația anti-

* *Colegiu* — partea bolșevică a fracțiunii social-democrate din Duma a IV-a. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

partinică desfăşurată de Bund şi de lichidatori pentru primirea lui Jagiełło în rîndurile fracţiunii şi îşi exprimă speranţa că acordarea de drept de vot consultativ deputatului Jagiełło va contribui la gruparea tuturor muncitorilor conştienţi polonezi în jurul social-democraţiei poloneze şi la unirea lor deplină cu muncitorii de toate naţionalităţile în organizaţiile unice ale P.M.S.D.R."

Dacă, contrar aşteptărilor, au învins lichidatorii şi Jagiełło a fost primit, atunci şi în acest caz este necesară, ba chiar de două ori mai necesară, o rezoluţie cu conţinut similar, în care colegiul să-şi exprime regretul şi să se adreseze întregului partid.

Apoi este extrem de important ca colegiul „să-şi corecteze" greşeala pe care a comis-o prin adoptarea cunoscutei rezoluţii de la 13 noiembrie şi să adopte una nouă. Aceasta ar putea să aibă cam următorul conţinut: „Examinînd toate împrejurările în care a avut loc greva de la 15 noiembrie, colegiul constată că avertismentele împotriva grevei, care au fost date atît de fracţiunea social-democrată, cît şi de Comitetul din Petersburg, au fost dictate numai şi numai de faptul că o parte din organizaţie nu era pregătită pentru a porni la acţiune în acea zi. Experienţa a arătat însă că mişcarea proletariatului revoluţionar a căpătat totuşi o mare amploare şi a trecut la demonstraţii de stradă sub lozinca: republică, ziua de muncă de opt ore şi confiscarea pămînturilor moşiereşti, ceea ce a ridicat pe o treaptă superioară întreaga mişcare muncitorească din Rusia. De aceea, condamnînd cu toată hotărîrea propaganda pe care lichidatorii, grupul lor... şi ziarul «Luci» o desfăşoară împotriva grevelor revoluţionare, colegiul recomandă muncitorilor să-şi îndrepte toate eforturile spre o pregătire mai amplă şi mai temeinică, în strînsă solidaritate, a demonstraţiilor de stradă şi a grevelor politice de protest, căutînd ca acestea din urmă să fie cît mai scurte cu putinţă (greve de o zi) şi cît mai solidare. Colegiul va căuta să desfăşoare o largă agitaţie pentru organizarea la 9 ianuarie 1913 a unei greve şi a unei demonstraţii, în cadrul cărora se va protesta în mod special împotriva sărbătoririi celor 300 de ani de

www.dacoromanica.ro

domnie a dinastiei Romanovilor, care ţin în robie Rusia şi o înecă în sînge".

Apoi este extrem de important şi de necesar ca cei cinci deputaţi (aleşi în cadrul curiei) să adopte o rezoluţie motivată în legătură cu cazul Badaev. Ea ar putea să aibă cam următorul text : „Cinci dintre deputaţii aleşi în cadrul curiei muncitoreşti, luînd în consideraţie campania de calomnii dezlănţuită de lichidatori în coloanele ziarului «Luci» şi în rîndurile muncitorilor din Petersburg împotriva tov. Badaev, au hotărît : 1) să nu ridice această chestiune în cadrul fracţiunii din Dumă, întrucît aceasta l-a primit pe Badaev în rîndurile ei şi nici unul dintre membrii fracţiunii n-a protestat împotriva acestei primiri ; 2) să întreprindă o anchetă în legătură cu împrejurările în care a avut loc alegerea lui Badaev, cu condiţia ca în această chestiune el să se abţină de la vot ; 3) cei cinci deputaţi au verificat şi au stabilit următoarele fapte : a) mandatul cu conţinut antilichidatorist a fost publicat din timp şi la adunarea împuterniciţilor a fost adoptat în unanimitate ; toţi delegaţii şi împuterniciţii care erau pentru alegerea lui Badaev, la cererea Comitetului din Petersburg al P.M.S.D.R., au acţionat în perfectă înţelegere şi în strînsă unitate, ca nişte tovarăşi de idei pătrunşi de aceleaşi convingeri ; b) la adunarea împuterniciţilor social-democraţi, 15 au fost pentru lista propusă de Comitetul din Petersburg, iar 9 s-au pronunţat în favoarea lichidatorilor, însă nu toţi delegaţii şi împuterniciţii grupaţi în jurul ziarului «Luci» au acţionat ca adepţi ai lichidatorilor, iar o parte din ei (Sudakov etc.) au manifestat şovăieli ; c) atunci cînd au fost aleşi cîte trei delegaţi de fiecare parte, partizanii lui Badaev şi-au făcut datoria, propunînd ca chestiunea să fie tranşată prin tragere la sorţi, pentru a nu oferi burgheziei priveliştea unui conflict deschis ; d) o astfel de propunere a fost făcută de partizanii lui Badaev, în timp ce lichidatorii au refuzat să... * problema lui P. şi M. (lichidator) ; avînd în vedere toate acestea, sus-menţionaţii deputaţi constată că în mod incontestabil Badaev este alesul majorităţii muncitorilor social-democraţi din Petersburg şi că, de fapt, candidatura

* În textul scrisorii sînt omise cîteva cuvinte. „P". — N. G. Poletaev ; „M". — probabil E. Maevski. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

lui a fost pusă la cererea Comitetului din Petersburg, că toată vina pentru dezorganizarea campaniei partidului social-democrat în vederea alegerilor pentru curia muncitorească din Petersburg cade asupra lichidatorilor, care, ştiind că sînt în minoritate, au căutat să zădărnicească voinţa majorităţii ; ei constată că refuzul lichidatorilor de a tranşa chestiunea prin tragere la sorţi constituie o încălcare revoltătoare — fără precedent în mişcarea muncitorească — a datoriei lor de social-democraţi [143]. Sus-menţionaţii deputaţi au hotărît să publice în presă această rezoluţie şi să desfăşoare în rîndurile muncitorilor o campanie solidară în favoarea lui Badaev şi împotriva agitaţiei lichidatoriste".

O asemenea rezoluţie este neapărat necesară. Cazul Badaev a ajuns să fie comentat şi în presa internaţională. Steklov a publicat în „Neue Zeit" un articol în care abundă frazeologia evazivă, dar mîrşavă. Într-o broşură în limba germană editată de către lichidatori în vederea Congresului internaţional, se pot citi lucruri revoltătoare. Nu putem tăcea. Şi tocmai deputaţilor curiei muncitoreşti le revine sarcina de a verifica faptele şi de a spulbera calomniile ; bineînţeles, cu condiţia ca Badaev să se abţină de la vot.

Scrisă la 11 decembrie 1912
Trimisă din Cracovia la Petersburg

Publicată pentru prima oară în 1948, în V. I. Lenin, Opere, ediţia a 4-a, vol. 18

Se tipăreşte după o copie dactilografiată (obţinută prin perlustrare)

105

CĂTRE V. I. NEVSKI

Dragă V. I.,

Azi am primit relatarea despre alegeri. Îţi mulţumesc. Te rog, dacă poţi, să faci rost de un tabel şi să mi-l trimiţi cît de curînd.

Dacă n-ai plecat încă la Petersburg, nu e nici o nenorocire. În momentul de faţă, pe cît se pare, s-a produs acolo o mică îmbunătăţire. Dar aici te aşteptăm *neapărat* la data pe care ai fixat-o. Ai grijă să vii *negreşit*. Scrie-mi

www.dacoromanica.ro

pe adresa : Cracovia, str. Lubomirskiego, 35. Telegrafiază-mi din drum, de la graniţă, pe această adresă şi am să-ţi ies în întîmpinare.

Scrisă la 13 decembrie 1912
Expediată din Cracovia la Harkov

Se tipăreşte pentru prima oară, după o copie dactilografiată (obţinută prin perlustrare)

106

CĂTRE I. V. STALIN

Lui Vasiliev

14. XII

Dragă prietene,

Azi am aflat că consiliul de conducere al cooperativei [144] va fi dizolvat peste o săptămînă. Prin urmare, a mai rămas doar puţin timp. Te rugăm insistent să iei toate măsurile : 1) Pentru a trece din vreme „Den" pe numele Nr. 5 [145] sau, cel puţin, pentru a asigura în mod cert şi efectiv, în deplină garanţie, ca casa să se afle în mîna lui. Criza financiară este extrem de acută. Banii strînşi prin subscripţie sînt acum totul. Ar fi o crimă să-i lăsăm în mîini nesigure ! 2) Trebuie să pregătiţi imediat articole şi declaraţii ale celor şase cooperatori pentru „Den" (sau să le luaţi pe cele care au fost pregătite de noi şi trimise de mult timp) şi să le tipăriţi imediat. Dacă nu vom începe o agitaţie intensă pentru subscripţii, pentru colecte, pentru sprijinire, totul e pierdut. 3) Trebuie adoptată în colegiul lui Mişa [146] o rezoluţie împotriva Nr. 16 * pentru a da o ripostă rezoluţiilor lichidatorilor. 4) Să asiguraţi întîlnirea — definitiv fixată — a tuturor (fără excepţie), ceea ce în momentul de faţă prezintă o importanţă mult mai mare. Îl tragem şi pe Spiţa după noi. 5) Pe Vasiliev îndepărtaţi-l de acolo cît mai repede posibil, altfel n-o să fie salvat ; or, de el e nevoie şi, în afară de asta, el a şi făcut ce era mai important.

* Nr. 16 — E. I. Jagiello. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

Răspunde-mi, te rog, fără întîrziere la această scrisoare şi în special scrie-mi despre „Pravda“ *. Doar d-ta ai spus că „miroase a delapidare“ [147]. Ne prăbuşim definitiv dacă nu trecem întreaga întreprindere (adică editura şi fondurile băneşti) pe numele Nr. 5.

O caldă strîngere de mînă. Al d-tale **,

P.S. O călătorie încoace este posibilă numai dacă se face totul imediat, dacă vor scoate cu toţii împreună paşapoarte, fără întîrziere, şi le vor avea la ei, pentru ca să nu fie simplă promisiune, ci lucru concret. Dacă o să se amîne, o să se împrăştie toţi şi n-o să iasă nimic. Este extrem de important să participe toţi o dată, pentru că altfel o să ne alegem iarăşi numai cu promisiuni şi cu vorbe în loc de hotărîri şi de organizare.

P.P.S. Chestiunea cu Nr. 16 trebuie să faceţi tot posibilul s-o amînaţi pînă în 1913, fiindcă mulţi nu cunosc documentele *de partid*, şi fără ele oamenilor li-e ruşine într-un asemenea caz să adopte o hotărîre.

Scrisă la 14 decembrie 1912
Expediată din Cracovia la Petersburg

Publicată pentru prima oară în 1960, în revista „Istoriceskii Arhiv“ nr. 2

Se tipăreşte după o copie scrisă de N. K. Krupskaia

107

CĂTRE I. V. STALIN [148]

Pentru Vasiliev

16. XII

Dragă prietene,

Am primit toate scrisorile d-tale (în ultima din ele vorbeşti despre „atitudinea îngăduitoare“ a compatriotului *** d-tale în legătură cu Nr. 16... Numai că aşa ceva e cam

* În manuscris acest cuvînt a fost şters şi în locul lui s-a scris „Luci“ (din motive de conspiraţie). — *Nota red.*
** Semnătura indescifrabilă. — *Nota red.*
*** Este vorba de N. S. Ciheidze. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

îndoielnic !) şi acum vă răspundem. Nu cumva scrisorile noastre se pierd pe drum ?

1) Pentru tot ce-i mai sfînt, luaţi cele mai energice măsuri pentru a smulge W. * din mîinile lui Krass şi a o trece în mod oficial pe numele lui Muranov (Nr. 5) şi în special căutaţi să luaţi numerarul aflat în casă şi sumele obţinute prin subscripţie. Altfel mergem spre pieire. Totodată ar fi o crimă să facem din asta o întreagă „panama".

2) Organizează o întîlnire a celor şase, în prezenţa d-tale, înainte ca ei să se împrăştie. Au acum timp berechet ; o să poată face totul şi după întîlnire.

3) Caută neapărat să faci în aşa fel ca cei şase să scrie pentru W. (în cel mai rău caz, măcar cinci dintre ei ; mai mult nu putem să amînăm sau să aşteptăm).

4) În sfîrşit, învaţă-l serios pe Şibaev ** şi pe toţi colegii lui să scrie celor de aici de două ori pe săptămînă şi să întreţină corespondenţa cu ei în mod conştiincios. Fără asta *nu se poate* conlucra.

5) Acelaşi lucru şi despre Vetrov. El n-a scris niciodată, dar ar fi putut foarte bine să trimită măcar textul rezoluţiei lichidatorilor. Este de neiertat.

6) Ai primit proiectele de rezoluţii pentru colegiul lui Mişa ? Depune toate eforturile pentru ca ele să fie adoptate.

Scrisorile au fost expediate în special pe adresa băncii. Proiectul de foaie volantă l-am trimis pe cealaltă adresă a lui Şibaev. Răspunde-mi măcar în cîteva cuvinte imediat ce primeşti această scrisoare.

Cu salutări.

P.S. Chiar acum am aflat de înfrîngere.

Trebuie făcut în aşa fel ca colegiul lui Mişa să adopte o rezoluţie *împotrivă* (pe aceea care a fost la Nr. 3), cu menţiunea suplimentară că hotărîrea fracţiunii este o hotărîre adoptată de şapte oameni care numai pe jumătate fac parte din partid, şi apoi această rezoluţie să fie comunicată în raioane. Şi dacă nici mîrşava rezoluţie a

* Este vorba de ziarul „Pravda". — *Nota red.*

** Pe cît se pare, este vorba de A. E. Badaev. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

celor şapte menşevici în favoarea lui Jagiełło (şi a Bundului) nu-l va determina pe Nr. 6 să treacă definitiv de partea noastră, atunci va fi necesar ca ceilalţi cinci să ia atitudine în W. şi să se pronunţe foarte *categoric*.

Dacă rezoluţia cu privire la Jagiełło a fost adoptată într-un moment cînd Rusanov nu venise încă sau cînd nu existau informaţii precise despre poziţia lui nesocial-democrată, înseamnă că cei şapte pur şi simplu i-au păcălit pe cei şase, i-au dus de nas. În locul lui Rusanov, dacă aş fi venit mai tîrziu, n-aş fi intrat în fracţiunea social-democrată şi aş fi făcut un scandal monstru.

Dar dacă, dimpotrivă, se ştie că Rusanov nu este social-democrat, atunci mîrşava rezoluţie nu poate fi primită cu binele.

În *orice* caz, aş recomanda Comitetului din Petersburg să adopte o rezoluţie cam cu următorul conţinut (de repetat rezoluţia care se află la Nr. 3) :

Comitetul din Petersburg condamnă cu hotărîre rezoluţia celor şapte membri ai fracţiunii din Dumă, care : a) n-au adunat date precise despre muncitorii social-democraţi din Varşovia ; b) n-au pomenit în rezoluţie de *protestul* tuturor social-democraţilor polonezi împotriva lui Jagiełło ; c) n-au pomenit de doi (dintre cei trei) delegaţi din partea muncitorilor din Varşovia ; d) au prezentat votul burghezilor pentru P.P.S. drept „o creştere a conştiinţei în mediul burghez", cînd, de fapt, nu putea fi vorba decît de ceea ce are de cîştigat un om cinstit cînd doi hoţi se bat între ei ; e) au dedus social-democratismul lui Jagiełło din „declaraţia" lui şi din blocul încheiat de o parte din social-democraţi cu un partid *ne*social-democrat şi îndreptat *împotriva* social-democraţilor polonezi ; f) ceea ce e mai important, au procedat la o *nemaipomenită separare* a „problemelor vieţii interne a social-democraţiei" de „problemele activităţii politice din Dumă, *încurajînd* astfel *separarea* acestor probleme de cele din prima categorie".

www.dacoromanica.ro

C.P. condamnă pe cei care s-au decis să întreprindă un astfel de pas antipartinic şi care prin aceasta se izolează de „viaţa internă a social-democraţiei din Rusia".

Scrisă la 16 decembrie 1912
Expediată din Cracovia la Petersburg

Publicată pentru prima oară în 1960, în revista „Istoriceskii Arhiv" nr. 2

Ca scrisoare a lui V. I. Lenin se tipăreşte pentru prima oară, după o copie scrisă de N. K. Krupskaia

108

CĂTRE DEPUTAŢII BOLŞEVICI DIN DUMA A IV-A DE STAT *

17. XII

Dragi prieteni,

Ceea ce ne mîhneşte nu este atît înfrîngerea înregistrată în legătură cu Nr. 16, cît tăcerea de neiertat a prietenilor (şase sau fie ei şi cinci) în ce priveşte munca, cît şi nepăsarea lor faţă de această muncă. Căci a avea o asemenea atitudine nu înseamnă altceva decît să duci lucrurile de rîpă, să strici totul. Pînă în momentul de faţă nu avem un apel al celor cinci sau şase, fiindcă ei n-au scăpat încă din mîinile unor oameni nesiguri. (Nr. 3 spune chiar el : miroase a delict penal !) Pentru numele lui dumnezeu, aveţi în vedere că vom răspunde cu toţii dacă această bănuială grozavă se va adeveri. Trebuie cu orice preţ să schimbăm cecul pe numele lui Nr. 3 sau Nr. 5, iar casieria s-o dăm numai-decît în mîna unui om sigur ** sau Nr. 5 să facă un control **. Imediat trebuie să începem în toate localităţile o campanie de subscripţii şi să publicăm în fiecare zi scrisorile, în legătură cu ea, primite din partea cooperatorilor.

N-am primit încă materiale privind activitatea Dumei şi nici (1) dări de seamă statistice, nici (2) buletinele Dumei, nici (3) interpelarea cadeţilor, (4) nici memoriul lui Kokovţov, (5) nici proiectul de lege al cadeţilor şi nici alte documente. Depuneţi toate eforturile pentru a ne

* Această scrisoare a fost expediată pe adresa lui N. I. Podvoiski. — *Nota red.*

** În copia obţinută prin perlustrare, după aceste cuvinte e un loc liber, iar la subsol figurează o notă : „Cuvintele respective n-au fost descifrate". — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

procura toate aceste materiale înainte ca Duma să intre în vacanţă şi a ni le trimite cît mai repede.

Răspundeţi măcar în cîteva cuvinte, dar fără întîrziere.

Scrisă la 17 decembrie 1912
Expediată din Cracovia la Petersburg

Se tipăreşte după o copie dactilografiată (obţinută prin perlustrare)

Publicată pentru prima oară în 1960, în revista „Istoriceskii Arhiv" nr. 2

109

CĂTRE V. I. NEVSKI

Dragă V. I.,

Sper că n-o să mă refuzi şi, cînd o să ţi se prezinte ocazia, o să transmiţi unui prieten al meu, d-l Spiţa (mi se pare că te întîlneşti cu el din cînd în cînd la universitate) următoarele : prietenii lui de aici îl roagă 1) să vină încă o dată aici, neapărat, la data cînd a promis (sau mai devreme) şi 2) să scrie la Petersburg prietenului său * care a mai fost pe aici să mai vină şi el aici încă o dată, de crăciun (adică pe la 12 ale lunii, dacă socotim pe ruseşte) şi *să aducă* cu el şi alţi *colegi*. Sînt convins că are să-şi petreacă timpul în modul cel mai util. Te pomeneşti că fără sfatul confraţilor săi petersburghezi n-o să vină !

Scrisă la 17 decembrie 1912
Expediată din Cracovia la Harkov

Se tipăreşte pentru prima oară, după o copie dactilografiată (obţinută prin perlustrare)

110

CĂTRE BIROUL DIN RUSIA AL C.C. AL P.M.S.D.R.

19. XII

Dragi prieteni,

Ştirea că lichidatorii au inclus „autonomia naţional-culturală" ne-a revoltat la culme ! Dar există totuşi o măsură ! Oamenii aceştia, care au distrus partidul, vor acum

* Este vorba de I. V. Stalin. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

să distrugă definitiv şi programul. Ei nu ezită să depăşească unele limite pe care nici un arhiîmpăciuitorist ca Plehanov nu se încumetă să le încalce. Aşa ceva nu e admisibil. Aşa ceva nu se poate tolera şi... * Trebuie cu orice preţ să le dăm o ripostă şi să protestăm. Trebuie neapărat să prezentăm un ultimatum : să ni se dea posibilitatea să ne spunem cuvîntul, iar *ei* [n-au decît] să citească această mîrşăvie, această autonomie naţional-culturală etc. ! Depuneţi toate eforturile ca acest lucru să fie făcut măcar în numele celor cinci (mai bine cinci care să promoveze politica partidului decît şase care să oscileze între partid şi lichidatorii lui).

Şi josnica rezoluţie cu privire la Nr. 16 şi mîrşava includere a autonomiei naţional-culturale, şi pretenţia de „a se băga" în chestiunea ziarelor arată limpede că nu e cazul să ne facem iluzii că poate fi „pace" cu astfel de oameni [149]. Prin asemenea manifestări, ei *au început* războiul. E necesar să reflectăm în mod sistematic asupra războiului şi să-l purtăm cu toată energia. Pentru aceasta, în afară de ceea ce s-a arătat mai sus, trebuie să facem două lucruri : (1) să înaintăm, în scris, proteste cu semnătura celor cinci, în care să ameninţăm că vom face apel la organizaţiile de partid în legătură cu toate problemele menţionate mai sus, precum şi cu altele de acest fel ; (2) să se întrunească aici cei cinci sau şase (şi acest lucru trebuie să-l facă neapărat) pentru a hotărî definitiv cum trebuie acţionat.

Textul aproximativ... : „Subsemnaţii declarăm că hotărîrea fracţiunii cu privire la Jagiello, rezoluţia adoptată cu privire la acesta, hotărîrea de a include revendicarea [autonomiei] naţional-culturale sînt pînă-ntr-atît în contrazicere cu *toate* hotărîrile congreselor de partid, încît ne declinăm orice răspundere pentru aceste hotărîri, le declarăm antipartinice, ne rezervăm dreptul de a face apel la organizaţiile de partid şi avertizăm că prin asemenea hotărîri fracţiunea părăseşte pe de-a-ntregul calea partinităţii".

* Manuscrisul acestui document este în parte deteriorat. Aici şi mai departe unele cuvinte n-au fost descifrate. Cele cuprinse în paranteze patrate au fost reconstituite după sens. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

Este clar că cei şapte vor merge *mai departe* pe calea lichidatorismului.

E nevoie să ne grăbim cu organizarea. N-aţi putea să ne scrieţi mai amănunţit despre „Den“ ? Cum stăm cu finanţele ? Cum stăm sub raport publicistic ? Am trimis o scrisoare specială în care cerem ca Nr. 1 sau Nr. 3 (sau, şi mai bine, amîndoi) să ne aducă cărţile enumerate.

Vă rugăm insistent să faceţi acest lucru. Cheltuielile o să le acoperim... trebuie predată cartea lui Falinski, altfel o să ne ia la zor.

2. A primit Nr. 3 nişte bani de la Viena ? Sînt pentru Vetrov.

3. Nu s-ar putea cumva afla dacă Vetrov a primit scrisorile noastre ? I-am scris de multe ori pe adresa redacţiei, dar n-am primit nici un răspuns. Nu se poate oare face rost de adrese pentru scrisori ?

P.S. Sînt rugat să adaug încă ceva : e dreptul dv. să luaţi cărţi de la bibliotecă... Pentru două săptămîni.

Scrisă la 19 decembrie 1912
Expediată din Cracovia la Petersburg

Publicată pentru prima oară în 1960, în revista „Istoriceskii Arhiv“ nr. 2

Ca scrisoare a lui V. I. Lenin se tipăreşte pentru prima oară, după o copie scrisă de N. K. Krupskaia

111

CĂTRE G. L. ŞKLOVSKI

Scrisoarea d-tale, mi se pare, este prima în care se face propunere pentru elaborarea unui „raport“ asupra Congresului de la Basel ! ! [150] Cam tîrziu... Pe cît se pare, la Basel a lipsit ceva (sau a fost ceva prea mult ?)... Cred că delegaţilor le-a lipsit organizarea. Şi acest lucru este cît se poate de trist. Kamenev, bineînţeles, a fost peste măsură de ocupat, dar ce au făcut ceilalţi cinci ? ? Nu şi-au dat ei seama că pentru „Pravda“ trebuiau scrise materialele *în fiecare zi ?* Şi le-a fost aşa de greu să-şi împartă rolu-

www.dacoromanica.ro

rile ? „Pravda“ n-a primit de acolo nici o scrisoare, în timp ce lichidatorii au publicat *cîteva* în „Luci“.

Nu e asta o ruşine ? Fireşte că atîta timp cît noi o să dormim, iar lichidatorii o să activeze, la ei treburile o să meargă mai bine. Se face ceva în legătură cu listele de subscripţii pentru „Pravda“ ? Nu prea se vede, iar lichidatorii publică în „Luci“ dări de seamă despre *subscripţiile* din străinătate. În schimb, „Pravda“ e tare *săracă*.

Nici unul dintre delegaţi nu ne-a scris despre congresul de la Basel (afară de Kamenev). Era neapărat necesar ca cei de acolo să-şi împartă atribuţiile şi să scrie de două ori pe zi. Dar toţi au păstrat tăcere. Se pare că sînt nemulţumiţi de ceva. Dar de ce anume ? Numai dumnezeu ştie ! Eu sînt *cît se poate* de mulţumit de *rezultatele* de la Basel, pentru că idioţii de lichidatori s-au lăsat prinşi în plasă cu grupul de iniţiativă ! ! [151] Mai bine nici nu puteau să fie prinse canaliile astea. Dar inactivitatea delegaţilor noştri şi o oarecare „îmbufnare“ a lor, pe care eu nu o înţeleg, mă întristează. Au stat de vorbă cu delegaţii germani ? (căci 4—5 dintre delegaţii noştri *cunosc* limba germană !). Care din ei ? Şi cu cine ? Cum ? Şi despre ce ? Nu se ştie nimic în afară de cele aflate de la Kamenev. Este foarte important să se facă agitaţie în rîndurile germanilor.

D-ta spui că „la noi situaţia nu se prezintă prea bine nici în presă şi nici în rîndurile fracţiunii“. Ea nu se prezintă prea bine nici în ceea ce priveşte „Prosveşcenie“. N-avem bani. E o criză serioasă. E nevoie de ajutor pentru a învinge greutăţile.

„Pravda“ are un tiraj de vreo 23 000 de exemplare ; „Luci“ : 8 000—9 000. Deocamdată ar fi păcat să ne plîngem. Dar în aprilie şi în mai „Pravda“ a avut un tiraj de 60 000, care în vară a scăzut pînă la 20 000. Tirajul creşte *foarte* încet. *Fără ajutor n-o s-o scoatem la capăt.* În cadrul fracţiunii lucrurile stau mai bine ca oricînd. Toţi cei şase deputaţi aleşi de curia muncitorească sînt de partea *noastră* [152]. *Niciodată* n-a mai fost aşa. Este pentru prima oară că am cucerit Sudul. Din cei 12, jumătate sînt ai noştri. Mankov e menşevic. Rusanov nu se

www.dacoromanica.ro

ştie. Se poate duce lupta. Dau aici date exacte cu privire la progresul înregistrat de noi. Deputaţi din partea curiei muncitoreşti :

În Duma a	II-a	12	menşevici	11	bolşevici	(= 47%)	(„Procesele-verbale
„ „	„ III-a	4	„	4	„	(= 50%)	ale Congresului
„ „	„ IV-a	3	„	6	„	(= 67%)	de la Londra", p. 451) [153].

Dacă este la voi pe undeva vreunul care-şi pierde curajul, n-are decît să chibzuiască asupra acestor cifre şi să se ruşineze de descurajarea sa. *Pentru prima oară*, în Dumă, printre ai noştri se află şi un *remarcabil lider* provenit din rîndul muncitorilor (Malinovski). El are să citească declaraţia. Aleksinski nici nu se poate compara cu el. Şi rezultatele — poate nu chiar de la început — vor fi *apreciabile*. În Duma a III-a am început de la zero ! !

În domeniul muncii ilegale, datorită mutării Biroului aici, s-a făcut mai mult ca înainte. Treaba merge încet, dar obţinem totuşi progrese. Publicăm material ilegal mai mult decît alţii. Bani n-avem. Dacă vom fi sprijiniţi, vom mai scoate „Raboceaia Gazeta" şi alte publicaţii.

Din străinătate putem sprijini activitatea ilegală numai prin deplasări în ţară. Apoi este *foarte* important să avem ajutorul noilor legături : 1) scrisori, 2) ocazii, 3) **paşapoarte,** 4) etc. etc. *Toate acestea sînt insuficiente.* Aici, în diferite localităţi din străinătate, se face de o sută de ori mai puţin decît s-ar putea face. În momentul de faţă, cel mai important este *să salvăm* „Pravda". Şi tocmai ea e prea puţin ajutată. Numai vienezul (Buharin) se străduieşte să facă ceva. În celelalte oraşe însă nu-şi dă *nimeni* osteneala ! Nimeni nu scrie regulat corespondenţe. Nimeni nu face *colecte*. Nimeni nu adună cărţi şi broşuri interesante, apărute în localitatea respectivă, pentru a le trimite aici...* întocmirii unor articole interesante. Este necesar, tovarăşi, să ne gîndim mai mult la acest lucru. De pildă, soc.-dem.

* În copie se arată că mai departe cuvintele n-au fost descifrate ; se poate presupune că acolo stătea scris „în vederea". — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

din Elveţia şi din Neuenburg... cine s-a îngrijit de toate astea ? ? Şi ce s-a făcut din toate astea ? ?

O caldă strîngere de mînă...

P. S. Trimite, te rog, această scrisoare lui Iuri, pentru ca el, la rîndul său, s-o trimită mai departe lui Antonov la Paris, iar de acolo să fie expediată la Viena. Pînă acum n-am aflat încă dacă Plehanov, în şedinţa din octombrie a Biroului, a vorbit despre unirea cu eserii (vezi Martov în nr. 37 al ziarului „Luci“ [154]). N-ai căutat să obţii informaţii în această privinţă de la Rubanovici, Némec, Huysmans sau de la altcineva ? ?

Scrisă înainte de 20 decembrie 1912
Expediată din Cracovia la Berna

Publicată pentru prima oară în 1930, în „Culegeri din Lenin“, vol. XIII

Se tipăreşte după o copie scrisă de G. L. Şklovski

112

CĂTRE BIROUL DIN RUSIA AL C.C. AL P.M.S.D.R.

Pentru Vasiliev şi pentru Nr. 3. Dragi prieteni, astăzi am primit de la dv. ştirea că majoritatea cooperativei a instaurat din nou autonomia naţional-culturală pentru a face pe plac naţionaliştilor evrei şi restului companiei. Ce este asta ? O batjocură la adresa celor şase ? Nu pot aceşti domni să înţeleagă că, dînd programului o interpretare în favoarea acestei companii, ei scutesc de subordonare minoritatea ? E o nemaipomenită ruşine că ei învinge, profitînd de votul dat de unul care întîmplător a nimerit printre menşevici sau, poate, sprijinindu-se în această problemă pe Nr. 16. Nu ştim ce au întreprins în acest sens cei şase.

Noi, totuşi, nu înţelegem cîtuşi de puţin cum poate cineva în cazul de faţă să se supună fără să vorbească, cum poate să accepte Nr. 3 să dea citire în public unei asemenea mîrşăvii (asumîndu-şi astfel răspunderea), cum au putut cei şase (sau fie şi numai Nr. 3) să nu publice imediat în ziarul „Den“ o declaraţie în care să arate că aceşti domni îşi bat joc de program şi împing lucrurile spre sciziune. Doar e

www.dacoromanica.ro

limpede că, dacă o să tăcem, mîine marxiştii evrei * o să pună şaua pe noi. Există în toate o limită. Şi dacă aceşti domni îşi închipuie că minoritatea este datoare să se supună şi atunci cînd în mod vădit programul este rupt în bucăţi, apoi se înşală amarnic.

V-am trimis, încă înainte de primirea scrisorii dv., un articol cu caracter general despre autonomia naţional-culturală (în el este un citat din Plehanov : caucazienii şi Bundul adaptează socialismul la cerinţele naţionalismului). Astăzi vă trimitem articole care sînt îndreptate în mod făţiş împotriva cooperativei. Vă rugăm să faceţi în aşa fel ca ele să fie publicate cît mai curînd posibil şi credem că, daca nu e încă prea tîrziu, ar trebui să încercaţi, prin măsuri hotărîte, să evitaţi o modificare a programului. E necesar să ne războim cu ei dacă recurg la asemenea măsuri. În ce priveşte fuzionarea ziarelor „Vecerneaia Poşta“ [155] şi „Den“, veţi adopta, probabil, cu toţii o rezoluţie, cu excepţia acelora care ţin cu lichidatorii. Nu mai încape vorbă că ceea ce au urmărit ei a fost o şarlatanie şi că noi n-o să avem nimic comun cu ei. Dar de ce pleacă numai patru ? Vă rugăm mult, mult de tot, să faceţi în aşa fel ca să plece toţi şase. Acest lucru este extrem de important.

Scrisă la 20 decembrie 1912
Expediată din Cracovia la Petersburg

Publicată pentru prima oară în 1923, în culegerea „Din vremea «Zvezdei» şi a «Pravdei» (1911—1914)“. Fascicula III

Se tipăreşte după o copie dactilografiată (obţinută prin perlustrare)

113

CĂTRE C. HUYSMANS

Cracovia, 22 decembrie 1912

Scumpe cetăţean,

N-am înţeles ce vreţi să spuneţi în scrisoarea dv. din 5. XII. 1912 [156]. Înseamnă că s-a creat o confuzie sau că există o rezoluţie a Biroului pe care eu n-o cunosc.

* — bundiştii. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

„Le Peuple" (de la Bruxelles) scrie : „În ceea ce priveşte reprezentarea în Birou a partidelor socialiste ruse, trebuie spus că situaţia rămîne neschimbată" („Le Peuple" din 30. XI. 1912). Există cumva vreo *altă* rezoluţie a Biroului ? Dacă există, sper că veţi fi atît de amabil să mi-o faceţi cunoscută şi mie.

Dacă nu există, înseamnă că Comitetul Central al partidului nostru are dreptul să-şi numească un reprezentant al său.

De ce „numai provizoriu" ? Fireşte, *o nouă* hotărîre a Biroului e întotdeauna posibilă, dar în acest sens *orice* reprezentanţă este „provizorie".

Există o rezoluţie a Biroului în care se propune ambelor „fracţiuni" social-democrate ruse (?) (conferinţele din ianuarie şi din august 1912 ?) să ajungă la o înţelegere *în legătură cu reprezentarea în Birou ?*

V-aş rămîne foarte îndatorat dacă mi-aţi comunica conţinutul acestei rezoluţii şi documentele (dacă asemenea documente există) pe care le-aţi primit de la „Comitetul de organizare" al lichidatorilor.

Cu salutări frăţeşti.

*N. Lenin**

Expediată la Bruxelles

Se tipăreşte pentru prima oară, după manuscris
Tradus din limba franceză

114

CĂTRE A. M. GORKI

Dragă Al. M.,

E cam mult de cînd n-am primit nici o ştire de la d-ta. Cum o mai duci ? Eşti sănătos ?

Azi am primit „Pravda" nr. 187, cu situaţia abonamentelor pe 1913. Ziarul se află într-o situaţie grea : după scă-

* În manuscris se află următorul text — scris de V. I. Lenin şi adresat, pe cît se pare, lui I. F. Popov — care e şters :

„Înapoiaţi-mi-o *numaidecît* după ce o citiţi (şi comunicaţi-mi părerea dv. ; apropo, poate că un francez ar vrea să îndrepte unele greşeli de limba) ; totodată restituiţi-mi neapărat scrisoarea lui Huysmans.

H — s vrea sa aranjeze lucrurile *n*eoficial Dar noi n-o să-i permitem aşa ceva". — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

derea tirajului în timpul verii, a urmat o creştere *foarte* înceată şi deficitul continuă să se menţină. A fost temporar suspendată pînă şi plata onorariilor celor doi colaboratori permanenţi, ceea ce face ca situaţia noastră să devină extrem de grea.

Intenţionăm să desfăşurăm o intensă agitaţie pentru *recrutarea de abonaţi* din rîndurile muncitorilor, încît cu banii ce-i vom strînge să consolidăm ziarul şi să-i mărim formatul ; altfel, o dată cu deschiderea Dumei, nu ne mai rămîne loc pentru articole.

Sper că vei participa şi d-ta la această acţiune de agitaţie, ca să ne ajuţi „să despotmolim" ziarul. În ce fel anume ? Dacă ai vreo povestire sau altceva potrivit, atunci însăşi anunţarea publicării lor va constitui un foarte bun mijloc de agitaţie. Dacă nu, comunică-ne printr-o scrisoare că te angajezi ca într-un viitor apropiat, şi anume în 1913, să ne trimiţi ceva. În sfîrşit, chiar şi cîteva rînduri din partea d-tale sub forma unei *scrisori către muncitori* — în care să arăţi importanţa pe care o are sprijinirea *activă* (prin abonamente, difuzare, colecte) a ziarului muncitoresc — ar constitui de asemenea un excelent mijloc de agitaţie.

Scrie, te rog, într-un sens sau altul, direct la redacţia „Pravdei" (Iamskaia, 2, Petersburg) sau mie aici. Ulijanow. (47. Lubomirskiego. Krakau.)

Se pare că n-o să fie război, aşa că noi rămînem deocamdată aici, „profitînd" de ura năprasnică a polonezilor împotriva ţarismului.

Lichidatorii desfăşoară în momentul de faţă un atac *împotriva* grevelor revoluţionare ! În aşa hal au ajuns. Se vorbeşte că la 9 ianuarie o să fie grevă şi demonstraţie.

Pentru prima oară în perioada ultimelor trei Dume (a 2-a, a 3-a şi a 4-a), partidul are de partea sa pe toţi cei şase deputaţi ai muncitorilor din principalele gubernii. Situaţia e grea, dar treaba merge totuşi.

Ai văzut cum „Zavetî" (în răspunsul său la o scrisoare a lui Natanson & Co. către redacţie) ia „apărarea" lui Ropşin în numele „libertăţii de gîndire şi de critică" ? Asta-i mai rău chiar decît orice lichidatorism ; este o renegare confuză, laşă, ambiguă şi totuşi sistematică !

www.dacoromanica.ro

Mergem „împotriva curentului“... *Pentru* a desfăşura agitaţie revoluţionară în rîndul maselor sîntem nevoiţi acum să luptăm împotriva multora care sînt „şi ei revoluţionari“... În masele muncitorilor există, fără îndoială, o stare de spirit revoluţionară, dar noua intelectualitate democratică (inclusiv cea muncitorească) cu ideologie revoluţionară creşte încet, rămîne în urmă şi deocamdată nu ţine încă pasul.

Multe salutări !

Scrie-mi măcar cîteva rînduri. Al d-tale, *Lenin*

P. S. Salutări Mariei Fedorovna ! De la un timp nu mai dă nici un semn de viaţă...

Scrisă la 22 sau 23 decembrie 1912
Expediată la Capri

Publicată pentru prima oară în 1924, în „Culegeri din Lenin“, vol. I

Se tipăreşte după manuscris

www.dacoromanica.ro

1913

115

CĂTRE A. M. GORKI

Dragă A. M.,

Îţi trimit, la rîndul meu, urări de fericire cu prilejul Anului nou ! Îţi doresc toate cele bune, şi în primul rînd sănătate ! Aici, la noi, se află în momentul de faţă Malinovski, Petrovski şi Badaev. Ieri am primit scrisoarea d-tale, pe care le-am citit-o şi lor ; s-au bucurat nespus de mult. Malinovski ar vrea să vină pe la d-ta, dar eşti tare departe. Ce bine ar fi dacă am putea să te avem mai aproape... Ce minunat ar fi dacă sănătatea ţi-ar permite să vii într-o staţiune climaterică de aici din Galiţia, cum e Zakopane, să-ţi găseşti în munţi o localitate cu climă sănătoasă şi astfel să fii cu două zile mai aproape de Rusia ! Am face ca muncitorii să vină mai des, am putea să organizăm iarăşi o şcoală muncitorească [157], graniţa nu e greu de trecut, preţul unei călătorii de la Petersburg este de 12 ruble şi se pot stabili legături cu muncitorii din Moscova şi cu cei din Sud!... Aflînd de călătoria Mariei Fedorovna, am început să-mi fac visuri... Minunată idee a avut, într-adevăr minunată. Scrie-mi neapărat, cînd ai ocazie, dacă a reuşit să intre în legalitate (cu siguranţă că o să reuşească). Scrie-mi, totodată, cum ar putea s-o găsească Malinovski la Petersburg sau la Moscova. Prin Tihonov ? Dacă n-o să găsim bani ca să consolidăm ziarul „Pravda“ şi să-i mărim formatul, totul o să se ducă de rîpă. Deficitul a ajuns în momentul de faţă la 50—60 de ruble zilnic. Trebuie să sporim tirajul, să reducem cheltuielile, să mărim formatul ziarului ; am scos pînă acum 200 de numere, ceea ce e un record. În orice caz,

www.dacoromanica.ro

reuşim să influenţăm sistematic în spirit marxist 20 000—30 000 de cititori muncitori, ceea ce e un lucru deosebit de important, şi ar fi cît se poate de regretabil dacă ziarul şi-ar înceta apariţia. Chibzuim în fel şi chip cu deputaţii noştri cum să facem ca să scoatem „Pravda" din situaţia grea în care se află, dar ne temem că fără un sprijin financiar din afară n-o să ieşim din impas.

Malinovski, Petrovski şi Badaev îţi trimit calde salutări şi cele mai bune urări. Sînt băieţi buni, mai ales primul. Cu asemenea oameni putem într-adevăr să construim un partid muncitoresc, deşi greutăţile sînt nemaipomenit de mari. Baza de la Cracovia s-a dovedit utilă : venirea noastră în această localitate a fost pe deplin „compensată" (din punctul de vedere al cauzei). Deputaţii confirmă că în rîndul maselor de muncitori spiritul revoluţionar este, incontestabil, în creştere. Dacă am crea acum o bună organizaţie proletară, în care n-am mai fi stînjeniţi de trădătorii-lichidatori, am putea obţine victorii strălucite într-o vreme cînd mişcarea creşte de jos...

Ceea ce-mi comunici d-ta în legătură cu scrisorile din Rusia este extrem de interesant şi de caracteristic. Muncitorii menşevici spun că pentru Rusia Marx este ceva depăşit ! ! Şi acesta nu e singurul caz. E de neînchipuit ce pervertire, ce spirit de trădare, de renegare introduc lichidatorii în mişcarea muncitorească. Şi, pe lîngă toate astea, mai sînt unii care urzesc mii de intrigi pentru o „unificare" cu ei : singurul mijloc de a strica *toată* treaba, de a zădărnici construirea partidului, începută cu atîta trudă, este de a porni iarăşi pe calea intrigilor = „unificării" cu lichidatorii. Dar noi vom lupta mai departe...

Sînt gata să împărtăşesc din toată inima bucuria d-tale în legătură cu întoarcerea vperediştilor, *dacă*... da, *dacă* se va dovedi justă presupunerea d-tale că „machismul, zidirea de dumnezeu şi toate chestiile astea au apus pentru totdeauna", cum scrii d-ta. Dacă este aşa, dacă vperediştii au înţeles acest lucru sau îl înţeleg acum, mă asociez din toată inima la bucuria d-tale în legătură cu întoarcerea lor. Subliniez însă : *„dacă"*, pentru că deocamdată este mai mult o dorinţă decît o realitate. Îţi aminteşti de „ultima întîlnire"

www.dacoromanica.ro

pe care am avut-o cu Bogdanov, Bazarov şi Lunacearski în primăvara anului 1908 la Capri ? Ţii minte : am spus atunci că va trebui să ne despărţim pentru vreo doi-trei ani, iar M. F., care prezida, a protestat vehement, chemîndu-mă la ordine etc. ! [158]

Or, iată că au trecut de atunci patru ani şi jumătate, aproape cinci. Şi asta nu e mult pentru o perioadă de profundă dezagregare cum a fost aceea a anilor 1908—1911. Nu ştiu dacă Bogdanov, Bazarov, Volski (care e semianarhist), Lunacearski şi Aleksinski *sînt în stare* să tragă învăţăminte din grelele experienţe ale anilor 1908—1911. Or fi înţeles ei că *marxismul* e ceva mai serios şi mai profund decît li se părea lor, că nu se cuvine să-l iei în derîdere, aşa cum a făcut Aleksinski, ori să-l tratezi ca pe ceva mort, cum au făcut ceilalţi ? *Dacă* au înţeles, îi felicit călduros şi toate fricţiunile de ordin personal (pe care le provoacă în mod inevitabil o luptă îndîrjită) vor fi numaidecît date uitării. Dar dacă n-au înţeles, dacă n-au tras învăţăminte, atunci să ne fie cu iertare : aici n-are ce căuta prietenia. Împotriva oricăror încercări de a denigra marxismul sau de a provoca confuzie în politica partidului muncitoresc vom duce o luptă pe viaţă şi pe moarte.

Sînt *foarte* bucuros că s-a găsit o *cale* pentru reîntoarcerea treptată a vperediştilor, şi anume prin intermediul „Pravdei", de care n-au fost atacaţi în mod direct. Asta mă bucură mult. Dar tocmai pentru a realiza o apropiere *trainică* trebuie să procedăm cu încetul, *cu băgare de seamă.* Aşa le-am scris şi celor de la „Pravda". În această direcţie trebuie să-şi îndrepte eforturile şi cei ce doresc unificarea vperediştilor cu noi : *o revenire* prudentă şi verificată prin experienţă a vperediştilor *de la* machism, de la otzovism şi de la zidirea de dumnezeu poate să aibă urmări foarte importante. Cea mai mică imprudenţă şi o „recidivă a bolii machiste, otzoviste etc." ar face ca lupta să izbucnească cu şi mai mare înverşunare... N-am citit noua carte a lui Bogdanov, „Filozofia experienţei vii" ; probabil că e în ea acelaşi machism, însă drapat într-un veşmînt nou...

Cu Serghei Moiseev, care se află la Paris, sîntem în raporturi excelente, îl cunoaştem de multă vreme şi lucrăm împreună. E un adevărat membru de partid şi un adevărat

www.dacoromanica.ro

bolşevic. Cu asemenea oameni construim noi partidul, dar au rămas extrem de puţini.

Încă o dată îţi strîng mîna ; trebuie să termin scrisoarea, căci şi aşa m-am întins peste măsură. Multă sănătate !

Al d-tale, *Lenin*

N. K. vă trimite calde salutări !

(Au mai venit aici, la noi, încă cîţiva buni activişti din Rusia. Vom organiza o consfătuire [159]. De-am avea bani, multe lucruri am realiza folosindu-ne de baza de aici !)

Am să le scriu azi celor de la „Pravda" ca, după ce o să-l întrebe şi pe Tihonov, să anunţe că el şi cu d-ta conduceţi rubrica de beletristică a „Pravdei". Aşa e, nu ? Scrie-le şi lor cîteva rînduri dacă n-o să publice o asemenea înştiinţare.

Scrisă înainte de 8 ianuarie 1913
Expediată din Cracovia la Capri

Publicată pentru prima oară în 1925, în „Culegeri din Lenin", vol. III

Se tipăreşte după manuscris

116

CĂTRE L. B. KAMENEV

Dragă L. B.,

Am primit scrisoarea d-tale şi *mă voi strădui* să-ţi îndeplinesc rugăminţile, cu toate că deocamdată nu pot promite că am să reuşesc.

Tovarăşii, aproape toţi, sînt de pe acum aici... *

Prima impresie (sous toutes rèserves **) e *cît se poate* de favorabilă. Nu s-au semnalat nici un fel de „mofturi". Începem astăzi consfătuirea şi sperăm să repurtăm mari succese. Cînd o să terminăm, o să-ţi mai scriu.

Mi-a fost adusă o scrisoare, primită de la Aleksinski. Ţi-o trimit împreună cu cea de faţă ; după ce o citeşti (şi faci o copie pentru d-ta), *înapoiază-mi-o neapărat* fără întîrziere.

* Manuscrisul acestui document este în parte deteriorat. Aici şi mai departe cîteva cuvinte n-au fost descifrate. — *Nota red.*

** — cu rezervele cuvenite. — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

Ieri am primit o scrisoare extrem de prietenoasă din partea lui Gorki, pe care, după cum se vede, venirea vperediştilor la „*Pravda*“ l-a „fermecat“ de-a binelea.

Scrie că el şi Tihonov vor prelua rubrica de beletristică din „Pravda“... şi că „machismul, zidirea de dumnezeu şi toate chestiile astea au apus pentru totdeauna“. Minunat!

În ce priveşte recenzia asupra lui Steklov, degeaba te-ai apucat s-o scrii: o să iasă ceva nepotrivit...

Ni s-a promis că „Prosveşcenie“ o să apară pe la mijlocul lunii ianuarie.

Plehanov a trimis (prin Dnevniţki) o scrisoare la „Pravda“ în care făcea propunerea de a-i răspunde lui Maevski, „însă fără dublă cenzură“. Cei de-acolo au răspuns că sînt de acord. Acum aşteaptă articolele. Burianov se află la Plehanov, care i-a scris că e împotriva primirii lui Jagiełło.

Ne-a venit o invitaţie din partea Vorstand-ului la conferinţa de unificare: C.C. + C.O. + Plehanov + fracţiunea din Dumă + P.S.D. O să-i dăm dracului. Entre nous! *

Sînt grăbit, aşa că trebuie să închei. Îţi trimitem cu toţii multe salutări, în special Malinovski şi Koba, şi regretăm că nu eşti aici cu noi. În general, treburile, pe cît se vede, merg spre *mai bine*. Cu finanţele „Pravda“ stă prost de tot, însă acum ne punem nădejdea în Gorki.

Toate cele bune! Al d-tale, *Lenin*

Scrisă la 8 ianuarie 1913
Expediată din Cracovia la Paris

Se tipăreşte pentru prima oară, după manuscris

117

CĂTRE L. B. KAMENEV

Dragă L. B.,

Profitînd de un moment liber, îţi scriu cîteva rînduri drept răspuns la scrisoarea d-tale. La noi consfătuirea e în toi: participă 11 persoane. Lucrurile au început să se aran-

* — Între noi fie spus. — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

jeze. Dacă pot, îţi trimit alăturat prima rezoluţie adoptată astăzi. Se înţelege că deocamdată nu trebuie s-o arăţi **nimănui**... * Nu stăm rău în ce priveşte activiştii de partid : 3 — Petrograd, 2 — Moscova, 2 — Sudul, o serie de militanţi legali din cei mai remarcabili ş.a.m.d. O să iasă bine. În grupul celor şase s-au manifestat unele oscilări împăciuitoriste, dar cu Petrovski, care e cel mai „împăciuitorist" dintre ei, *deocamdată* ne înţelegem din ce în ce mai bine. Principala problemă va fi aceea a „unificării". O vom rezolva, *probabil*, în felul următor : pe muncitorii de jos îi primim cu plăcere, iar grupului lichidatorist de la ziarul „Luci" îi declarăm război. Cel puţin în legătură cu grevele revoluţionare a fost adoptată (în unanimitate) *o asemenea* rezoluţie.

Germanii de la Vorstand au trimis o hîrtie...

Poziţia lor este următoarea : ei fac *experienţă* pe arena *legală*. Asta ne bucură. Dar noi sîntem *extrem* de precauţi. Nu admitem *nici un fel* de unire cu grupul : **intraţi** în organizaţii şi acolo *o să facem experienţă*. Pentru dumnezeu, reţineţi-i pe cei din străinătate de la *orice* acţiune. Citeşte această scrisoare (sau, şi mai bine, fă cunoscută această parte din ea) unui număr de 2—3 tovarăşi dintre cei *tăcuţi* şi *serioşi :* lui Kamski, lui Nik. Vas., dar *nu tuturor* şi *nu în largă măsură*. Pentru dumnezeu, daţi-i zor cu tipărirea Organului Central şi trimiteţi-ne imediat măcar corecturile !

Al d-tale, *Lenin*

Scrisă la 10 ianuarie 1913
Expediată din Cracovia la Paris

Se tipăreşte pentru prima oară, după manuscris

118

CĂTRE L. B. KAMENEV

Dragă L. B.,

Îţi scriu de la consfătuire. Totul merge de minune. Această consfătuire va avea o importanţă cel puţin egală

* Manuscrisul acestui document este în parte deteriorat. Aici şi mai departe cîteva cuvinte n-au fost descifrate. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

cu aceea a conferinţei din ianuarie 1912. Se vor adopta rezoluţii în *toate* problemele importante, *printre care* şi aceea a unificării.

Regretăm cu toţii nespus de mult că nu eşti şi d-ta aici şi că n-ai putut să vii.

Îţi trimit prima rezoluţie. *Deocamdată* ţine-o secret ; dar întăriţi... * o parte dintre bolşevici, *care să nu fie indiscreţi.*

La mulţi ani ! Al d-tale, *Lenin*

Toate rezoluţiile au fost adoptate *în unanimitate*...
Un succes enorm !
În 2—3 zile terminăm.

Scrisă la 12 ianuarie 1913
Expediată din Cracovia la Paris

Se tipăreşte pentru prima oară, după manuscris

119

CĂTRE L. B. KAMENEV

Dragă L. B.,

Îţi trimit şi celelalte rezoluţii...

S-a stabilit categoric : *totul e secret* pînă la publicarea în presă... *

I-am remis lui Malinovski scrisoarea d-tale.

Lui Huysmans i-ai trimis un răspuns minunat.

Impresia pe care ne-a făcut-o, în general, consfătuirea este excelentă. Sper că şi d-tale îţi va face aceeaşi impresie. Informează-i, deocamdată *în secret, pe cei mai apropiaţi* (pe Kamski, Albert...).

Acum Petrovski şi întregul grup al celor şase sînt cu totul de partea noastră ; o serie de activişti ilegalizaţi, dintre

* Manuscrisul acestui document este în parte deteriorat. Aici şi mai departe cîteva cuvinte n-au fost descifrate. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

cei mai buni, s-au întors în Rusia. Un singur „nouraş" : n-avem bani, *n-avem de loc*. Un faliment total.

Mii de salutări. Al d-tale, *Lenin*

Am primit telegrama celor 30 de bolşevici. Mii de salutări şi cele mai bune urări de Anul nou ! ! Din partea mea şi a tuturor prietenilor de aici.

Al d-tale, *Lenin*

Scrisă nu mai devreme de 14 ianuarie 1913
Expediată din Cracovia la Paris

Se tipăreşte pentru prima oară, după manuscris

120

CĂTRE I. A. PEATNIŢKI

Dragă tovarăşe Albert,

Aş vrea să discut cu d-ta despre rezoluţia adoptată la consfătuire în legătură cu naţionalii *. D-ta vezi în ea „diplomaţie", ceea ce e o mare eroare.

În ce vezi d-ta diplomaţie ?

În primul rînd, în aceea că tunăm şi fulgerăm împotriva Conducerii centrale a P.S.D., „în timp ce toate informaţiile provin de la membrii opoziţiei".

Este un neadevăr flagrant.

Că prezenţa lui *Tyszka* în Conducerea centrală provoacă opoziţie şi nemulţumiri în rîndurile P.S.D. o ştiu *toţi* cei care au lucrat în Conducerea centrală, o ştim *de ani de zile*.

Creşterea acestei opoziţii, cu începere din 1910, este evidentă pentru toată lumea.

În primăvara anului 1912, Tyszka şi grupul său dizolvă Comitetul din Varşovia, declarînd că acesta are legături cu Ohrana, şi creează un comitet „al lor".

* Este vorba de rezoluţia Consfatuirii de la Cracovia „Cu privire la organizaţiile social-democrate «naţionale»" (vezi *V. I. Lenin.* Opere complete, vol. 22, Bucureşti, Editura politică, 1963, ed. a doua, p. 291—292. — *Nota trad.*). — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

În toamnă au loc alegerile. Și care-i rezultatul ? *Toți* delegații muncitorimii din Varșovia care fac parte din rîndurile social-democrației se dovedesc a fi de partea *opoziției !*

Acest fapt a fost verificat de mine.

Numele delegaților : Zalewski și Bronowski. Malinovski s-a întîlnit cu ei și a verificat faptul.

Spune-mi, nu-i asta o dovadă ? ?

Apoi, de partea opoziției se situează și cei din *străinătate* și organizația din *Lódź*.

Falimentul diplomației lui Tyszka se pregătea încă de multă vreme. El a devenit inevitabil. Încă de la conferința din *ianuarie* 1912 (care nici n-a atins chestiunea sciziunii dintre Tyszka (= Conducerea centrală) și opoziție) a făcut o apreciere *principială* asupra modului cum s-au desfășurat evenimentele.

Se prăbușește o *federație de cea mai rea speță* [160].

O întoarcere la vechea situație (din 1907—1911) *nu e cu putință*.

Trebuie înțeles acest lucru.

Și în Austria a existat o perioadă asemănătoare : organizațiile naționale au avut un Comitet Central aparte ; germanii din această țară n-au un Comitet Central aparte.

În Austria, această situație nu s-a menținut : de aici drumul duce *fie* la o federație deplină, *fie* la o unitate deplină.

Nici la noi semifederația (din anii 1907—1911) *nu poate fi menținută :* trebuie depuse toate eforturile pentru ca acest lucru să fie pe deplin înțeles de activiștii de partid.

Noi vrem să mergem spre unitate *deplină*, *de jos*, și în problema națională.

O asemenea unitate este posibilă. Ea a existat și există în Caucaz (4 naționi). Ea a existat în 1907 și la Riga (letonii, lituanienii, rușii), și la Vilno (lituanienii, letonii, polonezii, [rușii] *, evreii), și în ambele *aceste* orașe ea era îndreptată *împotriva* separatismului Bundului.

În Austria, federația s-a terminat prin separatism și prin falimentul partidului unic [161]. Și la noi *ar fi o crimă* să tolerăm *separatismul* Bundului și să-l camuflăm.

* Manuscrisul acestui document e în parte deteriorat. Cuvintele cuprinse în paranteze pătrate au fost reconstituite după sens. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

D-ta vezi „diplomaţie" (2°) în faptul că noi condamnăm Bundul şi „aproape că acordăm amnistie Comitetului Central leton, care este alături de Bund".

D-ta judeci greşit. Asta nu-i diplomaţie. Muncitorii social-democraţi letoni au fost *totdeauna* pentru unitate de jos ; au fost *totdeauna* pentru autonomie *teritorială*, adică au susţinut un punct de vedere antiseparatist, antinaţionalist.

Asta-i realitatea.

Şi d-ta n-ai s-o poţi infirma.

Iar de aici se desprinde o concluzie inevitabilă : Comitetul Central leton constituie *o abatere* a uneia dintre instanţele proletariatului revoluţionar al social-democraţiei letone de la calea *cea justă*.

Bundul însă nu urmează această cale justă, n-are proletariat, n-are organizaţii de masă, n-are nimic în afară de un grup de intelectuali (Liber+Movici+Viniţki, aceşti oportunişti inveteraţi şi *vechi* „stăpîni" ai Bundului) şi de cercuri ale meseriaşilor.

Ar fi o nedreptate revoltătoare să confundăm Bundul cu letonii.

În P.M.S.D.R., problema „naţională" *a devenit* o problemă *la ordinea zilei*. [Acest lucru e inevitabil.] Destrămarea „naţionalilor" *nu* e ceva întîmplător. Şi noi trebuie să ne îndreptăm *toate* eforturile spre lămurirea lucrurilor, spre reînceperea luptei duse de vechea „Iskră" [162].

Sîntem, din principiu, împotriva federaţiei. Sîntem pentru folosirea tristei experienţe a semifederaţiei (1907—1911). Sîntem pentru o campanie în favoarea unităţii *de jos*.

Tovarăşii care au desfăşurat activitate în mijlocul muncitorilor social-democraţi evrei din Rusia sau care în general cunosc condiţiile respective trebuie să adune [date care vorbesc] despre prejudiciul pe care-l aduce separatismul Bundului. Bundul *a zădărnicit* [hotărîrea] de la Stockholm (1906) [163], iar în organizaţiile locale el nu s-a unificat *nicăieri* (letonii n-au făcut nimic asemănător).

Îşi închipuie oare cineva că noi vom uita toate acestea şi ne vom lăsa din nou amăgiţi cu promisiuni goale ??

Niciodată ! Unificaţi-vă cu ceilalţi, la Varşovia, Lódź, Vilno şi în alte localităţi, domnilor „unificatori" bundişti !

www.dacoromanica.ro

[Aş fi bucuros] dacă ai arăta această scrisoare bolşevicilor care manifestă interes [pentru problema naţională] [şi dacă] aţi putea să începeţi pretutindeni *acţiunea* de studiere serioasă a problemei şi de culegere a materialelor (experienţa din *Rusia)* care pledează împotriva „separatiştilor" bundişti.

Beste Grüsse *. Al d-tale, *Lenin*

Scrisă mai tîrziu de 14 ianuarie 1913
Expediată din Cracovia la Paris

Se tipăreşte pentru prima oară, după manuscris

121

CĂTRE REDACŢIA ZIARULUI „BREMER BÜRGER-ZEITUNG"

Stimate tovarăş,

Vă voi rămîne foarte îndatorat dacă îmi veţi trimite cele două numere din „Bremer Bürger-Zeitung" în care aţi publicat recenzia la cartea Rosei Luxemburg. Alăturat vă trimit pentru răspuns o chitanţă internaţională = 20 de pfenigi.

Mă bucură foarte mult că în ceea ce priveşte punctul principal aţi ajuns la aceeaşi concluzie la care am ajuns eu în polemica mea de acum 14 ani cu Tugan-Baranovski şi „Volkstümler", şi anume că realizarea plusvalorii este posibilă şi în societatea „*pur* capitalistă" **. Încă n-am citit cartea Rosei Luxemburg, însă, din punct de vedere *teoretic*, în această privinţă aveţi perfectă dreptate. Dar dv., mi se pare mie, aţi subliniat cu totul insuficient un loc foarte important din opera lui Marx („Capitalul", vol. II, p. 442) [164], şi anume acela în care se arată că în analiza valorilor materiale produse anual *trebuie* să facem cu totul abstracţie de comerţul exterior (citez după o traducere rusă). „Dialectica" Rosei Luxemburg (judecînd şi după articolul din „Leipziger Volkszeitung") mi se pare *eclectică*. A mai publicat vreun organ de presă o recenzie la cartea Rosei Luxem-

* — Cele mai bune salutări. — *Nota trad.*

** Vezi *V. I. Lenin.* „Însemnări cu privire la teoria pieţelor (In legătură cu polemica dintre d-nii Tugan-Baranovski şi Bulgakov)" (Opere complete, vol. 4, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 45—54. — *Nota trad.).* — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

burg ? Poate că „Hamburger Echo" ? [165] Sau organe de presă burgheze ?

Mă mai interesează încă ceva. „Bremer Bürger-Zeitung" (1912, nr. 256) a publicat o relatare inexactă despre şedinţa din octombrie a Biroului socialist internaţional. Ori clica Rosei Luxemburg, ori vreun lichidator, ori vreun nemernic care simpatizează cu lichidatorii a indus în eroare redacţia şi a pus pe seama lui Haase cuvintele : „Lenin pur şi simplu a indus în eroare Internaţionala".

Lichidatorii, se înţelege, au repetat această minciună în ziarul lor („Luci", care apare la Petersburg) şi au adăugat unele observaţii răuvoitoare. Comitetul Central al partidului nostru (Partidul muncitoresc social-democrat din Rusia) s-a adresat în scris lui Haase. Acesta a răspuns că părerile exprimate de el au fost greşit redate. Acum scrisoarea lui Haase a fost publicată în ziarul nostru („Pravda" din Petersburg) [166].

În momentul de faţă aş vrea să ştiu dacă redacţia ziarului „Bremer Bürger-Zeitung" intenţionează să revină asupra afirmaţiei eronate pe care a publicat-o sau să expună lucrurile aşa cum au fost. În acest caz aş putea să-i trimit o copie a scrisorii lui *Haase*.

Cu salutări tovărăşeşti. *N. Lenin*

Adresa mea este : Wl. Ulijanow. *47. Lubomirskiego.* Krakau.

Scrisă în prima jumătate a lunii ianuarie 1913 Expediată la Bremen

Se tipăreşte pentru prima oară, după manuscris Tradus din limba germană

122

CĂTRE A. M. GORKI

21. I. 1913

Dragă A. M.,

Tovarăşul care îţi transmite această scrisoare este Troianovski, care în prezent stă la Viena. Împreună cu soţia sa

www.dacoromanica.ro

a început acum să se ocupe în mod serios de „Prosveşcenie", a făcut rost de ceva bănişori şi noi sperăm că datorită energiei şi ajutorului lor vom reuşi să organizăm apariţia unei reviste marxiste îndreptate împotriva renegaţilor de lichidatori. Sper că nici d-ta n-ai să refuzi să sprijini această revistă.

Al d-tale, *Lenin*

P. S. Sper că ai primit lunga mea scrisoare în legătură cu vperediştii *. Dar cum ai nimerit la ziarul „Luci" ?? Nu cumva urmîndu-i pe deputaţi ? Dar ei pur şi simplu au căzut în cursă şi, pe cît se pare, în curînd o să plece.

Expediată din Cracovia la Capri

Publicată pentru prima oară în 1924, în „Culegeri din Lenin", vol. I

Se tipăreşte după manuscris

123

CĂTRE G. M. VEAZMENSKI

Stimate tovarăş,

Voi căuta să vă satisfac rugămintea şi să vă procur foile volante apărute în Rusia [167]. Numai că în momentul de faţă aceasta nu-i o treabă uşoară şi nu ne putem aştepta la cine ştie ce : în Rusia apar foarte puţine publicaţii, iar pe cele apărute le obţinem *cu multă greutate*, cu toate că cerem întotdeauna să ni le trimită. La Petersburg au apărut vreo 2—3 foi volante înainte de 9. I. 1913.

În ce priveşte publicaţiile poloneze, vă înşelaţi dacă credeţi că sînt bine aprovizionat. N-am legături cu P.P.S., aşa că rămîne să încercaţi a vă procura asemenea publicaţii prin Comitetul de organizare şi prin intermediul lichidatorilor. N-am de-a face nici cu partizanii Conducerii centrale a social-democraţiei din Regatul Poloniei şi Lituaniei (Rosa şi Tyszka).

Trimiteţi-mi, vă rog, pentru cel mult o săptămînă „Izvestiia C.C. al P.M.S.D.R." pe anul 1907, ambele numere ; am mare nevoie de ele [168]. Vi le înapoiez la timp.

* Vezi volumul le faţă, p. 155—158. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

Anexez scrisoarea către tov. Kuznețov, pe care m-ați rugat să v-o trimit [169].

Cu salutări tovărășești, *N. Lenin*

Scrisă mai tirziu de 22 ianuarie 1913
Expediată din Cracovia la Berlin

Publicată pentru prima oară în 1930, în „Culegeri din Lenin", vol. XIII

Se tipărește după o copie dactilografiată

124

CĂTRE N. A. RUBAKIN

25. I. 1913

Stimate tovarăș,

Răspunzînd rugăminții dv., vă trimit un „expozeu", căruia am căutat să-i dau o formă cît mai concisă [170]. Dacă n-ați fi adăugat că *„un istoric al polemicii"* nu este exclus în cartea dv., mi-ar fi fost *cu totul* imposibil să fac o expunere a bolșevismului.

În afară de asta, m-a pus pe gînduri următoarea frază din scrisoarea dv.: *„Voi căuta* să nu introduc nici un fel de schimbări în caracterizarea făcută de dv.". Mă văd nevoit să precizez că nu admit publicarea ei decît cu condiția *de a nu se face nici un fel* de modificări (în privința celor dictate de considerente de cenzură putem, firește, să ne înțelegem separat).

Dacă expozeul nu e acceptabil, trimiteți-mi-l, vă rog, înapoi.

Cu salutări tovărășești. *N. Lenin*

Adresa mea este: Wl. Uljanow. 47. Lubomirskiego. *Krakau.* Autriche.

Expediată din Cracovia la Clarens (Elveția)

Publicată pentru prima oară în 1930, în „Culegeri din Lenin", vol. XIII

Se tipărește după manuscris

www.dacoromanica.ro

125

CĂTRE DEPUTAŢII BOLŞEVICI DIN DUMA A IV-a DE STAT *

Am primit din partea celor de la redacţie o scrisoare stupidă şi impertinentă. Nu le răspundem. Trebuie să-i dăm afară.

Numărul 4 al ziarului „Luci" *n u* l-am primit. Vă rugăm foarte mult să ni-l trimiteţi !! [171]

Lipsa de ştiri în legătură cu planul de reorganizare a redacţiei ne nelinişteşte extrem de mult. S-a făcut totuşi ceva în vederea acestei reorganizări ? [172] De ce nici Vera, nici Fram, nici Andrei şi nici Aleksei nu ne-au scris nici un cuvînt ? Îi rugăm insistent să ne scrie cît de curînd. Reorganizarea redacţiei sau, şi mai bine, izgonirea definitivă a celor dinainte e imperios necesară. Treaba merge prost de tot. S-au apucat să laude Bundul şi ziarul lor „Zeit" : asta-i curată mîrşăvie. Nu se pricep să aplice linia tactică trasată împotriva ziarului „Luci". Faţă de articolele primite au o atitudine detestabilă. Culmea imbecilităţii : atitudinea lor faţă de „Rabocii Golos" [173]. Pur şi simplu îţi ieşi din răbdări... Abia aşteptăm să primim ştiri în legătură cu toate acestea...

Ce s-a făcut în legătură cu controlul asupra banilor ? Cine a încasat sumele obţinute din colecte ? În mîinile cui se află aceste sume ? La cît se ridică în total ?

Scrisă la 25 ianuarie 1913
Expediată din Cracovia la Petersburg

Publicată pentru prima oară în 1924, în revista „Krasnaia Letopis" nr. 1

Se tipăreşte după manuscris

126

CĂTRE A. M. GORKI

Dragă A. M.,

N-am nimic împotrivă, bineînţeles, să trimiţi scrisoarea mea lui Tihonov.

* Această scrisoare este un post-scriptum la o scrisoare a lui G. E. Zinoviev ; ea a fost trimisă pe adresa lui N. I. Podvoiski. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

După cele povestite de d-ta, foiletonul „Între teamă şi speranţă“ al lui Lunacearski începe să mă intereseze. N-ai putea să mi-l trimiţi dacă cumva e disponibil ? Ţi-l înapoiez fără întîrziere în caz că ai nevoie de el.

Colectele pentru ziarul ce urmează să apară la Moscova ne-au bucurat nespus de mult. De treaba asta o să se ocupe cei trei deputaţi *ai noştri* din regiunea Moscova : Malinovski, Şagov şi Samoilov. Asupra acestui lucru s-a şi căzut de acord. Dar se cere prudenţă : pînă ce nu consolidăm „Pravda“, nu putem trece la editarea unui ziar la Moscova. Am întocmit deja planul pentru organizarea apariţiei unei „Moskovskaia Pravda“ [174].

Scrie-i, te rog, lui Tihonov să vorbească *numai* cu Badaev şi *Malinovski*, dar să vorbească neapărat.

În mod deosebit m-au bucurat următoarele rînduri din scrisoarea d-tale : „Din toate planurile şi proiectele intelectualităţii ruse reiese cît se poate de clar că gîndirea socialistă este străbătută de diverse curente care îi sînt *complet* ostile : găseşti în ele şi mistică, şi metafizică, şi oportunism, şi reformism şi rămăşiţe de narodnicism. Toate aceste curente sînt *cu atît mai* ostile, cu cît sînt *extrem de imprecise* şi, neavînd tribune proprii, nu se pot preciza cu destulă claritate“ *.

Subliniez cuvintele care mi-au plăcut în mod deosebit. Anume cuvintele : „complet ostile“, şi asta cu atît mai mult, cu cît ele rămîn imprecise. D-ta întrebi, bunăoară, de Stepanov (I. I.). Cum s-a manifestat el (care e un băiat bun, harnic, bine pregătit etc.) în perioada de destrămare şi de oscilări (1908—1911) ? Voia să ajungem la o împăcare cu vperediştii. Dar asta înseamnă, de fapt, că şi el şovăia.

Mi-a trimis nişte scrisori în care arăta că trebuie să renunţăm definitiv la ideea unei revoluţii democratice în Rusia, că la noi problema va fi rezolvată fără revoluţie, în maniera austriacă. L-am ocărît pentru asemenea platitudini, spunîndu-i că e un lichidator **. S-a simţit ofensat. Iar după aceea ideile lui au fost lansate în presă de *Larin*.

* Vezi *V. I. Lenin* şi *A. M. Gorki*, Scrisori, amintiri, documente, ed. a II-a, p. 92—93. — *Nota red.*

** Vezi *V. I. Lenin*. Opere complete, vol. 47, Bucureşti, Editura politică, 1967, ed. a doua, p. 236—239. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

Acum, în mod *demonstrativ*, Stepanov nu mai scrie în ziarul nostru, ci în „Novaia Sibir" a lui Rojkov, care apare la Irkutsk [175]. Dar ştii ce „curent" a iniţiat Rojkov? Ai citit articolul publicat de el în „Naşa Zarea" în 1911 şi răspunsul meu din „Zvezda" ?* Şi el *a persistat cu încăpăţînare* în arhioportunismul său. Dar Stepanov? Naiba să-l mai înţeleagă. Tocmai de asta este vorba aici: de o opoziţie „extrem de imprecisă" şi de confuză. Acum nu i-aş mai încredinţa *niciodată* lui Stepanov vreo rubrică cît de cît independentă: s-ar putea s-o ia razna, fără să ştie nici el încotro. Dar în calitate de colaborator, pe cît se pare, ar putea să ne fie de folos. El face parte din categoria acelora care „nu s-au lămurit" încă. A-i încredinţa „organizarea" unei rubrici înseamnă a-l nenoroci cu siguranţă *pe el* şi a compromite rubrica.

D-ta spui: „A venit timpul să avem o revistă a noastră, dar pentru asta n-avem un număr suficient de oameni care să poată conlucra".

Cu partea a doua a acestei fraze nu sînt de acord. Revista *ar determina* un număr suficient de oameni să conlucreze, numai revistă să fie, *nucleu* să fie.

Nucleul există, şi dacă n-avem o revistă (voluminoasă), faptul se explică prin cauze exterioare: n-avem bani. Dacă am avea bani, sînt convins că am putea scoate şi acum o revistă voluminoasă, fiindcă am putea atrage *mai mulţi* colaboratori *în jurul nucleului*, remunerîndu-i, încredinţîndu-le teme şi fixîndu-le atribuţii.

Atîta timp cît n-avem bani, trebuie, după părerea mea, nu numai să facem planuri de viitor, dar să şi construim cîte ceva din materialul pe care-l avem, adică din „Prosveşcenie". E un peştişor mic, desigur, dar în primul rînd, ceea ce e mare se face, în general, din lucruri mici. În al doilea rînd, e mai bine să ai un peştişor mic decît o libarcă mare.

E timpul, e de mult timpul *să începem* să facem ceva, dacă vrem să avem un număr mare de oameni „care să conlucreze".

---

* Vezi *V. I. Lenin.* „Manifestul partidului muncitoresc liberal" (Opere complete, vol. 20, Bucureşti, Editura politică, 1963, ed. a doua, p. 411—425. — *Nota trad.*). — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

„A venit timpul să avem o revistă a noastră". Un nucleu de publicişti avem. Justeţea liniei noastre este confirmată de experienţa a 12 ani (sau chiar a 20), şi mai cu seamă de experienţa ultimilor 6 ani. Să strîngem forţe în jurul acestui nucleu şi totodată să-i fixăm mai precis fizionomia, să-l dezvoltăm şi să-l lărgim. *A trebuit* să începem cu organul ilegal şi cu „Pravda". Dar nu vrem *să ne oprim* aici. Şi, fiindcă ai spus că „a venit timpul să avem o revistă a noastră", îngăduie-mi să-ţi cer să tragi consecinţele cuvenite, adică: *ori* să stabilim imediat un plan care să ne permită să găsim bani pentru o revistă voluminoasă, cu cutare program, cu cutare redacţie, cu cutare colectiv de colaboratori, *ori* să începem, tot după acest plan, să mărim cuprinsul revistei „*Prosveşcenie*".

Sau, mai bine zis, nu *ori—ori*, ci *şi—şi*.

Aştept răspunsul d-tale. Ai primit, desigur, din Viena o scrisoare cu privire la „*Prosveşcenie*" [176]. Sînt speranţe serioase să fie consolidată în 1913 ca o revistă de format mic. Dacă vrei să „avem o revistă a noastră", atunci să pornim la treabă împreună.

Despre daşnaci n-am auzit nimic. Consider însă că este vorba de un zvon absurd, lansat de guvern, care vrea să înghită Armenia turcească [177].

P.P.S.-iştii * sînt, fără îndoială, *pentru* Austria şi vor lupta pentru ea. Un război între Austria şi Rusia ar fi ceva foarte util pentru revoluţie (în întreaga Europă răsăriteană), dar e puţin probabil ca Franz-Joseph şi Nicolaie să ne rezerve asemenea plăcere.

Îmi ceri să te informez mai des. Cu plăcere, numai să-mi răspunzi. Îţi trimit (deocamdată în secret) rezoluţiile recentei noastre consfătuiri (care, după părerea mea, a fost foarte reuşită şi va avea să joace un rol) **.

Se spune că, dintre toate genurile literare, cel mai plictisitor sînt rezoluţiile. Eu unul m-am obişnuit prea mult cu ele. Scrie-mi în ce măsură sînt citibile pentru d-ta (în

* P.P.S.-iştii — membrii Partidului socialist polonez. — *Nota red.*

** Este vorba de rezoluţiile consfătuirii de la Cracovia a C.C. al P.M.S.D.R, cu unii activişti de partid (8—14 ianuarie 1913). — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

special cele cu privire la grevele revoluţionare şi la lichidatori).

Ce consecinţe rele a avut în Rusia zvonul despre amnistie ? Nu ştiu. Scrie-mi.

Multe salutări de la N. K. !

O caldă strîngere de mînă. Al d-tale, *Lenin*

Scrisa mai tirziu de 25 ianuarie 1913
Expediată din Cracovia la Capri
Publicată pentru prima oară în 1924, în „Culegeri din Lenin", vol. I

Se tipăreşte după manuscris

127

CĂTRE L. B. KAMENEV

Dragă L. B.,

Îţi înapoiez corectura. Restul, adică corectura rezoluţiei, nu e cazul să fie trimis. Tipăriţi foaia *imediat* şi neapărat la un preţ cît mai redus (n-avem bani), adică *pe trei coloane*, ca o mică pagină de ziar (1/2 sau 3/4 de pagină), *pe ambele părţi*, fără margine.

Titlul : „Consfătuirea C.C. [cu]...* [unii activişti] de partid"..., *dar treaba să nu întîrzie nici o zi.*

Trebuie tipărite *3 000* de exemplare. Roagă-l pe Miron să urmărească personal ca corectura *să fie într-adevăr efectuată* (de obicei, cei de acolo nu fac acest lucru, lasă textul necorectat !), şi, în general, ca foaia să apară mai repede.

O caldă strîngere de mînă. Al d-tale, *Lenin*

Scrisă la începutul lunii februarie 1913
Expediata din Cracovia la Paris

Se tipăreşte pentru prima oară, după manuscris

* Manuscrisul acestui document este în parte deteriorat. Cuvintele cuprinse în paranteze patrate au fost reconstituite dupa sens. Cîteva cuvinte n-au fost descifrate. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

128

CĂTRE I. M. SVERDLOV

Pentru tov. Andrei şi, în caz că dînsul nu se află la Petersburg, pentru Nr. 3, Nr. 6 etc. — Dragă prietene, am aflat cu multă părere de rău că d-ta consideri drept exagerată importanţa pe care o atribuie Vasili ziarului „Den". În realitate însă tocmai acest ziar şi organizarea lui constituie în momentul de faţă *cheia* situaţiei. Dacă n-o să efectuăm aici o reformă şi o justă organizare, o să ajungem la faliment atît din punct de vedere material, cît şi din punct de vedere politic. „Den" constituie un mijloc organizatoric necesar pentru cimentarea şi ridicarea mişcării. Numai *prin* acest mijloc se poate obţine astăzi acea afluenţă de oameni şi de mijloace care e necesară pentru atingerea obiectivelor menţionate de d-ta. Dacă la Petersburg lucrurile merg prost, asta se explică mai ales prin faptul că „Den" se prezintă prost şi noi nu ştim — sau colegiul de „redactori" de acolo ne împiedică — să-l folosim cum trebuie.

De 25 000 de ori cîte o copeică pe lună fac 250 de ruble. Ţineţi bine minte că alte surse nu avem. Întreaga situaţie depinde acum de rezultatul luptei ce se duce împotriva lichidatorilor la Petersburg. Asta e clar. Iar rezultatul acestei lupte depinde numai de o justă organizare a ziarului „Den". Dacă este adevărat că Nr. 1 şi Nr. 3 sau Nr. 3 şi Nr. 6 sînt de părere că trebuie să procedăm cu prudenţă, dacă este vorba să efectuăm o reformă la ziarul „Den", adică să mai întîrziem cu izgonirea actualilor redactori şi a actualei administraţii, e foarte trist. Repetăm : asta miroase a faliment. Este neapărat necesar ca în ceea ce priveşte ziarul să se ajungă la o conlucrare perfectă şi să se procedeze la o reformă. 1) Trebuie să se dea socoteală pentru fiecare copeică ; 2) a primit Nr. 1 scrisoarea în legătură cu această chestiune ? 3) ai citit şi d-ta această scrisoare ? 4) Trebuie să administraţi singuri banii (proveniţi din încasări şi abonamente), 5) se va face acest lucru şi cînd anume ? 6) Trebuie să înlăturaţi actuala redacţie a ziarului „Den" şi s-o înlocuiţi cu alta, a noastră. În momen-

www.dacoromanica.ro

tul de față treaba merge din cale-afară de prost, iar reclama care se face lichidatorilor bundiști („Zeit") și nesocial-democratului Jagiełło e pur și simplu o rușine. Faptul că nu se desfășoară o campanie în favoarea unificării de jos constituie o prostie și o ticăloșie. Cei de la „Den" nu spun nici un cuvînt despre unificarea din cartierul Vasilievski-Ostrov și despre refuzul lichidatorilor, nu știu să răspundă la cele scrise de aceștia în nr. 101 al ziarului „Luci" [178], să dea o replică la răspunsul lor ; ăștia sînt redactori ? Nu sînt oameni, sînt niște jalnici papă-lapte, care duc totul de rîpă.

Felul cum este folosit ziarul „Den" pentru a informa pe muncitorii conștienți și a face cunoscută activitatea lor (îndeosebi aceea a Comitetului organizației din Petersburg) e mai prejos de orice critică. Trebuie să punem capăt așazisei „autonomii" a acestor pseudoredactori. Este necesar, în primul rînd, ca d-ta să te pui pe treabă. Să stai „ascuns" la Nr. 1. Să-ți instalezi telefon. Să iei redacția în mîinile d-tale. Să-ți cauți ajutori. D-ta singur — cu o serie de oameni care să execute dispozițiile d-tale —, cu sprijinul pe care ți-l dăm prin colaborarea noastră de aici, vei putea foarte bine să organizezi munca. Și dacă ea va fi bine organizată, se va înviora și activitatea Comitetului organizației din Petersburg, care e ridicol de neputincios, nu e în stare să spună o vorbă și lasă să-i scape toate ocaziile de a se manifesta. Or, el trebuie să se manifeste legal aproape în fiecare zi (în numele unor „muncitori influenți" etc.) și ilegal cel puțin o dată sau de două ori pe lună. Repet : cheia *întregii* situații se află în ziarul „Den". Aici putem să învingem, și atunci (numai atunci) vom putea să punem la punct și activitatea locală. Altfel totul se va duce de rîpă.

În ceea ce privește scoaterea unui ziar la Moscova, trebuie să mai așteptăm. Totuși, Nr. 3 și cei doi colegi ai săi trebuie să publice imediat o scrisoare. Tărăgăneala lor este de neiertat. Să acționeze imediat, să ia poziție, să declare că aceasta e o chestiune a *noastră*, adică a lor, a celor trei, că ei sînt editorii (altfel lichidatorii vor avea ei inițiativa) ; s-au pierdut deja multe posibilități, grăbiți-vă !

Așadar, trebuie neapărat să acționați. De ce n-ar putea și Nr. 3 să fie editor ? Cum este, în general, repartizată

www.dacoromanica.ro

munca între Nr. 1, Nr. 3, Nr. 6 şi prietenii lor apropiaţi ? A fost prezentată vreo dare de seamă ? Domneşte o deplină înţelegere ?

Scrisă la 9 februarie 1913
Expediată din Cracovia la Petersburg

Publicată pentru prima oară în 1923, în culegerea „Din vremea «Zvezdei» şi a «Pravdei» (1911—1914)". Fascicula III

Se publică după textul unei copii dactilografiate (obţinută prin perlustrare)

129

CĂTRE N. A. RUBAKIN

13. II. 1913

Stimate tovarăş,

Nu pot accepta modificările propuse de dv. Cartea „În 12 ani" [179] a fost confiscată şi e îndoielnic ca ea să poată fi găsită. De altfel, am să caut să mă interesez pe la unii şi pe la alţii şi, în caz că o găsesc, am să v-o trimit.

N. K. mă roagă să vă transmit salutări.

Absender * : Wl. Uljanow. 47. Lubomirskiego. Krakau.

Cu tot respectul. *Lenin*

Expediată din Clarens (Elveţia)

Publicată pentru prima oară în 1930, în „Culegeri din Lenin", vol. XIII

Se tipăreşte după manuscris

130

CĂTRE N. OSINSKI **

Stimate tovarăş,

Scrisoarea dv. din 21. I m-a bucurat nespus de mult. Vremurile sînt de aşa natură, că disensiunile şi destrămarea „nu se mai sfîrşesc". De aceea este foarte plăcut să intri în legătură cu un tovarăş de idei. Vă rog să nu renunţaţi

* — Expeditor. — *Nota trad.*

** Aceasta scrisoare e un post-scriptum la o scrisoare a Nadejdei Konstantinovna Krupskaia. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

la intenţia de a ne trimite un articol în februarie şi, în general, scrieţi neapărat din cînd în cînd. Sper că din citirea ziarelor şi a revistelor noastre vă daţi seama de linia generală pe care în momentul de faţă sîntem nevoiţi s-o aplicăm împotriva duşmanului şi (poate în şi mai mare măsură) împotriva celor ce şovăie. Colaborarea dv., din moment ce există între noi unitate de idei, este deosebit de preţioasă, pentru că dv. vă aflaţi aproape de cele două capitale. Încercaţi să faceţi rost de nişte publicaţii locale de statistică a zemstvelor, de statistică industrială etc. În această privinţă sîntem foarte slab aprovizionaţi.

O caldă strîngere de mînă...

Scrisă la 13 februarie 1913
Expediată din Cracovia la Moscova

Publicată pentru prima oară în 1960, în revista „Istoriceskii Arh" nr. 2

Se tipăreşte după o copie dactilografiată (obţinută prin perlustrare)

131

CĂTRE REDACŢIA ZIARULUI „PRAVDA"

Stimaţi colegi,

Nu pot să nu-mi exprim indignarea faţă de publicarea în nr. 24 a stupidei şi insolentei scrisori a d-lui Bogdanov, care, pe deasupra, e însoţită de o notă stupidă din partea redacţiei [180]. Doar v-am pus în mod clar şi precis condiţia să nu publicaţi asemenea lucruri fără a lua în prealabil legătura cu noi.

Redacţia nesocoteşte condiţiile stabilite, de parcă ar vrea să-şi bată joc de ele. Nu e de mirare că, *din aceleaşi motive*, scrisoarea lui Mihalci, care îşi dă singur la cap de o sută de ori, nu inspiră *nici un pic* de încredere.

Scrisoarea cu întrebarea muncitorilor din Riga (nr. 24) este datată *19* ianuarie. Aţi fi putut foarte bine să vă daţi seama că există o legătură între ea şi articolul despre narodnicism, apărut în nr. 17 (din 22 ianuarie), şi s-o trimiteţi la timp aici [181]. Redacţia, repet, îşi bate joc de condi-

www.dacoromanica.ro

ţiile stabilite. Rog insistent ca această scrisoare, după ce va fi citită de cine trebuie, să fie *imediat* transmisă deputatului Badaev, editorul ziarului.

Al. dv., *V. Ilin*

Scrisă la 14 februarie 1913
Trimisă din Cracovia la Petersburg

Publicată pentru prima oară în 1950, în V. I. Lenin, Opere, ed. a 4-a, vol. 35

Se tipăreşte după manuscris

132

CĂTRE A. M. GORKI

Dragă A. M.,

Ce-i cu d-ta, amice, că nu eşti de loc cuminte ? Te-ai surmenat, te simţi obosit, te supără nervii. Asta nu-i treabă. La Capri, şi încă iarna, cînd e, probabil, o mai mică „afluenţă de vizitatori", ar trebui să duci o viaţă mai ordonată. Acum, cînd nu vede nimeni de d-ta, ai luat-o razna ? Nu-i bine ce faci, nu-i bine de loc. Ai grijă de d-ta şi fixează-ţi un regim mai sever, zău aşa ! Să fii bolnav într-o vreme ca asta e cu desăvîrşire nepermis. Sau poate că ai început să lucrezi şi noaptea ? Cînd eram la Capri, am auzit spunîndu-se că numai eu am stricat rînduiala şi că înainte de venirea mea te culcai la timp. Trebuie să te odihneşti şi să-ţi impui neapărat un regim sever.

Lui Troianovski şi soţiei lui am să le scriu că ţi-ai exprimat dorinţa să-i vezi. Ar fi într-adevăr bine. Sînt oameni cumsecade. La treabă nu i-am văzut încă îndeajuns ; dar tot ce ştim pînă acum despre ei pledează în favoarea lor. Dispun şi de mijloace. Ar putea să depună o activitate frumoasă şi să facă mult pentru revistă. Dînsa pleacă curînd în Rusia.

Grozav ne-am mai bucurat noi toţi cei de aici cînd am aflat că *ai să te ocupi* de „Prosveşcenie" ! Iar eu, trebuie să mărturisesc, mă gîndeam că îndată ce am să-i scriu lui A. M. despre mica sau micuţa noastră revistă o să-i treacă cheful. Cer mii de scuze pentru asemenea gînduri.

www.dacoromanica.ro

Ar fi, într-adevăr, minunat lucru să-i atragem încetul cu încetul pe literaţi de partea noastră şi să urnim din loc „Prosveşcenie“ ! Ar fi chiar minunat ! Avem acum cititori noi, proletari, şi vom face ca revista să fie ieftină, iar d-ta vei publica doar literatură democratică, fără văicăreli şi fără renegare. Vom face ca muncitorii să-şi strîngă rîndurile. Şi muncitorii de azi se prezintă bine. Cei şase deputaţi ai noştri din Dumă, care au fost trimişi acolo de curia muncitorească, au început să desfăşoare o activitate *extraparlamentară* atît de utilă, că ţi-e mai mare dragul să-i priveşti. Iată unde vor reuşi oamenii noştri să consolideze adevăratul partid muncitoresc ! În Duma a III-a n-am putut niciodată să avem asemenea rezultate. Ai citit, în ziarul „Luci“ (nr. 24), scrisoarea celor patru deputaţi în legătură cu retragerea lor ? [182] Minunată scrisoare, nu-i aşa ?

Ai văzut „Pravda“ ? Aleksinski scrie bine şi deocamdată nu face scandal ! De necrezut ! A trimis un „manifest“ (în care arată de ce a venit la „Pravda“). N-a fost publicat. Şi, totuşi, *deocamdată* nu face scandal. De ne-cre-zut! Bogdanov însă face scandal : în „Pravda“ nr. 24 a apărut o întreagă nerozie. Nu, cu el nu se poate face treabă ! Am citit o carte a lui, „Inginerul Manny“. Acelaşi machism = idealism, însă camuflat în aşa fel, că nici muncitorii şi nici naivii de redactori de la „Pravda“ nu şi-au dat seama. Nu, ăsta-i un machist incorigibil, ca şi Lunacearski (pentru al cărui articol îţi mulţumesc că mi l-ai trimis). Dacă am putea să-l despărţim pe Lunacearski de Bogdanov pe planul esteticii, aşa cum a început să se despartă de el Aleksinski pe plan politic... da, de n-ar fi acest dacă...

În ceea ce priveşte teoria materiei şi a structurii ei, sînt întru totul de acord cu d-ta că despre asta e necesar să se scrie şi că aşa ceva constituie un bun mijloc împotriva „veninului pe care-l soarbe sufletul amorf al rusului“. Numai că în mod greşit dai d-ta acestui venin denumirea de „metafizică“. Trebuie să-l numeşti *idealism* şi agnosticism.

Se ştie doar că machiştii prezintă materialismul drept metafizică. Şi acum, *de cînd* cu „miracolul“ radiului, al electronilor etc., *o mulţime* de fizicieni contemporani dintre cei mai de seamă încearcă să-l strecoare pe furiş *pe dum-*

www.dacoromanica.ro

nezeu, atît sub forma cea mai grosolană, cît şi sub forma cea mai subtilă, aceea a idealismului filozofic.

În ce priveşte naţionalismul, sînt întru totul de acord cu d-ta că de această problemă trebuie să ne ocupăm mai serios. La noi se află acum un minunat gruzin care scrie pentru „Prosveşcenie" un articol amplu, folosind *toate* materialele austriece şi diverse alte surse *. O să insistăm asupra acestei probleme. Dar cînd califici rezoluţiile noastre (îţi trimit textul lor tipărit) drept „scriptologie goală, cancelarism", apoi dă-mi voie să-ţi spun că degeaba cauţi să ne faci de doi bani. Nu. Ele nu sînt o scriptologie goală. La noi şi în Caucaz, social-democraţii gruzini + armeni + tătari + ruşi au lucrat *împreună, timp de peste un deceniu,* în cadrul unei organizaţii social-democrate *u n i c e.* Asta nu e frazeologie, ci o soluţionare proletară a problemei naţionale. E unica ei soluţie. Aşa a fost şi la Riga : ruşi + letoni + lituanieni ; *numai s e p a r a t i ş t i i* — Bundul — s-au izolat. La fel şi la Vilno.

Există două broşuri social-democrate bune în legătură cu problema naţională : una scrisă de Strasser, iar cealaltă de Panneckoek. Vrei să ţi le trimit ? În caz că-ţi fac rost de ele, are cine să ţi le traducă din germană ?

Nu, la noi *n-o să fie* ticăloşia care există în Austria. N-o să permitem aşa ceva ! Şi apoi noi, velicoruşii, sîntem aici în număr mai mare. Avînd pe muncitori cu noi, n-o să permitem să se instaureze „spiritul austriac".

Cît despre Peatniţki [183], eu sînt *pentru* darea lui în judecată. N-are rost să umblăm cu mănuşi. Ar fi de neiertat să facem pe sentimentalii. Socialiştii nu sînt de loc împotriva folosirii justiţiei oficiale. Sîntem *pentru* folosirea legalităţii. Marx şi Bebel s-au adresat justiţiei oficiale *chiar* şi împotriva adversarilor lor socialişti. Trebuie să ştii *c u m* să faci acest lucru, şi el trebuie făcut.

Peatniţki trebuie să-şi primească pedeapsa, fără discuţie. Dacă-ţi face careva reproşuri pentru asta, scuipă-l în obraz. Doar nişte ipocriţi pot să-ţi reproşeze aşa ceva. Să-i faci

* Este vorba de articolul lui I. V. Stalin „Problema naţională şi social-democraţia". — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

concesii lui Peatniţki, să-l laşi în pace de teama justiţiei ar fi ceva *de neiertat.*

Ei, dar m-am cam întins cu vorba. Scrie-mi cum o duci cu sănătatea.

Al d-tale, *Lenin*

P. S. Noi cunoaştem pe unul *Foma* din Petersburg. Acum e la Narîm. De un Foma din Ural nu-mi amintesc. La congresul din 1907 a fost Foma din Petersburg.

Scrisă între 15 şi 25 februarie 1913
Expediată din Cracovia la Capri

Publicată pentru prima oară în 1924, în „Culegeri din Lenin", vol. I

Se tipăreşte după manuscris

133

CĂTRE REDACŢIA ZIARULUI „PRAVDA"

Astăzi am aflat că la ziarul „Den" a început să fie efectuată reforma. Vă trimitem mii de salutări şi felicitări şi vă urăm deplin succes. În sfîrşit, aţi reuşit să vă apucaţi şi de treaba asta. Nici nu vă puteţi închipui cît de greu ne-a fost nouă să lucrăm cu o redacţie care manifesta faţă de noi o atitudine de surdă ostilitate. O completare pentru Nr. 1 şi Nr. 3 : ne miră cum de aţi putut să vă simţiţi jigniţi sau nemulţumiţi de tonul aspru al scrisorii în legătură cu cele trei ruble. Doar era clar că toată această asprime era îndreptată împotriva unor redactori pe care, din fericire, aţi început să-i daţi afară. Să fii aspru faţă de nişte oameni care urmează să fie daţi afară, ce e rău în asta ? Încă o dată, vă felicit pentru începutul de reformă. Scrisoarea publicată în „Den" de către Nr. 3 e minunată ; la fel şi scrisorile celorlalţi. Răspundeţi-ne dacă aţi primit conceptul cuvîntării ce urmează să fie rostită în cadrul discuţiei la buget [184]. Trimiteţi-ne materiale, cît mai multe cu putinţă. Fără ele nu putem lucra. Cuvîntarea în cadrul discuţiei la buget ar fi trebuit s-o dezvoltăm, s-o facem de două ori mai amplă, dar n-am avut materiale. Scrisorile publicate de numere sînt excelente [185]. Îi felicit din toată inima. Vă rugăm să ne comunicaţi încă o dată cea de-a doua adresă

www.dacoromanica.ro

la care se pot trimite scrisori pentru şcoală, întrucît avem unele îndoieli în privinţa numelui. Trimiteţi-ne, vă rugăm, cît mai degrabă adrese pentru literatură.

Ce se aude cu Nr. 10 ? * El, care e discipol al lui A., poate trece în rîndul numerelor. Ce tiraj are „Vecerneaia Poşta" ? Au primit tovarăşii lui Ian cele trimise de el ? Întrebaţi-l pe Nr. 3. Cele mai bune salutări !

Scrisă la 19 februarie 1913
Expediată din Cracovia la Petersburg

Publicată pentru prima oară în 1923, în culegerea : „Din vremea «Zvezdei» şi a «Pravdei» (1911—1914)". Fascicula III

Se tipăreşte după o copie dactilografiată (obţinută prin perlustrare)

134

CĂTRE REDACŢIA ZIARULUI „PRAVDA"

Stimaţi colegi,

Permiteţi-mi înainte de toate să vă felicit pentru apreciabila îmbunătăţire ce se observă în ultimele zile în întreaga muncă de conducere a ziarului. Vă felicit şi vă urez să obţineţi noi succese pe această cale. Alaltăieri am trimis primele două articolaşe din „O discordanţă crescîndă" **. Din nr. 234 al „Pravdei" reiese clar că ele nu sînt potrivite. De aceea vă rog să le transmiteţi fără întîrziere la „Prosveşcenie", unde am să trimit şi sfîrşitul. Tot acolo vă rog să trimiteţi şi celelalte articole nepublicate (răspuns lui Maevski ; despre moralitate ; Bulgakov despre ţărani [186] — în legătură cu articolele lui Bulgakov din „Russkaia Mîsl" etc.). Vă rog foarte mult să-mi răspundeţi fără întîrziere dacă aţi făcut toate acestea. Trimiteţi-mi nr. 7, 8, 21 şi 24 ale ziarului „Luci" şi nr. 25 al „Pravdei". Înainte, „Pravda" o primeam totdeauna dimineaţa, aşa cum primesc şi acum „Reci" şi „Novoe Vremea". Însă de săptămîna trecută „Pravda" a început să întîrzie şi vine abia seara. E clar că cei de la expediţie n-o trimit la timp. Vă rog foarte mult

* Este vorba de V. I. Haustov. — *Nota red.*

** Vezi *V. I. Lenin.* Opere complete, vol. 22, Bucureşti, Editura politică, 1963, ed. a doua, p. 405—424. — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

să luaţi măsurile necesare pentru ca ziarul să fie expediat cu mai multă regularitate în fiecare zi.

Cărţi noi n-am mai primit de loc. E necesar să se ia măsuri : a) pentru a procura cărţi de la edituri, dînd în acest scop un acont ; b) pentru a obţine prin intermediul deputaţilor publicaţiile Dumei şi alte tipărituri oficiale. Fără cărţi mi-e absolut imposibil să lucrez... N-am nici „Zavetî" şi nici „Russkaia Molva". Nu mă pot dispensa de ele. Am nevoie mai ales de numărul din „Russkaia Molva" în care se scrie despre „Luci" şi se arată că menşevicii sînt împotriva activităţii ilegale [187].

La 1 (14) martie se împlinesc 30 de ani de la moartea lui Marx. Ar trebui să scoateţi, la un preţ de 2—3 copeici, un supliment de patru pagini în formatul „Pravdei", cu un portret mare al lui Marx şi cu cîteva articole mici [188]. Tot în acest supliment să publicaţi anunţuri (amănunţite) atît pentru „Pravda", cît şi pentru „Prosveşcenie". Dacă l-am scoate într-un tiraj de 25 000—30 000 de exemplare, am recupera, probabil, cheltuielile şi am obţine şi un beneficiu. Dacă sînteţi de acord, telegrafiaţi-ne : „Scrieţi !" (iar noi o să ne apucăm de scris) şi, în afară de aceasta, trimiteţi-ne printr-o scrisoare un răspuns mai amănunţit. Vă rugăm să ne scrieţi de două-trei ori pe săptămînă măcar cîteva rînduri, prin care să ne faceţi cunoscut ce articole aţi primit şi care dintre ele o să apară.

După părerea mea, foarte bine aţi făcut că pentru început aţi publicat în întregime articolul lui Dnevniţki [189]. Pe viitor însă, dacă mai primiţi articole atît de lungi (şi atît de proaste), e mai bine să nu le publicaţi şi să vă adresaţi în scris celor în drept în vederea trimiterii lor la „Prosveşcenie".

Al dv., *I.*

Scrisă la 21 februarie 1913
Expediată din Cracovia la Petersburg

Publicată pentru prima oară în 1923, în culegerea : „Din vremea «Zvezdei» şi a «Pravdei» (1911—1914)". Fascicula III

Se tipăreşte după o copie dactilografiată (obţinută prin perlustrare)

www.dacoromanica.ro

135

CĂTRE M. A. SAVELIEV

Pentru Vetrov
Urgent

Scumpe coleg,

E cît se poate de trist că n-am reuşit nici pînă acum să stabilim un schimb regulat de scrisori, că nu aveţi o adresă a dv. personal şi că lăsaţi să treacă prea mult timp fără să răspundeţi la diverse chestiuni. 1) V-am scris cu mult, foarte mult timp în urmă că la „Zvezda", în afară de articolul „Dezbateri în jurul politicii muncitoreşti liberale în Anglia", au mai rămas articolul „Două utopii" * şi o critică a boicotismului (îndreptată împotriva lui Amfiteatrov ; titlul nu mi-l mai amintesc) [190]. Vă rog încă o dată să le găsiţi şi să mi le trimiteţi. Sper să le pot folosi. 2) Şi la „Pravda" se află o serie de articole care nu sînt folosite acolo. Vă rog foarte mult să le găsiţi şi să le aranjaţi sub forma unor însemnări ale unui publicist, semnate, să zicem, T... Însemnările să fie întocmite cam aşa : I. Răspuns lui Maevski (la articolul despre lichidatorism, apărut în ziarul „Luci"). (Acum această temă este cu atît mai necesară, cu cît în nr. 234 al „Pravdei" Dnevniţki şi Plehanov au făcut o notă oarecum discordantă). II. Bulgakov, în „Russkaia Mîsl", despre ţărani (nu-mi amintesc titlul). III. Despre moralitate (două articole mici). IV. „O discordanţă crescîndă" (în legătură cu consfătuirea cadeţilor din februarie 1913. Trebuie să luăm atitudine faţă de toate aceste manifestări. Am trimis alaltăieri la „Pravda" două articolaşe ; celelalte patru, mai mici, le trimit astăzi). Titlurile paragrafelor nu trebuie culese cu caractere obişnuite (cum s-a făcut în nr. 1 din „Prosveşcenie" la articolul „Bilanţul alegerilor" **), ci cu petite.

În „Prosveşcenie" nr. 1 sînt o sumedenie de greşeli de tipar... Vă trimit o corectură a articolului „Dezbateri în jurul politicii muncitoreşti liberale în Anglia". Trebuie pu-

* Vezi *V. I. Lenin.* Opere complete, vol. 22, Bucureşti, Editura politică, 1963, ed. a doua, p. 134—141 şi 128—133. — *Nota trad.*

** Vezi *V. I. Lenin.* Opere complete, vol. 22, Bucureşti, Editura politică, 1963, ed. a doua, p. 350—378. — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

blicat. De Mihalci n-aţi scăpat încă... Trebuie, trebuie neapărat. În „Prosveşcenie“ nr. 1 (p. 26) tocmai observ o greşeală de tipar, care neapărat trebuie corectată. Alătur o erată.

V. Il.

Erată

În numărul din ianuarie al revistei „Prosveşcenie“ (nr. 1, 1913) s-au strecurat numeroase greşeli de tipar. Semnalăm una dintre ele, care denaturează sensul : la pagina 26, rîndul 23 de sus, în loc de „25% din partidul muncitoresc“ se va citi : „52%“.

Scrisă la 22 februarie 1913
Expediată din Cracovia la Petersburg

Publicată pentru prima oară în 1923, în culegerea : „Din vremea «Zvezdei şi a «Pravdei» (1911—1914 “. Fascicula III

Se tipăreşte după o copie dactilografiată (obţinută prin perlustrare)

136

CĂTRE W. PFANNKUCH

Cracovia, 25. II. 1913

Stimaţi tovarăşi,

Am primit scrisoarea dv. din 28.XII.1912, însă cu întîrziere, fiindcă dv. îmi trimiteţi scrisorile pe vechea adresă, cea de la Paris. Scrisoarea, bineînţeles, am transmis-o Comitetului Central. Sper că de data asta răspunsul lui la scrisoarea dv. nu se va lăsa prea mult aşteptat *.

Profit de ocazie pentru a vă atrage încă o dată atenţia asupra actualei mele adrese : Herrn Wl. Uljanow. 49. Ulica Lubomirskiego. 49. *Krakau.* Österreich.

Cu salutări tovărăşeşti. *Vl. Ulianov*

Expediată la Berlin

Se tipăreşte pentru prima oară, după manuscris
Tradusă din limba germană

* Vezi *V. I. Lenin.* „Scrisoare către Conducerea Partidului social-democrat din Germania“ (Opere complete, vol. 23, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 5—9. — *Nota trad.).* — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

137

CĂTRE N. G. POLETAEV

Pentru Krass

Stimate prieten,

Am avut o mare bucurie primind scrisoarea dv. din 2 februarie şi regret mult de tot că pînă în prezent n-am reuşit să stabilesc o corespondenţă regulată cu dv., deşi am întreprins o serie de încercări în acest sens. Lipsa unei asemenea corespondenţe duce la ivirea unor confuzii. Mă bucură poziţia critică pe care o aveţi faţă de încetarea colaborării la ziarul „Luci" şi mă bucură pentru că orice critică din Rusia o consider binevenită : fără critică totul e mort. Totuşi, de data asta, critica dv. nu este justă, însă nu ştiu din ce parte trebuie să pornesc pentru a dovedi netemeinicia ei [191]. Am să aştept pînă ce voi primi o nouă scrisoare. În ceea ce priveşte „reformele" ce se cer efectuate la un anumit ziar, pot să spun că absenţa dv. este cît se poate de regretabilă. Nu voi ascunde că consider drept un merit istoric felul în care aţi aranjat această chestiune şi că, dimpotrivă, consider drept o mare greşeală faptul că aţi suspendat pe „sora mai mare" * şi că astăvară aţi fost „pe jumătate absent" [192]. Dar trecutul nu se mai întoarce. Trebuie să ne folosim de învăţămintele lui pentru viitor. Planul de a scoate un ziar mare e minunat. Convingerea mea este că avem nevoie de două ziare : unul mare, de 5 copeici, şi altul mic, de 1 copeică, şi că cel de acum trebuie să evolueze spre „unul mic". Ideea de a edita broşuri şi cărţi de 5—10 coli este, de asemenea, nimerită. La înfăptuirea ei o să purcedem şi noi cu toată energia. Am fi cu toţii nespus de bucuroşi dacă dv. v-aţi apuca serios de treabă şi am reuşi astfel să organizăm activitatea noastră comună în chip mai sistematic, mai solidar şi cu mai mult succes decît în primăvara şi vara anului 1912. Una dintre condiţiile obligatorii pentru o asemenea activitate este să aranjăm o întîlnire şi să asigurăm o corespondenţă regulată. Acum Gorki s-a angajat să sprijine cu

* „Nevskaia Zvezda". — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

toată energia „Prosveşcenie“ şi s-o transforme într-o revistă voluminoasă. Editarea unui ziar mare şi tipărirea de cărţi au toate şansele să devină o amplă acţiune, de o mare importanţă şi de un folos imens. Cu atît mai important este ca această acţiune să fie bine organizată încă de la început. Experienţa ne-a convins pe deplin că nu există nici o speranţă de a ajunge la o înţelegere (aşa cum preconizaţi în scrisoarea dv.) cu Plehanov, Rojkov şi alţii. Noi începem cu altceva şi obţinem un rezultat mai bun. Dv. ştiţi, fără îndoială, că Aleksinski şi Dnevniţki au venit fără să fi ajuns în prealabil la o înţelegere cu noi. Dacă se aplică cu fermitate o tactică justă, acest lucru îşi găseşte o şi mai bună justificare în editarea unui ziar mare şi în tipărirea de cărţi. Sîntem perfect convinşi că e aşa. O tactică fermă, menţinerea la conducere a vechiului grup, atragerea oamenilor nu prin stabilirea unei înţelegeri, ci în calitate de colaboratori, toate acestea sînt condiţii pe care noi le considerăm ultimative. Avem convingerea că vom găsi destui colaboratori atît pentru un ziar mare, cît şi pentru cărţi şi pentru o revistă voluminoasă. Cu Bogdanov, de pildă, nici o colaborare nu e posibilă : asta reiese clar din noile lucrări publicate de el [193]. Cu Aleksinski şi cu Dnevniţki (sau cu Plehanov) ea e posibilă, şi remunerarea muncii va duce la o lărgire considerabilă a cercului de colaboratori. Aştept să-mi răspundeţi numaidecît : 1) dacă sînteţi sau nu de acord cu cele expuse de mine mai sus ; 2) în caz că nu, care este planul dv. ; 3) de cîţi bani aveţi nevoie ; 4) cîţi bani veţi procura dv. ; 5) cum definiţi sau plănuiţi o participare a dv. la această acţiune în sensul fixării limitelor de competenţă etc. Răspundeţi-mi cît mai precis. Trebuie să acţionăm repede. Evenimentele nu aşteaptă. Ziarul de la Moscova, de asemenea, trebuie... * O să vină la dv. un vechi cunoscut de-al meu, pe care-l cunoaşteţi şi dv. ; căutaţi să discutaţi cu el concret şi precis.

Scrisă la 25 februarie 1913
Expediată din Cracovia la Petersburg

Publicată pentru prima oară în 1933, în „Culegeri din Lenin“, vol. XXV

Se tipăreşte după o copie dactilografiată (obţinută prin perlustrare)

* Este vorba de ziarul „Naş Puti“. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

138

CĂTRE L. B. KAMENEV

Dragă L. B.,

Îţi trimit scrisoarea lui Poletaev *(pe care trebuie să mi-o restitui imediat)* şi însemnările (care, şi ele, trebuie restituite)... *

Am citit „Teme la ordinea zilei". Ce canalii ! Nu ştim însă dacă e cazul să-i facem cu ou şi cu oţet pe purceluşii ăştia sau să trecem totul *sub tăcere*. Ce zici, merită să ne răfuim cu ei acum ? Ce părere ai ?

După mine, ar trebui ca în viitorul număr al O.C. să-i ciocănim totuşi, dar nu prea tare.

D-ta, pe cît se pare, ai reuşit de minune cu referatul...

Mii de salutări. Al d-tale, *Lenin*

P.S. De la Petersburg, din regiunea Moscova şi din Sud am primit veşti *bune*. Creşte şi se maturizează organizaţia *muncitorească* ilegală. La „Pravda" *a început* să fie efectuată reforma.

Troianovski s-a apucat să urzească un fel de intrigi pe seama unui articol scris de Koba pentru „Prosveşcenie" : „Problema naţională şi social-democraţia". El pretinde să se specifice că este vorba de un articol de discuţie, şi asta pentru că Galina este pentru autonomie naţional-culturală ! !

Se înţelege că noi sîntem categoric împotrivă. Articolul este *foarte bun*. Tratează o problemă nevralgică şi noi n-o să cedăm cîtuşi de puţin din poziţia principială adoptată împotriva nemernicilor din Bund.

S-ar putea ca treaba „să se aranjeze", dar... tenez vous pour averti ** !

Am hotărît ca pe vperedişti să-i facem cu ou şi cu oţet. Să ne scrie Miron dacă sînt bani ca să scoatem un număr din Organul Central în 4 pagini.

* Manuscrisul acestui document este în parte deteriorat. Aici şi mai departe cîteva cuvinte n-au fost descifrate. — *Nota red.*

** — luaţi aminte ! — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

Ai citit articolul „Un meteor", apărut în „Russkoe Bogatstvo" ? Ce-i asta ? Un pamflet ?

Scrisă la 25 februarie 1913
Expediată din Cracovia la Paris

Publicată pentru prima oară parțial în 1950, în V. I. Lenin, Opere, ed. a 4-a, vol. 35

Se tipărește pentru prima oară în întregime, după manuscris

139

CĂTRE G. M. VEAZMENSKI

Stimate tovarăș,

Vă înapoiez foile volante. N-aveți cumva una, tot din 1907 (tipărită *tot* în tipografia din Finlanda, fără indicarea locului), în care au fost publicate *rezoluțiile* conferinței P.M.S.D.R. din iulie 1907 ? [194]

Dacă o aveți, v-aș ruga foarte mult să mi-o trimiteți pentru scurt timp.

Beste Grüsse. Al dv., *Lenin*

49. Lubomirskiego. Krakau.

Scrisă nu mai devreme de februarie 1913
Expediată la Berlin

Publicată pentru prima oară în 1930, în „Culegeri din Lenin", vol. XIII

Se tipărește după manuscris

140

CĂTRE A. M. GORKI

Dragă A. M.,

Am citit astăzi „manifestul" [195]...

Pentru delicte de presă se acordă, pe cît se pare, amnistie deplină. Ar trebui să încerci să te întorci în țară, *bine-înțeles după ce te vei fi informat în prealabil dacă n-o să-ți însceneze un*

www.dacoromanica.ro

proces pentru „şcoală“ * etc. Probabil că pentru asta n-or să te poată deferi justiţiei.

Nădăjduiesc că nu vei considera că amnistia nu poate fi „acceptată“. Ar fi o părere greşită : în vremuri ca astea, un revoluţionar poate să facă *mai mult* dacă se află în ţară, iar deputaţii noştri semnează pînă şi „angajamente solemne“.

În cazul d-tale însă nu este vorba de a subscrie angajamente, ci de a te folosi de amnistie. Scrie-mi ce părere ai şi ce *planuri* nutreşti. Poate vei trece pe aici cînd vei porni spre ţară ; ţi-e doar în drum !

Pentru un scriitor revoluţionar, posibilitatea de a hoinări prin Rusia (prin noua Rusie) înseamnă, oricum, posibilitatea de a da apoi lovituri de o sută de ori mai puternice Romanovilor & Co...

Ai primit scrisoarea mea precedentă ? E cam mult de cînd n-am primit nici o veste de la d-ta. Eşti sănătos ?

Al d-tale, *Lenin*

P. S. Ai primit scrisoarea trimisă de N. K. împreună cu diferite *materiale ?*

Scrisă mai tirziu de 6 martie 1913
Expediată din Cracovia la Capri

Publicată pentru prima oară în 1924, în „Culegeri din Lenin“, vol. I

Se tipăreşte după manuscris

141

CĂTRE L. B. KAMENEV

Dragă L. B.,

Ganeţki este la mine. El pune la punct un protest general în legătură cu delegaţia de la Basel [196].

Semnaţi-l (d-ta şi toţi *delegaţii* de la Basel) şi trimiteţi-l :

1) lui Şklovski — Schklowsky. Falkenweg. 9. *Bern ;*
2) lui Iuri — Bekzadian. Bolleystr. 4. Zürich ;

* Este vorba de şcoala de la Capri (1909). — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

3) familiei Troianovski, pentru ca el (după ce vor fi semnat cu toţii) să-l trimită aici.

Al d-tale, *Lenin*

E necesar ca *t o ţ i* delegaţii să-l semneze.

Scrisă la 8 martie 1913
Expediată din Cracovia la Paris

Publicată pentru prima oară parţial în 1960, în revista „Novaia i Noveişaia Istoriia" nr. 3

Se tipăreşte pentru prima oară în întregime, după manuscris

142

CĂTRE L. B. KAMENEV

Dragă L. B.,

Am primit azi scrisoarea d-tale şi... * din darea de seamă cu privire la fracţiunea din Duma a III-a, pentru care îţi mulţumesc. I-am dat-o chiar azi lui Malinovski, care se află aici. Pleacă chiar azi...

E curioasă, foarte curioasă istoria asta cu Dan ! E liber, are relaţii cu fracţiunea, e redactor la ziarul „Luci" ş.a.m.d. ! ! *Straşnică* manevră întreprinde Ohrana în cazul de faţă !

La noi se fac arestări masive. Koba a fost ridicat. Am discutat cu Malinovski despre măsurile necesare. Tirajul „Pravdei" este de 30 000—32 000 în zilele de lucru şi de 40 000—42 000 în zilele de sărbătoare. Toţi se plîng că n-avem oameni. Lichidatorii au o mulţime de intelectuali, în timp ce ai noştri sînt luaţi.

Am hotărît „în principiu" să desfiinţăm foile supliment şi să scoatem suplimente săptămînale la „Pravda" (în locul ziarului „Zvezda") de 4—8—12 pagini, cu preţ separat ; bine ar fi să reuşim, dar ne lovim de aceeaşi lipsă de oameni.

Cei şase trăiesc în bună înţelegere, dar se plîng că treaba merge greu...

* Manuscrisul acestui document este în parte deteriorat. Aici şi mai departe unele cuvinte n-au fost descifrate. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

Toată „intelectualitatea" e de partea lichidatorilor. Masele muncitoreşti sînt de partea noastră („Pravda" are un tiraj de 40 000 de exemplare contra * cele 12 000 de exemplare ale ziarului „Luci"), dar muncitorii îşi formează cu mare greutate o intelectualitate *proprie*. Încet şi cu mare greutate.

În general, în Rusia treburile partidului încep în mod vădit să meargă mai bine. Pretutindeni cercurile, grupurile şi organizaţiile muncitoreşti cresc şi se întăresc în mod vizibil. Îşi lărgesc rîndurile. Atît în Ural şi în Sud, cît şi în regiunea Moscova (îndeosebi). În Caucaz se constată o îmbunătăţire (ultimele ştiri indică din nou arestări)...

În rîndurile social-democraţiei se produce, indiscutabil, o înviorare. Au început din nou să vină bani (cîte puţin). O noutate ! Sînt semne de înviorare a organizaţiilor revoluţionare din armată. Dar mişcarea are parcă un alt ritm, cu totul nou.

Ai remarcat, desigur, că Plehanov scrie din nou la „Pravda". A făcut mofturi şi apoi... a revenit. Uf ! că tare capricios mai e ! L-a ajutat pe Maevski (după ianuarie 1912), apoi s-a depărtat de el (august 1912) ; acesta l-a criticat fără menajamente şi acum Plehanov iarăşi îl face de două parale ! ! Kiselev mi-a trimis o lungă scrisoare în care-mi reproşează că-i urgisesc pe menşevicii partinici, cărora, zice el, rău fac cerîndu-le să fie „leniniști". Ce caraghios ! Dar Gr-i crede că asta e o „figură" a lui Plehanov...

O noutate în istoria intrigii : K. Radek a scos o broşură : „Meine Abrechnung" **, îndreptată împotriva lui Tyszka, pe care-l face cu ou şi cu oţet. Mi s-a promis că o să ţi se trimită şi d-tale.

Am citit noua carte a Rosei, „Die Akkumulation des Kapitals" ***. Denaturări cu duiumul ! L-a denaturat pe Marx. Mă bucur foarte mult că şi Panneckoek, şi Eckstein, şi O. Bauer au condamnat-o în unanimitate, aducînd împotriva ei argumentele pe care le-am adus eu în 1899 îm-

* — faţă de. — *Nota trad.*
** — „Darea mea de seamă". — *Nota trad.*
*** — „Acumularea capitalului". — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

potriva narodnicilor. Am de gînd să public un articol despre Rosa în „Prosveşcenie" nr. 4 [197].

Koba a reuşit să scrie un amplu articol (pentru trei numere ale revistei „Prosveşcenie") despre problema naţională. Foarte bine ! Trebuie să luptăm pentru adevăr, împotriva separatiştilor şi a oportuniştilor din rîndurile Bundului şi ale lichidatorilor.

În Rusia se constată o oarecare animaţie : oamenii pleacă din străinătate, ca să activeze acasă, în număr mai mare decît pînă acum.

Troţki, după cît se vorbeşte, e supărat pe ziarul „Luci".

Şi acum trebuie să închei. Multe salutări din partea lui Malinovski şi a celorlalţi.

O caldă strîngere de mînă.

Al d-tale, *Lenin*

Scrisă mai devreme de 29 martie 1913
Expediată din Cracovia la Paris

Publicată pentru prima oară parţial în 1950, în V. I. Lenin, Opere, ed. a 4-a, vol. 35

Se tipăreşte după manuscris

143

CĂTRE REDACŢIA ZIARULUI „PRAVDA"

Pentru Iv. Iv.

Dragi tovarăşi,

Vă mulţumesc foarte mult pentru scrisoarea d-voastră detaliată, care cuprinde comunicări deosebit de preţioase. Scrieţi-ne mai des şi asiguraţi-ne legături cu diferite regiuni.

Faptul că lichidatorii întîmpină „cu ostilitate" apropierea de partid a menşevicilor partinici este foarte important. Trebuie să se adopte în fiecare regiune o rezoluţie în acest sens. Acest fapt dovedeşte, pentru a mia oară, că lichidatorii s-au situat definitiv în afara partidului şi au devenit pentru totdeauna un element antipartinic, că o unificare este posibilă numai împotriva lor (împotriva celor de la „Luci") şi nicidecum cu ei. Dv., după părerea mea, pe bună dreptate aţi acordat o mare importanţă acestui fapt. De

www.dacoromanica.ro

unitate cu lichidatorii nici nu poate fi vorba ; nu poţi să uneşti partidul cu cei ce vor să-l distrugă. Rezoluţia consfătuirii din februarie 1913 cu privire la unitatea de jos ar trebui, cred, să fie multiplicată la hectograf (dacă sînt prea puţine exemplare), adăugîndu-se rezoluţia împotriva ziarului „Luci", cu o enumerare exactă a celor 5 puncte *.

Apoi vreau să spun că împărtăşesc întru totul părerea dv. că campania împotriva celor şapte şi iniţiativa muncitorilor prezintă în acest caz o importanţă deosebită. Grupul celor şapte [198] este format din oameni care oscilează, care se situează în preajma partidului, dar sînt prea puţin partinici. Cu ei putem să încheiem acorduri în cadrul Dumei, pentru a-i îndruma şi a-i face să meargă alături de noi, dar ar fi o crimă să trecem cu vederea lichidatorismul lor, lipsa lor de caracter şi de principialitate. Trebuie să sprijinim şi să intensificăm campania împotriva celor şapte. Acum, cînd „Luci", ziarul lichidatorilor, îşi măreşte formatul (evident cu banii liberalilor, fiindcă el înregistrează un deficit lunar de 1 000 de ruble şi are un tiraj de numai 12 000 de exemplare), campania pentru sprijinirea celor şase deputaţi ai muncitorilor, pentru sporirea abonamentelor la „Pravda", pentru mărirea formatului ei trebuie să devină de zece ori mai intensă. Trebuie să ducem luptă pentru „Pravda" direct în uzine, cerînd să i se asigure mai multe abonamente, să i se smulgă ziarului „Luci" fiecare uzină, să se iniţieze o întrecere între uzine pentru un număr cît mai mare de abonaţi la „Pravda". Victoria principiului partinităţii înseamnă victoria „Pravdei" şi invers. Trebuie să pornim o campanie pentru sporirea tirajului ei de la 30 000 la 50 000—60 000 de exemplare, iar a numărului de abonaţi de la 5 000 la 20 000, şi să urmăm neabătut această cale. În felul acesta vom reuşi să mărim formatul ziarului şi să-i îmbunătăţim conţinutul.

Observaţia dv. că n-avem intelectuali este foarte întemeiată. Şi nici pe viitor n-o să avem. Ei vor fi supliniţi de „Pravda" şi de publicaţiile ilegale. Atîta timp cît nu dis-

* Vezi *V. I. Lenin.* „Cu privire la atitudinea faţă de lichidatorism şi la unitate" şi „Schiţa iniţială a rezoluţiei «Cu privire la atitudinea faţa de lichidatorism şi la unitate»" (Opere complete, vol. 22, Bucureşti, Editura politică, 1963, ed. a doua, p. 288—291 şi 430—439). — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

puneţi încă de mijloace tehnice suficiente, trebuie, cel puţin, să multiplicaţi rezoluţiile şi manifestele la hectograf. Este necesar să hectografiaţi săptămînal, în cîte 30—60 de exemplare, rezoluţiile Comitetului din Petersburg sub formă de directive ; în privinţa acestor rezoluţii ne putem înţelege oricînd prin corespondenţă. Reflectaţi asupra acestei chestiuni. În felul acesta se va întări activitatea ilegală, vor fi mai puţine sacrificii, propaganda va fi generalizată ş.a.m.d.

Rezoluţia adoptată de Comitetul organizaţiei din Petersburg în favoarea celor şase şi împotriva celor şapte este admirabilă [199]. Nu cumva n-aţi multiplicat-o nici măcar la hectograf ? Acest lucru trebuie neapărat să-l faceţi. Tocmai de asemenea campanii avem noi nevoie. Vom căuta să trimitem articole pentru „Izvestiia“ [200]. Comunicaţi-ne care sînt termenele. Spuneţi-ne ce format are acest ziar şi cît de mari trebuie să fie articolele.

L.

Scrisă la 5 aprilie 1913
Expediată din Cracovia la Petersburg

Publicată pentru prima oară în 1923 în culegerea „Din vremea «Zvezdei» şi a «Pravdei» (1911—1914)“. Fascicula III

Se tipăreşte după o copie dactilografiată (obţinută prin perlustrare)

144

CĂTRE L. B. KAMENEV

Dragă L. B.,

Îţi trimit corecturile. Sînt *o sumedenie* de semne de întrebare : am uitat foarte multe lucruri (şi nici nu este de mirare : au trecut de atunci mai bine de zece ani). Luaţi în consideraţie acest neajuns şi faceţi, *cu multă precauţie* şi cu mult tact, o notă din partea redacţiei.

Pentru demascarea unor anonimi *nu era nevoie* de asentimentul lui Plehanov şi al lui Martov. Dacă o să refuze (şi pe d-ta cu siguranţă o să te refuze), o să iasă o boroboaţă, şi totuşi *noi sîntem în drept* şi **avem obligaţia** să dăm în vileag pe anonimii de la vechea „Iskră“ :

www.dacoromanica.ro

acest lucru trebuie făcut cu orice preţ. Şi *trebuia* făcut fără a cere asentimentul cuiva.

Eu şi cu Grigori sîntem de acord să arătăm cine sînt anonimii de la „*Proletarii*“ şi „*Soţial-Demokrat*“ [201].

Îţi trimit o listă de observaţii.

Aşadar, la vară ne vedem. Vă aşteptăm. Am închiriat o vilişoară lîngă Zakopane (la 4—6 ore de Cracovia, gara Poronino) pentru perioada 1.V.—1.X.; avem o cameră pentru dv. Zinovievii stau aproape.

Adu cît mai multe cărţi şi mai ales reviste, care aici nu se găsesc. Anexez *o listă de cele necesare*. O să-ţi comunic eu ce mai trebuie, astfel ca să iei din Paris *tot* ce se poate lua.

Au revoir.

Al d-tale, *Lenin*

P. S. ... Strînge întreaga polemică a lui Aleksinski şi Lunacearski...* şi adu-o aici. Ce părere ai: l-am putea invita pe Aleksinski la „şcoală“ ** ? Gr. e pentru, eu sînt contra. Mai chibzuieşte şi d-ta. N-ai cumva posibilitatea să aranjezi, *cu tactul cuvenit,* un tête-à-tête cu Aleksinski pentru o convorbire *cu caracter general, fără a-i vorbi deocamdată nimic despre şcoală?* Scrie-mi ce-a mai clocit Lozovski în legătură cu grevele.

„*Sovremennîi Mir*“
cu articolul lui Plehanov despre romanul lui Ropşin
„ „ „ „ „ Bogucearski (cartea [despre] ist. Nar. vol.)
„ recenzia lui L. I. Akselrod...
la cartea lui V. Ilin „Materialism şi empiriocriticism“
şi alte articole interesante...

Articole despre lucrările cadastrale şi despre politica agrară a lui Stolîpin.

* Manuscrisul acestui document este în parte deteriorat. Aici şi mai departe cîteva cuvinte n-au fost descifrate. Cuvîntul cuprins în paranteze patrate a fost reconstituit după sens. — *Nota red.*

** Este vorba de şcoala de partid pe care C.C. al P.M.S.D.R. intenţiona s o organizeze la Poronino. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

în „*Russkoe Bogatstvo*“ pe anii 1910—1911 — 1912

și „*Sovremennîi Mir*“
în „*Zavetî*“
„*Severnîe Zapiski*“ [202]. } Pe aceiași ani

Scrisă la 7 aprilie 1913
Expediată din Cracovia la Paris

Se tipărește pentru prima oară, după manuscris

145

CĂTRE L. B. KAMENEV

Dragă L. B.,

Îți trimit *colecția „Proletarii“* (nr. 1—20) pe care ai cerut-o.

Am citit o parte din ea. Să nu uiți ca în broșura d-tale legală (din „Două partide“) [203] să introduci neapărat un întreg capitol despre „socialiștii-populiști“ lichidatori *(Peșehonov*, nr. 7 și 8 din „Russkoe Bogatstvo“, 1906 ; cf. „Proletarii“ nr. 4, „Menșevicii eserilor“ *).

Oamenii au uitat acum *totul*. Cei noi nu știu *nimic*.

Trebuie ca, *pornind de la a.b.c*, să vorbești despre lichidatorism (și despre **„partid legal“**) la socialiștii-populiști.

Al d-tale, *Lenin*

Scrisă la 17 aprilie 1913
Expediată din Cracovia la Paris

Se tipărește pentru prima oară, după manuscris

146

CĂTRE L. B. KAMENEV

Dragă L. B.,

Îți trimit cecul. Din moment ce este vorba să ni se restituie, nu putem să nu dăm, oricît de prost am sta acum cu banii. Ai grijă, neiculiță, și aranjează *încă de pe acum* în

* Vezi *V. I. Lenin*. Opere complete, vol. 13, București, Editura politică, 1962, ed. a doua, p. 392—401. — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

aşa fel, ca, venind încoace, să ţii referate în diferite localităţi. Eu m-am înapoiat astăzi de la Leipzig [204] : *64 de mărci* sînt, oricum, ceva ! Iar dacă ai să ţii referate în cîteva oraşe, o să iasă o sumă mult mai mare.

Astăzi îţi trimit materialele în legătură cu Duma. Trebuie să-i ajutăm pe deputaţi (pe cei 6) *să-şi scrie cuvîntările*. Neapărat. Apucă-te d-ta de treaba asta (la 24. IV *st. v.* se deschide Duma, aşa că trebuie *să te grăbeşti),* şi pune-l şi *pe Aleksinski.* Ai un prilej potrivit : trimite-i prin pneu * o scrisoare, în care să i te adresezi ca unui colaborator al „Pravdei", şi fixaţi o întîlnire. Ar fi de dorit (dar *nu e obligatoriu)* ca cuvîntările să fie trimise prin Cracovia.

Îţi trimit temele.

Caută şi aranjează *neîntîrziat şi* cu toată energia această chestiune. Intră în legătură cu Aleksinski...

Mii de salutări. Al d-tale, *Lenin*

Scrisă mai tîrziu de 26 aprilie 1913
Expediată din Cracovia la Paris

Se tipăreşte pentru prima oară, după manuscris

147

CĂTRE I. E. GHERMAN

Dragă tovarăşe,

În preajma lui 1 octombrie plecăm la *Poronino* (Galizien, adresa : Herrn Ulianow), 4—6 ore de la Cracovia, via „Zakopane". Scrie-ne pe noua adresă.

Îţi mulţumesc pentru foaia volantă a C.C. al dv., pe care mi-ai trimis-o [205]. Discutaţi fără întîrziere şi, după ce vă hotărîţi, comunicaţi-mi dacă vreţi ca, *pentru o extindere a agitaţiei* înainte de deschiderea congresului, să tipăriţi o *platformă* a bolşevicilor (sau a *partiiţilor,* sau a *antilichidatorilor)* letoni.

După părerea mea, ar trebui s-o tipăriţi. Dacă n-aveţi bani, aţi putea s-o multiplicaţi la hectograf.

* — poşta pneumatică. — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

În platformă, după părerea mea, trebuie să se insiste în mod deosebit asupra următoarelor trei puncte :

(1) Lichidatorii au renunţat la tactica *revoluţionară*. Aprecierea momentului actual făcută de ei este (camuflat) liberală. Trebuie explicat acest lucru.

(2) Despre lichidatori ; trebuie reprodus (sau citat în mod amănunţit articolul de fond din nr. 101 al ziarului „Luci") şi arătat muncitorilor letoni adevărul.

(3) Problema naţională. Separatismul şi federalismul bundiştilor, care „i-au cumpărat" pe lichidatori. Prejudiciul pe care-l aduce autonomia naţional-culturală.

N-ar fi mai bine ca grupul dv. să prezinte şi un *proiect de rezoluţii* în aceste probleme ? Sau e mai bine să scrie o *platformă ?* Cum e mai nimerit pentru agitaţia ce trebuie desfăşurată înainte de deschiderea congresului şi în timpul votării delegaţilor ce urmează să participe la congres?

Comunică-mi care e părerea d-tale (şi a prietenilor d-tale). Dacă o să fie nevoie de rezoluţie sau de platformă, noi o să vă putem ajuta să le scrieţi. Care-i termenul ? Cînd se ţine congresul ? [206]

O caldă strîngere de mînă. Al d-tale, *Lenin*

Scrisă înainte de 6 mai 1913
Expediată din Cracovia la Berlin

Publicată pentru prima oară în 1935, în revista „Proletarskaia Revoliuţiia" nr. 5

Se tipăreşte după manuscris

148

CĂTRE G. L. ŞKLOVSKI

Dragă Ş.,

Ţin să-ţi atrag atenţia că mi-am schimbat adresa. Am venit în acest sat de lîngă Zakopane, unde sper că aerul de munte (la o altitudine de aproximativ 700 m) o să-i

www.dacoromanica.ro

facă bine Nadejdei Konstantinovna, care suferă de boala lui Basedow. Unii încearcă să mă sperie : nu mai neglijaţi pînă n-o să se mai poată face nimic ; duceţi-o *numaidecît* la doctorul Kocher de la Berna, care e o somitate de primul rang... Pe de o parte, Kocher e chirurg, şi chirurgilor le place să taie ; se pare însă că aici este vorba de o operaţie extrem de riscantă şi care dă rezultate cu totul îndoielnice... Pe de altă parte, se recomandă aer de munte şi *linişte*. Dar la noi, care ducem o viaţă atît de agitată, „liniştea" e ceva greu de realizat. Iar boala asta e de natură nervoasă. A urmat, timp de trei săptămîni, un tratament cu electricitate. Rezultatul = 0. Totul e ca înainte : şi proeminenţa globilor oculari, şi îngroşarea gîtului, şi palpitaţiile, toate simptomele bolii lui Basedow.

N-ai putea d-ta să capeţi unele informaţii în legătură cu Kocher ? Nu ştiu *cum* trebuie să procedez şi de aceea aş vrea să mă sfătuiesc cu cineva. N-ai putea d-ta să te duci cu cineva, cu un student sau cu un medic, şi să staţi de vorbă cu Kocher ? Sau poate că el n-o să vrea să stea de vorbă fără să vadă bolnava ? Eventual aţi putea sta de vorbă cu el prezentîndu-i o scrisoare din partea medicului care a tratat-o aici (la Cracovia) ? Ţi-aş rămîne foarte îndatorat dacă ai putea să capeţi informaţii serioase *despre* Kocher, la Berna, sau dacă ai sta de vorbă *cu* el (această din urmă soluţie ar fi, desigur, mai bună). Dacă investigaţiile pledează *pentru* plecarea la Berna, scrie-mi, te rog, cînd consultă Kocher, cînd pleacă în vilegiatură şi cum va trebui să ne aranjăm la Berna : la sanatoriu (dacă nu-i prea scump) sau altfel ?

O caldă strîngere de mînă şi mulţumiri anticipate.

Al d-tale, *N. Lenin*

Absender : Wl. Ulianov. *Poronin* (Galizien).

Scrisă la 8 mai 1913
Expediată la Berna

Publicată pentru prima oară în 1925, în revista „Proletarskaia Revoliuţiia" nr. 8

Se tipăreşte după manuscris

www.dacoromanica.ro

149

CĂTRE A. M. GORKI

Dragă A. M.,

Ce se aude cu articolaşul sau povestirea pentru numărul *din mai* al revistei „Prosveşcenie“ ? Îmi scriu cei de acolo că ar putea tipări *10 000—15 000* de exemplare (precum vezi, am făcut progrese !) dacă ar avea ceva semnat de d-ta. Răspunde-mi dacă ai de gînd să trimiţi ceva [207]. Scrierea d-tale va fi retipărită şi în „Pravda“ şi în felul acesta o să aibă 40 000 de cititori. Da... cu „Prosveşcenie“ treaba ar putea să meargă bine, căci — fir-ar să fie ! — nu există *nici o* revistă cu o orientare fermă care să fie scrisă pentru muncitori, pentru *social-democraţi,* pentru democraţia revoluţionară ; nu apar decît publicaţii plicticoase, care nu-s bune de nimic.

Cum o duci cu sănătatea ? Te-ai refăcut ? Ai să te odihneşti bine vara asta ? Ar fi, într-adevăr, necesar să te odihneşti *cum trebuie !*

Eu am necazuri. Soţia mea suferă de boala lui Basedow. Nervii ! Şi eu stau cam prost cu nervii. Ne petrecem vara la Poronino, un sat de lîngă Zakopane. (Adresa mea : Herrn Wl. Ulianow. *Poronin, Galizien.* Austria.) E o regiune frumoasă, cu aer sănătos, situată la o altitudine de circa 700 m. Ce-ar fi să te repezi şi d-ta pînă aici ? O să vină şi nişte muncitori interesanţi din Rusia. Zakopane (care se află la 7 verste de noi) este o cunoscută staţiune climaterică.

Ai citit „Fabulele“ lui Demian Bednîi ? Am să ţi le trimit dacă nu le-ai citit încă. Dacă le-ai citit, scrie-mi cum ţi se par.

Primeşti regulat ziarele „Pravda“ şi „Luci“ ? Cauza noastră progresează, în ciuda tuturor greutăţilor, şi partidul muncitoresc se formează ca partid social-democrat *revoluţionar,* împotriva renegaţilor liberali, împotriva lichidatorilor. O să vie şi pentru noi vremuri mai bune. La noi e astăzi bucurie mare în urma victoriei repurtate de muncitorii din Petersburg asupra lichidatorilor în alege-

www.dacoromanica.ro

rile pentru organele de conducere ale noului sindicat al metalurgiştilor [208].

Dar de Lunacearski „al d-tale" ce mai zici ? ! Frumos îi mai şade ! Pretinde că în cazul lui Maeterlinck avem de-a face cu un „misticism ştiinţific" *... Sau Lunacearski şi Bogdanov nu mai sînt ai d-tale ?

Dar să lăsăm glumele. Îţi doresc *multă sănătate*. Scrie-mi cîteva rînduri. Şi caută de te *odihneşte* cît mai bine.

Al d-tale, *Lenin*

Ulianow. Austria. *Poronin* (Galizien).

Ce părere ai despre numărul jubiliar al „Pravdei" ? [209]

Scrisă în mai 1913, nu mai devreme de 9—10
Expediată la Capri

Publicată pentru prima oară în 1924, în „Culegeri din Lenin", vol. I

Se tipăreşte după manuscris

150

CĂTRE L. B. KAMENEV

Dragă L. B.,

Îţi trimit scrisoarea lui Troianovski [210]. Sînt de părere că nemernicului de Semkovski (îţi trimite Grigori revista „Der Kampf") *trebuie* să-i dăm un răspuns răspicat, iar *nu aşa* cum i s-a dat lui Steklov în „Die Neue Zeit".

Scrie, te rog, un articol scurt, dar ferm şi categoric, despre cei care au trădat şi socialismul şi democraţia, despre ziarul „Luci" şi manevrele lui scizioniste, despre majoritatea muncitorilor, care sînt alături de „Pravda". Dacă oportuniştii austrieci n-o să-l publice, o să-l tipărim noi în raportul pentru congresul din 1914 de la Viena [211]. Sînt categoric împotriva tendinţei de a adopta un ton „pe potriva mîrşăviei" oportuniştilor de la „Die Neue Zeit" sau de la „Der Kampf".

Ce părere ai ?

Al d-tale, *Lenin*

* Este vorba de articolul lui Lunacearski „Dragoste şi moarte (O convorbire de crăciun)". — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

Cred că e bine să ne adresăm celor de la revista „Der Kampf" *fără* să apelăm la Reazanov. Acest „misit cinstit" ar strica toată treaba, ar complica situaţia prin amabilitatea lui exterioară şi prin mîrşăvia lui interioară. E mai bine să ne adresăm lor direct şi să obţinem un răspuns deschis. Iar Reazanov, dacă vrea, n-are decît „să ne ajute" din afară (ceea ce e îndoielnic)... *

Scrisă înainte de 20 mai 1913
Expediată din Poronino la Paris

Se tipăreşte pentru prima oară, după manuscris

151

CĂTRE REDACŢIA ZIARULUI „PRAVDA"

Stimaţi colegi,

Azi am primit, în sfîrşit, toate numerele „Pravdei" din ultimele zile sau, mai exact, din ultima săptămînă. Vă mulţumesc foarte mult şi vă felicit călduros pentru succesul obţinut : după părerea mea, este cert că acum ziarul *s-a pus de-a binelea* pe picioare. S-a produs o îmbunătăţire considerabilă şi serioasă ; să sperăm că ea va fi totodată trainică şi definitivă. Lungimea articolelor lui Plehanov şi numărul cam mare de articole antilichidatoriste (despre care scrie un deputat al muncitorilor) sînt de pe acum chestiuni de amănunt ; în această privinţă nu este greu de făcut o îndreptare, din moment ce ziarul şi-a consolidat situaţia, şi eu cred că activiştii locali îşi vor da numai-decît seama cum trebuie făcută această îndreptare. Am primit, de asemenea, o scrisoare amănunţită din partea unui colaborator (care, din păcate, nu are plăcuta calitate de a fi „deputat") ; ne-am bucurat mult şi l-am felicitat pentru toate succesele obţinute. Se pare că acum (şi numai acum, după aventura lui St—v **) perioada de ezitări a luat sfîrşit... numai să nu fie de deochi !...

Nu vă sfătuiesc să-l puneţi pe Plehanov în faţa unor ultimatumuri : e prea devreme ! ar putea să dăuneze ! ! Dacă

* Manuscrisul acestui document e în parte deteriorat. Aici şi mai departe cîteva cuvinte n-au fost descifrate. — *Nota red.*

** Nu s-a putut stabili despre cine este vorba. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

aveţi de gînd să-i scrieţi, folosiţi un ton cît mai amabil şi mai îngăduitor. În momentul de faţă el este un element preţios, deoarece luptă împotriva duşmanilor mişcării muncitoreşti.

Cît despre Demian Bednîi, continui să fiu *pentru el.* Nu trebuie, amicii mei, să vă legaţi prea mult de slăbiciunile omeneşti ! Talentul este o însuşire rară. El trebuie sprijinit în mod sistematic şi cultivat cu multă grijă. Vă încărcaţi sufletul cu un păcat, cu un mare păcat (de o sută de ori mai mare decît diferitele „păcate" personale, dacă asemenea păcate există...) în faţa democraţiei muncitoreşti, dacă nu veţi atrage un asemenea colaborator talentat şi *nu-l veţi ajuta.* Conflictele care au avut loc sînt lipsite de importanţă, în timp ce problema e serioasă. Gîndiţi-vă la asta !

În ceea ce priveşte mărirea formatului, am trimis nu de mult o scrisoare amănunţită unui coleg de la „Prosveşcenie" ; sper că aţi văzut şi dv. această scrisoare. Şi eu sînt pentru prudenţă în materie de finanţe ; aceleaşi şase pagini (ale actualului supliment) *să aibă o altă prezentare,* cu alt sos, sub alt titlu şi cu alt conţinut : 4 pagini să apară ca supliment de duminică pentru muncitorii înaintaţi + 2 pagini care să apară ca „ziar muncitoresc popular" la preţul de 1 copeică, pentru *masă,* pentru cîştigarea a o sută de mii de cititori, şi care să aibă un conţinut arhipopular. Nu trebuie să luăm drept exemplu un ziar ca „Luci" ; e bine să ne urmăm drumul *nostru,* drumul proletar : 4 pagini pentru *muncitorii* înaintaţi şi 2 pagini (iar *mai tîrziu,* poate, şi 4) pentru *mase,* în vederea unei lupte îndelungate şi perseverente pentru cîştigarea a 100 000 de cititori. Trebuie să pătrundem cît mai adînc în mase şi pe un front cît mai larg, iar nu să ne luăm după nişte fiţuici intelectualiste cum e „Luci".

Încă o dată : salutări, felicitări şi cele mai bune urări !

Al dv., *V. I.*

Un compliment special pentru Vitimski : articolul lui despre presa muncitorească şi democraţia muncitorească, în-

www.dacoromanica.ro

dreptat împotriva liberalilor [212], este **foarte** *reuşit!!* Cît despre „Ideologia" lui Bogdanov, ea este, *fără îndoială*, o erezie, şi eu mă angajez să vă dovedesc acest lucru cu toată precizia ! ! [213]

În ce priveşte creşterea tirajului, ea constituie o bucurie pentru marxişti atunci cînd se datoreşte unor articole *marxiste*, iar nu unor articole îndreptate *împotriva marxismului*. Noi vrem să avem un ziar care să fie expresia ideologiei noastre, şi toţi colaboratorii şi cititorii „Pravdei" vor acest lucru ; vrem un ziar marxist, iar nu machist, nu-i aşa ?

P. S. Adresa nu e Paronen, ci *Poronin* (Galizien), şi pe banderolă trebuie *adăugat* neapărat : *via Varşovia—Granica—Zakopane.*

Scrisă în mai 1913,
nu mai devreme de 25
Expediată la Petersburg

Publicată pentru prima oară în 1933, în „Culegeri din Lenin", vol. XXV

Se tipăreşte după manuscris

152

CĂTRE C. HUYSMANS

Scumpe tovarăşe Huysmans,

De cîtăva vreme, funcţia de casier al fracţiunii social-democrate din Duma a IV-a o exercită Muranov. El publică în ziarele social-democrate din Petersburg dări de seamă cu privire la sumele primite de fracţiune. După cum scrie în ziare, încă de la începutul grevei generale din Belgia muncitorii ruşi fac colecte „pentru muncitorii belgieni" [214]. De pildă, în nr. 101, 102, 109 şi 116 ale ziarului „Pravda" au fost publicate dări de seamă sub semnătura lui Muranov, care a primit pentru muncitorii belgieni aproape 500 de ruble, colectate de muncitorii ruşi din toate colţurile Rusiei. Nu mă îndoiesc că cei 800+700 de franci pe care i-aţi

www.dacoromanica.ro

primit au fost strînşi de muncitorii ruşi pentru muncitorii belgieni. Am să-i scriu lui Muranov şi, dacă aceste sume au o altă destinaţie (ceea ce e foarte puţin probabil), am să vă comunic.

[O variantă a scrisorii *]

E foarte probabil că cei 1 500 de franci, despre care este vorba, au fost strînşi de muncitorii ruşi *pentru muncitorii belgieni.* Asemenea colecte s-au făcut încă de la începutul grevei generale din Belgia. Listele sînt publicate în ziarele noastre social-democrate sub semnătura lui *Muranov,* care în prezent îndeplineşte funcţia de casier al fracţiunii social-democrate din Duma a IV-a de stat. Am să-i scriu lui Muranov şi am să-l rog să lămurească lucrurile.

*[Notă de colectele de bani pentru muncitorii belgieni **]*

Colecte pentru belgieni

	1 500 frs. = aprox. 600 de ruble	
„Pravda" nr. 116	36,30	42,10
	5,80	
nr. 109	24,60	136,99
	18	
	1,60	
	16,45	
	53,24	
	1,40	
	7,25	
	6,30	
	8,15	
nr. 102	132,16	291,99
(sîmb. 4. V. 1913) nr. 101	159,83	
		471.08

Scrisă mai tîrziu de 4 iunie 1913
Expediată din Poronino la Bruxelles

Publicată pentru prima oară în 1960, în revista „Voprosî Istorii KPSS" nr. 5

Se tipăreşte după manuscris
Tradusă din limba franceză

* Mai jos se tipăreşte textul care a fost scris pe marginea scrisorii precedente. — *Nota red.*

** Această notă, în limba rusă, a fost făcută pe dosul scrisorii — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

Casa din Poronino în care a trăit Lenin în vara anilor 1913 şi 1914

www.dacoromanica.ro

153

CĂTRE I. RUDIS-GHIPSLIS

Dragă tovarăşe,

Proiectul de platformă l-am trimis ieri lui Gherman *, la Berlin.

Extrasul din articolul lui Berzin [215], pe care mi l-ai trimis, dovedeşte că el e un împăciuitorist tare nătăfleţ. Trebuie să strîngi în jurul d-tale oameni statornici şi în stare să se orienteze, căci cei de felul lui Berzin nu fac, *de fapt*, decît să-i ajute pe *lichidatori*. Ei sînt nişte valeţi ai lichidatorilor.

Trimite-ne o traducere (în limba rusă sau germană, cum îţi vine mai uşor) a *întregului* articol al lui Berzin.

E neapărat necesar să dai lui Berzin un răspuns *amănunţit* şi *drastic*.

Multe salutări. Al d-tale, *Lenin*

Deocamdată, primind de la d-ta doar un mic extras, nu pot să spun împotriva lui Berzin decît următoarele:

Berzin încearcă să prezinte lucrurile ca şi cum „bolşevicii", sau, mai bine zis, conferinţa din ianuarie 1912 a P.M.S.D.R., ar săvîrşi o sciziune prin încălcarea hotărîrii de la Stockholm. Prin aceasta Berzin dovedeşte pur şi simplu că vorbeşte *în necunoştinţă de cauză*. El *nu ştie* ce prevede hotărîrea de la Stockholm.

Congresul de la Stockholm *nu* a aprobat federaţia. El a aprobat *un acord* cu naţionalii (cu polonezii, letonii şi Bundul) [216].

Acest acord preconiza unificarea cu naţionalii în organizaţiile locale. De ce Berzin trece cu vederea acest lucru? Din ignoranţă sau din dorinţa de a-i camufla pe lichidatori?

Dovadă: hotărîrea adoptată de *partid* la conferinţa din decembrie *1908* (adică la doi ani şi jumătate după congresul de la Stockholm).

* Vezi V. I. Lenin. „Proiect de platformă pentru congresul al IV-lea al social-democraţiei din Ţinutul leton" (Opere complete, vol. 23, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 215—224. — *Nota trad.*).— *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

Această hotărîre sună astfel (vezi p. 46 din broşura „Conferinţa generală a P.M.S.D.R." din decembrie 1908) :

(pct. 1) „Conferinţa invită C.C. să ia măsuri pentru realizarea unificării organizaţiilor *locale*... unde pînă în prezent, *contrar hotărîrii congresului de la Stockholm*, ea n-a fost efectuată",

(pct. 2) „această unificare trebuie să aibă la bază principiul *unităţii*". Conferinţa „se pronunţă *cu hotărîre împotriva* adoptării principiului *federalismului* ca bază a unificării" [217].

După toate acestea, ce se poate spune despre neruşinarea lui Berzin, care susţine că congresul de la Stockholm a aprobat federaţia ? ?

Berzin denaturează lucrurile !

Neînfăptuind unitatea, aplicînd principiul federalismului *împotriva hotărîrii partidului*, bundiştii *nu* au respectat hotărîrea adoptată de congres şi de partid.

Conferinţa din ianuarie îi condamnă pe bundişti şi dezaprobă federaţia [218]. Dacă Comitetul Central leton *(împotriva* dorinţei exprimate de conferinţă, care *l-a invitat)* n-a participat la lucrările ei, asta este vina *lui*.

Berzin îi apără pe lichidatorii scizionişti şi pe bundişti, susţine *federaţia* **împotriva hotărîrii partidului.**

Scrisă înainte de 7 iunie 1913
Expediată din Poronino la Berlin

Publicată pentru prima oară în 1935, în revista „Proletarskaia Revoliutiia" nr. 5

Se tipăreşte după manuscris

154

CĂTRE I. RUDIS-GHIPSLIS

7. VI. 1913

Dragă tovarăşe,

Am primit şi am citit traducerea *întregului* articol al lui Berzin.

Articolul *e bun*, afară de pasajul care mi-a provocat atîta indignare. Dar eu te-am rugat chiar atunci, *imediat*,

www.dacoromanica.ro

să-mi trimiţi *întreg* articolul, arătînd prin aceasta că consider necesar să-l cunosc *în întregime*. Ocărîndu-l amarnic pe Berzin pentru o parte din articolul său, eu te-am rugat să-mi trimiţi *întreg* articolul. De aci reiese că te-ai cam *pripit* făcîndu-i cunoscută lui Berzin observaţia, plină de indignare, prilejuită de o parte din articolul lui.

Berzin mi-a trimis o scrisoare în care spune că, probabil, am fost greşit informat. (Fireşte, dacă cunoşti numai *o parte* din articol, *nu poţi* să fii bine informat despre *întregul* lui cuprins !)

Citind *întreg* articolul, încep să mă conving că Berzin *nu poate fi pus alături de Braun*. Repet, articolul lui Berzin e *b u n ;* citindu-l, începi să-ţi dai seama că divergenţele dintre noi şi el (în legătură cu aprecierea hotărîrii de la Stockholm etc.) au mai degrabă un caracter particular. Mă îndoiesc că ar fi cazul să deschidem chiar acum o discuţie în presă pe marginea acestei divergenţe. Totul arată că Berzin se apropie de noi şi o să se alăture nouă.

Dacă ai trimis deja răspunsul (pentru presă) dat lui Berzin, te sfătuiesc *s ă-l r e ţ i i* şi să mi-l trimiţi : vreau să ne mai consultăm.

Răspunde-mi cît de curînd ce ai făcut cu schiţa mea de platformă.

O caldă strîngere de mînă.

Al d-tale, *Lenin*

Expediată din Poronino la Berlin

Publicată pentru prima oară în 1935, în revista „Proletarskaia Revoliuţiia" nr. 5

Se tipăreşte după manuscris

155

CĂTRE L. B. KAMENEV

Dragă L. B.,

Am uitat să adaug că în „Prosveşcenie" n-am scris şi nu voi scrie nimic despre consfătuirea cu liberalii.

www.dacoromanica.ro

Scrie d-ta pe această temă. Ea trebuie să fie bine chibzuită pe bază de documente, să fie amplificată şi să devină o lozincă. Încearcă d-ta să faci acest lucru !

Al d-tale, *V. U.*

Scrisă la 8 iunie 1913
Expediată din Poronino la Paris

Se tipăreşte după manuscris

156

CĂTRE GRUPUL BOLŞEVIC DIN CONDUCEREA SINDICATULUI MUNCITORILOR METALURGIŞTI

Dragi prieteni,

Am primit ambele scrisori, pentru care vă mulţumim. O să vă ajutăm bucuroşi cu tot ce ne stă în putinţă. Nu e cazul să scriem instrucţiuni speciale. Zilele acestea vom publica o serie de articole pe această temă, scrise de Gr. Căutaţi să faceţi în aşa fel ca ele să fie reproduse în revista „Metallist". Pe cît vom putea, vom scrie şi pentru această revistă. Este necesar ca ei să plătească un onorar ; în felul acesta, cercul colaboratorilor se va lărgi numaidecît. Pe cît se pare, zilele acestea o să se ţină o nouă şedinţă, care o să fie hotărîtoare. Nişte tovarăşi ne scriu că lichidatorii îşi adună toate forţele pentru a da o bătălie decisivă ; se înţelege că ai noştri nu dorm şi nu lasă lucrurile în voia întîmplării. E vorba aici de ceva extrem de important şi de serios. Poziţiile care au fost cucerite trebuie menţinute cu orice preţ [219]. În această luptă sîntem cu tot sufletul alături de dv. Dar de ce aţi lăsat să fie ales ca secretar un lichidator ? [220] Şi ce mai e şi cu comisia de asigurări ? Aşteptăm scrisori. Informaţi-ne totdeauna despre ce trebuie să scriem acolo. Ţineţi-ne la curent cu tot ce se petrece. Din tot sufletul vă dorim succes.

Scrisă la 16 iunie 1913
Expediată din Poronino la Petersburg

Publicată pentru prima oară în 1960, în revista „Istoriceskii Arhiv" nr. 2

Se tipăreşte după o copie dactilografiată (obţinută prin perlustrare)

www.dacoromanica.ro

157

CĂTRE REDACŢIA ZIARULUI „PRAVDA"

Stimaţi colegi,

Abia azi, 16. VI. 1913, am primit numerele din „*P r a v d a*" apărute în format mărit şi mă grăbesc să felicit pe membrii redacţiei şi pe colaboratori [221]. Vă urez mult succes. Principalul lucru în momentul de faţă este, după părerea mea, să nu scăpăm din vedere că trebuie *să ducem lupta pentru cîştigarea a 100 000* de cititori. Pentru aceasta e necesar (1) să scoatem mici suplimente duminicale, cît se poate de populare, la preţul de 1 copeică. Scrieţi-ne neapărat ce părere aveţi despre asta şi totodată trimiteţi-ne unele *date* de ordin bugetar : cît *a c o s t a t* mărirea formatului ? şi la cît se ridică *în prezent* cheltuielile pe lună, *cu cît* au crescut în raport cu cele din trecut ? În momentul de faţă, primejdia cea *m a r e* (şi singura primejdie) pentru „Pravda" este să piardă pe cititorul de *masă*, să piardă poziţiile pe care le deţine în lupta pentru cîştigarea acestui cititor.

Aceasta e prima problemă concretă şi v-aş ruga foarte mult să-i faceţi cunoscut editorului *toate* problemele concrete, iar mie să nu uitaţi să-mi trimiteţi răspuns.

(2) În chestiunea zilei de lucru de 7 ore pentru funcţionarii de la poştă etc., redacţia a făcut în mod vădit o greşeală. Cu toţii sîntem supuşi greşelii şi, propriu-zis, aici nu e încă nimic deosebit de grav. Dar, *perseverînd* în această greşeală, redacţia, *pentru multă vreme,* dacă nu pentru totdeauna, lasă să persiste unele nemulţumiri, îşi strică reputaţia şi îşi înrăutăţeşte situaţia atît în Rusia, cît şi în Europa. Am fost nespus de bucuros să aflu din scrisoarea trimisă de secretar că *nu* toţi membrii redacţiei au apărat această poziţie greşită. Vă rog stăruitor să reexaminaţi problema şi să adoptaţi o altă poziţie *în presă* (publicînd articolul lui G. Z. fără semnătură, ca *d i n p a r t e a r e d a c ţ i e i).* E suficient ca, în introducere la articolul lui G. Z., să tipăriţi doar două rînduri : „Examinînd din nou problema, redacţia a ajuns la următoarea concluzie", sau : „Examinînd din nou problema, într-o şedinţă mai largă a

www.dacoromanica.ro

redacţiei, împreună cu colaboratorii", ceea ce este mai puţin reuşit *decît simplu* **„examinînd din nou"** [222].

Mincinoşii de la ziarul „Luci" o să ţopăie *niţel* de bucurie citind o asemenea rectificare, dar numai o *falsă* pudoare ne-ar putea împiedica s-o publicăm. Ar fi o situaţie de o mie de ori mai proastă dacă „Luci" ar putea *mereu* să invoce această greşeală. O greşeală îndreptată dispare, în timp ce una neîndreptată rămîne ca o rană care supurează. În asemenea cazuri trebuie să ai curajul să te hotărăşti pentru operaţie chiar de la început. Altfel, se-nţelege, n-o să fie de loc plăcut cînd o serie de prieteni ai „Pravdei" — atît din rîndurile diferiţilor publicişti, cît şi de la *organele de presă* — se vor dezice de poziţiile ei.

Vă rog foarte mult să discutaţi toate acestea şi să-mi scrieţi cîteva rînduri fără întîrziere.

(3) Despre I. K. am mai scris o dată. Articolul lui despre Alekseenko este minunat. Şi, fireşte, autorul poate să vă dea în mod regulat astfel de articole. Dar dv. nu-i plătiţi, şi asta-i de-a dreptul scandalos !! Mi-a scris că n-o să vă mai trimită nimic. Sper că nu v-aţi gîndit că o mărire a formatului o să ceară *noi* cheltuieli *numai* pentru hîrtie şi tipar. V-aţi gîndit, desigur, şi la o creştere inevitabilă a cheltuielilor pentru *colaborări*. Şi primul căruia trebuia să-i plătiţi este I. K. În prezent el n-are din ce trăi. *Nu putem* să pierdem un colaborator care lucrează şi pentru „Pravda", şi pentru „Prosveşcenie". De aceea vă sfătuiesc în modul cel mai stăruitor să adoptaţi imediat hotărîrea ca lui I. K. să i se plătească 75 (şaptezeci şi cinci) de ruble pe lună. Această sumă reprezintă un minimum pentru un colaborator permanent al ziarului şi al revistei. Gîndiţi-vă şi la rubrica de critică literară, care la noi, în general, şchioapătă ; or, fără o asemenea rubrică un ziar „mare" e o imposibilitate.

Vă rog foarte mult să daţi un răspuns imediat în legătură cu această chestiune. Scrisoarea primită de la I. K. are un ton ultimativ, şi eu consider de datoria mea să previn atît redacţia, cît şi pe editorul *„Pravdei"*, că încă nu cunosc pe cineva care să considere posibilă apariţia ziarului în proporţii mai ample dacă se loveşte de refuzul unui astfel de colaborator.

www.dacoromanica.ro

(4) Articolul lui Vitimski din nr. 123 este, după părerea mea, deosebit de reuşit. Îl felicit pe autor. Iar traducerea lui *Stal* trebuie, cred eu, să fie retipărită ; e bună ! [223]

[Alăturat vă trimit răspunsul pentru Vitimski *, pe care mi se pare că trebuie să-l citiţi şi dv. (n-am înţeles dacă scrisoarea lui are un caracter *personal* ; eu cred că nu).]

(5) După cum ni s-a comunicat, în redacţie se află *de o lună de zile* o scrisoare a lui Aleksinski în legătură cu „Problemele litigioase" **. O asemenea atitudine e de neînţeles pentru mine ! ! Redacţia, pe cît se pare, *nu cunoaşte* situaţia, *nu cunoaşte* istoricul grupului „Vpered" şi a comis *o greşeală* în cazul d-lui *Bogdanov* (dar despre asta altă dată). De ce n-aţi trimis aici scrisoarea lui Aleksinski ?? Acest lucru este neapărat necesar, ca să ne putem sfătui cu privire la *singurul* „vperedist" care s-a gîndit să se ridice împotriva detestabilului empiriomonism şi a altor asemenea mîrşăvii care fac de ruşine partidul proletar. Iar redacţia, publicînd scrisorile mincinoase ale lui Bogdanov [224], *îngreuiază* organizarea unei consfătuiri comune în legătură cu Aleksinski ; poate că nici scrisoarea lui nu e bună de nimic, dar *trebuie să ne sfătuim*. De aceea vă rugăm foarte mult să ne trimiteţi numaidecît această scrisoare şi, în general, să ne trimiteţi orice scrisori de acest fel.

(6) În legătură cu incidentul cu d-l Bogdanov vă trimit separat o adresă către colegiul de redacţie şi către editorul „Pravdei" ***. Problema aceasta este extrem de serioasă. Nu-mi face de loc plăcere să iau atitudine în presă împotriva redacţiei „Pravdei" — prea mult timp am lucrat împreună —, dar consider că sprijinirea otzovismului e un păcat *de o sută* de ori mai mare decît sprijinirea lichidatorismului, şi nu numai un păcat mai mare, dar chiar un lucru necinstit. Iar eu, sincer vorbind, n-o să pot să nu iau atitudine şi în presă împotriva acestui sprijin, care, prin publicarea scrisorii d-lui Bogdanov, a devenit evident. Dacă e o gafă, s-o îndreptăm ; iar dacă nu e, să ne războim.

---

* Vezi volumul de faţă, p. 214—217. — *Nota red.*

** Vezi *V. I. Lenin*. Opere complete, vol. 23, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 69—94. — *Nota trad.*

*** Vezi *V. I. Lenin*. „Despre d-l Bogdanov şi grupul «Vpered» (Pentru colegiul redacţional al ziarului «Pravda»)" (Opere complete, vol. 23, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 261—263. — *Nota trad.*). — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

Trimiteţi-ne scrisoarea lui Aleksinski. Este foarte important. El discută prieteneşte, iar dv. ... i-l serviţi pe Bogdanov ! !

(7) Am primit banii pe aprilie. Urmează să mi-i trimiteţi pe cei pentru luna *mai.* Vă rog foarte mult să nu întîrziaţi. (Am mare nevoie de ei pentru tratamentul soţiei, pentru operaţie.)

Al dv., *V. I.*

Tare mi-e teamă că l-aţi făcut pe Plehanov să se îndepărteze de noi ! ! Potresov minte şi împroaşcă cu noroi. Şi dv. vreţi să-l faceţi pe Plehanov să tacă ? ? Ar fi o greşeală ireparabilă [225].

Multe mulţumiri pentru promisiunea de a-mi trimite numerele lipsă din „*Pravda*“ şi din „Luci“. Numai că pomeniţi o dată greşit un număr în loc de *nr. 8* (numărul opt) pe 1912 (una mie nouă sute doisprezece). Vă rog foarte mult să-mi trimiteţi acest nr. 8 (1912). El a fost *înapoiat* redacţiei în 180 de exemplare din cele confiscate.

Scrisă la 16 iunie 1913
Expediată din Poronino la Petersburg

Publicată pentru prima oară în 1933, în „Culegeri din Lenin“, vol. XXV

Se tipăreşte după manuscris

158

CĂTRE M. S. OLMINSKI

Tovarăşului Vitimski

Scumpe coleg,

În primul rînd, ţin să te felicit pentru două articole ale d-tale, *deosebit* de reuşite după părerea mea : cel despre liberali şi despre consfătuirea ziarelor „Pravda“ şi „Luci“ cu redactorii liberali şi cel despre „Pravda“, apărut în nr. 123.

În chestiunea An şi Vlasov, pe care o ridici d-ta, nu putem fi de acord. După părerea mea, d-ta te referi la ceea

www.dacoromanica.ro

ce e *la suprafaţă*, la ceea ce se află deasupra şi sare imediat în ochi, şi înclini să treci cu vederea ceea ce este mai important, ceea ce este esenţial. Acest procedeu este cît se poate de primejdios.

An şi Vlasov „atacă redacţia ziarului «Luci»", scrii d-ta, şi consideri că noi „nu profităm de această situaţie".

N-ai dreptate. An şi Vlasov *acceptă ceea ce este esenţial* în ce scrie „Luci", şi anume lozinca „luptei pentru un partid legal" sau lozinca păcii (sau unităţii) cu lichidatorii. Or, tocmai *asta-i esenţial*. Şi tocmai de asta au nevoie cei de la „Luci". Iar ziarul lor *nu* vrea să treacă drept un organ al lichidatorilor, ci drept un organ care e *şi* al lichidatorilor, *şi* al partiiţilor. O asemenea mistificare nu trebuie îngăduită. O asemenea mistificare este mai periculoasă ca orice. Pe ea se sprijină întreaga aventură a lui Troţki şi Semkovski.

Totodată, nu prea ai dreptate cînd spui că noi „nu profităm de această situaţie". *Cum* anume să profităm? Nu cumva recunoscînd că An şi Vlasov „atacă redacţia ziarului «Luci» şi susţin că linia Pravdei e justă"?? Asta ar fi inexact. Tocmai cu ceea ce este *esenţial* în poziţia „Pravdei" An şi Vlasov sînt în dezacord, şi ori îl resping (An), ori nu l-au înţeles (Vlasov).

Sau să profităm de situaţie în sensul că am considera lichidatorismul lui Sedov drept un *fapt*, recunoscut *nu numai de adversarii*, dar şi de partizanii ziarului „Luci"? Un asemenea procedeu ar fi just. Dar acest lucru a fost făcut, printre altele, şi în articolul meu („Probleme litigioase", partea a III-a, „Pravda" nr. 110) *.

„Pe adversari trebuie să-i dezbini, iar nu să-i uneşti", scrii d-ta pe un ton de reproş la adresa lui V. I., care, lipsit de tact, îi „uneşte".

Permite-mi să spun cîteva cuvinte în apărarea mea.

Pe adversari trebuie să-i dezbini, iar nu să-i uneşti, acesta e un adevăr indiscutabil. Bine, dar dacă adversarilor *le convine* să facă **impresia** că sînt „dezbinaţi", că au printre ei nu numai pe lichidatori, dar „şi" pe letoni, „şi"

* Vezi *V. I. Lenin.* Opere complete, vol. 23, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 79—82. — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

pe Troţki, „şi" Bundul, „şi" pe An ? ? Tocmai acest lucru *esenţial* din tactica lichidatorilor nu l-ai văzut d-ta, poate pentru că n-ai citit şi n-ai auzit totul despre conferinţa din august. Dar tocmai aici e întregul *miez*, întreaga *esenţă* a tacticii de „salvare" a lichidatorilor, adică de salvare a *libertăţii* minciunii lichidatoriste şi a liberalismului, pentru a influenţa *dinăuntru* partidul.

Numai aşa se mai poate face încercarea de a-i salva pe lichidatori. Şi abilul diplomat An (după care îşi tîrîie paşii un băieţandru necopt ca Vlasov) face un joc *foarte abil*. Nu-l cunoşti pe An ! Eu însă ani de-a rîndul am studiat diplomaţia lui şi ştiu cum trage el pe sfoară *întregul Caucaz!!* An are într-adevăr talent diplomatic (îl cunosc din 1903), dar, din păcate, el este rău orientat. An vrea să creeze impresia că este împotriva ziarului „Luci" şi în felul acesta să-l salveze ! ! Acest lucru este clar pentru cei ce cunosc bine istoria partidului, în special pe cea din *ianuarie* 1910 şi *august* 1912 ! ! An l-a dascălit pe Dan pentru nişte fleacuri, însă i-a cedat într-o chestiune esenţială (*lozinca* luptei pentru un partid legal), din dorinţa de a arăta „alor săi" că *şi el* e împotriva lichidatorilor. *Nu există* greşeală mai nefastă decît aceea de a te lăsa prins în această cursă a lui An. D-ta (cum e şi firesc) *nu cunoşti* substratul atitudinii adoptate de Troţki, An, Bundul, Braun etc. faţă de ziarul „Luci" ; eu însă îl cunosc. În nici un fel nu-i poate cineva *ajuta* mai bine pe lichidatori decît recunoscîndu-l pe *An* drept antilichidatorist. Acesta-i un lucru cert. Or, An reprezintă pentru ei singurul *sprijin* „serios". Acesta este, de asemenea, un lucru cert. Îţi trimit o caldă strîngere de mînă şi urări de sănătate şi de voie bună. Scrie-mi, îmi face totdeauna multă plăcere să tăifăsuiesc niţel cu d-ta.

Al d-tale, *V. I.*

P. S. Am auzit că la Petersburg umblă zvonul că An (împreună cu Ciheidze) „a încercat să-i smulgă" lui Dan ziarul „Luci"... şi nu l-a smuls. Eu cred că numai de *ochii lumii* a încercat să-l smulgă şi a terminat, *în aparenţă, printr-un compromis,* iar în realitate prin a se preda lui Dan ! ! Dan

www.dacoromanica.ro

este o baterie de artilerie a inamicului, care e prost camuflată. An este tot o baterie a aceluiaşi inamic, dar abil camuflată. Te asigur că ştiu acest lucru din experienţă.

Scrisă la 16 iunie 1913
Expediată din Poronino la Petersburg

Publicată pentru prima oară în 1930, în V. I. Lenin, Opere, ed. 2—3, vol. XVI

Se tipăreşte după manuscris

159

CĂTRE L. B. KAMENEV

Dragă L. B.,

Atîta timp cît nu ne-am certat (şi sper că n-o să ne certăm) — — — o spun în glumă — dintr-un motiv „deosebit şi neplăcut", să vorbim niţeluş despre altceva.

Alăturat îţi trimit o scrisoare de la Biroul socialist internaţional. O să se ocupe Comitetul organizaţiei din străinătate de treaba asta sau nu ? Dacă o să se ocupe, atunci să mă anunţe *oficial*. Dacă nu, trimite-mi înapoi scrisoarea.

Comunică Comitetului organizaţiei din străinătate : a fost sustrasă (sau obţinută într-un fel oarecare) o adresă prin care jandarmii fac cunoscut că un oarecare *Polonski*, care a plecat în mod legal din Rusia, va fi arestat la întoarcere.

Dacă e cu putinţă, să comunice C.O.S. tuturor acest lucru şi să încerce să-l găsească pe Polonski. Mai mult decît atît nu ştiu.

Despre Aleksinski am scris celor de la „Pravda" şi i-am rugat să-mi trimită scrisoarea lui *. În legătură cu minciuna ticluită de d-l Bogdanov, le-am trimis o scrisoare plină de mînie şi le-am cerut, pe un ton ultimativ, s-o publice. Să vedem ce o să facă. Altfel o s-o trimit la „*Prosveşcenie*". ((Am scris celor de la „*Prosveşcenie*" şi despre articolul d-tale : *eu sînt întru totul de acord* în ce priveşte organizarea unei consfătuiri a liberalilor şi a celor de la „Pravda" cu redacţia ziarului „Luci".))

* Vezi volumul de faţă, p. 213—214. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

În ce-l priveşte pe Aleksinski, propun ca problema să fie pusă deschis şi sincer, tovărăşeşte. Vii să te sfătuieşti cu noi ce atitudine să iei *împotriva* lui Lunacearski ? Bon ! Mais alors de deux choses une * : *ori* să iei atitudine în presă **atît** împotriva aripii filozofice (c'est déja fait **), **cît şi** împotriva celei **otzoviste** a grupului „*V p e r e d*", adică să declari că în acest grup a existat şi o tendinţă filozofică reacţionară, şi o tendinţă politică *a n a r h i s t ă*. Eu (Aleksinski) sînt bucuros că am scăpat de ele.

În acest caz putem să încheiem un bloc cinstit. Fără să mai pomenim de vechile zîzanii, vom fi *bucuroşi* că am cîştigat un colaborator (de o sută de ori *m a i p u ţ i n* valoros decît Plehanov) atît pentru „Pravda", cît şi pentru „Prosveşcenie".

Ori ai unele şovăieli ? În acest caz, mergi de unul singur. Ai să fii un colaborator *ocazional*, iar noi ne spălăm pe mîini.

Să nu facem diplomaţie cu el. Să-i vorbim deschis. Acest lucru e neapărat necesar.

Al d-tale, *Lenin*

P. S. Pe la 20 iunie plec cu N. K. la *B e r n a :* vom fi acolo pe ziua de 27. Probabil că are să fie operată.

P. S. Huysmans a desemnat pe delegaţii polonezi din opoziţie fără să spună că sînt polonezi ! ! ! Iar pe d-ta (+ eu, + Plehanov ! !) te-a trecut drept reprezentant în B.S.I. (Vezi ultimul Bulletin ! [226])

P. P. S. Am scris deja celor de la „Pravda" în legătură cu retribuirea d-tale ***. Astăzi am să le scriu să-ţi dea 75 de ruble, aşa cum spune şi Grigori în scrisoarea lui.

Scrisă la 16 iunie 1913
Expediată din Poronino la Paris

Se tipăreşte pentru prima oară, după manuscris

---

* — Foarte bine ! Dar atunci una din două. — *Nota trad.*
** — ceea ce s-a şi făcut. — *Nota trad.*
*** Vezi volumul de faţă, p. 212. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

160

CĂTRE DEPUTAŢII BOLŞEVICI DIN DUMA A IV-A DE STAT *

Dragi prieteni,

După părerea noastră, aţi făcut o greşeală încurcîndu-vă cu Fedor **. Probabil că din asta n-o să iasă altceva decît intrigi. Trebuia să publicaţi o dare de seamă proprie [227]. Acum însă trebuie să porniţi de la un fapt împlinit. În actuala situaţie trebuie înainte de toate să insistaţi *asupra necesităţii unei egalităţi depline*, şi în primul rînd să propuneţi o rezoluţie formală, cam în felul acesta : „Cooperativa hotărăşte ca la întocmirea dării de seamă să nu se admită nici un fel de majorizare a unui curent de către celălalt şi ca ambele curente (grupul celor şase şi grupul celor şapte) să se bucure de deplină egalitate în toate privinţele ; cu alte cuvinte, comisia să fie alcătuită dintr-un număr egal de membri, iar pasajele controversate să fie redactate pe bază de înţelegere şi nu prin majorizare. Dacă la sfîrşitul dării de seamă vor fi reproduse cuvîntări ale deputaţilor, alegerea acestor cuvîntări să se facă tot pe bază de înţelegere". O asemenea rezoluţie este necesară. Altfel comisia va fi formată din părţi egale, iar apoi, cu o majoritate de un vot, cooperativa va confirma ceea ce va propune lichidatorul. În cazul că Feodora ar respinge o asemenea rezoluţie, vă recomandăm să declaraţi în mod oficial că, întrucît ea nu vrea să admită egalitatea, dv. vă rezervaţi deplina libertate de acţiune. Totodată puteţi propune cu acest prilej un candidat din partea dv.

Vă trimitem alăturat un conspect de teze foarte sumar :

1) Campania electorală. Împrejurările în care s-a desfăşurat ea. Rezultatele obţinute de social-democraţi. Platforma social-democraţilor, ziua de muncă de 8 ore, confiscarea pămînturilor moşiereşti, democratizare deplină.

2) Componenţa fracţiunii social-democrate. Constituirea ei. Cazul Jagiello [228]. (Expunerea punctului de vedere al

* Scrisoarea a fost trimisă pe adresa lui N. I. Podvoiski. — *Nota red.*

** Fedor (Feodora) — denumire convenţională dată părţii menşevice a fracţiunii social-democrate din Duma a IV-a de stat. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

grupului celor şase şi al grupului celor şapte. Menţionarea protestelor formulate.)

3) Platforma politică a fracţiunii şi primele ei manifestări. Declaraţia. Menţiunea că grupul celor şase respinge autonomia naţional-culturală ; menţiunea că largi pături ale muncitorimii au aprobat tocmai... lozincile cuprinse în declaraţie. O caracterizare a situaţiei politice a social-democraţiei.

Principalele lozinci rămîn : ziua de muncă de 8 ore, confiscarea pămînturilor moşiereşti, democratizare deplină.

4) Interpelările fracţiunii.

5) Fracţiunea şi bugetul.

6) Fracţiunile burgheze din Dumă ; criticarea vehementă a acestora şi a liberalilor (discursurile lui Maklakov, ale octombriştilor, ale ultrareacţionarilor).

7) Muncitorii şi fracţiunea. Mandate, apeluri, comentarii, material pentru interpelări, ajutor bănesc reciproc ş.a.m.d.

8) Imunitatea parlamentară (cazul Petrovski) [229].

Divergenţele interne ; fiecare parte îşi expune separat punctul ei de vedere, rezervîndu-se pentru amîndouă un număr egal de pagini. Vor fi reproduse articolele publicate în presă de către ambele părţi. O enumerare a rezoluţiilor adoptate de muncitori, atîtea cîte sînt. Un supliment. Sarcinile cele mai importante.

Aşteptăm veşti. Am închiriat vile *.

Scrisă la 17 iunie 1913
Expediată din Poronino la Petersburg

Publicată pentru prima oară în 1924, în revista „Krasnaia Letopisi" nr. 1

Se tipăreşte după o copie dactilografiată (obţinută prin perlustrare)

161

CĂTRE V. M. KASPAROV

Dragă tovarăşe,

Am primit şi am citit articolul d-tale. Tema, după părerea mea, este bine aleasă şi corect expusă, însă textul nu

* Este vorba de un sediu pentru şcoala de partid pe care C.C. al P.M.S.D.R. intenţiona s-o înfiinţeze la Poronino. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

este de ajuns de cizelat din punct de vedere literar. E în el prea multă — cum să spun ? — „agitaţie", care nu se potriveşte cu un articol care tratează o problemă *teoretică*. Părerea mea este că trebuie să-l refaci sau, dacă nu, să încercăm să facem noi treaba asta.

Multe mulţumiri pentru veştile despre Kostrov. Fii bun, te rog, şi spune-i lui Avel să ne scrie mai des şi să ne informeze mai amănunţit. Este un lucru important, iar noi *nu* ştim *nimic*.

N-ai putea să-ţi procuri şi să traduci din limba gruzină nişte articole ale lui Kostrov : (a) împotriva lichidatorilor, (b) în problema naţională, *pentru* o autonomie naţional-culturală, (c) — *cel mai important* — împotriva prefeţei lui Plehanov la cartea lui Arkomed, împotriva hegemoniei preconizate de Plehanov ?

Eu plec pentru cîteva săptămîni la Berna. Sper că după ce mă întorc o să ne scriem mai des şi o să mai discutăm.

O caldă strîngere de mînă.

Al d-tale, *Lenin*

P. S. Îţi mulţumesc pentru numărul din „Pravda" *.

Scrisă între 18 şi 22 iunie 1913
Expediată din Poronino la Berlin

Publicată pentru prima oară în 1930, în „Culegeri din Lenin", vol. XIII

Se tipăreşte după manuscris

162

CĂTRE A. M. GORKI

Dragă A. M.,

A trecut multă vreme de cînd ţi-am scris din Cracovia, dar n-am primit nici un răspuns.

Azi ne-a venit o scrisoare din Rusia, de la Odesa, şi în ea se spune că *Stark* (?) (de la Capri) se miră de ce nu i-am comunicat odeseanului ceea ce ştiu de la Stark şi *de la d-ta* (!) despre ziarul bolşevic din Odesa ! !

* Este vorba de nr. 119 din 25 mai 1913 al ziarului „Pravda", în care a apărut articolul lui M. S. Olminski „O greşeală dubioasă". — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

Ce încurcătură mai e şi asta şi de unde a pornit ? I-am spus odeseanului că *d-ta* mi-ai scris despre un ziar bolşevic de la Odesa, despre care eu nu ştiu *nimic* *. Şi nici azi n-am aflat încă nimic. Odeseanul scrie că în treaba asta e implicat şi „Maleantovici-junior". Acest lucru îl aud pentru prima oară. Despre care Maleantovici este vorba ? Despre „Cel al lui Nikitici" ? [230] (personal nu cunosc nici un Maleantovici). Despre avocatul de la Moscova sau despre altcineva ?

Scrie-mi ce ştii despre toate astea. Trebuie să descurcăm lucrurile.

Pentru perioada de vară m-am mutat la *Poronino* (în apropiere de Zakopane), unde soţia mea urmează o cură. Pe la 27 iunie plec cu ea la Berna pentru operaţie.
Adresa mea : *Poronin* (Galizien). Austria.

La Berna am să stau 2—3 săptămîni. Pentru mine puteţi să scrieţi acolo pe adresa : Herrn Schklowsky. 9. Falkenweg. 9. *Bern* (pentru Lenin).

Cum stai cu sănătatea ? Te-ai refăcut în primăvara aceasta ? Îţi doresc din suflet odihnă plăcută şi întremare completă.

Al d-tale, *Lenin*

Scrisă înainte de 22 iunie 1913
Expediată la Capri

Publicată pentru prima oară în 1924, în „Culegeri din Lenin", vol. I

Se tipăreşte după manuscris

163

CĂTRE G. V. PLEHANOV

Stimate Gheorghi Valentinovici,

Din însărcinarea celor şase deputaţi social-democraţi, mă adresez dv. cu propunerea de a veni în cursul verii, pentru cîteva săptămîni, la Zakopane pentru a ţine o serie de prelegeri în legătură cu unele probleme ale marxismului şi ale mişcării social-democrate, ale căror teme exacte vor fi alese

* Nu s-a stabilit despre ce ziar este vorba. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

de dv. Am primit astăzi o scrisoare din Petersburg în care se spune că s-ar putea să vină şi patru deputaţi care îi sprijină pe lichidatori sau care manifestă unele şovăieli (Burianov, Tuleakov, Haustov şi *poate* chiar şi Mankov). Ca menşevici, ei vor acorda, firește, o deosebită importanţă participării dv.

Noi, la rîndul nostru, am considera că e foarte utilă participarea unor partiiţi cu diverse opinii la o acţiune care ni se pare a fi extrem de importantă pentru consolidarea legăturilor cu muncitorii şi pentru întărirea muncii de partid.

Din motive de conspirativitate am hotărît ca planul organizării de prelegeri să nu fie comunicat nici unui grup din străinătate, cu atît mai mult cu cît deputaţii ar fi, probabil, expuşi unei prigoane deosebit de crunte.

Poronino, unde urmează să se ţină aceste prelegeri, se află la o distanţă de 7 km, cu trenul, de Zakopane, una dintre cele mai bune staţiuni climaterice de munte din Galiţia. În ceea ce priveşte latura financiară a chestiunii (acoperirea cheltuielilor de drum), ne putem înţelege special, în scris, dacă e cazul.

Scrieţi-mi, vă rog, dacă sînteţi de acord cu această propunere.

Al dv., *N. Lenin*

Adresa mea este : Herrn Wl. Uljanow.
Poronin (Galizien). Autriche.

Scrisă nu mai tîrziu de 22 iunie 1913
Expediată din Poronino la Geneva

Publicată pentru prima oară în 1930, în „Culegeri din Lenin", vol. XIII

Se tipăreşte după manuscris

164

CĂTRE A. M. GORKI

Dragă Al. Maks.,

Astăzi am primit o scrisoare din Petersburg prin care ni se face cunoscut că planul cu privire la venirea deputaţilor

www.dacoromanica.ro

social-democraţi (totul e *arhiconspirativ :* s-a hotărît să nu spunem nici un cuvînt nimănui în afară de d-ta) e pe punctul de a fi înfăptuit. Ni se scrie că, în afară de cei şase, adepţi ai „Pravdei", s-ar putea să vină şi Tuleakov, Burianov, Haustov şi poate chiar şi Mankov. Pe cît se pare, vom reuşi să atragem şi cîţiva muncitori (nedeputaţi). Scrie-mi, te rog, dacă n-ai putea să vii şi d-ta (pentru o serie de prelegeri, discuţii sau seminare, cum ţi-i vrerea). Tare bine ar fi ! La 7 km (cu trenul) de aici se află Zakopane, o staţiune climaterică foarte bună. În ce priveşte banii de drum, după toate probabilităţile vom face rost (aşa ni s-a scris). Despre Zakopane ca staţiune climaterică putem să ne interesăm şi să-ţi trimitem toate informaţiile necesare.

Dacă sănătatea îţi permite, vino aici pentru cîtva timp, zău aşa ! După congresul de la Londra [231] şi după cursurile şcolii de la Capri ai avea prilejul să te mai vezi iarăşi cu muncitorii.

Malinovski voia să vină pe la d-ta, dar n-a putut, n-a avut timp. El şi ceilalţi deputaţi îţi trimit un călduros salut.

Aştept răspuns.

Al d-tale, *Lenin*

Ziarele sînt pline de ştiri în legătură cu „conflictul" [232]. Cred că „Pravda" noastră o să fie sugrumată. Treaba asta o s-o facă în orice caz Maklakov, fără Dumă, împotriva Dumei sau altfel, dar o s-o facă ! [233]

În acest caz va trebui să ne concentrăm din nou eforturile asupra literaturii ilegale, numai că n-avem bani.

Dar ce-i cu „negustorul", n-a început încă să dea bani ? Ar fi timpul să facă neapărat acest lucru.

Adresa : Herrn Wl. Uljanow. *Poronin* (Galizien). Autriche.

Scrisă nu mai tîrziu de 22 iunie 1913
Expediată la Capri

Publicată pentru prima oară în 1924, în „Culegeri din Lenin", vol. I

Se tipăreşte după manuscris

www.dacoromanica.ro

165

CĂTRE REDACŢIA ZIARULUI „PRAVDA"

Stimaţi colegi,

Vă rog foarte mult să-mi trimiteţi aici, la Berna, onorariul meu pe luna mai (şi pe iunie) (100 de ruble), pe adresa : Herrn *Uljanow*. 4. Gesellschaftsstrasse. 4. *Elveţia. B e r n.* Schweiz.

Trebuie să stau aici cam o lună, fiindcă soţia mea urmează să fie operată. Am mare nevoie de bani.

Sper că în cîteva zile voi aranja lucrurile în aşa fel, încît să trimit şi de aici articole la *„Pravda"*.

În ceea ce priveşte articolul meu îndreptat împotriva lui Bogdanov, sînt foarte mirat că redacţia caută să ocolească *f o n d u l* problemei : Bogdanov a indus-o în eroare, iar prin intermediul ei pe cei 40 000 de cititori ! Pot fi oare tolerate asemenea lucruri ? ? Sînt de acord să scot cuvîntul „domn", lăsînd *pur şi simplu* „Bogdanov" [234]. Sper că în felul acesta veţi fi satisfăcuţi.

Cu salutări, *V. Ilin*

Scrisă în iunie 1913, nu mai devreme de 25
Expediată la Petersburg

Publicată pentru prima oară în 1933, în „Culegeri din Lenin", vol. XXV

Se tipăreşte după manuscris

166

CĂTRE L. B. KAMENEV

29. VI. 1913

Dragă L. B.,

Am primit O.C. şi o scrisoare. Multe mulţumiri.

Cu Kocher e mare bătaie de cap : e un om capricios. Încă nu ne-a primit, va trebui să mai aşteptăm.

Dacă poţi, scrie ceva mai mult pentru „Pravda". Pe *Miron l-au înhăţat. N - a v e m o a m e n i.* Şi în momentul de faţă eu nu pot să scriu.

www.dacoromanica.ro

De la Petersburg am primit veşti bune despre comitetul organizaţiei noastre de acolo şi despre sindicatul metalurgiştilor, precum şi despre perspectivele şcolii : cei şase *au făcut promisiuni* în acest sens. Peste 10 zile trebuie să vină Samoilov la Zakopane. Plehanov, pe cît am auzit, e la Paris. Dacă poţi, caută să te întîlneşti cu el ; acest lucru e foarte important : i-am scris (arhiconspirativ, *numai* lui personal) despre şcoală şi i-am spus să vină *. Nu răspunde. E un pezevenghi, un Ignaţiu de Loyola, un maestru al eschivării. Tot pentru el o să fie mai rău. Şcoala, oricum, va lua fiinţă. Gorki s-a declarat aproape pe deplin de acord.

Au revoir.

Al d-tale, *Lenin*

P. S. Multe salutări tuturor prietenilor din Paris.

P. P. S. Se pun mari speranţe în Tuleakov. În ceilalţi deputaţi nebolşevici nu prea. Sînt tare dornici de „ştiinţă" şi-l cheamă la ei pe Plehanov. Prost va fi dacă nu s-o duce.

Pe aici circulă zvonul că pe la 10 iulie Plehanov pleacă la Beatenberg. Ce se aude pe la Paris ?

Lui Aleksinski *nu e cazul*, deocamdată, să i se vorbească despre şcoală. Avem tot timpul să-i spunem *dacă* o să fie nevoie. Este vorba ca cursurile să înceapă abia în august.

Expediată din Berna la Paris

Se tipăreşte pentru prima oară după manuscris

167

CĂTRE G. I. SAFAROV

Dragă Gheorghi,

În ce priveşte conferinţa, nu ştiu nimic [235]. *Hotărîţi singuri.*

Tratamentul N. K. se prelungeşte, şi eu o să mai stau aici *încă două săptămîni*, dacă nu şi mai mult. Precis nu ştiu.

* Vezi volumul de faţă, p. 222—223. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

Articolul ucraineanului este foarte bun [236]. O importanţă deosebită prezintă faptul că dînsul este centralist. Aşa ceva se întîmplă atît de rar şi constituie o calitate atît de preţioasă în păcătoasele vremuri de astăzi, încît e *neapărat* necesar ca d-ta şi Iuri să căutaţi să-l cunoaşteţi **mai de** aproape şi să-l înţelegeţi cum trebuie, să vă daţi seama ce fel de om este.

Articolul are nevoie nu atît de îndreptări stilistice (care sînt o nimica toată), cît de *explicaţii din partea autorului.* Trebuie să mai scrie încă un articol. Despre asta îi scriu în pagina următoare * ; citeşte-o şi d-ta, şi Iuri, *şi hotărîţi singuri* dacă e cazul să-i daţi ucraineanului scrisoarea sau e mai bine să-i comunicaţi verbal cuprinsul ei.

Beste Grüsse **.

N. Lenin

Scrisă la 20 iulie 1913
Expediată din Berna la Zürich

Publicată pentru prima oară în 1930, în „Culegeri din Lenin", vol. XIII

Se tipăreşte după manuscris

168

CĂTRE O. N. LOLA

Stimate tovarăş,

Articolul dv. m-a bucurat nespus de mult, fiind scris *de un centralist,* care luptă împotriva celor din tagma lui Donţov & Co. Lupta împotriva naţionaliştilor de *acest* gen (şi împotriva social-democraţilor ucraineni), care sînt mai subtili, este extrem de importantă !

Voi interveni neapărat pe lîngă redacţia *„Pravdei"* să publice articolul dv. Totuşi, după cît mi se pare, el nu este pe înţelesul cititorilor, al celor 40 000 de muncitori ruşi (şi în cea mai mare parte velicoruşi).

Cu voia dv. am să vă dau un sfat : mai scrieţi *încă* un articol, care să fie publicat el *întîi.* O introducere, o *scurtă* expunere generală a problemei „centralismului" şi

* Vezi volumul de faţă, p. 227—228. — *Nota red.*
** — Cele mai bune salutări. — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

„separatismului“ (dv. aţi făcut o *nimerită* şi exactă alegere a termenilor) în rîndurile social-democraţilor din Ucraina. Introduceţi-l pe cititor în fondul problemei. Vorbiţi-i despre curentele generale, arătaţi-i (pe scurt) ce reprezintă ele, care este istoria lor.

Şi acum încă o chestiune : nu cumva Basok a făcut o cotitură spre naţionalism şi separatism ? Aşa am auzit ; o fi adevărat ? N-aţi putea să-mi procuraţi „faimosul“ lui articol (din 1910, 1911 sau 1912) din care reiese această cotitură ? *

Apoi se spune că recent, la o consfătuire care a avut loc la Lvov, „s-au unit“ nu ştiu care : cei din organizaţia Spilka cu social-democraţii ucraineni sau cu cei din grupul lui Donţov ? ? Mi-au promis cei de la Lvov că-mi vor trimite rezoluţiile comune, dar nu le-am primit încă. Ştiţi ceva în legătură cu toate astea ? [237] N-ar fi cazul să introduceţi două rînduri în care să menţionaţi că, din păcate, şi în rîndurile organizaţiei Spilka există oameni care alunecă spre naţionalism şi separatism ?

Cu salutări şi bune urări.

N. Lenin

Scrisă la 20 iulie 1913
Expediata din Berna la Zürich

Publicată pentru prima oară în 1930, în „Culegeri din Lenin“, vol. XIII

Se tipăreşte după manuscris

169

CĂTRE A. M. GORKI

25. VII. 1913

Dragă A. M.,

De multă vreme voiam să-ţi scriu, însă am tot amînat din cauza operaţiei la care a fost supusă soţia mea. În sfîrşit, alaltăieri a fost operată şi acum se simte mai bine. Operaţia a fost destul de grea, dar sînt foarte bucuros că a fost făcută la clinica lui Kocher.

* Nu s-a stabilit despre care articol al lui Basok este vorba aici. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

Şi acum să revin la treburile noastre. Îmi scrii că în august ai să vii la Berlin. Cînd în august ? La începutul lunii sau la sfîrşit ? Noi avem de gînd să plecăm de aici în ziua de 4. Avem bilete via Zürich-München-Viena şi ne vom opri în toate aceste oraşe. (S-ar putea ca doctorul să nu ne lase să plecăm pe data de 4, şi în acest caz o să mai amînăm.)

N-am putea să ne întîlnim undeva ? Drumul d-tale e doar prin Berna, Zürich sau München, nu-i aşa ?

E foarte necesar să ne întîlnim. Prin interzicerea *„Pravdei"* se creează o situaţie extrem de grea. Poate că am găsi vreo soluţie. În afară de asta, la Berlin d-ta ai putea să faci mult pentru noi, adică pentru *„Pravda"*.

De aceea te rog foarte mult să-mi scrii *imediat* măcar cîteva cuvinte, ca să ştiu dacă ne putem întîlni la începutul lunii august, aici sau într-unul din oraşele menţionate. Dacă nu e cu putinţă, atunci am să-ţi scriu amănunţit despre toate chestiunile, în special despre şcoală (căderea organizatorului ne-a pus în mare încurcătură * ; acum căutăm altul).

O caldă strîngere de mînă şi-ţi doresc toate cele bune, în primul rînd sănătate, ca să poţi întreprinde călătoria. Aşadar, răspunde-mi *imediat!*

Al d-tale, *Lenin*

Adresa : Herrn Uljanoff. 4. Gesellschaftsstrasse. 4. (Svizera). *Bern.*

Expediată la Capri

Publicată pentru prima oară în 1924, în „Culegeri din Lenin", vol. I

Se tipăreşte după manuscris

170

CĂTRE L. M. KNIPOVICI

Dragă Lidia Aleksandrovna,

Vă trimit o carte poştală cu harta oraşului Berna, pe care am cumpărat-o pentru dv. şi pe care am însemnat adresele necesare.

* Este vorba de E. F. Rozmirovici. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

Vă sfătuiesc insistent să veniţi la Berna : trebuie să vă trataţi, *şi numai Kocher* poate să vă vindece. Eu m-am informat în tot felul, am consultat literatură medicală (o voluminoasă carte despre boala lui Basedow, scrisă de Albert Kocher, fiul profesorului), m-am consultat cu medici din Berna şi vorbesc din experienţă.

Scrieţi-i în septembrie o scrisoare lui Kocher cu rugămintea de a vă fixa o dată precisă cînd vă poate consulta (arătîndu-i, totodată, că nu dispuneţi *decît* de cutare sumă : altfel mai tîrziu veţi fi pusă în neplăcuta situaţie de a vă tocmi cu chiaburoaica de Frau Professor). El are să vă răspundă, fixîndu-vă *data* consultaţiei. Şi atunci puteţi porni într-acolo. La Berna viaţa e ieftină. O să vă dăm scrisori către Şklovski şi Şenderovici şi ei o să vă ajute. În cîteva luni de zile, dintr-un invalid o să deveniţi un om sănătos.

O caldă strîngere de mînă şi la revedere pe curînd.

Al dv., *V. I.*

Scrisă între 5 şi 7 august 1913
Expediată din München la Simferopol

Publicată pentru prima oară în 1960, în revista „Voprosi Istorii KPSS", nr. 2

Se tipăreşte după manuscris

171

CĂTRE G. L. ŞKLOVSKI *

Dragă G. L.,

Transmite salutări băieţilor şi întregii familii. Aştept de la avocat ** răspuns (şi socoteala exactă pentru călătorie). Roagă-l pe Kinkel să traducă în limba germană articolul Verei Zasulici „În jurul unei probleme" (apărut în nr. 8 al ziarului „Jivaia Jizn"). E un articol remarcabil ! [238] Şi după

* Această scrisoare este un post-scriptum la o scrisoare a Nadejdei Konstantinovna Krupskaia. — *Nota red.*

** Zgragen, un avocat elveţian. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

ce-l traduce trimite originalul, adică nr. 8, pentru două săptămîni lui papaşa.

Al d-tale, *V. I.*

Scrisă la 10 august 1913
Expediată din Poronino la Berna

Publicată pentru prima oară în 1925, în revista „Proletarskaia Revoliuţiia" nr. 8

Se tipăreşte după manuscris

172

CĂTRE PARTIDUL SOCIAL-DEMOCRAT DIN GERMANIA CU PRILEJUL MORŢII LUI A. BEBEL

Împărtăşim durerea ce v-a fost pricinuită prin pierderea unuia dintre cei mai de seamă conducători ai social-democraţiei revoluţionare internaţionale.

Din însărcinarea Comitetului Central al Partidului muncitoresc social-democrat din Rusia,

Lenin

Scrisă între 13 şi 17 august 1913
Expediată din Poronino la Berlin

Publicată în limba germană la 17 august 1913, în ziarul „Vorwärts" nr. 211

Se tipăreşte după textul apărut în ziar
Tradus din limba germană

173

CĂTRE V. M. KASPAROV

Stimate tovarăş,

D-ta nu i-ai scris lui Şkolovski ce trebuia. Trebuia să-i scrii **cum** poate fi găsită persoana aceea, iar nu să-i prezinţi biografia. Şi totodată nu i-ai comunicat adresa d-tale. Atunci cînd ai de îndeplinit o sarcină importantă, trebuie s-o îndeplineşti cum se cuvine, altfel te faci de o mie de ori vi-

www.dacoromanica.ro

novat pentru că n-a putut fi găsită o persoană care putea să dea un sprijin important activităţii noastre.

Caută să îndrepţi *numaidecît* această greşeală [239].

Al d-tale, *Lenin*

Scrisă la 21 august 1913
Expediată din Poronino la Berlin
Publicată pentru prima oară în 1930, în „Culegeri din Lenin", vol. XIII

Se tipăreşte după manuscris

174

CĂTRE REDACŢIA ZIARULUI „SEVERNAIA PRAVDA" [240]

Stimaţi colegi,

Ieri am trimis la „Prosveşcenie" un lung articol, intitulat „Cum distruge V. Zasulici lichidatorismul" *. Dacă mai apare încă „Severnaia Pravda", propun ca acest articol să fie publicat în şase foiletoane, cîte un capitol în fiecare foileton, dar manuscrisul să fie neapărat păstrat şi înapoiat fără întîrziere revistei „Prosveşcenie".

Vă spun încă o dată că fără să citesc ziarele nu pot să lucrez. V-am rugat de o mie de ori pînă acum şi totuşi nu-mi trimiteţi nici „Raboceaia Pravda" [241] şi „Jivaia Jizn" (colecţiile), nici „Severnaia Pravda" şi „Novaia Raboceaia Gazeta" [242]. Înainte mi se trimiteau.

Nu înţeleg de ce vreţi să scoateţi ziarul zilnic. Vă sfătuiesc să începeţi să-l scoateţi săptămînal. La ce sumă se ridică pierderile pe zi? Care e tirajul?

Salutări şi cele mai bune urări! Al dv., *Lenin*

N-am primit de la „Pravda" onorariul promis, pe care *trebuia de mult să-l primesc*. Începe să devină bătaie de joc!

Scrisă mai tîrziu de 21 august 1913
Expediată din Poronino la Petersburg
Publicată pentru prima oară în 1933, în „Culegeri din Lenin", vol. XXV

Se tipăreşte după manuscris

* Vezi *V. I. Lenin.* Opere complete, vol. 24, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 26—49. — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

175

CĂTRE S. G. ŞAUMIAN

Scumpe tovarăş,

Cînd m-am întors acasă, am găsit scrisoarea d-tale. Trimite-ne neapărat cît mai multe materiale în legătură cu problema naţională în Caucaz (de vreme ce, *din păcate,* nu poţi scrie chiar d-ta), precum şi articolul lui *Kostrov* şi broşurile lui, rapoartele delegaţilor, însoţite de traducerea lor în limba rusă (sper că vei găsi cui să-i încredinţezi această sarcină), precum şi *o statistică a naţionalităţilor* din Caucaz şi materiale în legătură cu relaţiile dintre naţionalităţile din Caucaz, Persia, Turcia şi Rusia ; într-un cuvînt, trimite tot ce se găseşte şi ce poţi aduna. Totodată, nu uita *să cauţi* tovarăşi caucazieni care ar putea scrie articole despre problema naţională în Caucaz.

Te salut şi-ţi urez succes [243].

Al d-tale, *V. Ilin*

Scrisă la 24 august 1913
Expediată din Poronino la Astrahan

Publicată pentru prima oară în 1925, în „Culegeri din Lenin", vol. III

Se tipăreşte după o copie scrisă de mînă (obţinută prin perlustrare)

176

CĂTRE V. M. KASPAROV

Dragă tovarăşe,

Te rog să-mi trimiţi *imediat toate* numerele din „Severnaia Pravda" (afară de 1) şi „Novaia Raboceaia Gazeta".

N-am văzut pînă acum *nimic ! ! !*

Spune-i lui Avel că-l rog să mi le trimită zilnic din Petersburg, în banderolă, dar neapărat învelite în vreo două ziare burgheze cu un conţinut cît mai moderat şi mai potolit. Pînă ce o să-mi răspundă el, *te rog* să-mi trimiţi şi

www.dacoromanica.ro

„Novaia Raboceaia Gazeta“ şi „Severnaia Pravda“, precum şi „Naş Puti“, care apare la Moscova.

Al d-tale, *Lenin*

P. S. S-a produs o mică încurcătură : ai omis să-i dai lui Şklovski adresa *d-tale* pentru ca el să-ţi poată scrie şi să-ţi ceară unele informaţii.

Abs. : Ulianow, Poronin (Galizien).

Scrisă la 25 august 1913
Expediată la Berlin

Publicată pentru prima oară în 1930, în „Culegeri din Lenin“, vol. XIII

Se tipăreşte după manuscris

177

CĂTRE V. M. KASPAROV *

Dragă tovarăşe,

Tot n-am primit „Novaia Raboceaia Gazeta“ şi „Jivaia Mîsl“ [244]. E o adevărată nenorocire ! ! Spune-i, te rog, lui Avel să mi le trimită zilnic, direct din Petersburg. În ce priveşte cheltuielile, o să ne înţelegem noi.

Al d-tale, *Lenin*

Scrisă la 11 septembrie 1913
Expediată din Poronino la Berlin

Publicată pentru prima oară în 1930, în „Culegeri din Lenin“, vol. XIII

Se tipăreşte dupa manuscris

178

CĂTRE I. S. GANEŢKI

Stimate tovarăş,

Dacă vă duceţi la Jena, căutaţi să faceţi neapărat cunoştinţă cu reprezentantul nostru (trimiteţi-i o scrisoare post-lagernd Herrn Bekzadian. *Jena*, dacă nu-l întîlniţi altfel).

* Această scrisoare este un post-scriptum la o scrisoare a Nadejdei Konstantinovna Krupskaia. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

Discutaţi cu el despre toate chestiunile. El trebuie să capete unele informaţii împotriva lui Tyszka [245].

Cu salutări. Al d-voastră, *Lenin*

Faceţi-i cunoştinţă cu Panneckoek, Mehring şi alţi socialişti de stînga în caz de nu va reuşi să facă singur. Scrieţi-mi dacă plecaţi la Jena (după ce veţi fi luat o hotărîre definitivă în această chestiune).

Absender : Ulianow. Poronin.

Scrisă la 12 septembrie 1913
Expediată la Cracovia

Publicată pentru prima oară în 1930, în „Culegeri din Lenin", vol. XIII

Se tipăreşte după manuscris

179

*CĂTRE TOVARĂŞUL MAX GRUNWALD

Berlin. S.W. 69. Lindenstr. 69. Archiv der soz.-dem. Partei

Stimate tovarăş,

În momentul de faţă nu cunosc adresa tov. Veazmenski şi de aceea mă adresez dv. cu rugămintea de a-i permite aducătorului acestei scrisori, tov. Kasparov (Berlin, Schiffbauerdamm ; 18[A], bei Wetter) să lucreze în arhiva social-democraţiei ruse (înfiinţată de contele Bebutov) [246].

Cu salutări tovărăşeşti. *N. Lenin*

Wl. Uljanow. Poronin (Galizien).

13 septembrie 1913

Publicată pentru prima oară în 1930, în „Culegeri din Lenin", vol. XIII

Se tipăreşte după manuscris
Tradus din limba germană

www.dacoromanica.ro

180
CĂTRE A. M. GORKI

30 septembrie 1913

Dragă A. M.,

Am cam întîrziat cu răspunsul, aşa că te rog să mă ierţi. Am avut atîtea necazuri la Berna şi după aceea ! ! Mă gîndeam : dacă te afli cumva la Verona (telegrama d-tale referitoare la Bebel era expediată din Verona) — sau pe undeva pe la Rom... ? ?[247] — atunci de la Berna *aş putea* să vin la Verona ! ! Dar pe atunci nu aveam *de luni de zile* nici un semn de viaţă de la d-ta...

Ceea ce-mi scrii despre boala d-tale mă neliniştеşte grozav de mult. Crezi că procedezi bine stînd la Capri fără să urmezi nici un tratament medical ? Nemţii au sanatorii minunate (de pildă la St. Blasien, aproape de graniţa cu Elveţia), unde se tratează şi se vindecă *pe deplin* bolile de plămîni, se cicatrizează *complet* leziunile, iar bolnavii sînt supraalimentaţi, apoi sînt deprinşi în mod sistematic cu frigul, sînt călîţi împotriva răcelii şi, cînd ies din sanatoriu, sînt oameni sănătoşi, capabili de muncă.

Iar d-ta, după ce ai stat la Capri, vrei să pleci iarna în Rusia ? ? ? ? Tare mă tem că asta ar dăuna sănătăţii şi ţi-ar submina capacitatea de muncă. Se găsesc oare în Italia asta medici *de mîna întîi ? ?*

Du-te, zău, la un asemenea medic, în Elveţia * sau în Germania, urmează vreo două luni de zile un tratament *serios* într-un sanatoriu *bun*. Fiindcă este inadmisibil, din toate punctele de vedere, să iroseşti fără rost un bun obştesc, adică să boleşti şi să-ţi subminezi capacitatea de muncă.

Am auzit (de la un redactor al revistei „Prosveşcenie“ ** care l-a întîlnit pe Ladîjnikov) că nu eşti mulţumit de „*Pravda*“. E prea aridă ? Ai dreptate. Dar nu e aşa de uşor să înlături dintr-o dată o asemenea lipsă. N-avem oameni. Cu *mare* greutate am reuşit să avem, după un an de la apariţie, doar o redacţie *acceptabilă* la Petersburg.

* Pot afla nume şi adrese.
** Este vorba de M. A. Savelicv. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

(Scrisoarea d-tale pentru „*Prosveşcenie*" am expediat-o.)
Scrie-mi ce planuri ai şi *cum o duci cu sănătatea.* Te rog insistent *să te tratezi în mod serios ; te poţi vindeca complet,* crede-mă, şi ar fi pur şi simplu o nesocotinţă şi o crimă să laşi lucrurile în voia soartei.

Al d-tale, *Lenin*

P. S. Am fost vizitaţi aici de oameni cumsecade şi o să mai vină şi alţii. *Ai văzut „Naş Puti"?* Ce zici, nu înseamnă asta un succes ? Avem de pe acum un al doilea ziar. Şi ne pregătim să scoatem şi pe al treilea, în Sud.
Adresa : Ulianow. *Poronin* (Galizien). *Austria.* (În timpul iernii am să fiu la Cracovia : Lubomirskiego. 51.)

Expediată la Capri

Publicată pentru prima oară în 1924, în „Culegeri din Lenin", vol. I

Se tipăreşte după manuscris

181

CĂTRE REDACŢIA ZIARULUI „PRAVDA TRUDA" *

P. S. N-am primit „Pravda Truda" [248] nr. 5. Multe mulţumiri pentru „Novaia Raboceaia Gazeta" : îmi lipseşte din acest ziar numai nr. 7, iar din „Naş Puti" numerele *7* şi *9*. Vă rog să mi le trimiteţi.
Mi se pare că faceţi o greşeală enormă că vă lăsaţi orbeşte duşi de curent *şi nu schimbaţi* tonul ziarului. Totul arată că trebuie procedat la o *schimbare* în tonul *şi în conţinutul* unei părţi din cronică. Trebuie să vă *menţineţi* în limitele legale, să nu încălcaţi restricţiile cenzurii. Acest lucru puteţi şi trebuie să-l faceţi. Altfel veţi duce de rîpă în mod inutil treaba pe care aţi început-o. Gîndiţi-vă la asta în mod serios.

Scrisă nu mai devreme de 30 septembrie 1913
Expediată din Poronino la Petersburg

Publicată pentru prima oară în 1933, în „Culegeri din Lenin", vol. XXV

Se tipăreşte după manuscris

* Această scrisoare este un post-scriptum la un articol al lui V. I. Lenin care n-a fost identificat. În colţul din dreapta sus al manuscrisului s-a păstrat semnătura la articol şi o însemnare : „*M.* (mai bine fără semnătură)". — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

182

CĂTRE H. DIETZ

Poronin (Galizien), 3 octombrie 1913

Mult stimate tovarăş,

Ca membru al redacţiei publicaţiilor „*Iskra*“ şi „*Zarea*“, cărora cu zece ani în urmă le-aţi adus servicii atît de mari, şi ca reprezentant al P.M.S.D.R., care niciodată nu va uita ajutorul frăţesc dat de dv. în cursul acestei perioade atît de importante pentru construcţia partidului, mă grăbesc să vă adresez cele mai sincere urări de bine în numele meu şi al C.C. al P.M.S.D.R. cu prilejul împlinirii a 70 de ani de la naşterea dv.

Vă urez încă mulţi ani de muncă rodnică, spre binele marxismului internaţional [249].

Cu salutări tovărăşeşti.

N. Lenin (Vl. Ulianov)

W. Ulianow. Poronin (Galizien).

Expediată la Stuttgart

Publicată pentru prima oară în 1930, în „Culegeri din Lenin“, vol. XIII

Se tipăreşte după manuscris
Tradus din limba germană

183

CĂTRE REDACŢIA ZIARULUI „ZA PRAVDU“ [250]

Stimaţi colegi,

Vă mulţumesc foarte mult că mi-aţi trimis *de două ori* ziarul *la timp*, adică *în acelaşi timp* cu toate ziarele burgheze. Dar, în afară de aceste două cazuri, „Za Pravdu“ vine totdeauna *cu o jumătate de zi* mai tîrziu decît ziarele burgheze. Nu se poate face în aşa fel ca să fie trimis *totdeauna* la timp, astfel ca să sosească *o dată* cu ele?

Cele mai bune salutări !

Al dv., *Lenin*

www.dacoromanica.ro

P. S. Care este în momentul de față tirajul ziarului? Va fi (în sfîrșit!!) prezentată cîndva o dare de seamă asupra gestiunii financiare? Secretarul dv. n-are dreptate în ceea ce spune, în ultima sa scrisoare, cu privire la caracterul legal al ziarului; puteți și trebuie să faceți încă *m u l t* în sensul sporirii legalității lui.

Cîți abonați aveți *în prezent?*

Scrisă în octombrie 1913, înainte de 26
Expediată din Cracovia la Petersburg

Publicată pentru prima oară la 5 mai 1927, în ziarul „Pravda" nr. 99

Se tipărește după manuscris

184

CĂTRE REDACȚIA ZIARULUI „ZA PRAVDU"

Stimați colegi,

Am citit chiar acum nr. 8 și nu pot să nu-mi exprim mirarea că ați publicat *un asemenea* articol cum e „Consfătuirea marxiștilor" [251] etc.!! După părerea mea, ceea ce ați făcut dv. e culmea nechibzuinței, și dacă autorul, din motive lesne de înțeles, s-a lăsat „antrenat", apoi dv., care cunoașteți situația reală, nu puteați să nu vedeți că acest articol nu se potrivește. Pentru dumnezeu, nu mai faceți asemenea imprudențe; în felul acesta dați un ajutor *neînchipuit de mare* **tuturor dușmanilor noștri.**

E s t e n e c e s a r să *fie reproduse* (treptat) din nr. 8 articolele lui Petrovski și ale fostului împăciuitorist [252].

Cele mai bune salutări, *V. I.*

Vă rog foarte mult să luați act de schimbarea adresei; v-am scris, v-am rugat, dar degeaba!

Ulianow. 51. Ulica Lubomirskiego. *Kraków.*

Scrisă în octombrie 1913, înainte de 27
Expediată la Petersburg

Publicată pentru prima oară în 1933, în „Culegeri din Lenin", vol. XXV

Se tipărește după manuscris

www.dacoromanica.ro

185

CĂTRE V. L. LEDER

Cracovia, 28. X. 1913
Ul. Lubomirskiego. 51

Stimate tovarăş,

Înţeleg foarte bine indignarea dv. împotriva ticăloşilor din aşa-zisa Conducere centrală, dar aş sfătui totuşi comisia ca mai întîi să caute să obţină refuzul *formal* al acestei Conduceri centrale. Acest lucru se poate, desigur, obţine (printr-o adresă a Rosei Luxemburg ca membru al Biroului socialist internaţional etc.) şi fără el e probabil că B.S.I. nu va interveni şi, din motive formale, problema *nu va fi pusă în discuţie*. Nu trebuie *să îmbunătăţiţi* situaţia lui Tyszka & Co. printr-un pas întreprins de dv. care v-ar putea expune la un *r e f u z* din partea B.S.I.

Eu vă sfătuiesc ca *în numele comisiei* să-i trimiteţi lui Huysmans o prudentă scrisoare de informare (şi insistînd *în special* asupra faptului că Z. G. * se opune ca „judecata" ei să fie verificată de un for al partidelor care activează în Rusia şi care sînt afiliate la B.S.I.), cu rugămintea de a încerca să aducă la sentimente mai bune (adică să influenţeze din punct de vedere moral) Conducerea centrală. Este mai bine să procedaţi aşa decît să vă adresaţi oficial, dar prematur, cu riscul de a înregistra un eşec.

Sper că, dacă veţi primi un răspuns de la Plehanov, mă veţi încunoştinţa şi pe mine.

Cu salutări social-democrate. *N. Lenin*

Ulianow. Ul. Lubomirskiego. 51. Kraków.

Expediată la Paris

Publicată pentru prima oară în 1930, în „Culegeri din Lenin", vol. XIII

Se tipăreşte după manuscris

* Zarząd Główny — Conducerea centrală. — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

186

CĂTRE REDACŢIA ZIARULUI „ZA PRAVDU"

Scrisoare către redacţie

Stimate tov. redactor,

Permiteţi-ne ca în coloanele ziarului dv. să dăm răspuns numeroaselor persoane care, din nordul îndepărtat, din apus, din răsărit şi din alte părţi ne-au pus întrebări în legătură cu „campania" lansată de lichidatori împotriva tov. X, activist „pe tărîmul asigurărilor sociale".

Lichidatorii l-au acuzat de duplicitate, spunînd că i-a servit atît pe patroni, cît şi pe muncitori [253].

Cum procedează *organizaţia* în cazul unor astfel de acuzaţii?

Ea convoacă pe reprezentanţii diferitelor instituţii care servesc mişcarea muncitorească şi le trasează sarcina de a ancheta cazul. Chiar aşa s-a şi procedat. În nr. 12 (din 17 octombrie) al ziarului „Za Pravdu" au fost publicate *concluziile* unei comisii formate din reprezentanţii a *cinci* instituţii (1. ai redacţiei ziarului „Pravda"; 2. ai redacţiei revistei „Prosveşcenie"; 3. ai redacţiei organului de presă al marxiştilor polonezi; 4. ai celor şase deputaţi social-democraţi din Duma de stat; 5. ai preşedintelui sindicatului muncitorilor metalurgişti) *.

Comisia a constatat:

— — *că cele afirmate de lichidatori „nu corespund adevărului"*;

— — că *X, părăsind serviciul ce-l avea într-o instituţie patronală*, şi-a făcut datoria.

În ajun (nr. 11 din 16 octombrie al ziarului „Za Pravdu"), A. Vitimski a explicat în mod amănunţit că *X* este „vinovat" numai de faptul că a trecut din serviciul patronilor în acela al mişcării muncitoreşti. Vitimski a adăugat că el a făcut cunoscute secretarului de redacţie al ziarului „Za Pravdu" *numele* unor *lichidatori* care au fost *secretari de redacţie ai unor organe de presă aparţinînd patronilor* **.

* Este vorba de articolul „Mincinoşii!" (apărut fără semnătură). — *Nota red.*

** Este vorba de articolul lui A. Vitimski (M. S. Olminski) „Despre nişte «criminali»". — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

Şi ce au răspuns lichidatorii ? Ei nici nu s-au gîndit măcar să conteste cele spuse de Vitimski în declaraţia lui, cît şi faptul că X a părăsit serviciul ce-l deţinea într-o instituţie patronală.

Ei nici nu s-au gîndit să convoace măcar o comisie *„a lor"*, din partea celor şapte deputaţi „ai lor", a vreunui sindicat sau a unei „instituţii de conducere" a letonilor, evreilor sau caucazienilor.

Nici gînd de aşa ceva.

Nişte oameni devotaţi organizaţiei alcătuiesc o comisie, anchetează cazul şi adoptă hotărîri.

Nişte scribi liberali de la „Novaia Raboceaia (??) Gazeta", care sînt independenţi de organizaţiile muncitoreşti, îşi continuă campania lor de minciuni şi de calomnii mîrşave ! ! Ei îi înşală pe prostănaci sau pe ignoranţi, denumind „duplicitate" faptul *că X, încă* de pe cînd *nu părăsise* serviciul său de la o instituţie a patronilor, *a început* să-i sprijine în secret pe muncitori, publicînd articole sub pseudonim ! ! *

Este limpede că muncitorii întorc cu dispreţ spatele acestor detestabili calomniatori anonimi de la fiţuica lichidatoristă, care e întreţinută de burghezie pentru a-i fi de ajutor.

Dar asta-i prea puţin. Nu-i de ajuns să întorci spatele. Lichidatorii, care urmăresc *să distrugă* organizaţiile muncitoreşti, au un *vechi* obicei : să calomnieze în modul cel mai neruşinat diferite persoane.

Nici o organizaţie *nu poate să existe* dacă nu ripostează cu măsuri *organizatorice* unui asemenea procedeu de „luptă" politică. Dar în ce trebuie să constea măsurile organizatorice ?

Fiecare muncitor trebuie să ceară ca lichidatorii, cărora marxiştii le întorc spatele cu dispreţ, să instituie o comisie „a lor", din partea celor şapte deputaţi „ai lor", a unei „instituţii de conducere" a evreilor, letonilor, caucazienilor *etc.* Să încerce să adopte o hotărîre „a lor" şi s-o comunice Internaţionalei. Atunci o să-i înfierăm în faţa întregii lumi pe aceşti nemernici calomniatori.

* Articolele „Să fie traşi la răspundere !" din „Novaia Raboceaia Gazeta" nr. 55 şi 56 şi „Să fie puşi la stîlpul infamiei !" din nr. 60. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

Dar atîta timp cît aceşti nemernici, aceşti indivizi detestabili se ascund în dosul unor articole anonime din ziarul lichidatorist, *fiecare sindicat* muncitoresc trebuie să-şi însărcineze conducerea să ancheteze cazul, procurîndu-şi de pretutindeni toate documentele şi informaţiile posibile, *verificînd* hotărîrea adoptată *de comisia marxistă*, alcătuită din reprezentanţii *a cinci instituţii*, şi adoptînd o hotărîre *proprie* [254].

Condamnarea generală a calomniatorilor, cererea generală prezentată calomniatorilor: „retrageţi-vă calomnia voastră murdară, altfel nu vi se va permite să intraţi în nici una din organizaţii", iată răspunsul clasei muncitoare, iată măsurile organizatorice cu care ea răspunde celor ce vor să distrugă organizaţia.

V. Ilin *

Această problemă de principiu trebuie ridicată în Dumă.

P. S. Dacă „Za Pravdu" va fi interzisă, va trebui să adoptăm *cu orice preţ* un ton *de cinci ori* mai moderat, să devenim mai legali şi mai potoliţi. Acest lucru *poate* şi trebuie făcut. Să scriem ca în „Voprosî Strahovaniia" [255] şi să instituim o cenzură a *noastră*. Pentru dumnezeu, procedaţi în felul acesta; altfel o să duceţi de rîpă *fără rost* toată treaba.

Scrisă nu mai devreme de 1 noiembrie 1913
Expediată din Cracovia la Petersburg

Publicată pentru prima oară în 1933, în „Culegeri din Lenin", vol. XXV

Se tipăreşte după manuscris

187

CĂTRE REDACŢIA ZIARULUI „ZA PRAVDU"

Pentru redactor
Scrisoare către redacţie

Stimaţi colegi,

Salut minunatul început al luptei duse de cei şase deputaţi pentru respectarea voinţei majorităţii muncitorilor, pre-

* Scrisoarea este semnată şi de L. B. Kamenev şi G. E. Zinoviev. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

cum şi admirabila campanie desfăşurată de ziarul dv. [256], şi totodată vă rog să luaţi în consideraţie următoarele :

dacă cei şapte vor avea insolenţa să *se* declare fracţiune social-democrată (aşa cum au făcut la sfîrşitul articolului lor din nr. 60 [257]), cei şase trebuie neapărat să declare calm, pe scurt şi cu toată fermitatea : „Noi sîntem fracţiunea muncitorească social-democrată, pentru că noi ne conformăm voinţei majorităţii muncitorilor conştienţi şi o înfăptuim, noi reprezentăm majoritatea. Nici un fapt concret şi nici una din nenumăratele cifre care au fost prezentate în ziarul nostru şi care dovedesc acest adevăr n-au fost dezminţite de cei şapte fără partid. Iată adresa noastră, tovarăşi muncitori, adresaţi-vă nouă, şi să nu credeţi că v-am putea face ofensa de a vă considera capabili să daţi crezare teoriei : «cei şapte deputaţi sînt mai presus de partid, mai presus de voinţa majorităţii muncitorilor». Nici 77 de deputaţi n-ar putea să fie mai presus de această voinţă. Şi această voinţă noi o înfăptuim cu toată rigurozitatea".

O asemenea scurtă declaraţie este necesară. După aceea trebuie să prezentaţi o declaraţie oficială şi în conventul seniorilor (adică în Duma de stat). *Atunci* cei şapte se vor lepăda foarte curînd, numaidecît chiar, de aroganţa lor şi vor *accepta* repede, foarte repede egalitatea (care a fost recunoscută în scris de ei *toţi).* Altă ieşire *n-o să existe nici* pentru ei şi *nici* pentru alţii.

Dacă ai intrat în horă, trebuie să joci. Cei şase au început *foarte bine,* şi victoria le este *asigurată; dacă* vor continua *cum trebuie,* într-o săptămînă, două vor obţine inevitabil victoria.

Cu cele mai bune urări şi salutări.

V. I.

Scrisă între 2 şi 7 noiembrie 1913
Expediată din Cracovia la Petersburg

Publicată pentru prima oară
la 5 mai 1932,
în ziarul „Pravda" nr. 123

Se tipăreşte după manuscris

www.dacoromanica.ro

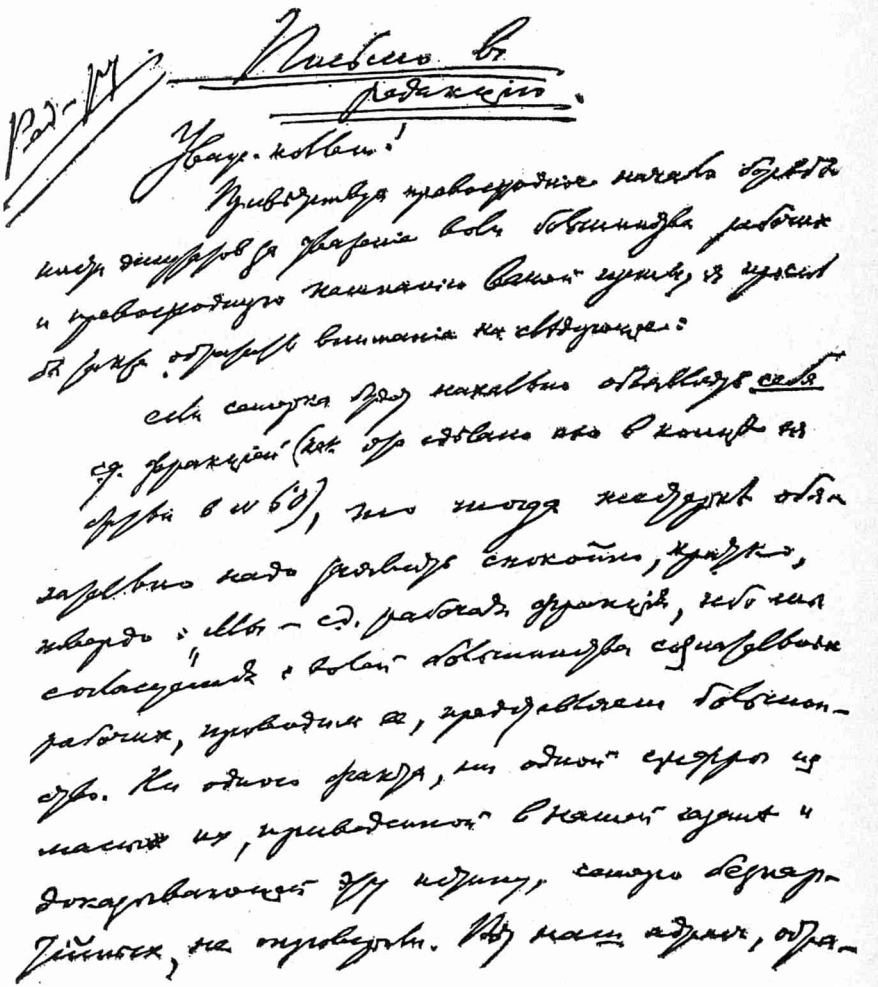

Prima pagină din scrisoarea lui V. I. Lenin către redacția ziarului „Za Pravdu". — Între 2 și 7 noiembrie 1913

www.dacoromanica.ro

188

CĂTRE C. HUYSMANS [258]

Stimate cetăţene Huysmans,

N-aţi uitat, desigur, că după conferinţa din ianuarie 1912 a P.M.S.D.R., care a refăcut partidul nostru, C.C. al P.M.S.D.R. m-a numit reprezentant al partidului în Biroul socialist internaţional.

Plecînd din Paris, am fost nevoit să-l rog pe tov. Kamenev, care locuieşte la Paris, să mă înlocuiască dînsul. Cracovia e prea departe de Bruxelles, aşa că vă rog să înscrieţi în Buletin numele lui Kamenev şi adresa oficială a biroului nostru din Paris : Mr. Kouznetzoff (pour Kameneff). 102. Rue Bobillot. 102. Paris, XIII. Kamenev are să stea cîtva timp aici, dar eu vă rog să nu menţionaţi adresa lui din Cracovia. Aşa ceva ar fi o imprudenţă sub raportul conspirativităţii.

În cazuri urgente vă rog foarte mult să scrieţi pe adresa mea de aici.

Din cauza sărbătorii tuturor sfinţilor, scrisoarea dv. am primit-o cu o mică întîrziere.

Scrisă la 3 noiembrie 1913
Expediată din Cracovia la Bruxelles

Se tipăreşte pentru prima oară, după manuscris
Tradus din limba franceză

189

CĂTRE REDACŢIA ZIARULUI „ZA PRAVDU"

Stimaţi colegi,

Vă felicit pentru campania, atît de bine începută, în favoarea drepturilor deputaţilor muncitorilor.

Am luat cunoştinţă de josnica intrigă din „*Novaia Raboceaia Gazeta*" şi vă sfătuiesc insistent să reflectaţi asupra acestei chestiuni şi să acceptaţi planul pe care vi l-am propus ieri *. *Nu se poate* trece peste asemenea lucruri ; se impune adoptarea unei hotărîri *organizatorice*.

* Vezi volumul de faţă, p. 243—244. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

Nu-i de ajuns ca muncitorii să trimită rezoluţii : e neapărat necesar ca ei să trimită o *delegaţie* la fracţiunea din Dumă.

Cu salutări şi bune urări.

Al dv., *V. I.*

Scrisă nu mai devreme de 3 noiembrie 1913
Expediată din Cracovia la Petersburg

Publicată pentru prima oară în 1933, în „Culegeri din Lenin", vol. XXV

Se tipăreşte după manuscris

190

CĂTRE REDACŢIA ZIARULUI „ZA PRAVDU"

Stimaţi colegi,

E necesar ca duminică să scoateţi un supliment, consacrat *în întregime* campaniei în favoarea celor şase deputaţi.

El va cuprinde *un singur* articol, mare, cu *subtitluri.*

Vă trimitem textul acestui articol *. Publicaţi rezoluţia **consfătuirii** [259] *(nu cumva din cauza acestei rezoluţii* a fost confiscat respectivul număr din „Za Pravdu" ?).

Trebuie să cereţi ca cei şapte să-şi depună mandatele.

Adăugaţi şi concluziile rezoluţiilor din Petersburg dacă sînt în mod vădit în favoarea noastră [260].

Scrieţi-ne cîteva cuvinte sau comunicaţi-mi printr-o telegramă : „Suplimentul apare".

Calde salutări, Al dv., *V. I.*

Scrisă nu mai tîrziu de 9 noiembrie 1913
Expediată din Cracovia la Petersburg

Publicată pentru prima oară în 1933, în „Culegeri din Lenin", vol. XXV

Se tipăreşte după manuscris

---

* Vezi *V. I. Lenin.* „Materiale în legătură cu lupta din cadrul fracţiunii social-democrate din Duma" (Opere complete, vol. 24, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 103—122. — *Nota trad.* *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

191

CĂTRE REDACŢIA ZIARULUI „ZA PRAVDU"

Dată fiind însemnătatea pe care o prezintă campania împotriva celor şapte, pentru noi, ca colaboratori, este extrem de important să obţinem zilnic informaţii. Or, „Za Pravdu" vine în fiecare zi cu întîrziere. Vă rugăm insistent să luaţi măsuri ca el să ne fie trimis în fiecare zi la timp, fără întîrziere.

Că majoritatea este pentru cei şase e limpede. Dar cei şase au o atitudine inconsecventă. Victoria le este asigurată dacă vor face pasul care din punct de vedere logic (şi politic) este inevitabil şi se vor declara fracţiune.

Dacă vor proceda în felul acesta şi vor prezenta o declaraţie în Dumă, cei şapte vor fi siliţi (prin însăşi tehnica lucrărilor Dumei) să ajungă la o înţelegere cu cei şase.

Ar fi ridicol să lăsăm să ne scape din mînă o victorie care e pe deplin asigurată. Cu cît delimitarea noastră va fi mai netă, cu atît va fi restabilită mai curînd federaţia.

Campania împotriva celor şapte a fost foarte bine începută, dar acum nu se desfăşoară cu destulă energie. Drept răspuns la nemaipomenita insolenţă a lichidatorilor, ziarul, în loc să se lamenteze, ar trebui să atace, subliniind că cei şapte *încalcă voinţa* proletariatului şi se *împotrivesc partidului*. Trebuie lansată lozinca : „Depuneţi mandatele, dv. cei şapte, dacă nu vreţi să ţineţi seama de voinţa majorităţii muncitorilor, dacă vreţi să mergeţi împotriva partidului". Această lozincă trebuie să fie limpede şi precis formulată şi să fie zilnic repetată.

Scrisă la 7 noiembrie 1913
Expediată din Cracovia la Petersburg
Publicată pentru prima oară în 1924, în revista „Krasnaia Letopis" nr. 1

Se tipăreşte după o copie dactilografiată (obţinută prin perlustrare)

www.dacoromanica.ro

192

CĂTRE A. M. GORKI

Dragă Alcksei Maksimîci,

Îţi trimit astăzi recomandat, în banderolă, începutul romanului care urmează să apară în „*Prosveşcenie*". Credem că n-ai nimic împotrivă. Dar dacă, contrar aşteptărilor, eşti împotriva publicării, comunică *telegrafic* celor de la „Prosveşcenie" : „Amînaţi-l pe Voitinski" sau „**nu daţi drumul** romanului lui Voitinski" [261].

Ştirea că te tratează după un *nou* sistem un „bolşevic", fie el şi fost, drept să-ţi spun, m-a neliniştit. Fereşte-mă, doamne, de medicii tovarăşi, în general, şi de medicii bolşevici în special ! Crede-mă, în 99 de cazuri din 100, medicii tovarăşi sînt nişte „ageamii", cum mi-a spus o dată un medic *bun*. Sînt convins că (exceptînd unele cazuri fără importanţă) trebuie să te tratezi *numai* la adevărate somităţi medicale. E îngrozitor să experimentezi pe tine însuţi descoperirile unui bolşevic ! ! Ai putea măcar să te pui sub controlul unor profesori din Neapole... dacă ei sînt într-adevăr pricepuţi... Vezi, dacă pleci la iarnă, caută să consulţi *în orice caz* medici de prim rang din *Elveţia* şi de la *Viena*. Ar fi din partea d-tale o greşeală de neiertat să nu faci acest lucru ! Cum o duci acum cu sănătatea ?

Al d-tale, *N. Lenin*

P. S. La noi lucrurile merg destul de bine ; la Petersburg muncitorii se unesc tot mai strîns, *în spirit partinic*, în *toate* asociaţiile legale, printre care şi cele de asigurări. Au fost pe aici nişte băieţi interesanţi şi totodată pricepuţi.

Adresa mea este : Wl. Ulianow. 51. Ulica Lubomirskiego. 51. *Kraków. Krakau (Galizien).*

Scrisă la începutul lunii noiembrie 1913
Expediată la Capri

Publicată pentru prima oară în 1924, în „Culegeri din Lenin", vol. I

Se tipăreşte după manuscris

www.dacoromanica.ro

193

CĂTRE REDACŢIA ZIARULUI „ZA PRAVDU" *

P.S. Rodzeanko cere din M. ca fracţiunea să poarte o nouă denumire ? Minunat ! Vă dau să alegeţi una dintre aceste patru denumiri, pe care le înscriu în ordinea de preferinţă : 1) fracţiunea muncitorească social-democrată din Rusia ; 2) fracţiunea social-democrată din Rusia ; 3) fracţiunea social-democraţiei muncitoreşti din Rusia ; 4) fracţiunea social-democraţiei din Rusia. Răspundeţi-mi pe care aţi ales-o ; eu o recomand pe prima.

Salutări şi cele mai bune urări !

Scrisă între 11 şi 28 noiembrie 1913
Expediata din Cracovia la Petersburg

Publicată pentru prima oară în 1933, în „Culegeri din Lenin", vol. XXV

Se tipăreşte după manuscris

194

CĂTRE REDACŢIA ZIARULUI „ZA PRAVDU"

Stimaţi colegi,

Mă grăbesc să felicit din toată inima pe toţi militanţii marxişti cu prilejul victoriei pe care cauza majorităţii a repurtat-o împotriva dezorganizatorilor cu prilejul constituirii fracţiunii care nu vrea să încalce voinţa majorităţii [262]. Chiar acum am primit numărul de duminică al lui „Za Pravdu". Calculele totalizate sînt deosebit de interesante, aşa că trebuie continuate.

Încă o dată salutări tuturor din partea tuturor !

Al dv., *Lenin*

Scrisă nu mai devreme de 13 noiembrie 1913
Expediată din Cracovia la Petersburg

Publicată pentru prima oară în 1933, în „Culegeri din Lenin", vol. XXV

Se tipăreşte după manuscris

★ Aceasta scrisoare este un post scriptum la un articol neidentificat. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

195

CĂTRE A. M. GORKI

Dragă A. M.,

Ceea ce faci d-ta, crede-mă, e pur şi simplu îngrozitor ! Ieri am citit în „Reci“ răspunsul d-tale la „urletele“ care acompaniază piesa lui Dostoievski [263] şi era cît pe-aci să mă bucur, dar azi am primit ziarul lichidatorilor *şi în el am dat de un pasaj din articolul d-tale* care n-a fost publicat în „Reci“.

Acest pasaj sună astfel :

„Iar «căutarea de dumnezeu» trebuie amînată pentru *un timp*“ (numai pentru un timp ?) ; „ea este o îndeletnicire inutilă : n-ai ce să cauţi acolo unde n-ai pus nimic. Cine nu seamănă nu culege. N-aveţi un dumnezeu, *încă*“ (încă !) „nu l-aţi creat. Zeii nu se caută, *ei se creează* ; viaţa nu se născoceşte, ci se creează“.

Reiese că d-ta numai pentru „un timp“ eşti împotriva „căutării de dumnezeu“ ! ! Reiese că eşti împotriva căutării de dumnezeu, dar *numai* pentru a o înlocui cu zidirea de dumnezeu ! !

Dar nu e îngrozitor că ai ajuns *să spui* aşa ceva ?

Căutarea de dumnezeu nu se deosebeşte de zidirea de dumnezeu, de construirea de dumnezeu sau de crearea de dumnezeu şi altele de acest soi cu nimic mai mult decît se deosebeşte un drac galben de unul albastru. A vorbi despre căutarea de dumnezeu nu pentru a te pronunţa împotriva *oricăror* zei şi a *oricăror* draci, împotriva oricărei necrofilii ideologice (orice dumnezeu — fie el şi cel mai curăţel, cel mai ideal, care să nu fie căutat, ci construit, ceea ce e tot una — înseamnă necrofilie), ci pentru a da preferinţă unui drac albastru faţă de unul galben, este de o sută de ori mai rău decît a nu spune nimic.

În ţările cele mai libere, în ţările în care un apel „către democraţie, către popor, către opinia publică şi către ştiinţă“ ar fi ceva *cu totul* deplasat, în astfel de ţări (America, Elveţia ş.a.) se urmăreşte cu un zel deosebit îndobitocirea poporului şi a muncitorilor tocmai cu ideea unui dumnezeu curăţel, spiritual şi care poate fi construit tocmai pen-

www.dacoromanica.ro

tru că orice idee religioasă, orice idee despre orice dumnezeu şi chiar orice încercare de a cocheta cu un dumnezeu este cea mai crasă abjecţie, care e acceptată cu o deosebită indulgenţă (şi adeseori chiar cu bunăvoinţă) de burghezia *democratică,* tocmai de aceea ea este cea mai primejdioasă abjecţie, cea mai respingătoare „molimă". Milioane de păcate, josnicii, silnicii şi molime de natură *fizică* sînt mult mai uşor descoperite de mulţime şi de aceea sînt mult mai puţin primejdioase decît *rafinata,* spirituala idee de dumnezeu, care apare îmbrăcată în cele mai elegante veşminte „ideologice". Un popă catolic corupător de minore (am citit acum, cu totul întîmplător, despre un asemenea caz într-un ziar german) este *mult mai puţin* primejdios pentru „democraţie" decît un popă fără sutană şi fără religie grosolană, un popă cultivat şi democrat care predică crearea şi zidirea de dumnezeu. Căci primul popă poate fi *lesne* demascat, condamnat şi izgonit, pe cînd celălalt *nu poate* fi izgonit atît de simplu ; el este de o mie de ori mai greu de demascat şi nici un „becisnic şi jalnic de şovăielnic" filistin nu va consimţi să-l „condamne".

Şi d-ta, care cunoşti „becisnicia şi jalnicele şovăieli" ale sufletului *mic-burghez* (rus : de ce rus ? nu cumva cel italian e mai bun ? ?), tulburi acest suflet cu veninul cel mai dulceag, care e ascuns cu multă grijă în zaharicale şi învelit cu diverse hîrtiuţe colorate ! !

Crede-mă, e îngrozitor.

„Destul cu autoflagelarea prin care este înlocuită, la noi, autocritica".

Dar nu este oare zidirea de dumnezeu *cea mai respingătoare* formă de autoflagelare ? ? Orice om care se îndeletniceşte cu zidirea de *dumnezeu* sau care doar admite o asemenea zidire *se flagelează singur* în modul cel mai urît cu putinţă, pentru că, în loc să se îndeletnicească cu „fapte", se îndeletniceşte *tocmai* cu contemplarea de sine, cu admirarea de sine, şi tocmai un asemenea om „contemplă" cele mai murdare, mai stupide, mai josnice laturi şi trăsături ale „eului" său, care sînt divinizate prin zidirea de dumnezeu.

www.dacoromanica.ro

Din punct de vedere social, şi nu personal, *orice* zidire de dumnezeu este tocmai *autocontemplarea plină de admiraţie* a mic-burghezului obtuz, a filistinului becisnic, este produsul „autoflagelării" visătoare a filistinilor şi mic-burghezilor, care sînt „desperaţi şi obosiţi" (după cum foarte just te-ai exprimat d-ta vorbind despre *suflet*, numai că n-ar fi trebuit să-i spui „rus", ci *mic-burghez*, fiindcă cel evreiesc, italian sau englez *e tot un drac*, pretutindeni mîrşavul filistinism este deopotrivă de abject, iar „filistinismul democratic", care se îndeletniceşte cu necrofilia ideologică, este şi mai abject).

Am citit cu atenţie articolul d-tale şi *am căutat să-mi dau seama* cum a putut să apară la d-ta această *scăpare de condei*, dar n-am găsit nici un răspuns. Ce o mai fi şi asta ? Nişte rămăşiţe de-ale „Spovedaniei", pe care *chiar d-ta* ai dezaprobat-o ? Ecouri de-ale ei ? ?

Sau altceva : bunăoară o încercare nereuşită de *a te coborî* pînă la punctul de vedere **general-democratic** în loc de punctul de vedere *proletar ?* Poate că, pentru a fi pe înţelesul „democraţiei în general", ai vrut să te schimonoseşti puţin (iartă-mi expresia), aşa cum face cineva cînd vorbeşte cu un copil ? Poate că „pentru a face o expunere populară", pe înţelesul *filistinilor*, ai vrut să admiţi pentru moment prejudecăţile *lui* sau *ale lor*, ale filistinilor ? ?

Dar acesta este un procedeu *greşit* din toate punctele de vedere şi în toate privinţele !

Am scris mai sus că în ţările *democratice* un apel adresat de un scriitor proletar „către democraţie, către popor, către opinia publică şi către ştiinţă" ar fi ceva *cu totul* deplasat. Ei, dar la noi în Rusia ? Un asemenea apel *nu e tocmai potrivit*, deoarece şi el face oarecum concesii prejudecăţilor filistine. La noi, pînă şi Izgoev de la „Russkaia Mîsl" ar iscăli *cu amîndouă mîinile* un apel atît de general, a cărui imprecizie merge pînă la nebulozitate. Atunci de ce alegi asemenea lozinci, pe care *d-ta* le deosebeşti foarte bine de izgoevism, *dar* pe care *cititorul* nu le poate deosebi ? ? De ce cînd este vorba de cititori recurgi la un asemenea văl democratic, în loc să faci o deosebire *netă* între *mic-burghezi* (care sînt becisnici, jalnic de şovăielnici,

www.dacoromanica.ro

obosiţi şi desperaţi, care se contemplă pe ei înşişi şi-l contemplă pe dumnezeu, care sînt ziditori de dumnezeu şi îngăduitori faţă de dumnezeu, care se terfelesc singuri şi sînt stupid-anarhistici — minunat cuvînt ! ! — etc. etc.) — şi *proletari* (care înţeleg să fie optimişti nu numai în vorbe şi care totodată ştiu să facă deosebire între „ştiinţa şi opinia publică" a *burgheziei* şi a lor proprie, între democraţia burgheză şi cea proletară) ?

De ce faci toate acestea ?

E dureros, grozav de dureros.

Al d-tale, *V. I.*

P.S. Ţi-am trimis recomandat, în banderolă, romanul. L-ai primit ?

P.P.S. *T r a t e a z ă - t e* mai serios, ca să poţi călători la iarnă *fără s ă r ă c e ş t i* (iarna e periculos).

Al d-tale, *V. Ulianov*

Scrisă la 13 sau 14 noiembrie 1913
Expediată din Cracovia la Capri

Publicată pentru prima oară la 2 martie 1924, în ziarul „Pravda" nr. 51

Se tipăreşte după manuscris

196

CĂTRE REDACŢIA ZIARULUI „ZA PRAVDU" *

Pentru redactor

Este neapărat necesar să publicaţi din nou „Materialele", fie şi pe capitole, fiindcă *n u* din cauza lor a fost confiscat numărul în care au apărut [264]. Legalitate, neapărat legalitate ! !

Dacă nu le puteţi publica chiar acum, inseraţi imediat în ziar un anunţ, pentru cei care n-au citit numărul din 29. X, că ele vor apărea din nou.

Scrisă nu mai devreme de 14 noiembrie 1913
Expediată din Cracovia la Petersburg

Publicată pentru prima oară în 1933, în „Culegeri din Lenin", vol. XXV

Se tipăreşte după manuscris

* Această scrisoare este un post-scriptum la un articol care n-a fost identificat. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

197

CĂTRE A. M. GORKI

Dragă A. M.,

Am primit scrisoarea d-tale şi romanul *. După părerea mea, ar trebui oprită tipărirea lui din moment ce d-ta *nu* eşti *pentru*. Îţi trimit alăturat scrisoarea lui Kamenev, care a citit romanul (eu încă nu l-am citit).

O să scriem celor de la Petersburg să oprească tipărirea.

Îţi trimit alăturat scrisoarea mea de ieri ** ; să nu te superi că mi-am ieşit din fire. Poate că nu te-am înţeles *cum trebuie*. Poate că acest „pentru un timp" l-ai scris doar *în glumă*. Sau poate că nici cele scrise despre ziditorii de d-zeu nu le-ai luat în serios ? ?

Pentru dumnezeu, tratează-te mai cu grijă.

Al d-tale, *Lenin*

Scrisă la 14 sau 15 noiembrie 1913
Expediată din Cracovia la Capri

Publicată pentru prima oară în 1924, în „Culegeri din Lenin", vol. I

Se tipăreşte după manuscris

198

CĂTRE REDACŢIA ZIARULUI „ZA PRAVDU" ***

Pentru redactor

Articolul lui „Svoi" din nr. *25* e slab de tot. Bravadă şi atîta tot. Pentru numele lui dumnezeu, mai puţină bravadă. Alegeţi-vă cu mai mult calm argumentele şi repetaţi mai amănunţit şi mai simplu *adevărul*. Aşa şi numai aşa se poate asigura o victorie certă.

Scrisă nu mai devreme de 16 noiembrie 1913
Expediată din Cracovia la Petersburg

Publicată pentru prima oară în 1933, în „Culegeri din Lenin", vol. XXV

Se tipăreşte după manuscris

* Este vorba de manuscrisul lui V. Voitinski (vezi volumul de faţa, p. 250). — *Nota red.*

** Vezi volumul de faţă, p. 252—255. — *Nota red.*

*** Aceasta scrisoare este un post-scriptum la un articol care n a fost identificat. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

199

CĂTRE A. M. GORKI

...*În problema dumnezeului, a divinităţii şi a tot ce este legat de ea există la dumneata o contradicţie — după părerea mea, aceeaşi pe care am semnalat-o în discuţiile dintre noi cu prilejul ultimei noastre întîlniri la Capri : dumneata ai rupt (sau ai rupt întrucîtva) cu „vperediştii", dar totodată n-ai sesizat bazele ideologice ale „vperedismului".

Aşa şi acum. D-ta eşti „contrariat", „nu poţi să-ţi dai seama cum s-au strecurat cuvintele : pentru un timp", aşa scrii dumneata, şi totodată aperi ideea de dumnezeu şi a zidirii de dumnezeu.

„Dumnezeu reprezintă un complex de idei, elaborate de trib, naţiune şi omenire, care trezesc şi organizează simţul social cu scopul de a lega pe individ de societate, de a înfrîna individualismul animalic".

Această teorie este în mod vădit legată de teoria sau de teoriile lui Bogdanov şi Lunacearski.

Şi ea este vădit greşită şi vădit reacţionară. Ca şi socialiştii creştini (cea mai detestabilă speţă de „socialism" şi cea mai detestabilă denaturare a socialismului), d-ta aplici un procedeu care (cu toate bunele d-tale intenţii) constituie o repetare a scamatoriilor clericale : din ideea de dumnezeu se înlătură elementele ei provenite *din istorie şi din viaţă* (superstiţiile, prejudecăţile, consfinţirea ignoranţei şi a abrutizării, pe de o parte, a iobăgiei şi a monarhiei, pe de altă parte) şi, în locul realităţii istorice, realităţii vieţii cotidiene, se introduce în ideea de dumnezeu o dulceagă frază mic-burgheză (dumnezeu = „idei care trezesc şi organizează simţul social").

Prin aceasta d-ta vrei să exprimi „binele şi frumosul", să arăţi „adevărul şi dreptatea" şi aşa mai departe. Dar această bună intenţie a d-tale rămîne un bun al dumitale personal, un subiectiv „deziderat pios". Din moment ce ai exprimat în scris această idee, ea a şi pătruns în rîndul *maselor*, iar

* Începutul scrisorii n a fost găsit. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

semnificaţia ei este determinată nu de buna dumitale intenţie, ci de *raportul forţelor sociale*, de raportul de clasă obiectiv. În virtutea acestui raport *reiese* (împotriva voinţei d-tale şi independent de conştiinţa d-tale) că d-ta ai înfrumuseţat, ai îndulcit ideea clericalilor, a Purişkevicilor, a lui Nicolaie al II-lea şi a domnilor de teapa lui Struve, deoarece *în realitate* ideea de dumnezeu le ajută lor să ţină poporul în robie. Înfrumuseţînd ideea de dumnezeu, dumneata ai înfrumuseţat lanţurile cu care ei încătuşează pe muncitorii şi pe ţăranii ignoranţi. Iată, vor spune popii şi acoliţii lor, cît de frumoasă şi de profundă este această idee (ideea de dumnezeu), după cum recunosc pînă şi conducătorii „*dumneavoastră*", domnilor democraţi, şi noi (popii şi acoliţii respectivi) slujim acestei idei.

Nu-i adevărat că dumnezeu reprezintă un complex de idei care trezesc şi organizează simţul social. Asta-i un *idealism* bogdanovist, care încearcă să mascheze originea materială a ideilor. Dumnezeu reprezintă (pe plan istoric cît şi sub aspectul cotidian) înainte de toate un complex de idei pe care le generează jugul asupririi de clasă şi apăsarea îndobitocitoare a naturii înconjurătoare asupra omului, idei care *consfinţesc* această apăsare şi fac *să amorţească* lupta de clasă. A fost o vreme în istorie cînd, în pofida acestei origini şi a acestei semnificaţii reale a ideii de dumnezeu, lupta democraţiei şi a proletariatului era dusă sub forma de luptă *a unei* idei *religioase* împotriva alteia.

Dar şi aceste vremuri au apus de mult.

În prezent, atît în Europa, cît şi în Rusia, *orice* apărare sau justificare a ideii de dumnezeu, oricît de subtilă sau de bine intenţionată ar fi ea, înseamnă o justificare a reacţiunii.

Toată această definiţie a d-tale este pe de-a-ntregul reacţionară şi burgheză. Dumnezeu = un complex de idei care „trezesc şi organizează simţul social cu scopul de a lega pe individ de societate, de a înfrîna individualismul animalic".

De ce este reacţionară această definiţie? Pentru că încearcă să înfrumuseţeze ideea clerical-feudală a „înfrînării"

www.dacoromanica.ro

pornirilor animalice. În realitate, „individualismul animalic" n-a fost înfrînat de ideea de dumnezeu, el a fost înfrînat de ceata primitivă, cît şi de comuna primitivă. Ideea de dumnezeu a făcut *totdeauna* să se tocească, să amorţească „simţul social", înlocuind ceea ce e viu prin ceea ce e mort, ea fiind *totdeauna* o idee de robie (de robie cumplită, fără ieşire). Niciodată ideea de dumnezeu nu „l-a legat pe individ de societate", ci *a încătuşat* totdeauna *clasele* asuprite prin credinţa în *divinitatea* asupritorilor.

Definiţia d-tale este burgheză (şi neştiinţifică, neistorică), deoarece operează pur şi simplu cu nişte noţiuni sumare, generale, „robinsoniste" şi nu cu *c l a s e* bine determinate, aparţinînd unei epoci istorice bine determinate.

Una este ideea de dumnezeu la un zîrean * sălbatic etc. (precum şi la un semisălbatic) şi alta la domnul Struve & Co. În ambele cazuri această idee este sprijinită de dominaţia de clasă (care, la rîndul ei, este sprijinită de această idee). Noţiunea „populară" de dumnezeu şi de dumnezeire înseamnă îndobitocirea, abrutizarea şi ignoranţa poporului, la fel ca şi „noţiunea populară" de ţar, de muma-pădurii, de maltratare a femeilor. Nu pot să înţeleg nici în ruptul capului cum poţi d-ta să califici drept „democratică" „ideea populară" de dumnezeu.

Că idealismul filozofic „are întotdeauna în vedere numai interesele individului" nu este adevărat. Găseşti cumva la Descartes, în comparaţie cu Gassendi, mai multă preocupare pentru interesele individului ? Sau la Fichte şi Hegel în comparaţie cu Feuerbach ?

A spune că „zidirea de dumnezeu este un proces de continuă dezvoltare şi acumulare a principiilor sociale în individ şi în societate" înseamnă a face o afirmaţie pur şi simplu îngrozitoare ! ! Dacă în Rusia ar exista libertate, întreaga burghezie ţi-ar cînta osanele pentru asemenea lucruri, pentru această sociologie şi teologie de tip şi caracter pur burghez.

* — Vechea denumire a poporului komi. — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

Ei, deocamdată ajunge, căci şi aşa scrisoarea mea a ieşit cam lungă. Încă o strîngere de mînă şi urări de sănătate.

Al d-tale, *V. I.*

Scrisă în a doua jumătate a lunii noiembrie 1913
Expediată din Cracovia la Capri

Publicată pentru prima oară în 1924, în „Culegeri din Lenin", vol. I

Se tipăreşte după manuscris

200

CĂTRE S. G. ŞAUMIAN

6. XII. 1913

Dragă prietene,

Scrisoarea d-tale din 15. XI m-a bucurat nespus de mult. Trebuie să ştii că, pentru un om în situaţia mea, părerile tovarăşilor din Rusia — în special ale acelora pe care îi preocupă această problemă şi care reflectă serios asupra ei — sînt extrem de preţioase. De aceea răspunsul d-tale prompt mi-a făcut o deosebită plăcere. Te simţi mai puţin rupt de Rusia cînd primeşti asemenea scrisori. Dar ajunge cu lirismul. Să revenim la chestiunile noastre.

1. D-ta pledezi *pentru* folosirea unei limbi de stat în Rusia. O asemenea limbă este „necesară ; ea a avut şi va avea o mare însemnătate progresistă". Nu sînt cîtuşi de puţin de acord cu d-ta. Am scris mai de mult despre această chestiune în „Pravda" *, şi pînă acum n-am întîmpinat nici un fel de obiecţii. Argumentul d-tale nu m-a convins de loc ; ba dimpotrivă. Că pentru numeroase naţiuni mici şi înapoiate limba *r u s ă* a avut o însemnătate progresistă nu încape discuţie. Dar e cu putinţă să nu vezi că ea *ar avea* o însemnătate progresistă şi mai mare dacă n-ar exista nici o constrîngere ? Se poate oare contesta că o „limbă de stat" înseamnă o bîtă care-i face pe oameni *să se îndepărteze* de limba rusă ? ? De ce nu vrei să înţelegi latura *psihologică,*

* Vezi *V. I. Lenin.* „Atitudinea liberalilor şi democraţilor în problema limbii" (Opere complete, vol. 23, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 455—456. — *Nota trad.* — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

care în problema naţională e deosebit de importantă şi datorită căreia cea mai mică constrîngere pîngăreşte, degradează, anihilează însemnătatea progresistă indiscutabilă a centralizării, a statelor mari, a limbii unice ? ? Dar şi mai importantă *decît* latura psihologică a acestei probleme este cea economică : în Rusia există *de pe acum* o economie *capitalistă*, care face să fie necesară limba *rusă*. Şi d-ta nu crezi în forţa factorului economic şi vrei „să întăreşti" economia cu ajutorul bastoanelor canaliilor poliţiste ? ? Se poate să nu vezi că prin aceasta *schilodeşti* economia şi frînezi dezvoltarea ei ? ? Crezi d-ta că dispariţia abjectului sistem poliţist n-ar duce la apariţia în număr de zece ori (sau de o mie de ori) mai mare a asociaţiilor voluntare pentru ocrotirea şi răspîndirea limbii ruse ? Nu, nu sînt de loc de acord cu d-ta şi te învinuiesc de königlich preussischer Sozialismus * ! !

2. D-ta eşti *împotriva* autonomiei. Eşti *numai* pentru autoadministrare regională. Nu sînt cîtuşi de puţin de acord cu d-ta. Aminteşte-ţi de lămuririle date de Engels, care a arătat că centralizarea nu exclude în nici un caz „libertăţile" locale [265]. De ce Polonia să fie autonomă, iar Caucazul, Sudul şi Uralul nu ? ? E doar evident că *limitele* autonomiei vor fi fixate de parlamentul central ! Sîntem categoric pentru un centralism democratic. Sîntem împotriva *federaţiei*. Sîntem pentru iacobini, împotriva girondinilor. Dar să te temi de autonomie în Rusia... iartă-mă, dar asta-i ceva ridicol ! E ceva reacţionar. Dă-mi un exemplu, imaginează un exemplu din care să se vadă că autonomia *poate* deveni dăunătoare ! Nu vei putea să dai un asemenea exemplu. Iar o interpretare atît de îngustă — numai autoadministrare — e ceva care în Rusia (şi în Prusia) convine de minune mîrşavului sistem poliţienesc.

3. „Dreptul la autodeterminare nu înseamnă numai dreptul la despărţire. El înseamnă şi dreptul la legătură federativă, la autonomie", spui d-ta. Nu sînt de loc de acord cu asemenea afirmaţie. El *nu* înseamnă dreptul la *federaţie*. Federaţia este o uniune între egali, o uniune pentru care e nevoie de consimţămîntul *tuturor*. Dar cum

* — socialism regal prusian. *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

poate să existe *dreptul u n e i* părţi la *consimţămîntul* celeilalte părţi ? ? Aşa ceva e absurd. În principiu, noi sîntem împotriva federaţiei : ea slăbeşte legătura economică şi reprezintă un tip nepotrivit pentru un singur stat. Vrei să te desparţi ? N-ai decît, dacă poţi să rupi legătura economică sau, mai bine zis, dacă apăsarea şi fricţiunile „convieţuirii" între noi sînt de aşa natură, încît *strică* şi distrug legătura economică. Nu vrei să te desparţi ? Atunci să avem iertare ; nu lua hotărîri *în locul* meu, nu-ţi închipui că ai „*dreptul*" la federaţie.

„Dreptul la autonomie" ? ? Nici asta nu-i just. Noi sîntem *pentru o autonomie acordată* **tuturor** părţilor, sîntem pentru *d r e p t u l* la despărţire (dar nu *p e n t r u d e s p ă r ţ i r e a* tuturor !). Planul *n o s t r u* de organizare a statului democratic este autonomia. Despărţirea nu este de loc planul nostru. Noi nu propovăduim în nici un caz ideea despărţirii. În general, sîntem împotriva despărţirii. Dar sîntem pentru *d r e p t u l* la despărţire, din cauza naţionalismului ultrareacţionar velicorus, care a compromis pînă-ntr-atît cauza convieţuirii naţionale, încît uneori se va putea stabili o legătură *mai trainică după* ce se va ajunge la despărţire liberă ! !

Dreptul la autodeterminare este *o excepţie* de la teza generală a centralismului, susţinută de noi. Această excepţie este indiscutabil necesară în condiţiile naţionalismului ultrareacţionar velicorus şi orice renunţare la această excepţie este oportunism (ca la Rosa Luxemburg), este un joc prostesc care dă apă la moară naţionalismului ultrareacţionar velicorus. Dar această excepţie *nu poate fi* interpretată în sens extensiv. Ea nu cuprinde şi nu trebuie să cuprindă *nimic*, absolut nimic, în afară de *d r e p t u l* la *d e s p ă r ţ i r e.*

Tema asta o tratez în nişte articole pentru „Prosveşcenie" *. Scrie-mi neapărat, mai amănunţit, după ce termin aceste articole (ele vor apărea în trei numere ale acestei reviste). Am să mai trimit cîte ceva. La adoptarea rezoluţiei am contribuit în cea mai mare parte chiar eu. Astă-

* Vezi *V. I. Lenin.* „Note critice în problema naţională" (Opere complete, vol. 21, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 125—162. — *Nota trad.*). — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

vară am ţinut nişte referate cu privire la problema naţională [266] şi am studiat întrucîtva această problemă. De aceea sînt hotărît „să nu cedez", cu toate că, bineînţeles, ich lasse mich belehren * de către tovarăşii care au studiat problema mai temeinic şi timp mai îndelungat decît mine.

4. D-ta eşti împotriva „modificării" programului, împotriva „programului naţional" ? ? Nici cu asta nu sînt de acord. D-ta te temi de *cuvinte*. Nu trebuie să te temi de ele. Oricum, el (programul) este modificat de *toţi pe ascuns*, în mod josnic, în sensul cel rău. Noi însă definim, precizăm, dezvoltăm şi consfinţim în spiritul **lui,** în spirit *consecvent*-democratic, în spirit marxist (antiaustriac). Acest lucru *trebuia* să-l facem. Să poftească acum canaliile oportuniste (bundiste, lichidatoriste, narodnice) să dea răspunsuri *proprii* tot atît *de precise* şi de *complete* la *toate* problemele noastre care au fost cuprinse şi soluţionate în rezoluţia noastră. Să încerce. Noi nu „am dat înapoi" în faţa oportuniştilor, ci i-am *înfrînt* la *toate* punctele !

— O broşură de popularizare în problema naţională este foarte necesară. Scrie-mi. În aşteptarea răspunsului d-tale, îţi trimit o cordială strîngere de mînă.

Salutări tuturor prietenilor ! Al d-tale, *V. I.*

Expediată din Cracovia la Astrahan

Publicată pentru prima oară la 15 (2) martie 1918, în ziarul „Bakinskii Rabocii" nr. 48

Se tipăreşte după manuscris

201

CĂTRE REDACŢIA ZIARULUI „ZA PRAVDU"

...** În telegrama reprezentantului nostru pe care am primit-o ieri, se spune în legătură cu această chestiune doar atît : „Unificarea a fost încredinţată Comitetului executiv".

* — ţin seamă de părerea emisă. — *Nota trad.*
** Începutul acestei scrisori n-a fost găsit. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

Prin urmare, chestiunea nu e clară [267].

Pentru orice eventualitate — cu rezerva, extrem de importantă, că acest lucru nu trebuie să ne grăbim să-l dăm publicității — propun următorul text pentru o declarație din partea redacției (din moment ce și așa în paharul murdar al ziarului d-lui Burenin-Gamma s-a pornit o „furtună").

Hotărîrea Biroului socialist internațional cu privire la convocarea unei conferințe a social-democraților din Rusia — se înțelege a celor ce activează în Rusia și nu a fantomelor din străinătate — ne satisface pe deplin. Tocmai la o astfel de conferință va fi mai bine demascată trădarea comisă împotriva partidului de către domnii lichidatori, precum și procedeele bureniniste ale unor indivizi de teapa lui Gamma, de care era de mult timpul să curățăm rîndurile social-democrației.

Mîine (sau, în cazul cel mai rău, poimîine) am să primesc cu siguranță o amănunțită comunicare scrisă de la Londra. Cînd am s-o primesc, am să vă scriu îndată, iar dacă *va trebui* să nu publicăm înștiințarea pe care v-o trimit acum (adică cea scrisă pe pagina precedentă, a 3-a *) am *să vă telegrafiez:* „Opriți". Așadar, prin acest cuvînt trebuie înțeles că pagina a 3-a nu trebuie tipărită.

Scrisă la 16 decembrie 1913
Expediată din Cracovia la Petersburg

Publicată pentru prima oară parțial în 1961, în revista „Istoriceskii Arhiv" nr. 2

Se tipărește în întregime pentru prima oară, după manuscris

---

* Este vorba de alineatul precedent. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

202

TELEGRAMĂ CĂTRE REDACŢIA ZIARULUI „ZA PRAVDU"

Date fiind prevederile statutului, din partea celor şase n-a fost prezentată nici o cerere. Biroul n-a exprimat nici un fel de dezaprobare. Respingeţi minciuna sfruntată a lichidatorilor [268].

Ilin

Scrisă la 18 decembrie 1913
Expediată din Cracovia la Petersburg

Publicată pentru prima oară în 1962, în culegerea de articole „V. I. Lenin şi «Pravda». 1912—1962".

Se tipăreşte după textul de pe formularul de telegramă

203

CĂTRE I. F. ARMAND

Am primit chiar acum telegrama şi am schimbat plicul pe care scrisesem adresa din A...

Dar ce e cu Organul Central? E pur şi simplu scandalos, e o ruşine!! Nici pînă azi n-am primit măcar corecturile. Vezi, te rog, cum stau lucrurile şi ia măsurile cuvenite.

Odioasa afirmaţie a lui Kautsky că nu mai există partid (textual: *die alte Partei sei verschwunden)* o găsiţi în „Vorwärts" nr. 333 din 18. XII. 1913. Trebuie să vă procuraţi ziarul (din Rue de Bretagne. 49 sau din altă parte) şi să organizaţi o campanie de protest. Noi sîntem *p e n t r u* un schimb de păreri, *p e n t r u* rezoluţia Biroului socialist internaţional — **asta N.B.** —, dar sîntem categoric împotriva **josnicei** aprecieri făcute de Kautsky [269]. Să-l criticăm fără cruţare pentru asemenea cuvinte, dar să explicăm totodată că sîntem *pentru* Aussprache (schimb de păreri) etc.

Scrisă după 18 decembrie 1913
Expediată din Cracovia la Paris

Publicată pentru prima oară în 1950, în V. I. Lenin, Opere, ed. a 4-a, vol. 35

Se tipăreşte după manuscris

www.dacoromanica.ro

204

CĂTRE V. S. VOITINSKI

20. XII. 1913

În legătură cu articolul pe care ni l-aţi *recomandat* să-l publicăm

Stimate confrate,

Am primit articolul „Pentru un steag comun" *, dar cu mîna pe conştiinţă trebuie să spun că nu e bun de nimic. Mai întîi de toate trebuie să fim sinceri şi să vorbim deschis, nu-i aşa ?

Autorul n-a înţeles cîtuşi de puţin starea de lucruri din Rusia şi s-a lăsat antrenat — cum să mă exprim mai delicat ? — de „bătaia pe burtă" cu menşevicii poşehonişti.

În Rusia are loc un proces de refacere şi de consolidare a partidului muncitoresc marxist. Discuţiile şi rezoluţiile, care-i oferă autorului nostru prilej de mioape ironii, au o imensă importanţă educativă şi organizatorică. „Ei strigă : ura !" — spune în ironie autorul şi această ironie e pur *liberală*, e ironia unui intelectual care s-a rupt complet de mişcarea muncitorească. Dar de ce în nici unul din celelalte partide de opoziţie din Rusia grupele locale ale membrilor de partid *nu* analizează în mod deschis divergenţele interne ale partidului ? ? De ce ? ?

Autorul adoptă un punct de vedere isteric-sentimental. În rezoluţii se oglindeşte măreţul proces de cimentare a partidului *muncitoresc*, fiindcă nimeni în lume nu-i *poate* face pe muncitori *să aleagă* între doi „ura !" (cel al partiiţilor şi cel al lichidatorilor), în afară de o simpatie *conştientă* sau o cunoaştere a curentelor. A nu vedea în dosul unei forme cam grosolane de „încăierare" proletară imensa importanţă ideologică şi organizatorică a luptei pe care o duce clasa muncitoare datorită existenţei celor două curente înseamnă a da dovadă de o miopie fenomenală. O mai bună explicaţie a acestei miopii a autorului decît ruperea lui de

* Articolul „Pentru un steag comun" a fost trimis de Voitinski pentru a fi publicat în revista „Prosveşcenie". — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

mişcarea muncitorească şi căderea lui în „captivitatea" mîrşavei bande menşevice nici nu-mi pot închipui.

Autorul n-a înţeles absolut nimic din datele referitoare la curia muncitorească. 47—50—67% în dumele a II-a, a III-a şi a IV-a *. *Nu* e acesta un fapt concret ? Ce rost are să invoci aici „caracterul reacţionar al curiilor" (despre care vorbesc atîta, în „Novaia Raboceaia Gazeta", escrocii şi bureninii, care caută să abată astfel atenţia cititorilor) ? ? Şi n-a fost oare legea, în cazul celor trei dume, deopotrivă de reacţionară, în sensul că a fost bazată tot pe existenţa curiilor ? ? Pînă şi un copil poate să înţeleagă că aici nu este vorba de caracterul reacţionar al curiilor. Şi e un fapt stabilit că intelectualii au plecat (ducă-se sănătoase aceste c...) şi că muncitorii s-au ridicat *singuri* împotriva lichidatorilor. A început o nouă fază istorică, o nouă epocă. Şi autorul nostru născoceşte „o linie de mijloc", ceea ce ar fi ridicol de n-ar fi atît de trist. El n-a înţeles nici o sutime din amploarea luptei pe care o ducem împotriva lichidatorilor. *Nu putem* reface altfel partidul decît luptînd *împotriva* lichidatorilor. Acum înşişi muncitorii au înţeles acest lucru.

În decurs de o lună, de la 20. X şi pînă la 2. XI au fost strînse 4 800 de *semnături* (N. B.) pentru cei şase deputaţi şi 2 500 pentru cei şapte (dintre care 1 000 de semnături bundiste. N. B. ! N. B. !) Nu e acesta un fapt ?? E un fapt concret şi nu o lamentare intelectualistă ! Acesta, vedeţi dv., nu e un partid, pentru că nu este „comun" şi nu există un „congres" ! ! ! Ha-ha ! ! *Şi nici n-o să fie* ceva comun cu lichidatorii şi cu bundiştii ; e timpul ca oamenii să înţeleagă odată acest lucru şi să nu-şi mai îndrepte privirea spre un trecut care nu se mai întoarce niciodată. Convocarea unui congres este o treabă extrem de grea (şi tocmai de aceea *distrugătorii* partidului amînă pînă „la congres", ceea ce e cam tot una cu a amîna pînă ad kalendas graecas ! **). Aceste *semnături* au fost tocmai o formă *nouă* a vechiului partid. Şi să nu înţelegeţi aşa ceva ? ?

---

* Creşterea continuă a numărului de deputaţi bolşevici în curiile muncitoreşti din Dumele a II-a, a III a şi a IV-a de stat. — *Nota red.*

** — la calendele greceşti — niciodată. — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

Vechea „federaţie" naţională „de cel mai prost tip" *a dispărut pentru totdeauna.* Nici acest lucru nu l-a înţeles autorul.

Egalitatea în drepturi a **celor** şase şi a **celor** şapte (degeaba vorbeşte autorul despre **cei opt,** fiindcă pe cel de-al optulea partid *nu*-l recunoaşte cîtuşi de puţin drept social-democrat *) el o înţelege în mod greşit. De ce n-ar acorda partidul nostru egalitate în drepturi grupului *de deputaţi din preajma partidului??* ** Autorul n-a înţeles că noţiunea „din preajma partidului" are o semnificaţie dintre cele mai serioase.

Revista noastră nu este un almanah, ci o publicaţie combativă. De aceea nici nu poate fi vorba de publicarea acestui articol. Mi-ar face însă multă plăcere să aflu ce obiecţii are de adus autorul la critica făcută de mine, aşa cum în genere mi-ar face o deosebită plăcere orice schimb de păreri cu vechi prieteni. Dacă în această critică am comis unele exagerări şi cîteodată m-am exprimat nu tocmai politicos, vă rog stăruitor să mă scuzaţi. Credeţi-mă, n-am vrut să supăr pe nimeni şi, în numele vechii prietenii, am spus „pe şleau" tot ce-am gîndit şi gîndesc.

Şi ce minunat s-a desfăşurat campania pentru cei şase şi împotriva celor şapte ! Ce admirabilă acţiune de unire şi de educare a muncitorilor împotriva politicienilor liberali din rîndurile mişcării muncitoreşti ! Ce strălucit exemplu — primul de acest fel în Rusia — care dovedeşte că partidul muncitoresc *hotărăşte* într-adevăr soarta reprezentanţei *sale* în Dumă ! Acum nu se mai poate vorbi doar de o simplă gloată care „citeşte din cînd în cînd", ci de o forţă organizată. Consfătuirea a hotărît, cei şase au executat, miile de oameni organizaţi au analizat, s-au declarat de acord şi au semnat — iată ce înseamnă *partid* în comparaţie cu fiţuica „Novaia Raboceaia Gazeta" — o nouă ediţie a vechiului „Tovarişci" —, care spurcă şi infectează cu c... intelectualist mişcarea muncitorească. Şi ce activitate minunată a desfăşurat fracţiunea muncitorească din Dumă ! A făcut dintr-o dată un pas înainte, nu numai cu numele, dar

* Este vorba de P. I. Jagiello. — *Nota red.*

** Asta nu ştiu cine ştie ce nimic partidul ; în fel l acesta pot fi educaţi cei din preajma lui.

www.dacoromanica.ro

şi prin întreaga ei activitate ! Cît de strălucită a fost cuvîntarea lui Badaev despre libertatea de coaliţie în comparaţie cu repetarea unor... meschine idei liberale de către un Tuleakov !

La revedere, scumpe tovarăş. Nu le mai daţi atenţie menşevicilor, studiaţi *faptele* concrete ale actualei mişcări muncitoreşti, reflectaţi mai adînc asupra semnificaţiei lor, şi atunci — iertaţi-mi expresia — acreala dv. o să treacă, n-o să mai căutaţi o „linie de mijloc", ci o să contribuiţi la unirea muncitorilor împotriva bandei de trădători.

Al dv., *V. I.*

Expediată din Cracovia la Irkutsk

Publicată pentru prima oară în 1938, în revista „Bolşevik" nr. 2 *Se tipăreşte după manuscris*

205

SCRISOARE CĂTRE REDACŢIA ZIARULUI „PROLETARSKAIA PRAVDA" [270]

Acest articol este semnat cu trei K (K. K. K.) [271]. Trebuie dată pretutindeni lozinca boicotului, dar chiar în această formă, şi numai în această formă, fără a folosi cuvîntul boicot.

Pentru numele lui Dumnezeu, nu vă lăsaţi impresionaţi de răspunsurile „caustice" ale unor astfel de domni !

Scrisă în a doua jumătate a lunii decembrie 1913
Expediată din Cracovia la Petersburg

Publicată pentru prima oară în 1962, în culegerea de articole „V. I. Lenin şi «Pravda». 1912—1962" *Se tipăreşte după manuscris*

206

CĂTRE N. I. BUHARIN

Scumpe tovarăş,

Eram gata să publicăm cu dragă inimă articolul dv. despre cartea lui Struve [272]. Dar la a doua citire ne-am

www.dacoromanica.ro

dat seama că, în cercurile de partid, pasajul în care vorbiţi despre gospodăria iobăgistă va fi înţeles în mod inevitabil ca un îndemn de a scoate din program *confiscarea* pămînturilor moşiereşti. Această chestiune mai trebuie discutată. N-ar fi mai bine să scoateţi deocamdată acest pasaj ? Pe cît se pare, dv. *n-aţi vrut* să deschideţi *acum* o discuţie.

Dacă cumva ne-am înşelat şi *aţi vrut* totuşi să deschideţi o discuţie, scrieţi-ne ; dacă insistaţi, o să publicăm articolul... *

Scrisă în decembrie 1913
Expediată din Cracovia la Viena

Publicată pentru prima oară în 1930, în „Culegeri din Lenin", vol. XIII

Se tipăreşte după manuscris

207

CĂTRE I. F. ARMAND

...** Sînt nişte nătîngi şi nişte idioţi aceia care „s-au speriat" de numirea unor împuterniciţi [273], văzînd în asta ceva „jignitor" pentru celule. Aşadar, îşi zic ei, din moment ce *vor* să aibă împuterniciţi, înseamnă că celulele nu există.

Caraghioşii ! Se agaţă de un *cuvînt*, fără să se gîndească, fără să-şi dea seama cît de complicată şi de dificilă este viaţa, care oferă forme *cu totul noi*, pe care noi nu le-am sesizat decît în parte.

Cei mai mulţi dintre oameni (99% dintre burghezi, 98% dintre lichidatori şi cam 60—70% dintre bolşevici) nu ştiu *să gîndească* şi nu fac decît *să învеţe* **cuvinte** *pe de rost*. Au învăţat cuvintele „mişcare ilegală". Le-au învăţat temeinic. Le pot repeta. Le ştiu pe dinafară.

Dar *cum* trebuie să schimbăm *formele ei* atunci cînd se creează o nouă situaţie, cum trebuie în acest scop să învăţăm şi să gîndim **în chip nou**, asta nu înţelegem.

La consfătuirea (din străinătate) din vara anului 1913 s-a adoptat hotărîrea de a învinge grupul celor şapte deputaţi. În toamna anului 1913 are loc în Rusia o campanie a **maselor** muncitoreşti, şi *majoritatea* este de partea noas-

* Aici manuscrisul se întrerupe. — *Nota red.*
** Începutul acestei scrisori n-a fost găsit. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

tră ! ! Un „cerc" de „împuterniciţi" (care n-au fost aleşi de celule ! ! Săriţi ! ! — strigă Antonov, Isaak & Co.) a adoptat o hotărîre, iar *masele* au adus-o la îndeplinire.

Cum să facem acest lucru ? Trebuie să ajungem să înţelegem acest mecanism „ingenios". Şi acest lucru *n-am putea* să-l facem dacă n-ar exista mişcarea ilegală şi celulele. *Şi n-am putea să-l facem* dacă n-ar exista formele noi şi *ingenioase* ale mişcării ilegale şi ale celulelor.

Sînt foarte curios dacă vei reuşi să explici oamenilor acest lucru. Scrie-mi, te rog, mai amănunţit.

Am primit *un* exemplar din „Călăuza muncitorului" [274]. 5 000 de exemplare s-au *şi* epuizat ! ! Ura ! ! *Porniţi* cu toată energia la editarea revistei pentru femei ! [275]

Scrisă la sfîrşitul lunii decembrie 1913
Expediată din Cracovia la Paris

Publicată pentru prima oară în 1950, în V. I. Lenin, Opere, ed. a 4-a, vol. 35

Se tipăreşte după manuscris

www.dacoromanica.ro

1914

208

CĂTRE I. E. GHERMAN

2. I. 1914

Dragă tovarăşe,

Scrisoarea dv., atît de scurtă, ne-a produs o mare uimire. Unde a plecat („mai departe" ?) delegatul ? [276]

La Hamburg ? La Bruxelles ? La Copenhaga ?

Cine e acest delegat ? E pe de-a-ntregul bolşevic ? Sau e lichidator ? Sau e unul dintre cei ce şovăie ? Ce a relatat el ? Cîţi delegaţi sînt *în total?* Cîţi sînt din partea Rigăi ? Cîţi din partea satelor ? Cîţi din partea Libavei ? Şi cîţi din partea altor oraşe ?

V-aţi înţeles cu acest delegat în privinţa corespondenţei ? *Fiindcă acesta e lucrul cel mai important:* trebuie ca el să vă scrie *zilnic* cît mai precis şi mai amănunţit. V-a dat vreo adresă ?

Comunicaţi-ne telegrafic îndată ce aflaţi cîte ceva. Adresa : Uljanow. 51. Lubomirskiego. Krakau.

Cuvinte convenţionale :

primul — Bruxelles
al doilea — Hamburg
al treilea — Copenhaga

data deschiderii congresului : data (luna ianuarie) + 10 (adică, dacă e 11. I, înseamnă că spuneţi 21)

ş.a.m.d.

sau : „nehotărît"
sau : „se amînă"
plus = predomină probabil bolşevicii
minus = „ „ lichidatorii
x = nu se ştie.

www.dacoromanica.ro

Scrieţi-ne după fiecare întîlnire cu delegaţii sau după fiecare scrisoare. (Nu cumva pleacă majoritatea delegaţilor cu vaporul ?)

Azi am primit o scrisoare de la Bruxelles (cu data de 29. XII) ; ni se face cunoscut că sîntem invitaţi la congres, care se va deschide peste 10—12 zile ; despre data şi locul ţinerii lui o să ni se scrie separat.

Asta-i totul ! ! ! Cam puţin !

Aşadar, aştept de la dv. scrisori şi telegrame !

Al dv., *V. U.*

Dacă delegatul este la Bruxelles şi îi puteţi scrie fără nici un risc, daţi-i adresa : Jean *P o p o f f.* Rue du Beffroi. 2. A. *B r u x e l l e s.*

Acesta este reprezentantul nostru, prin care se poate afla tot ce trebuie şi cu care se poate sta de vorbă. E demn de toată încrederea.

Dacă este invitat Tyszka („Conducerea centrală" a Social-democraţiei poloneze), atunci trebuie să fie invitată şi „opoziţia" — Comitetul din Varşovia şi cel din Lódź. Scrieţi-i despre asta lui Karlson.

Scrieţi-i lui Karlson la Bruxelles (dacă este de-al nostru) să-i dea de ştire lui Popov **cît şi nouă,** şi telegrafic şi printr-o scrisoare.

Expediată la Berlin

Publicată pentru prima oară în 1935, în revista „Proletarskaia Revoliuţia" nr. 5

Se tipăreşte după manuscris

209

CĂTRE V. M. KASPAROV

6. I

Dragă tovarăşe,

S-ar putea ca zilele acestea, fiind în trecere prin Berlin, să rămîn vreo două ore în acest oraş [277]. Aş vrea să mă întîlnesc cu d-ta. *R ă s p u n d e - m i* dacă eşti liber dimineaţa, între 11 şi 1 sau la altă oră.

www.dacoromanica.ro

Dacă primeşti o telegramă în care se spune elf * = vin mîine la ora 11 (cu trenul de Cracovia), caută să fii în gară cu un exemplar din „*Pravda*“ în mînă.

O caldă strîngere de mînă. Al d-tale, *Lenin*

S-ar putea să vin seara, tot pentru 2—3 ore.

Scrisă la 6 ianuarie 1914
Expediată din Cracovia la Berlin

Publicată pentru prima oară în 1930, în „Culegeri din Lenin“, vol. XIII

Se tipăreşte după manuscris

210

CĂTRE I. E. GHERMAN ŞI I. RUDIS-GHIPSLIS

7. I. 1914

Dragi tovarăşi,

Chiar acum am primit ştire de la Popov (Jean *Popoff*, rue du Beffroi. 2. *A.* Bruxelles), reprezentantul nostru la Bruxelles, că congresul se va ţine acolo *(sau în apropiere)* „cel mai tîrziu peste o săptămînă“ (scrisoarea e datată 4 sau 5. I).

Acum sarcina noastră este să facem totul pentru o strînsă unitate a bolşevicilor. Aţi făcut o greşeală *imensă* că nu v-aţi înţeles cu bolşevicul dv. care a trecut pe acolo în privinţa corespondenţei (în străinătate aşa ceva nu e periculos). *Căutaţi* să îndreptaţi *numaidecît* această greşeală, pentru aceasta trimiteţi *imediat* o scrisoare acestui bolşevic, în două plicuri pe adresa lui Popov, pe cel dinăuntru scrieţi în limba letonă : *personal, pentru cutare.*

Popov o să-l găsească şi o să-i predea personal scrisoarea.

* — unsprezece. — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

În scrisoare dv. trebuie (1) să-l recomandaţi pe Popov drept un om sigur (garantez pentru el) (şi să daţi *(N. B.)* adresa de la Bruxelles *(N. B.)* a lui Popov) şi (2) să-l rugaţi pe bolşevicul leton să vă relateze **imediat** totul în mod amănunţit (direct dv. sau prin intermediul lui Popov), arătînd în special care a fost componenţa congresului (1. Cîţi lichidatori ? 2. Cîţi bolşevici ? 3. Cîţi braunişti ? * **ş.a.m.d.** şi să scrie amănunţit despre planurile fiecărui grup).

Anexez o scrisoare pentru Popov, căruia urmează să-i scrieţi în limba rusă.

Comunicaţi-mi denumirea *exactă* a bodegii, *strada* şi *numărul* precum şi *ora* exactă a întîlnirii.

P. S. Cui trebuie să-i telegrafiez ? Unuia din dv. — şi căruia anume — sau la amîndoi ?

M-am informat despre mersul trenurilor. Cel mai potrivit e să plec de aici dis-de-dimineaţă. Ajung la Berlin la ora 4 şi 40 de minute Nachmittag ** şi la ora 9 şi 34 de minute Abends *** plec din Friedrichstrassenbahnhof. Ca să ne întîlnim (este *necesar* să mă întîlnesc cu dv. amîndoi), stabiliţi imediat *ora* (7—8—8½ seara) şi locul : o *bodegă* **pe lîngă** Friedrichstrassenbahnhof. **O să vă comunic** printr-o telegramă ziua cînd plec şi o să ne întîlnim la această bodegă [278].

Aştept răspuns urgent.

Al dv., *N. Lenin*

P. S. Aţi putea să inventaţi o chestiune *personală* ca pretext pentru a intra în corespondenţă cu acest leton bolşevic.

Expediată din Cracovia la Berlin

Publicată pentru prima oară în 1935, în revista „Proletarskaia Revoliuţiia" nr. 5

Se tipăreşte după manuscris

---

* Este vorba de partizanii lui I. Ianson-Braun, care se situau pe o poziţie împăciuitoristă. — *Nota red.*

** — după-amiaza. — *Nota trad.*

*** — seara. — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

211
CĂTRE I. F. POPOV

Mr. Jean Popoff
Rue du Beffroi, 2. A. Bruxelles

7. I. 1914

Scumpe tovarăş,

Vă rog să căutaţi să satisfaceţi rugămintea unor tovarăşi letoni care o să vă scrie. Ei sînt nişte buni prieteni de-ai noştri.

Al dv., *N. Lenin*

Scrisă la Cracovia

Publicată pentru prima oară în 1935, în revista „Proletarskaia Revoliuţiia" nr. 5

Se tipăreşte după manuscris

212
CĂTRE I. RUDIS-GHIPSLIS SAU I. E. GHERMAN

11. I

Dragă tovarăşe,

În ce priveşte întîlnirea, ea a fost excelent organizată. În ce priveşte însă delegatul, e cazul să vă ocărăsc în toată regula. Pe cît se vede, e un prost sau o muiere care se lasă influenţată de bîrfelile şi de calomniile canaliilor lichidatoriste. Lui Popov i s-a trimis o împuternicire oficială din partea Comitetului Central, iar el, Popov, n-a stat de vorbă decît *cu Zauer* (persoană oficială a Biroului din străinătate ! !). Este clar că lichidatorii îl calomniază pe Popov.

Dar ce delegat aţi ales şi dv. ! Bun mai e dacă crede ce spun lichidatorii ! Cu o astfel de armată e şi ridicol să porneşti război împotriva lichidatorilor. Asemenea „ostaşi" nici nu merită altceva decît să lingă toată viaţa cizmele lichidatorilor.

Dar de ce dv., care ştiaţi că acest delegat nu e om de nădejde, i-aţi scris că *eu* am nevoie de informaţii ? ? ! Era vorba ca *dv.* să cereţi informaţii de la el. Acum acest delegat o să se folosească de scrisoarea dv. *împotriva mea ;* asta ne mai lipsea !

Sînt tare supărat ! Al d-tale, *N. Lenin*

Scrisă la 11 ianuarie 1914
Expediată din Cracovia la Berlin

Publicată pentru prima oară în 1935, în revista „Proletarskaia Revoliuţiia" nr. 5

Se tipăreşte după manuscris

www.dacoromanica.ro

213

CĂTRE I. F. ARMAND

...*Am primit O. C. Pagina a 8-a e oribilă. Dracu ştie de ce nu ne-or fi înştiinţat : am mai fi găsit noi destul material ! ! Şi nu era indicat să pună data de 28. XII, ci alta anterioară, pentru că aşa trebuiau să publice ceva despre Biroul internaţional.

Mulţi se arată neliniştiţi din cauza hotărîrilor Birouiui. Asta-i *p r o s t i e !*

„Schimbul de păreri" este pe deplin acceptabil şi o asemenea rezoluţie nu putea fi respinsă.

Afirmaţia că cererea celor şase a fost respinsă e o *m i n c i u n ă*. Cei şase *nici n-au prezentat* vreo cerere ! Potrivit prevederilor statutului, *n u p u t e a u* să facă acest lucru : dacă în Dumă sînt 7 socialişti-revoluţionari + 6 social-democraţi, înseamnă că în comisia interparlamentară numai 1 *socialist-revoluţionar* are drept de vot.

Biroul socialist internaţional poate doar să ne ofere „ses bons offices" ** pentru tratative, pentru un „schimb de păreri" cu alte partide, fracţiuni etc. Tocmai asta şi face. Şi numai asta ! Propunerea de a se convoca o conferinţă etc. este o stupidă Versimpelung *** a lucrurilor de către canaliile lichidatoriste şi filistine. Lichidatorii ăştia sînt nişte oameni de nimic. Iar noi o să avem „un schimb de păreri" şi o să fie mulţumiţi !

Cine a scris articolul despre afacerea Beilis pentru O. C. ?

De ce nu ni s-a trimis corectura ?? Era necesar să se spună că burghezii ar trebui să constituie un partid *republican* dacă *într-adevăr* sînt împotriva afacerii Beilis.

Scrisa nu mai devreme de 11 ianuarie 1914
Expediată din Cracovia la Paris

Se tipăreşte pentru prima oară, după manuscris

* Începutul acestei scrisori n a fost găsit. — *Nota red.*
** — bunele sale oficii — *Nota trad.*
*** — simplificare. — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

214

CĂTRE D. WIJNKOOP

Cracovia, 12 ianuarie 1914

Scumpe tovarăşe Wijnkoop,

Vă mulţumesc din toată inima pentru amabila dv. scrisoare. Sper că aţi citit articolele publicate de adversarii noştri în ziarele social-democrate germane („Vorwärts“ şi „Leipziger Volkszeitung“) (bunăoară pe cele publicate în „Leipziger Volkszeitung“ de *J. K.*, din grupul Rosei Luxemburg, şi de *Z. L.*, care nu reprezintă *nici un* grup din Rusia). Presa social-democrată germană, în special „Vorwärts“, ne boicotează, şi numai „Leipziger Volkszeitung“ a tipărit *un singur* articol de-al nostru (sub semnătura redacţiei ziarului „Soţial-Demokrat“, Organul Central al Partidului muncitoresc social-democrat din Rusia) *.

În „Bremer Bürger-Zeitung“ scrie Radek despre problemele ruseşti. Dar nici el nu reprezintă *vreun* grup din Rusia ! E ridicol să publici articolele unor emigranţi care nu reprezintă nimic şi să nu accepţi articolele unor reprezentanţi ai organizaţiilor existente în Rusia !

Cît despre poziţia lui Kautsky poate să existe ceva mai idiot ? Cînd este vorba de orice altă dată, el studiază istoria mişcării, cercetează în spirit critic documentele, caută să înţeleagă *adevăratul sens* al divergenţelor şi semnificaţia politică a sciziunilor. Dar cînd este vorba de Rusia, nu există pentru el istorie. Astăzi repetă ce a auzit de la Rosa Luxemburg, ieri a repetat ce auzise de la Troţki, Reazanov şi alţi publicişti, care nu reprezintă altceva decît propriile lor „deziderate pioase“, iar mîine o să repete ceea ce vor binevoi să-i relateze alţi studenţi sau emigranţi ruşi etc. Iar în „Neue Zeit“ găseşti doar locuri comune, declamaţii, nici un fel de fapte concrete, nici urmă de înţelegere a fondului problemelor care formează obiectul divergenţelor noastre ! ! Asta-i infantilism de cea mai pură speţă ! !

* Vezi *V. I. Lenin*. „În legătură cu sciziunea din rîndurile fracţiunii social-democrate din Duma“ (Opere complete, vol. 24, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 166—170. — *Nota trad.*) — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

Ni se ţin predici pe tema unităţii cu cei ce vor să lichideze partidul nostru ; aşa ceva ar fi o absurditate. Unitatea o înfăptuim noi, strîngînd laolaltă pe muncitorii din Rusia în lupta *împotriva* celor ce vor să lichideze partidul nostru. Anexez la această scrisoare un document pe care l-am trimis Biroului socialist internaţional. Veţi găsi în el *fapte* şi *cifre* care dovedesc că tocmai noi reprezentăm unitatea partidului (şi a imensei majorităţi a muncitorilor) în Rusia *împotriva* grupurilor de lichidatori fără muncitori.

Din păcate, nici Panneckoek în „Bremer Bürger-Zeitung" nu vrea să înţeleagă că trebuie publicate articolele ambelor curente social-democrate din Rusia şi nu articolele lui Radek, care nu reprezintă decît propria lui ignoranţă şi propriile lui fantezii şi *nu vrea* să comunice *fapte precise.*

Încă o dată vă mulţumesc, scumpe tovarăşe Wijnkoop, dv. personal şi Comitetului executiv al Partidului social-democrat, pentru amabila dv. scrisoare şi vă rog să transmiteţi tovarăşului Gorter salutări din partea mea.

Sper că veţi trece cu vederea slabele mele cunoştinţe de limbă franceză.

Al dv., *Vl. Ulianov (N. Lenin)*

Wl. Uljanow. 51. Ulica Lubomirskiego. *Krakau* (Cracovie).

Expediată la Amsterdam

Publicată pentru prima oară la 21 ianuarie 1934, în ziarul „Pravda" nr. 21

Se tipăreşte după manuscris
Tradus din limba franceză

215

CĂTRE V. P. MILIUTIN

Stimate confrate,

Am primit scrisoarea dv. şi mă grăbesc să vă răspund că articolele împotriva banalităţilor debitate de Bogdanov în filozofie... şi în „Tectologie" sînt extrem de necesare. Vă

www.dacoromanica.ro

rog să mi le trimiteţi mie direct ! Ar fi mai bine să le expediaţi recomandat în banderolă [279]. E nevoie de articole şi pentru alte teme analoge ; aş fi foarte bucuros dacă aţi schiţa planul unor asemenea articole şi mi le-aţi trimite şi mie.

Cu salutări, *V. Ilin*

Scrisă la 14 ianuarie 1914
Expediată din Cracovia la Vologda
Publicată pentru prima oară în 1924, în revista „Sever" (Vologda) nr. 1

Se tipăreşte după o copie dactilografiată (obţinută prin perlustrare)

216

CĂTRE I. F. ARMAND *

P.P.S.

Abia acum, după ce am recitit telegrama lui Kuzneţov, mi-am dat seama că, de fapt, nu este vorba de un referat, ci de un miting consacrat comemorării zilei de 9 ianuarie ! *Nu putem în nici un caz* să-l anunţăm pe Malinovski să vină la un asemenea miting (eu, după cum se ştie, am scris despre necesitatea de a ne menţine într-o legalitate *absolută* şi vă rog încă o dată s-o *respectaţi* în modul cel mai riguros : nu trebuie *nici măcar să se pomenească* de partid, de grupuri, de revoluţii sau de social-democraţie). Iar în ce mă priveşte mă puteţi trece printre vorbitorii de la 9 ianuarie dacă acest lucru e necesar pentru a obţine succes (material), *dar cu dreptul de a vă trage chiulul* (să rămînă *între noi:* chiar dacă am să fiu la Paris, *n-am să merg* la un miting de 9 ianuarie alături de tot felul de lighioane ca socialiştii-revoluţionari, Leder & Co.) [280].

Scrisă înainte de 22 ianuarie 1914
Expediată din Cracovia la Paris

Se tipăreşte pentru prima oară, după manuscris

* Rîndurile ce urmează sînt un post-scriptum la o scrisoare negăsită a lui V. I. Lenin către I. F. Armand. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

217

CĂTRE I. F. ARMAND

25. I

Dragă prietenă,

Îţi scriu pe scurt despre treburile noastre : Victorie ! ! Ura ! Majoritatea e de partea noastră. Eu am să rămîn aici aproape o săptămînă şi, probabil, o să am mult de lucru.

Sînt încîntat că noi am învins [281].

Al d-tale devotat, *V. I.*

Oulianoff, rue de la Tulipe. 11.
Bruxelles (Ixelles)

Scrisă la 25 ianuarie 1914
Expediată la Paris

Se tipăreşte pentru prima oară după manuscris
Tradus din limba engleză

218

CĂTRE I. F. ARMAND

Nr. 2

...*Chiar acum (la ora 2) a fost adusă poşta suplimentară. Dar de la tine, iarăşi, n-a venit nimic...

Am primit o scrisoare de la Buharin din Viena. El s-a întîlnit cu Burianov, care venea de la Plehanov. Probabil că plehanoviştii şi alţi nefracţionişti au de gînd să întreprindă o „acţiune" comună : se pare că Plehanov vrea să editeze un ziar. Troţki şi oamenii lui scot într-un viitor foarte apropiat o revistă proprie, „Borba". Între ei şi cei de la ziarul „Luci" s-a ajuns la o împăcare ; în legătură cu aceasta a avut loc un schimb de scrisori. Lichidatorii „puri" o să rămînă la „Naşa Zarea" ; aşa „speră" oamenii ăştia.

Aşa scrie Buharin. Aceste noutăţi sînt deosebit de importante. Pînă nu faci foc nu iese fum şi, pe cît se pare, sîn-

* Începutul şi sfîrşitul acestei scrisori n-au fost găsite. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

tem martorii unui nou val de împăciuitorism idiot, care, probabil, va căuta să se servească de B.S.I. pentru a întreprinde o acţiune comică în spiritul plenarei din ianuarie 1910. Dar acum stăm pe propriile noastre picioare şi vom demasca aceste lepădături.

Trebuie să depunem *toate eforturile* şi (firește cu tot tactul cuvenit) să adunăm tot felul de informaţii şi să le concentrăm la Paris. Nătîngul de Antonov nu ştie să adune bîrfeli de la Steklov, în schimb Steklov ştie să stoarcă bani de la el. Iar bani nu avem de loc. Kamenev, cu familia lui, nu are *chiar nimic*. De aceea trebuie să faci în aşa fel ca C.O.S. să nu dea *nimănui* nici un ban, ci numai nouă. *În curînd* o să avem nevoie stringentă de bani pentru editarea Organului Central, a unei broşuri speciale şi a unei publicaţii *extrem de importante* (absolument entre nous : we will publish a special bulletin of the Central Committee ; for Russia we've got a special transport possibility*).

Împăciuitoriştii de toate nuanţele vor să ne „prindă" ! Bon !** Pe aceşti mizerabili şi caraghioşi o să-i prindem noi cu ocaua mică. Se bagă în mocirla blocurilor cu lichidatorii ? Bon ! Iată care-i tactica noastră : dacă inamicul face o mişcare greşită, îi dăm timp ca să intre mai adînc în mocirlă. Acolo o să-i prindem pe aceşti nemernici. Prin urmare, deocamdată trebuie să acumulăm forţe şi să strîngem bani, să fim reţinuţi (cît se poate de reţinuţi !) şi să aflăm cît mai multe lucruri. Parisul e un centru potrivit pentru informare şi pentru „diversiuni". Cel mai bine ar fi dacă *secţia* ar adopta o rezoluţie *drastică* împotriva lui Kautsky (calificînd drept *neruşinată, impertinentă, monstruoasă şi ignorantă* afirmaţia lui că vechiul partid a murit). Iar diverse persoane „aproape împăciuitoriste" din secţia noastră n-au decît să se informeze la plehanovişti, împăciuitorişti (Makar, Leva, Lozovski & *Co.)* şi troţkişti, precum şi la bundişti şi letoni.

---

* — (strict între noi : avem de gînd să publicăm un buletin special al Comitetului Central [282] ; în momentul de faţă dispunem de posibilităţi deosebite pentru transportul de material în Rusia). — *Nota trad.*

** — Minunat ! — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

Caută şi ridică în C.O.S. problema întocmirii unei rezoluţii drastice împotriva lui Kautsky şi pune-o la vot : dacă majoritatea o să voteze contra, am să vin şi am să-i trag o săpuneală pe care în veci n-o s-o uite. Dar trebuie să ştiu cine are să formeze o asemenea majoritate, *cine* şi *de ce* e în stare. Aşadar, caută şi acţionează din plin.

S-ar putea ca pe adresa lui Nik. Vas. să vină ştiri importante pentru noi (de la B.S.I. sau de la letoni). Este deosebit de important ca el să-ţi transmită imediat scrisorile ; tu poţi să le deschizi pentru a-mi comunica pe scurt, telegrafic, conţinutul lor : *dacă nu te incomodează*, caută şi fă treaba asta, pentru că tocmai în acest timp (cînd Malinovski e aici) o întîrziere de o zi, două (= diferenţa dintre telegramă şi scrisoare) poate să aibă o importanţă cu totul deosebită. Cred că *ai putea* să faci asta în numele Nadejdei Konstantinova ; dar, la urma urmei, hotărăşte singură ; eşti mai în măsură să apreciezi care e situaţia.

C.O.S. trebuie să se gîndească care dintre cei de la Paris ar putea să ajute pe cei şase deputaţi să-şi întocmească cuvîntările lor. După arestarea lui Krîlenko e mare nevoie de asemenea ajutor. Noi o să trimitem o listă de cuvîntări. Aici este locul cel mai potrivit şi tot aici există cele mai multe posibilităţi de a obţine ajutor din partea *tuturor* fracţiunilor care şovăie într-un fel sau altul.

Scrisă înainte de 26 ianuarie 1914
Expediată la Paris

Se tipăreşte pentru prima oară, după manuscris

219

CĂTRE I. F. ARMAND

26. I

Dragă prietenă,

Scrisoarea ta, atît de amicală, amabilă, agreabilă şi cordială, m-a bucurat grozav de mult. Îţi sînt nespus de recunoscător.

www.dacoromanica.ro

Aici toată treaba s-a stricat. Unul a şi fugit la împăciuitorişti, aşa că acum nu există majoritate şi totul o să iasă după dorinţa putredului împăciuitorism.

Eu plec de aici marţea sau miercurea viitoare şi curînd o să fiu la Cracovia (o să mă opresc doar la Leipzig pentru a ţine un referat).

De acolo mi se scrie că situaţia „Pravdei" e destul de proastă : nu sînt bani. Tirajul a scăzut. Sîntem în deficit. O adevărată nenorocire.

Noua mea adresă : Oulianoff, rue Souveraine. 18.
(Ixelles) Bruxelles.

În scrisoarea alăturată, pe care urmează s-o dai lui Nik. Vas., ai să găseşti răspuns la întrebarea ta dacă sînt supărat că referatul n-a reuşit. Cum să nu fiu supărat pe idiotul ăsta de Antonov şi pe nepriceperea voastră de a aranja chestiunile practice *peste* capul lui ?!

Scrisoarea expresă am primit-o şi am transmis totul lui Malinovski. El e aici şi o să mai stea vreo două-trei zile.

Păstrează banii la C.O.S. şi nu-l lăsa pe Antonov să facă tot felul de planuri năstruşnice.

Îţi trimit o caldă, cordială strîngere de mînă, dragă prietenă. Scuză-mă că-ţi scriu aşa în grabă şi atît de puţin. N-am timp.

Al tău, *V. U.*

Buletinul e acum lucrul cel mai important. *T e i m p l o r* să urmăreşti şi să supraveghezi personal sau să aranjezi totul fără Antonov.

Scrisă la 26 ianuarie 1914
Expediată la Paris

Se tipăreşte pentru prima oară, după manuscris

220

CĂTRE N. V. KUZNEŢOV

Dragă prietene,

La Paris n-am să mai vin.

Din planul de a publica referatul cu privire la problema naţională n-o să iasă nimic.

www.dacoromanica.ro

Repet : nici un ban *pentru altceva* în afară de buletinele C.C. Ele trebuie tipărite *la tipografia lui Riskin* (iar *nu* la aceea a lui Stepanov), după ce vom discuta cu el despre necesitatea de a păstra cea mai strictă conspirativitate. *D-ta personal* sau Inessa, **dar nu Antonov,** trebuie să luaţi înapoi **toate** manuscrisele şi **toate** corecturile.

Mîine trimit materialul pentru buletin. Formatul = foaia volantă de la 9. I. 1914. *Patru* pagini de acest fel. Literă mare pentru pagina de agitaţie (p. 1) şi mică pentru *p a g i n i l e 2 şi 3.*

Faceţi totul *cu grija cuvenită,* iar nu ca Antonov. Şi fără el. E ridicol şi ruşinos să încredinţăm treburi *concrete* unui visător ca el. Pentru o treabă ca asta trebuie *s ă i n s t i t u i ţ i o c o m i s i e* de oameni **practici,** iar **nu** să folosiţi un asemenea visător (el e un om bun şi simpatic, dar e un visător incorigibil).

Trimiteţi *numaidecît tot* restul de tipărituri (O. C., programul, statutul, broşura lui Kamenev, procesele-verbale ale congresului de la Londra [283] etc., *t o t u l)* la Leipzig pe adresa : Herrn Koiransky, Sophienstrasse : 301 rechts. Leipzig. (Scrieţi şi numele expeditorului.) Comunicaţi-mi *î n d a t ă* ce expediaţi toate acestea : *cînd* şi *ce* s-a trimis, pe adresa Mr. Wladimir Oulianoff. Rue Souveraine. 18. Bruxelles (Ixelles).

O caldă strîngere de mînă. Al d-tale, *V. Lenin*

Scrisă la 26 ianuarie 1914
Expediată la Paris

Se tipăreşte pentru prima oară, după manuscris

221

CĂTRE I. F. ARMAND

...* La Paris trebuie făcut un lucru important : trebuie reorganizat C.O.S., şi în momentul de faţă acest lucru este şi mai important.

La noi *a început să se aplice* un nou sistem de transport, care e foarte bun. Acest sistem e un lucru minunat ; el a şi

* Începutul acestei scrisori n a fost găsit. Manuscrisul existent începe cu pagina a 3-a. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

fost încercat (ieri am primit o scrisoare). Şi e ieftin. Noi, toţi, sîntem încîntaţi. Se transportă cîte două puduri pe lună [284].

Trebuie să scoatem o serie de publicaţii, iar noi n-avem *nici* bani şi nici tipografii în afară de cea de la Paris. De aceea *organizarea* scoaterii de tipărituri la Paris e o chestiune de *primă* importanţă pentru partid. Te rog foarte mult *să faci* acest lucru „atît din prietenie, cît şi din datorie".

Ieri i-am trimis lui N. V—ci manuscrisele pentru nr. 1 al „Buletinului". I-am trimis şi instrucţiuni pe puncte.

Citeşte-le şi fă în aşa fel ca ele să fie aplicate *întocmai*. Caută să-i convingi pe cei de acolo că în mod sigur o să dizolvăm C.O.S., că, fără să ţinem seama de el, o să numim — crede-mă, nu glumesc — o comisie a noastră (din partea C.C.) dacă tipărirea şi expedierea „Buletinului" (care e un lucru de *primă* importanţă pentru întregul partid) nu vor fi organizate cu grija cuvenită, iar nu în stilul lui Antonov.

Cer *în mod categoric* să fie respectate riguros instrucţiunile date de mine în legătură cu „Buletinul". Asta în primul rînd. Iar în al doilea rînd, C.O.S. trebuie să alcătuiască o *comisie* serioasă, pentru ca nu Antonov (care e un om şi un tovarăş simpatic, dar un visător cu *totul inactiv* şi ridicol de *neîndemînatic)* să se ocupe de latura practică a lucrurilor.

Trebuie ca materialele să fie editate şi tipărite *în tipografia noastră*. Din partea C.O.S. (şi a comisiei) trebuie să se exercite un control *special* şi **zilnic**. Copiaţi instrucţiunile şi *respectaţi-le cu toată stricteţea*.

Prezintă toate acestea la C.O.S. spre aprobare şi *organizează o comisie*. Repet, este vorba de un lucru de primă importanţă. Răspunde-mi *cît de curînd* dacă totul a fost făcut. Încă în răstimpul cît mai stau aici, la Bruxelles, *aştept* să mi se trimită corecturi.

Alăturat îţi trimit o scrisoare pentru Vl. Hr. Citeşte-o, dă-i-o şi lui N. V. s-o citească şi *transmiteţi-o* apoi la destinaţie.

www.dacoromanica.ro

Comisia de sprijin trebuie numită *înainte* de plecarea mea de aici (eu mai stau o săptămînă, pînă marţi sau miercuri).

Am convingerea că vei înţelege cît de importantă e treaba asta şi că nu vei precupeţi nici un efort pentru înfăptuirea ei.

Al tău, *V. U.*

N. B. Noi n-avem *nici un ban*. Toate cheltuielile trebuie să le suporte C.O.S.

P. S. Edişerov e un om lipsit de vlagă. Kamski la fel. Tu ai să pleci. Atunci cine o să rămînă?

Trebuie puşi 2—3 oameni *harnici*, energici, care să alerge, să se zbată, să se ducă zilnic de 2—3 ori la tipografie şi să scoată la timp „Buletinul", avînd grijă totodată să întreţină cu noi toate legăturile necesare. Iar C.O.S. n-are decît să exercite un „control" de sus.

Scrisă la 28 ianuarie 1914
Expediată din Bruxelles la Paris

Se tipăreşte pentru prima oară, după manuscris

222

CĂTRE C. HUYSMANS

Dragă Huysmans,

Vă mulţumesc pentru amabila dv. scrisoare[285]. Regret nespus de mult că la congresul social-democraţiei letone n-aţi venit în prima zi, cînd toţi vă aşteptam, ci miercuri, adică tocmai cînd nu eraţi aşteptat şi cînd mi s-a întîmplat să fiu plecat pentru nişte treburi. Regret cu atît mai mult, cu cît am pierdut posibilitatea de a asculta cuvîntarea dv., care a fost extrem de interesantă.

În ceea ce priveşte rugămintea ce mi-o faceţi din partea Comitetului executiv „de a întocmi în numele meu personal" un scurt raport în legătură cu divergenţele, trebuie să spun că, spre marele meu regret, nu vă pot da un răspuns pozitiv.

Eu nu pot să prezint un asemenea raport „în numele meu personal": nu sînt în drept să fac acest lucru. În afară

www.dacoromanica.ro

de asta, sînt convins că pentru Comitetul executiv al B.S.I. prezintă importanţă părerea Comitetului Central şi nicidecum părerea „mea personală". Dar îndată ce mă voi înapoia la Cracovia şi voi stabili legătura cu toţi membrii C.C., raportul pe care doreşte să-l obţină Comitetul executiv va fi întocmit, aprobat de Comitetul Central şi trimis dv. *

Nu pot să închei această scrisoare fără a vă mulţumi pentru amabila dv. invitaţie. Din păcate, tocmai astăzi sînt reţinut, împreună cu preşedintele fracţiunii din Dumă a partidului nostru, la o şedinţă a congresului în care se discută tocmai problema unificării Partidului muncitoresc social-democrat din Rusia. De aceea aş dori să amînăm întîlnirea noastră (preşedintele fracţiunii social-democrate ar vrea şi el să stea de vorbă cu dv.) pe mîine, la orele 4, la Maison du Peuple.

Fiţi atît de amabil şi comunicaţi-mi printr-o telegramă dacă sînteţi de acord cu această amînare. Adresa mea este : Oulianoff. 18. Rue Souveraine. 18. Ixelles-Bruxelles.

Al dv., *Lenin*

Scrisă la 29 ianuarie 1914
Expediată la Bruxelles

Publicată pentru prima oară în limba franceză în 1963, în revista „Cahiers du Monde Russe et Soviétique" nr. 1—2

În limba rusă se tipăreşte pentru prima oară, după manuscris

223

CĂTRE G. L. ŞKLOVSKI

Chère camarade,

Te rog să-mi traduci *cît mai curînd* textul alăturat şi să mi-l trimiţi printr-o recomandată expres ; ar fi bine dacă l-ai putea expedia marţi seara sau, cel mai tîrziu, miercuri.

Dacă, doamne fereşte, n-ai să poţi *în nici un caz* să te apuci de treaba asta, trimite-mi *imediat* înapoi manu-

* Vezi *V. I. Lenin*, „Raport către Biroul socialist internaţional" şi „Ce spun marxiştii organizaţi despre intervenţia Biroului internaţional" (Opere complete, vol. 24, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 314—322, şi vol. 25, p. 85—88. — *Nota trad.*). — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

scrisul printr-o scrisoare expresă, fiindcă joi trebuie să mă duc cu traducerea la avocat.

Salutări băieţilor !

Al d-tale, *Lenin*

+ Tradu, te rog, rezoluţia cu privire la gestiunea bănească, *pe care ţi-o trimit alăturat,* cu un scurt comentariu : la care conferinţă a fost adoptată (o introducere de vreo 10—20 de rînduri, pe care s-o scrii d-ta) [286].

Scrisă în ianuarie 1914
Expediata din Paris la Berna

Se tipăreşte pentru prima oară, după manuscris

224

CĂTRE C. HUYSMANS

Bruxelles, 2 februarie 1914 *

Dragă Huysmans,

Chiar acum am terminat de scris raportul şi, înainte de a pleca din Bruxelles, vă comunic că tovarăşul Popov s-a angajat să-l traducă dînsul şi să vi-l predea.

Al dv., *N. Lenin*

Publicată pentru prima oară în limba franceză în 1965, în revista „Cahiers du Monde Russe et Soviétique" nr. 1—2

In limba rusă se publică pentru prima oară, după o copie dactilografiată
Tradus din limba franceză

225

CĂTRE REDACŢIA ZIARULUI „PUTI PRAVDÎ" [287]

9. II. 1914

Stimaţi colegi,

Am primit scrisoarea secretarului în legătură cu regretabilul articol care a pus în pericol existenţa ziarului [288]. Mare greşeală s-a făcut că s-a publicat (pe baza unei hotărîri colective ?) acest articol regretabil, în care a putut fi întrezărită o indicaţie că există o legătură între ziare...

* In mod greşit s-a pus data de 3 februarie 1914. In scrisoarea către C. Huysmans din 7 martie 1914 (vezi volumul de faţa, p. 300—301), V. I. Lenin a aratat ca această scrisoare a scris-o la 2 februarie. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

De îndată ce m-am întors acasă dintr-o călătorie „în interes de serviciu“ [289], am răsfoit toate numerele apărute, dar *n-am găsit* cele *două* articole trimise de mine (încă de acum o lună ! !) drept răspuns lui F. D. în problema unităţii (titlul primului articol este : „Conducătorul lichidatorilor despre condiţiile unităţii“ *). Aceste articole sînt absolut necesare, mai ales dacă se are în vedere apariţia noii reviste „Borba“ [290], şi se impune ca ele să fie publicate *înainte* de apariţia acestei reviste. Ele n-au fost totuşi publicate (în dispreţul, aş putea spune, al oricărui spirit de colegialitate) şi timp de o lună întreagă nu mi s-a scris măcar un rînd despre soarta lor ! ! ! ((Dacă ele sînt prea mari — ceea ce, de altfel, mi se pare improbabil — le-aş publica în „Prosveşcenie“.))

Un asemenea procedeu, credeţi-mă, e de neînţeles pentru mine ! Cum de poate cineva să aibă o asemenea atitudine faţă de colaboratori şi faţă de colegi ?

Aştept să-mi răspundeţi numaidecît !

Cu salutări, *V. I.*

P. S. Trimiteţi-mi, vă rog :
„Proletarskaia Pravda“ nr. 11 (29),
„Puti Pravdî“ nr. 2,
„Novaia Raboceaia Gazeta“ nr. 8 (126).

P. S. N-aveţi cumva colecţia revistei „Mîsl“ sau unele numere izolate ? Dacă le aveţi, vă rog să mi le trimiteţi.

Expediată din Cracovia la Petersburg

Publicată pentru prima oară în 1956, în revista „Kommunist“ nr. 5

Se tipăreşte după manuscris

226

CĂTRE A. A. TROIANOVSKI

Dragă A. A.,

Îţi mulţumesc mult de tot pentru ştirile din Viena : sînt foarte interesante. Acţiunea întreprinsă de Troţki prezintă

* Vezi *V. I. Lenin.* Opere complete, vol. 24, Bucureşti, Editura politica, 1964, ed. a doua, p. 328—331. — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

o importanţă deosebită * ; destrămarea *blocului din august* este totală (letonii *s-au retras* din Comitetul de organizare !)[291].

Grigori spune că ai continuat să lucrezi la

(1) statistica colectelor (grupurilor de muncitori) de după 1 octombrie 1913 (pînă la 1 ianuarie 1914) ;

(2) statistica voturilor pentru *cei 7* şi pentru *cei 6* (tot aşa măcar pînă la 1 ianuarie 1914 sau pînă la 1 februarie 1914) **.

Te rog, termină-le cît mai repede şi trimite-ni-le imediat, întrucît *urmează să fie incluse în broşura* pe care o vom trimite zilele acestea [292].

Grăbeşte-te !

Am primit nr. 1 din „Prosveşcenie". Se prezintă destul de bine. Singurul lucru nechibzuit este că în recenzia cărţii lui Leviţki a apărut în mod absurd cuvîntul „fracţionism" [293].

Dar, după părerea d-tale, cum se prezintă acest număr ?

Salutări Elenei Fedorovna.

La fel şi lui Buharin.

Al d-tale, *Lenin*

Scrisă nu mai devreme de 11 februarie 1914
Expediată din Cracovia la Viena

Publicată pentru prima oară în 1930, în „Culegeri din Lenin", vol. XIII

Se tipăreşte după manuscris

227

CĂTRE V. M. KASPAROV

Dragă tovarăşe,

Tăcerea d-tale mă miră nespus de mult şi mă întristează. Fără „Vorwärts" nu se poate lucra.

Timp de 3—4 ani de zile pînă în *februarie* 1914, am primit regulat acest ziar în mod gratuit. Şi deodată... au încetat să-l mai trimită !

* Este vorba de revista „Borba". — *Nota red.*

** Vezi *V. I. Lenin.* „Cum au răspuns muncitorii la constituirea fracţiunii muncitoreşti social-democrate din Rusia în Duma de stat" (Opere complete, vol. 25, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 440—449. — *Nota trad.*). — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

Ce s-o fi întîmplat ? N-am să le scriu personal celor de-acolo, pentru că mă tem să nu primesc vreun răspuns grosolan (dacă e la mijloc vreo intrigă a lichidatorilor).

Dar poate că nu e decît o simplă greşeală ?

Te rog f o a r t e m u l t să treci pe la **expediţie** (în nici un caz însă pe la redacţie), să vezi care e cauza şi să-mi răspunzi *i m e d i a t* [294]. Nadia ţi-a scris de mult despre asta, dar n-a primit încă răspuns. Ce s-a întîmplat ? Nu cumva eşti bolnav ? Aştept răspuns.

Al d-tale, *Lenin*

Anexez pentru „Vorwärts" adresa mea tipărită.

N.B. Repet : timp de 3—4 ani am primit acest ziar în schimbul unor publicaţii ale noastre : „*S o ţ i a l - D e m o k r a t*", „Raboceaia Gazeta", „*P r a v d a*" din Petersburg etc.

Scrisă mai tîrziu de 11 februarie 1914
Expediată din Cracovia la Berlin

Publicată pentru prima oară în 1930, în „Culegeri din Lenin", vol. XIII

Se tipăreşte după manuscris

228

CĂTRE L. B. KAMENEV

Dragă prietene,

1 *. După cît am aflat, plecarea lui Bogdanov a provocat nemulţumiri (pe cît se pare, în rîndurile lepădăturilor intelectualiste). Mi se pare că „bunul şi scumpul" nostru Galerka e cam abătut. Cei de la „Priboi" au votat pentru Bogdanov [295].

Se invocă drept motiv (în obişnuita manieră a secăturilor intelectualiste) că pretutindeni sînt muncitori vperedişti (de ce n-au fost nicăieri...). Toate astea, bineînţeles, sînt nimicuri. Despre aventurismul grupului „Vpered" va trebui să

* În textul obţinut prin perlustrare figurează greşit „2". — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

vorbim pe larg în „Prosveşcenie". Iar acum este necesar (1) să luăm măsuri. Trebuie să explicăm cum stau lucrurile şi să porniţi o polemică împotriva proştilor apărători ai vperedismului şi ai lui Bogdanov (din rîndurile cărora, pe cît se pare, face parte şi Danski), să-i avertizăm. (2) Trebuie să facem totul pentru tipărirea unei scrisori a d-tale în legătură cu „Introducere în economia politică" [296]. Apucă-te s-o scrii imediat. Dacă nu merge a d-tale, am să trimit eu una.

2. Cum stăm cu culegerea? Scrie-mi cîteva rînduri (în legătură cu „Marxism şi lichidatorism") [297].

3. Ce-i cu situaţia de-a dreptul scandaloasă din comisiile asociaţiei publiciştilor (lupta împotriva legii presei) [298]... Blocul liberalilor + lichidatorii (Heisin, Stiva Novici, Guliko). Este şi N. D. Sokolov acolo... Luaţi măsuri. Daţi-l afară. Şi principalul e ca pentru asta să porniţi cu orice preţ o campanie împotriva lichidatorilor. Scrie-mi măcar cîteva cuvinte.

4. Cum staţi cu cuvîntările? Bugetul, pe cît ştiu, va fi discutat în Dumă abia la 20.III st. v. Nu-i aşa? Scrie-mi despre asta.

Scrisă la 27 februarie 1914
Expediată din Cracovia la Petersburg

Publicată pentru prima oară în 1960, în revista „Istoriceskii Arhiv" nr. 2

Se tipăreşte după o copie dactilografiată (obţinută prin perlustrare)

229

CĂTRE REDACŢIA REVISTEI „PROSVEŞCENIE"

Lui Andrei Nikolaevici, personal *

Stimate confrate,

Astăzi v-am trimis şi articolul lui Buharin. Şi acesta e pentru nr. 2 **. Sper că deocamdată e de ajuns. În legă-

* — A. I. Elizarova-Ulianova. — *Nota red.*
** Este vorba de revista „Prosveşcenie". — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

tură cu plecarea lui Bogdanov, există, pe cît se vede, o părere cu totul greşită, care trebuie combătută.

1. Cine a plecat din cauza lui ? Nimeni. Prin urmare, de aici s-ar deduce că noi am fi îndepărtat pe cineva ; trebuie combătută o asemenea minciună.

2. Personal el reprezintă un minus (nu un zero). Mă mir că cei de la „Priboi" votează pentru Bogdanov fără să apere falsele lui platitudini, fără să apere banalităţile lui din „Introducere în economia politică". Un asemenea procedeu nu e colegial. Au scăpat din vedere acest lucru. Trebuie să scrie, să explice, să argumenteze. Altfel înseamnă să voteze fără un schimb colegial de păreri. Aşa ceva e laş, sălbatic, vulgar, dăunător. N-au decît să explice art. G.G. *, de dragul căruia caută să strecoare în mediul muncitoresc propaganda putregaiului.

3. Se afirmă că există o hotărîre în favoarea grupului „Vpered". Nu-i adevărat. Unde e ? Să mi se arate scrisorile adresate de ei ziarului „Pravda"... Asemenea scrisori nu există. Toate astea sînt poveşti ale unor încurcălume din rîndurile intelectualilor...

Nu vă trimit decît articole aprobate de redacţie. Printre ele este şi articolul lui Pavlov. Se poate publica. Bogdanov e o nulitate, căreia ar fi ridicol să-i acordăm prea mare atenţie.

Scrisă la 27 februarie 1914
Expediată din Cracovia la Petersburg

Publicată pentru prima oară în 1960, în revista „Istoriceskii Arhiv" nr. 2

Se tipăreşte după o copie dactilografiată (obţinută prin perlustrare)

230

CĂTRE I. A. GURVICI

Cracovia, 27. II. 1914

Mult stimate coleg,

A trecut cam multă vreme de cînd am primit cartea dv. „Immigration and Labour" ** şi de cînd am început să vă

* Nu s-a putut stabili despre ce este vorba. — *Nota red.*
** — „Imigraţia şi munca". — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

caut adresa pentru a vă mulţumi. Dar treaba asta s-a dovedit a nu fi chiar aşa de uşoară. Abia azi am primit adresa dv. şi mă grăbesc a-mi exprima recunoştinţa pentru cartea trimisă. Am şi scris în „Pravda", ziarul nostru social-democrat din Petrograd, un articol * despre această carte şi am să mai scriu şi altele, sprijinindu-mă pe datele cuprinse în ea. După părerea mea, această lucrare oferă un material foarte bogat şi extrem de preţios pentru studierea capitalismului şi, totodată, transpune întrucîtva pe teren *occidental* cele mai bune metode ale statisticii zemstvelor de la noi.

Tovarăşul care mi-a trimis adresa dv. (Mr. John Ellert) îmi scrie că printr-o recomandaţie din partea dv. se pot obţine tot felul de materiale de la Biroul de statistică din Washington. Permiteţi-mi deci să vă fac o rugăminte în acest sens, bineînţeles dacă ea nu e legată de prea multe dificultăţi şi nu vă sustrage de la îndeletnicirile dv.

Am studiat la Paris statistica agricolă americană (vol. V. Agriculture — Census of 1900) şi am găsit în ea foarte multe lucruri interesante. Acum, după ce m-am stabilit la Cracovia, nu-mi pot procura aceste publicaţii. Kagan, un redactor de la ziarul socialist evreiesc din New York [299], care a fost aici acum un an, mi-a promis că mi le va trimite el, dar se vede că a uitat.

Mi s-a spus că, pe baza unei recomandaţii, Biroul american de statistică îţi trimite gratuit publicaţiile sale chiar şi în străinătate. Dacă-i adevărat, n-aţi putea să daţi dv. o asemenea recomandaţie? (Aş putea să trimit la biblioteca biroului de statistică cărţi de-ale mele care tratează despre „Dezvoltarea capitalismului" şi despre „Problema agrară" **.) Am nevoie *în special* de *Agriculture*, vol. V, Census of 1900, *precum şi de Census of 1910*

* Vezi *V. I. Lenin.* „Capitalismul şi imigraţia muncitorilor" (Opere complete, vol. 24, Bucureşti, Editura politică, 1964, p. 99—102). — *Nota red.*

** Vezi *V. I. Lenin.* „Dezvoltarea capitalismului în Rusia" şi „Programul agrar al social-democraţiei în prima revoluţie rusă din 1905—1907" (Opere complete, ed. a doua, vol. 3 şi vol. 16, p. 199—419, Bucureşti, Editura politica. — *Nota trad.*). — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

(dacă n-a apărut încă, mi-ar putea folosi buletinele preliminare).

În caz că acest lucru nu e cu putinţă, fiţi atît de amabil şi scrieţi-i lui Mr. John *Ellert* (c./o. „Novy Mir“ [300] 140. East 4-th Street. New York) o carte poştală, comunicîndu-i că-i voi trimite bani ca să-mi expedieze lucrările de care am cea mai mare nevoie.

Încă o dată vă mulţumesc pentru carte şi vă rog să mă iertaţi pentru deranjul pe care vi-l pricinuiesc.

Cu salutări social-democrate.

N. Lenin (V. Ulianov)

Adresa : Wl. Uljanow. 51. Ulica Lubomirskiego. *Krakau* (Galizien). Austria.

Expediată la New York

Publicată pentru prima oară în 1930, în „Culegeri din Lenin“, vol. XIII

Se tipăreşte după manuscris

231

CĂTRE F. N. SAMOILOV

Dragă Fedor Nikitici,

Am primit scrisoarea d-tale şi am fost foarte bucuros să aflu că te-ai aranjat.

Acum — linişte, soare, somn, *h r a n ă*. Caută să le ai pe toate. Alimentaţia e îndestulătoare ?

Trebuie să bei lapte m a i m u l t. D-ta faci lucrul acesta ?

Trebuie să te cîntăreşti o dată pe săptămînă şi să însemnezi de fiecare dată cîte kilograme ai.

Trebuie să te duci cel puţin o dată la zece zile la medicul local ca să urmărească cum decurge tratamentul. Ai adresa vreunui doctor ? Dacă nu ai, scrie-mi şi o să mă interesez eu.

www.dacoromanica.ro

Principalul însă este somnul *(cîte [ore]* dormi?)*, precum şi soarele şi [hrana], în special *laptele*.

Scrie-mi *amănunţit* despre toate acestea.

Nadia mă roagă să-ţi transmit salutări.

O caldă strîngere de mînă şi urări de completă întremare.

Al d-tale, *Lenin*

P. S. Nu cumva te plictiseşti cam mult ? Dacă te plictiseşti, aş putea să aranjez în aşa fel ca să fii vizitat de nişte cunoscuţi din Geneva şi din Lausanne. Dar vizitele astea n-ar putea cumva să te obosească ? Scrie-mi !

Pensiunea d-tale are şi baie ?

Scrisă în februarie 1914
Expediată din Cracovia la Montreux

Publicată pentru prima oară în 1960, în revista „Voprosî Istorii KPSS" nr. 2

Se tipăreşte după manuscris

232

CĂTRE I. F. ARMAND

2. III. 1914

Dragă prietenă,

Noi trecem încă printr-o perioadă grea : n-avem ziar. Se simte, după plecarea lui Kamenev, o „cotitură" în întregul sistem de activitate, dar *unde* o să ne ducă noul, *cum* o să se aranjeze lucrurile, nu se întrevede încă.

Din Petersburg am primit veşti 1) de la Mih. Step. (Olminski), care se plînge că l-am făcut cu ou şi cu oţet şi l-am dat afară pe Bogdanov şi spune că cei de-acolo sînt nemulţumiţi etc. Hei, dar înăcrit mai e şi drăguţul ăsta de M. St. !

2) Am primit o scrisoare de la Comitetul organizaţiei din Petersburg sau, mai precis, despre acest comitet. E activ, face treabă bună. E tare plăcut să primeşti asemenea veşti.

* Marginile manuscrisului acestei scrisori sînt rupte. Cuvintele cuprinse în paranteze patrate au fost reconstituite după sens. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

3) Am primit de asemenea o scrisoare de la un membru al C.C., care „a reînviat" în Siberia după o întrerupere de *doi* ani (închisoare şi deportare).

Să nu uit: nu ştii ce s-o fi întîmplat cu Popov la Bruxelles? De **două—trei săptămîni** (!!) nu-mi răspunde la scrisori *urgente* şi *importante*. Şi am mare nevoie de el. Nu cumva e bolnav? Sau „povestea" lui, love-story*, i-a complicat situaţia, l-a făcut să plece din Bruxelles etc.? Dacă nu ştii nimic, atunci te rog să faci următorul lucru: să aştepţi două zile şi, dacă în acest timp n-ai să primeşti de la mine nici o ştire, trimite-i o scrisoare la Bruxelles *prin alţi cunoscuţi* şi comunică-mi ce ai aflat, ca să ştiu *sigur* cum stau lucrurile. E ceva de necrezut şi de neînchipuit!

Dacă ştii ceva despre el, scrie-mi numaidecît.

O caldă strîngere de mînă.

Al tău, *V. U.*

P.S. Samoilov îmi scrie că se cam plictiseşte la Montreux. Mă tot gîndesc cum să-i găsim un doctor bun care să-l ia sub supravegherea lui (are o boală de nervi). Nu ştie Kamski vreunul?

Expediată din Cracovia la Paris — *Se tipăreşte pentru prima oară, după manuscris*

233

CĂTRE BIROUL DIN RUSIA AL C.C. AL. P.M.S.D.R.

Pentru E. **

Dragi prieteni,

E mult de cînd n-am primit ştiri de la dv. Treburile nu merg prea bine. Fapt este că de cîteva luni, de cînd au

* — poveste de dragoste. — *Nota trad.*
** — E. F. Rozmirovici. — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

fost operate arestările, dv. nu mai aveţi... un colegiu pentru munca organizatorică. E o situaţie de-a dreptul imposibilă. După părerea mea, ar trebui să cooptaţi 3—4 muncitori din Petersburg (printre care şi un vînzător de prăvălie), aşa cum s-a arătat pe bună dreptate... Altfel toată treaba o să stea pe loc. Iar cei cooptaţi trebuie să fie separaţi şi izolaţi în mod riguros de conducerea cooperativei şi de organizaţiile legale. Răspundeţi-ne cît mai curînd. V-am scris să vină careva pe aici, dar deocamdată n-am primit răspuns.

Totodată vă rugăm foarte mult să stabiliţi neapărat o legătură directă între noi şi Comitetul organizaţiei din Petersburg. Acest lucru este extrem de important. Apoi, în ce priveşte „transportorul", am vrea să ştim dacă aţi primit nr. 1 al „Buletinului". Ce-i cu omul ăsta de nu ne scrie ?... Aproape de o lună lucrurile stau pe loc. Aşa ceva e de neiertat. Căutaţi să aflaţi dacă n-a fost cumva arestat şi dacă trăieşte. Kostea ştie, doar, cum îl cheamă.

În sfîrşit, şi în ce priveşte banii v-am ruga să ne răspundeţi. 1) Ce ştiţi în mod precis despre turta dulce ? Căutaţi de aflaţi care-i situaţia şi daţi zor. Au fost vizitaţi bogătaşii în vederea strîngerii de fonduri ? Scrieţi-ne cum stau lucrurile... [301] Cu finanţele stăm prost, iar pentru deplasările cu caracter organizatoric şi pentru întreaga activitate organizatorică n-avem nici un ban. Sînt oameni care ar putea fi folosiţi..., dar, fiindcă ducem lipsă de bani, deocamdată nu putem face nimic. Scrieţi-ne dacă sînteţi mulţumiţi de Volkov şi dacă lucrurile s-au aranjat, în special în ce priveşte cuvîntările.

Salutări tuturor. *Frei*

Scrisă la 4 martie 1914
Expediată din Cracovia la Petersburg
Publicată pentru prima oară în 1960, în revista „Istoriceskii Arhiv" nr. 2

Se tipăreşte după o copie dactilografiată (obţinută prin perlustrare

www.dacoromanica.ro

234

CĂTRE C. HUYSMANS

Cetăţeanului Huysmans

Cracovia, 7 martie 1914

Dragă Huysmans,

În primul rînd, lăsînd la o parte tonul cu totul inadmisibil pe care-l folosiţi în scrisoarea dv. [302], voi arăta cum stau lucrurile cu raportul meu.

La 2 februarie 1914 am plecat din Bruxelles ; aşa cum v-am promis, raportul *era deja scris*. Cu un sfert de oră înainte de plecare, *v-am scris* (în prezenţa tovarăşului Popov), într-o cafenea din preajma Gării de Nord, *o scrisoare* în care vă făceam cunoscut că *raportul meu este gata* (20 de pagini nu prea mari şi o rezoluţie * a congresului letonilor) şi că tovarăşul Popov şi-a luat angajamentul să-l traducă *şi să vi-l transmită* **.

Scrisoarea am pus-o într-un plic care avea tipărită pe el adresa cafenelei şi, dacă ea nu v-a parvenit încă, am să trimit o declaraţie de protest la oficiul poştal din Bruxelles.

Dacă aţi primit această scrisoare, mă mir foarte mult că nu pomeniţi nimic despre ea.

Dacă tovarăşul Popov nu v-a predat încă traducerea raportului meu, nu mai ştiu ce să spun. I-am scris de mai multe ori, crezînd că e bolnav, deoarece au trecut cîteva săptămîni şi n-am primit de la el nici o veste.

Azi am să-i trimit o scrisoare recomandată cu aviz de primire, pentru a lămuri o dată pentru totdeauna această ciudată istorie. Am să-i scriu şi tovarăşului Karlson (256. Rue Grau. Bruxelles), rugîndu-l să treacă personal pe la Popov.

În al doilea rînd, sînt în scrisoarea dv. o serie de expresii jignitoare („eschivare", „politică de tergiversare" etc.), pe care nu aveţi nici un drept să le folosiţi cînd este vorba

* Vezi *V. I. Lenin*. „Proiect de rezoluţie cu privire la atitudinea social democraţiei din Ţinutul leton faţă de P.M.S.D.R." (Opere complete, vol. 24, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 309—310. — *Nota trad.*). — *Nota red.*

** Vezi volumul de faţă, p. 288—289. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

de un tovarăş. De aceea mă văd nevoit să vă rog să vă retrageţi fără rezerve aceste expresii. În caz că nu veţi face acest lucru, înseamnă că aceasta e ultima oară cînd vă scriu.

Al dv., *N. Lenin*

Expediată la Bruxelles

Publicată pentru prima oară în limba franceză în 1963, în revista „Cahiers du Monde Russe et Soviétique" nr. 1—2

În limba rusă se tipăreşte pentru prima oară, după o copie dactilografiată Tradus din limba franceză

235

CĂTRE I. RUDIS-GHIPSLIS

Dragă tovarăşe Rude,

Mă miră tare mult cînd văd că scrii: „eu nu înţeleg atitudinea tov. Lenin în această problemă" (adică atitudinea mea faţă de rezoluţiile împăciuitoriste ale congresului leton [303]).

Se poate să nu-ţi fi spus Gherman că am luptat din răsputeri? Şi totuşi împăciuitoriştii au învins. Acum trebuie să luptăm în continuare, însă cu socoteală.

Nu mă miră că au fost operate arestări, dat fiind că, atunci cînd au organizat congresul, lichidatorii au nesocotit *în mod grosolan* regulile conspiraţiei [304]. Tot Bruxellesul şi tot Parisul ştiau de convocarea congresului!

De aici o învăţătură de viitor: feriţi-vă de lichidatori.

Arată-i şi lui Gherman această scrisoare. Aştept să mi se comunice o dată cînd poate fi publicată rezoluţia. Este necesar ca „Pravda" să facă acest lucru **înaintea tuturor celorlalte publicaţii** [305].

N.K. vă trimite salutări!

O caldă strîngere de mînă.

Al d-tale, *Lenin*

Scrisă mai tîrziu de 12 martie 1914
Expediată din Cracovia la Berlin

Publicată pentru prima oară în 1935, în revista „Proletarskaia Revoliuţiia" nr. 5

Se tipăreşte după manuscris

www.dacoromanica.ro

236

CĂTRE SECRETARUL DE REDACȚIE AL DICȚIONARULUI ENCICLOPEDIC AL ASOCIAȚIEI „FRAȚII GRANAT"

Cracovia, 15 martie 1914

Mult stimate d-le secretar de redacție,

Accept oferta făcută de redacție de a scrie pentru dicționar un articol despre Marx *. V-aș ruga să-mi comunicați dacă este obligatorie sau nu o bibliografie la sfîrșitul articolului. Multe mulțumiri pentru prospect și pentru tăieturile din dicționar.

Cu distinsă considerație,

V. Ilin

Adresa mea : Herrn Wl. Ulianow
51. Ulica Lubomirskiego. *Krakau.*
(Iar cu începere din mai 1914 : Poronin (Galizien). Austria.)

Expediată la Petersburg
Publicată pentru prima oară în 1959, în revista „Voprosî Istorii KPSS" nr. 4

Se tipărește după manuscris

237

CĂTRE C. HUYSMANS

15. III. 1914

Dragă Huysmans,

În sfîrșit, am primit explicațiile lui Popov și am fost informat de el că în cele din urmă raportul a fost trimis. Întrucît dv. sînteți „un simplu secretar (și om cumsecade)" și nu „un personaj important", pot să vă spun că, dacă scrisoarea de la 10 martie 1914 ați fi trimis-o cu o săp-

* Vezi *V. I. Lenin.* „Karl Marx (Scurtă schiță biografică și expunere a marxismului)" (Opere complete, vol. 26, București, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 43—92. — *Nota trad.).* În legătură cu scrierea ace tui articol, vezi volumul de față, p. 330, 363 și 368—369. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

tămînă sau două mai devreme, acest incident n-ar fi avut loc.

Dar, primind spirituala şi amicala dv. scrisoare [306], nu vreau cîtuşi de puţin să fac un caz din cele întîmplate, şi în special mă bucur că incidentul a fost complet lichidat.

Al dv., *V. L.*

Expediată din Cracovia la Bruxelles

Publicată pentru prima oară în limba franceză în 1963, în revista „Cahiers du Monde Russe et Soviétique" nr. 1—2

În limba rusă se tipăreşte pentru prima oara, dupa manuscris Tradus din limba franceză

238

CĂTRE I. F. ARMAND

...*Iar noi *ar trebui* să avem acum un grup social-democrat ucrainean *al nostru*, fie el chiar nu prea numeros. Scrie-mi dacă ai posibilitatea să te informezi şi să faci ceva în acest sens.

Am obţinut o strălucită victorie în alegerile pentru Consiliul asigurărilor sociale ! [307]. E ceva minunat ! Fă încercarea de lancer** în presa socialistă (sau sindicală) franceză o notă în acest sens. Iar „Pravda", avînd un brother ***, s-a făcut şi mai frumoasă, arată pur şi simplu ca o zînă ! Ţi-e mai mare dragul s-o priveşti. *Pentru prima oară* se simte că conducerea o exercită, acolo pe loc, un redactor inteligent, priceput.

Ce impresie ţi-a făcut le geste de M-me Caillaux **** ? [308] Ca să fiu sincer, nu pot să nu încerc un oarecare sentiment de simpatie : am crezut că în acest mediu nu există *decît* venalitate, laşitate şi mîrşăvie. Şi iată că, pe neaşteptate, o femeie energică dă une leçon ***** hotărîtoare ! ! Interesant ce vor spune juraţii şi care *vor fi* urmările *po-*

* Începutul acestei scrisori n-a fost găsit. Manuscrisul existent începe cu pagina a 3-a. — *Nota red.*

** — a publica. — *Nota trad.*

*** — frate. — *Nota trad.*

**** — gestul d-nei Caillaux. — *Nota trad.*

***** — o lecţie. — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

litice. Va demisiona Caillaux ? Vor fi răsturnaţi radicalii ?

O caldă, cordială strîngere de mînă.

Al tău, *V. U.*

Scrisă mai tîrziu de 15 martie 1914
Expediată din Cracovia la Paris

Se tipăreşte pentru prima oară, după manuscris

239

CĂTRE REDACŢIA ZIARULUI „PUTI PRAVDÎ"

Dragi colegi,

Salut din toată inima ziarul şi vădita lui îmbunătăţire. În sfîrşit, partea publicistică începe să se consolideze. Acum e rîndul părţii *administrative*. Totodată, nu putem lăsa fără răspuns problema abonaţilor : trebuie să publicăm numărul lor, altfel nu ne putem ridica de la primitivism la organizare, de la o acţiune particulară la una cu caracter colectiv.

De asemenea, nu pot să trec sub tăcere o greşeală evidentă din nr. 22, unde alături de rezoluţia justă a celor din Vîborg (în legătură cu Burianov) a fost publicată, cu asentimentul tacit al redacţiei, o rezoluţie, mai lungă, a celor de la Zürich [309], care duhneşte a intrigă meschină. Cuvîntul „Pravdei" e lege ; tăcerea ei derutează pe muncitori şi orice abţinere provoacă nedumerire.

Cu Burianov trebuie să fii „înţelept ca şarpele", şi redacţia a renunţat la această înţelepciune. Noi îl lăudăm numai pentru plecarea lui de la lichidatori, iar nicidecum pentru „independenţa" lui de însingurat. Aici lichidatorii *au dreptate*, şi nu există pentru omul politic un pericol mai mare în cursul luptei decît acela de a adopta o poziţie *greşită*.

Iar cei de la Zürich îl *sprijină* pe Burianov în poziţia lui eronată, falsă, intrigantă. Şi noi le oferim posibilitatea să-şi expună punctul de vedere. De ce oare ? Doar ştim că ei constituie o *minoritate* printre cei din străinătate. Şi

www.dacoromanica.ro

V. I. LENIN LA ZAKOPANE
1914

www.dacoromanica.ro

ştim că nu-i putem determina pe *toţi* cei din străinătate să-şi spună cuvîntul în coloanele „Pravdei" !

Trebuie să-l facem pe Burianov să înţeleagă şi să simtă falsitatea poziţiei pe care s-a situat el. Ai plecat de la lichidatori ? Foarte bine.

Ai propus egalitate ? Foarte bine.

Dar mai departe ce urmează ? E timpul să faci alegere şi *noi nu te vom sprijini* în intrigile (balansările) tale. Lichidatorii te prigonesc pentru că eşti „un social-democrat independent" : ei *au dreptate,* şi noi nu te vom apăra. Iată, îţi acordăm un termen acceptabil, îţi dăm şi ajutor în această perioadă (păstrînd tăcere, rostind anumite cuvîntări etc.), *dar atît.* Ori faci alegere (în decurs de 2—4 săptămîni), ori nu mai primeşti *nici un* ajutor.

Numai în felul acesta se poate proceda. Altfel, *în viitorul cel mai apropiat* (atît la congresul de la Viena, cît *şi înainte* de congres), poziţia adoptată de Burianov ne va aduce prejudicii *nouă,* şi oamenii *vor fi în drept să ne spună* că sprijinim pe un „independent".

La o ocazie potrivită, redacţia trebuie să spună : (1) că au dreptate cei din Vîborg, şi nu cei de la Zürich ; (2) că, în afară de o parte din cei din străinătate (de cei de la Zürich), *nimeni* în Rusia n-a aprobat şi nu va aproba o asemenea „independenţă".

Acest lucru trebuie făcut.

Vă doresc toate cele bune şi urez ziarului o continuă perfecţionare şi noi succese !

V. I.

P.S. Peste o lună Burianov are să spună : m-au sprijinit cei de la Zürich şi m-au condamnat *doar* cei din Vîborg ! Şi atunci nu vom ajunge să pornim o acţiune comună, cu caracter de masă, *în favoarea* celor din Vîborg. Or, în momentul de faţă o asemenea acţiune este extrem de necesară.

Dacă îi vom da „frîu liber" şi sprijin lui Burianov, el se va întări, acţionînd *împotriva* noastră, şi în felul acesta vom

www.dacoromanica.ro

comite o încălcare grosolană a voinţei majorităţii muncitorilor şi a „întregului marxist".

P.S. N-aţi putea să-mi trimiteţi, imediat ce apare, nr. 2 din „*Naşa Zarea*", ca să-i dăm un răspuns lui L. Martov în „*Prosveşcenie*" ?

P.P.S. Vă rog să arătaţi această scrisoare acelor membri ai fracţiunii muncitoreşti social-democrate care sînt şi colaboratori ai ziarului.

N-aţi putea să-mi trimiteţi articolul lui Miliukov, apărut în „Russkie Vedomosti", în care el îşi expune punctul de vedere în privinţa tacticii de neîncredere într-un deznodămînt paşnic ?

Cartea aceea care dispăruse a fost găsită. *Insistaţi să nu se facă prescurtări.*

În ceea ce priveşte ziarul, s-a produs o îmbunătăţire considerabilă : mii de salutări ! (De pretutindeni aflăm că părerea e aceeaşi.) Laissez nous écrire plus souvent l'opinion *et les directives* (les commandes même) du redacteur ! *

Scrisă înainte de 23 martie 1914
Expediată din Cracovia la Petersburg

Publicată pentru prima oară în 1956, în revista „Kommunist" nr. 5

Se tipăreşte după manuscris

240

CĂTRE I. I. SKVORŢOV-STEPANOV

24. III. 1914

Iubite confrate,

Mi se pare că aţi cam exagerat cu conspirativitatea şi de aceea multă vreme n-am putut să-mi dau seama cine-mi scrie.

* Cereţi să ni se comunice mai des părerea *şi directivele* (chiar ordinele) redactorului ! — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

Multe mulțumiri pentru înștiințare *. Ea prezintă o mare importanță. După părerea mea, participarea dv. în condițiile pe care le-ați arătat a fost cît se poate de justificată și de utilă pentru cauză. Rugămintea ce mi-o faceți (ca în caz de nevoie să declar că nu v-ați pretat la vreo manevră în spatele tovarășilor de idei) am s-o împlinesc cu plăcere, dar, bineînțeles, bizuindu-mă pe promisiunea că mă veți informa *în mod amănunțit*. Repet, acest lucru este foarte important în sensul urmăririi unui simptom ; observațiile dv. cu privire la „marele interes pe care-l avem de a urmări noul proces de trezire" sînt perfect juste. Este cît se poate de necesar să ne informăm despre acest proces.

Consider că ați făcut o singură greșeală, și anume că ați invitat un intelectual „de înaltă clasă" etc., „cu o pronunțată înclinație spre menșevici, dar de o scrupuloasă corectitudine" etc. „În caz de nevoie — scrieți dv. —, el va arăta cum m-am comportat la întîlniri". Cred că acești domni concep corectitudinea cu totul altfel decît noi. Asta în primul rînd. Ei nu sînt în stare să înțeleagă ce înseamnă să-i trădezi pe muncitori dîndu-i pe mîna burgheziei. Apoi *niciodată* n-o să aveți nevoie de apărarea unui asemenea individ și, chiar admițînd ideea unei asemenea apărări, dv. recunoașteți (fără rost, absolut fără rost) slăbiciunea dv. sau șubrezenia poziției dv. etc. Prin aceasta denaturați scopul și sensul participării dv. la asemenea întîlniri. Persoana care poate să informeze nemijlocit centrul forței organizate caută să se informeze asupra stării de spirit a acelora care șovăie sau chiar a dușmanilor. În asta nu-i nimic rău ; dimpotrivă. Dar nu trebuia să invitați (și să transformați astfel „într-o forță" ! !) pe un intelectual care nu e capabil să facă deosebire între burghezie și antipodul ei. Și poate că tocmai asta o să ducă la apariția a tot felul de zvonuri, bîrfeli și intrigi.

Dar greșeala asta nu prezintă o importanță prea mare. Mult mai importantă este însăși sarcina ce vă stă în față (de a vă informa și de a ne informa și pe noi).

* Vezi scrisoarea lui I. I. Skvorțov-Stepanov către V. I. Lenin (revista „Istoriceskii Arhiv" nr. 2, 1959, p. 14—17). — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

Vă rog foarte mult să-mi scrieţi mai des şi să aranjaţi în acest scop legături regulate. Răspundeţi-ne cît mai curînd. N-aţi putea să obţineţi ceva bani de la „exemplar“ * ? Avem mare nevoie de ei. Nu face să luaţi mai puţin de 10 000 de ruble. Răspundeţi-mi ! Apoi comunicaţi-mi cît de sincer puteţi sta de vorbă : a) cu „exemplarul“, b) cu diverşii lui prieteni şi cunoscuţi, cu interlocutori etc., c) cu toţi participanţii la „întîlniri“. După părerea mea, trebuie să alegeţi pe cei cu care se poate sta sincer de vorbă şi să le puneţi deschis întrebări cam de felul acesta : aa) noi mergem pînă la cutare forme de luptă ; n-am putea să ştim pînă la ce formă mergeţi dv. ? să ne spuneţi asta în mod particular, neoficial ! ! bb) noi dăm cutare contribuţie în ceea ce priveşte forţele, mijloacele etc. ; n-aţi putea să ne spuneţi ce sînteţi în măsură să daţi dv. pentru lupta „extraparlamentară“ ? Chiar dv. spuneţi : „exemplarul“ consideră că „în 1905 liberalii au operat prea devreme o schimbare de front“, aşa că trebuie „să vă informaţi“ dacă toţi privesc lucrurile în felul acesta şi *cam pe ce termen îşi propun ei să amîne schimbarea de front* (se înţelege că aşa ceva nu se poate exprima în timp, în fixarea unui termen, ci în anumite schimbări politice).

cc) Sînt dispuşi să dea bani ?

dd) Sînt în stare să înfiinţeze un organ de presă ilegal ? ş.a.m.d.

Scopul nostru este să ne informăm şi să-i împingem spre orice sprijinire activă a revoluţiei, punînd problema revoluţiei cît mai deschis şi mai sincer (pentru **a** sau **b** sau chiar pentru **c** ; dv. vă puteţi da seama mai bine). Dacă vă e cu putinţă, ar fi bine să prezentaţi un raport şi, în caz de nevoie, eu mi-aş exprima cu plăcere părerea în legătură cu tezele dv.

Expediată din Cracovia la Moscova

Publicată pentru prima oară în 1959, în revista „Istoriceskii Arhiv“ nr. 2

Se tipăreşte după manuscris

* Pe cît se pare, este vorba de A. I. Konovalov. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

241

CĂTRE V. B. STANKEVICI

Cracovia, 24. III. 1914

Stimate V. B.,

Nefiind, în general, de acord cu programul revistei dv. aşa cum a fost el expus de dv., sînt nevoit să refuz orice propunere de colaborare [310].

Primiţi, vă rog, asigurarea deosebitei mele consideraţii.

V. Ilin

Wl. Uljanow. 51. Ulica Lubomirskiego. Kraków.

Expediată la Petersburg

Publicată pentru prima oară în 1930, în „Culegeri din Lenin", vol. XIII

Se tipăreşte după manuscris

242

CĂTRE I. F. ARMAND

Dragă prietenă,

Îţi trimit pentru „Şahterskii Listok" [311] proiectul unui apel adresat ucrainenilor şi te rog foarte mult să procedezi cu tact (în aşa fel încît să nu apară ca venind din partea mea şi, de preferat, nici din partea ta), asigurînd publicarea lui *prin intermediul* lui Lola şi al cîtorva ucraineni (bineînţeles *împotriva* lui Iurkevici şi, *pe cît se poate*, fără ştirea acestui filistin parşiv, a acestui naţionalist mîrşav, care, sub paravanul marxismului, predică *împărţirea* muncitorilor pe naţionalităţi şi crearea unei organizaţii naţionale *aparte* a muncitorilor ucraineni).

Înţelegi de ce *îmi* e neplăcut să trimit în numele meu un asemenea proiect. Lola mi-a scris că este de acord cu mine, că e *împotriva* lui Iurkevici ; dar el e un naiv. Or, în această chestiune nu este îngăduită nici o întîrziere. E foarte important ca *din mijlocul social-democraţilor ucraineni* să răsune un glas în favoarea

www.dacoromanica.ro

unității și *împotriva* împărțirii muncitorilor pe națiuni ; și acum „Șahterskii Listok" (pe care l-am primit chiar azi, miercuri 1 aprilie, ca supliment la numărul de duminică al lui „Puti Pravdî") trebuie să fie *i m e d i a t* folosit în acest scop.

Copiază proiectul meu (sînt de acord cu *orice* schimbări, bineînțeles cu condiția ca el să rămînă un protest fățiș împotriva împărțirii pe națiuni), și Lola, *singur* sau cu încă cineva etc., *să-l ia și să-l traducă în ucraineană*, apoi, în numele lui sau (și mai bine) în numele unui grup (fie el și de 2—3 persoane) de marxiști ucraineni (sau, încă și mai bine, de muncitori ucraineni), să-l trimită **prin mine** *la „Puti Pravdî"*.

Treaba asta trebuie făcută cu tact și repede, împotriva lui Iurkevici și *fără știrea lui*, fiindcă acest potlogar e în stare să facă mult rău.

(Am primit relatarea ta despre referatul lui Stepaniuk și despre cuvîntarea lui Iurkevici ; îți spun sincer, mi-e necaz pe tine : n-ai înțeles ce-i *esențial* la Iurkevici.) Și eu iarăși — — — cuvine-se să mărturisesc — — — te-am înjurat de maica precistă. Te rog să nu te superi, ți-o spun prietenește, dar nu pot să nu-mi ies din fire cînd văd în tine ceva din „maica precistă".

Răspunde-mi urgent dacă poți să faci asta cu cap și cît mai repede.

Luni ți-am trimis culegerea și un mic post-scriptum la scrisoarea Nadiei. Le-ai primit ?

O caldă strîngere de mînă.

Al tău, *V. U.*

Dacă din proiectul meu veți face un adevărat apel ucrainean și-l veți completa cu vreo două-trei exemple vii ucrainene, ar fi cît se poate de bine ! ! În ceea ce privește „*P u t i P r a v d î*", o s-o scot eu la capăt.

Scrisă la 1 aprilie 1914
Expediată din Cracovia la Paris

Publicată pentru prima oară în 1950.
În : V. I. Lenin, Opere, ed. a 4-a, vol. 35

Se tipărește după manuscris

www.dacoromanica.ro

243

CĂTRE REDACŢIA ZIARULUI „PUTI PRAVDÎ"

În legătură cu articolele despre Irlanda

Vă rog să-mi comunicaţi dacă cel de-al doilea articol al meu se publică sau nu *. Ar fi cazul să-i daţi drumul. Dacă nu aveţi loc, scrieţi-mi cîteva cuvinte. Altfel nu pot să scriu continuarea.

Vă rog foarte mult să nu întîrziaţi (aşa cum aţi făcut cu nr. 2 din „Borba") să-mi trimiteţi „Edinstvo" [312] : pe „bolşevicii-partiiţi" de acolo, după părerea mea, trebuie să-i luăm numaidecît în derîdere în modul cel mai incisiv, spunîndu-le de la obraz că sînt nişte nulităţi, care în nici o chestiune, dar absolut în nici o chestiune, n-au o idee coerentă. Iar lui Plehanov trebuie să-i spunem : păcat că marile merite pe care le-a cîştigat în lupta împotriva lichidatorilor, în perioada de dezorganizare, şi împotriva machiştilor, în perioada de înflorire a machismului, le compromite prin predicile lui de acum, pe care el însuşi nu le poate explica : unitate cu *cine* ? Cu „*Naşa Zarea*", cu „Severnaia Raboceaia Gazeta" ? [313] Şi în *ce* condiţii ?

Noi sîntem pentru unitate, în condiţii bine precizate *şi de mult aprobate de majoritatea muncitorilor :* porneşte de jos, intră în ilegalitate, dovedeşte prin fapte că ai renunţat la lichidarea partidului.

Nu oricine „strigă" unitate înţelege ce este unitatea şi contribuie la înfăptuirea ei. Cei ce încalcă voinţa *majorităţii* muncitorilor nu sînt unificatori, ci scizionişti.

(Cu Plehanov nu putem evita lupta din moment ce s-a băgat într-o chestiune idioată, dar nu trebuie să-l punem la un loc cu Leva şi cu Mark ; trebuie să subliniem : a avut el merite, dar, din păcate, s-a zăpăcit, şi-a pierdut *i a r ă ş i* capul.)

Scrieţi-mi măcar cîteva rînduri, dar mai des. Altfel o să fie greu să ajungem la o strînsă colaborare.

* Vezi *V. I. Lenin.* „Liberalii englezi şi Irlanda" şi „Criza constituţională din Anglia" (Opere complete, ed. a doua, vol. 24, p. 389—392, şi vol. 25, p. 77—80, Bucureşti, Editura politică, 1964. — *Nota trad.).* — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

Mii de salutări ziarului, care a devenit de o mie de ori mai bun ! Toate cele bune şi succes !

Trimiteţi-mi nr. 8 şi 36—38 din „*Severnaia Rabociaia Gazeta*“ şi nr. 43 din „Puti Pravdî“.

Nu l-am primit pe Deborin şi alte numere din „Prosveşcenie“, deşi le-am cerut în repetate rînduri. Scrieţi-mi despre planul noului număr.

Scrisă între 7 şi 23 aprilie 1914
Expediată din Cracovia la Petersburg

Publicată pentru prima oară în 1956, în revista „Kommunist“ nr. 5

Se tipăreşte după manuscris

244

CĂTRE I. F. ARMAND

...*„În ceea ce priveşte oportunismul oportuniştilor germani, mi se pare că eu şi Grigori sîntem întru totul solidari şi pînă acum nu m-am găsit încă în divergenţă cu el în aprecierea *mîrşăviilor* lor. (N-am citit articolul despre „Noile curente“.)

Germanii au de fapt *două partide*, şi acest lucru trebuie avut în vedere, fără a-i scuza cîtuşi de puţin pe oportunişti *(aşa cum procedează acum „Neue Zeit“ şi Kautsky)*.

Dar că *partidul* german este cel mai oportunist din Europa, asta nu-i adevărat. El este, în orice caz, cel mai bun şi sarcina noastră este să preluăm *tot* ce este valoros la germani (o sumedenie de ziare, un mare număr de membri de partid, o mulţime de membri în sindicate, abonamente sistematice la ziare, un control riguros asupra parlamentarilor — la germani acest control se prezintă, în orice caz, *mai bine* decît la francezi sau la italieni, fără să mai vorbim de Anglia — ş.a.m.d.), să preluăm toate acestea *fără* a manifesta îngăduinţă faţă de oportunişti.

Pe oportuniştii de la „Sozialistische Monatshefte“ (şi acolo sînt *o mulţime* de conducători) nu trebuie să-i aco-

* Începutul acestei scrisori n-a fost găsit. Manuscrisul existent începe cu pagina a 5-a. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

perim (cum procedează „Neue Zeit" şi Kautsky, precum şi *Vorstand*-ul germanilor), *ci să-i hărţuim din răsputeri.* Asta şi face întotdeauna Grigori în articolele sale despre germani. Eu citesc în momentul de faţă un articol al lui Legien (**conducătorul** sindicatelor) despre călătoria sa în America şi mă gîndesc să-l fac cu **ou** şi cu oţet pe acest oportunist ordinar *.

O caldă strîngere de mînă.

Al tău, *V. U.*

E probabil ca zilele acestea Samoilov să-şi schimbe adresa. Îndată ce aflu, îţi comunic **.

Scrisă înainte de 8 aprilie 1914
Expediată din Cracovia la Paris

Se tipăreşte pentru prima oară după manuscris

245

CĂTRE I. F. ARMAND

Sîmbătă, 11. IV. 1914

Dragă prietenă,

Nu ştiu încă dacă ai primit sau nu scrisorile mele, în care-ţi scriam că scrisoarea în legătură cu Rahmetov s-a pierdut, şi nici ce ai făcut tu între timp.

Banderola (cu începutul culegerii „Nacealo" [314]) ai primit-o, *însă prea tîrziu.* Dacă o mai ţii, pe ea trebuie să se afle ştampila poştei, aşa că te-aş sfătui să înaintezi o reclamaţie la minister, anexînd şi banderola : mă revoltă la culme dispariţia scrisorii în legătură cu Rahmetov şi consider că ar fi cazul să înaintăm reclamaţii, proteste etc. Am serioase bănuieli că la Paris se fură scrisorile emigranţilor ruşi (şi, înainte de a fi distribuite adresanţilor, se dau spre citire poliţiei). Trebuie urmărite datele la care au fost primite scrisorile.

* Vezi *V. I. Lenin.* „Ce nu trebuie să imităm din mişcarea muncitorească germană" (Opere complete, vol. 25, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 113—117. — *Nota trad.).* — *Nota red.*

** In scrisoarea sa din 9 aprilie 1914, G. L. Şklovski i-a comunicat lui V. I. Lenin că l-a instalat pe F. N. Samoilov la sanatoriul orăşenesc din Berna. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

Sper că aţi terminat cu Aleksinski ! *Singurul* mijloc eficace în asemenea cazuri (o spun pe baza unei experienţe *îndelungate* de peste 15 ani) este aplicarea unui boicot total din partea *întregii* secţii (dar în această secţie sînt mulţi inşi slabi de înger care, probabil, nu vor aplica boicotul şi, ca atare, se vor face ei înşişi vinovaţi de „intrigă") [315].

Mă bucur foarte mult că-ţi vin copiii şi că în curînd te vei duce cu ei în vilegiatură.

O caldă strîngere de mînă.

Al tău, *V. U.*

P.S. Scuză-mă că astăzi îţi scriu atît de puţin : sînt tare grăbit.

Culegerea („Nacealo") n-am primit-o încă.

N-o fi de vină tot poşta ?

Expediată din Cracovia la Paris

Se tipăreşte pentru prima oară, după manuscris

246

CĂTRE I. F. ARMAND

Dragă prietenă,

Îţi trimit scrisoarea lui Lola [316]. S-o citeşti şi să mi-o trimiţi *numaidecît* înapoi. (Este evident că el umblă cu şiretlicuri ; totuşi, prin intermediul lui vom face un mic *pas* înainte. Te rog foarte mult, dacă te duci la Zürich, să cauţi neapărat să te întîlneşti cu social-democraţii ucraineni, să vezi care e poziţia lor în chestiunea creării unei organizaţii social-democrate ucrainene naţionale aparte şi să te străduieşti să organizezi măcar un grupuleţ de antiseparatişti.)

Dacă Nik. Vas. n-a fost încă la tipografia noastră, atunci să-i roage :

1) să lipească pe o hîrtie cu antetul tipografiei *ambele* foi ;

www.dacoromanica.ro

2) să scrie *în limba germană* (dacă nu cunosc această limbă, atunci în limba franceză) un deviz exact (α) pentru cules, (β) pentru hîrtie de *acest fel* 5 000 + 1 000 şi (γ) pentru tipărit, precum şi costul *total*.

În ce priveşte eforturile sporite ce trebuie depuse pentru a găsi (în vederea pregătirii „chestiunii importante" *) legături (în special pentru corespondenţă) la Paris şi în Elveţia, sper că vei da dovadă de toată sîrguinţa necesară.

Al tău, *V. U.*

P. S. Nu s-ar putea ca înainte de plecarea ta toate cărţile noastre (şi cele de la Kamski : din biblioteca lui Orlovski) să le concentrezi la *Nik. Vas.* şi să-l **pui să jure** că *nu va permite ca ele să se piardă?* Dacă brother a scris ceva despre cărţile lui, procedează şi cu ele la fel. Te rog să cauţi în această bibliotecă (a lui Orlovski ; ea se află la Kamski) sau să pui pe cineva să caute *procesele-verbale ale Congresului al II-lea* al P.M.S.D.R. şi să mi le trimiţi cît mai curînd.

Încă o chestiune : s.v. pl. **

Trebuie să reeditäm programul şi statutul partidului (cu modificările din ianuarie 1912) [317]. Te rog să ai grijă ca C.O.S. să le dea la cules *(după ce va fi aflat exact costul)* şi să ne trimită corectura *a doua : atunci* vom spune cîte exemplare trebuie tipărite.

[„Programul şi statutul P.M.S.D.R."]

Nu se poate găsi la Paris nr. *11* al ziarului „Soţial-Demokrat" (din februarie sau martie 1910) ? Dacă se găseşte, trimiteţi-mi **totul.**

Scrisă la 24 aprilie 1914
Expediată din Cracovia la Paris

Publicată pentru prima oară în 1950, în V. I. Lenin, Opere, ed. a 4-a, vol. 35

Se tipăreşte după manuscris

★ Pregătirile în vederea convocării congresului ordinar al partidului. — *Nota red.*

** — s'il vous plaît — vă rog. — *Nota trad*

www.dacoromanica.ro

247

CĂTRE REDACŢIA REVISTEI „DZVIN“ [318]

P. S. N-am vorbit cu Iurkevici, dar trebuie să vă spun că sînt profund indignat de propaganda care se face pentru *separarea* muncitorilor ucraineni şi constituirea lor într-o organizaţie social-democrată aparte.

Cu salutări social-democrate, *Lenin*

Scrisă la 26 aprilie 1914 la Cracovia

Publicată pentru prima oară în 1937, în „Culegeri din Lenin“, vol. XXV

Se tipăreşte după manuscris

248

CĂTRE G. L. ŞKLOVSKI

Dragă prietene,

Ieri am primit o scrisoare îngrijorătoare de la Samoilov. Se simte şi mai prost. Nu poate dormi. *Se plictiseşte.*

Cilenov i-a recomandat să facă băi reci (!?). Dar după patru băi s-a simţit *şi mai prost...*

E o situaţie extrem de neplăcută, fiindcă noi, ca să zic aşa, ne-am angajat să-l vindecăm. Îi trimit astăzi o scrisoare de recomandaţie de la Landau, un medic neurolog de aici, către doctorul *De Montet* din *Vevey* (sanatoriul „Mon Repos“).

E clar că Samoilov trebuie dus la cel mai bun medic de boli nervoase şi mutat într-un sanatoriu, unde să fie îngrijit şi supravegheat în mod sistematic.

Ocupă-te, te rog, d-ta de treaba asta. Să nu te simţi stînjenit de cheltuielile pentru telefoane şi călătorii : de va fi nevoie, le vom face faţă ; fiindcă pînă-n toamnă Samoilov trebuie neapărat pus pe picioare.

Dacă e nevoie, mai treci o dată pe la Saly. Dar, pe cît se pare, aici e nevoie de un medic de boli *nervoase.*

www.dacoromanica.ro

Sper că vei afla care e *cel mai bun* medic din Elveţia şi îl vei duce la el pe Samoilov. Îi scriu şi lui Rivlin în legătură cu această chestiune ; caută de te înţelege cu el ca să acţionaţi împreună, împărţindu-vă atribuţiile.

Mi s-a spus că plictiseala dăunează foarte mult neurastenicilor. Atunci ce-i de făcut ? Să-l luăm pe Samoilov la *Poronino* (plecăm într-acolo la 1 mai) sau la *Zakopane ?* S-ar putea face şi asta, dar *acolo plouă toată vara.*

Scrie-mi care este rezultatul vizitei la medic şi ce s-a hotărît. S-ar putea încerca acum sanatoriul „Mon Repos".

Salutări familiei. Şi din partea Nadejdei Konstantinovna.

Al d-tale, *Lenin*

Scrisă la sfîrşitul lunii aprilie 1914
Expediată din Cracovia la Berna

Publicată pentru prima oară în 1930, în „Culegeri din Lenin", vol. XIII

Se tipăreşte după manuscris

249

TELEGRAMĂ CĂTRE REDACŢIA ZIARULUI „PUTI PRAVDÎ" CU PRILEJUL ÎMPLINIRII A DOI ANI DE LA APARIŢIE [319]

Din partea unor colaboratori

Stimaţi tovarăşi,

Adresez un călduros salut ziarului „Puti Pravdî" de ziua aniversării lui şi urez noi succese presei muncitoreşti. Depun pentru fondul ziarului 6 ruble şi 68 de copeici în contul salariului pe o zi a doi pravdişti, precum şi 2 ruble din partea pravdistului Ganeţki, ca o contribuţie specială peste echivalentul salariului pe o zi.

Cu salutări tovărăşeşti, *V. Lenin*

Scrisă înainte de 5 mai 1914
Expediată din Cracovia la Petersburg

Publicată la 22 aprilie (st. v.) 1914, în ziarul „Puti Pravdî" nr. 67

Se tipăreşte după textul apărut în ziar

www.dacoromanica.ro

250

CĂTRE G. L. ŞKLOVSKI *

Dragă G. L.,

Ce-i cu d-ta de nu-mi răspunzi nimic în legătură cu Samoilov (trebuie să găseşti neapărat pentru el un loc de muncă fizică ; caută, prin intermediul socialiştilor locali, un ţăran sau un cultivator de legume prin împrejurimile oraşului [320]) şi nici în legătură cu Zgr. ** ?

Cu salutări,

Al d-tale, *V. I.*

Scrisă la 12 mai 1914
Expediată din Poronino la Berna

Publicată pentru prima oară în 1925, în revista „Proletarskaia Revoliuţiia" nr. 6

Se tipăreşte după manuscris

251

CĂTRE I. F. ARMAND

...***şi nu în 1912, ci în 1911) la redacţia revistei „*Soţial-Demokrat*", noi am primit o broşurică a lui Vinnicenko în limba rusă, care era consacrată unor dezvinovăţiri în legătură cu acuzaţiile ce-i fuseseră aduse de social-democraţi pentru cele scrise în cartea sa „Cinstit cu sine însuşi". Vinnicenko ne ruga să-i răspundem în presă sau printr-o scrisoare. Îmi amintesc că broşurica lui mi-a făcut oarecare impresie şi am vrut să-i răspund, dar diferite treburi mărunte (of ! „treburile" astea mărunte, care sînt doar simulacre de treburi, surogate de treburi, care împiedică treaba ! Cît de mult detest eu forfota şi vînzoleala asta fără rost, treburile astea mărunte, şi cît de indisolubil sînt eu legat de ele pentru toată viaţa ! ! That is a sign more that I am lazy and tired and badly humoured. Generally I like my

* Această scrisoare este un post-scriptum la o scrisoare a Nadejdei Konstantinovna Krupskaia. — *Nota red.*

** Zgragen. — *Nota red.*

*** Începutul acestei scrisori n-a fost găsit. Manuscrisul existent începe cu pagina a 3-a. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

profession and now I often almost hate it *) m-au împiedicat. Apropo : am pierdut această broşurică (editată la Lvov) şi i-am uitat şi titlul. Dacă poţi, găseşte-o, citeşte-o şi trimite-mi-o şi mie.

Mi s-a părut că Vinnicenko e sincer şi naiv atunci cînd pune întrebarea : „Are oare un social-democrat dreptul (! ! sic ! !) să se ducă la o casă de toleranţă ?" şi rumegă în fel şi chip această problemă, dar tot timpul de pe o poziţie *individualistă*. E un semianarhist sau un anarhist sadea şi se pare că e derutat de către vperedişti. E adevărat că el a prezentat cîndva la Paris, la o adunare prezidată de Lunacearski, un referat despre „Cinstit cu sine însuşi" ? Şi că, de fapt, Lunacearski s-a pronunţat *pentru*, iar Aleksinski contra ? I would like to know some more details about it **.

Before leaving Paris you must *** să discuţi cu Nik. Vas., Kamski şi Liudmila chestiunea delegaţiei pentru congresul de la Viena. Ar fi de dorit să trimitem mai mulţi delegaţi. Dificultatea o constituie *banii* (cheltuielile de deplasare + 15 frs. pentru legitimaţiile de delegat la congres). Vă revine sarcina : 1) să căutaţi din vreme oameni care se potrivesc cu misiunea de delegaţi şi care pot să plece acolo pe cont propriu ; 2) să faceţi rost şi de alţi bani ; 3) să vedeţi precis *cîţi* bani mai trebuie pentru cutare şi cutare ş.a.m.d.

O caldă strîngere de mînă. Your *Lenin*

Scrisă în prima jumătate a lunii mai 1914
Expediată din Poronino la Paris

Se tipăreşte pentru prima oară, după manuscris

252

CĂTRE I. RUDIS-GHIPSLIS

Dragă prietene,

Am primit scrisoarea d-tale din 15 mai. În ceea ce priveşte editarea unui supliment leton al ziarului „Pravda" [321],

* — E un semn în plus ca m-am lenevit, sînt obosit şi prost dispus. În general îmi iubesc meseria, însă acum adeseori aproape ca o urasc. — *Nota trad.*
** — Aş vrea să aflu mai multe amănunte în această privinţa. — *Nota trad.*
*** — Înainte de a pleca din Paris, trebuie — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

am unele îndoieli... Nu-i cumva prea devreme ? Şi, în general, e oare indicat ca ruşii să se amestece sub această formă în treburile letonilor ? ?

Dacă ţi-e cu putinţă, trimite-mi o traducere (1) a articolelor d-tale care n-au fost publicate, (2) a celor mai rele articole „împăciuitoriste" apărute în „Zihna" [322] şi în actualul ziar legal leton.

O.C. apare curînd. Trimite-ne un articol despre congresul social-democraţilor letoni.

Felicitări pentru reuşita sărbătorire a lui 1 Mai, în special pentru cea de la Riga şi de la Petersburg.

Multe salutări d-tale şi lui Gherman (nu cumva eşti certat cu el ?).

Al d-tale, *Lenin*

Scrisă între 15 şi 31 mai 1914
Expediată din Poronino la Berlin

Publicată pentru prima oară în 1935, în revista „Proletarskaia Revoliuţiia" nr. 5

Se tipăreşte după manuscris

253

CĂTRE N. N. NAKOREAKOV

18. V. 1914

Dragă tovarăşe Nazar,

Îţi mulţumesc foarte mult pentru buletinele celui de-al 13-lea recensămînt şi pentru volumul al V-lea din statistica celui de-al *12*-lea recensămînt (din 1900).

Am tot aşteptat zilele acestea să primesc un volum *similar* (Agriculture) cu rezultatele celui de-al **13**-lea recensămînt (census of 19 *1 0*), dar nu ştiu de ce nu vine. Pe cît se pare, Biroul de statistică ţi l-a trimis, fiindcă Gurvici mi-a scris că a apărut. Scrie-mi, te rog, dacă ai acest volum (Agriculture. Census of 19 *1 0*) sau dacă poţi să-l procuri şi să mi-l trimiţi ; îţi voi rambursa imediat cheltuielile de expediţie.

Notează-ţi noua mea adresă : Poronin (Galizien).

www.dacoromanica.ro

Felicitări pentru minunata demonstrație de 1 Mai din Rusia : 250 000 de participanți numai la Petersburg ! ! Numărul de 1 mai al ziarului „Puti Pravdî" a fost confiscat, dar am aflat din „Novîi Mir" că de multe ori primiți și numere confiscate. În genere, știrile venite din Rusia dovedesc o creștere a stării de spirit revoluționare nu numai în rîndurile clasei muncitoare.

Sima pleacă la 15 mai din Cracovia (Zakład Kąpielowy, D-ra Kadena w *Rabce*. Galizien) și se duce într-un sat situat între Cracovia și Poronino, unde a obținut un post pentru perioada de vară ; e foarte bucuroasă că și-a găsit acest post.

N. K. îți trimite salutări. Îți doresc din tot sufletul întremare completă și odihnă plăcută în timpul verii.

Al d-tale, *V. I.*

P. S. Nu de mult am primit știri de la organizația din Ural : acolo treaba nu merge de loc prost. Nu se dau ei bătuți ; se țin bine și se dezvoltă !

Expediată la New York

Publicată pentru prima oară în 1930, în „Culegeri din Lenin", vol. XIII

Se tipărește după manuscris

254

CĂTRE V. A. KARPINSKI

19. V. 1914

Dragă prietene,

Vreau să-ți fac o rugăminte : n-ai cumva printre cărțile din biblioteca d-tale sau eventual n-ai putea să-mi procuri din Elveția volumul *I* al lucrării lui Rubakin „Printre cărți"?

Apropo : mi se pare că d-ta mi-ai trimis primul volum [323], iar eu nu ți-am rambursat cheltuielile de expediție. Și nici d-ta nu mi-ai amintit acest lucru. Scrie-mi, te rog, și eu am să-ți trimit costul expediției pentru ambele volume. (De volumul I am nevoie doar pentru un timp foarte scurt.)

D-ta citești regulat „Puti Pravdî" ?

www.dacoromanica.ro

Ce s-a făcut cu tînărul acela nervos — bolşevic, vitmerian şi vegetarian — pe care l-am întîlnit la d-ta acum un an ? *

N-ar putea vreunul dintre cunoscuţii d-tale să meargă *pe cont propriu* ca delegat la congresul de la Viena [324] ? (Noi, din păcate, nu avem bani.) Căutaţi, interesaţi-vă. Trebuie să stabilim componenţa delegaţiei.

O caldă strîngere de mînă ! Salutări tovarăşei Olga. N. K., de asemenea, vă trimite salutări la amîndoi.

Al d-tale, *Lenin*

Wl. Uljanow.
Poronin (Galizien), *Autriche.*

Expediată la Geneva

Publicată pentru prima oară în 1930, în „Culegeri din Lenin", vol. XIII

Se tipăreşte după manuscris

255

CĂTRE S. G. ŞAUMIAN

19. V. 1914 [325]

Dragă Suren,

Am primit scrisoarea d-tale din 17. IV. Sper că-mi vei răspunde după ce vei citi în „Prosveşcenie" sfîrşitul articolului despre autodeterminarea naţiunilor (pe care îl scriu chiar acum **).

În legătură cu broşura d-tale împotriva lui An trebuie să publici *neapărat* o Selbstanzeige *** sau o recenzie în „Prosveşcenie" [326].

Îţi mai propun următorul plan. Pentru a combate inepţiile „autonomiştilor naţional-culturali", fracţiunea muncitorească social-democrată rusă trebuie să depună în Duma de stat un proiect de lege cu privire la egalitatea în drepturi a naţiunilor şi la apărarea drepturilor minorităţilor naţionale.

* Este vorba de A. F. Ilin-Jenevski. — *Nota red.*

** Vezi *V. I. Lenin.* „Despre dreptul naţiunilor la autodeterminare" (Opere complete, vol. 25, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 277—345. — *Nota trad.*). — *Nota red.*

*** — înştiinţare din partea autorului. — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

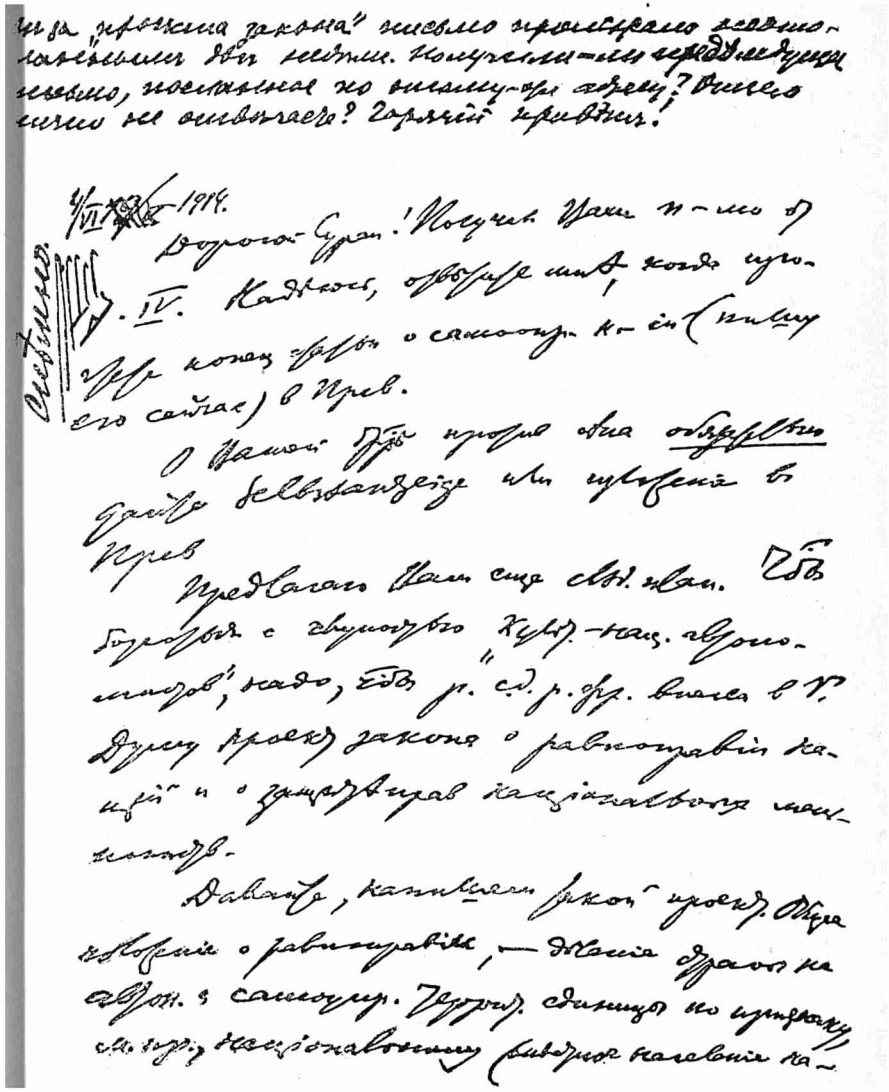

Prima pagină din scrisoarea lui V. I. Lenin către S. G. Şaumian. — 19 mai 1914

www.dacoromanica.ro

Trebuie să întocmim un asemenea proiect [327], care să cuprindă : principiul general al egalităţii în drepturi ; împărţirea ţării în unităţi teritoriale autonome şi unităţi teritoriale care se administrează singure, împărţire care se va face, printre altele, după criteriul naţional (populaţia locală fixează graniţele, iar parlamentul central al statului le confirmă) ; limitele în care se exercită competenţa regiunilor şi districtelor autonome, precum şi a unităţilor locale care se administrează singure ; ilegalitatea oricărei abateri de la principiul egalităţii în drepturi a naţiunilor în hotărîrile regiunilor autonome, ale zemstvelor etc. ; consilii şcolare comune, alese pe cale democratică etc. ; libertatea şi egalitatea în drepturi a limbilor — alegerea limbii de către instituţiile municipale etc. — ocrotirea minorităţilor : dreptul la o cotă proporţională din fondurile alocate, la localuri de şcoală pentru elevii „alogeni" (gratuit), la profesori „alogeni", la secţii „alogene" în muzee şi biblioteci, teatre etc. ; dreptul fiecărui cetăţean de a cere (pe cale judiciară) anularea oricărei derogări de la principiul egalităţii în drepturi, respectiv a oricărei „încălcări" a drepturilor minorităţilor naţionale (efectuarea de recensăminte ale populaţiei din cinci în cinci ani în regiunile cu o populaţie multinaţională, din zece în zece ani pe scara întregului stat) etc.

Am impresia că în felul acesta s-ar putea explica pe înţelesul tuturor că autonomia naţional-culturală este o inepţie şi ar fi definitiv *z d r o b i ţ i* adepţii acestei inepţii.

Un asemenea proiect de lege ar putea fi elaborat de marxişti aparţinînd *t u t u r o r* naţiunilor din Rusia sau celor mai multe dintre ele.

Scrie-mi numaidecît dacă eşti dispus să dai o mînă de ajutor. În general, scrie-mi *m a i d e s*, cel puţin o dată pe săptămînă. Este inadmisibil să laşi să treacă mult timp fără să răspunzi ; acest lucru să-l ai în vedere mai ales acum ! !

O caldă strîngere de mînă.

Al d-tale, *V. I.*

Expediată din Poronino la Baku

Publicată pentru prima oară în 1930, în „Culegeri din Lenin", vol. XIII

Se tipăreşte după manuscris

www.dacoromanica.ro

256

CĂTRE A. A. TROIANOVSKI

Dragă A. A.,

Asupra proiectului d-tale de constituţie se poartă încă discuţii [328]. Este o chestiune de lungă durată şi se cere examinată împreună cu cei din Rusia şi cu Comitetul Central.

Articolul de discuţie n-are nici o legătură cu constituţia. Trimite-l cît mai degrabă. Sfîrşitul articolului despre autodeterminare trebuie să intre în numărul din mai ; el a şi fost expediat.

Al d-tale, *N. Lenin* *

P. S. Ar fi bine dacă ne-ai trimite scrisorile lui Pokrovski, ca să le citim şi noi. Propunerea d-tale de a intra în corespondenţă cu el pentru a-l scoate de la o publicaţie atît de indecentă cum e „Borba" mi se pare cît se poate de interesantă [329].

Scrisă la 20 mai 1914
Expediata din Poronino la Viena

Publicată pentru prima oară în 1930, în „Culegeri din Lenin", vol. XIII

Se tipăreşte după manuscris

257

CĂTRE V. A. KARPINSKI

Dragă prietene,

Îţi mulţumesc foarte mult pentru volumul I din Rubakin. Am să ţi-l înapoiez curînd. Dacă e grabă, scrie-mi. Sînt *foarte* bucuros că nu simpatizezi cu „Sovremennik". Cu această mîrşavă întreprindere a blocului celor două specii de canalii — lichidatorii şi narodnicii — o să ne răfuim cumplit. (D-l Stankevici mi-a solicitat şi mie colaborarea ; i-am răspuns : „Nefiind de acord în ceea ce priveşte fondul problemei, sînt nevoit să refuz orice propunere de colaborare" **.)

* Scrisoarea e semnată şi de G. E. Zinoviev. — *Nota red.*
** Vezi volumul de faţa, p. 309. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

Se înţelege că, pentru a cîştiga cîte ceva, uneori sîntem cu toţii nevoiţi să colaborăm la publicaţii burgheze ! Dar d-nii Martov şi Dan au ajuns să facă o adevărată „demonstraţie“ ! ! Pînă şi Plehanov a nimerit într-un asemenea loc infamant ! [330]

Adeverinţă de delegat îţi trimit cu plăcere ; de care vrei : una care să nu contravină rigorilor cenzurii (cum ?) sau una ilegală ? ?

O caldă strîngere de mînă.

Al d-tale, *Lenin*

Scrisă nu mai tirziu de 23 mai 1914
Expediată din Poronino la Geneva

Publicată pentru prima oară în 1930, în „Culegeri din Lenin“, vol. XIII

Se tipăreşte după manuscris

258

CĂTRE I. F. ARMAND

25. V. 1914

Dear friend *,

Istoria cu Malinovski se complică. El nu e aici. Totul apare ca o „fugă“ [331]. Se înţelege că acest fapt e menit să alimenteze cele mai rele presupuneri. Aleksei mi-a comunicat printr-o telegramă de la Paris că cei de la ziarele ruseşti îi telegrafiază lui Burţev că Malinovski este acuzat a fi un agent provocator.

You can imagine what it means ! ! Very improbable, but we are obliged to control all „ouï-dire“. Wiring does not cease between Poronin, Petersburg et Paris **. Astăzi Petrovski ne-a telegrafiat că „zvonurile calomnioase au fost dezminţite. Lichidatorii desfăşoară o campanie mîrşavă“.

* — Dragă prietenă. — *Nota trad.*

** — Poţi să-ţi închipui ce înseamnă asta !! E foarte puţin probabil, dar noi sîntem datori să verificăm toate „zvonurile“. Schimbul de telegrame între Poronino, Petersburg şi Paris continuă. — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

„Russkoe Slovo" i-a telegrafiat lui Burţev că bănuielile, în mare măsură, au fost risipite, dar „alte ziare (???) (cele lichidatoriste ???) continuă să acuze".

You can easily imagine how much I am worried *.

Your *V. I.*

Expediată din Poronino la Lovran (Austro-Ungaria, azi Iugoslavia)

Se tipăreşte pentru prima oară, după manuscris

259

CĂTRE G. I. PETROVSKI

Mult stimate G. I.,

Am primit chiar acum datoria dv. publicistică. Multe mulţumiri. Ne miră lipsa veşti şi de scrisori.

Salutări şi cele mai bune urări !

V. Lenin

Vă urez să daţi dovadă de tărie sufletească după smintita plecare a lui Malinovski şi să nu vă faceţi nervi. Nu e nevoie să-l excludeţi. S-a exclus el singur. Gestul lui a fost înfierat. Avem de-a face cu o sinucidere politică. Ce să-l mai pedepsiţi ! Ce rost mai are ? Fiţi calm. Luările de poziţie au fost minunate. Să mergem cu curaj înainte. Cît despre lichidatori, ei sînt *prea puţin* înfieraţi pentru noroiul şi lăturile pe care le aruncă asupra altora. Aşa că zi de zi trebuie să le spunem : ziar infect, publicişti mizerabili. Treaba lor e să împroaşte cu noroi. Treaba noastră e să muncim. Cu Malinovski, bineînţeles, totul s-a terminat. El e mort. S-a sinucis. Ce rost are să mai rumegaţi toate acestea şi să vă pierdeţi timpul degeaba ? La muncă deci şi jos cu aceşti publicişti mizerabili !

Scrisă mai tîrziu de 25 mai 1914
Expediată din Poronino la Petersburg

Publicată pentru prima oară în 1962, în revista „Istoriceskii Arhiv" nr. 1

Se tipăreşte după manuscris

* — Poţi să-ţi închipui cît sînt de neliniştit. — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

260

CĂTRE I. F. ARMAND

Tocmai am terminat de citit, my dear friend *, noul roman al lui Vinnicenko, pe care mi l-ai trimis [332]. Ce absurditate şi ce inepţie ! Să îngrămădeşti la un loc cît mai multe „orori" de tot soiul, să pui laolaltă şi „viciul", şi „sifilisul", şi crima pasională însoţită de extorcare de bani pentru păstrarea secretului (şi de seducerea surorii celui şantajat), şi o acţiune judiciară împotriva unui doctor ! Şi toate acestea într-o atmosferă de isterie şi cu contorsiuni de stil, cu pretenţia de a înfăţişa o teorie „proprie" despre organizarea prostituatelor. O asemenea organizare n-are în sine nimic rău, dar *tocmai* autorul, Vinnicenko, face din ea o inepţie, o *savurează*, o transformă „în cal de bătaie".

În ziarul „Reci" s-a spus despre acest roman că este o imitaţie după Dostoievski şi că are unele părţi bune. După părerea mea, el este într-adevăr o imitaţie, dar o imitaţie arhidetestabilă a unor scrieri arhidetestabile ale lui Dostoievski. În viaţă se întîlnesc, fireşte, din cînd în cînd şi în mod izolat, toate aceste „orori" pe care le înfăţişează Vinnicenko. Dar să le aduni laolaltă, şi încă în felul *a c e s t a*, înseamnă să *zugrăveşti* cu tot dinadinsul orori, să-ţi torturezi propria imaginaţie, ca şi pe aceea a cititorului, să te „zăpăceşti" şi pe tine şi să-l „zăpăceşti" şi pe el.

Mi s-a întîmplat cîndva să veghez o noapte la căpătîiul unui tovarăş bolnav (de delirium tremens), iar altădată să am de-a face cu un tovarăş care încercase să se sinucidă şi pe care (după tentativă) a trebuit să-l fac „să-şi bage minţile-n cap". Dar după cîţiva ani el şi-a pus totuşi capăt zilelor. Acestea sînt, amîndouă, nişte amintiri à la Vinnicenko. Dar în ambele cazuri nu era vorba decît de un crîmpei din viaţa acestor tovarăşi. În schimb, pretenţiosul ăsta de Vinnicenko, care e atît de prostănac şi plin de sine, a făcut din asemenea întîmplări o întreagă colecţie de orori, un fel de „de doi bani orori". Brrr !... Ce sedimentări imunde şi ce

* — draga mea prietenă. — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

absurdităţi ! Mi-e necaz că mi-am pierdut timpul citind o asemenea carte.

P. S. Cum stai cu pregătirile de vilegiatură ?

Al tău, *V. I.*

Franchement, continuez-vous à vous fâcher ou non ? *

Scrisă înainte de 5 iunie 1914
Expediată din Poronino la Lovran (Austro-Ungaria, azi Iugoslavia)

Publicată pentru prima oară în 1950, în V. I. Lenin, Opere, ed. a 4-a, vol. 35

Se tipăreşte după manuscris

261

CĂTRE SECRETARUL DE REDACŢIE AL DICŢIONARULUI ENCICLOPEDIC AL ASOCIAŢIEI „FRAŢII GRANAT"

Secretarului de redacţie al publicaţiilor asociaţiei „Fraţii Granat"

Mult stimate confrate,

Am primit scrisoarea dv. din 24. V. Fiţi atît de amabil şi comunicaţi-mi ce proporţii trebuie să aibă datele autobiografice şi în ce termen trebuie predate.

Apropo : vă rog foarte mult să-mi comunicaţi şi *ultimul* termen de prezentare a articolului despre Marx.

Cu distinsă consideraţie.

V. Ilin

Adresa : Uljanow. Poronin (Galizien). Austria.

Scrisă între 6 iunie şi 21 iulie 1914
Expediată la Petersburg

Publicată pentru prima oară în 1959, în revista „Voprosi Istorii KPSS" nr. 4

Se tipăreşte după manuscris

* — Spune sincer, mai eşti încă supărată pe mine sau nu ? — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

262

DINTR-O SCRISOARE CĂTRE REDACȚIA ZIARULUI „TRUDOVAIA PRAVDA"

...E adevărat că printre unii muncitori pravdiști de vază se manifestă tendințe împăciuitoriste, că unul dintre ei, pe nume Malinin, Dolinin sau cam așa ceva, a avut în această privință o amplă convorbire cu publicistul M. N., un colaborator al acestui ziar? Ar fi extrem de important să aflăm dacă este vorba de un curent și de care anume, în ce constă el, care sînt condițiile de unitate pe care le pun reprezentanții lui, sau e pur și simplu vorba de o persoană izolată și de o fantezie întîmplătoare.

În legătură cu cele scrise de Plehanov în ziarul său, „Edinstvo", trebuie să adoptăm deîndată un anumit ton, să arătăm că acest teoretician de vază, care și-a cîștigat merite deosebite în lupta cu oportunismul, cu Bernstein, cu filozofii antimarxismului — acest om ale cărui greșeli de tactică din anii 1903—1907 nu l-au împiedicat, într-o perioadă grea ca aceea a anilor 1908—1912, să proslăvească „mișcarea ilegală" și să demaște pe dușmanii și adversarii ei, acum, din păcate, își manifestă din nou latura lui slabă. Totala confuzie care domnește în gîndirea lui este provocată, poate, în parte de totala lui lipsă de informare ; și de aceea nu este clar cu cine anume dorește el unitate : poate cu narodnicii (vezi „Sovremennik", în paginile căruia încă de pe acum d-nii de teapa lui Ghimmer se împăunează cu numele lui)? sau cu lichidatorii de la „Nașa Zarea" și cu d-l Potresov, dar în ce condiții? Și, după ce veți pune asemenea întrebări, să spuneți pe un ton calm : este îndoielnic ca cititorii să capete răspunsuri clare la aceste întrebări atît de firești. Fiindcă din ce s-a scris pînă acum se știe că pentru Plehanov *tocmai* asemenea probleme *nu sînt clare*.

Încă o dată salutări, felicitări pentru marele succes obținut (dar să nu uitați de administrare !!!) și cele mai bune urări !

Un colaborator al ziarului „Puti Pravdî"

Este neapărat necesar ca, înainte de congresul de la Viena, ziarul să adopte alt ton. Am intrat într-o perioadă de luptă.

www.dacoromanica.ro

Trebuie să lovim fără milă în neobrăzaţii diverselor grupuleţe şi să curmăm fără cruţare tentativele lor de dezorganizare. Ei se încumetă să dezbine rîndurile celor 4/5 ! ! * Scrieţi-mi măcar cîteva rînduri, ca să ştiu dacă sîntem sau nu de aceeaşi părere şi să aflu cînd vă puneţi în mişcare.

E necesar să pornim numaidecît un viguros atac împotriva lichidatorilor, cît şi împotriva diverselor grupuleţe : cei 40 000 de cititori ai ziarului trebuie să ştie care este părerea noastră fermă. Datoria noastră este să-i facem de rîs pe aventurieri...

Scrisă mai tîrziu de 18 iunie 1914
Expediată din Poronino la Petersburg

Publicată pentru prima oară la 22 aprilie 1962, în ziarul „Pravda" nr. 112

Se tipăreşte după manuscris

263

CĂTRE I. F. ARMAND

Dear friend,

Azi am primit ştirea că Comitetul executiv al B.S.I. a convocat pentru zilele de 16, 17 şi 18 iulie, la Bruxelles, aşa-zisa conferinţă „de unificare" [333].

Trebuie alcătuită o delegaţie. Nu se ştie dacă o să mergem. Poate că o să meargă Grigori, dar mai sigur e că nu.

Din însărcinarea Comitetului Central, mă adresez ţie cu rugămintea de a accepta să faci parte din delegaţie. Cheltuielile pentru călătorie vor fi achitate.

Vom elabora o tactică foarte amănunţită.

Dacă ai cît de cît posibilitatea să laşi copiii în seama cuiva pentru 6—7 zile (sau chiar pentru mai puţin timp, întrucît conferinţa durează 3 zile), atunci *eu* te-aş ruga să accepţi. Tu cunoşti bine lucrurile, vorbeşti la perfecţie franceza, citeşti *„Pravda"*. Ne-am gîndit şi la Popov, Kamski, Iuri. Le-am scris tuturor.

* — adică în rîndurile celor 4/5 din muncitorii înaintaţi, care s-au unit în jurul „Pravdei" bolşevice. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

Așadar, răspunde-mi imediat, fără să amîi măcar cu o oră. Hai, spune că accepți !

Very truly *, *V. I.*

Noi încă n-am luat o hotărîre și n-am stabilit din cine se va compune delegația : *sîntem în căutare.* Deocamdată ne aflăm în faza tratativelor preliminare. Dar a rămas puțin timp.

Trebuie să hotărîm **cît mai repede.**

Acceptă, zău așa ! O să mai schimbi oleacă aerul și totodată o să fii de folos pentru cauză.

Lui Grigori i s-a îmbolnăvit soția. Iar eu „din principiu" nu vreau să merg. Pe cît se pare, germanii (Kautsky, care e pornit împotriva noastră, precum și ceilalți) vor să ne facă sînge rău. Soit ! ** Noi, cu tot calmul (eu nu sînt bun pentru așa ceva), în numele unei majorități de 8/10, în cea mai politicoasă limbă franceză (eu nu sînt bun pentru așa ceva), vom prezenta condițiile noastre. Iar tu, acum, ai prins curaj, ai ținut referate și o să te descurci de minune. Dacă *scumpii* noștri tovarăși vor unitate, le arătăm condițiile pe care le pune *majoritatea* muncitorilor conștienți din Rusia. Dacă nu vor, treaba lor !

„Ei" vor să dea „bătălia" (generală) cu noi la Viena. Ne amenință numai, dar *nu pot* să facă nimic !

Scrisă înainte de 4 iulie 1914
Expediată din Poronino la Lovian (Austro-Ungaria, azi Iugoslavia)

Se tipărește pentru prima oară, după manuscris

264

CĂTRE BIROUL SOCIALIST INTERNAȚIONAL

Stimate tovarăș,

Din însărcinarea Comitetului nostru Central trebuie să vă fac cunoscut că, printr-o hotărîre specială, el a precizat că în nici un caz nu poate să participe la conferința de la

* — Al dv. devotat. — *Nota trad.*
** — N au decît ! — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

Bruxelles din 16—18 iulie, dacă nu va fi invitată, cu aceleaşi drepturi ca şi ceilalţi participanţi, şi opoziţia polonează [334]. O dezbatere asupra stării de lucruri din Rusia, fără să mai vorbim de cea din Polonia, este pentru noi pur şi simplu imposibilă fără participarea singurei organizaţii reale, prin componenţa sa naţională, a muncitorilor social-democraţi din Polonia rusească.

V-aş fi foarte îndatorat, scumpe tovarăş, dacă mi-aţi răspunde la această scrisoare printr-o telegramă. Sper că nu poate să existe nici un motiv de natură să împiedice invitarea sus-numitei organizaţii.

Am dori foarte mult să ştim precis ce organizaţii şi ce persoane au fost invitate de dv.

Scrisă nu mai devreme de 4 iulie 1914
Expediată din Poronino la Bruxelles

Se tipăreşte pentru prima oară, după manuscris

265

CĂTRE I. F. ARMAND

Dragă prietenă,

Ieri am făcut o excursie în munţi (după ce săptămîni de-a rîndul a tot plouat, acum e timp frumos) şi de accea n-am răspuns numaidecît la scrisoarea ta. Îmi pare *tare* bine că sînteţi cu toţii sănătoşi, că nu-i nimeni suferind şi că sînteţi ocupaţi.

Pentru congres te-aş ruga să pregăteşti toate citatele şi documentele necesare în legătură cu lichidatorii. Tovarăşii de la Paris şi cu mine am vrea să te ajutăm. Am în vedere procesele-verbale ale congresului de la Stockholm, citate în legătură cu mişcarea ilegală (nr. 3 al revistei „Naşa Zarea“ [335] etc.), Organul nostru Central şi principalele articole îndreptate împotriva lichidatorilor. S-ar putea să-ţi revină atribuţia de membru al „conferinţei“ (tuturor „fracţiunilor“) şi să iei cuvîntul în faţa celor prezenţi în calitate de acuzator al lichidatorilor şi de membru al partidului (mai mult chiar : în calitate de reprezentant al Comitetului Central).

www.dacoromanica.ro

În legătură cu „săpuneala" pe care i-aţi tras-o lui Aleksinski nu le-am scris nimic celor de la Paris şi nici nu vreau să le scriu. Dar... aţi văzut voi ce scrie în tăietura din ziar pe care v-am trimis-o ? * Nik. Vas. n-a avut dreptate : el l-a ajutat pe Aleksinski, care acum îşi va lua aere de „victimă". Acest lucru e clar. Boicot şi rezoluţie comună, asta-i bine. Săpuneală nu-i bine : acum **toţi** cei din afara partidului o să ia poziţie *împotriva* lui Nik. Vas., iar „moravurile" din emigraţie o să capete forme huliganice dacă încăierarea o să devină generală... Rezoluţiile, boicotul — iată care sînt *s i n g u r e l e* măsuri adecvate...

Pe aici nu e nimic nou. Oaspeţii n-au sosit încă. Soţia lui Grigori e încă în spital.

Al tău sincer devotat, *V. I.*

Îţi doresc toate cele bune...

Scrisă înainte de 6 iulie 1914
Expediată din Poronino la Lovran
(Austro-Ungaria, azi Iugoslavia)

Se tipăreşte pentru prima oară,
după manuscris
Tradus din limba engleză

266

CĂTRE I. F. ARMAND

Dear friend,

Tare mă tem că ai să refuzi să pleci la Bruxelles şi ai să ne pui astfel într-o situaţie *cu totul imposibilă.* De aceea am mai născocit încă un „compromis", ca să nu poţi în nici un caz să refuzi.

Nadia se gîndeşte că copiii tăi mai mari au şi venit şi că ai putea prea bine să-i laşi timp de trei zile singuri (sau să-l iei pe Andriuşa cu tine).

În caz că ei n-au venit încă şi îţi este *a b s o l u t* imposibil să laşi copiii pentru trei zile, îţi propun următoarea soluţie : du-te *p e n t r u o s i n g u r ă z i* (16 iulie, **chiar** *p e n t r u o j u m ă t a t e d e z i,* ca să prezinţi ra-

* Este vorba de scrisoarea deschisă a lui G. A. Aleksinski, publicată de „Naşa Raboceaia Gazeta" nr. 41 din 21 iunie 1914. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

portul), fie lăsînd copiii singuri o zi, fie chemînd-o, în caz de extremă necesitate, pe K-vici în ziua respectivă. (Cheltuielile le vom rambursa noi.)

În cazul de faţă — cred că-ţi dai seama — este *extrem* de important ca cel puţin raportul principal să fie prezentat *într-adevăr* **cum trebuie.** Or, pentru asta e absolut necesar ca raportorul să vorbească o franceză *impecabilă*, căci altfel nu va face nici o impresie, căci altfel în traducere 9/10 *se pierde*, şi asta tocmai pentru Comitetul executiv, pe *care trebuie* să-l influenţăm (în germani nu ne punem *nici o nădejde*, şi *s-ar putea* ca ei să lipsească).

Se înţelege că, în afară de o excelentă pronunţie a limbii franceze, mai e nevoie de o *temeinică cunoaştere a lucrurilor* şi de mult tact. Pe altcineva, în afară de tine, *nu avem.* De aceea te rog, te rog foarte insistent, să accepţi propunerea mea şi să te duci măcar pentru o zi (ai să citeşti raportul, ai să te scuzi, spunînd că s-a îmbolnăvit cineva din familie, şi ai să pleci după ce-i vei preda totul lui Popov). Dacă ai şi apucat să comunici în scris că refuzi, trimite o telegramă (Uljanow, Poronin — 10 cuvinte costă 60 halleri) : „Accept o singură zi", „accept numai 16" etc.

O caldă strîngere de mînă.

Al tău sincer devotat, *V. I.*

Raportul C.C. îl scriem *. Ţie o să-ţi revină sarcina de a-l traduce şi de a-l citi *cu unele comentarii* asupra cărora o să ne înţelegem în prealabil.

P.S. The new chairman is not here, but must come very soon **.

Kamski, Popov şi cu tine, iar Safarov numai ca secretar — iată care trebuie să fie, după mine, componenţa delegaţiei.

---

* Vezi *V. I. Lenin.* „Raportul C.C. al P.M.S.D.R. şi instrucţiunile pentru delegaţia C.C. la Conferinţa de la Bruxelles" (Opere complete, vol. 25, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 391—439). — *Nota red.*

** — Noul preşedinte n-a venit încă, dar trebuie să vină foarte curînd. — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

I hope you will not now decline my demand. A good „lecture" in French, in good French will help our party extremely. *

Sînt tare îngrijorat de ceea ce are să fie la Bruxelles. *Numai tu* ai putea face ca lucrurile sa iasă minunat. E îndoielnic ca Grigori să poată merge şi el : Zina e înca internată în spital (are un flegmon păcătos) şi el a devenit extrem de nervos. Iar *eu nu sînt potrivit pentru aşa ceva.* În afară de asta, Grigori nu vorbeşte decît germana (şi încă destul de prost), aşa că dacă n-o să avem un „francez" o să rezulte o pierdere de 9/10 ! !

Scrisă înainte de 6 iulie 1914
Expediată din Poronino la Lovran (Austro-Ungaria, azi Iugoslavia

Publicată pentru prima oară parţial în 1959, în revista „Voprosi Istorii KPSS" nr. 5

Se tipăreşte pentru prima oară în întregime, după manuscris

267

CĂTRE S. G. ŞAUMIAN

Dragă Suren,

Mă mir că în răspunsul d-tale n-ai arătat (sau n-ai observat) ceea ce e esenţial în proiectul de lege. *Cum* poate fi stabilită partea proporţională a cheltuielilor care trebuie făcute pentru instrucţiunea diferitelor naţiuni ? (dacă e cazul să se ceară ca această parte să nu fie mai mică decît partea pe care o reprezintă naţiunea respectivă în ansamblul populaţiei).

Trebuie să te gîndeşti la acest lucru. Să aduni date. Să revezi materialul de care dispui. Să concretizezi. Să dai exemple cifrice din viaţa popoarelor din Caucaz.

Şi d-ta nu mi-ai scris nici un cuvînt despre toate astea ! *Este o greşeală* să incluzi autonomia în autodeterminare. Este o greşeală vădită, aşa cum am arătat în articolele mele din „*Prosveşcenie*" **. D-ta oscilezi şi mereu „cauţi" ceva.

* — Sper că acum n-ai să mă refuzi. O bună „lectură" în limba franceză, într-o aleasă limbă franceză, va însemna un ajutor **extrem de important** pentru partidul nostru. — *Nota trad.*

** Vezi *V. I. Lenin.* „Note critice în problema naţională" şi „Despre dreptul naţiunilor la autodeterminare" (Opere complete, ed. a doua, vol. 24, p. 125—162, şi vol. 25, p. 277—345, Bucureşti, Editura politică, 1964). — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

Nu-i bine. Trebuie *să înţelegi* programul şi să-l aperi.

Scrie-mi ce crezi despre articolele mele apărute în „*Prosveşcenie*", ce observaţii critice ai de făcut, — să mai stăm niţel de vorbă.

E o ruşine să susţii ideea unei limbi de **stat** obligatorii. Asta denotă o mentalitate politistă. Dar ideea de *a propaga* în rîndul micilor naţiuni limba rusă n-are în ea nimic politist. Cum de nu-ţi dai seama că între bîta politistă şi propaganda făcută de un om liber este o deosebire ? Asta-i pur şi simplu uluitor !

„Exagerez pericolul naţionalismului velicorus ! !" Iată o afirmaţie tare curioasă ! Nu cumva vrei să spui că în Rusia 160 de milioane de oameni suferă de pe urma naţionalismului *armenesc* sau a celui *polonez ?* Nu e o ruşine pentru un marxist din *Rusia* să se situeze pe poziţia coteţului armenesc ? Naţionalismul velicorus asupreşte şi dirijează *politica* claselor guvernante din Rusia, sau cel armenesc, sau cel polonez ?

Din cauza miopiei d-tale „armeneşti" eşti pe punctul de a deveni un Handlanger * al Purişkevicilor şi al naţionalismului *lor!*

Acum despre altceva. Strînge imediat date precise : 1) în legătură cu vremea şi periodicitatea apariţiei în Caucaz a ziarelor social-democrate în limbile gruzină, armeană etc. (de la data şi anul cutare pînă la...) ; trimite-mi-le. Cîte numere au apărut din fiecare. Asta în ceea ce priveşte ziarele *lichidatoriste* şi cele *ale noastre*. 2) Ce tiraj a avut fiecare. 3) Numărul grupurilor de muncitori care au subscris pentru fiecare ziar. 4) Alte date. — **Grăbeşte-te.** Pentru Viena avem nevoie de *fapte*, iar nu de vorbe. Răspunde-mi imediat.

Al d-tale, *V. I.*

Scrisă înainte de 6 iulie 1914, la Poronino

Se tipăreşte pentru prima oară, după manuscris

---

* — lacheu ; coadă de topor. — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

268

CĂTRE A. S. ENUKIDZE *

*

* *

1) Cînd a apărut primul număr al ziarului (începînd din 1911) şi cînd ultimul ?
2) Au fost publicate în ziarul respectiv dări de seamă cu privire la sumele subscrise ?
   Cînd ?
   Şi cît s-a subscris ?
   Trebuie calculat totul şi întocmit un bilanţ.
3) Există grupuri muncitoreşti şi colecte de bani ?
   (Trebuie calculat totul *pe ani.)*
4) Idem — mesaje de salut şi rezoluţii ale muncitorilor.
5) Idem — celelalte rezoluţii şi mesaje de salut.
6) Idem — în favoarea „celor şase" şi „a celor şapte".
7) Toate datele *de acest fel.*

Scrisă la 6 iulie 1914
Expediată din Poronino la Petersburg

Publicată pentru prima oară în 1959, în revista „Istoriceskii Arhiv" nr. 4

Se tipăreşte după manuscris

269

CĂTRE I. F. ARMAND

Dear friend,

În ce priveşte alcătuirea unei delegaţii comune cu lichidatorii sau a unei delegaţii separate, vă recomand să nu luaţi chiar acum o hotărîre ; cu alte cuvinte, să nu discutaţi această chestiune. „Să hotărască înseşi delegatele" [336].

(Noi, firește, vom urmări să fie alcătuite două delegaţii separate : potrivit statutului Internaţionalei, trebuie să încercăm mai întîi să mergem împreună, dar dacă *nu vom fi de acord,* atunci rezultatul depinde de împărţirea voturilor în cadrul Biroului.)

* Prima parte a acestei scrisori a fost copiată de N. K. Krupskaia după o scrisoare a lui V. I. Lenin către S. G. Şaumian (vezi volumul de faţă, p. 337—338). — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

Cît despre raportul pe care este vorba să-l prezinte Kollontai, sînt de acord cu tine : poate să rămînă, dar nu din partea Rusiei. Iar la discuţii, tu vei lua cuvîntul prima sau a doua.

Best wishes. Yours truly *, *V. I.*

Azi am tot aşteptat răspuns de la tine, dar n-am primit nimic. Scrisorile merg acum mai anevoie decît înainte de conferinţa de la Bruxelles !

Am primit coletul. Many thanks. I've got your despatch. Many, many thanks ! M-r chairman is *not yet* here ! ! And I do not yet know, if my proposition (to send you) will be voted (if not, Gregory will go himself). More thanks ! ! **

Scrisă înainte de 9 iulie 1914

Expediată din Poronino la Iovran (Austro-Ungaria, azi Iugoslavia

Se tipăreşte pentru prima oară, după manuscris

270

CĂTRE I. F. ARMAND

Dragă prietenă,

Chiar acum am stabilit definitiv cu Grigori să nu plece el (Zina e încă bolnavă !) (nici eu n-am să plec), iar desemnarea *ta şi a lui Popov* (şi, probabil, + Kamski + Safarov numai în calitate de secretar) *a fost aprobată de Comitetul Central.*

Mîine am să-ţi trimit începutul şi sfîrşitul raportului. Totodată pregătesc pentru tine o mulţime de sfaturi : sînt convins că ai să înfrunţi în mod magistral şi pe Plehanov (merge şi el ! !), şi pe Kautsky (şi ăsta merge !). O să-i învăţam noi minte... şi încă cum !

Al tău, *V. U.*

Scrisa inainte de 9 iulie 1914
Expediata din Poronino la Iovran (Austro-Ungaria, azi Iugoslavia

Se tipăreşte pentru prima oară, după manuscris

---

* — Cele mai bune urari. Al tau devotat. *Nota trad.*

** — Multe mulţumiri. Am primit telegrama ta. Multe, multe mulţumiri ! D l preşedinte *n-a sosit încă ! !* Şi eu încă nu ştiu dacă propunerea mea (de a te trimite pe tine) va fi acceptata (daca nu, are sa se duca chiar Grigori). Încă o dată îţi mulţumesc ! — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

271

CĂTRE I. F. ARMAND

Dear friend,

Chiar acum i-am trimis lui papaşa (Mr. Harrison. 35. Mornington Crescent. 35. London. N. W.), care e membru al B.S.I., o scrisoare în care-i cer să-i trimită lui Popov (Popoff, rue du Beffroi. 2. A. Bruxelles) un mandat pentru 5 persoane.

Petrova (= Inessa ; numele nu face să fie divulgat lichidatorilor !)
Popov
Vladimirski
Iuriev
Volodin * (Safarov).

Ultimii doi, *probabil, n-o să meargă.*

Scuză-mă, te rog, că-ţi scriu atît de incoerent. We have many guests and I am extremely nervous, almost ill **.

Îţi trimit într-o recomandată raportul C.C. Te rog să-l traduci, adică să începi să-l traduci imediat (dîndu-i o formă *cît mai politicoasă, moderînd* expresiile prea dure şi prea violente), şi, pe măsură ce traduci, trimite textul rusesc lui *Popov.*

(Am păstrat la mine ciorna pentru a-ţi trimite unele îndreptări şi completări şi pentru ca I could take a counsel of Mr. Chairman who is not yet here, but *must* come soon ***.)

Te sfătuiesc să traduci pentru cuvîntarea ta, iar nu pentru presă sau pentru Birou (Popov o să facă după aceea o copie pe curat de pe ciorna ta şi o s-o prezinte Biroului) ; caută să faci în aşa fel ca şi cum ai ţine o cuvîntare, consultînd doar din cînd în cînd însemnările. (Textul rusesc să-l iei cu tine, dar **să nu-l dai** lichidatorilor ; să le spui că n-ai luat acest text, ci numai traducerea.)

---

* În manuscris, ultimele două nume — Iuriev şi Volodin — sînt şterse. — *Nota red.*

** — Avem mulţi musafiri şi sînt tare nervos, aproape bolnav. — *Nota trad.*

*** — să mă pot consulta cu d-l preşedinte, care n a venit încă, dar *trebuie* să vină curînd. — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

Începe să traduci de la partea a IV-a („condiţiile"). Este cea mai importantă dintre toate şi prima care trebuie trimisă lui Popov (care urmează s-o studieze, să se pregătească şi să discute cu Berzin).

N. B. Cînd faci ciorna traducerii în franceză a raportului, lasă loc pentru îndreptări şi completări.

E mai bine să fii la Bruxelles pe ziua de 15. Dar dacă nu poţi, e bine şi la 16. Înţelege-te cu Popov.

N. B. Cifrele scrise cu creionul indică paginile din ciorna mea, pe care o ţin aici pentru eventualitatea unor îndreptări şi îmbunătăţiri în text.

Comunică-mi, te rog, **mai des** (prin cîte o scrisoare, oricît de scurtă) cum stai cu pregătirile, care sînt punctele neclare etc.

Yours very truly, *V. I.*

P. S. Te sfătuiesc să ceri să ţi se dea ţie întîi cuvîntul pentru prezentarea raportului ; la nevoie invoci un motiv : spui că ţi-s copiii bolnavi şi, în caz că primeşti telegramă, va trebui să pleci imediat acasă.

Îi scriu lui Kamski şi-l rog să strîngă **toate** materialele. De aici, mîine şi poimîine, am să vă trimit *p a c h e t e* ţie şi lui Popov.

Citeşte ce este pe verso — n-o să-ţi strice : din greşeală, pe dosul acestei scrisori, care-ţi este adresată ţie, i-am scris lui Popov ! ! *

Scrisă înainte de 10 iulie 191'
Expediată din Poronino la 10 iulie Austro-Ungaria, azi Iugoslavia

Se tipăreşte pentru prima oară, după manuscris

272

CĂTRE I. F. POPOV

Toate documentele pe care le primiţi de la Paris, *Petersburg* şi din alte localităţi trebuie să le păstraţi cu atenţie

* Vezi scrisoarea următoare. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

pentru activitatea dv. la conferinţă, iar după aceea să mi le *înapoiaţi cu grija cuvenită.*

Dacă de la Petersburg o să vă vină nr. 18 din „Stoikaia Mîsl" [337] şi ziare burgheze din 4. IV şi 5. IV. 1914, trebuie să le adăugaţi ca material documentar la *raportul C.C.* (în problema atitudinii lichidatorilor faţă de demonstraţia din 4. IV. [338]). Raportul i se trimite Inessei.

Principala îndatorire ce vă revine dv. şi lui Vladimirski (Inessa urmează să ia cuvîntul în limba franceză) este să consemnaţi cît mai exact cu putinţă tot ce se întîmplă, în special cuvîntările germanilor *şi mai cu seamă aceea a lui Kautsky,* şi să trimiteţi în legătură cu toate astea un raport Comitetului Central.

Să cereţi insistent ca totul să fie tradus în limba franceză şi să nu recunoaşteţi (în acest sens) limba germană.

Scrisă înainte de 10 iulie 1914
Expediată din Poronino la Bruxelles

Publicată pentru prima oară în 1959, parţial, în revista „Voprosi Istorii KPSS" nr. 5

Se tipăreşte pentru prima oară în întregime, după manuscris

273

CĂTRE I. F. ARMAND

My dear friend ! The precedent letter I've sent in too much hurry. Now I can more quietly speak about our „business" *.

Sper că te-ai descurcat cu raportul [339]. Cel mai important lucru sînt condiţiile *1—13* (şi apoi a 14-a, cu privire la calomnie, care e mai puţin importantă). Ele trebuie scoase mai mult în evidenţă.

N. B. : Adaosul despre demonstraţia de la 4. IV. 1914 *să fie intercalat în raport* la pasajul în care este vorba de *suspendarea* ziarului lichidatorist ; cel despre ziarul „Edinstvo" al lui Plehanov să fie intercalat acolo unde e vorba de *grupurile din străinătate.*

Sînt convins că tu faci parte din acea categorie de oameni

* — Draga mea prietenă ! Scrisoarea precedentă ţi am trimis-o în prea mare grabă. Acum pot vorbi mai pe îndelete despre „afacerile" noastre. — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

care se manifestă şi prind puteri, care devin mai puternici şi mai îndrăzneţi atunci cînd sînt singuri într-un post de răspundere, şi de aceea în nici un caz *nu dau crezare* pesimiştilor, adică celor care spun că tu... cu greu... Astea-s prostii, curate prostii ! Eu nu cred aşa ceva ! Ai să te descurci cît se poate de bine ! Cu graiul tău minunat ai să-i faci, desigur, praf pe toţi şi n-ai să-i permiţi lui Vandervelde să te întrerupă şi să vocifereze. (În caz că se întîmplă ceva : un protest formal către *întregul* Comitet executiv şi ameninţarea că te retragi + un protest în scris al întregii delegaţii.)

Trebuie să ţi se permită să prezinţi raportul. Să spui că ceri să ţi se acorde acest drept şi că *ai* de făcut *propuneri* practice precise. Ce poate fi mai practic şi mai concret ? Noi avem propunerile noastre, voi le aveţi pe ale voastre, pe urmă se va vedea ce-i de făcut. Vom adopta hotărîri comune, sau, dacă nu — aşa să le spui —, vom raporta fiecare congresului respectiv ; *noi vom raporta congresului partidului nostru.* (În realitate însă, e clar că nu vom accepta *absolut nimic.)*

Esenţial este, după părerea mea, să demonstrezi că numai noi sîntem partidul (dincolo nu există decît un bloc fictiv sau nişte grupuleţe), numai noi sîntem partidul muncitoresc (dincolo e burghezia, care dă bani şi încurajează), numai noi constituim *majoritatea*, 4/5.

Asta în primul rînd. Iar în al doilea rînd să explici într-o formă *cît mai populară* (eu, care nu cunosc bine limba, n-aş putea în nici un caz să fac acest lucru, în timp ce tu poţi) că *Comitetul de organizare* = o ficţiune. *Singura* realitate, care este camuflată de această ficţiune, o constituie grupul de publicişti lichidatori din Petersburg. Dovadă ? Publicaţiile...

Destrămarea blocului din august. (Vezi „Prosveşcenie" nr. 5 ; articolul meu * îl trimit lui Popov.)
(N. B. retragerea letonilor.)

* Vezi *V. I. Lenin.* „Cum este disimulată încălcarea unităţii de cei ce vorbesc într-una despre unitate" (Opere complete, vol. 25, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 195—220). — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

(2.

Кодэр, кѣ мамѫ, докажэр, ч. тобхо ма наjрiя (Сам
Пожарскiя ни трудился), добхо ма работая (Сам Бурлацкiя,
дающiй деньги и одобряющiй) добхо ма библиотекарь, ¼.

Это раз. А второе: обязательно популярова (с
Въ Это освобожо ма сурьѣ въ языка, а Это сувсiмъ), Это О.К. = Орл.
чiя. Разбиожэ, сурьѣ. его, Жоно Этого вкяв.-Соврем.ловъ
сѣв. Довэбо? Литература...
Разказ авт. Лока. (ср. „Кровь" из чего чудно
не умѣл хорошо).

Довод: у наборщик. мало нервов вам (м.р. быв),
мало вам битво. Отвѣт: да, мало. Но и вы
будь, оно скоро будет сказано".

Мы некончили в янв. 1912 г. сущ. сказ. из наркiя. Кто-
Это? Создал-ли они Другого наркiя?? Никакой. У них
новый разказ авт. Лока, — помощь Трудящ. ним —
— Вредно рабочих у них. Либо признайте
разказ чудовiй либо никакого Гаррiкатиста, не говорящ
от ниже!!

Довод чудно Вадо: Худой наркiя. Но Вумн ош. Будь ка.
Это освободится.

Pagina a doua din scrisoarea lui V. I. Lenin către I. F. Armand. —
Între 10 şi 16 iulie 1914

www.dacoromanica.ro

Argument : la letoni precumpănirea voastră (a bolşevicilor) nu este mare ; aveţi doar o mică majoritate. Răspuns : „Da, ea este mică. Dar, dacă vreţi să aşteptaţi, o să fie în curînd écrasante *".

În ianuarie 1912 noi am exclus din partid grupul lichidatorilor. Şi care a fost rezultatul ? Au creat ei un partid *mai bun ??* Nu, *nici unul*. Blocul din august, înjghebat de ei, e în totală destrămare ; ei sînt sprijiniţi de burghezie, în timp ce muncitorii îi părăsesc. Ori acceptaţi condiţiile puse de noi, ori nu se va ajunge la nici un fel de rapprochement **, ca să nu mai vorbim de unité *** ! !

Argumente împotriva lui Jagiełło : e un partid *străin*. N-avem încredere în acest partid. Polonezii n-au decît să se unifice ei.

Argument împotriva Rosei Luxemburg : *nu* partidul *ei este real*, ci „opoziţia". Dovadă : din partea curiei muncitoreşti a oraşului Varşovia au fost aleşi *trei delegaţi* : *Zalewski, Bronowski* şi Jagiełło. *Primii doi* fac parte din opoziţie. (Dacă Rosa ocoleşte acest fapt, trebuie să încerci s-o faci să recunoască. Dacă contestă, cere ca spusele ei să fie consemnate în procesul-verbal şi promite că *vom demasca* acest *neadevăr* susţinut de ea.) Aşadar, **toţi** delegaţii **social-democraţi** din partea oraşului Varşovia = opoziţie (alegerile pentru Duma a IV-a). Dar în restul Poloniei ? *Nu se ştie!!* Daţi-ne *numele* delegaţilor ! !

[Scrisoarea lui Kautsky împotriva Rosei şi în favoarea opoziţiei a fost publicată în „Pravda" [340].

Îi trimit lui Popov acest număr. Poţi *cita* din el.

În general, mi se pare că ţi-am dat mai degrabă *prea multe* indicaţii „foarte amănunţite" (aşa cum mi-ai cerut) decît prea puţine.

În orice caz, cîteşitrei laolaltă veţi găsi întotdeauna dovezi, argumente şi fapte şi aveţi oricînd dreptul să vă sfătuiţi între voi în privinţa desemnării unui orator din partea delegaţiei etc.

---

* — zdrobitoare. — *Nota trad.*
** — apropiere. — *Nota trad.*
*** — unitate. — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

Comitetul de organizare şi „Bundul“ o să *mintă* cu neruşinare :

...„Şi noi — pretind ei — desfăşurăm activitate ilegală. Acest lucru a fost recunoscut de conferinţa din august“...

Nu-i adevărat ! Publicaţii care apar în străinătate. Ziare ? Retragerea letonilor ? Verdictul lor ?

Citate din „Naşa Zarea“ şi din „Luci“ împotriva activităţii ilegale ! ! (Acestea sînt „fraze nereuşit formulate“ ? ? Nu-i adevărat ! Este vorba de lucruri spuse în verigile *de jos* de un mănunchi, *de o mînă* de muncitori lichidatori, şi ele constituie o dovadă de flagrantă dezorganizare.)

Sau : nici la voi — vor spune ei — nu există activitate ilegală

dar „Pravda“, care în cele 40 000 de exemplare ale ei vorbeşte într-una despre activitatea ilegală ? Sau muncitorii se lasă cumva înşelaţi ? ?

dar consfătuirea din vara anului 1913 şi *hotărîrea* adoptată de ea : cei şase deputaţi trebuie să ia atitudine. Şi apoi cele 6 722 de voturi pentru noi şi 2 985 contra. O majoritate de 70% ! !

Să insişti cît mai mult asupra sindicatelor şi a caselor de asigurări sociale : asta produce o impresie deosebită asupra europenilor. Nu vom permite lichidatorilor să dezorganizeze trainica majoritate pe care o deţinem în sindicate şi în casele de asigurări sociale ! !

I've forgotten the money question. We will pay for letters, *telegrams* (please wire oftener) & railway expenses, hotel expenses & so on. Mind it !

If possible try to be on Wednesday evening already in Brussels in order to arrange, *prepare* the delegation, să te înţelegi cu ea & so on.

If you succeed to receive the first repport, for 1—2 hours, — it is almost all *. Apoi nu-ţi rămîne decît „să respingi atacul“, să-i determini să facă contrepropositions **

---

* — Am uitat de chestiunea financiară. Vom plati cheltuielile de expediţie a scrisorilor şi *telegramelor* (telegrafiaza, te rog, mai des) şi spezele de călătorie, cheltuielile de hotel etc. Nu uita acest lucru !

Dacă e posibil, caută să fii la Bruxelles încă de miercuri seara, ca să te sfatuieşti cu delegaţia, *s-o pregăteşti*, să va puneţi de acord etc.

Daca reuşeşti să iei tu întîi cuvîntul pentru un ceas-două, înseamnă că chestiunea e aproape complet rezolvată. — *Nota trad.*

** — contrapropuneri. — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

„ale lor" (în toate cele 14 chestiuni) şi să declari : *nu sîntem de acord;* vom prezenta toate astea în faţa congresului partidului. (Nu vom accepta nici una dintre propunerile lor.)

Very truly. Yours, *V. I.*

Dacă va veni vorba de banii aflaţi în mîinile deţinătorilor, atunci să te referi la rezoluţia din ianuarie 1912 * şi să refuzi să mai discuţi această chestiune. Noi, aşa să spui, nu vom renunţa la dreptul nostru ! !

Îi trimit lui Popov articolele lui Plehanov (din „Pravda") despre **lichidatori** **. Să citezi din ele şi să spui că „Pravda" a rămas *la aceeaşi* părere.

Scrisă între 10 şi 16 iulie 1914, la Poronino

Publicată pentru prima oară în 1950, în V. I. Lenin, Opere, ed. a 4-a, vol. 35

Se tipăreşte după manuscris

274

CĂTRE EDITURA „PRIBOI"

Stimate confrate,

Vă mulţumesc din suflet pentru corecturile de la sfîrşitul cărţii „Marxism şi lichidatorism". Aş mai avea să vă fac încă o mare rugăminte : fiţi atît de bun şi trimiteţi-mi numaidecît toate colile din această carte care au fost tipărite (adică întreaga carte) pe adresa : rue du Beffroi. 2. A. Bruxelles. M-r Jean *Popoff*. E o chestiune extrem de importantă, care nu suferă nici o amînare. Expediaţi-le expres : luaţi un comisionar şi trimiteţi-l în mod special la gara din care pleacă trenul spre Varşovia. Toate cheltuielile vi le trimit imediat prin poştă dacă e nevoie.

Dacă aveţi cît de cît posibilitatea, vă rog (în legătură cu o chestiune dintre cele mai importante, care se ivesc doar o dată la doi ani) să strîngeţi nişte materiale suplimentare (co-

* Vezi *V. I. Lenin.* Opere complete, vol. 21, Bucureşti, Editura politică, 1963, ed. a doua, p. 161. — *Nota red.*

** Este vorba de articolele lui G. V. Plehanov : „Sub ploaia de gloanţe (Însemnări sumare)", care au apărut în „Pravda" în cursul lunilor aprilie iunie 1913. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

lecţiile ziarelor „Pravda“ şi „Severnaia Raboceaia Gazeta“ pe ultimele două săptămîni, „Naşa Zarea“ şi *perle* din publicaţiile lichidatoriste ; sfătuiţi-vă cu redactorul de la „Trudovaia Pravda“ [341]). Toate astea în acelaşi colet. Sper că n-o să mă refuzaţi. Trimiteţi articolele lui Bulkin şi Martov din „Naşa Zarea“ nr. 3, articolele lui Akselrod despre reforma de partid — pardon, despre revoluţie, „Stoikaia Mîsl“ nr. 18, ziarele burgheze din Petersburg apărute în *seara* de 4. IV. 1914 şi în *dimineaţa* de 5. IV. 1914, articole despre blocul narodnicilor cu lichidatorii în campania alegerilor pentru casele de asigurări sociale — tot *ce reuşiţi* să adunaţi pînă la plecarea trenului poştal (de seară, mi se pare) care merge spre Varşovia.

Scrisă la 11 iulie 1914
Trimisă din Poronino la Petersburg

Publicată pentru prima oară în 1959, în revista „Istoriceskii Arhiv“ nr. 4

Se tipăreşte după o copie dactilografiată (obţinută prin perlustrare)

275

CĂTRE I. F. ARMAND

Dragă prietenă,

Astăzi (duminică) au sosit aici, venind din capitala noastră, doi muncitori, foarte buni băieţi. Noul preşedinte * al grupului nostru parlamentar va sosi mîine sau în zilele următoare.

Ştirile sînt bune. Acum prezenţa ta la conferinţa de „unificare“ de la Bruxelles este extrem de importantă. Poţi să te întorci acasă repede de tot : soseşti la Bruxelles la orele 16 şi pleci la 18. Eşti de acord, nu-i aşa ?

Te rog, acceptă !

Al tău, *V. I.*

P. S. Acum am să-ţi scriu des, ca să te ţin la curent cu evenimentele.

Scrisă la 12 iulie 1914
Expediată din Poronino la Lovran (Austro-Ungaria, azi Iugoslavia)

Se tipăreşte pentru prima oară, după manuscris
Tradusă din limba engleză

* G. I. Petrovski. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

276

CĂTRE I. F. ARMAND

Dragă prietenă,

Îţi sînt foarte recunoscător pentru raspunsul tău pozitiv. Sînt perfect convins că te vei achita minunat de rolul tău important şi vei da riposta cuvenită lui Plehanov, Rosa Luxemburg, Kautsky şi Rubanovici (mare neobrăzat !), care se duc la Bruxelles cu speranţa că vor pune la cale o demonstraţie împotriva noastră în general şi împotriva mea în special.

Tu ştii destul de bine cum stau lucrurile, îţi formulezi frumos ideile şi sînt convins că acum vei putea să fii destul de „impertinentă". Te rog să nu interpretezi „defavorabil" faptul că-ţi dau unele sfaturi particulare, menite să-ţi uşureze misiunea ta atît de grea. Lui Plehanov îi place „să deruteze" tovarăşele, făcîndu-le „pe neaşteptate" complimente (în limba franceză etc.). Trebuie să fii pregătită, să-i dai imediat răspunsul cuvenit : sînt încîntată, tovarăşe Plehanov, sînteţi într-adevăr un donjuan versat (un cavaler galant) sau ceva în acest gen, pentru *a-l pune la punct* în mod politicos. Trebuie să ştii că ei o să se înfurie grozav (ceea ce o să mă bucure !) cînd vor vedea că eu lipsesc şi probabil că o să caute să se răzbune pe tine. Dar sînt convins că ai să-ţi arăţi „ghearele" în modul cel mai nimerit. Mă bucur de pe acum cu gîndul că o să fie făcuţi de rîs în văzul lumii, primind o ripostă rece, calmă şi cam dispreţuitoare.

Lui Plehanov îi place „să pună întrebări", să-l ia în zeflemea pe interlocutor. Te sfătuiesc să-l repezi din capul locului, cam în felul următor : dv., ca oricare dintre participanţii la această conferinţă, aveţi dreptul să puneţi întrebări, însă eu nu vă răspund în nici un caz dv. personal, ci întregii conferinţe, şi de aceea cu tot respectul vă rog să nu mă întrerupeţi — şi în felul acesta, încă de la început, sistemul său de „a pune întrebări" să se transforme într-un *atac* împotriva lui. Tot timpul trebuie să te afli în ofensivă. Sau să-i ripostezi în felul următor : nu vă răspund

www.dacoromanica.ro

acum (eu *așa* prefer să procedez), ci *am să iau cuvîntul* cînd mi-o veni rîndul și atunci veți fi pe deplin satisfăcut. Știu din proprie experiență că acesta e cel mai bun procedeu împotriva celor impertinenți. Ei sînt lași și imediat se vor potoli și vor bate în retragere.

Lor nu le face plăcere cînd noi citățm rezoluții. Dar acesta e cel mai bun răspuns : eu — ai să le spui — am venit aici în special pentru a vă face cunoscute hotărîrile *oficiale* adoptate de partidul nostru muncitoresc. Dacă aceste hotărîri interesează pe careva din dv., pot să vorbesc despre una din ele.

În special, nota bene și caută în prealabil să răsfoiești :

1) rezoluția conferinței din ianuarie 1912 cu privire la constituirea conferinței [342]. Asta în legătură cu problema caracterului *legal* al conferinței din ianuarie 1912 (întrucît Rosa Luxemburg și poate că și alții vor ridica, probabil, această problemă). (Apropo : mă bucură că... germanii te vor înțelege anevoie, sau nu te vor înțelege de loc ; așează-te mai aproape de Comitetul executiv și vorbește *pentru ei*. Tu însă ai *tot* dreptul să te adresezi lui Huysmans după fiecare cuvîntare în limba germană : vă rog, traducerea !)

2) Rezoluțiile din 1912 și 1913 cu privire la găsirea unor forme **elastice** [343] (asta pentru Kautsky, întrucît un asemenea prostănac nu poate să înțeleagă deosebirea dintre recunoașterea necesității unei *mișcări ilegale* și căutarea unor *noi* forme de **camuflare** și de organizare a activității ilegale).

3) Rezoluțiile din II. 1913 cu privire la *unitatea de jos* [344] („Dv. — vor spune ei — vreți să excludeți 670 de grupuri muncitorești ? ?“ Dar asta e o afirmație absurdă ! Noi le *chemăm* alături de noi. „Majoritatea — ți se va obiecta — nu are drept să excludă minoritatea“. — Cu excepția cazului cînd minoritatea caută să zădărnicească voința majorității și nu se supune hotărîrilor ei formale. Și tocmai așa se prezintă situația în cazul de față).

Al tău, *V. U.*

www.dacoromanica.ro

Te sfătuiesc să nu scapi din vedere definirea *oficială* a scopului conferinţei (ia de la Popov sau de la Huysmans textul francez al rezoluţiei B.S.I. din XII. 1913) :

A exprima în comun părerea asupra punctelor controversate ! !

Atît ! A exprima în comun părerea, iar eu — spui tu — tocmai asta şi fac.

Pentru o explicaţie *populară* (cu francezii trebuie să vorbeşti într-o formă arhipopulară) este extrem de importantă şi tema organizaţiei ilegale, a încrederii desăvîrşite pe care o cere *ea*, a conspirativităţii etc. Vouă, europenilor, vă e uşor : aveţi un partid legal, care activează deschis, aveţi listele membrilor de partid, aveţi posibilităţi legale de control şi de verificare. În asemenea situaţie *totul* e uşor ! !

La noi însă *nu se poate* stabili în mod deschis şi precis calitatea de membru de partid, pentru că organizaţia este ilegală şi nici un control deschis nu e cu putinţă. De aceea, pentru a respecta disciplina şi a lucra în deplină armonie este nevoie de maximum de încredere ; or, lichidatorii, negînd necesitatea mişcării ilegale, zădărnicesc însăşi posibilitatea unei activităţi desfăşurate în comun.

Totuşi, părerea celor ce susţin că în Rusia nu se poate determina în momentul de faţă *forţa* diferitelor curente, că nu se poate stabili de partea *cui* e majoritatea este greşită.

Cu ajutorul cifrelor privind tirajul fiecărui ziar, *subscripţiile făcute de grupurile muncitoreşti* etc., *se pot* determina toate acestea în mod sigur şi temeinic.

(I-am trimis lui Popov o serie de tabele şi documente pentru ca el să traducă titlurile şi să le prezinte Biroului.)

Grigori este de părere că voi nu trebuie să vă retrageţi dacă ei vor refuza să întocmească procese-verbale şi să le publice ; dar e necesar să prezentaţi o declaraţie scrisă. *Comitetul executiv* e un **mediator.** Acest lucru trebuie să-l ţineţi bine minte (el figurează în rezoluţia oficială adoptată în XII. 1913 de Biroul socialist internaţional). El este un *mediator* şi nu un arbitru. În caz de nevoie, chiar aşa să

www.dacoromanica.ro

declarați : vă mulțumim pentru mediație, am primit-o cu plăcere — și să citezi din rezoluția B.S.I. (XII. 1913). Să folosiți cuvîntul „mediație", dar să precizați că pe mediatoi îl rugăm să transmită adversarului : 1) *condițiile* noastre și 2) *datele obiective*. Atît și nimic mai mult.

N. B. Noi sîntem un partid *autonom*. Să ții bine minte acest lucru. **Nimeni** n-are dreptul să ne impună voința altuia ; nici Biroul socialist internațional *n-are acest drept*. Dacă vor recurge la *amenințări*, ele vor fi doar **vorbe goale.**

Mîine voi trimite sfîrșitul raportului. Acum începe pentru tine o perioadă grea, timpul e scurt și vei avea mult de lucru. Mulțumiri anticipate !

Al tău devotat, *V. I.*

Scrisă înainte de 13 iulie 1914
Expediată din Poronino la Lovran
(Austro-Ungaria, azi Iugoslavia)

Publicată pentru prima oară parțial în 1959, în revista „Voprosî Istorii KPSS" nr. 5

Se tipărește în întregime pentru prima oară, după manuscris

277

CĂTRE I. F. ARMAND

Dragă prietenă,

Vă trimit materiale.

Traduceți

titlurile

{ acestea trebuie înapoiate }

1) *listelor de subscripție*
2) dărilor de seamă *financiare* ale ziarului „*Luci*"
3) „ „ „ „ „*Pravdei*"
4) Datele obiective

Și toate acestea să le prezentați *Biroului*.

Restul e pentru raport și pentru dezbateri. Păstrați toate astea și pe urmă *înapoiați-le*.

Pregătiți-vă ! !

Scrisă înainte de 14 iulie 1914
Expediată din Poronino la Lovran
(Austro-Ungaria, azi Iugoslavia)

Se tipărește pentru prima oară, după manuscris

www.dacoromanica.ro

278

CĂTRE G. E. ZINOVIEV

Ganeţki ne adresează un „ultimatum" : daţi-ne 250 de coroane, altfel nu ne ducem la Bruxelles. — Nu-i trimitem !

Sînt categoric împotrivă. Cu atît mai bine dacă *e i* [345] n-o să se ducă. Tyszka n-are decît „să se împace" cu P.P.S. ; în ce ne priveşte, *a ş t e p t ă m* răspunsul opoziţiei.

E minunat !

Comunică-i lui Ganeţki răspunsul nostru **negativ !**

Scrisă mai devreme de 16 iulie 1914, la Poronino

Publicată pentru prima oară în 1930, în „Culegeri din Lenin", vol. XIII

Se tipăreşte după manuscris

279

CĂTRE I. F. ARMAND

Dragă prietenă,

Sîntem într-o şedinţă specială cu noul preşedinte şi cu alţi muncitori [346]. Situaţia e minunată. Mă bucur nespus de mult pentru tine şi-ţi sînt recunoscător că m-ai eliberat de obligaţiile ce-mi reveneau la conferinţa de la Bruxelles (Martov e la Bruxelles. Misiunea ta e foarte dificilă, dar e extrem de importantă). Îţi sînt nespus de recunoscător pentru munca pe care o depui, care e atît de neplăcută şi în care tu te descurci cu atîta măiestrie.

Congresul nostru se va ţine în cursul lunii august [347]. Dispunem de pe acum de aproape toţi banii necesari.

Te rog să stai de vorbă cu Berzin. Trebuie să ştim care e părerea lui şi ce planuri are. Cine dintre ei poate să participe ? Comitetul lor Central poate sau nu ? Sau măcar nişte delegaţi de-ai lor din partea organizaţiilor locale ? Congresul nostru trebuie să se desfăşoare în condiţii bune. Caută de vorbeşte cu el deschis, şi despre celelalte o să mai discutăm noi.

www.dacoromanica.ro

Te rog ca *sîmbătă seara* să ne comunici telegrafic rezultatele etc., neapărat şi în mod mai amănunţit ; Duminica oficiul telegrafic de aici e deschis *numai* între orele 8 şi 10 dimineaţa.

Preşedintele nostru mai stă aici pînă duminică şi trebuie să ştie care sînt rezultatele.

În caz că la această conferinţă vei fi întrebată dacă noi (adică Comitetul nostru Central) vom invita la congres şi organizaţiile *naţionale,* tu să răspunzi : *da.*

Sincer devotat, *V. I.*

Scrisă nu mai tîrziu de 16 iulie 1914
Expediată din Poronino la Bruxelles

Se tipăreşte pentru prima oară, după manuscris
Tradusă din limba engleză

280

CĂTRE G. L. ŞKLOVSKI

Dragă prietene,

Ai aflat, cred, cum s-a terminat conferinţa de la Bruxelles. Opoziţia poloneză a trecut la lichidatori !

Acum o să urmeze o perioadă de trădări, dar ea n-o să schimbe nimic.

Este clar că n-o să ne încurcăm cu un „congres comun" : lichidatorii + Rosa + Aleksinski + Plehanov [348].

Cum o duce Samoilov cu sănătatea ? Merge într-adevăr spre îndrăvenire ? O să fie sănătos pînă la congresul de la Viena ? (Apropo : te pregăteşti şi d-ta pentru acest congres ? Răspunde-mi mai amănunţit.) Scrie-mi cît mai amănunţit despre Samoilov.

Ce au spus medicii în legătură cu stomacul lui ?

Salutări familiei ! Al d-tale, *Lenin*

Scrisă mai tîrziu de 18 iulie 1914
Expediată din Poronino la Berna

Se tipăreşte pentru prima oară după manuscris

www.dacoromanica.ro

281

CĂTRE I. E. GHERMAN

Dragă tovarăşe Gherman,

Mi se pare că în atitudinea social-democraţiei letone faţă de P.M.S.D.R. (reprezentat prin Comitetul său Central — sau faţă de *partea* noastră din P.M.S.D.R. — dacă aşa doresc legitimiştii voştri, care ar vrea ca lichidatorii să fie cît de cît „luaţi în seamă") survine un moment *important*.

Aici e nevoie de claritate şi onestitate.

În anii 1911—1914, letonii (Comitetul lor Central) erau lichidatori.

La congresul din 1914 * ei s-au manifestat ca adversari ai lichidatorismului, însă s-au situat pe o poziţie *neutră*, între Comitetul de organizare şi Comitetul Central.

Acum, după conferinţa de la Bruxelles, după rezoluţia publicată în nr. 32 al ziarului „Trudovaia Pravda" [349], letonii vor să intre în partidul nostru, să încheie un acord cu Comitetul Central.

E bine aşa ?

E bine dacă îşi dau limpede seama de ceea ce îşi propun să facă şi dacă au în această privinţă o atitudine onestă.

E rău dacă întreprind acest pas fără să-şi dea limpede seama de ceea ce fac, fără să fie ferm hotărîţi şi fără să se gîndească la consecinţe.

Pentru cei ce vor legitimitate, în sensul restabilirii P.M.S.D.R. în forma în care se afla în perioada congreselor de la Stockholm şi Londra (1906 şi 1907), e mai bine să nu intre în partidul nostru : aşa ceva n-ar duce la altceva decît la intrigi, dezamăgiri, jigniri şi stingherire reciprocă. Asta a fost „o federaţie de cea mai rea speţă" (cum se spune în rezoluţia adoptată de conferinţa P.M.S.D.R. din ianuarie 1912) [350]. Aşa ceva înseamnă *putregai*. În lături cu acest putregai !

Dacă e să fie apărate rămăşiţele federalismului (de pildă acordul de la Stockholm şi dreptul Comitetului Central leton *de a avea delegaţi* în Comitetul Central din Rusia [351]),

* La Congresul al IV-lea al Social-democraţiei din Ţinutul leton. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

atunci ne pierdem vremea degeaba ! Noi, după părerea mea, n-o să acceptăm aşa ceva. Aşa ceva e doar un joc, o diplomaţie à la Tyszka (pe care o imită acum nemernicii din opoziţia poloneză, care la congresul de la Bruxelles au trecut de partea lichidatorilor) şi nu o muncă solidară. Există o înţelegere *principială* între noi ? Da sau nu ? Dacă există, atunci trebuie să pornim împreună *împotriva* (1) lichidatorismului, (2) a „naţionalismului" (= (a) „autonomie naţional-culturală" şi (b) separatismul Bundului) şi (3) împotriva federalismului.

Începînd din ianuarie 1912, noi am formulat clar şi deschis aceste lozinci în faţa tuturor muncitorilor din Rusia. De atunci s-a scurs destulă vreme. Aţi fi putut şi ar fi trebuit să vă lămuriţi asupra acestor lucruri.

Dacă e să ajungem la o înţelegere, apoi să fie o înţelegere clară şi cinstită. Jocul de-a v-aţi ascunselea este, după părerea mea, ceva deplasat şi nedemn. Noi ducem un *război serios :* împotriva noastră sînt toţi intelectualii burghezi, lichidatorii, naţionaliştii şi separatiştii din Bund, federaliştii făţişi sau camuflaţi. Ori încheiem un acord *împotriva* tuturor acestor duşmani, ori *mai bine să mai aşteptăm.*

Mai bine să ne mulţumim cu o logodnă decît să ne legăm printr-o căsătorie dacă nu sîntem pe deplin convinşi de trăinicia alianţei noastre ! !

Toate acestea reprezintă părerea mea personală.

Dar eu aş dori foarte mult să ne înţelegem cu dv. şi să ajungem la o situaţie clară. Din moment ce la Bruxelles ne-am înţeles în ceea ce e esenţial, putem — şi trebuie — să ne întrebăm, *fără diplomaţie*, dacă n-am putea să ne înţelegem în privinţa realizării unui acord trainic.

Pe mine mă îngrijorează *foarte mult* faptul că o parte dintre letoni

sînt pentru autonomia naţional-culturală sau şovăie,

sînt pentru federalismul bundist sau şovăie,

ezită să ia atitudine împotriva naţionalismului şi a separatismului Bundului,

www.dacoromanica.ro

ezită să sprijine cererea noastră de a se suspenda ziarul lichidatorist al clicii de dezorganizatori de la Petersburg [352] ş.a.m.d.

Este mare această parte ? — în general şi în rîndurile membrilor Comitetului Central ? — în rîndurile muncitorilor şi ale intelectualilor ?

Se bucură ea de influenţă ?

Doar *n o i* sîntem aceia care ducem lupta împotriva lichidatorilor la Petersburg şi în Rusia. Ce-i de făcut dacă **nu ne puteţi** ajuta *în mod sincer* să ducem război împotriva lichidatorilor şi a bundiştilor ? ? Fiindcă în acest caz ar fi incorect şi pur şi simplu n-ar avea nici un rost să încheiem un acord de *durată !*

Iar acum mai intervin şi aceste jonglerii josnice ale opoziţiei poloneze *în favoarea* lichidatorilor (votul lor *p e n t r u* rezoluţia de la Bruxelles) [353], *în favoarea* naţionalismului (considerarea autonomiei naţional-culturale drept un „punct controversat"), *în favoarea* federalismului (cerinţă a *vechiului* acord, al lui Tyszka, din 1906 cu P.S.D. *).

Claritate, claritate înainte de toate ! Cei ce nu s-au lămurit asupra situaţiei şi a condiţiilor războiului pe care-l duce democraţia proletară împotriva democraţiei burgheze (= lichidatori şi naţionalişti), *e mai bine să mai aştepte.*

Aş vrea să ştiu care e şi părerea d-tale !

Al d-tale, *Lenin*

Aş fi foarte bucuros să aflu care e punctul de vedere al lui „Paragraf" în aceste probleme. Arată-i această scrisoare !

(Dă-i, te rog, lui Rude pentru o zi „cele 14 puncte" ale Comitetului nostru Central ** să le citească şi el.)

Scrisă după 18 iulie 1914
Expediată din Poronino la Berlin

Publicată pentru prima oară în 1935, în revista „Proletarskaia Revoliutiia" nr. 5

Se tipăreşte după manuscris

* — Social-democraţia poloneză. — *Nota trad.*

** Este vorba de condiţiile de „unitate" prezentate de bolşevici la Conferinţa „de unificare" de la Bruxelles (vezi *V. I. Lenin.* Opere complete, vol. 25, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 416—429). — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

282

CĂTRE V. M. KASPAROV

Dragă prietene,

Te rog foarte mult să-ţi dai osteneala de a ne informa *în cursul zilelor revoluţionare din Rusia* [354].

Stăm fără ziare.

Te rog

1) să ne trimiţi zilnic (în banderolă simplă) ziarele *berlineze* în care apar *cele mai multe* ştiri din Rusia („Vorwärts", sau poate că mai bine „Berliner Tageblatt" [355]: alegeţi pe acela care publică **mai multe telegrame** din Rusia);

2) totodată şi ziarele ruseşti din **Petersburg şi** din **Moscova** (n-avem decît „Kievskaia Mîsl"): „Reci", „Novoe Vremea" *(de la începutul zilelor din iulie)*...

3) telegrame despre evenimentele *deosebite*, excepţional de importante, dacă se vor produce asemenea evenimente, ca, de pildă, răscoale în armată etc.

Adresa pentru toate (şi pentru telegrame): *Ulianow* (numai două cuvinte). *Poronin.*

Cheltuielile o să ţi le rambursăm noi. Răspunde-mi **imediat** printr-o carte poştală dacă te angajezi să faci toate astea (sper că n-o să refuzi) şi cîţi bani să-ţi trimitem.

(Tariful la trimiterile poştale şi telegrafice pentru Poronino este acelaşi ca pentru *interiorul* Germaniei.)

Aşadar, aştept răspuns.

Al d-tale, *Lenin*

P. S. Totodată, te rog să ne trimiţi şi tăieturi din „Vorwärts" în legătură cu **tot** ce se referă la conferinţa de la Bruxelles din 16—18. VII. 1914 şi la „blocul" care s-a încheiat acolo (Rosa + Plehanov + Aleksinski + lichidatorii etc.).

Scrisă mai tîrziu de 18 iulie 1914
Expediată la Berlin

Publicată pentru prima oară în 1930, în „Culegeri din Lenin", vol. XIII

Se tipăreşte după manuscris

www.dacoromanica.ro

283

CĂTRE I. F. ARMAND

Huysmans şi Vandervelde au recurs la *toate* ameninţările posibile. Jalnici diplomaţi mai sînt ei ! Au vrut să ne intimideze pe noi (sau pe voi). Şi, bineînţeles, n-au reuşit.

Am vorbit cu Grigori : amîndoi sîntem de părere că am fi procedat mai cuminte dacă am fi refuzat categoric să mergem acolo. Dar muncitorii ruşi n-ar fi înţeles sensul acestui răspuns, iar acum n-au decît *să înveţe* dintr-un exemplu viu.

Tu te-ai descurcat mai bine decît m-aş fi descurcat eu. Abstracţie făcînd de cunoaşterea limbii, aş fi *răbufnit* cu siguranţă. N-aş fi putut să suport ipocrizia lor şi i-aş fi tratat ca pe nişte nemernici. *Iar ei doar asta aşteptau,* tocmai la o asemenea răbufnire vroiau să ne provoace.

În schimb, şi tu şi ceilalţi aţi avut o atitudine calmă, fermă. Extremely thankful and greeting you *.

Mă mir că azi (duminică) n-am primit telegramă în legătură cu *încheierea* lucrărilor conferinţei. Probabil că sîmbătă, la ora 4, ele erau încheiate. Aţi depus (cei trei delegaţi —, noi, letonii + opoziţia poloneză) o declaraţie în scris ?

Aştept să-mi comunici impresiile tale.

Al tău, *V. U.*

Scrisă la 19 iulie 1914 la Poronino

Se tipăreşte pentru prima oară, după manuscris

284

CĂTRE I. F. ARMAND

Duminică, 19. VII

Draga mea prietenă,

Astăzi pentru prima dată am primit o informare bună (foarte bună chiar), pe cît se vede scrisă de Kamski. Îţi tri-

* — Îţi sînt foarte recunoscător şi te felicit. — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

mit multe mulţumiri. Misiunea ta a fost grea şi... Huysmans a făcut tot ce i-a stat în putinţă împotriva ta şi a delegaţiei noastre, însă tu ai parat în modul cel mai reuşit toate atacurile lui. Ai făcut un foarte mare serviciu partidului nostru ! Îţi sînt deosebit de recunoscător că m-ai înlocuit. Într-o telegramă (de ieri) se spune că „voi (noi) şi letonii" *aţi participat* la votarea unei rezoluţii elastice cu privire la tactică şi organizare (nu mai există divergenţe tactice etc.). Sînt convins că e o scăpare de condei. Voi şi letonii *nu* aţi participat la votarea acestei rezoluţii (sau a aceleia cu privire la program).

Ultima carte a lichidatorilor este ajutorul celor din străinătate, dar şi această carte va fi pierdută.

Am trimis fiului tău 150 frs. S-ar putea să fie prea puţin. Te rog să-mi comunici imediat cu cît ai cheltuit mai mult şi eu am să-ţi trimit numaidecît diferenţa.

Congresul nostru se va ţine aici pe la 20—25 august (stil nou) şi tu trebuie să participi ca delegat.

1) din partea Comitetului organizaţiei din străinătate,
2) din partea delegaţiei de la Bruxelles.

Ar fi mai bine dacă ai veni mai devreme. Sînt o mulţime de treburi de făcut. Trebuie să ne înţelegem dinainte.

Al tău, *V. U.*

...P. S. Iar Vandervelde şi Kautsky şi-au asumat rolul de colportori ai calomniei că Lenin „s-ar ascunde undeva la Bruxelles" ! Ca să vezi ! Calomniatorii ăştia ordinari nu cunosc decît un *singur* mijloc de luptă.

Tu şi cu Popov l-aţi repezit bine pe Huysmans. Aşa-i trebuie. Scrie-mi : nu eşti cumva prea obosită sau prea necăjită ? Nu eşti supărată pe mine că te-am convins să te duci ?

Scrisă la 19 iulie 1914, la Poronino

Se tipăreşte pentru prima oară, după manuscris
Tradusă din limba engleză

www.dacoromanica.ro

285

CĂTRE SECRETARUL DE REDACŢIE AL DICŢIONARULUI ENCICLOPEDIC AL ASOCIAŢIEI „FRAŢII GRANAT"

21. VII. 1914

Mult stimate confrate,

Spre marele meu regret, o serie de împrejurări cu totul excepţionale şi neprevăzute (începînd cu retragerea lui Malinovski) m-au silit din capul locului să întrerup articolul despre Marx [356], pe care tocmai mă apucasem să-l scriu, şi, după mai multe încercări nereuşite de a-mi face timp pentru a-l continua, a trebuit să ajung la concluzia că n-am să pot termina lucrarea pînă în toamnă.

Vă rog foarte mult sa mă iertaţi şi îmi exprim speranţa că redacţia publicaţiilor dv. atît de utile va reuşi să găsească din timp un alt marxist şi să primească de la el articolul în termenul stabilit.

Al dv., *V. Ilin*

Expediată din Poronino la Moscova

Publicată pentru prima oară în 1930, în „Culegeri din Lenin", vol. XIII

Se tipăreşte după manuscris

286

CĂTRE I. F. ARMAND

Dragă prietenă,

Azi am primit o scrisoare de la tine şi una de la Popov. Nu pot să-mi dau bine seama în ce constă divergenţa voastră, dar cred că ea nu este atît de importantă. Important este *numai* votul, şi tu ai avut dreptate că n-ai participat la vot. Asta-i totul.

De ce îţi este „extrem de penibil" să scrii despre felul cum şi-a îndeplinit îndatoririle reprezentantul delegaţiei? Nu înţeleg. Gîlceava ta cu Popov este lipsită de orice importanţă. De ce eşti împotrivă sa fii desemnată ca delegat? ? ? Scrie-mi, te rog, deschis!

www.dacoromanica.ro

Îţi mulţumesc pentru amănuntele despre conferinţă. Tovarăşul din partidul leton e aici. O să stabilim cu el în mod precis în ce fel o să participe ei la congresul nostru.

Ar fi foarte bine dacă ai intra în corespondenţă cu Kautsky (e un individ josnic, cu totul lipsit de caracter şi lesne influenţabil, care îşi schimbă mereu poziţia potrivit unor considerente ascunse, şi este pornit împotriva mea din cauza „istoriei aceleia cu banii" : e cît se poate de josnică pretenţia lui că este nepărtinitor sau că îşi îndeplineşte rolul „în mod nepărtinitor", fiind în realitate părtinitor, şi este pornit mai ales împotriva mea, după ce a avut cu mine o dispută personală în legătură cu banii. E josnic !). Dacă te-a rugat să-i scrii şi dacă poţi să te apuci de traducerea în limba franceză a tuturor rapoartelor *(în special a aceluia despre 4. IV. 1914)* şi să i le trimiţi, ar fi foarte bine. Dar, se înţelege, asta e o treabă foarte complicată şi, în ce mă priveşte, nu te rog s-o faci. Dar dacă **tu** vrei s-o faci, n-ai decît ! (Părerea mea personală este că ar fi bine să-l informăm pe Kautsky şi, mai ales, *să prezentăm* în mod deosebit de amănunţit chestiunea lui 4. IV. 1914 şi statistica grupurilor : această statistică a fost parţial publicată în „Leipziger Volkszeitung" din 21. VII. 1914. Dacă vrei, am să ţi-o trimit şi, tot dacă vrei, *am să te ajut în mod particular să pregăteşti o scrisoare pentru Kautsky.* Dar acum e foarte greu să paralizezi nişte intrigi atît de josnice şi Kautsky este victima intrigilor urzite de Rosa Luxemburg, Plehanov & Co. Plehanov s-a manifestat şi de data asta ca un transfug dintre cei mai ordinari. Ai văzut ce lovituri i-am dat în „Rabocii" [357] nr. 7 şi în „Prosveşcenie" nr. 6 ? *)

În acest moment nu pot să găsesc adresa revistei „Neue Zeit". Dacă vrei, poţi să scrii *pe adresa editurii* „Neue Zeit" : *Stuttgart,* Furtbachstrasse. 12, *für* Genossen Karl Kautsky.

Idioţii şi intriganţii, cu ajutorul lui Kautsky, vor să prezinte o rezoluţie *împotriva* noastră la congresul de la Viena. N-au decît ! Nu-i putem împiedica. Dar ne menţinem cal-

* Vezi *V. I. Lenin,* „Despre aventurism" şi „Metodele de luptă folosite de intelectualii burghezi împotriva muncitorilor" (Opere complete, vol. 25, Bucureşti, Editura politică, ed. a doua, p. 235—239 şi 346—381). — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

mul. Acest calm îi „conciliază" pe oportunişti, care vor şi ei să învingă.

La conferinţă aţi avut o comportare justă şi aţi făcut un mare serviciu partidului. Popov îmi scrie că ai fost bolnavă, că ai avut o voce foarte slabă. De ce boală suferi? Scrie-mi, te rog, mai amănunţit; altfel nu pot fi liniştit.

Îţi trimit salutări cordiale şi cele mai bune urări. Îţi urez sănătate şi linişte sufletească.

Al tău, *V. I.*

Scrisă mai devreme de 24 iulie 1914
Expediată din Poronino la Lovran (Austro-Ungaria, azi Iugoslavia)

Se tipăreşte pentru prima oară, după manuscris
Tradusă din limba engleză

287

CĂTRE JANSSON SAU STITZ

Poronino, 25 iulie 1914

(Galiţia)

Mult stimate tovarăş,

Vă rog să mă iertaţi că mi-am luat îndrăzneala de a mă adresa dv. cu o rugăminte fără să vă cunosc personal. Ultimele evenimente revoluţionare din Rusia mă silesc să fac acest lucru.

Am găsit adresa dv., ca şi pe aceea a tovarăşului K. W. K. Jansson, în „Vorwärts" (Berlin), 1913, nr. 33 (8. II. 1913) („Viaţa de partid": „Cîţiva membri ai Partidului social-democrat din Germania, care locuiesc la Stockholm"). Legătura noastră cu Petersburgul pe calea obişnuită (prin Varşovia) a devenit acum imposibilă.

De aceea vă rog să ne daţi cîteva adrese conspirative sau o adresă conspirativă bună la Stockholm. Adresa trebuie să fie a unui tovarăş sigur şi *foarte punctual.* Ar fi de dorit să obţinem o adresă *permanentă.* Ne putem înţelege în limba germană, franceză sau engleză.

Acest tovarăş va trebui să lipească mărci poştale suedeze pe scrisorile pe care le primeşte de la noi şi să expedieze aceste scrisori în Finlanda (sau la Petersburg). De

www.dacoromanica.ro

asemenea să expedieze pe adresa noastră : Ulianow, *Poronin* (Galizien), scrisorile *(cu plicurile* respective) ce-i vin din Finlanda (sau din Rusia). Dacă primeşte telegrame, să ni le retransmită telegrafic.

Dacă veţi fi atît de amabil şi veţi aranja chestiunea asta, vă voi trimite imediat suma de bani necesară pentru expediţiile poştale şi telegrafice (precum şi plicuri etc.).

Anexez o chitanţă internaţională pentru răspuns.

Pentru stabilirea identităţii mele, vă comunic că în anii 1907—1911 am fost reprezentant al P.M.S.D.R. în Biroul socialist internaţional. În partid sînt cunoscut sub numele de Lenin, iar adevăratul meu nume e Ulianov. Vechea mea adresă, care figurează în numeroase documente ale Biroului socialist internaţional apărute în presă, este : Oulianoff. 4. Rue Marie Rose. Paris. (XIV).

De cînd m-am stabilit într-un sat din Galiţia, am renunţat la acest post. În prezent, reprezentantul nostru în Biroul socialist internaţional este tov. Harrison (35. Mornington Crescent. London, N.W.).

Tovarăşul Branting, liderul partidului suedez, mă cunoaşte. Aţi putea să-l întrebaţi la telefon. Pentru cazul că dînsul nu se află în Stockholm, anexez pentru stabilirea identităţii mele banderolele unor ziare socialiste pe care le primesc.

Din însărcinarea Comitetului Central al Partidului muncitoresc social-democrat din Rusia,
cu salutări tovărăşeşti şi mulţumiri anticipate,

N. Lenin
(Vl. Ulianov)

P. S. Vă rog să fiţi atît de amabil şi să expediaţi în Finlanda scrisoarea anexată.
Wl. Uljanow.
Poronin (Galizien)

Expediată la Stockholm

Se tipăreşte pentru prima oară, după manuscris
Tradus din limba germană

www.dacoromanica.ro

288

CĂTRE I. RUDIS-GHIPSLIS [358]

Dragă tov. Rude,

Recent am întîlnit pe un social-democrat leton foarte respectat şi foarte valoros *, care mi-a vorbit despre aşazisa „opoziţie de stînga" din partidul leton. El se considera ca făcînd parte din această opoziţie.

Nu ştiu în ce măsură d-ta şi prietenii d-tale constituiţi într-adevăr „opoziţia de stînga" faţă de Comitetul Central leton. În orice caz, eu sînt convins că, dacă faceţi acest lucru, îl faceţi în deplină lealitate.

Aceasta arată oricum că în Comitetul Central leton s-a produs o deplasare spre stînga. O dovadă în acest sens este rezoluţia din nr. 32 al ziarului „Trudovaia Pravda" şi refuzul de a vota putreda şi absurda rezoluţie de la Bruxelles, care încerca să-i camufleze pe lichidatori. Opoziţia poloneză a votat *pentru ;* după mine, ea a comis o trădare sau s-a pretat la un „joc" mîrşav sau la o diplomaţie de cea mai joasă speţă.

Am auzit spunîndu-se că raionul 4 din Riga se pronunţă pentru o legătură mai strînsă cu Comitetul nostru Central [359].

E adevărat ?

Majoritatea muncitorilor letoni sînt pentru sau contra ?

Eu cred că ar fi important să facem cunoscute muncitorilor letoni „cele 14 condiţii" ale noastre. Le-am trimis lui Gherman. Sper că n-o să refuze să ţi le dea pentru scurt timp să le citeşti.

Totodată este important să clarificăm poziţia noastră principială faţă de federaţie. În *principiu* sîntem *împotriva* ei. Noi sîntem pentru centralismul democratic. Şi dacă aşa stau lucrurile, ce rost are să menţinem vechea şi putreda „înţelegere" din 1906 cu social-democraţii letoni, în care sînt menţinute unele puncte *federative* în genul unei *delegaţii* a Comitetului Central leton în Comitetul Central comun ? Pînă şi polonezii, la Stockholm (1906), au respins în principiu acest punct *federalist*.

* Este vorba de E. Zvirbulis. — *Nota red*

www.dacoromanica.ro

Nu cred ca muncitorii letoni conştienţi să fie pentru acest punct, care facilitează jocul, diplomaţia, spiritul de cerc şi care este dăunător pentru muncă.

Mai departe, aş vrea să ştiu dacă e adevărat că în rîndurile muncitorilor letoni conştienţi se manifestă şovăieli în legătură cu necesitatea de a duce lupta împotriva separatismului Bundului şi a autonomiei naţional-culturale ? Ar fi cît se poate de trist.

Aş vrea să ştiu dacă rezoluţia consfătuirii noastre din vara anului 1913 în problema naţională [360] a fost tradusă în limba letonă şi dacă a fost tipărită.

La Bruxelles, opoziţia poloneză a trecut pe poziţia lichidatorilor şi a jocului „tyszkist" de-a diplomaţia, care constă în a pune piedică pravdiştilor, a-i lovi pe la spate şi a te separa de ei „în faţa Europei". Acum ei vor să apere prin procedee tyszkiste punctele federaliste ale acordurilor şi „să camufleze" naţionalismul Bundului (autonomia naţional-culturală), să apere putreda „legalitate" (folositoare lichidatorilor) a partidului de **dinainte de 1912** (adică de dinainte de refacerea partidului, *împotriva* voinţei lichidatorilor).

Sper că letonii nu vor porni pe această cale. Aş vrea să ştiu care e părerea d-tale şi a prietenilor d-tale de la Riga, a celor din raionul 4 şi a altora.

O amicală strîngere de mînă şi cele mai bune salutări !

Al d-tale, *Lenin*

Scrisă la 26 iulie 1914
Expediată din Poronino la Berlin

Publicată pentru prima oară în 1935, în revista „Proletarskaia Revoliuţiia" nr. 5

Se tipăreşte după manuscris

289

CĂTRE SECRETARUL DE REDACŢIE AL DICŢIONARULUI ENCICLOPEDIC AL ASOCIAŢIEI „FRAŢII GRANAT"

Stimate confrate,

Acum cîteva zile, neîntrevăzînd nici o posibilitate să termin lucrarea, v-am făcut cunoscut că renunţ s-o mai scriu

www.dacoromanica.ro

şi totodată v-am cerut cuvenitele scuze *. Acum însă, pe neaşteptate, împrejurările politice, de care eu depind atît de mult, se schimbă din nou în mod radical : în primul rînd, după cum am aflat azi din ziarele ruseşti, la Petersburg au fost introduse măsuri excepţionale pînă la 4. IX. 1914, ceea ce înseamnă în mod vădit suspendarea pînă la această dată a ziarului la care scriam ; în al doilea rînd, războiul va întrerupe, după toate probabilităţile, o serie de treburi politice *urgente* care cădeau în atribuţia mea. De aceea acum aş putea să continuu articolul despre Marx pe care am început să-l scriu şi aş reuşi, cred, să-l termin în scurt timp. Dacă nu l-aţi comandat altcuiva şi n-aţi convenit cu un alt autor, vă rog să-mi răspundeţi telegrafic (pe contul meu) : Uljanow. Poronin. Lucraţi.

Dacă aţi aranjat cu altcineva, v-aş ruga foarte mult să-mi răspundeţi printr-o carte poştală.

Primiţi, vă rog, asigurarea profundei mele consideraţii,

V. Ilin

Scrisă la 28 iulie 1914
Expediată la Moscova

Publicată pentru prima oară în 1950, în V. I. Lenin, Opere, ed. a 4-a, vol. 35

Se tipăreşte după manuscris

290

CĂTRE G. L. ŞKLOVSKI

Dragă G. L.,

Chiar acum am aflat că congresul internaţional se va ţine la Paris la 9 august, stil *n o u*. Sper că ai să te duci şi d-ta acolo, şi *c e v a m a i d e v r e m e*, ca să te pregăteşti (Kamski a fost în delegaţie la Bruxelles şi are să te informeze în mod amănunţit). Răspunde-mi imediat. O chestiune şi mai importantă este dacă o să meargă şi Samoilov. O să poată el să facă acest lucru ? E foarte probabil că din Rusia nu va putea să vină nici unul dintre membrii Dumei de stat. De aceea este neapărat nevoie să meargă Samoilov. Cel mai bine ar fi să aranjaţi lucrurile în aşa fel, încît să ple-

* Vezi volumul de faţă, p. 363. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

cați împreună. El ar putea fi instalat (dacă tratamentul o cere) în împrejurimile Parisului (ca să aibă telefon), în pensiune (sau chiar într-un sanatoriu) într-un sat situat la aproximativ o jumătate de oră de mers cu trenul. Va trebui să vină la Paris de 2—3 ori pentru maximum 3—4 ore de fiecare dată (și poate chiar mai puțin), așa că din punctul de vedere al tratamentului acest lucru se poate aranja cu siguranță. Trebuie numai să chibzuiți, să vă scrieți din vreme unul altuia și să vă înțelegeți. (Noi nu mergem ; din B.S.I. va face parte Litvinov sau Kamski). Scrie-i doctorului Wladimirsky (rue Baillon. 10. Paris) ; el o să te sfătuiască ce să faci.

Te rog foarte mult să depui toate eforturile pentru ca totul să fie pregătit și organizat cu cea mai mare grijă. Dacă, împotriva așteptărilor, este *absolut* imposibil să meargă și Samoilov, comunică-mi imediat printr-o telegramă (adresa : Uljanow. Poronino) „nievozmozno" *. Dar dacă, dimpotrivă, el poate să meargă și d-ta te angajezi să organizezi totul, atunci telegrafiază-mi „jedet" (= Samoilov merge) sau „jedem" (= d-ta și Samoilov mergeți). Am *absolută* nevoie de răspuns telegrafic (ai să ghicești ușor de ce [361]). În afară de asta, trimite-mi imediat o scrisoare.

Salutări lui Fedor Nikitici și familiei d-tale !

Al d-tale, *V. I.*

P. S. S-ar putea ca în caz de război să primești scrisori și bani pentru mine. Sper că vom aranja atunci să-mi vină regulat. Dacă voi fi nevoit să plec, îți voi telegrafia.

Absender : Wl. Uljanow, Poronin (Galizien).

Scrisă la 31 iulie 1914
Expediată la Berna

Publicată pentru prima oară în 1930, în „Culegeri din Lenin", vol. XIII

Se tipărește după manuscris

* — imposibil. — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

291

CĂTRE V. M. KASPAROV

Dragă tovarăşe,

Nu am ziarul „Vorwärts", dar în paginile lui (judecînd după extrasele citite în alte ziare socialiste) se publică acum lucruri importante, de pildă relatări (şi corespondenţe) despre mişcarea muncitorească din Petersburg, despre manifestaţiile care au loc acolo etc.

Este absolut necesar ca noi să obţinem asemenea materiale (atît pentru O.C., cît şi pentru alte tipărituri).

N-ai putea d-ta să întocmeşti o colecţie de tăieturi din acest ziar — din numerele apărute, cît şi din cele ce vor apărea în legătură cu aceste probleme (indicînd pentru fiecare şi data publicării în ziarul respectiv) şi să ne-o trimiţi nouă ?

Dacă poţi, atunci am să-ţi trimit bani pentru cheltuielile necesare (scrie-mi de ce sumă ai nevoie).

Dacă eşti ocupat sau îţi este peste putinţă să faci treaba asta, comunică-mi.

Sper că urmăreşti „Vorwärts". N-a publicat cumva, în traducere, un articol al lui Plehanov apărut în „Za Partiiu" ? [362]

Ţi-aş fi foarte îndatorat dacă ai aduna şi tăieturi din ziarele burgheze în legătură cu furtunoasele evenimente care au loc acum la Petersburg.

Grăbeşte-te !

Aştept răspuns.

Al d-tale, *Lenin*

Scrisă în a doua jumătate a lunii iulie 1914
Expediată din Poronino la Berlin

Publicată pentru prima oară în 1930, în „Culegeri din Lenin", vol. XIII

Se tipăreşte după manuscris

www.dacoromanica.ro

ANEXE

www.dacoromanica.ro

1

CĂTRE BIROUL DIN STRĂINĂTATE AL C.C. AL P.M.S.D.R.

Stimaţi tovarăşi,

Încredinţînd în mod condiţionat celor trei „deţinători" avutul centrului bolşevic, reprezentanţii bolşevici, la ultima plenară a Comitetului Central, în ultima lor declaraţie, care a fost aprobată de plenară, scriau :

„Printre motivele care ne-ar determina să le cerem deţinătorilor să restituie banii, ar fi, după noi, următoarele : editarea în continuare de către menşevici a organului lor îndrumător cu caracter fracţionist ; menţinerea casieriei fracţioniste menşevice ; refuzul de a sprijini centrele comune de partid din Rusia şi din străinătate".

Aprobînd declaraţia noastră, plenara a stabilit : „Dacă... reprezentanţii curentului bolşevic, invocînd motivele arătate în declaraţia lor, vor cere să li se restituie suma ce le-a mai rămas pînă în momentul respectiv, atunci această problemă... va fi în întregime şi în mod definitiv rezolvată de aceşti deţinători, însă *în prealabil va fi convocată în acest scop o plenară care va adopta o hotărîre în această problemă*" *.

În momentul de faţă, subsemnaţii, în numele nostru şi cu consimţămîntul tov. Meşkovski, facem o asemenea cerere, prevăzută de C.C. În acest scop trebuie convocată imediat plenara. Rugăm Biroul din străinătate al Comite-

* Vezi nr. 10 al O.C.

www.dacoromanica.ro

tului Central *să urgenteze* convocarea plenarei, iar noi, la rîndul nostru, sîntem gata să facem în acest scop tot ce ne va fi cu putinţă.
Paris, 5. XII. 1910

Lenin
Kamenev
Zinoviev

Publicată pentru prima oară în 1929—1930, în V. I. Lenin, Opere, ed. 2—3, vol. XV

Se tipăreşte după textul scris de G. E. Zinoviev

2

MANDAT ÎNCREDINŢAT INESSEI ARMAND *

C.C. ...în numele organizaţiilor de femei din P.M.S.D.R. şi al grupurilor de femei social-democrate care fac parte din sindicate şi organizaţiile P.M.S.D.R., precum şi în numele revistei „*R a b o t n i ţ a*“ (nr. 1—5 ; date), care, fiind legală, nu poate să vorbească direct despre partid, încredinţează reprezentanţa în Biroul internaţional tovarăşei...

Scrisă între 17 mai şi 6 iunie 1914 la Poronino

Se tipăreşte pentru prima oară, după manuscris

3

CĂTRE C. HUYSMANS

Tovarăşului Huysmans,
secretar al Biroului socialist internaţional

Prin prezenta vă fac cunoscut că Comitetul Central al Partidului muncitoresc social-democrat din Rusia l-a nu-

* Pe acest document se află următoarele cuvinte scrise de N. K. Krupskaia : „Copia mandatului încredinţat Inessei. — Nota red.

www.dacoromanica.ro

mit pe tovarăşul Litvinov ca reprezentant al său în Biroul socialist internaţional.

În numele Comitetului Central
al Partidului muncitoresc social-democrat din Rusia,
N. Lenin

Scrisă înainte de 29 iunie 1914
Expediată din Poronino la Bruxelles

Publicată pentru prima oară în 1963, în revista „Cahiers du Monde Russe et Soviétique" nr. 1—2

În limba rusă se tipăreşte pentru prima oară, după o copie dactilografiată
Tradusă din limba franceză

www.dacoromanica.ro

SCRISORI ALE LUI
V. I. LENIN
INCLUSE ÎN VOLUMELE APĂRUTE
ALE EDIȚIEI DE FAȚĂ

SCRISORI ALE LUI
V. I. LENIN
CARE N-AU FOST GĂSITE

ADNOTĂRI

INDICE DE NUME

www.dacoromanica.ro

SCRISORI ALE LUI V. I. LENIN INCLUSE ÎN VOLUMELE APĂRUTE ALE EDIȚIEI DE FAȚĂ

(Noiembrie 1910—iulie 1914)

SCRISOARE DESCHISĂ CĂTRE TOȚI SOCIAL-DEMOCRAȚII PARTIIȚI. *Decembrie 1910, înainte de 5.*
Vol. 20, p. 26—39.

SCRISOARE CĂTRE COLEGIUL DIN RUSIA AL C.C. AL P.M.S.D.R. *Decembrie 1910, nu mai târziu de 28.*
Vol. 20, p. 44—49.

CĂTRE COMITETUL CENTRAL. *Mai târziu de 4 februarie 1911.*
Vol. 20, p. 110—112.

CĂTRE COLEGIUL DIN RUSIA AL C.C. *Februarie 1911.*
Vol. 20, p. 164—167.

SCRISOARE CĂTRE CONSFĂTUIREA DIN STRĂINĂTATE A MEMBRILOR C.C. AL P.M.S.D.R. *Între 1 și 5 iunie 1911.*
Vol. 20, p. 263—265.

SCRISOARE CĂTRE HUYSMANS, SECRETAR AL BIROULUI SOCIALIST INTERNAȚIONAL. *A doua jumătate a lunii martie 1912.*
Vol. 21, p. 227—230.

SCRISOARE CĂTRE MUNCITORII ELVEȚIENI. *Iulie 1912.*
Vol. 22, p. 17.

CĂTRE SECRETARIATUL BIROULUI SOCIALIST INTERNAȚIONAL. *31 august 1912.*
Vol. 22, p. 51—52.

SCRISOARE CĂTRE CONDUCEREA PARTIDULUI SOCIAL-DEMOCRAT DIN GERMANIA. *15 martie 1913.*
Vol. 23, p. 5—9.

DESPRE D-L BOGDANOV ȘI GRUPUL „VPERED" (PENTRU COLEGIUL REDACȚIONAL AL ZIARULUI „PRAVDA"). *16 iunie 1913.*
Vol. 23, p. 261—263.

UN NEADEVĂR (SCRISOARE CĂTRE REDACȚIE). *20 iunie 1913.*
Vol. 23, p. 296—297.

SCRISOARE CĂTRE REDACȚIE. *11 ianuarie 1914.*
Vol. 24, p. 279.

SCRISOARE CĂTRE REDACȚIE. *13 februarie 1914.*
Vol. 24, p. 326—327.

www.dacoromanica.ro

SCRISORI ALE LUI V. I. LENIN CARE N-AU FOST GĂSITE PÎNĂ ÎN PREZENT

(Noiembrie 1910—iulie 1914)

1910

DOUĂ SCRISORI ADRESATE LUI C. HUYSMANS, SECRETAR AL BIROULUI SOCIALIST INTERNAȚIONAL, BRUXELLES. *Înainte de 22 noiembrie și 18 decembrie 1910.* Volumul de față, p. 2 și 17.

1911

CĂTRE C. HUYSMANS, SECRETAR AL B.S.I., BRUXELLES. *Înainte de 11 septembrie 1911.* O scurtă expunere a conținutului acestei scrisori a apărut în 1962, în revista „Cahiers du Monde Russe et Soviétique" nr. 4, p. 661. În această scrisoare, V. I. Lenin cerea să se publice de urgență textul unui apel al C.C. al Partidului democrat din Persia și să fie înștiințate despre existența acestui apel partidele aderente la B.S.I.

TELEGRAMĂ TRIMISĂ LUI G. L. ȘKLOVSKI LA BERNA. *Înainte de 28 septembrie 1911.* Volumul de față, p. 44—45.

CĂTRE C. HUYSMANS, SECRETAR AL B.S.I., BRUXELLES. *23 octombrie 1911.* O scurtă expunere a conținutului acestei scrisori a apărut în 1962, în revista „Cahiers du Monde Russe et Soviétique" nr. 4, p. 663. În această scrisoare, V. I. Lenin cerea să i se trimită spre citire rapoartele prezentate la congresele sindicale internaționale și rezoluțiile congreselor Internaționalei și arăta că la nevoie ar putea, în acest scop, să vină el la Berna.

Cît privește celelalte scrisori negăsite din această perioadă, vezi vol. 20, p. 436—438.

1912

CĂTRE M. V. KOBEȚKI, DANEMARCA. *Înainte de 16 ianuarie 1912.* La această scrisoare, V. I. Lenin se referă într-o scrisoare, cu data de 16 ianuarie 1912 adresată unui necunoscut (Arhiva centrală de partid a Institutului de marxism-leninism de pe lîngă C.C. al P.C.U.S.).

www.dacoromanica.ro

CĂTRE C. HUYSMANS, SECRETAR AL B.S.I., BRUXELLES. *1 iulie 1912.* O scurtă expunere a conținutului scrisorii a fost publicată în 1963, în revista „Cahiers du Monde Russe et Soviétique" nr. 1—2, p. 72. În această scrisoare, V. I. Lenin cerea ca toate documentele să-i fie trimise pe adresa: „Herrn Wl. Ulijanow, Zwierzyniec, L. 218, Krakow, Oesterreich".

CĂTRE REDACȚIA ZIARULUI „PRAVDA", PETERSBURG. *Înainte de 6 iulie 1912.* Despre această scrisoare se vorbește într-o scrisoare a lui V. I. Lenin adresată redacției ziarului „Pravda" nu mai tîrziu de 6 iulie 1912 (volumul de față, p. 73).

CĂTRE A. S. KISELEV. *Înainte de 30 iulie 1912.* Această scrisoare este menționată de V. I. Lenin într-o scrisoare adresată lui L. B. Kamenev la 30 iulie 1912 (volumul de față, p. 84).

CĂTRE V. A. DEGOT, PARIS. *Înainte de 8 august 1912.* Despre primirea acestei scrisori, Degot îi comunică lui V. I. Lenin într-o scrisoare cu data de 8 august 1912 (Arhiva centrală de partid a Institutului de marxism-leninism de pe lîngă C.C. al P.C.U.S.).

CĂTRE A. V. ANTONOV (BRITMAN), PARIS. *Înainte de 25 august 1912.* Într-o scrisoare trimisă lui L. B. Kamenev înainte de 25 august 1912, V. I. Lenin se arată nedumerit că n-a primit răspuns la o scrisoare adresată lui Antonov (Britman) (volumul de față, p. 96).

CĂTRE REDACȚIA ZIARULUI „PRAVDA", PETERSBURG. *Înainte de 8 septembrie 1912.* Despre această scrisoare avem cunoștință din cele scrise de V. I. Lenin la 8 septembrie 1912 redacției ziarului „Pravda" (volumul de față, p. 98).

CĂTRE C. HUYSMANS, SECRETAR AL B.S.I., BRUXELLES. *25 septembrie 1912.* O scurtă expunere a conținutului acestei scrisori a fost publicată în 1963 în revista „Cahiers du Monde Russe et Soviétique" nr. 1—2, p. 78. În această scrisoare, V. I. Lenin face cunoscută părerea sa în legătură cu data convocării congresului de la Viena și atrage atenția că din cauza alegerilor pentru Duma a IV-a de stat cotizațiile la B.S.I. vor fi plătite mai tîrziu.

CĂTRE C. HUYSMANS, SECRETAR AL B.S.I., BRUXELLES. *3 octombrie 1912.* O scurtă expunere a conținutului acestei scrisori a fost publicată în 1963 în revista „Cahiers du Monde Russe et Soviétique" nr. 1—2, p. 79. În scrisoarea sa, V. I. Lenin face cunoscut că, date fiind alegerile pentru Duma a IV-a de stat, nu poate să participe la ședința B.S.I. și roagă să i se trimită un exemplar din circulara nr. 22 pe 1912.

CĂTRE M. A. SAVELIEV, PETERSBURG. *Mai tîrziu de 18 octombrie 1912.* Volumul de față, p. 184.

TELEGRAMĂ ADRESATĂ LUI G. V. PLEHANOV LA SAN REMO. *17 noiembrie 1912.* Această telegramă e menționată de V. I. Lenin într-o scrisoare adresată lui G. V. Plehanov la 17 noiembrie 1912 (volumul de față, p. 120).

www.dacoromanica.ro

CĂTRE I. A. RUBANOVICI. *Înainte de 19 ianuarie 1912.* Despre această scrisoare aflăm dintr-o scrisoare a lui I. A. Rubanovici cu data de 19 noiembrie 1912 adresată lui C. Huysmans (revista „Cahiers du Monde Russe et Soviétique" nr. 1—2, 1963, p. 85).

CĂTRE C. HUYSMANS, SECRETAR AL B.S.I., BRUXELLES. *Noiembrie 1912.* O scurtă expunere a conținutului acestei scrisori, în care V. I. Lenin se referă la pregătirea congresului de la Basel al Internaționalei a II-a, a fost publicată în 1963 în revista „Cahiers du Monde Russe et Soviétique" nr. 1—2, p. 84—85.

CĂTRE C. HUYSMANS, SECRETAR AL B.S.I., BRUXELLES. *Decembrie 1912.* O scurtă expunere a conținutului acestei scrisori, în care V. I. Lenin confirmă că C.C. al P.M.S.D.R. a numit pe L. B. Kamenev ca membru al B.S.I., iar pe A. M. Maleţki ca ajutor al său, a fost publicată în 1963 în revista „Cahiers du Monde Russe et Soviétique" nr. 1—2, p. 85.

Cît privește celelalte scrisori negăsite din această perioadă, vezi vol. 22, p. 441—442.

1913

SCRISOARE DE RECOMANDARE DATĂ LUI G. M. VEAZEMSKI CĂTRE N. V. KUZNEŢOV. *Ianuarie 1913, mai tîrziu de 22.* Volumul de față, p. 168.

TELEGRAMĂ TRIMISĂ LUI L. B. KAMENEV LA PARIS. *Înainte de 6 mai 1913.* Despre această telegramă se vorbește într-o scrisoare a lui V. I. Lenin adresată lui L. B. Kamenev înainte de 12 mai (Arhiva centrală de partid a Institutului de marxism-leninism de pe lîngă C.C. al P.C.U.S.).

SCRISORI CĂTRE ANDR. K-CI *. *Înainte de 21 octombrie 1913.* Aceste scrisori sînt menționate de V. I. Lenin într-o scrisoare adresată la 21 octombrie 1913 redacției ziarului „Za Pravdu" (Arhiva centrală de partid a Institutului de marxism-leninism de pe lîngă C.C. al P.C.U.S.).

CĂTRE A. M. GORKI, LA CAPRI. *A doua jumătate a lunii noiembrie 1913.* În Arhiva centrală de partid a Institutului de marxism-leninism de pe lîngă C.C. al P.C.U.S. se păstrează manuscrisul incomplet (începînd cu pagina a 5-a) al acestei scrisori, care a fost publicat în volumul de față, p. 257—260.

CĂTRE REDACȚIA ZIARULUI „ZA PRAVDU", PETERSBURG. *16 decembrie 1913.* În Arhiva centrală de partid a Institutului de marxism-leninism de pe lîngă C.C. al P.C.U.S. se păstrează manuscrisul in-

* Așa figurează în textul copiei obținute prin perlustrare. Pe cît se pare, este vorba de A. I. Elizarova-Ulianova, care era cunoscută sub pseudonimul de Andrei Nikolaevici.

www.dacoromanica.ro

complet (începînd cu pagina a 2-a) al acestei scrisori, care e publicat în volumul de față, p. 263—264.

CĂTRE I. F. ARMAND, PARIS. *Sfîrșitul lunii decembrie 1913.* În Arhiva centrală de partid a Institutului de marxism-leninism de pe lîngă C.C. al P.C.U.S. se păstrează numai două pagini din această scrisoare (ele sînt publicate în volumul de față, p. 270—271).

Cît privește celelalte scrisori negăsite din această perioadă, vezi vol. 22, p. 443, vol. 23, p. 484—485, și vol. 24, p. 424—425.

1914

CĂTRE I. F. ARMAND, PARIS. *Nu mai devreme de 11 ianuarie 1914.* În Arhiva centrală de partid a Institutului de marxism-leninism de pe lîngă C.C. al P.C.U.S. se păstrează numai două pagini din această scrisoare (ele sînt publicate în volumul de față, p. 277).

CĂTRE I. F. ARMAND, PARIS. *Înainte de 26 ianuarie 1914.* În Arhiva centrală de partid a Institutului de marxism-leninism de pe lîngă C.C. al P.C.U.S. se păstrează numai două pagini din această scrisoare (ele sînt publicate în volumul de față, p. 281—283).

CĂTRE I. F. ARMAND, PARIS. *28 ianuarie 1914.* În Arhiva centrală de partid a Institutului de marxism-leninism de pe lîngă C.C. al P.C.U.S. se păstrează manuscrisul acestei scrisori, începînd de la pagina a 3-a. Această parte a scrisorii este publicată în volumul de față, p. 285—287.

O SCRISOARE CĂTRE VL. HR. *28 ianuarie 1914.* Despre această scrisoare aflăm dintr-o scrisoare a lui V. I. Lenin către I. F. Armand (volumul de față, p. 286).

CĂTRE I. F. ARMAND, PARIS. *Mai tîrziu de 15 martie 1914.* În Arhiva centrală de partid a Institutului de marxism-leninism de pe lîngă C.C. al P.C.U.S. se păstrează manuscrisul incomplet, de la pagina a 3-a, al acestei scrisori. Această parte este publicată în volumul de față, p. 303—304.

CĂTRE O. N. LOLA (V. STEPANIUK). *Înainte de 23 martie 1914.* Volumul de față, p. 309.

CĂTRE G. ȚIPEROVICI, PARIS. *Înainte de 25 martie 1914.* O informație despre această scrisoare a lui V. I. Lenin găsim într-o scrisoare primită de el de la G. Țiperovici cu data de 25 martie 1914 (Arhiva centrală de partid a Institutului de marxism-leninism de pe lîngă C.C. al P.C.U.S.).

SCRISORI CĂTRE I. F. ARMAND, PARIS. *Înainte de 11 aprilie 1914.* Despre existența acestor scrisori ale lui V. I. Lenin se știe dintr-o scrisoare a lui către I. F. Armand (volumul de față, p. 314).

CĂTRE L. S. RIVLIN, ELVEȚIA. *Sfîrșitul lunii aprilie 1914.* Despre această scrisoare aflăm dintr-o scrisoare a lui V. I. Lenin adresată lui G. L. Șklovski (volumul de față, p. 317).

www.dacoromanica.ro

CĂTRE M. F. VLADIMIRSKI, PARIS. *Înainte de 23 iunie 1914.* În legătură cu această scrisoare a lui V. I. Lenin există o referire într-o scrisoare trimisă la 23 iunie 1914 de M. F. Vladimirski (Arhiva centrală de partid a Institutului de marxism-leninism de pe lîngă C.C. al P.C.U.S.).

CĂTRE M. M. LITVINOV. *Înainte de 2 iulie 1914.* Despre această scrisoare a lui V. I. Lenin avem cunoştinţă dintr-o scrisoare a lui M. M. Litvinov cu data de 2 iulie 1914 (Arhiva centrală de partid a Institutului de marxism-leninism de pe lîngă C.C. al P.C.U.S.).

CĂTRE A. V. ANTONOV (BRITMAN), PARIS. *Înainte de 3 iulie 1914.* O referire la această scrisoare găsim într-o scrisoare trimisă de A. V. Britman lui V. I. Lenin la 3 iulie 1914 (Arhiva centrală de partid a Institutului de marxism-leninism de pe lîngă C.C. al P.C.U.S.).

Cît priveşte celelalte scrisori negăsite din această perioadă, vezi vol. 24, p. 425—427 şi vol. 25, p. 491—499.

www.dacoromanica.ro

ADNOTĂRI

1 „*Raboceaia Gazeta*“ — organ popular ilegal al bolşevicilor, a apărut neperiodic la Paris de la 30 octombrie (12 noiembrie) 1910 şi pînă la 30 iulie (12 august) 1912. A luptat pentru menţinerea şi întărirea partidului marxist ilegal, împotriva menşevicilor-lichidatori, otzoviştilor şi troţkiştilor. La Conferinţa a VI-a generală (de la Praga) a P.M.S.D.R. acest ziar a fost declarat organ oficial al Comitetului Central. — *1.*

2 În timpul lucrărilor Congresului socialist internaţional de la Copenhaga (care a avut loc între 28 august şi 3 septembrie (st. n.) 1910), V. I. Lenin, G. V. Plehanov, membri ai delegaţiei ruse, şi A. Warski (A. S. Warszawski), reprezentantul social-democraţiei poloneze, au adresat un protest Conducerii Partidului social-democrat din Germania în legătură cu apariţia în ziarul „Vorwärts“, organul central al partidului, a unui articol anonim, scris de Troţki, care conţinea atacuri calomnioase împotriva P.M.S.D.R. Un articol al lui Troţki cu acelaşi conţinut a apărut şi în revista „Die Neue Zeit“.

Răspunzînd la campania de calomnii dezlănţuită de Troţki, Lenin a publicat în ziarul „Soţial-Demokrat“ nr. 17 din 25 septembrie (8 octombrie) 1910 articolul „Cum este informată Internaţionala de către unii social-democraţi asupra stării de lucruri din P.M.S.D.R.“, iar în „Diskussionnîi Listok“ nr. 3 din 29 aprilie (12 mai) 1911 articolul „Semnificaţia istorică a luptei interne de partid din Rusia“ (vezi Opere complete, vol. 19, Bucureşti, Editura politică, 1963, ed. a doua, p. 378—380 şi 381—400).

„*Vorwärts*“ — cotidian, organ central al Partidului social-democrat din Germania ; a apărut la Berlin cu începere din 1891. În ultimii ani ai secolului trecut, după moartea lui Engels, redacţia ziarului a încăput în mîinile aripii drepte a partidului şi a publicat sistematic articole scrise de oportunişti. Prezentînd în mod tendenţios lupta ce se ducea în cadrul P.M.S.D.R. împotriva oportunismului şi revizionismului, „Vorwärts“ a sprijinit pe „economişti“, iar mai tîrziu, după scindarea partidului, pe menşevici.

www.dacoromanica.ro

„*Die Neue Zeit*“ — revistă teoretică a Partidului social-democrat din Germania ; a apărut la Stuttgart din 1883 pînă în 1923. După moartea lui Engels, revista, care propaga concepţii kautskiste, a tipărit în mod sistematic articole scrise de revizionişti. — *1.*

3 V. I. Lenin se referă la articolul lui A. V. Lunacearski „Curente tactice în Partidul social-democrat din Rusia“, apărut în ziarul „Le Peuple“ cu data de 23 august 1910.

„*Le Peuple*“ — cotidian, organ central al Partidului muncitoresc belgian ; apare din 1885 la Bruxelles ; în prezent este organul Partidului socialist belgian. — *2.*

4 „*Naşa Zarea*“ — revistă legală lunară a menşevicilor-lichidatori ; a apărut la Petersburg din ianuarie 1910 pînă în septembrie 1914.

„*Jizn*“ — revistă legală, organ al menşevicilor-lichidatori ; a apărut în august şi septembrie 1910 la Moscova. — *2.*

5 V. I. Lenin se referă la pregătirea pentru tipar a revistei bolşevice legale lunare „Mîsl“ ; primul număr a apărut la Moscova în decembrie 1910, iar ultimul în aprilie 1911.

Revista a fost fondată din iniţiativa lui V. I. Lenin, în vederea intensificării luptei împotriva publicaţiilor legale lichidatoriste şi pentru educarea muncitorilor înaintaţi şi a intelectualilor progresişti în spiritul marxismului. A avut printre colaboratorii ei şi menşevici-partiiţi. Numărul 5 al revistei a fost confiscat, iar apariţia ei a fost interzisă. Curînd după aceea a început să apară la Petersburg revista „Prosveşcenie“, care era de fapt o continuare a revistei „*Mîsl*“. — *2.*

6 Este vorba de editarea ziarului „Zvezda“, publicaţie bolşevică ilegală. Primul număr a apărut la 16 (29) decembrie 1910. În această perioadă ziarul era considerat drept organul de presă al fracţiunii social-democrate din Dumă.

Sub conducerea lui Lenin, „Zvezda“ a devenit un ziar marxist combativ. El apăra şi propaga principiile marxismului revoluţionar, ducea luptă împotriva lichidatorismului şi otzovismului ; a susţinut platforma bolşevicilor în alegerile pentru Duma a IV-a de stat. A fost supus unei prigoane permanente din partea autorităţilor ţariste. Ultimul număr a apărut la 22 aprilie (5 mai) 1912. — *2.*

7 „*Znanie*“ — editură fondată în 1898 la Petersburg de către un grup de publicişti ; mai tîrziu a avut printre colaboratorii ei apropiaţi pe A. M. Gorki, care a fost de fapt şi conducătorul ei. Director administrativ al acestei edituri era N. P. Peatniţki. — *2.*

8 *Organul Central al P.M.S.D.R.* — ziarul ilegal „Soţial-Demokrat“ ; a apărut din februarie 1908 pînă în ianuarie 1917. Pentru date mai amănunţite, vezi V. I. Lenin, Opere complete, vol. 16, Bucureşti, Editura politică, 1963, ed. a doua, adn. 148. — *2.*

9 Lenin se referă la ziarul „Golos Soţial-Demokrata“, organul din străinătate al menşevicilor ; a apărut din februarie 1908 pînă în

www.dacoromanica.ro

decembrie 1911, la început la Geneva, iar apoi la Paris. De la primul său număr a luat apărarea lichidatorilor. După ieşirea din redacţie a lui Plehanov, care a condamnat poziţia lui lichidatoristă, „Golos Soţial-Demokrata" şi-a precizat definitiv orientarea, devenind îndrumătorul ideologic al lichidatorilor. — *3*.

10 „*Reci*" — cotidian, organul central al partidului cadet ; a apărut la Petersburg cu începere din 1906. A fost interzis la 26 octombrie (8 noiembrie) 1917 de Comitetul militar-revoluţionar de pe lîngă Sovietul din Petrograd. — *4*.

11 „*Sovremennik*" — revistă lunară literară şi politică ; a apărut la Petersburg în anii 1911—1915. În jurul acestei reviste erau grupaţi menşevici-lichidatori, eseri, „socialişti-populişti" şi liberali de stînga. La începutul existenţei acestei reviste, un rol de seamă a avut Amfiteatrov. În 1914, Lenin a caracterizat orientarea revistei „Sovremennik" drept „un amestec de narodnicism şi marxism" (Opere complete, vol. 25, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 161).

Sub influenţa scrisorii lui V. I. Lenin, A. M. Gorki a cerut ca din anunţul de apariţie a revistei „Sovremennik" să fie scoase cuvintele prin care se anunţa „colaborarea lui permanentă". În august 1911, Gorki a rupt relaţiile cu „Sovremennik". În 1912, cînd Amfiteatrov a refuzat să mai redacteze această revistă, Gorki a devenit iarăşi unul dintre colaboratorii ei. — *4*.

12 „*Vestnik Evropî*" — revistă lunară politică, istorică şi literară de orientare burghezo-liberală ; a apărut la Petersburg din 1866 pînă în 1918. — *4*.

13 „*Russkaia Mîsl*" — revistă lunară literară şi politică ; a apărut la Moscova din 1880 pînă în 1918. Pînă în 1905 a avut o orientare narodnic-liberală. Spre sfîrşitul secolului trecut publica uneori articole ale marxiştilor. După revoluţia din 1905 a devenit organul aripii drepte a partidului cadet. — *4*.

14 „*Russkoe Bogatstvo*" — revistă lunară ; a apărut la Petersburg din 1876 pînă în 1918. La începutul ultimului deceniu al secolului al XIX-lea a trecut în mîinile narodnicilor liberali, în frunte cu N. K. Mihailovski. Începînd din 1906, „Russkoe Bogatstvo" a devenit organul Partidului — cu caracter semicadet — al socialiştilor-populişti. — *4*.

15 „*Sovremennîi Mir*" — revistă lunară literară, ştiinţifică şi politică ; a apărut la Petersburg din octombrie 1906 pînă în 1918. A avut drept colaboratori dintre cei mai activi pe menşevici. În perioada blocului bolşevicilor cu menşevicii-partiiţi, la această revistă au colaborat şi bolşevicii. În timpul primului război mondial ea a devenit organul de presă al social-şoviniştilor. — *4*.

16 *Şcoala de la Capri* a fost organizată în 1909 de otzovişti, ultimatişti şi ziditorii de dumnezeu. A început să funcţioneze în august 1909. Lui V. I. Lenin i s-a propus în mod oficial de către or-

www.dacoromanica.ro

ganizatorii şcolii să vină la Capri în calitate de lector, dar el a refuzat sub motiv că aceasta e o şcoală intenţionat ascunsă faţă de partid şi are un caracter fracţionist.

Un istoric amănunţit al şcolii şi o caracterizare a ei au fost făcute de V. I. Lenin în articolele „Despre fracţiunea adepţilor otzovismului şi ai zidirii de dumnezeu“ şi „Un eşec ruşinos“ (vezi Opere complete, vol. 19, Bucureşti, Editura politică, 1963, ed. a doua, p. 79—115 şi 139—141). — *5*.

17 „*Krasnoe Znamea*“ — revistă politică şi literară burgheză, înfiinţată de A. V. Amfiteatrov. A apărut la Paris în 1906. A avut printre colaboratorii ei pe A. M. Gorki, K. Balmont, A. Kuprin, M. Reisner ş. a. — *5*.

18 Şcoala antipartinică de la Bologna (noiembrie 1910—martie 1911) era o continuatoare a şcolii de la Capri. Invitat să ţină prelegeri la Bologna, V. I. Lenin, într-o scrisoare către cursanţi, a răspuns printr-un refuz din cauza orientării antipartinice şi a acţiunilor scizioniste ale organizatorilor şcolii ; el i-a invitat pe cursanţi să vină la Paris, promiţîndu-le că le va ţine o serie de prelegeri despre problemele tacticii, despre situaţia din partid şi despre problema agrară. — *6*.

19 Este vorba de banii necesari pentru editarea ziarului „Zvezda“. Într-o scrisoare adresată lui V. D. Bonci-Bruevici la 9 decembrie 1910 (vezi volumul de faţă, p. 10), V. I. Lenin îi făcea cunoscut că i-a trimis bani pentru editarea ziarului. — *8*.

20 La 17 decembrie 1910 V. I. Lenin a primit circulara din 15 decembrie 1910 a Biroului socialist internaţional către partidele Internaţionalei a II-a, în care acestea erau rugate să analizeze unul din amendamentele la rezoluţia Congresului de la Haga (1910) în problema arbitrajului şi a dezarmării, care fusese trimisă spre examinare Biroului socialist internaţional de către congres. Dat fiind că în acest amendament se vorbea de grevele muncitorilor din industria de război ca de un mijloc eficace de a împiedica războiul, B.S.I. recomanda tuturor partidelor să se adreseze sindicatelor respective şi să ceară ca ele să-i prezinte cîte un raport. Lenin a făcut unele însemnări pe circulară (vezi „Culegeri din Lenin“, vol. XXV, p. 260, 261). Trimiţînd spre publicare redacţiei ziarului „Soţial-Demokrat“ circulara B.S.I., Lenin a anexat scrisoarea de faţă. Circulara B.S.I. şi scrisoarea lui V. I. Lenin n-au apărut în acest ziar. — *11*.

21 Lenin se referă la articolul lui G. V. Plehanov „Karl Marx şi Lev Tolstoi“, apărut în nr. 19—20 din 13 (26) ianuarie 1911 al ziarului „Soţial-Demokrat“. — *14*.

22 „*Sozialistische Monatshefte*“ — revistă, principalul organ de presă al oportuniştilor germani şi una din publicaţiile revizionismului internaţional ; a apărut la Berlin din 1897 pînă în 1933. În timpul primului război mondial (1914—1918) s-a situat pe poziţii social-şoviniste. — *15*.

www.dacoromanica.ro

23 Pe cît se pare, V. I. Lenin se referă la lucrarea „Problema agrară în Rusia la sfîrşitul secolului al XIX-lea", scrisă de el în 1908 pentru dicţionarul enciclopedic al societăţii „Fraţii Granat". Din motive de cenzură, lucrarea n-a fost publicată atunci. Ea a apărut pentru prima oară în broşură în 1918 la editura „Jizn i znanie".

Manuscrisul acestei cărţi nu s-a păstrat. La Arhiva centrală de partid a Institutului de marxism-leninism de pe lîngă C.C. al P.C.U.S. se păstrează ultimele şase pagini din textul dactilografiat al acestei lucrări. Pe ultima pagină se indică data cînd a fost terminată lucrarea : „1 iulie st. n. 1908". — *16.*

24 Proiectul răspunsului scris de V. I. Lenin pentru C. Huysmans, care fusese trimis lui G. V. Plehanov, n-a fost găsit. Conţinutul proiectului, pe cît se pare, coincidea cu acela al scrisorii trimise de Lenin la 17 decembrie 1910 redacţiei ziarului „Soţial-Demokrat" (vezi volumul de faţă, p. 11). — *17.*

25 Este vorba de „Punctele acordului" dintre social-democraţia polonă, de o parte, şi bolşevici şi împăciuitorişti, de altă parte, care au fost adoptate la 11 februarie 1911 la Paris, în problema componenţei instituţiilor centrale ale partidului şi a sarcinilor lor imediate, şi în special de punctul 2, care avea următorul conţinut : „C. C. va fi format din : 4 bolşevici + 1 s.d.p. + 2 plehanovişti (variantă : 1 plehanovist + 1 golosist) + 1 bundist + 1 leton". După aceea urmează o clauză, pe care o şi critică Lenin, pentru că reduce la zero întregul conţinut al primei părţi a acestui punct : „Numai după ce letonul şi bundistul, în numele organizaţiilor respective, vor declara în mod formal că vor ieşi din C.C. în caz că se adoptă o asemenea componenţă, ai noştri vor cere în mod ultimativ drept un minim următoarea componenţă : 3 bolşevici + +1 s.d.p. + 1 golosist + 1 plehanovist + 1 leton+1 bundist". La semnarea acordului au luat parte L. Tyszka, A. Rîkov, G. Zinoviev ş.a. — *17.*

26 Este vorba de plenara C.C. al P.M.S.D.R., cunoscută sub denumirea de plenara „de unificare", care a avut loc în zilele de 2—23 ianuarie (15 ianuarie—5 februarie) 1910 la Paris. Pentru amănunte în legătură cu această plenară, vezi V. I. Lenin, Opere complete, vol. 19, Bucureşti, Editura politică, 1963, ed. a doua, adn. 91. — *18.*

27 Lenin se referă la declaraţia prezentată de B. Gorev (Igor) la 17 februarie 1911 Biroului din străinătate al C.C. în legătură cu locul unde urma să se ţină plenara C.C. şi candidaţii pe care-i propuneau menşevicii (vezi „Culegeri din Lenin", vol. XVIII, p. 16—17). — *20.*

28 Potrivit Statutului C.C., adoptat la plenara din ianuarie 1910 a C.C. al P.M.S.D.R., la lucrările plenarei puteau fi invitaţi membrii supleanţi ai C.C., aleşi de Congresul al V-lea (de la Londra) al P.M.S.D.R., care „au o sarcină de partid în Rusia" ; menşevicii îl propuneau pe Roman (K. M. Ermolaev), care, împreună cu alţi

www.dacoromanica.ro

lichidatori, subminase timp de un an şi jumătate activitatea Biroului din Rusia al C.C. al P.M.S.D.R. — *20.*

29 Este vorba de resursele băneşti din care era asigurată existenţa celei de-a doua şcoli a grupului „Vpered" ; ele proveneau mai ales de la activiştii din Ural, care săvîrşiseră exproprierea de la Miass. — *22.*

30 Este vorba de revista „Vpered", organ de presă al grupului antipartinic „Vpered" ; a apărut la Geneva în anii 1910—1911. — *22.*

31 Este vorba de articolul lui V. I. Lenin „Însemnările unui publicist" (cap. „II. «Criza unificării» din partidul nostru"), apărut în nr. 2 din 1910 al publicaţiei „Diskussionnîi Listok" (vezi Opere complete, vol. 19, Bucureşti, Editura politică, 1963, ed. a doua, p. 268—324).

„*Diskussionnîi Listok*" a fost înfiinţat în urma unei hotărîri a plenarei din ianuarie 1910 (a plenarei „de unificare") a C.C. al P.M.S.D.R. Din redacţia lui făceau parte reprezentanţi ai tuturor curentelor existente în partid şi ai organizaţiilor naţionale. „Diskussionnîi Listok" a apărut ca supliment al Organului Central — „Soţial-Demokrat" — la Paris de la 6 (19) martie 1910 pînă la 29 aprilie (12 mai) 1911. Au apărut trei numere. — *23.*

32 „*Cei 58 de menşevici*" — membrii „primului" grup (menşevic) de la Paris de sprijinire a P.M.S.D.R., care la o adunare generală a grupului lor au adoptat, sub forma unei rezoluţii în problema stării de lucruri din partid, apelul „Către toţi membrii de partid", care după aceea a fost publicat în suplimentul la nr. 24 din februarie 1911 al ziarului „Golos Soţial-Demokrata". Acest apel era plin de atacuri împotriva bolşevicilor, pe care-i declara vinovaţi de criza ce se crease în partid. — *26.*

33 Este vorba de manifestul „Scrisoare către tovarăşi", scos în februarie 1911 la Paris de către redacţia ziarului „Golos Soţial-Demokrata". În acest manifest erau schiţate o serie de măsuri care, după părerea lichidatorilor, erau menite să le asigure victoria asupra bolşevicilor. Printre altele se propunea ca un reprezentant al Bundului să facă parte din redacţia Organului Central. — *27.*

34 La 20 martie (2 aprilie) 1911 au avut loc la Moscova alegeri parţiale pentru Duma a III-a de stat. În aceste alegeri, din partea social-democraţilor a fost depusă candidatura lui I. I. Skvorţov-Stepanov, care în februarie a fost arestat şi cam în perioada alegerilor a fost condamnat la deportare pe termen de trei ani în gubernia Astrahan. — *29.*

35 Este vorba de protestele formulate de bundiştii Iudin (membru al Biroului din Rusia al C.C. al P.M.S.D.R.) şi Liber (Ber) (membru al Biroului din străinătate al C.C.) împotriva convocării unei plenare a C.C. în străinătate. — *29.*

www.dacoromanica.ro

36 La 9 (22) februarie 1911 au fost arestaţi la Petersburg L. M. Knipovici, L. N. Radcenko, V. D. Bonci-Bruevici ş. a. — *29.*

37 Dintr-o scrisoare a lui Tyszka către Lenin şi Zinoviev cu data de 20 martie 1911 reiese că propunerea făcută de Noghin la sfîrşitul lui februarie sau începutul lui martie 1911, la cererea centrului din străinătate al bolşevicilor, ca şedinţa „părţii din Rusia" a C.C. să se ţină în străinătate a fost întîmpinată cu proteste de către Iudin şi Lindov. Peste cîtva timp, Iudin a plecat în Caucaz, să-l găsească pe menşevicul Adrianov, pentru ca la întoarcere să organizeze o şedinţă în Rusia. Şedinţa n-a mai avut loc pentru că Noghin, observînd că este urmărit, a plecat pentru cîtva timp din Tula. — *30.*

38 Este vorba de campania pornită în paginile numerelor 18—19 din 1911 ale „Pravdei" de la Viena, a lui Troţki, pentru convocarea unei aşa-zise „conferinţe generale". Ulterior această campanie a dus la convocarea în august 1912 la Viena a unei conferinţe antipartinice a lichidatorilor. — *31.*

39 Este vorba de Lindov (G. D. Leiteizen), pe care Rîkov, într-una din scrisorile adresate în 1911 lui Lenin, l-a calificat drept „filistin şi fricos". Lindov, care era membru al Biroului din Rusia al C.C. al P.M.S.D.R., a dat dovadă de nehotărîre şi de şovăieli în problema convocării plenarei. — *32.*

40 Adică din cei opt membri ai Biroului din Rusia al C.C. al P.M.S.D.R. — 4 bolşevici + 1 reprezentant al social-democraţilor polonezi. — *32.*

41 Comisia şcolară de partid (care fusese înfiinţată în urma unei hotărîri a plenarei din ianuarie 1910 a C.C. al P.M.S.D.R.) avea sarcina să organizeze în 1911 la Paris prelegeri suplimentare pentru cursanţii care terminaseră şcoala grupului „Vpered".

M. L. Veltman-Pavlovici (Volonter), unul dintre lectorii şcolii vperediste de la Bologna, a făcut parte în martie 1912 din comisia şcolară de partid. Prezentînd în chip unilateral, fracţionist, activitatea acestei comisii, Veltman a ridicat împotriva ei pe elevi şi a contribuit la zădărnicirea cursurilor. — *32.*

42 *„Trybuna"* — ziar, organ al Social-democraţiei din Regatul Poloniei şi din Lituania ; a apărut la Varşovia în anii 1910—1911. Redactorul efectiv al acestui ziar era L. Tyszka. — *33.*

43 Într-o scrisoare cu data de 10 martie 1911, adresată lui A. I. Rîkov (vezi volumul de faţă, p. 29), V. I. Lenin îi facea cunoscut că i-a trimis copia scrisorii lui N. A. Semaşko (Aleksandrov), membru al Biroului din străinătate al C.C. Pe cît se vede, Lenin întreabă chiar despre această scrisoare. — *34.*

44 Pe cît se pare, semnăturile din paranteză (Pokrovski + Ghegheckori) indică semnăturile care urmau să fie puse pe răspunsul oficial al fracţiunii la scrisoarea respectivă. Din partea fracţiunii s-a primit un răspuns cu următorul cuprins : „Petersburg, 6 aprilie 1911.

www.dacoromanica.ro

Mult stimate tov. Vladimir Ilici. Am analizat condiţiile propuse de dv. pentru întocmirea dării de seamă asupra activităţii din Dumă.

În ceea ce priveşte componenţa comisiei redacţionale, socotim necesar să arătăm că considerăm absolut necesar ca din ea să facă parte şi I. M. (Steklov. — *Nota red.*). Cît despre termenul de întocmire a dării de seamă, putem spune doar că este de dorit ca ea să fie dusă pînă la capăt cît mai repede cu putinţă. Planul primit din partea dv. îl vom analiza şi-l vom înapoia fără întîrziere. Toate materialele necesare le vom trimite în scurt timp. În ceea ce priveşte contribuţia noastră materială, sîntem nevoiţi să recunoaştem, fără exagerare, că situaţia noastră nu este de loc uşoară şi că ar fi de dorit ca această contribuţie să fie redusă la minimum.

Din însărcinarea fracţiunii — N. S. Ciheidze, N. Poletaev. P. S. Comunicaţi-ne numaidecît dacă aţi primit această scrisoare". Scrisoarea era scrisă de N. Poletaev şi semnată de el şi de Ciheidze. — *35*.

45 V. I. Lenin se referă la traducerea rusă a broşurii lui K. Kautsky „Taktische Strömungen in der deutschen Sozialdemokratie" („Curente tactice în social-democraţia germană"), Berlin, 1911, al cărei început a fost publicat în nr. 5 (din aprilie 1911) al revistei „Mîsl" şi a servit drept pretext pentru interzicerea revistei. — *36*.

46 Este vorba de articolul lui K. Kautsky „Malthusianismus und Sozialismus" („Maltusianism şi socialism"), apărut în nr. 18, 19 şi 20 din februarie 1911 ale revistei „Die Neue Zeit". — *37*.

47 *„Sovremennaia Jizn"* — revistă legală bolşevică, a apărut la Baku în martie şi aprilie 1911. Au apărut trei numere. — *40*.

48 Cel de-al II-lea grup de la Paris de sprijinire a P.M.S.D.R. s-a constituit la 18 noiembrie (st. n.) 1908 ; el s-a desprins din grupul existent în acest oraş, din care făceau parte şi menşevici. În 1911, din cel de-al II-lea grup de la Paris făceau parte : bolşevicii V. I. Lenin, N. K. Krupskaia, N. A. Semaşko, M. F. Vladimirski, I. F. Armand, L. N. Stal, S. I. Gopner, V. K. Taratuta, N. V. Kuznetov, A. S. Şapovalov ş.a. ; împăciuitoriştii A. L. Liubimov, M. K. Vladimirov ş.a., precum şi o serie de vperedişti.

La o adunare a acestui grup care a avut loc la 1 iulie (st. n.) 1911, sub preşedinţia lui M. F. Vladimirski, s-a discutat despre starea de lucruri din partid. Cu o majoritate de 27 de voturi, grupul a adoptat rezoluţia scrisă de Lenin (vezi Opere complete, vol. 20, Bucureşti, Editura politică, 1963, ed. a doua, p. 297—305). Rezoluţia împăciuitoristă propusă de grupul menşevic a întrunit 10 voturi. Cuvîntările împăciuitoriste rostite de Liubimov şi Vladimirov la această adunare au fost calificate de Lenin drept „cea mai proastă repetare a celor mai proaste cuvîntări ale «economiştilor»". — *40*.

49 *„Blocul" împăciuitoriştilor cu social-democraţii polonezi* (în această scrisoare este vorba de Tyszka şi Leder) era îndreptat împotriva bolşevicilor. După consfătuirea din iunie 1911 a membrilor C.C.

www.dacoromanica.ro

al P.M.S.D.R. aflaţi în străinătate, împăciuitoriştii Liubimov şi Vladimirov, împreună cu Tyszka, reprezentantul social-democraţilor polonezi, au pornit o discuţie în legătură cu componenţa Comisiei de organizare din străinătate pentru convocarea conferinţei, căutînd să asigure împăciuitoriştilor, cu ajutorul social-democraţilor polonezi, majoritatea în această comisie.

„Jocul intrigilor" urzite de împăciuitoriştii şi de social-democraţii polonezi împreună cu golosiştii s-a manifestat în sprijinul dat de ei lui Martov şi lui Dan, care după consfătuirea din iunie s-au retras din redacţia ziarului „Soţial-Demokrat", Organul Central al partidului. Cel de-al cincilea membru al redacţiei acestui ziar, Leder, a cerut în mod ultimativ (ameninţînd că „va ieşi" din redacţie) ca în componenţa redacţiei să fie introduşi alţi doi menşevici. Împăciuitoriştii s-au solidarizat cu social-democraţii polonezi. — *40.*

50 Este vorba de broşura lui L. B. Kamenev „Două partide", editată în august 1911 la Paris.

La 2 august 1911, V. I. Lenin a scris o prefaţă la această broşură (vezi Opere complete, vol. 20, Bucureşti, Editura politică, 1963, ed. a doua, p. 307—310) ; citind broşura în corectură, a inserat un pasaj (op. cit., p. 311). — *41.*

51 Această scrisoare a lui V. I. Lenin constituie un răspuns la scrisoarea din 23 august 1911 a lui C. Huysmans, care-l ruga să facă îndreptări în tabelul cu privire la componenţa Dumei a III-a de stat. — *42.*

52 Este vorba despre şcoala de partid de la Longjumeau (localitate situată la cîţiva kilometri de Paris), care a fost organizată de bolşevici, sub conducerea lui V. I. Lenin, în primăvara anului 1911 pentru activiştii din organizaţiile de partid din marile centre proletare ale Rusiei. Pentru amănunte în legătură cu această şcoală, vezi : V. I. Lenin. Opere complete, vol. 20, Bucureşti, Editura politică, 1963, ed. a doua, adn. 129. — *43.*

53 Pe cît se vede, prin „iarmaroc" se subînţelegea consfătuirea din 28 mai—4 iulie (10—17 iunie) 1911 de la Paris a membrilor C.C. al P.M.S.D.R. — *43.*

54 *„Kievskaia Kopeika"* — cotidian burghez. A apărut în 1911. — *43.*

55 Este vorba de broşura lui L. Martov „Mîntuitori sau suprimatori ?" ; a apărut în 1911. — *43.*

56 Referatul cu tema „Stolîpin şi revoluţia" a fost ţinut de V. I. Lenin la Berna la 28 septembrie 1911.

La Geneva, un referat cu aceeaşi temă a fost prezentat de Lenin la 2 octombrie 1911. — *44.*

57 Este vorba de colecţia ziarului „Soţial-Demokrat", de broşura lui L. B. Kamenev „Două partide", cu o prefaţă scrisă de V. I. Lenin (vezi Opere complete, vol. 20, Bucureşti, Editura politică, 1963,

www.dacoromanica.ro

ed. a doua, p. 307—310), de „Dnevnik Soţial-Demokrata" al lui G. V. Plehanov şi de cartea lui S. T. Arkomed „Mişcarea muncitorească şi social-democraţia în Caucaz", partea I, cu o prefaţă de G. V. Plehanov, Geneva, 1910. — *45.*

58 Este vorba de pregătirea celei de-a VI-a Conferinţe generale a P.M.S.D.R., care a avut loc între 5 şi 17 (18 şi 30) ianuarie 1912 la Praga.

Social-democraţii cehi au dat un mare ajutor la organizarea acestei conferinţe. Ei nu numai că au pus la dispoziţie încăperile necesare pentru desfăşurarea lucrărilor conferinţei, dar au şi cazat pe delegaţi la muncitorii cehi, care s-au îngrijit în mod deosebit de ei. În clădirea în care s-a ţinut conferinţa se află azi Muzeul V. I. Lenin.

Pentru amănunte în legătură cu această conferinţă, vezi V. I. Lenin. Opere complete, vol. 21, Bucureşti, Editura politică, 1963, adn. 65. — *45.*

59 Este vorba de telegrama trimisă la 5 decembrie 1911 de Comitetul Central al partidului democrat din Persia Comitetului Central al P.M.S.D.R. În această telegramă se exprima protestul împotriva amestecului ţarismului rus şi al imperialismului englez în treburile interne ale poporului persan. — *49.*

60 Lenin se referă la rezoluţiile Conferinţei a VI-a generale (de la Praga) a P.M.S.D.R. Rezoluţiile şi „Comunicatul" asupra conferinţei au apărut în februarie 1912 într-o broşură editată la Paris de către C.C. al P.M.S.D.R. (vezi, de asemenea, „Rezoluţiile şi hotărîrile congreselor, conferinţelor P.C.U.S. şi ale plenarelor C.C.", partea I, Editura pentru literatură politică, 1954, p. 272—294). — *50.*

61 În ziarul „Zvezda" au fost publicate în anii 1911 şi 1912 şapte nuvele din volumul „Povestiri din Italia" de A. M. Gorki. — *53.*

62 „*Jivoe Delo*" — publicaţie săptămînală legală a menşevicilor-lichidatori ; a apărut la Petersburg de la 20 ianuarie (2 februarie) pînă la 28 aprilie (11 mai) 1912. A avut drept colaboratori pe L. Martov, F. Dan, P. Akselrod şi alţii. — *53.*

63 „*Irkutskoe Slovo*" — cotidian de orientare menşevică-lichidatoristă ; apărut în anii 1911—1912. — *54.*

64 Este vorba de referatele despre Conferinţa a VI-a generală (de la Praga) a P.M.S.D.R. (ianuarie 1912). G. L. Şklovski a prezentat referate cu privire la această conferinţă la Berna şi la Lausanne. Călătoria prin întreaga Elveţie, în vederea unor asemenea referate, n-a mai fost întreprinsă. — *55.*

65 Lenin se referă la o rezoluţie adoptată la 26 noiembrie 1910, la adunarea aşa-zisului „club de la Viena al partidului social-democrat" (din care făceau parte mai ales troţkiştii), şi îndreptată împotriva ziarului „Raboceaia Gazeta". Această rezoluţie, prezentată de Troţki fără să ţină seamă de C.C. al P.M.S.D.R. şi acţio-

www.dacoromanica.ro

nînd împotriva celor hotărîte de el, căuta să cîştige aderenţe în favoarea pregătirii unei conferinţe generale de partid. — *56.*

66 Din partea fracţiunii social-democrate din Duma a III-a de stat au fost desemnaţi ca delegaţi la Conferinţa de partid de la Praga N. G. Poletaev şi V. E. Şurkanov (ulterior demascat ca agent provocator); amîndoi au ajuns cu întîrziere la conferinţă. V. I. Lenin s-a întîlnit cu ei la Leipzig. — *57.*

67 La această scrisoare, N. K. Krupskaia a adăugat următorul postscriptum :

„P. S. Această rezoluţie n-a apărut încă în presă, aşa că în referatul dv. nu trebuie să pomeniţi de ea ; vă spun asta numai pentru ca să ştiţi despre ce e vorba în caz că ei vor scoate această rezoluţie.

În ceea ce priveşte organizaţiile din Rusia, nimeni n-a putut să spună nimic ; toţi s-au mărginit să afirme că «n-au participat prea multe organizaţii importante». Au menţionat numai că delegatul din Ekaterinoslav a rămas numai cu vot consultativ, dar n-au arătat că acelaşi delegat a prezentat o rezoluţie, că nici o organizaţie n-a fost omisă, că C.O. a făcut tot ce-a putut, că activitatea ei merită toate laudele" (prin „C.O." trebuie înţeleasă „Comisia de organizare". — *Nota red.).* — *57.*

68 La consfătuirea din 12 martie 1912 a reprezentanţilor Comitetului din străinătate al Bundului, ai grupului „Vpered", ai ziarului „Golos Soţial-Demokrata", ai „Pravdei" de la Viena a lui Troţki, ai menşevicilor-partiiţi şi ai împăciuitoriştilor, care a avut loc la Paris, a fost adoptată o rezoluţie antipartinică, calomnioasă, îndreptată împotriva Conferinţei a VI-a generale (de la Praga) a P.M.S.D.R. şi a hotărîrilor ei. Consfătuirea a hotărît ca această rezoluţie să fie adusă la cunoştinţă Biroului socialist internaţional, Comitetelor Centrale şi organelor centrale ale partidelor socialiste din Germania, Franţa şi Austria, precum şi „deţinătorilor". Publicată în foaie volantă, rezoluţia a fost reprodusă în „Pravda" de la Viena şi în nr. 4 din „Informaţionnîi Listok", publicaţie a Bundului. În legătură cu această rezoluţie, Lenin, în calitate de reprezentant al C.C. al P.M.S.D.R. în Biroul socialist internaţional, a scris două scrisori lui C. Huysmans, secretar al B.S.I. (vezi V. I. Lenin. Opere complete, vol. 21, Bucureşti, Editura politică, 1963, ed. a doua, p. 227—230, şi volumul de faţă, p. 62—63). — *57.*

69 Este vorba de articolul lui G. V. Plehanov „Veşnică pomenire !", publicat în suplimentul 2 la „Dnevnik Soţial-Demokrata" nr. 15.

„*Dnevnik Soţial-Demokrata*" — publicaţie cu caracter neperiodic editată de G. V. Plehanov la Geneva din martie 1905 pînă în aprilie 1912 (cu mari întreruperi). Au apărut 16 numere. Editarea ei a fost reluată în 1916 la Petrograd, dar n-a apărut decît un singur număr. — *58.*

www.dacoromanica.ro

70 Această scrisoare a lui V. I. Lenin din 25 sau 26 martie 1912, „Către redacţia ziarului «Zvezda»", a fost expediată împreună cu articolul „Cărţile pe faţă", scris de el în martie 1912. Articolul n-a apărut atunci în „Zvezda", ci a fost publicat pentru prima oară la 21 ianuarie 1935 în nr. 21 al ziarului „Pravda" (V. I. Lenin. Opere complete, vol. 21, Bucureşti, Editura politică, 1963, ed. a doua, p. 195—199). Scrisoarea nu este direct legată de conţinutul articolului. — *58.*

71 Este vorba de Anuarul pe 1910, fasc. 2, Petersburg, 1910 (Duma de stat. Legislatura a III-a, sesiunea a 3-a). — *58.*

72 Broşura „*Călăuza alegătorului (Legea noastră electorală)*" a apărut la Petersburg în 1912.

Lenin acorda o mare atenţie editării „Călăuzei alegătorului" şi întocmea şi redacta personal materiale pentru această carte (vezi volumul de faţă, p. 67). — *58.*

73 Este vorba de cotidianul bolşevic legal „Pravda", al cărui prim număr a apărut la 22 aprilie (5 mai 1912) la Petersburg. Hotărîrea cu privire la necesitatea de a edita un cotidian muncitoresc de masă a fost adoptată la Conferinţa a VI-a generală (de la Praga) a P.M.S.D.R.

„Pravda" a luat fiinţă în condiţiile noului avînt revoluţionar, cînd întreaga ţară era străbătută de valul grevelor politice de masă provocate de masacrul de la Lena.

Ziarul era editat cu fonduri strînse de muncitorii înşişi; el avea un tiraj zilnic de circa 40 000 de exemplare, iar unele numere ajungeau pînă la 60 000 de exemplare. Crearea unui cotidian muncitoresc a fost apreciată de Lenin ca o mare realizare istorică a muncitorilor din Petersburg. Lenin avea în atribuţia sa conducerea ideologică a „Pravdei", scria aproape zilnic articole sau note pentru ziar, dădea directive redacţiei.

Membri ai redacţiei ziarului „Pravda" şi colaboratori activi ai ei în diferite perioade au fost: N. N. Baturin, Demian Bednîi, K. S. Eremeev, M. I. Kalinin, N. K. Krupskaia, S. V. Malîşev, L. R. şi V. R. Menjinski, V. M. Molotov, V. I. Nevski, M. S. Olminski, N. I. Podvoiski, N. G. Poletaev, M. A. Saveliev, K. N. Samoilova, N. A. Skrîpnik, I. V. Stalin, P. I. Stucika, I. M. Sverdlov, A. I. Ulianova-Elizarova ş.a. Au colaborat activ şi deputaţii bolşevici din Duma a IV-a de stat. În paginile „Pravdei" şi-a publicat A. M. Gorki o serie de scrieri ale sale. — *59.*

74 *Oraşul lui Savka* — oraşul Ekaterinoslav, în care activa I. D. Zevin, al cărui nume conspirativ era „Savva". — *61.*

75 În numărul din 26 martie 1912 al ziarului „Vorwärts" a apărut un articol anonim cu conţinut calomnios scris de Troţki; el era îndreptat împotriva Conferinţei a VI-a generale (de la Praga) a P.M.S.D.R. şi a hotărîrilor ei. Oportuniştii germani de la „Vorwärts" au refuzat să publice răspunsul lui Lenin la atacurile lui Troţki. Pentru o justă informare a muncitorilor germani asupra im-

www.dacoromanica.ro

portanței Conferinței de la Praga, redacția ziarului „Soțial-Demokrat" a publicat răspunsul lui Lenin în limba germană într-o broșură intitulată „Anonimul de la «Vorwärts» și starea de lucruri din P.M.S.D.R." („Der Anonymus aus dem «Vorwärts» und die Sachlage in der sozialdemokratischen Arbeiterpartei Russlands"). Broșura a fost trimisă la 600 de adrese : la redacțiile publicațiilor social-democrate germane, la comitetele locale și la biblioteci. — *62.*

76 Este vorba de rezoluția calomnioasă adoptată la 12 martie 1912 la Paris în cadrul unei consfătuiri a grupurilor antipartinice din străinătate. — *62.*

77 Este vorba de rezoluțiile Conferinței de partid de la Praga (1912) „Cu privire la lichidatorism și la grupul lichidatorilor" și „Cu privire la organizația de partid din străinătate" (vezi V. I. Lenin. Opere complete, vol. 21, București, Editura politică, 1963, ed. a doua, p. 158—160 și 162). — *62.*

78 Este vorba de „Scrisoare către Huysmans, secretar al Biroului socialist internațional" (vezi V. I. Lenin. Opere complete, vol. 21, București, Editura politică, 1963, ed. a doua, p. 227—230). — *63.*

79 Este vorba de rezoluția „Cu privire la alegerile pentru Duma a IV-a de stat", adoptată la Conferința a VI-a generală (de la Praga) a P.M.S.D.R. (vezi V. I. Lenin. Opere complete, vol. 21, București, Editura politică, 1963, ed. a doua, p. 145—148). — *66.*

80 „*Novoe Vremea*" — cotidian ; a apărut din 1868 pînă în 1917 la Petersburg. La început era un ziar liberal moderat, iar apoi, din 1876, a devenit un organ al cercurilor reacționare ale nobilimii și ale funcționărimii birocratice. În 1905 a devenit un organ de presă al ultrareacționarilor. — *68.*

81 Expresia „sacagii" este legată de următorul episod. În vara anului 1907, V. I. Lenin, din motive de conspirativitate și pentru a-și reface sănătatea șubrezită, a stat în vila din Stirsudden (Finlanda) a lui N. M. Knipovici. Membrii familiei Knipovici, pentru a uda florile din grădină, cărau apă de la o fîntînă situată la o distanță destul de mare. V. I. Lenin, văzîndu-i că se duc la fîntînă, a ieșit din casă și a plecat împreună cu ei. — *72.*

82 „*Nevskaia Zvezda*" — ziar bolșevic legal ; a apărut la Petersburg de la 26 februarie (10 martie) și pînă la 5 (18) octombrie 1912. Au fost scoase în total 27 de numere. „Nevskaia Zvezda" a apărut la început paralel cu ziarul „Zvezda" și urma să-l înlocuiască în caz de interzicere sau de confiscare ; de la 22 aprilie (5 mai) 1912 a apărut în locul ziarului „Zvezda", care a fost interzis. — *73.*

83 „*Nevskii Golos*" — săptămînal legal al menșevicilor-lichidatori ; a apărut la Petersburg de la 20 mai (2 iunie) pînă la 31 august (13 septembrie) 1912. La „Nevskii Golos" au colaborat P. B. Akselrod, L. Martov, A. Martînov, I. Ceațki ș.a. — *74.*

www.dacoromanica.ro

84 *Wiener „Arbeiter-Zeitung"* — cotidian, organ central al social-democrației austriece. A fost fondat de V. Adler în 1889 la Viena. În 1934 a fost suspendat. Și-a reluat apariția în 1945, ca organ central al Partidului socialist din Austria. — *76.*

85 În nr. 25 din 23 aprilie (6 mai) 1912 al „Pravdei" de la Viena, a lui Troțki, a apărut o notă din partea redacției care aducea bolșevicilor învinuirea că, dînd ziarului lor denumirea de „Pravda", au comis o uzurpare de titlu. Totodată, redacția „Pravdei" de la Viena făcea „în mod oficial" „Pravdei" propunerea de a renunța la actuala ei denumire. — *77.*

86 *Vorwärts* — ziar ; a apărut cu începere din 1911 ca organ de presă al social-democraților de stînga din Austria. La începutul primului război mondial a fost interzis pentru atitudinea lui împotriva războiului. A început să apară din nou în 1918. În 1921 a devenit organul de presă al Partidului Comunist din Cehoslovacia (secția germana). — *77.*

87 Articolele lui V. I. Lenin menționate aici — „Subterfugii ieftine (răspuns lui Blank)" și „Speranțe care nu se sting" — n-au fost găsite pînă în prezent. — *78.*

88 În numărul 6 din 5 iulie 1912 al ziarului lichidatorist „Nevskii Golos" s-a anunțat că la Petersburg au avut loc consfătuiri ale unor reprezentanți ai diferitelor curente social-democrate (la care ar fi participat și partizani ai ziarelor „Pravda" și „Nevskaia Zvezda") în legătură cu desfășurarea campaniei electorale pentru Duma a IV-a de stat. Redacțiile ziarelor „Nevskaia Zvezda" și „Pravda" au declarat că nici un reprezentant de-al lor n-a participat la aceste consfătuiri. — *78.*

89 Lenin se referă la articolul lui P. B. Akselrod „Pe teme actuale (Din scrisorile lui P. B. Akselrod către prieteni)", apărut în nr. 6 din 5 iulie 1912 al ziarului „Nevskii Golos" și în nr. 6 pe 1912 al revistei „Naşa Zarea". Lenin critică acest articol în lucrarea sa „Cum demască P. B. Akselrod pe lichidatori" (vezi Opere complete, vol. 21, București, Editura politică, 1963, ed. a doua, p. 429—441). — *79.*

90 *„Russkie Vedomosti"* — ziar ; a apărut la Moscova din 1863. Exprima concepțiile intelectualității liberale moderate. — *80.*

91 *„Kievskaia Mîsl"* — cotidian cu orientare burghezo-democratică ; a apărut din 1906 pînă în 1918. — *84.*

92 *„Prosveşcenie"* — revistă teoretică bolșevică legală lunară ; a apărut la Petersburg din decembrie 1911 pînă în iunie 1914. Revista a fost fondată din inițiativa lui V. I. Lenin în locul revistei bolșevice „Mîsl", care apăruse la Moscova și fusese interzisă de guvernul țarist.

În ajunul primului război mondial, revista „Prosveşcenie" a fost interzisă de guvernul țarist. Ea și-a reluat apariția în toamna anului 1917, dar n-a apărut decît un singur număr. — *84.*

www.dacoromanica.ro

93 Articolul lui V. I. Lenin „Cu privire la platforma electorală", trimis la ziarul „Pravda" în iulie 1912, n-a fost tipărit şi pînă în prezent n-a fost găsit. — *84.*

94 Articolul lui V. I. Lenin în legătură cu 9 noiembrie (răspunsul unui corespondent) n-a fost găsit pînă în prezent. — *87.*

95 În „Pravda" n-a apărut nici o corespondenţă cu tema indicată aci de Lenin. — *88.*

96 „*Pocin*" — revistă de orientare narodnică-lichidatoristă ; a fost editată de un grup de eseri ; a apărut numai un număr, în iunie 1912 la Paris. — *89.*

97 „*Izvestiia Comitetului Regional al Organizaţiei din Străinătate*" — revistă, organ de presă al unui grup de socialişti-revoluţionari ; a apărut la Paris în anii 1908—1911. — *89.*

98 „*Revoliuţionnaia Mîsl*" — organ de presă al unui grup de socialişti-revoluţionari ; a apărut în străinătate din aprilie 1908 pînă în decembrie 1909. — *89.*

99 „*Revoliuţionnaia Rossiia*" — ziar ilegal al socialiştilor-revoluţionari ; a apărut în Rusia cu începere de la sfîrşitul anului 1900. Din ianuarie 1902 pînă în decembrie 1905 a apărut în străinătate ca organ al partidului socialiştilor-revoluţionari. — *89.*

100 Lenin se referă la romanele lui V. Ropşin (B. Savinkov) : „Calul bălan" şi „Ceea ce nu s-a întîmplat". — *89.*

101 „*Vehi*" — culegere de articole ale unor publicişti cadeţi, reprezentanţi ai burgheziei liberale contrarevoluţionare ; a apărut la Moscova în primăvara anului 1909. — *89.*

102 „*Zaprosî Jizni*" — revistă săptămînală ; a apărut la Petersburg în anii 1909—1912. A avut colaboratori cadeţi, socialişti-populişti şi menşevici-lichidatori. — *91.*

103 Pe cît se pare, e vorba de articolul lui L. B. Kamenev „Despre îndatoririle unui democrat (Răspuns lui V. Cernov)", publicat în nr. 8—9 din iulie—august 1912 al revistei „Prosveşcenie". — *93.*

104 Este vorba de aşa-zisa Conferinţă din august a lichidatorilor, care a avut loc la Viena în august 1912 ; la această conferinţă s-a constituit Blocul antipartinic din august, al cărui organizator a fost Troţki. Pentru amănunte în legătură cu Conferinţa din august a lichidatorilor, vezi V. I. Lenin. Opere complete, vol. 21, Bucureşti, Editura politică, 1962, ed. a doua, adn. 157. — *93.*

105 Lenin se referă la ziarul „Varşavskie Poslednie Novosti", care a apărut de la 13 iulie pînă la 19 august 1912. Era redactat de V. N. Ciudovskaia cu colaborarea lui A. Amfiteatrov. — *93.*

106 Este vorba de broşura lui V. I. Lenin „În legătură cu situaţia actuală din P.M.S.D.R.", care a fost tipărită la Leipzig în 1912

www.dacoromanica.ro

(vezi Opere complete, vol. 21, Bucureşti, Editura politică, 1963, ed. a doua, p. 459—483). Broşura a fost trimisă delegaţilor la Congresul Partidului social-democrat din Germania care a avut loc între 15 şi 21 septembrie 1912 la Chemnitz. — *94.*

107 „*Russkoe Slovo*" — cotidian ; a apărut la Moscova începînd din 1895 pînă în 1918. Formal era un ziar independent, dar apăra interesele burgheziei ruse de pe poziţii liberale moderate. — *95.*

108 „*Zavetî*" — revistă lunară legală pentru literatură şi politică, de orientare socialist-revoluţionară ; a apărut la Petersburg din aprilie 1912 pînă în iulie 1914. — *97.*

109 Lenin se referă la articolul lui M. S. Olminski (A. Vitimski) „Oameni culţi şi conştiinţă necurată", publicat în „Pravda" nr. 98 din 23 august 1912. — *99.*

110 „*Bremer Bürger-Zeitung*" — cotidian social-democrat ; a apărut din 1890 pînă în 1919 ; pînă în 1916 a fost sub influenţa social-democraţilor de stînga din Bremen, iar apoi a trecut în mîinile social-şoviniştilor. Articolul lui V. I. Lenin n-a fost găsit pînă în prezent. — *102.*

111 Este vorba de acuzaţia adusă lui Radek, în faţa unei comisii instituite de Conducerea centrală a Social-democraţiei din Regatul Poloniei şi din Lituania, că a comis o serie de acte contrare normelor eticii. Printr-o hotărîre a acestei comisii de judecată, Radek a fost exclus din rîndurile social-democraţiei din Polonia şi Lituania şi ale Partidului social-democrat din Germania.

Din iniţiativa Biroului secţiilor din străinătate ale social-democraţiei din Polonia şi Lituania („rozlamoviştii"), la începutul lui septembrie 1913 a fost instituită la Paris o comisie de revizuire a hotărîrii comisiei de judecată. Conducerea centrală nu a recunoscut competenţa comisiei şi a împiedicat pe toate căile să i se pună la dispoziţie probele de acuzare. Leder, secretarul acestei comisii, s-a adresat lui Lenin printr-o scrisoare, în care-l ruga să-i dea sprijinul său, punînd în apropiata şedinţă a B.S.I. această problemă.

Lenin a sprijinit revizuirea cazului K. Radek. El considera că acuzaţia adusă acestuia de către Conducerea centrală era legată de lupta înverşunată pe care ea o ducea împotriva „rozlamoviştilor".

Comisia, care a lucrat timp de cinci luni, a ajuns la concluzia că nu exista nici un temei pentru trimiterea lui Radek în faţa unei comisii de judecată de partid şi pentru excluderea lui din partid şi a propus ca Radek să fie considerat şi pe viitor membru al S.D.R.P. şi L. şi al P.M.S.D.R.

În legătură cu istoricul divergenţelor dintre „rozlamovişti" şi Conducerea centrală a S.D.R.P. şi L., vezi articolul lui V. I. Lenin „Sciziunea din rîndurile social-democraţiei poloneze" (Opere complete, vol. 22, Bucureşti, Editura politică, 1963, ed. a doua, p. 316—321). — *102.*

www.dacoromanica.ro

112 Lenin se referă la cel de-al XIX-lea Congres internațional pentru pace, care a avut loc în zilele de 22—28 septembrie 1912 la Geneva. — *105.*

113 E vorba de un articol al lui V. I. Lenin publicat, sub semnătura „Comitetul Central al Partidului muncitoresc social-democrat din Rusia", în „Leipziger Volkszeitung" din 9 octombrie 1912. Acest articol era un răspuns la o notă a lichidatorilor în legătură cu Conferința din august 1912, notă care a fost publicată la 28 septembrie 1912 în același ziar. În această notă era prezentat într-o formă denaturată adevăratul caracter al Conferinței din august a lichidatorilor, erau induși în eroare social-democrații germani. Lenin a dezvăluit, în articolul său, esența antipartinică a conferinței. După ce articolul a apărut, el l-a trimis lui Huysmans, secretarul B.S.I., împreună cu scrisoarea de față.

„*Leipziger Volkszeitung*" — cotidian social-democrat german ; a apărut din 1894 pînă în 1933. Timp de mai mulți ani a fost redactat de F. Mehring și R. Luxemburg ; era organul social-democraților de stînga. Din 1917 pînă în 1922 a fost organul „independenților" germani, iar după aceea al social-democraților de dreapta. — *106.*

114 Este vorba de alegerile pentru Duma a IV-a de stat. — *107.*

115 „*Luci*" — cotidian legal al menșevicilor-lichidatori ; a apărut la Petersburg din septembrie 1912 pînă în iulie 1913. Fondurile necesare pentru editarea lui proveneau din donații făcute de liberali. — *107.*

116 „*Den*" — cotidian burghez-liberal ; a apărut la Petersburg cu începere din 1912. A avut drept colaboratori pe menșevicii-lichidatori, în mîinile cărora a trecut pe de-a-ntregul după revoluția burghezo-democratică din februarie 1917. A fost interzis la 26 octombrie (8 noiembrie) 1917. — *107.*

117 „*Metallist*" — revistă săptămînală, organul sindicatului metalurgiștilor. A apărut la Petersburg cu începere din 26 septembrie (9 octombrie) 1911 pînă la 12 (25) iunie 1914. Pînă în 1913 conducerea sindicatului și redacția revistei s-au aflat în mîinile lichidatorilor. După noile alegeri pentru comitetul de conducere al sindicatului, care au avut loc în mai 1913, conducerea sindicatului și a redacției a trecut în mîinile bolșevicilor. — *108.*

118 „*Krugozor*" — revistă lunară politică-literară, de orientare burghezo-liberală. Pe lista colaboratorilor acestei reviste figura și numele lui Gorki, care n-a publicat însă nimic în paginile ei. — *111.*

119 Istoricul sciziunii din rîndurile social-democrației poloneze este expus de Lenin în declarația „Către secretariatul Biroului socialist internațional", în articolul „Sciziunea din rîndurile social-democrației poloneze" și într-o scrisoare către I. A. Peatnițki (vezi Opere complete, vol. 22, București, Editura politică, 1963, ed. a

www.dacoromanica.ro

doua, p. 51—52 ; 316—321, precum şi volumul de faţă, p. 162—165). — *112.*

120 Lenin se referă la cartea lui V. P. Litvinov—Falinski „Noile legi ale asigurărilor muncitoreşti", Petersburg, 1912, şi la cartea lui I. Cisteakov „Asigurările muncitoreşti în Rusia. Schiţa unei istorii a asigurărilor muncitoreşti, în legătură cu o serie de măsuri menite să satisfacă nevoile muncitorilor", Moscova, 1912. — *113.*

121 Este vorba de campania electorală pentru Duma a IV-a de stat. La 17 (30) octombrie 1912 avea loc a doua adunare a împuterniciţilor din partea curiei muncitoreşti din Petersburg pentru alegerea delegaţilor, din rîndul cărora urma să fie ales deputatul muncitorilor. — *113.*

122 *P. I. Sudakov* — muncitor ; la prima adunare, din 5 (18) octombrie 1912, a împuterniciţilor muncitorilor din gubernia Petersburg a fost ales cu voturile partizanilor „Pravdei". La 6 (19) octombrie a publicat (în „Pravda" nr. 136) o notă „La adunarea împuterniciţilor", în care vorbea despre sine ca despre un aderent al ziarelor „Pravda" şi „Zvezda". În ziua următoare, 7 (20) octombrie, în ziarul „Luci" (nr. 19) a apărut o „Scrisoare către redacţie", în care el se dezicea de declaraţia sa din „Pravda". În legătură cu acest incident, vezi V. I. Lenin. „Lipsa de caracter în politică (Scrisoare către redacţie)" (Opere complete, vol. 22, Bucureşti, Editura politică, 1963, ed. a doua, p. 158—159). — *113.*

123 Această scrisoare a lui V. I. Lenin s-a păstrat în arhiva personală a lui V. A. Desniţki, într-o copie de dactilografie, încredinţată de A. M. Gorki. Scrisoarea era un răspuns la planul trimis de Gorki, în legătură cu strîngerea de materiale pentru o istorie a revoluţiei. — *114.*

124 Este vorba de Congresul Partidului muncitoresc social-democrat din Austria care a avut loc la Viena între 31 octombrie şi 4 noiembrie 1912. — *118.*

125 *E. I. Jagiello* — membru al Partidului socialist polonez (P.P.S.) ; a fost ales deputat în Duma a IV-a de stat din partea oraşului Varşovia. Bolşevicii s-au pronunţat categoric împotriva primirii lui Jagiello în fracţiunea social-democrată, deoarece el intrase în Dumă datorită sprijinului dat de burghezie şi de blocul P.P.S. şi al Bundului. La primul vot, în sînul fracţiunii social-democrate s-a produs o sciziune : şase deputaţi (menşevici) au votat pentru primirea lui Jagiello, iar şase (bolşevici) — contra. O dată cu venirea deputatului de Irkutsk — I. N. Mankov, menşevic de dreapta —, menşevicii au obţinut preponderenţă numerică, şi Jagiello a fost primit în fracţiunea social-democrată. Dar, sub presiunea deputaţilor bolşevici, drepturile lui în cadrul fracţiunii au fost îngrădite : în toate problemele interne de partid, Jagiello avea doar drept de vot consultativ.

Rezoluţia fracţiunii social-democrate din Duma a IV a în pro-

www.dacoromanica.ro

blema primirii lui Jagiello în rîndurile ei a fost publicată la 1 (14) decembrie 1912 în ziarul „Pravda" (nr. 182) şi „Luci" (nr. 64). O apreciere a acestei rezoluţii a fost făcută de Lenin în articolul său „Clasa muncitoare şi reprezentanţa ei «parlamentară»", precum şi în rezoluţia „Cu privire la fracţiunea social-democrată din Dumă", adoptată de consfătuirea de la Cracovia a C.C. al P.M.S.D.R. cu unii activişti de partid (vezi Opere complete, vol. 22, Bucureşti, Editura politică, 1963, ed. a doua, p. 253—254 şi 285—286). — *118*.

126 Este vorba de *Congresul socialist extraordinar al Internaţionalei a II-a* care a avut loc la Basel la 24—25 noiembrie 1912. El a fost convocat în vederea luării de hotărîri în problema luptei împotriva primejdiei iminente a unui război imperialist mondial, primejdie care crescuse şi mai mult după izbucnirea primului război balcanic. La congres au participat 555 de delegaţi. Comitetul Central al P.M.S.D.R. a trimis 6 delegaţi.

Din comisia de redactare a manifestului împotriva războiului au făcut parte cîte un reprezentant din partea Franţei, Germaniei, Angliei, Austriei şi Rusiei. De comun acord cu reprezentanţii P.M.S.D.R. şi cu Biroul socialist internaţional, ca reprezentant al Rusiei în această comisie a fost ales I. Rubanovici (eser).

În şedinţa din 25 noiembrie a congresului, manifestul a fost adoptat în unanimitate. Manifestul dezvăluia ţelurile tîlhăreşti ale razboiului pe care îl pregăteau imperialiştii şi chema pe muncitorii din toate ţările să lupte cu hotărîre pentru pace, împotriva pericolului de război, „să opună imperialismului capitalist forţa solidarităţii internaţionale a proletariatului". Manifestul recomanda socialiştilor ca în cazul izbucnirii unui război imperialist să folosească în interesul luptei pentru revoluţia socialistă criza economică şi politică provocată de război.

O dată cu izbucnirea primului război mondial, conducătorii Internaţionalei a II-a au dat uitării Manifestul de la Basel şi au trecut de partea guvernelor imperialiste din ţările lor. — *118*.

127 V. I. Lenin are în vedere articolul lui K. Kautsky „Războiul şi Internaţionala", apărut în nr. 6 din 8 noiembrie 1912 al revistei „Die Neue Zeit", p. 191—192. — *119*.

128 În scrisoarea sa din 7 noiembrie 1912 adresată lui Lenin, Huysmans îi făcea cunoscută ziua convocării Congresului de la Basel şi îl sfătuia să ia măsuri pentru desemnarea delegaţilor ; îi comunica că e posibil ca la 17 noiembrie 1912 în marile oraşe ale Europei să aibă loc demonstraţii împotriva lărgirii teatrului de operaţii militare ; îi cerea lui Lenin să accepte să ia cuvîntul la miting în caz că vreun partid îi va adresa o rugăminte în acest sens ; îl informa asupra componenţei comisiei de redactare a proiectului de rezoluţie şi îl ruga să se îngrijească de desemnarea unui reprezentant în această comisie. — *119*.

129 Este vorba de şedinţa Biroului socialist internaţional care a avut

www.dacoromanica.ro

loc la Bruxelles în zilele de 28—29 octombrie 1912 şi la care Lenin n-a participat. În această şedinţă s-a adoptat hotărîrea de a convoca un congres socialist extraordinar. Reprezentanţi din partea Rusiei la această şedinţă erau G. Plehanov şi I. Rubanovici. O şedinţă specială închisă a B.S.I. a fost consacrată chestiunilor ruseşti. Asupra acestei şedinţe nu s-a dat un comunicat oficial. Lenin a luat cunoştinţă de el din articolul lui L. Martov „Biroul internaţional despre unitatea social-democraţilor", publicat la 28 octombrie 1912 în numărul 37 al ziarului „Luci". Lenin i-a răspuns lui Martov în articolul său „Mai bine mai tîrziu decît niciodată" (vezi Opere complete, vol. 22, Bucureşti, Editura politică, 1963, ed. a doua, p. 302—304). — *120.*

130 *Cazul A. Ekk* (Muhin) — învinuire de folosire a unor procedee reprobabile — a fost examinat în 1909 de o comisie specială, care a recunoscut că „nu există nici un fel de materiale probatorii pentru trimiterea lui Ekk în faţa unei instanţe de judecată a partidului". Totuşi, mai tîrziu, cazul Ekk a fost din nou pus la ordinea zilei ; ultima comisie nu şi-a încheiat lucrările din cauza izbucnirii primului război mondial. — *121.*

131 *„Mandatul încredinţat de muncitorii din Petersburg deputatului lor muncitor"* a fost adoptat la adunările muncitorilor de la marile întreprinderi din Petersburg şi la o şedinţă a împuterniciţilor muncitorilor care a avut loc la 17 (30) octombrie 1912. — *123.*

132 Este vorba de invitarea reprezentanţilor opoziţiei din S.D.R.P. şi L. („rozlamovistii") la Congresul de la Basel al Internaţionalei a II-a (noiembrie 1912). — *124.*

133 Este vorba de semnătura pusă de M. K. Muranov, deputat în Duma a IV-a de stat, pe scrisoarea în care fracţiunea social-democrată din Dumă protesta împotriva războiului. Telegrama prin care se făcea cunoscut că Muranov îşi alătură şi el semnătura a fost expediată de Lenin la Basel la 24 noiembrie (st. n.) 1912. — — *126.*

134 Lenin se referă la nr. 166 al ziarului „Pravda", cu data de 11 (24) noiembrie 1912. În această zi se deschidea la Basel Congresul socialist extraordinar al Internaţionalei a II-a.

Telegrama prin care A. E. Badaev şi ceilalţi adresau Congresului salutul lor şi protestau împotriva războiului a fost publicată în „Pravda" nr. 167 din 13 noiembrie (st. v.) 1912. — *127.*

135 La 15 (28) noiembrie 1912, Demian Bednîi i-a trimis lui V. I. Lenin următoarea scrisoare :

„Vă trimit un călduros salut. Aş vrea să intru în corespondenţă directă cu dv. Aştept răspuns prin care să mi se indice drept bună această adresă sau să mi se comunice o alta, sigură. Scrieţi-mi pe adresa : Petersburg, Nadejdinskaia, 33, apart. 3. Redacţia revistei «Sovremennîi Mir», pentru Demian Bednîi. Totodată vă rog să-mi confirmaţi prin redacţia «Pravdei» că într-adevăr dv. aţi primit această scrisoare, că dv. mi-aţi răspuns. Vă scriu pentru

www.dacoromanica.ro

prima oară şi de aceea caut să fiu precaut. Aş fi bucuros dacă la această scrisoare mi-aţi răspunde într-o formă mai degajată decît aceea în care, de nevoie, vă scriu eu. Primiţi, vă rog, asigurarea deosebitei mele stime. D. Bednîi". — *129*.

136 Lenin se referă la arestarea lui M. N. Baturin, redactor la „Pravda", în noiembrie 1912. — *129*.

137 Foaia volantă „Către toţi muncitorii şi muncitoarele din Rusia!" a fost scrisă de I. V. Stalin în decembrie 1912, pe baza indicaţiilor date de V. I. Lenin; ea a fost tipărită sub semnătura Comitetului Central al P.M.S.D.R. — *130*.

138 Cu cîteva zile înainte de deschiderea Dumei a IV-a de stat, în întreprinderi a fost difuzat un manifest prin care muncitorii erau chemaţi să declare la 15 (28) noiembrie 1912 o grevă politică de o zi şi să facă o demonstraţie de protest. Lichidatorii, în ziarul lor „Luci", s-au pronunţat împotriva demonstraţiei. La 13 (26) noiembrie fracţiunea social-democrată a convocat o consfătuire, la care au participat reprezentanţi ai Comitetului din Petersburg, ai redacţiei ziarului „Pravda", ai Comitetului de organizare — centrul conducător al lichidatorilor — şi ai ziarului „Luci", organul de presă al lichidatorilor. La această consfătuire, bolşevicii au sprijinit propunerea muncitorilor ca ziua deschiderii Dumei ultrareacţionare să fie marcată prin grevă şi demonstraţii. Lichidatorii s-au pronunţat categoric împotrivă. După consfătuire, fracţiunea social-democrată a publicat în presă o declaraţie, greşită din punct de vedere politic, în care îşi exprima atitudinea negativă faţă de grevă. În ciuda opoziţiei lichidatorilor şi a greşelii politice comise de fracţiunea social-democrată, în ziua deschiderii Dumei zeci de mii de muncitori au declarat grevă. Într-o serie de întreprinderi au fost organizate mitinguri fulger, la care muncitorii au adoptat hotărîrea de a boicota ziarul „Luci". După demonstraţie, deputaţii bolşevici din Dumă au luat cuvîntul în cadrul unor adunări muncitoreşti, recunoscîndu-şi greşeala.

V. I. Lenin a scris cu acest prilej articolul „Cu privire la evenimentele de la 15 noiembrie (Cuvîntare nerostită)" (vezi Opere complete, vol. 22, Bucureşti, Editura politică, 1963, ed. a doua, p. 224—227). — *130*.

139 Este vorba de menşevicul-lichidator I. N. Mankov, deputat în Duma a IV-a de stat. — *130*.

140 Lenin se referă la şedinţa C.C. al P.M.S.D.R. din 12 sau 13 (25 sau 26) noiembrie 1812 a C.C., care a avut loc la Cracovia, sub conducerea lui. — *135*.

141 Scrisoarea lui V. I. Lenin a fost trimisă din Cracovia lui I. V. Stalin, la Petersburg, în ziua de 28 noiembrie (11 decembrie) 1912. Ea a fost transcrisă de N. K. Krupskaia cu cerneală simpatică. Pe parcurs, scrisoarea a fost interceptată de departamentul poliţiei, descifrată şi dactilografiată. O copie a ei a fost

www.dacoromanica.ro

găsită în arhiva departamentului. Unele cuvinte din această scrisoare n-au putut fi descifrate şi de aceea copia prezintă unele omisiuni. — *136.*

142 „*Den*" — denumirea conspirativă a ziarului „Pravda". — *136.*

143 Înainte de a se convoca pentru ziua de 5 (18) octombrie 1912 adunarea împuterniciţilor din curia muncitorească a guberniei Petersburg în vederea desemnării delegaţilor în alegerile pentru Duma a IV-a de stat, guvernul a dat publicităţii nişte aşa-zise „lămuriri" privind 21 de întreprinderi (din cele 44 de fabrici şi uzine care participau la alegeri), în care se arăta că alegerile de împuterniciţi din aceste întreprinderi sînt declarate nevalabile. Drept răspuns la aceste „lămuriri", muncitorii dintr-o serie întreagă de fabrici şi uzine din Petersburg au declarat o grevă politică, care a cuprins toate raioanele oraşului şi a fost însoţită de mitinguri şi demonstraţii de masă. Guvernul a fost nevoit să bată în retragere şi să anunţe noi alegeri. În toate întreprinderile la care au avut loc noi alegeri, muncitorii au adoptat „Mandatul încredinţat de muncitorii din Petersburg deputatului lor muncitor". La 17 (30) octombrie „Mandatul" a fost adoptat de noua adunare gubernială, dar la următoarea alegere de delegaţi nu s-a votat pe bază de platforme, ceea ce a făcut să fie aleşi trei bolşevici şi trei lichidatori. Pentru desemnarea viitorului deputat din partea curiei muncitoreşti, bolşevicii au propus lichidatorilor să se procedeze la tragere la sorţi. Lichidatorii au refuzat. La adunarea gubernială a delegaţilor a fost ales ca deputat din partea curiei muncitoreşti a guberniei Petersburg bolşevicul A. E. Badaev. — *139.*

144 *Cooperativa* — în corespondenţa conspirativă denumire dată fracţiunii social-democrate din Duma a IV-a de stat. — *140.*

145 „*Numere*" — denumire dată în scop conspirativ deputaţilor social-democraţi din Duma a IV-a de stat : Nr. 1 — A. E. Badaev ; Nr. 3 — R. V. Malinovski (ulterior demascat ca provocator) ; Nr. 4 — N. R. Şagov ; Nr. 5 — M. K. Muranov ; Nr. 6 — G. I. Petrovski ; Nr. 7 — F. N. Samoilov. — *140.*

146 *Colegiul lui Mişa* — pe cît se pare, numele conspirativ al Comitetului din Petersburg al P.M.S.D.R. — *140.*

147 La sfîrşitul anului 1912, treburile administrative legate de editarea Pravdei erau, din vina unor funcţionari ai ei, într-o stare de extremă neorînduială, ceea ce a dat motiv unora să creadă în existenţa unor abuzuri şi delapidări. — *141.*

148 Scrisorile nr. 107 şi 110, publicate în 1960 în revista „Istoriceskii Arhiv" nr. 2, au fost considerate ca aparţinînd Nadejdei K. Krupskaia.

La pregătirea volumului de faţă, prin analiza conţinutului acestor scrisori şi compararea lor cu altele datînd din aceeaşi perioadă, s-a stabilit că ele aparţin lui V. I. Lenin şi că, din

www.dacoromanica.ro

motive conspirative, ele au fost transcrise de Krupskaia cu cerneală simpatică printre rîndurile unor scrisori legale. — *141.*

149 Este vorba de declarația fracțiunii social-democrate din Dumă, la baza căreia au stat tezele lui V. I. Lenin „Cu privire la unele cuvîntări ale deputaților muncitorimii" (vezi Opere complete, vol. 22, București, Editura politică, 1963, ed. a doua, p. 213—218).

Adoptarea acestei declarații a fost precedată de o luptă înverșunată între deputații bolșevici și cei șapte membri menșevici ai fracțiunii. Potrivit indicațiilor lui Lenin, în declarație au fost incluse aproape toate punctele principale ale programului-minimum. În același timp însă, menșevicii au reușit să includă și un punct cuprinzînd revendicarea autonomiei național-culturale. Declarația fracțiunii social-democrate a fost citită în ședința Dumei de stat din 7 (20) decembrie 1912.

În decembrie 1912, la cererea insistentă a lichidatorilor, în fracțiunea social-democrată din Duma a IV-a de stat s-au dus tratative pentru fuzionarea ziarelor „Pravda" și „Luci" și editarea „unui ziar muncitoresc nefracționist". În urma acestor tratative, deputații bolșevici din Duma a IV-a de stat — A. E. Badaev, G. I. Petrovski, F. N. Samoilov și N. P. Șagov — au publicat în nr. 78 al ziarului „Luci" o declarație prin care făceau cunoscut că ei se numără printre colaboratorii ziarului „Luci" și că „Pravda" va avea drept colaboratori și pe cei șapte deputați lichidatori. Totuși, încă de la 30 ianuarie 1913 deputații bolșevici au renunțat la calitatea lor de colaboratori ai ziarului „Luci", declarînd că sînt în dezacord cu orientarea lui lichidatoristă (vezi volumul de față, adnotarea 182). — *146.*

150 Este vorba de darea de seamă a delegației C.C. al P.M.S.D.R. cu privire la lucrările Congresului de la Basel al Internaționalei a II-a. Această dare de seamă a fost publicată în nr. 30 al ziarului „Soțial-Demokrat" din 12 (25) ianuarie 1913. — *147.*

151 V. I. Lenin se referă la retragerea celor șase reprezentanți ai C.C. din subsecția P.M.S.D.R. de la Congresul de la Basel, ca semn de protest împotriva confirmării de către subsecție a mandatului reprezentantului „grupului de inițiativă" din Petersburg, organizație ostilă partidului și care ducea luptă împotriva lui. — *148.*

152 *„Cei șase deputați aleși de curia muncitorească"* — cei șase deputați bolșevici care făceau parte din fracțiunea social-democrată din Duma a IV-a de stat. — *148.*

153 Vezi „Congresul al V-lea (de la Londra) al P.M.S.D.R.". Procesele-verbale, Moscova, 1963, p. 660. — *149.*

154 Lenin se referă la articolul lui L. Martov „Biroul internațional despre unitatea social-democraților", în care se spunea că la ședința de la Bruxelles a B.S.I. (28—29 octombrie (st. n.) 1912) Plehanov a declarat că „nu e departe vremea cînd se va ajunge

www.dacoromanica.ro

la o unificare a social-democraţilor ruşi *nu numai între ei, dar şi cu socialiştii-revoluţionari*". — *150.*

155 „*Vecerneaia Poşta*" — denumire conspirativă a ziarului „Luci". — *151.*

156 În scrisoarea sa din 5 decembrie (st. n.) 1912, C. Huysmans îi comunica lui V. I. Lenin că el consideră drept provizorie înlocuirea reprezentantului P.M.S.D.R. în B.S.I. şi că o hotărîre definitivă în legătură cu reprezentanţa poate fi luată numai după ce Lenin va ajunge la o înţelegere „cu cealaltă fracţiune social-democrată" (adică cu lichidatorii). — *151.*

157 Este vorba de şcoala de partid de la Bologna. Ulterior C.C. al P.M.S.D.R. a avut intenţia să organizeze o asemenea şcoală în 1913 — în timpul vacanţei de vară a Dumei de stat — pentru membrii fracţiunii social-democrate, pentru activişti de partid şi muncitori. Cursurile urmau să ţină şase săptămîni ; în acest timp trebuiau să se ţină 100 de prelegeri cu teme din domeniul problemei agrare, economiei politice, filozofiei marxiste, istoriei social-democraţiei din Germania, Polonia, Ţinutul leton etc. În afara lecţiilor urmau să se ţină şi lucrări practice de întocmire a conspectelor de discursuri parlamentare, de elaborare a dărilor de seamă către alegători şi să fie iniţiaţi temeinic cursanţii în activitatea Dumei a III-a. Planul de învăţămînt al şcolii a fost elaborat cu sprijinul direct al lui Lenin. El şi-a propus să ţină cele mai importante prelegeri — din domeniul economiei politice, teoriei şi practicii socialismului în Rusia, precum şi din acela al problemei agrare şi al problemei naţionale. Din cauza unor condiţii nefavorabile (lipsa de mijloace etc.) nu s-a ajuns la organizarea acestei şcoli. — *155.*

158 La rugămintea lui A. M. Gorki, în aprilie 1908 V. I. Lenin a venit la Capri, unde a stat cîteva zile. În acest timp, el a facut cunoscut lui A. Bogdanov, V. Bazarov şi A. V. Lunacearski că se află în divergenţă ireductibilă cu ei în problemele de filozofie. — *157.*

159 V. I. Lenin se referă la consfătuirea C.C. al P.M.S.D.R. cu unii activişti de partid, căreia din motive conspirative i s-a dat denumirea de „consfătuirea din februarie". Consfătuirea s-a ţinut la Cracovia între 26 decembrie 1912 şi 1 ianuarie 1913 (8—14 ianuarie 1913). Pentru amănunte în legătură cu această consfătuire, vezi V. I. Lenin, Opere complete, vol. 22, Bucureşti, Editura politică, 1963, ed. a doua, adn. 125. — *158.*

160 „*O federaţie de cea mai rea speţă*" — aşa au fost caracterizate în hotărîrile Conferinţei de partid de la Praga din 1912 raporturile cu organizaţiile social-democrate naţionale care existau în P.M.S.D.R. cu începere de la Congresul al IV-lea (de unificare), cînd „naţionalii" activau „complet separat de organizaţiile din Rusia", ceea ce avea o influenţă cu totul negativă asupra întregii

www.dacoromanica.ro

activităţi a P.M.S.D.R. Cu toate că organizaţia social-democrată din Polonia şi Lituania, cea din Ţinutul leton şi Bundul făceau parte din P.M.S.D.R., organele lor de conducere se menţineau separate, nu luau parte la conducerea activităţii de partid pe întreaga Rusie, fapt care, direct sau indirect, favoriza activitatea antipartinică a lichidatorilor (vezi, în legătură cu aceasta, Opere complete, vol. 21, Bucureşti, Editura politică, 1963, ed. a doua, p. 141—142 şi vol. 22, p. 248—250). — *163.*

161 Partidul social-democrat din Austria a fost lichidat ca partid unic în 1897 la Congresul din Bimberg (Viena), şi în locul lui a fost instituită o uniune federativă a „şase grupuri social-democrate" naţionale : german, ceh, polonez, rutean, italian şi al slavilor de sud. Toate aceste grupuri erau legate între ele doar prin congresul general şi printr-o conducere centrală comună. La Congresul de la Brünn din 1899, Conducerea centrală a partidului a fost transformată într-un organ federativ, alcătuit din comitetele executive ale partidelor social-democrate naţionale. — *163.*

162 „*Iskra*" („veche") — primul ziar marxist ilegal pe întreaga Rusie ; a fost înfiinţat de V. I. Lenin. A apărut în anii 1900—1903 (începînd cu nr. 52, menşevicii au făcut din „Iskra" organul lor de presă ; a început să apară „Iskra" cea „nouă", menşevică). „Iskra" a avut un rol hotărîtor în crearea partidului marxist revoluţionar ; ea a fost un centru de unire a forţelor partidului, de strîngere laolaltă şi de educare a cadrelor lui. Din iniţiativa lui Lenin şi cu participarea lui directă, redacţia „Iskrei" a elaborat proiectul de program al partidului şi a pregătit cel de-al II-lea Congres al P.M.S.D.R. — *164.*

163 Lenin se referă la „Proiectul condiţiilor de unificare a Bundului cu P.M.S.D.R.", adoptat de Congresul al IV-lea (de unificare) al P.M.S.D.R., care a avut loc în zilele de 10—25 aprilie (23 aprilie—8 mai) 1906 (vezi „Rezoluţiile şi hotărîrile congreselor, conferinţelor P.C.U.S. şi ale plenarelor C.C.", partea I, Bucureşti, Editura pentru literatură politică, 1954, p. 136—137). — *164.*

164 Vezi K. Marx şi F. Engels. Opere, vol. 24, Bucureşti, Editura politică, 1967, p. 492. — *165.*

165 „*Hamburger Echo*" — cotidian, organ de presă al organizaţiei din Hamburg a Partidului social-democrat din Germania. În anii primului război mondial s-a situat pe poziţii social-şovine. În 1933 a fost suspendat de guvernul hitlerist. Şi-a reluat apariţia în 1946. — *166.*

166 Scrisoarea lui Haase este citată de V. I. Lenin în articolul său „Mai bine mai tîrziu decît niciodată", apărut în nr. 8 din 11 ianuarie 1913 al ziarului „Pravda" (Opere complete, vol. 22, Bucureşti, Editura politică, 1963, ed. a doua, p. 302—304). — *166.*

167 Scrisoarea lui V. I. Lenin este un răspuns la o scrisoare a lui G. M. Veazmenski, directorul arhivei de la Berlin a social-demo-

www.dacoromanica.ro

craţiei ruse. În scrisoarea sa, acesta îl ruga pe Lenin să-i trimită, în vederea completării arhivei, literatură poloneză ilegală, precum şi publicaţiile ilegale ale P.M.S.D.R.; promitea că va trimite „Izvestiia C.C. al P.M.S.D.R." pe anul 1907, pe care Lenin o văzuse cu prilejul primei sale vizite la această arhivă, în 1912, şi de care avea mare nevoie. — *167*.

168 *„Izvestiia C.C. al P.M.S.D.R."* — ziar bolşevic ilegal. A apărut la Petersburg de la 16 (29) iulie pînă la 11 (24) octombrie 1907. Au apărut trei numere. Aşa cum s-a arătat în primul ei număr, „Izvestiia" era o publicaţie cu caracter provizoriu, „din cauza imposibilităţii de a se trece la editarea Organului Central al partidului". În „Izvestiia" erau publicate extrase din procesele-verbale ale C.C. al P.M.S.D.R., rezoluţiile organizaţiilor din Petersburg şi Moscova ale P.M.S.D.R. în probleme politice curente, informaţii în legătură cu evenimentele revoluţionare din Rusia. — *167*.

169 Lenin se referă la scrisoarea de recomandare pentru G. M. Veazmenski trimisă lui N. V. Kuzneţov (Sapojkov) la Paris. În scrisoare, pe cît se pare, el îl ruga pe Kuzneţov să-i predea lui Veazmenski publicaţii bolşevice ilegale pentru arhiva socialistă de la Berlin. Din cele comunicate de Veazmenski lui Lenin reiese că el a fost la Paris în ianuarie—februarie 1913 şi Kuzneţov i-a predat cîteva numere preţioase din publicaţiile ilegale editate de comitetele bolşevice din Ural. — *168*.

170 Lenin se referă la articolul *„Despre bolşevism"*, scris de el pentru volumul al II-lea al culegerii lui N. A. Rubakin „Printre cărţi" (vezi V. I. Lenin. Opere complete, vol. 22, Bucureşti, Editura politică, 1963, ed. a doua, p. 305—307). — *168*.

171 Din nr. 4 al ziarului „Luci", cu data de 5 ianuarie, pe Lenin îl interesa, probabil, nota „Cu privire la reprezentanţa în Biroul socialist internaţional", care fusese scrisă drept răspuns la nota cu acelaşi titlu apărută în nr. 201 din 23 decembrie 1912 al ziarului „Pravda". În ziarul „Luci", lichidatorii declarau că ei consideră drept unilaterală reprezentanţa P.M.S.D.R. în B.S.I. (alcătuită din Lenin şi Plehanov) şi ridicau obiecţii împotriva faptului că din B.S.I. nu face parte şi un reprezentant al Comitetului de organizare (menşevic). — *169*.

172 Este vorba de reorganizarea redacţiei ziarului „Pravda" pe baza hotărîrii consfătuirii de la Cracovia a C.C. al P.M.S.D.R. cu unii activişti de partid. Lipsa de informaţii în legătură cu începerea acestei reorganizări i-a provocat o serioasă îngrijorare lui V. I. Lenin, întrucît în ianuarie 1913 „Pravda" a comis din nou o serie de greşeli în munca ei. La 15 şi 23 ianuarie în acest ziar au fost publicate nişte scrisori către redacţie ale lui E. I. Jagiełło, deputat şi membru al P.P.S., care se dădea drept reprezentant al clasei muncitoare poloneze; la 17 şi 24 ianuarie au apărut în prima pagină anunţuri în legătură cu apariţia unor numere curente ale ziarului „Zeit", organul de presă al Bundului, care

www.dacoromanica.ro

avea o orientare lichidatoristă ; a dat dovadă de nehotărîre în lupta cu lichidatorii ; în ciuda indicaţiei date de consfătuirea de la Cracovia, n-a publicat unele articole trimise în acest scop de Biroul din străinătate al C.C. etc.

Principala dificultate care împiedica pe activiştii de partid din Petersburg să rezolve în scurt timp sarcina reorganizării redacţiei era faptul că în această perioadă nu existau printre ei oameni neilegalizaţi care să poată completa aparatul redacţional al ziarului. Împăciuitoriştii strecuraţi în redacţie şi Malinovski, care era un provocator camuflat, împiedicau în fel şi chip munca ei. La 22 ianuarie (st. v.) a avut loc o şedinţă comună a membrilor Biroului din Rusia al P.M.S.D.R. cu lucrătorii din redacţia „Pravdei" ; în cadrul ei a fost confirmat ca redactor responsabil I. M. Sverdlov, iar ca secretară de redacţie K. N. Samoilova.

În urma măsurilor luate, încă de la începutul lunii februarie nivelul general al ziarului s-a ridicat, în paginile „Pravdei" au început să fie tipărite aproape zilnic articole ale lui Lenin, s-au înviorat considerabil unele rubrici atît de importante ca „Mişcarea muncitorească", „Duma de stat", „Viaţa satelor". Deputaţii bolşevici au început să se ocupe în mod activ de partea publicistică a ziarului. Tirajul lui a crescut. Într-o serie de scrisori ale sale ulterioare, Lenin a relevat că în munca redacţiei s-a produs o îmbunătăţire.

„*Zeit*" — cotidian, organ de presă în limba idiş al Bundului, a apărut la Petersburg de la 20 decembrie 1912 (2 ianuarie 1913) pînă la 5 (18) mai 1914. — *169*.

173 V. I. Lenin, pe cît se pare, se referă la nota „O mică intrigă", apărută în „Pravda" nr. 6 din 8 ianuarie 1913. În această notă, „Pravda" a demascat atitudinea nejustă a ziarului „Luci", dar a comis o greşeală angajîndu-se într-o polemică neprincipială cu redacţia revistei „Rabocii Golos". — *169*.

174 Aici este vorba de ziarul „*Naş Puti*". Încă din vara anului 1912 Lenin a arătat că e necesară editarea unui ziar muncitoresc legal la Moscova (vezi Opere complete, vol. 21, Bucureşti, Editura politică, 1963, ed. a doua, p. 452). Dar campania pentru colectarea de fonduri pentru scoaterea unui ziar la Moscova a început abia în noiembrie 1912.

Primul număr al ziarului a apărut la 25 august (7 septembrie) 1913. La 12 (25) septembrie, „Naş Puti" a fost interzis. — *170*.

175 „*Novaia Sibir*" — cotidian politic-social şi literar, de orientare liberală ; a apărut la Irkutsk de la 6 (19) decembrie 1912 pînă la 1 (14) februarie 1913. Redactorul efectiv al acestei publicaţii era lichidatorul N. Rojkov. — *171*.

176 Este vorba de o scrisoare a lui A. A. Troianovski, care se afla pe atunci la Viena şi făcea parte din redacţia din străinătate a revistei „Prosveşcenie". — *172*.

www.dacoromanica.ro

177 Lenin se referă, pe cît se pare, la zvonul despre posibilitatea unei răscoale în Armenia turcească, sub conducerea partidului Daşnakţiutun, partid al burgheziei naţionaliste din Armenia. — *172.*

178 V. I. Lenin se referă la editorialul „Masele muncitoare şi mişcarea ilegală", apărut în nr. 15 (101) din 19 ianuarie 1913 al ziarului „Luci", organul menşevicilor-lichidatori. Articolul era îndreptat împotriva activităţii ilegale a partidului muncitoresc. Această manifestare a lichidatorilor a fost demascată de Lenin în articolul „Către social-democraţi", publicat la Harkov în foaie volantă hectografiată (vezi Opere complete, vol. 22, Bucureşti, Editura politică, 1963, ed. a doua, p. 338—341). — *175.*

179 Lenin se referă la cartea sa *„În 12 ani. Culegere de articole. Vol. I. Două curente în marxismul rus şi în social-democraţia rusă"*, apărută la Petersburg în noiembrie 1907. Din cele trei volume care urmau să fie editate a putut să fie tipărit doar primul volum şi prima parte din cel de-al doilea. Primul volum a fost confiscat îndată după apariţie, dar o mare parte din tiraj a putut fi salvată, şi cartea a continuat să fie difuzată ilegal. — *176.*

180 La 30 ianuarie (st. v.) 1913, în nr. 24 al ziarului „Pravda" a fost tipărită o scrisoare a lui A. Bogdanov către redacţie, în care acesta protesta împotriva refuzului partizanilor „Pravdei" de a ajunge la un acord cu lichidatorii cu prilejul propunerii de candidat pentru alegerile de deputaţi în Duma a IV-a de stat. Într-o notă la această scrisoare, redacţia ziarului se mulţumea să arate că numai din vina lichidatorilor nu s-a ajuns la un acord. — *177.*

181 Scrisoarea cu *întrebarea muncitorilor din Riga* cu data de 19 ianuarie 1913 a fost publicată în nr. 24 din 30 ianuarie 1913 al ziarului „Pravda". Semnatarii ei — „Un grup de muncitori narodnici şi social-democraţi, cititori ai «Pravdei»" — cereau redacţiei să-şi expună punctul de vedere în legătură cu „unificarea cu narodnicismul de stînga". Articolul lui Lenin „Despre narodnicism", în care el căuta să facă o legătură cu această întrebare, a fost publicat în nr. 16 şi 17 din 20 şi 22 ianuarie ale ziarului „Pravda" (vezi Opere complete, vol. 22, Bucureşti, Editura politică, 1963, ed. a doua, p. 333—337). — *177.*

182 Lenin se referă la o scrisoare adresată ziarului „Luci" de către A. E. Babaev, G. I. Petrovski, F. N. Samoilov şi N. P. Şagov, deputaţi bolşevici în Duma a IV-a de stat. În această scrisoare ei acuzau ziarul pentru atacurile lui împotriva mişcării ilegale, pentru propaganda sa lichidatoristă şi cereau să fie consideraţi ca nemaifăcînd parte din grupul lui de colaboratori. — *179.*

183 Lenin se referă la bănuielile lui A. M. Gorki că K. P. Peatniţki, în activitatea sa de director administrativ al editurii „Znanie", a dat dovadă de incorectitudine. Dar în această chestiune nu s-a ajuns la darea în judecată. — *180.*

www.dacoromanica.ro

184 *Conceptul cuvîntării în cadrul discuției la buget*, întocmit de Lenin pentru unul din deputații bolșevici din Duma a IV-a de stat, n-a fost găsit, cu excepția a două fragmente, care se păstrează în Arhiva centrală de partid a Institutului de marxism-leninism de pe lîngă C.C. al P.C.U.S.

În volumul 22 al ediției de față este publicat un asemenea plan, care a stat la baza cuvîntării rostite în Dumă la 13 (26) mai 1913 de reprezentantul fracțiunii bolșevice (vezi p. 433—437). — *181.*

185 Este vorba de scrisorile deputaților bolșevici din Duma IV-a de stat, care au fost publicate în „Pravda" în lunile ianuarie-februarie 1913 sub titlul comun „Impresiile unor deputați social-democrați din diferite regiuni ale țării". — *181.*

186 Articolele „Răspuns lui Maevski", „Bulgakov despre țărani" și două articole despre moralitate, menționate în această scrisoare, n-au fost găsite. — *182.*

187 „*Russkaia Molva*" — cotidian, organ al partidului progresist ; a apărut la Petersburg între 9 (22) decembrie 1912 și 20 august (2 septembrie) 1913.

După cum se pare, V. I. Lenin se referă la „Revista presei" din nr. 48 al ziarului „Russkaia Molva" din 28 ianuarie 1913, în care autorul scrie : „Mișcarea ilegală constituie răul împotriva căruia luptă menșevicii". — *183.*

188 Cu ocazia comemorării a 30 de ani de la moartea lui K. Marx, la 1 (14) martie 1913, în nr. 50 al ziarului „Pravda" a fost publicat articolul lui V. I. Lenin „Destinele istorice ale învățăturii lui Karl Marx" (vezi Opere complete, vol. 23, București, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 1—4). — *183.*

189 Este vorba de articolul lui P. N. Dnevnițki „Cît de scurtă este — și de ce este atît de scurtă — memoria lichidatorilor", publicat în numerele din 6, 8, 9, 12, 13 și 14 februarie 1913 ale ziarului „Pravda". — *183.*

190 Articolul menționat aici, în care Lenin face o critică a boicotismului, n-a fost găsit. — *184.*

191 Este vorba de atitudinea nejustă a lui N. G. Poletaev față de refuzul deputaților bolșevici de a mai colabora la ziarul „Luci", organul lichidatorilor. Poletaev considera că poate fi admisă colaborarea reciprocă a bolșevicilor și lichidatorilor la ziarele „Pravda" și „Luci". Acest punct de vedere a fost combătut de Lenin. — *186.*

192 După apariția primului număr al „Pravdei", N. G. Poletaev a plecat din Petersburg și s-a dezinteresat de ziar. În lipsa lui, „Nevskaia Zvezda" („sora mai mare") a încetat să mai apară. V. I. Lenin acorda o deosebită importanță colaborării lui Poletaev la „Pravda". — *186.*

www.dacoromanica.ro

193 În 1913, A. Bogdanov a început să publice lucrarea sa „Știința organizatorică universală (Tectologia)", care reprezintă o dezvoltare a punctului de vedere emipiriomonist. — *187.*

194 Lenin se referă la „Înștiințarea cu privire la Conferința de partid din 21, 22 și 23 iulie 1907", editată, în foaie volantă, de C.C. al P.M.S.D.R. (vezi „Rezoluțiile și hotărîrile congreselor, conferințelor P.C.U.S. și ale plenarelor C.C.", partea I, București, Editura pentru literatură politică, 1954, p. 177—185). — *189.*

195 Lenin se referă la decretul de amnistie publicat cu prilejul împlinirii a 300 de ani de la urcarea pe tron a Romanovilor. — *189.*

196 Este vorba de protestul delegației P.M.S.D.R. la Congresul de la Basel împotriva atitudinii nejuste a Secretariatului Biroului socialist internațional, care a declarat că delegații P.M.S.D.R. nu aveau dreptul să confirme mandatele delegaților opoziției poloneze la Congresul de la Basel și că în darea de seamă a lucrărilor congresului numele celor cinci delegați ai opoziției poloneze care au fost prezenți la ședințe vor fi însemnate prin litera „X". — *190.*

197 În lunile martie-aprilie 1913 V. I. Lenin lucrează la articolul său „O nereușită încercare a Rosei Luxemburg de a-l completa pe Marx", scrie planul acestui articol, întocmește tabele statistice, face extrase din „Capitalul" lui K. Marx. Articolul despre cartea Rosei Luxemburg n-a apărut în presă. — *193.*

198 *Grupul celor șapte* — cei șapte deputați menșevici-lichidatori care făceau parte din fracțiunea social-democrată din Duma a IV-a de stat. — *194.*

199 Este vorba de rezoluția Comitetului organizației din Petersburg a P.M.S.D.R. adoptată la o adunare din februarie 1913. În această rezoluție C.C. sublinia justețea liniei politice urmate de deputații din Duma a IV-a de stat și condamna comportarea deputaților menșevici, care sprijineau ziarul „Luci", de orientare lichidatoristă. — *195.*

200 La adunarea sa din februarie 1913, Comitetul din Petersburg a luat hotărîrea de a edita „Izvestiia Comitetului din Petersburg al P.M.S.D.R." și a indicat conținutul primului număr; această hotărîre n-a putut fi adusă la îndeplinire. — *195.*

201 Este vorba de aflat numele autorilor articolelor apărute fără semnătură în „Iskra" leninistă, în „Proletarii" și în „Soțial-Demokrat".

„*Proletarii*" — ziar bolșevic ilegal. A apărut de la 21 august (3 septembrie) 1906 pînă la 28 noiembrie (11 decembrie) 1909 sub conducerea redacțională a lui V. I. Lenin. A fost, de fapt, Organul Central al bolșevicilor. Pentru date mai amănunțite, vezi V. I. Lenin, Opere complete, vol. 15, București, Editura politică, 1963, ed. a doua, adn. 1. — *196.*

www.dacoromanica.ro

202 *„Severnîe Zapiski"* — revistă lunară politică şi literară. A apărut în anii 1913—1917. — *197.*

203 Este vorba, pe cît se pare, de broşura lui Kamenev „Esenţa lichidatorismului", care era vorba să apară în editura „Priboi". — *197.*

204 La 13 (26) aprilie 1913, V. I. Lenin a ţinut la Leipzig un referat pe tema „Avîntul social din Rusia şi sarcinile social-democraţilor". — *198.*

205 Nu s-a stabilit exact despre ce „foaie volantă" a C.C. al Social-democraţiei din Ţinutul leton este vorba aici. Pe cît se pare, e vorba de înştiinţarea cu privire la convocarea Congresului al IV-lea al S.D.Ţ.L., apărută de curînd în străinătate şi publicată în organul central, „Zihna", cu data de 29 martie 1913. Cu prilejul retipăririi acestei înştiinţări, conducătorii bolşevicilor letoni au făcut o serie de observaţii critice în legătură cu ordinea de zi a congresului stabilită de C.C. lichidator, deoarece aceasta exprima tendinţa de a ocoli cele mai importante probleme principiale. — *198.*

206 Dînd urmare indicaţiilor lui V. I. Lenin, bolşevicii letoni s-au prezentat la Congresul al IV-lea al Social-democraţiei din Ţinutul leton cu o platformă proprie şi cu un proiect de rezoluţie. Proiectul de platformă pentru congres, scris de Lenin, a fost publicat în august 1913, în ziarul „Cinas Biedrs", apoi în „Buletin". Pentru amănunte vezi V. I. Lenin, Opere complete, vol. 23, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, adn. 76. — *199.*

207 În numărul din mai 1913 al revistei „Prosveşcenie" nu a apărut nici o scriere a lui Gorki ; în numărul din iulie a fost publicată povestirea sa „Furtul". — *201.*

208 Alegerile pentru organul de conducere al Sindicatului metalurgiştilor din Moscova au avut loc la 21 aprilie (4 mai) 1913. Bolşevicii au propus o listă de candidaţi care a fost publicată în ziarul „Pravda" şi difuzată printre cei prezenţi. Împotriva cererii formulate de lichidatori ca alegerile să se facă „fără a se ţine seama de orientare", majoritatea celor întruniţi la această adunare au votat lista apărută în „Pravda" ; din cei 14 membri aleşi în organul de conducere, 10 figurau pe lista bolşevică. — *202.*

209 Numărul jubiliar al „Pravdei", închinat primei aniversări a ziarului, a apărut la 23 aprilie (6 mai) 1913. În acest număr au fost publicate articolele lui V. I. Lenin „La aniversarea «Pravdei»" şi „Ceva despre rezultate şi fapte" (vezi Opere complete, vol. 23, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 101—104 şi 105—108). — *202.*

210 V. I. Lenin a trimis lui L. B. Kamenev scrisoarea lui A. A. Troianovski cu data de 15 mai (st. n.) 1913. În această scrisoare

www.dacoromanica.ro

Troianovski îl ruga pe Kamenev să scrie un răspuns la articolul menşevicului-lichidator S. Semkovski (S. I. Bronştein) „Renaşterea proletariatului rus", apărut în nr. 8 din 1 mai 1913 al revistei „Der Kampf".

„*Der Kampf*" — revistă lunară, organ al social-democraţiei austriece; a apărut la Viena din 1907 pînă în 1934; se situa pe o poziţie oportunistă, centristă, pe care o masca printr-o frazeologie stîngistă. A avut ca redactori pe O. Bauer, A. Braun, K. Renner, F. Adler etc. — *202*.

211 Este vorba de Congresul Internaţionalei a II-a, care urma să se ţină la Viena în august 1914. Din cauza primului război mondial, care a izbucnit între timp, congresul nu s-a mai ţinut. — *202*.

212 Lenin se referă la articolul lui M. S. Olminski (A. Vitimski) „Cine cu cine?", publicat în „Pravda" nr. 106 din 10 mai 1913. În acest articol, autorul polemiza cu ziarul „Luci" pe tema consfătuirii dintre redactorii unor ziare burgheze şi reprezentanţii presei muncitoreşti. Consfătuirea a fost convocată în vederea unei declaraţii de protest împotriva înăspririi legii presei. — *205*.

213 La stăruinţa lui V. I. Lenin, articolul lui A. A. Bogdanov „Ideologie" („Dintr-un dicţionar de cuvinte străine") n-a fost publicat în „Pravda", întrucît avea un conţinut antimarxist. În legătură cu declaraţia ulterioară a lui Bogdanov cu privire la ruperea legăturilor lui cu „Pravda", Lenin a scris o „Scrisoare către redacţie", care a fost publicată în nr. 9 din 31 ianuarie 1914 al ziarului „Puti Pravdî" (vezi Opere complete, vol. 24, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 326—327). — *205*.

214 *Greva generală din Belgia* a avut loc între 14 şi 24 aprilie (st. n.) 1913. Muncitorii belgieni cereau modificarea constituţiei, acordarea dreptului de vot universal şi egal. Greva a căpătat proporţii impunătoare. „Pravda" şi-a informat sistematic cititorii despre mersul grevei, a publicat ştiri în legătură cu sumele colectate de muncitorii ruşi pentru sprijinirea greviştilor. Pentru amănunte în legătură cu greva, vezi articolul lui V. I. Lenin „Învăţămintele grevei din Belgia" (Opere complete, vol. 23, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 155—156). — *205*.

215 Lenin se referă la cel de-al doilea articol al lui I. A. Berzin din ciclul „Însemnări despre tactică", apărut în nr. 2—3 din mai 1913 al „Buletinului" Biroului grupurilor Social-democraţiei din Ţinutul leton şi avînd ca subtitlu „Bazele unităţii partidului". În acest articol Berzin expunea în mod greşit hotărîrile Congresului al IV-lea (de unificare) al P.M.S.D.R. (1906) cu privire la condiţiile de unificare a P.M.S.D. Leton cu P.M.S.D.R. — *207*.

216 Este vorba de următoarele hotărîri ale Congresului al IV-lea (de unificare) al P.M.S.D.R.: 1) „Condiţiile fuzionării social-democraţiei din Polonia şi Lituania cu P.M.S.D.R."; 2) „Proiectul

www.dacoromanica.ro

condițiilor de unificare a Partidului muncitoresc social-democrat leton cu P.M.S.D.R." ; 3) „Proiectul condițiilor de unificare a Bundului cu P.M.S.D.R." (vezi „Rezoluțiile și hotărîrile congreselor, conferințelor P.C.U.S. și ale plenarelor C.C.", partea I, București, Editura pentru literatură politică, 1954, p. 133—136). — *207.*

217 Vezi „Rezoluțiile și hotărîrile congreselor, conferințelor P.C.U.S. și ale plenarelor C.C.", partea I, București, Editura pentru literatură politică, 1954, p. 207. — *208.*

218 Lenin se referă la rezoluția Conferinței a VI-a generale (de la Praga) a P.M.S.D.R. „Cu privire la absența delegaților din partea centrelor naționale la conferința generală de partid" (vezi V. I. Lenin, Opere complete, vol. 21, București, Editura politică, 1963, ed. a doua, p. 141—142). — *208.*

219 Lenin se referă la alegerile suplimentare pentru organul de conducere al sindicatului metalurgiștilor care au avut loc la 25 august (7 septembrie) 1913. Cu toate încercările lichidatorilor de a crea o atmosferă ostilă conducerii bolșevice a sindicatului, cei prezenți, în imensa lor majoritate, au adoptat cu aplauze o rezoluție prin care exprimau mulțumiri conducerii pentru activitatea ei. Lista lichidatorilor a întrunit doar vreo 150 de voturi. Lista bolșevică, care fusese în prealabil publicată în ziarul „Severnaia Pravda", a fost votată cu o majoritate covîrșitoare. — *210.*

220 Postul de secretar al conducerii sindicatului metalurgiștilor pînă la 25 august (7 septembrie) a fost deținut de lichidatorul V. Abrosimov, care ulterior a fost demascat ca provocator. — *210.*

221 „Pravda" a apărut în format mărit cu începere de la 29 mai (11 iunie) 1913. — *211.*

222 La 22 mai (4 iunie) 1913, în Duma a IV-a de stat, după discuțiile la bugetul departamentului poștelor și telegrafului, a fost votată propunerea fracțiunii cadete cu privire la ziua de lucru de 7 ore pentru funcționarii acestui departament. Fracțiunea social-democrată, pe baza punctului 3 (h) din rezoluția „Cu privire la fracțiunea social-democrată din Dumă", adoptată de Conferința a V-a (generală) a P.M.S.D.R. din 1908, s-a abținut de la vot. Ca urmare, proiectul cu privire la ziua de lucru de 7 ore pentru funcționarii de la poștă și telegraf a fost respins. „Pravda", polemizînd cu „Luci", a apărat comportarea nejustă a fracțiunii social-democrate în Dumă.

În urma indicației date de Lenin, greșeala a fost îndreptată : în numărul din 9 iunie al „Pravdei" a fost publicat, fără semnătură, articolul „Duma și tactica social-democrată", însoțit de o notă în care se arăta că redacția, într-o ședință lărgită, a reexaminat problema comportării fracțiunii social-democrate cu prilejul votării bugetului departamentului poștelor și telegrafului, iar în numărul din 11 iunie a fost publicată o comunicare a fracțiunii

www.dacoromanica.ro

social-democrate, care recunoştea că a comis o greşeală prin abţinerea ei de la vot.

În rezoluţia consfătuirii de la Poronino din 1913 a C.C. cu unii activişti de partid, „Cu privire la activitatea social-democraţilor în Dumă", punctul 3 (h) a fost reexaminat şi aprobat într-o formă nouă, îmbunătăţita. — *212.*

223 Articolul „Pravda", scris de M. S. Olminski (Vitimski) cu prilejul apariţiei ziarului în format mărit, a apărut în numarul din 30 mai 1913.

În acelaşi număr al „Pravdei" a fost publicat, în traducerea lui L. Stal, un fragment din poemul „Numai bărbaţii şi femeile..." al poetului american Trobell, fost muncitor. — *213.*

224 V. I. Lenin se referă la scrisoarea-declaraţie a lui A. Bogdanov „Declaraţie într-o chestiune de fapt", apărută în numarul din 26 mai 1913 al ziarului „Pravda". În această scrisoare, Bogdanov încerca să infirme faptul, relevat de Lenin în articolul său „Probleme litigioase", că refuzul de a activa în Dumă şi de a folosi celelalte posibilităţi legale era legat de „vperedism" (vezi V. I. Lenin. Opere complete, vol. 23, Bucureşti, Editura politica, 1964, ed. a doua, p. 77). Redacţia „Pravdei" a publicat declaraţia lui Bogdanov, însoţind-o cu următoarea notă : „Împărtăşind întru totul punctul de vedere expus în articolul «Probleme litigioase», apărut în nr. 95 al ziarului nostru, redacţia consideră totodată indicat, pentru a păstra o atitudine imparţială, să publice prezenta declaraţie a tov. Bogdanov, unul dintre colaboratorii noştri permanenţi". Lenin a protestat cu tărie împotriva publicării acestei note ; el a trimis ziarului „Pravda", o dată cu scrisoarea „Despre d-l Bogdanov şi grupul «Vpered»" (vezi op. cit., p. 261—263), o notă îndreptată împotriva tendinţei lui Bogdanov de a denatura istoria partidului (această notă n-a fost publicată atunci şi, pînă azi, n-a fost găsită). Lenin, în scrisorile sale, nu o dată a atras atenţia redacţiei că e inadmisibil ca Bogdanov să colaboreze la o gazetă bolşevică. După ce a scris articolul „Ideologie", în care propaga făţiş concepţiile machiste, Bogdanov a fost scos din rîndul colaboratorilor ziarului „Pravda". — *213.*

225 În aprilie-mai 1913 au fost publicate în „Pravda" articolele lui Plehanov intitulate „Sub o ploaie de gloanţe (Însemnări sumare)". Unul din ele era îndreptat împotriva lui A. N. Potresov : „D-l Potresov în rolul de acuzator al meu" (numerele din 17 şi 19 mai 1913). După aceea, pînă la 7 iunie, „Pravda" n-a mai tipărit articole de-ale lui Plehanov, iar Potresov, în foiletonul „În cleştele trecutului său (Despre Plehanov)", publicat în numerele din 25, 26 şi 29 mai 1913 ale ziarului „Luci", continua să-l „împroaşte cu noroi" pe Plehanov. O critică a atacurilor lui Potresov îndreptate împotriva lui Plehanov a fost făcută de V. I. Lenin în articolul său „Partidul muncitoresc şi falsificatorii liberali (Despre Potresov)" (vezi Opere complete, vol. 23, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 237—238). — *214.*

www.dacoromanica.ro

226 „*Bulletin périodique du Bureau Socialiste International*“ a apărut în limbile franceză, engleză și germană în anii 1910—1914. — *218.*

227 Este vorba de publicarea dării de seamă asupra activității desfășurate de fracțiunea din Duma a IV-a de stat. Ea n-a fost publicată. — *219.*

228 Lenin se referă la divergențele în legătură cu primirea lui E. I. Jagiełło, deputat în Duma a IV-a de stat din partea orașului Varșovia, în fracțiunea social-democrată (vezi volumul de față, adn. 125). — *219.*

229 Este vorba de arestarea lui I. M. Sverdlov și K. T. Novgorodțeva (Sverdlova), care a avut loc la 10 (23) februarie 1913 la locuința lui G. I. Petrovski, membru al Dumei a IV-a de stat, în urma unui denunț al provocatorului Malinovski. — *220.*

230 „*Cel al lui Nikitici*“ — adică acela care ține legătura cu Nikitici. „Nikitici“ era numele conspirativ al lui L. B. Krasin. Se poate să fi fost vorba de social-democratul V. N. Maleantovici, care în anii 1901—1907 se afla la Odesa. El era frate cu avocatul P. N. Maleantovici din Moscova. — *222.*

231 A. M. Gorki a participat ca delegat la Congresul al V-lea (de la Londra) al P.M.S.D.R., care a avut loc între 30 aprilie și 19 mai (13 mai și 1 iunie) 1907. — *224.*

232 Lenin se referă la conflictul izbucnit între guvern și Duma a IV-a de stat în legătură cu intervenția ultrareacționarului Markov II, care, adresîndu-se reprezentanților Ministerului de Finanțe, a spus: „nu vă e permis să furați“. Duma n-a reacționat în nici un fel la această declarație. Consiliul de Miniștri, considerînd că a fost adusă o ofensă întregului guvern, a pus problema trimiterii lui Markov II în judecată pentru calomnie și a cerut ca președintele Rodzeanko, de la înălțimea tribunei, să condamne o asemenea manifestare. — *224.*

233 „Pravda“ a fost suspendată la 5 (18) iulie 1913 printr-o hotărîre a Curții de apel, la propunerea ministrului de interne N. A. Maklakov. Cu începere de la 13 (26) iulie același an, ea a apărut sub denumirea „Raboceaia Pravda“. — *224.*

234 Articolul lui V. I. Lenin „Despre d-l Bogdanov și grupul «Vpered» (Pentru colegiul redacțional al ziarului „Pravda“)“ a fost publicat pentru prima oară în 1930 (vezi Opere complete, vol. 23, București, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 261—263). — *225.*

235 Este vorba de cea de-a II-a Conferință a organizației din străinătate a P.M.S.D.R., care a avut loc la Berna în zilele de 20—21 iulie (2—3 august) 1913. La 21 iulie (3 august) Lenin a prezentat raportul „Cu privire la starea de lucruri din partid“. Textul raportului n-a fost încă găsit; o scurtă informație a apărut în „Buletinul Comitetului Organizației din Străinătate a P.M.S.D.R.“ nr. 3 din 2 (15) octombrie 1913. — *226.*

www.dacoromanica.ro

236 Lenin se referă, probabil, la articolul lui O. N. Lola (V. Stepaniuk) „Din istoria marxismului ucrainean", apărut în nr. 6 din iunie 1914 al revistei „Prosveşcenie". — *227.*

237 Este vorba de Congresul al II-lea al studenţimii din Ucraina, care a avut loc în zilele de 19—22 iunie (2—5) iulie 1913 la Lvov ; el a fost organizat în aşa fel încît să coincidă cu manifestările legate de sărbătorirea marelui scriitor, savant, activist pe tărîm social şi democrat revoluţionar ucrainean Ivan Franko. La lucrările congresului au participat şi reprezentanţi ai studenţimii ucrainene din Rusia. Raportul „Tineretul ucrainean şi situaţia actuală a naţiunii" a fost prezentat de social-democratul ucrainean Donţov, care preconiza lozinca unei Ucraine „neatîrnate". Această lozincă a fost sprijinită de naţional-democraţi, dar a stîrnit protestul grupului de social-democraţi ucraineni emigraţi din Rusia. Protestul n-a fost sprijinit de congres şi, în urma discuţiilor purtate, a fost adoptată rezoluţia prezentată de Donţov, în care era formulat programul separatiştilor ucraineni. — *228.*

238 *„Jivaia Jizn"* — cotidian legal al menşevicilor-lichidatori, a apărut la Petersburg de la 11 (24) iulie 1913 ; era continuatorul ziarului lichidatorist „Luci" ; la 1 (14) august a fost interzis.

O analiză critică a articolului Verei Zasulici „În jurul unei probleme" a fost făcută de Lenin în lucrarea sa „Cum distruge V. Zasulici lichidatorismul" (vezi Opere complete, vol. 24, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 26—49). — *230.*

239 Este vorba de inginerul B. N. Smirnov, care pe atunci se afla la Berna. După părerea lui Kasparov, s-ar fi putut obţine de la Smirnov sprijin bănesc pentru partid. — *232.*

240 *„Severnaia Pravda"* — denumire sub care a apărut de la 1 (14) august pînă la 7 (20) septembrie 1914 ziarul bolşevic „Pravda". — *232.*

241 *„Raboceaia Pravda"* — cotidian bolşevic ; a apărut la Petersburg de la 13 (26) iulie pînă la 1 (14) august 1913 în locul ziarului „Pravda", care fusese interzis. — *232.*

242 *„Novaia Raboceaia Gazeta"* — cotidian al menşevicilor-lichidatori ; a apărut la Petersburg de la 8 (21) august 1913 pînă la 23 ianuarie (5 februarie) 1914 în locul ziarului „Jivaia Jizn". — *232.*

243 Drept răspuns la această scrisoare, V. I. Lenin a primit o scrisoare trimisă de G. S. Şaumian la 7 septembrie 1913 din Astrahan. Şaumian îi spunea că are să-i trimită o statistică a naţionalităţilor din Caucaz şi, deocamdată, îi comunica doar unele cifre generale. Totodată îi trimitea broşura promisă, precum şi traducerea a două rapoarte în limba rusă cu privire la situaţia din Armenia. — *233.*

244 *„Jivaia Mîsl"* — ziar legal al narodnicilor de stînga (al socialiştilor-revoluţionari) ; a apărut la Petersburg din august 1913 pînă

www.dacoromanica.ro

în iulie 1914. Şi-a schimbat de cîteva ori denumirea : „Vernaia Mîsl", „Mîsl Truda", „Severnaia Mîsl", „Stoikaia Mîsl" etc. — *234.*

245 Este vorba de Congresul Partidului social-democrat din Germania care a avut loc la Jena între 14 şi 20 septembrie 1913. Reprezentant al P.M.S.D.R. la acest congres a fost A. Bekzadian.
Folosind prilejul oferit de congres, bolşevicii au vrut să clarifice definitiv situaţia banilor aflaţi la „deţinători". Lucrurile tărăgănau deoarece Tyszka şi R. Luxemburg, care simpatizau cu împăciuitoriştii, folosindu-se de legăturile lor cu „deţinătorii" — C. Zetkin, K. Kautsky şi F. Mehring —, căutau pe toate căile să împiedice restituirea banilor cuveniţi bolşevicilor. — *235.*

246 După cum relatează G. M. Veazmenski, în 1913 V. M. Kasparov, pe baza scrisorii de recomandaţie date de V. I. Lenin, a putut consulta materiale din arhiva de la Berlin a social-democraţiei ruse. — *235.*

247 Este vorba de telegrama trimisă de A. M. Gorki de la Rimini, pe adresa C.C. al P.M.S.D.R., cu prilejul morţii lui A. Bebel ; telegrama a fost publicată în nr. 4 din 4 august 1913 al ziarului „Severnaia Pravda". — *236.*

248 *„Pravda Truda"* — cotidian bolşevic ; a apărut la Petersburg de la 11 (24) septembrie pînă la 9 (22) octombrie 1913 în locul ziarului „Severnaia Pravda", care fusese interzis la 7 (20) septembrie. — *237.*

249 J. Dietz i-a răspuns lui V. I. Lenin printr-o scrisoare în care îi mulţumea pentru urările de bine cu prilejul aniversării a 70 de ani. — *238.*

250 *„Za Pravdu"* — una din denumirile sub care a apărut „Pravda". Gestiunea financiară, de care e vorba în scrisoarea de faţă, a fost publicată în nr. 9 din 13 octombrie al acestui ziar. — *238.*

251 În articolul „O *consfătuire a marxiştilor*", apărut în nr. 8 din 13 octombrie 1913 al ziarului „Za Pravdu", se făcea o amănunţită expunere asupra consfătuirii C.C. al P.M.S.D.R. cu unii activişti de partid care a avut loc în zilele de 23 septembrie—1 octombrie (6—14 octombrie) 1913. Autorul acestui articol era M. Cernomazov, care, după cum s-a dovedit ulterior, era agent al ohranei. — *239.*

252 Este vorba de două articole ale lui G. I. Petrovski şi de un articol al „fostului împăciuitorist" N. Borin (N. Krestinski). Articolele n-au fost publicate. — *239.*

253 *X* — K. A. Komarovski (B. G. Danski). În 1911 a intrat în P.M.S.D.R., a colaborat la „Zvezda" şi „Pravda" ; în anii 1913—1914 a făcut parte din redacţia revistei bolşevice „Voprosî Strahovaniia". Pentru a discredita pe bolşevici, lichidatorii i-au adus lui Danski învinuirea că colaborează la publicaţii burgheze. O comisie de partid, cercetînd cazul, a stabilit că, din momentul în

www.dacoromanica.ro

care a intrat în rîndurile partidului bolşevic, Danski a încetat să mai colaboreze la publicaţii burgheze. De aceea l-a apreciat ca un tovarăş cinstit şi a considerat că lichidatorii sînt de rea-credinţă.

Unele indicaţii în legătură cu campania de calomnii a lichidatorilor împotriva lui Komarovski sînt date de V. I. Lenin în raportul C.C. al P.M.S.D.R. la Conferinţa de la Bruxelles (vezi Opere complete, vol. 25, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 425—426). — *241.*

254 Chestiunea Komarovski a fost din nou examinată într-o comisie alcătuită din reprezentanţi ai ziarului „Za Pravdu", ai revistelor „Prosveşcenie" şi „Voprosî Strahovaniia", şase deputaţi ai muncitorilor, colaboratori ai editurii „Priboi" şi un reprezentant al „muncitorilor marxişti organizaţi". În nr. 32 din 10 noiembrie 1913 al ziarului „Za Pravdu" a fost publicată concluzia acestei comisii, care considera că nu există absolut nici un motiv pentru ca X să nu colaboreze în continuare la publicaţiile marxiste. — *243.*

255 *„Voprosî Strahovaniia"* — revistă legală bolşevică ; a apărut, cu unele întreruperi, din octombrie 1913 pînă în martie 1918. A dus luptă nu numai pentru asigurările sociale, dar şi pentru „lozincile neciuntite" ale bolşevicilor : ziua de lucru de 8 ore, confiscarea pămînturilor moşiereşti şi republica democratică. — *243.*

256 Lenin se referă la „Declaraţia" deputaţilor-bolşevici apărută în numărul 13 din 18 octombrie 1913 al ziarului „Za Pravdu". În ea se cerea părţii menşevice a fracţiunii social-democrate din Duma a IV-a de stat să recunoască egalitatea în drepturi a „celor şapte" şi a „celor şase" cu prilejul rezolvării diferitelor probleme de către fracţiunea social-democrată din Dumă. Ziarul „Za Pravdu", urmînd indicaţiile lui Lenin, a desfăşurat o amplă campanie împotriva activităţii dezorganizatoare a „celor şapte". În răspunsul lor oficial din 25 octombrie (7 noiembrie), „cei şapte" au refuzat să recunoască egalitatea în drepturi cu „cei şase". Aceştia din urmă au declarat că se constituie în fracţiune aparte (vezi volumul de faţă, p. 251). — *244.*

257 V. I. Lenin se referă la articolul „Unitatea fracţiunii social-democrate este în pericol !", apărut în nr. 60 din 18 octombrie 1913 al ziarului lichidatorist „Novaia Raboceaia Gazeta". — *244.*

258 În această scrisoare Lenin îi răspunde lui C. Huysmans, care, într-o scrisoare cu data de 29 octombrie (st. n.) 1913, îl întreba cine este reprezentantul P.M.S.D.R. în Biroul socialist internaţional. — *247.*

259 Aici este vorba de rezoluţia „Cu privire la fracţiunea social-democrată din Dumă", adoptată la consfătuirea de la Poronino a C.C. al P.M.S.D.R. cu unii activişti de partid. Rezoluţia a apărut în ziarul „Za Pravdu" nr. 12 din 17 octombrie 1913 (vezi V. I. Le-

www.dacoromanica.ro

nin. Opere complete, vol. 24, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 61—62). — *248.*

260 Este vorba de rezoluţiile muncitorilor din Petersburg care au fost publicate cu începere de la 22 octombrie (4 noiembrie) în ziarul „Za Pravdu". Un bilanţ general al acestor rezoluţii găsim în articolul lui Lenin „Cum au răspuns muncitorii la constituirea fracţiunii muncitoreşti social-democrate din Rusia în Duma de stat" (vezi Opere complete, vol. 25, Bucureşti, Editura politică, 1964, p. 440—449). — *248.*

261 Un fragment din povestirea „Valul" de V. Voitinski, cu subtitlul „O rază de lumină în miez de noapte", a apărut în nr. 4 pe 1914 al revistei „Prosveşcenie". Dintr-o scrisoare a lui V. I. Lenin către A. M. Gorki de la jumătatea lunii noiembrie 1913 (vezi volumul de faţă, p. 256) se vede că Gorki s-a pronunţat *împotriva* publicării povestirii lui Voitinski în „Prosveşcenie". Nu s-a stabilit dacă era vorba chiar de publicarea acestui fragment. — *250.*

262 Declaraţia deputaţilor bolşevici („Răspuns celor şapte deputaţi") în legătură cu constituirea în Duma de stat a unei fracţiuni muncitoreşti social-democrate de sine stătătoare a fost publicată în nr. 22 din 29 octombrie 1913 al ziarului „Za Pravdu". — *251.*

263 Scrisoarea lui Lenin a fost prilejuită de apariţia în ziarul „Russkoe Slovo" nr. 219 din 22 septembrie 1913 a unui articol „Despre moda karamazovistă", în care A. M. Gorki lua poziţie împotriva punerii în scenă la Teatrul de artă din Moscova a unei piese după romanul „Posedaţii" de Dostoievski. Presa burgheză a luat apărarea piesei. Gorki a răspuns printr-un nou articol : „Încă o dată — despre moda karamazovistă", care a fost publicat în nr. 248 din 27 octombrie 1913 al ziarului „Russkoe Slovo".

Articolul lui Gorki a fost reprodus în mare parte — însă fără pasajul final — în ziarul „Reci" cu data de 28 octombrie (10 noiembrie). În ziua următoare, acest articol al lui Gorki, inclusiv pasajul final, care e citat în întregime de Lenin în scrisoarea sa, a apărut şi în „Novaia Raboceaia Gazeta", publicaţie a lichidatorilor. — *252.*

264 Articolul lui V. I. Lenin *„Materiale în legătură cu lupta din cadrul fracţiunii social-democrate din Dumă"*, apărut în „Za Pravdu" nr. 22 din 29 octombrie 1913 (vezi Opere complete, vol. 24, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 103—122), n-a mai fost retipărit în acest ziar. El a fost publicat din nou în 1914 în culegerea „Marxism şi lichidatorism", sub titlul „Materiale în legătură cu istoria constituirii fracţiunii muncitoreşti social-democrate din Rusia în Dumă".

Nr. 22 al ziarului „Za Pravdu" a fost confiscat din cauza articolului editorial „Beilis a fost achitat". — *255.*

265 V. I. Lenin se referă la o teză a lui Engels din articolul „Observaţii critice pe marginea proiectului de program social-democrat din 1891" (vezi K. Marx şi F. Engels. Opere, vol. 22, Bucureşti, Editura politică, 1965, p. 230). — *261.*

www.dacoromanica.ro

266 Lenin a ţinut *un referat cu privire la problema naţională* la Zürich, Geneva, Lausanne şi Berna în zilele de 26, 27, 28 şi 30 iunie (9, 10, 11 şi 13 iulie) 1913. „Tezele în legătură cu problema naţională" şi planurile pentru referat sînt publicate în Opere complete, vol. 23, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 333—341 şi 476—480. — *263.*

267 Aceasta este a doua scrisoare trimisă de Lenin redacţiei ziarului „Za Pravdu" după primirea primelor ştiri în legătură cu hotărîrile sesiunii din decembrie a Biroului socialist internaţional al Internaţionalei a II-a cu privire la unificarea P.M.S.D.R. (vezi şi scrisoarea „În legătură cu hotărîrile Biroului", precum şi adnotarea 79, în Opere complete, vol. 24, Editura politica, 1964, ed a doua, p. 204—206 şi 470). — *264.*

268 În legătură cu sesiunea din decembrie a Biroului socialist internaţional, „Novaia Raboceaia Gazeta", ziarul lichidatorilor, a publicat la 3 decembrie 1913 o telegramă din Londra, care anunţa că Biroul socialist internaţional a respins cererea bolşevicilor ca un reprezentant al „celor şase" să facă parte din secţia interparlamentară a Internaţionalei a II-a. În realitate însă, B.S.I. nu a examinat această chestiune, iar bolşevicii nu au formulat o asemenea cerinţă, deoarece, potrivit statutului secţiei interparlamentare, dacă în parlamentul respectiv erau mai multe fracţiuni socialiste, dreptul de reprezentare îl avea numai aceea dintre ele care avea un număr mai mare de deputaţi. Ca urmare a acestei prevederi, din partea Dumei de stat din Rusia a fost inclus în secţia interparlamentară reprezentantul grupului „celor şapte" (lichidatori), care dispunea de o majoritate formală. Această chestiune a fost amănunţit explicată de Lenin în articolul „Cum îi înşală lichidatorii pe muncitori" (Opere complete, vol. 24, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 221—223). — *265.*

269 Este vorba de intervenţia lui Kautsky în şedinţa din 14 decembrie 1913 a Biroului socialist internaţional (vezi adnotarea 267 din volumul de faţă şi adnotarea 79 din volumul 24 de Opere complete ale lui V. I. Lenin). — *265.*

270 *„Proletarskaia Pravda"* — una din denumirile sub care a apărut ziarul „Pravda". — *269.*

271 Pe cît se pare, e vorba de unul din articolele lui V. I. Lenin în legătură cu hotărîrea sesiunii din decembrie a B.S.I. şi cu campania de calomnii în jurul rezoluţiei, adoptate de sesiune, cu privire la convocarea unei conferinţe „de unificare" a P.M.S.D.R. La 17 (30) decembrie 1913, în „Proletarskaia Pravda" a fost publicat articolul lui Lenin „Rezoluţia cu privire la hotărîrea Biroului socialist", care preciza poziţia oficială a bolşevicilor în această problemă (vezi Opere complete, vol. 24, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 251—253).

În hotărîrea „Cu privire la reorganizarea şi la activitatea redacţiei ziarului «Pravda»", adoptată de consfătuirea de la Cracovia

www.dacoromanica.ro

a C.C. al P.M.S.D.R. cu unii activişti de partid, se arăta că „articolele a căror publicare este considerată obligatorie de către C.C. trebuie să fie publicate imediat (sub pseudonim)" (V. I. Lenin. Opere complete, vol. 22, Bucureşti, Editura politică, 1963, ed. a doua, p. 293). Tocmai un asemenea pseudonim sînt literele „K.K.K.". În decembrie 1913, C C. al P.M.S.D.R., într-o şedinţă a sa, a confirmat din nou această hotărîre : „Rămîne în vigoare hotărîrea anterior stabilită că articolele semnate cu cele trei litere convenţionale se publică numaidecît şi fără modificări" („Istoriceskii Arhiv" nr. 4, 1959, p. 42). — *269*.

272 Este vorba de articolul lui N. I. Buharin „Tertipurile d-lui Struve", apărut în nr. 12 din 1913 al revistei „Prosveşcenie". — *269*.

273 *„Împuterniciţii"* — muncitori înaintaţi a căror atribuţie era să stabilească o legătură vie, permanentă, între C.C. şi grupurile social-democrate locale şi totodată să găsească forme elastice pentru conducerea activităţii locale în marile centre ale mişcării muncitoreşti. Sarcina de a crea un sistem de împuterniciţi a fost stabilită la consfătuirea din 1913 de la Cracovia a C.C. al P.M.S.D.R., iar necesitatea ei a fost confirmată de consfătuirea de la Poronino (vezi V. I. Lenin. Opere complete, vol. 22, Bucureşti, Editura politică, 1963, ed. a doua, p. 284, şi vol. 24, 1964, p. 57). — *270*.

274 *„Călăuza muncitorului pe 1914"* — calendar de buzunar, publicat de editura de partid „Priboi" în decembrie 1913. — *271*.

275 V. I. Lenin se referă la pregătirea pentru tipar a revistei „Rabotniţa", al cărei prim număr a apărut la 23 februarie (8 martie) 1914 la Petersburg. — *271*.

276 Este vorba de călătoria delegatului la cel de-al IV-lea Congres al Social-democraţiei din Ţinutul leton, care a avut loc în zilele de 13—26 ianuarie (26 ianuarie—8 februarie) 1914 la Bruxelles. Nu s-a stabilit despre cine anume e vorba aici. Pentru amănunte în legătură cu acest congres, vezi V. I. Lenin. Opere complete, vol. 24, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, adn. 109. — *272*.

277 V. I. Lenin a plecat la Berlin pe data de 26 spre 27 decembrie 1913 (8 spre 9 ianuarie 1914), pentru o întîlnire cu nişte bolşevici letoni, în legătură cu convocarea celui de-al IV-lea Congres al Social-democraţiei din Ţinutul leton. — *273*.

278 Întîlnirea lui V. I. Lenin cu I. Rudis-Ghipslis şi I. E. Gherman a avut loc la Berlin, la locuinţa lui Gherman. — *275*.

279 Pe cît se pare, Lenin l-a rugat pe V. P. Miliutin să-i trimită articolul „Unele trăsături ale filozofiei lui A. Bogdanov", apărut sub semnătura Vl. Pavlov (V. P. Miliutin). — *280*.

280 În ziua de 9 (22) ianuarie 1914, la Paris, V. I. Lenin a luat cuvîntul la două mitinguri ale social-democraţilor consacrate comemorării evenimentelor de la 9 ianuarie 1905. — *280*.

www.dacoromanica.ro

281 În ajunul celui de-al IV-lea Congres al Social-democrației din Ținutul leton, în seara de 25 ianuarie (st. n.) 1914, V. I. Lenin a ținut pentru delegații la congres un referat în care a expus teoria și tactica bolșevicilor în problema națională. Congresul a adoptat aproape în toate problemele rezoluțiile cu caracter bolșevic. A fost ales un Comitet Central care se situa pe poziții bolșevice, iar ziarul „Zihna", organul central al S.D.Ț.L., a trecut în mîinile adepților bolșevicilor. — *281.*

282 *„Buletinul C.C. al P.M.S.D.R."* a apărut în urma unei hotărîri a consfătuirii de la Poronino, în vederea informării asupra activității Comitetului Central și asupra muncii organizațiilor locale. — *282.*

283 Lenin se referă la procesele-verbale ale Congresului al V-lea (de la Londra) al P.M.S.D.R. — *285.*

284 În ianuarie 1914, I. F. Popov, aflîndu-se la Bruxelles, a stabilit, prin intermediul organizațiilor locale ale Partidului muncitoresc din Belgia, unele legături cu marinarii belgieni care făceau curse pe vapoare comerciale între Anvers și porturile din sudul Rusiei. Popov, cu încuviințarea lui Lenin, s-a înțeles cu marinarii ca ei să transporte în Rusia material ilegal de partid. — *286.*

285 Într-o scrisoare a sa cu data de 29 ianuarie (st. n.) 1914, C. Huysmans își exprima regretul că nu l-a întîlnit pe V. I. Lenin la congresul Social-democrației din Ținutul leton și îl ruga să întocmească în numele său personal, înainte de plecarea din Bruxelles, un scurt raport în legătură cu starea de lucruri din P.M.S.D.R.; totodată îi propunea să se întîlnească cu el în aceeași seară la Casa poporului din Bruxelles. — *287.*

286 Este vorba, pe cît se pare, de rezoluția Conferinței a VI-a generale (de la Praga) a P.M.S.D.R. „Cu privire la bunurile care se află în mîinile fostului deținător și la dările de seamă asupra gestiunii băneștí". — *289.*

287 *„Puti Pravdî"* — una din denumirile sub care a apărut ziarul „Pravda". — *289.*

288 K. N. Samoilova, secretara de redacție a „Pravdei", într-o scrisoare a sa din 25 ianuarie (7 februarie) 1914, informa C.C. al P.M.S.D.R. că a fost suspendată „Proletarskaia Pravda" și că e posibil ca aceeași soartă s-o aibă și „Puti Pravdî". Această presupunere se baza pe faptul că G. I. Petrovski fusese trimis în judecată pentru publicarea articolului „Prin asta se explică existența ei...", sub semnătura „M.F." (M. Firin, pseudonimul lui M. E. Cernomazov, care ulterior a fost demascat ca provocator); în acest articol se dezvăluia succesiunea diferitelor denumiri ale ziarului „Pravda": „Raboceaia Pravda", „Severnaia Pravda", „Pravda Truda" etc. — *289.*

289 V. I. Lenin se referă la călătoria sa din ianuarie și începutul lunii februarie 1914 de la Paris, Bruxelles, Liège și Leipzig, în

www.dacoromanica.ro

legătură cu lucrările celui de-al IV-lea Congres al Social-democrației din Ținutul leton și cu referatele în problema națională. — *290.*

290 *„Borba"* — revistă a lui Trotki; a apărut la Petersburg de la 22 februarie (*7 martie*) pînă în iulie 1914. — *290.*

291 La cel de-al IV-lea Congres, din 1914, al Social-democrației din Ținutul leton, în urma luptei duse de Lenin și de bolșevicii letoni împotriva tendințelor împăciuitoriste, s-a ajuns la ieșirea social-democraților letoni din Comitetul de organizare (centrul conducător al menșevicilor). Ieșirea letonilor din Blocul din august a fost apreciată de Lenin ca „o lovitură de moarte" dată coaliției trotkiste (vezi Opere complete, vol. 25, București, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 240—242). — *291.*

292 V. I. Lenin se referă la lucrarea „Din trecutul presei muncitorești din Rusia", apărută în nr. 1 din 22 aprilie 1914 al ziarului „Rabocii". În acest număr, consacrat istoriei presei muncitorești din Rusia, a apărut și articolul „Sarcinile noastre", scris tot de Lenin (vezi Opere complete, vol. 25, București, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 99—108 și 109—112). — *291.*

293 Lenin are în vedere recenzia lui V. Ian-ski (S. S. Danilov) la cartea lui V. Levițki (V. Țederbaum) „August Bebel. Viața și activitatea lui". — *291.*

294 V. I. Lenin primea ziarul „Vorwärts" în schimbul unor publicații bolșevice. La 4 martie (st. n.) 1914, V. M. Kasparov i-a răspuns lui Lenin că a fost la serviciul de expediție al ziarului „Vorwärts", unde i s-a spus că i se trimite regulat lui Lenin literatură și ca, dacă n-a primit-o, înseamnă că a fost confiscată. — *292.*

295 *„Priboi"* — editură legală, înființată la Petersburg la începutul anului 1913 și care își desfășura activitatea sub conducerea C.C. al partidului. — *292.*

296 În nr. 3 din martie 1914 al revistei „Prosveșcenie" a fost publicată o notă a lui L. Kamenev pe marginea cărții lui A. Bogdanov „Introducere în economia politică", apărută în editura „Priboi". — *293.*

297 *„Marxism și lichidatorism. Culegere de articole cu privire la principalele probleme ale mișcării muncitorești contemporane. Partea a II-a"* a apărut în iulie 1914, în editura bolșevică „Priboi". — *293.*

298 Este vorba de consfătuirea convocată de Asociația publiciștilor din Rusia în ianuarie 1914, în legătură cu înăsprirea măsurilor represive împotriva presei și proiectul de lege a presei, pregătit de guvernul reacționar. — *293.*

299 Este vorba de „Vorwärts", ziar socialist evreiesc, care a apărut la New York din anul 1897. — *295.*

www.dacoromanica.ro

300 „*Novy Mir*“ — ziar cu orientare menşevică, editat de un grup de emigranţi ruşi la New York în anii 1911—1917. — *296.*

301 Este vorba de strîngerea de fonduri pentru congresul partidului. O înţelegere în privinţa acordării de subvenţii a fost stabilită cu cîţiva lideri ai partidului burghezo-liberal al progresiştilor, printre care şi A. I. Konovalov („Turtă dulce“). — *299.*

302 La 3 martie (st. n.) 1914, C. Huysmans i s-a adresat lui V. I. Lenin printr-o scrisoare în care-i cerea să trimită cît mai curînd raportul său către Biroul socialist internaţional şi totodată îi făcea cunoscut că a primit informaţii din partea lichidatorilor în legătură cu situaţia din P.M.S.D.R. — *300.*

303 În scrisoarea sa din 12 martie (st. n.) 1914, I. Rudis-Ghipslis critica, pentru caracterul lor împăciuitorist, unele rezoluţii ale Congresului al IV-lea al Social-democraţiei din Ţinutul leton, şi în special propunerea împăciuitoristului I. Ianson-Braun, inclusă în rezoluţia cu privire la atitudinea faţă de P.M.S.D.R., care obliga Social-democraţia din Ţinutul leton ca temporar, „atîta timp cît problema unificării n-a fost pusă pe o bază fermă“, să nu se ţină legături organizatorice nici cu C.C., nici cu C.O. — *301.*

304 După Congresul al IV-lea al S.D.Ţ.L., o parte din delegaţi, printre care şi membri ai Comitetului Central nou ales, la întoarcerea lor în Rusia au fost arestaţi. În timpul organizării congresului, Comitetul Central al S.D.Ţ.L., compus din menşevici, şi Comitetul din străinătate au încălcat cele mai elementare principii ale conspiraţiei. — *301.*

305 Articole despre Congresul al IV-lea al Social-democraţiei din Ţinutul leton, cu citate din rezoluţiile adoptate, au fost publicate în suplimentul la nr. 50 din 30 martie 1914 al ziarului „Puti Pravdî“. — *301.*

306 Într-o scrisoare cu data de 10 martie (st. n.) 1914, C. Huysmans îl ruga pe I. F. Popov să-i trimită cît mai curînd raportul lui Lenin către Biroul socialist internaţional.

În aceeaşi zi, el a trimis lui Lenin o scrisoare în care-şi cerea scuze pentru tonul ironic folosit în scrisoarea precedentă, cu caracter neoficial. — *303.*

307 Alegerile pentru *Consiliul asigurărilor sociale* din Petersburg au avut loc în ziua de 2 (15) martie 1914. În jurul alegerilor s-a încins o aprigă luptă între bolşevici, de o parte, şi lichidatori şi narodnicii de stînga (eseri), de altă parte.

Lichidatorii au suferit o înfrîngere totală: trei sferturi din delegaţi s-au pronunţat pentru mandatul bolşevic. — *303.*

308 *M-me Caillaux* — soţia lui Joseph Caillaux, om de stat francez, ministru de finanţe pînă în 1913. Drept răspuns la campania de calomnii lansată împotriva soţului ei de către naţionalistul Calmette — redactorul ziarului „Le Figaro“ —, ea a tras un

www.dacoromanica.ro

foc de revolver asupra acestuia, rănindu-l mortal. După aceea J. Caillaux a fost nevoit să-şi dea demisia. — *303.*

309 V. I. Lenin se referă la rezoluţia unui grup de muncitori din raionul Vîborg „Cu privire la ieşirea tov. Burianov din grupul «celor şapte»" şi la „Scrisoare deschisă către A. F. Burianov", apărută sub semnătura grupului de la Zürich de sprijinire a P.M.S.D.R.

În rezoluţia lor, muncitorii din Vîborg, salutînd ieşirea lui Burianov din grupul „celor şapte" ca o confirmare în plus a inconsistenţei politice a acestuia, condamnau poziţia neutră adoptată de el ca nejustă. Grupul de la Zürich, a cărui majoritate o constituiau menşevicii, aprecia, dimpotrivă, gestul lui ca un pas important spre unificarea fracţiunii social-democrate din Dumă. Ambele documente au fost publicate în nr. 22 din 26 februarie 1914 al ziarului „Pravda". — *304.*

310 Această scrisoare a lui V. I. Lenin este un răspuns la scrisoarea din 9 (22) martie a lui V. B. Stankevici, membru al redacţiei ziarului „Sovremennik". În scrisoarea sa Stankevici spunea că revista „va fi un organ în principiu interfracţionist", că „noi vom căuta să dovedim necesitatea unei depline unităţi organizatorice a tuturor curentelor socialiste" şi îl ruga pe Lenin să „accepte să facă parte din grupul colaboratorilor". Pentru amănunte în legătură cu grupul din jurul revistei „Sovremennik", vezi articolul lui Lenin „Unitatea muncitorilor şi «curentele» intelectualilor" (Opere complete, vol. 25, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 158—161). — *309.*

311 „*Şahterskii Listok*" a apărut la 16 martie 1914 ca supliment la nr. 38 al ziarului „Puti Pravdî". A fost editat din iniţiativa muncitorilor minieri şi din fondurile strînse de ei.

„*Apelul către muncitorii ucraineni*" a apărut în limba ucraineană în nr. 28 din 29 iunie 1914 al ziarului „Trudovaia Pravda".

„Nota «Din partea redacţiei» la «Apelul către muncitorii ucraineni» al lui Oksen Lola" a fost scrisă de V. I. Lenin (vezi Opere complete, vol. 25, Bucureşti, Editura politică, 1964. ed. a doua, p. 390). — *309.*

312 „*Edinstvo*" — ziar legal, editat de un grup de menşevici-partiiţi, în frunte cu G. V. Plehanov, şi de bolşevici-împăciuitorişti. — *311.*

313 „*Severnaia Raboceaia Gazeta*" — cotidian al menşevicilor-lichidatori; a apărut la Petersburg în locul cotidianului „Novaia Raboceaia Gazeta". — *311.*

314 Culegerea „*Nacealo*" a apărut la Saratov în 1914. — *313.*

315 Este vorba de campania lansată de grupul „Vpered" şi de G. A. Aleksinski împotriva lui A. V. Antonov (Britman), membru al Comitetului organizaţiei din străinătate a P.M.S.D.R., care

www.dacoromanica.ro

era acuzat că la interogatoriu a trădat pe coacuzaţii săi din procesul organizaţiei din Kronstadt a P.M.S.D.R. din 1906. Această acuzaţie a fost respinsă ca nefondată încă în 1907, prin hotărîrea unei comisii de zece foşti deţinuţi (bolşevici, menşevici şi fără de partid).

Despre această campanie scrie Lenin în raportul C.C. al P.M.S.D.R. la Conferinţa de la Bruxelles (vezi Opere complete, vol. 25, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 427—428). — *314.*

316 V. I. Lenin i-a trimis Inessei Armand o scrisoare, cu data de 22 aprilie (st. n.) 1914, a lui O. Lola (Stepaniuk), care arăta că e întru totul de acord cu conţinutul „Apelului către muncitorii ucraineni", dar cerea ca acest apel să fie publicat în numele redacţiei ziarului „Pravda", şi nu sub semnătura lui. — *314.*

317 *„Programul şi statutul Partidului muncitoresc social-democrat din Rusia"*, cu schimbările introduse în statut de Conferinţa a VI-a (de la Praga) din 1912, au fost editate de C.C. al P.M.S.D.R. în 1914 la Paris. — *315.*

318 Scrisoarea lui V. I. Lenin este un post-scriptum la o scrisoare a lui G. E. Zinoviev către redacţia revistei „Dzvin", în legătură cu convorbirile avute de el cu L. Iurkevici, membru al redacţiei, cu privire la condiţiile în care bolşevicii ar putea să colaboreze la această revistă.

Părerile în favoarea separării muncitorilor ucraineni şi a constituirii lor într-o organizaţie social-democrată aparte, care au provocat indignarea lui Lenin, au fost exprimate de Iurkevici în prefaţa la cartea lui Levinski „Studiu asupra dezvoltării mişcării muncitoreşti ucrainene din Galiţia". O critică acerbă a concepţiilor naţionalistului burghez Iurkevici a fost făcută de Lenin în articolul „Despre dreptul naţiunilor la autodeterminare" (vezi Opere complete, vol. 25, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 338—339).

„Dzvin" — revistă lunară legală, naţionalistă, de orientare menşevică ; a apărut la Kiev, în limba ucraineană, din ianuarie 1913 pînă în vara anului 1914. — *316.*

319 Această telegramă a fost trimisă de V. I. Lenin cu prilejul zilei presei muncitoreşti, care coincidea cu împlinirea a doi ani de la apariţia ziarului „Pravda" (vezi V. I. Lenin. Opere complete, vol. 25, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, adn. 152). — *317.*

320 La 3 mai (st. n.) 1914, F. N. Samoilov îi comunica lui V. I. Lenin, într-o scrisoare, că s-a internat la sanatoriul orăşenesc din Berna, că medicul — specialist în boli nervoase — i-a recomandat puţină muncă fizică. — *318.*

321 În scrisoarea sa din 15 mai (st. n.) 1914, I. Rudis-Ghipslis se declara de acord cu ideea ca „Pravda" să fie tipărită cu cîteva pagini suplimentare, care să fie consacrate situaţiei din diferite

www.dacoromanica.ro

regiuni ale Rusiei, şi propunea să se editeze o foaie în plus în limba letonă. El îi făcea cunoscut că a trimis nişte articole ale sale la o revistă „marxistă" letonă, dar ele n-au fost publicate deoarece în redacţie îşi exercitau puterea împăciuitoriştii ; totodată, se interesa cînd apare Organul Central, „Soţial-Demokrat", şi promitea că va trimite un articol despre Congresul Social-democraţiei din Ţinutul leton. — *319*.

322 *„Zihna"* — ziar, organul central al social-democraţiei letone ; a apărut ilegal la Riga, cu mari întreruperi, din 1904 pînă în 1909, iar apoi în străinătate.

După instaurarea Puterii sovietice în Letonia, în iunie 1940, „Zihna" a devenit organul de presă al C.C. al Partidului Comunist din Letonia şi al Sovietului Suprem al R. S. S. Letone. — *320*.

323 Pe cît se pare, aici e vorba de volumul al II-lea al lucrării lui Rubakin „Printre cărţi". — *321*.

324 Este vorba de o călătorie la Viena, pentru a participa la Congresul socialist internaţional care urma să aibă loc în august 1914. — *322*.

325 Data „19.V.1925" a fost ştearsă de N. K. Krupskaia şi înlocuită cu data expedierii scrisorii — „4.VI". Într-un post-scriptum, N. K. Krupskaia arăta că, din cauza „proiectului de lege", scrisoarea a rămas neexpediată timp de două săptămîni. — *322*.

326 Este vorba de broşura lui S. G. Şaumian „Despre autonomia naţional-culturală", scrisă în limba armeană în 1913. — *322*.

327 Planul de proiect expus în această scrisoare a stat la baza *„Proiectului de lege cu privire la egalitatea în drepturi a naţiunilor şi la apărarea drepturilor minorităţilor naţionale"*, scris de Lenin (vezi Opere complete, vol. 25, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 142—144). — *325*.

328 La 12 mai (st. n.) 1914, A. A. Troianovski, într-o scrisoare adresată lui V. I. Lenin, a pus problema organizării muncii în redacţia revistei „Prosveşcenie" şi a propus un proiect de „constituţie" în acest sens. — *326*.

329 În revista „Borba", M. N. Pokrovski a publicat o serie de schiţe „Din istoria claselor sociale din Rusia". — *326*.

330 Este vorba de colaborarea lui L. Martov, F. I. Dan şi G. V. Plehanov la revista „Sovremennik". — *327*.

331 În mai 1914, R. V. Malinovski, de teamă că va fi demascat, şi-a depus mandatul de deputat şi a plecat în străinătate. Ulterior s-a dovedit că el era agent provocator. — *327*.

332 Este vorba de romanul „Preceptele părinţilor" al scriitorului burghezo-naţionalist ucrainean V. Vinnicenko. — *329*.

www.dacoromanica.ro

333 Lenin se referă la Conferința „de unificare" de la Bruxelles, convocată de Comitetul Executiv al B.S.I. la 16—18 iulie (st. n.) 1914. Pentru amănunte în legătură cu această conferință, vezi V. I. Lenin, Opere complete, vol. 25, București, Editura politică, 1964, ed. a doua, adn. 142. — *332.*

334 La insistența C.C. al P.M.S.D.R., „opoziția poloneză" (I. S. Ganețki, A. M. Maleţki etc.) a fost invitată de B.S.I. la Conferința „de unificare" de la Bruxelles. — *334.*

335 Lenin se referă la procesele-verbale ale Congresului al IV-lea (de unificare) al P.M.S.D.R., care a avut loc în aprilie-mai 1906 la Stockholm.

În nr. 3 din martie 1914 al revistei „Naşa Zarea" au fost publicate nişte articole ale lui F. A. Bulkin şi L. Martov, îndreptate împotriva bolşevicilor. Manifestările lui Bulkin şi Martov au fost aspru criticate de V. I. Lenin în articolele : „Lupta ideologică în mişcarea muncitorească", „Plehanov, care nu ştie ce vrea", „Cum este disimulată încălcarea unității de cei ce vorbesc într-una despre unitate", „Metodele de luptă folosite de intelectualii burghezi împotriva muncitorilor" (vezi Opere complete, vol. 25, București, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 138—141, 175—179, 195—220, 346—381). — *334.*

336 Este vorba de delegații la Conferința socialistă internațională a femeilor de la Viena care urma să aibă loc în august 1914 şi care, ca urmare a izbucnirii războiului mondial, s-a întrunit abia la 26—28 martie 1915 la Berna. — *339.*

337 „*Stoikaia Mîsl*" — una din denumirile ziarului „Trudovoi Golos", organul de presă al narodnicilor de stînga (eserilor). — *343.*

338 În ziua de 4 (17) aprilie 1914, la chemarea Comitetului din Petersburg al P.M.S.D.R., a avut loc o demonstrație împotriva lock-outului declarat de fabricanții din Petersburg. Ziua demonstrației a fost aleasă în aşa fel ca să coincidă cu cea de-a doua aniversare a masacrului de la Lena. În această zi, în ziarul „Puti Pravdî" a fost publicat ca editorial articolul lui V. I. Lenin „Despre formele mişcării muncitoreşti (Lock-outul şi tactica marxistă)" (vezi Opere complete, vol. 25, București, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 59—62). În raportul C.C. al P.M.S.D.R. la Conferința de la Bruxelles, Lenin a explicat pe larg însemnătatea acestei demonstrații şi a demascat comportarea lichidatorilor (op. cit., p. 391—439). — *343.*

339 Este vorba de raportul C.C. al P.M.S.D.R., întocmit de V. I. Lenin pentru Conferința „de unificare" de la Bruxelles. Raportul a fost citit, din însărcinarea lui Lenin, de către I. F. Armand (vezi V. I. Lenin, Opere complete, vol. 25, București, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 391—439). — *343.*

340 Scrisoarea lui Kautsky împotriva Rosei Luxemburg, în legătură cu darea de seamă despre şedința B.S.I., a fost publicată la

www.dacoromanica.ro

24 decembrie (st. n.) 1913 în „Vorwärts", organul central al social-democrației germane, și reprodusă în „Proletarskaia Pravda" din 20 decembrie (st. v.) 1913, cu o postfață scrisă de Lenin (vezi Opere complete, vol. 24, București, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 273—274). — *347.*

341 *„Trudovaia Pravda"* — una din denumirile sub care a apărut ziarul „Pravda", care era prigonit de autoritățile țariste. — *350.*

342 Rezoluția Conferinței a VI-a generale (de la Praga) a P.M.S.D.R. „Cu privire la constituirea conferinței" este inclusă în : V. I. Lenin. Opere complete, vol. 21, București, Editura politică, 1963, ed. a doua, p. 139—140. — *352.*

343 Lenin se referă la rezoluția Conferinței a VI-a (de la Praga) a P.M.S.D.R. „Cu privire la caracterul și formele organizatorice ale muncii de partid" și la rezoluția consfătuirii („din februarie") de la Cracovia a C.C. al P.M.S.D.R. cu unii activiști de partid : „Construirea organizației ilegale" (vezi V. I. Lenin. Opere complete, vol. 21, București, Editura politică, 1963, ed. a doua, p. 150—151 și vol. 22, p. 283—285). — *352.*

344 Este vorba de rezoluția consfătuirii („din februarie") de la Cracovia a C.C. al P.M.S.D.R. cu unii activiști de partid „Cu privire la atitudinea față de lichidatorism și la unitate" (vezi V. I. Lenin. Opere complete, vol. 22, București, Editura politică, 1963, ed. a doua, p. 288—291). — *352.*

345 I. S. Ganețki și A. M. Maleţki — delegați la Conferința „de unificare" de la Bruxelles din partea așa-zisei opoziții „rozlamoviste" a S.D.R.P. și L. Una din chestiunile litigioase dintre Conducerea centrală a Partidului social-democrat polonez, din care făcea parte Tyszka, și „rozlamoviști" era aceea a atitudinii față de lichidatori și de P.P.S. Lenin critica cu asprime politica Conducerii centrale și își manifesta simpatia față de „rozlamoviști". — *355.*

346 Între 12 și 19 iulie (st. n.) 1914 a avut loc la Poronino, sub conducerea lui Lenin, o ședință a C.C. al P.M.S.D.R., la care au participat și G. I. Petrovski, A. S. Kiselev, N. P. Glebov-Avilov și A. N. Nikiforova. Ședința a fost consacrată în special problemelor privind pregătirea congresului : data convocării, mijloacele de trecere a delegaților peste granță ș.a.m.d. — *355.*

347 În august 1914 urma să fie convocat Congresul ordinar al P.M.S.D.R. La sfîrșitul lui august, cea mai mare parte din delegați erau deja aleși, se întocmiseră împuternicirile, se pregătiseră mandatele. Totodată fusese pusă la punct și organizarea tehnicului : parole, itinerariile și pașapoartele. Dar izbucnirea primului război mondial a împiedicat convocarea congresului. — *355.*

348 Este vorba de consfătuirea pe care au convocat-o în 1914 Comitetul de organizare, grupurile „Vpered" și „Edinstvo", Bundul, Conducerea centrală a S.D.R.P. și L., P.P.S. etc. — *356.*

www.dacoromanica.ro

349 În „Trudovaia Pravda" din 4 iulie 1914 a apărut rezoluția „Despre momentul actual și despre unitate", sub semnătura „Organul conducător al Social-democrației din Ținutul leton". Subliniind „necesitatea unității forțelor și a activității clasei muncitoare", rezoluția punea la baza unității următoarele condiții: 1) „revendicările neciuntite"; 2) recunoașterea mișcării ilegale; 3) unitate de jos; 4) „recunoașterea majorității democratice, iar nu a federației"; 5) lupta „împotriva lichidatorismului atît dinspre dreapta, cît și dinspre stînga". — *357.*

350 V. I. Lenin se referă la rezoluția „Cu privire la absența delegaților din partea centrelor naționale la conferința generală de partid", adoptată de Conferința a VI-a generală (de la Praga) a P.M.S.D.R. (vezi V. I. Lenin. Opere complete, vol. 21, București, Editura politică, 1963, ed. a doua, p. 141—142). — *357.*

351 Este vorba de „Proiectul condițiilor de fuzionare a Partidului muncitoresc social-democrat din Letonia cu P.M.S.D.R.", adoptat la Congresul al IV-lea (de unificare) al P.M.S.D.R. de la Stockholm (vezi „Rezoluțiile și hotărîrile congreselor, conferințelor P.C.U.S. și ale plenarelor C.C.", partea I, București, Editura pentru literatură politică, 1954, p. 135—136). — *357.*

352 Este vorba de „Naşa Raboceaia Gazeta", ziar de orientare menșevică-lichidatoristă, care a apărut la Petersburg din mai pînă în iulie 1914. — *359.*

353 Opoziția poloneză, care la Conferința de la Bruxelles a mers alături de social-democrații bolșevici și de social-democrații letoni, în ultima ședință a votat pentru rezoluția Biroului socialist internațional întocmită de K. Kautsky (vezi în legătură cu aceasta: V. I. Lenin. Opere complete, vol. 25, București, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 464, 465—466). — *359.*

354 *Zilele revoluționare din Rusia* — zilele grevelor și demonstrațiilor care au avut loc la Petersburg, Baku, Riga și în alte orașe în cursul lunii iulie 1914. — *360.*

355 *„Berliner Tageblatt und Handelszeitung"* — ziar burghez german; a apărut din 1872 pînă în 1939. — *360.*

356 Drept răspuns la scrisoarea lui V. I. Lenin, editura Granat comunica la 12 iulie (st. v.) 1914 următoarele: „Dat fiind că o serie întreagă de momente deosebit de importante pentru întregul caracter al Dicționarului sînt legate tocmai de acest articol, nu putem accepta o tratare plată, mediocră a acestei teme, și tot timpul am căutat să-i asigurăm o elaborare serioasă, temeinică... Parcurgînd o serie întreagă de nume nu numai rusești, dar și străine, n-am găsit nici un autor. Vă rugăm cît se poate de stăruitor să păstrați pentru dv. acest articol... Sîntem dispuși... să vă acordăm un termen apreciabil: 15 august... Am vrea să vă rugăm încă o dată, în modul cel mai insistent, să nu renunțați la acest articol și să considerați, ca și noi, că el constituie un lucru

www.dacoromanica.ro

important şi util" (Arhiva centrală de partid a Institutului de marxism-leninism de pe lîngă C.C. al P.M.S.D.R.). — *363.*

357 *„Rabocii"* — una din denumirile sub care a apărut „Pravda" bolşevică, persecutată de guvernul ţarist. — *364.*

358 Răspunzînd la chestiunile atinse de Lenin în această scrisoare, I. Rudis-Ghipslis scria la 29 iulie 1914 că în rîndurile letonilor există într-adevăr o „opoziţie de stînga" faţă de Comitetul Central leton şi că el, Ghipslis, este alături de ea. — *367.*

359 Raionul 4 al organizaţiei din Riga, împreună cu alte organizaţii ale Social-democraţiei din Ţinutul leton, s-a pronunţat pentru o unire imediată şi necondiţionată cu P.M.S.D.R. — *367.*

360 Lenin se referă la „Rezoluţia în problema naţională" adoptată la consfătuirea C.C. al P.M.S.D.R. din vara anului 1913 cu unii activişti de partid (vezi V. I. Lenin. Opere complete, vol. 24, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 63—66). — *368.*

361 Pe cît se pare, Lenin avea nevoie de răspuns telegrafic pentru ca, în caz că F. N. Samoilov nu se va putea duce la congres, sa poata chema în locul lui pe cineva din Rusia. — *370.*

362 Este vorba de articolul lui G. V. Plehanov „Un nou avînt", aparut în „Za Partiiu", publicaţie a grupurilor de la Paris ale menşevicilor şi împăciuitoriştilor. În „Vorwärts" din 1 martie 1914 a fost publicată prima parte a acestui articol. — *371.*

www.dacoromanica.ro

INDICE DE NUME

A

A. — *vezi* Sverdlov, I. M.

Abramcik — *vezi* Krîlenko, N. V.

*Abramovici, R. (Rein, R. A.**, Movici) (1880—1963) — unul dintre liderii Bundului. În anii reacţiunii şi ai noului avînt revoluţionar a avut o atitudine lichidatoristă ; a luat parte la conferinţa antipartinică convocată de Troţki în august 1912 la Viena. În anii primului război mondial s-a situat pe poziţii centriste. În 1917 a aderat la aripa dreaptă a menşevicilor internaţionalişti. În 1920 a emigrat la Berlin, iar mai tîrziu în S.U.A. — *164.*

Adrianov — menşevic-lichidator, în anii 1910—1911 s-a aflat în străinătate. — *19, 20.*

Aizenştadt, I. L. (Iudin) (1867—1937) — unul dintre liderii Bundului. După Congresul al II-lea al P.M.S.D.R. s-a manifestat ca menşevic activ. Faţă de Revoluţia Socialistă din Octombrie a avut o atitudine ostilă. În 1922 a emigrat în Germania. — *30.*

Akselrod, L. I. (1868—1946) — social-democrată, autoare de lucrări de filozofie şi critic literar. După Congresul al II-lea al P.M.S.D.R. a aderat la bolşevici, apoi, urmîndu-l pe Plehanov, a trecut la menşevici. În 1918 s-a retras din viaţa politică. A lucrat într-o serie de instituţii de învăţămînt superior din U.R.S.S. — *196.*

Akselrod, P. B. (1850—1928) — unul din liderii menşevicilor. În anii reacţiunii şi ai noului avînt revoluţionar a fost unul dintre conducătorii lichidatorilor. În anii primului război mondial s-a situat pe poziţii centriste. Faţă de Revoluţia Socialistă din Octombrie a avut o atitudine ostilă. — *27, 79, 102, 350.*

Albert — *vezi* Peatniţki, I. A.

Aleksandrov, N. — *vezi* Semaşko, N. A.

* În paranteze, cu litere cursive, sînt scrise adevăratele nume de familie.

www.dacoromanica.ro

Alekseenko, M. M. (n. 1848) — octombrist, mare proprietar funciar. Deputat în dumele a III-a şi a IV-a de stat. — *212.*

Aleksei. — *72, 327.*

Aleksei. — 169.

Aleksinski, G. A. (n. 1879) — la începutul activităţii sale politice a fost social-democrat. În anii reacţiunii a fost otzovist, unul dintre organizatorii grupului antipartinic „Vpered". În timpul primului război mondial s-a manifestat ca un social-şovinist. În iulie 1917 a ticluit, împreună cu serviciul de contraspionaj militar, nişte documente false împotriva lui V. I. Lenin şi a bolşevicilor. În aprilie 1918 a fugit peste graniţă, unde s-a alăturat celor din tabăra ultrareacţionară. — *12, 23, 25, 100, 109, 135, 149, 157, 158, 179, 187, 196, 198, 213, 214, 217, 226, 314, 319, 335, 356, 360.*

Amfiteatrov, A. V. (1862—1938) — scriitor foiletonist burghez ; a colaborat la presa burgheză liberală şi la cea reacţionară. În primul război mondial s-a manifestat ca social-şovinist. După Revoluţia Socialistă din Octombrie — emigrant alb. — *4, 5, 54, 93, 184.*

An — vezi Jordania, N. N.

An — vezi Ter-Danielian, D.

Andreeva, M. F. (1868—1953) — membră a P.C.U.S. din 1904, reputată actriţă rusă, militantă pe tărîm obştesc, soţia şi colaboratoarea lui A. M. Gorki. A participat la revoluţia din 1905. Împreună cu Gorki a vizitat o serie de ţări din Europa şi S.U.A. cu scopul de a strînge fonduri pentru partid. A îndeplinit o serie de sarcini trasate de V. I. Lenin. A acordat sprijin financiar partidului. În 1912 s-a întors ilegal în Rusia ; a fost judecată şi pusă sub supravegherea poliţiei. După Revoluţia Socialistă din Octombrie a desfăşurat activitate pe tărîm obştesc. — *1, 2, 5, 36, 39, 43, 54, 94, 107, 111, 154, 155, 157.*

Andrei — vezi Sverdlov, I. M.

Andriuşa — vezi Armand, A. A.

Antonov — vezi Popov, A. V.

Antonov, B. — în 1912 locuia la Roma ; era corespondent al ziarului „Pravda". — *128.*

Arkomed, S. T. — autorul cărţii „Mişcarea muncitorească şi social-democraţia în Caucaz". — *45, 221.*

Armand, A. A. (1903—1944) — fiul cel mai mic al Inessei F. Armand ; de profesiune inginer mecanic. În timpul Marelui Război pentru Apărarea Patriei (1941—1945) a plecat pe front ca voluntar. În 1944, în timp ce era pe front, a devenit membru de partid. — *335.*

Armand, I. F. (Petrova) (1874—1920) — membră a partidului bolşevic din 1904, revoluţionară de profesie, militantă a mişcării internaţionale a femeilor muncitoare şi a mişcării comuniste internaţionale. A luat parte activă la revoluţia din 1905—1907. În timpul

www.dacoromanica.ro

primului război mondial a desfășurat, sub conducerea lui Lenin, o muncă intensa pentru pregătirea Conferinței socialiste internaționale a femeilor (1915). A reprezentat pe bolșevici la Conferința internațională a tineretului (1915) și a participat la conferințele internaționaliștilor de la Zimmerwald și Kienthal. A luat parte activă la Revoluția Socialistă din Octombrie. A deținut posturi de răspundere pe linie de partid și de stat. — *80, 265, 270—271, 277, 280—284, 285—287, 297—298, 303—304, 309—310, 312—315, 318—319, 327—328, 329—330, 332—333, 334—337, 339—342, 343—349, 350—354, 355—356, 361—362, 363—365, 376.*

Avel — vezi Enukidze, A. S.

B

Babin — în 1912 era menșevic plehanovist. — *64.*

Badaev, A. E. (Nr. 1) (1883—1951) — bolșevic; de profesiune muncitor lăcătuș, ulterior activist de partid și de stat. Membru al P.M.S.D.R. din 1904. A făcut parte din fracțiunea bolșevică a Dumei de stat. În 1914 a fost arestat împreună cu ceilalți deputați bolșevici pentru activitate revoluționară împotriva războiului imperialist, iar în 1915 a fost deportat în ținutul Turuhansk. După Revoluția Socialistă din Octombrie a deținut funcții de conducere pe linie de partid, de stat și în economie. — *127, 138, 142, 147, 155, 156, 170, 175, 176, 178, 181, 269.*

Basok — vezi Melenevski, M. I.

Baturin (Zameatin), N. N. (1877—1927) — revoluționar de profesie, publicist, istoric. Membru al P.M.S.D.R. din 1901. Pe cînd se afla în emigrație la Geneva, a organizat, împreună cu V. D. Bonci-Bruevici, biblioteca și arhiva C.C. al P.M.S.D.R. După Revoluția Socialistă din Octombrie a activat pe tărîm publicistic. A scris o serie de lucrări de istorie a partidului. — *128.*

Bauer, Otto (1882—1938) — unul dintre liderii aripii de dreapta a social-democrației austriece și a Internaționalei a II-a. Față de Revoluția Socialistă din Octombrie a avut o atitudine ostilă. — *192.*

Bazarov (Rudnev), V. A. (1874—1939) — a participat la mișcarea social-democrată începînd din 1896. În anii 1905—1907 a colaborat la o serie de publicații bolșevice. În perioada reacțiunii s-a îndepărtat de bolșevism. A fost unul dintre principalii reprezentanți ai machismului. A luat atitudine împotriva Revoluției Socialiste din Octombrie. Începînd din 1921 a lucrat la Comisia de stat a planificării. — *157.*

Bebel, August (1840—1913) — militant de seamă al social-democrației germane și al mișcării muncitorești internaționale. Și-a început activitatea politică în prima jumătate a deceniului al 7-lea al secolului trecut; a fost membru al Internaționalei I. În 1869 a întemeiat, împreună cu W. Liebknecht, Partidul muncitoresc social-democrat din Germania („eisenachienii"). — *48, 106, 180, 231, 235.*

www.dacoromanica.ro

Bebutov, I. D. — prinţ ; simpatiza cu social-democraţia ; a strîns documente privind istoria mişcării de eliberare din Rusia. A donat arhiva şi biblioteca sa Partidului muncitoresc social-democrat din Rusia. — *114, 235.*

Bednîi, Demian (Pridvorov, E. A.) (1883—1945) — poet sovietic de seamă, membru al partidului bolşevic din 1912. În 1911 a început să colaboreze la ziarele bolşevice „Zvezda" şi „Pravda". În perioada intervenţiei armate străine şi a războiului civil a activat pe front ca poet agitator. În anii Marelui Război pentru Apărarea Patriei a publicat în paginile „Pravdei" versuri despre patriotismul sovietic. — *129, 201, 204.*

Beilis, M. T. (n. 1873) — salariat la o fabrică de cărămizi din Kiev, evreu de origine ; în 1911 a fost acuzat pe nedrept de asasinarea unui copil creştin în scopuri rituale. — *277.*

Bekzadian, A. A. (Iuri, Iuriev) (1881—1939) — membru al P.M.S.D.R. din 1901. Unul dintre conducătorii organizaţiei bolşevice din Baku. În 1912 a făcut parte din delegaţia bolşevică la Congresul de la Basel. După Revoluţia Socialistă din Octombrie a deţinut funcţii de răspundere în aparatul de stat şi în diplomaţie. — *81, 122, 133, 150, 190, 227, 234, 332, 341.*

Bernstein, Eduard (1850—1932) — lider al aripii ultraoportuniste a social-democraţiei germane şi a Internaţionalei a II-a, teoretician al revizionismului şi reformismului. El considera că singura sarcină a mişcării muncitoreşti este să lupte pentru reforme menite să îmbunătăţească situaţia economică a muncitorilor în societatea capitalistă ; a lansat formula oportunistă „mişcarea este totul, scopul final nu este nimic". Concepţiile teoretice şi activitatea practică oportunistă ale lui Bernstein şi ale adepţilor săi au dus la trădarea directă a intereselor clasei muncitoare şi, ca urmare, la falimentul Internaţionalei a II-a. În perioada primului război mondial, Bernstein s-a situat pe poziţii centriste. În anii care au urmat a continuat să susţină politica burgheziei imperialiste. — *15, 331.*

Berzin (Berzin-Ziemelis), I. A. (1881—1941) — unul dintre cei mai vechi participanţi la mişcarea revoluţionară din Letonia. Membru de partid din 1902. Participant activ la revoluţia din 1905—1907 şi la Revoluţia din Octombrie. Ulterior a deţinut funcţii de răspundere în diplomaţie şi pe linie de stat. — *124, 207—209, 342, 355.*

Blank, R. M. (n. 1866) — publicist, de profesiune inginer. A colaborat la revista „Osvobojdenie", organ de presă al burgheziei liberale ruse, la ziarele „Naşa Jizn" şi „Tovarişci" şi a participat la editarea revistei „Zaprosî Jizni", publicaţie a cadeţilor, socialiştilor-populişti şi menşevicilor. — *78, 91.*

Bogdanov, A. (*Malinovski, A. A.*, Rahmetov) (1873—1928) — social-democrat, filozof, sociolog, economist, de profesiune medic. După Congresul al II-lea al P.M.S.D.R. a aderat la bolşevici. În perioada reacţiunii a fost liderul otzoviştilor şi al grupului „Vpered". În do-

www.dacoromanica.ro

meniul filozofiei a încercat să creeze un sistem propriu, „empiriomonismul", care a fost aspru criticat de Lenin în lucrarea sa „Materialism şi empiriocriticism". La consfătuirea din iunie 1909 a redacţiei lărgite a ziarului „Proletarii" a fost exclus din partidul bolşevic. După Revoluţia Socialistă din Octombrie a fost unul dintre organizatorii şi conducătorii „Proletcultului". — *23, 157, 177, 179, 187, 202, 205, 213, 217, 225, 257, 292, 293, 294, 313.*

Bogucearski (Iakovlev, V. I.) (1861—1915) — liberal burghez, istoric al mişcării narodniciste din Rusia. În ultimul deceniu al secolului trecut a aderat la „marxismul legal". În anii 1902—1905 a colaborat activ la revista „Osvobojdenie", iar apoi a fost unul dintre conducătorii revistei „Bez Zaglavia". Autor şi redactor a numeroase lucrări de istorie a mişcării revoluţionare din Rusia. — *196.*

Bonci-Bruevici, V. D. (1873—1955) — bolşevic ; istoric şi publicist. În 1904 a condus serviciul de expediţie al Comitetului Central, iar apoi a organizat publicarea de literatură bolşevică (editura de partid „V. Bonci-Bruevici şi N. Lenin"). În anii următori a participat activ la organizarea editării de ziare şi reviste bolşevice şi la înfiinţarea de edituri ale partidului.

După Revoluţia Socialistă din Octombrie a fost directorul treburilor Consiliului Comisarilor Poporului, apoi a deţinut posturi de conducere în edituri şi în instituţii de cercetare ştiinţifică. — *8, 10, 14.*

Borin — vezi Krestinski, N. N.

Branting, Karl Hjalmar (1860—1925) — lider al Partidului social-democrat din Suedia, unul dintre conducătorii Internaţionalei a II-a. În anii primului război mondial s-a situat pe poziţii social-şoviniste. Între anii 1920 şi 1925 a fost, în mod succesiv, şeful cîtorva guverne social-democrate. — *366.*

Braun — vezi Ianson, I. E.

Briand, Aristide (1862—1932) — om de stat şi diplomat francez. În 1909 a fost numit prim-ministru în cabinetul „celor trei renegaţi" (Briand-Millerand-Viviani). În anii 1913, 1915—1917, 1921—1922 a fost prim-ministru ; în 1924 a reprezentat Franţa la Liga Naţiunilor. În 1926—1931 a fost ministru de externe. — *13.*

Britman — vezi Popov, A. V.

Bronowski, I. (1856—1917) — muncitor, membru al organizaţiei din Varşovia a Social-democraţiei din Regatul Poloniei şi din Lituania ; din 1912 activist al aşa-zisei opoziţii „rozlamoviste", care ocupa o poziţie foarte apropiată de aceea a bolşevicilor. În 1912 — delegat al curiei muncitoreşti din Varşovia ; în 1915 — redactor al ziarului „Nasza Trybuna", organul de presă legal al S.D.R.P. şi L. — *163, 347.*

Buharin, N. I. (1888—1938) — membru al partidului bolşevic din 1906. În 1915 a colaborat la revista „Kommunist", s-a situat pe

www.dacoromanica.ro

poziţii nemarxiste în problema statului, a dictaturii proletariatului, a dreptului naţiunilor la autodeterminare.

După Revoluţia Socialistă din Octombrie a ocupat o serie de posturi de răspundere. S-a ridicat în repetate rînduri împotriva politicii leniniste a partidului. În 1928 a condus opoziţia de dreapta din P.C. (b) al Uniunii Sovietice. În 1929 a fost scos din Biroul Politic al C.C.; în 1937 a fost exclus din rîndurile partidului pentru activitatea sa antipartinică. — *149, 269—270, 281, 291, 293.*

Bulgakov, S. N. (1871—1944) — economist burghez, filozof idealist. În ultimul deceniu al secolului trecut — „marxist legal". În anii următori a procedat la revizuirea doctrinei lui Marx în problema agrară. După revoluţia din 1905—1907 a aderat la cadeţi. A propagat misticismul filozofic. În 1918 s-a preoţit. În 1922 a fost expulzat pentru activitate antisovietică. — *182, 184.*

Bulkin (Semenov), F. A. (n. 1888) — social-democrat, menşevic. În anii reacţiunii şi ai noului avînt revoluţionar s-a situat pe poziţii lichidatoriste. — *350.*

Burenin, V. P. — publicist şi literat reacţionar. Începînd din 1876 a făcut parte din redacţia ziarului „Novoe Vremea". V. I. Lenin a folosit adeseori numele lui Burenin ca nume comun pentru desemnarea procedeelor polemice necinstite. (În cazul de faţă, expresia Burenin-Gamma se referă la L. Martov). — *264, 266—267.*

Burianov, A. F. (n. 1880) — menşevic. În anii reacţiunii şi ai noului avînt revoluţionar s-a situat pe poziţii lichidatoriste. A făcut parte din fracţiunea social-democrată din Duma. În 1914 s-a desprins de lichidatori şi s-a alaturat menşevicilor-partiiţi; în anii primului război mondial înclina spre defensism. — *159, 223, 224, 281, 304—305.*

Burţev, V. L. (1862—1936) — a participat la mişcarea revoluţionară din deceniul al 9-lea al secolului trecut; s-a apropiat de narodovolişti. A fost arestat, dar a reuşit să fugă peste graniţă, unde s-a ocupat cu dezvăluirea activităţii secrete a departamentului poliţiei. Înainte de prima revoluţie rusă era apropiat de socialiştii-revoluţionari, iar după înfrîngerea revoluţiei i-a susţinut pe cadeţi. După Revoluţia Socialistă din Octombrie a participat la crearea de organizaţii monarhiste albgardiste. — *327.*

C

Caillaux, Joseph (1863—1944) — om de stat, unul dintre liderii partidului radical burghez din Franţa, înaintea primului război mondial a fost ministru de finanţe, preşedinte al Consiliului de Miniştri şi ministru de interne. În 1911 a încheiat acordul franco-german cu privire la împărţirea sferelor de influenţă colonială în Africa. În 1925—1926 — ministru de finanţe. Ulterior — unul dintre inspiratorii politicii de cîrdăşie cu Germania fascistă. În 1940 s-a retras din viaţa politică. — *304.*

www.dacoromanica.ro

Caillaux — soţia lui Joseph Caillaux. A împuşcat mortal pe naţionalistul Calmette (redactor al ziarului „Le Figaro"), care pornise o campanie împotriva soţului ei. Îndată după aceea J. Caillaux s-a retras din guvern. — *303.*

Ceasovnikov. — *35.*

Cerevanin, N. (Lipkin, F. A.) (1868—1938) — unul dintre liderii menşevicilor, lichidator. Colaborator la publicaţiile lichidatoriste şi (în 1910) unul dintre cei 16 menşevici autori ai „Scrisorii deschise" cu privire la lichidarea partidului ; după Conferinţa antipartinică din august 1912 a fost membru al centrului menşevic (C.O.). În timpul primului război mondial s-a situat pe poziţii social-şoviniste. În 1917 a fost redactor la „Raboceaia Gazeta", organul central al menşevicilor, şi membru al C.C. menşevic. Faţă de Revoluţia Socialistă din Octombrie a avut o atitudine ostilă. — *17.*

Cerchez, M. — proprietarul unei întreprinderi de la aeroportul Chitila. — *46.*

Cernîşev. — *17.*

Cernîşevski, N. G. (1828—1889) — filozof materialist, socialist utopist, scriitor şi critic literar, animator şi conducător al mişcării revoluţionar-democrate ruse din deceniul al 7-lea al secolului trecut. A fost unul dintre premergătorii de seamă ai social-democraţiei ruse. — *37.*

Cernomazov, M. E. (Miron, „Svoi") (n. 1882) — provocator, a făcut parte din P.M.S.D.R. Din mai 1913 pînă în februarie 1914 a fost secretar al redacţiei ziarului „Pravda" ; fiind suspectat ca provocator, a fost înlăturat din munca de partid de către Comitetul Central al bolşevicilor. În 1917 a fost demascat ca agent secret — în anii 1913—1914 — al secţiei ohranei din Petersburg. — *225, 256.*

Cernov, V. M. (1876—1952) — unul dintre liderii şi teoreticienii partidului socialiştilor-revoluţionari. În anii 1902—1905 a fost redactor al ziarului „Revoliuţionnaia Rossiia", organul de presă al eserilor. După revoluţia din februarie 1917 a fost ministru al agriculturii în guvernul provizoriu. După Revoluţia Socialistă din Octombrie — unul dintre organizatorii rebeliunilor antisovietice. În 1920 a emigrat. În străinătate a continuat să desfăşoare activitate antisovietică. — *54, 93.*

Ciheidze, N. S. (1864—1926) — unul dintre liderii menşevismului. Deputat în Dumele a III-a şi a IV-a de stat din partea guberniei Tiflis, liderul fracţiunii menşevice din Duma a IV-a. Lenin spunea despre Ciheidze că este un „social-democrat din preajma partidului", care şi-a dovedit în Dumă „priceperea de a acoperi pe oportunişti şi de a-i sluji". După Revoluţia Socialistă din Octombrie, Ciheidze a fost preşedinte al Adunării constituante din Gruzia — guvern menşevic contrarevoluţionar. În 1921, după instaurarea Puterii sovietice în Gruzia, a emigrat la Paris. — *136, 141, 216.*

Cilenov. — *316.*

www.dacoromanica.ro

Cisteakov, I. — autorul lucrării: „Asigurarea muncitorilor în Rusia. Schița unei istorii a asigurarii muncitorilor, în legătura cu o serie de alte masuri menite sa satisfacă nevoile muncitorilor". — *113.*

Ciujak, N. (Nasimovici, N. F.) (1876—1927) — ziarist. A intrat în mișcarea revoluționara în 1896. A colaborat la publicațiile legale și ilegale ale bolșevicilor. După Revoluția Socialistă din Octombrie a fost unul dintre fondatorii grupului literar „Lef" („Frontul stîng al artelor"). Începînd din 1926 a redactat publicațiile Asociației generale a foștilor deținuți politici. — *54.*

D

Dan (Gurvici), F. I. (1871—1947) — unul dintre liderii menșevicilor. În anii reacțiunii și ai noului avînt revoluționar, pe cînd se afla în strainatate, s-a situat în fruntea grupului de lichidatori; a redactat ziarul „Golos Soțial-Demokrata". După Revoluția Socialistă din Octombrie a luptat împotriva Puterii sovietice. — *27, 191, 216, 327.*

Danski, B. G. (Komarovski, K. A., „X") (n. 1883) — membru al P.P.S. din 1901. În 1911 a fost primit în P.M.S.D.R.; a colaborat la ziarele „Zvezda" și „Pravda". În 1913—1914 a redactat revista „Voprosî Strahovaniia". După Revoluția Socialistă din Octombrie a deținut posturi de conducere în economie, în presă și în diplomație. — *98, 241—243, 293.*

Davitașvili, M. N. (Edișerov) (1877—1916) — social-democrat, din 1901 revoluționar de profesie; a fost unul dintre militanții cei mai activi ai organizațiilor de partid din Transcaucazia. În 1911 a emigrat. A fost membru al secției din Paris a P.M.S.D.R. — *287.*

Deborin, A. M. (1881—1963) — filozof și istoric. Din 1903 — bolșevic; în 1903—1917 — menșevic. După Revoluția Socialistă din Octombrie s-a separat de menșevici. S-a consacrat în întregime activității științifice și pedagogice. Din 1928 — membru al P.C.U.S. Din 1929 — academician. A scris un mare număr de lucrări de istorie a filozofiei și de filozofie a marxismului. — *312.*

Demidovski, I. — emigrant politic; a lucrat la aeroportul Chitila. Pe cît se pare, era unul dintre marinarii de pe crucișătorul „Potiomkin" care se stabiliseră în România. — *46.*

Descartes, René (1596—1650) — filozof și savant francez, unul dintre întemeietorii filozofiei moderne. A fost un exponent ideologic al burgheziei franceze în ascensiune; în filozofia lui și-au găsit expresia teoretică nevoile, devenite actuale, ale dezvoltării științei moderne. Descartes a fost un reprezentant de seamă al raționalismului în filozofia modernă. A adus o contribuție însemnată la dezvoltarea matematicii, fizicii, biologiei și a altor științe. — *259.*

Desnițki, V. A. (Stroev) (1878—1958) — a intrat în mișcarea social-democrată în 1897. După Congresul al II-lea al P.M.S.D.R. a aderat

www.dacoromanica.ro

la bolşevici. În 1909 s-a îndepărtat de bolşevici. Pînă în martie 1918 a fost membru al C.E.C. din Rusia. Începînd din 1919 a desfăşurat activitate ştiinţifică şi pedagogică la Leningrad. — *2.*

Didjiulene, S. A. (n. 1888) — membru al P.M.S.D.R. din 1907. În 1908 a fost arestată şi deportată. În 1911 a emigrat în Austria. În 1918 s-a stabilit în Lituania. A lucrat în învăţămînt. — *321.*

Dietz, Johann Heinrich Wilhelm (1843—1922) — social-democrat german, deputat în Reichstag din 1881 pînă în 1918. A condus editura partidului social-democrat, în care se tipăreau lucrările lui Marx şi Engels. Tot aici au fost tipărite primele numere ale „Iskrei", revista „Zarea" şi lucrarea lui Lenin „Ce-i de făcut ?". — *238.*

Dnevniţki, P. N. (Ţederbaum, F.O.) (n. 1883) — social-democrat. menşevic, publicist. În 1909 a aderat la menşevicii-partiiţi ; a colaborat la „Dnevnik Soţial-Demokrata", de sub conducerea lui Plehanov, şi la ziarele bolşevice „Zvezda" şi „Pravda". După Revoluţia Socialistă din Octombrie s-a ridicat împotriva Puterii sovietice. — *90, 97, 159, 183, 187.*

Domov — vezi Pokrovski, M. N.

Donţov, D. — membru al Partidului muncitoresc social-democrat ucrainean, care avea o orientare mic-burgheză. În primul război mondial a fost unul dintre fondatorii „Uniunii pentru eliberarea Ucrainei" — organizaţie naţionalistă care căuta să înfăptuiască, cu ajutorul monarhiei austriece, lozinca unei Ucraine „samostiinice" (independente). După Revoluţia Socialistă din Octombrie — emigrant. — *228.*

Dostoievski, F. M. (1821—1881) — scriitor rus, unul dintre marii prozatori ai literaturii universale. Opera lui Dostoievski şi concepţia sa despre lume reflectă contrastele tragice ale societăţii ruseşti. Ca expresie a acestei contradicţii, în opera sa se împletesc trăsături umaniste cu trăsături antiumaniste. Caracteristice creaţiei lui Dostoievski sînt dramatismul puternic al acţiunii, al ciocnirii pasiunilor şi ideilor, profunzimea şi fineţea analizei psihologice. Operele lui („Amintiri din casa morţilor", „Crimă şi pedeapsă", „Idiotul" şi altele) se caracterizează printr-o prezentare realistă a vieţii, a frămîntărilor omeneşti, a răzvrătirii personalităţii împotriva strivirii demnităţii umane. Totodată, într-o serie de opere ale lui Dostoievski, protestul împotriva nedreptăţii sociale se îmbină cu îndemnul la smerenie religioasă şi cu cultul suferinţei. Dostoievski a exercitat o influenţă puternică, dar contradictorie asupra literaturii universale. În România, opera lui Dostoievski a început să fie cunoscută încă din deceniul al nouălea al secolului trecut. — *252, 329.*

Dubrovinski, I. F. (Inok) (1877—1913) — unul dintre militanţii de seamă ai partidului bolşevic. După Congresul al II-lea al P.M.S.D.R. a fost cooptat în C.C. În 1905 a fost unul dintre organizatorii şi conducătorii insurecţiei armate din Moscova. La Congresul al V-lea (de la

www.dacoromanica.ro

Londra) al P.M.S.D.R. a fost ales membru al C.C. În 1908 a făcut parte din redacţia ziarului „Proletarii". A murit în 1913, pe cînd se afla în deportare la Turuhansk. — *19.*

E

— *E.* —. — *26, 28.*

Eckstein. — *192.*

Ekk, A. (Muhin). — *121.*

Elena Fedorovna — *vezi* Rozmirovici. E. F.

Elizarova-Ulianova, A. I. (Andrei Nikolaevici) (1864—1935) — militantă de seamă a partidului comunist, sora mai mare a lui V. I. Lenin. S-a integrat în mişcarea revoluţionară în 1886. În anii 1900—1905 a lucrat în organizaţii iskriste, la ziare bolşevice ilegale. A participat îndeaproape la editarea lucrărilor lui V. I. Lenin. A desfăşurat activitate revoluţionară la Moscova, Saratov şi Petersburg. În anii 1912—1914 a colaborat la publicaţiile bolşevice „Pravda", „Prosveşcenie" şi „Rabotniţa". A fost în repetate rînduri arestată. În 1917 a fost secretar de redacţie la ziarul „Pravda" şi redactor-şef al revistei „Tkaci". În anii 1918—1921 a lucrat la Comisariatul poporului pentru învăţămînt. A luat parte activă la organizarea Institutului Lenin şi a fost colaboratoare ştiinţifică a acestui institut. Autoare a mai multor volume de amintiri despre V. I. Lenin şi a altor lucrări. — *293—294.*

Ellbert, John — *vezi* Nakoreakov, N. N.

Engels, Friedrich (1820—1895). — *261.*

Enukidze, A. S. (1877—1937) — membru de partid din 1898, bolşevic. A activat la Tiflis, Baku, Rostov pe Don şi în alte oraşe.
După Revoluţia Socialistă din Octombrie a deţinut funcţii de răspundere pe linie de partid şi de stat. — *50, 221, 233, 234, 339.*

Ermolaev, K. M. (Roman) (1884—1919) — social-democrat, menşevic. Delegat la Congresul al V-lea (de la Londra) al P.M.S.D.R. ; a fost ales în C.C. din partea menşevicilor. În anii reacţiunii s-a situat pe poziţii lichidatoriste ; în 1910 a făcut parte din grupul celor 16 menşevici care au semnat „Scrisoarea deschisă" cu privire la lichidarea partidului. În 1917 a fost ales în C.C. al partidului menşevic şi a făcut parte din Comitetul Executiv Central din Rusia în prima legislatură. — *20.*

Evgheni — *vezi* Vulpe, I. K.

F

F. D. — *vezi* Dan, F. I.
Falinski — *vezi* Litvinov-Falinski, V. P.
Fedor Nikitici — *vezi* Samoilov, F. N.

www.dacoromanica.ro

Feuerbach, Ludwig Andreas (1804—1872) — eminent filozof materialist şi ateist german, unul dintre precursorii marxismului. — *259.*

Fichte, Johann Gottlieb (1762—1814) — idealist subiectiv, reprezentant al filozofiei idealiste germane de la sfîrşitul secolului al XVIII-lea şi începutul secolului al XIX-lea, filozofie care exprima interesele burgheziei germane. — *259.*

Finikov. — 33.

Foma din Petersburg — *vezi* Smirnov, A. P.

Fram — *vezi* Goloşcekin, F. I.

Franz-Joseph I (1830—1916) — împărat al Austro-Ungariei. — *172.*

Fratele lui Martov — *vezi* Levitki, V.

Frei — *vezi* Lenin, V. I.

Frimu, I. C. (1871—1919) — militant de seamă în mişcarea muncitorească din România. Muncitor tîmplar. S-a preocupat încă de la începutul activităţii sale (1891) de organizarea şi întărirea asociaţiilor profesionale muncitoreşti. A fost unul dintre cei mai activi militanţi pentru crearea Partidului social-democrat al muncitorilor din România (1893). Ca membru al conducerii cercurilor „România muncitoare" şi apoi al conducerii „Uniunii socialiste din România", a fost unul dintre cei mai de seamă luptători pentru reorganizarea Partidului social-democrat din România (1910). În 1918, deşi nu ajunsese la înţelegerea marxist-leninistă a evenimentelor, a participat la organizarea luptei muncitorilor. Arestat şi schingiuit după luptele din 13 decembrie 1918, s-a îmbolnăvit şi a murit. — *46—47.*

G

G. E. — *vezi* Zinoviev, G. E.

Galerka — *vezi* Olminski, M. S.

Galina — *vezi* Rozmirovici, E. F.

Gamma — *vezi* Martov, L.

Ganeţki (Fiurstenberg), I. S. (1879—1937) — militant de seamă al mişcării revoluţionare poloneze şi ruse. La Congresul al V-lea al P.M.S.D.R. a fost ales membru al C.C. al partidului. După Revoluţia Socialistă din Octombrie a lucrat la Comisariatul poporului pentru finanţe, apoi a deţinut o serie de posturi în diplomaţie. În 1935 a fost numit director al Muzeului revoluţiei din U.R.S.S. — *190, 234—235, 317, 355.*

Gassendi, Pierre (1592—1655) — filozof materialist francez, matematician, fizician şi astronom. A combătut de pe poziţia senzualismului materialist şi a concepţiei atomiste a lui Epicur filozofia scolastică şi

www.dacoromanica.ro

teoria ideilor înnăscute a lui Descartes. În politică s-a ridicat împotriva transformării monarhiei absolute în tiranie. — *259.*

Gheghecikori, E. P. (n. 1879) — menşevic gruzin. Deputat în Duma a III-a de stat, unul dintre liderii fracţiunii social-democrate din Dumă. Din noiembrie 1917 a fost preşedinte al guvernului contrarevoluţionar din Transcaucazia, apoi ministru de externe şi vicepreşedinte al guvernului menşevic din Gruzia. Din 1921 — emigrant alb. — *35.*

Gherman, I. E. (1884—1942) — revoluţionar de profesie. Membru al P.M.S.D.R. din 1904. A participat activ la revoluţia din 1905. A fost unul dintre organizatorii grupurilor din străinătate ale social-democraţiei din Ţinutul leton. A luptat pentru unirea S.D.Ţ.L. cu partidul bolşevic. După Revoluţia Socialistă din Octombrie a deţinut funcţii de răspundere pe linie de partid şi de stat. — *198, 207, 272—273, 274—275, 276, 301, 320, 357—359, 367.*

Gher—ne. — 81.

Ghimmer, N. N. — *vezi* Suhanov, N.

Gilka — *vezi* Melenevski, M. I.

Goldenberg, I. P. (Meşkovski) (1873—1922) — social-democrat, după Congresul al II-lea a aderat la bolşevici. În timpul revoluţiei din 1905—1907 a făcut parte din redacţiile tuturor publicaţiilor bolşevice. Din ianuarie 1910 a făcut parte din Biroul din Rusia al C.C.; a avut o atitudine împăciuitoristă faţă de lichidatori. În timpul primului război mondial a aderat la defensişti — adepţii lui Plehanov. În 1917—1919 a făcut parte din grupul „Novaia jizn". În 1920 a fost primit din nou în partidul bolşevic. — *375.*

Goloşcekin, F. I. (Fram) (1876—1941) — membru al P.M.S.D.R. din 1903. A participat activ la revoluţia din 1905—1907. În 1912 la Conferinţa a VI-a (de la Praga) a fost ales membru al C.C. al P.M.S.D.R. După Revoluţia Socialistă din Octombrie a deţinut posturi de răspundere pe linie de partid şi de stat. — *169.*

Gorev, B. I. (Goldman, B. I., Igorev, Igor) (n. 1874) — social-democrat. În 1905 — membru al Comitetului din Petersburg al P.M.S.D.R., bolşevic. În 1907 a aderat la menşevici. În 1920 s-a retras din organizaţia menşevică. Ulterior a lucrat într-o serie de instituţii de învăţământ superior. — *20, 40.*

Gorin (Galkin), V. F. (1863—1925) — revoluţionar de profesie, bolşevic. În anii 1918—1920 a lucrat în Armata Roşie, iar apoi în organizaţia pentru instrucţia militară generală. — *45, 106.*

Gorki, Maxim (Peşkov, A. M.) (1868—1936). — *1—2, 3—5, 13—16, 36—40, 42—43, 50—54, 89—90, 92—94, 97, 107, 110—111, 114, 116, 117, 128, 152—154, 155—158, 159, 166—167, 169—173, 178—181, 186, 189—190, 201—202, 221—222, 223—224, 226, 228—229, 236—237, 250, 252—255, 256, 257—260.*

www.dacoromanica.ro

Gorter, Hermann (1864—1927) — social-democrat olandez, publicist. În anii primului război mondial a fost internaționalist, adept al stîngii zimmerwaldiene. În anii 1918—1921 a făcut parte din Partidul Comunist din Olanda și a participat la lucrările Internaționalei Comuniste ; s-a situat pe o poziție ultrastîngistă, sectară. În 1921 a părăsit partidul comunist, iar după aceea s-a retras din viața politică activă. — *279*.

Gr., Grigori — vezi Zinoviev, G. E.

Gredescul, N. A. (n. 1864) — jurist și publicist, profesor universitar, cadet. A colaborat la ziarul „Reci" și la alte publicații burghezo-liberale. În 1916 a părăsit partidul cadet. După Revoluția Socialistă din Octombrie a fost profesor la o serie de instituții de învățămînt superior din Leningrad. — *89*.

Grunwald, Max — economist, publicist, multă vreme a lucrat în arhiva Partidului social-democrat din Germania. — *235*.

Guliko. — 293.

Gurevici, E. L. (Smirnov) (n. 1865) — social-democrat, menșevic. În anii reacțiunii și ai noului avînt revoluționar s-a situat pe poziții lichidatoriste ; a fost unul dintre fondatorii și colaboratorii revistei „Naşa Zarea", editată de menșevicii lichidatori. — *17*.

Gurvici, I. A. (1860—1924)— economist. În 1881 a fost deportat în Siberia, în urma procesului tipografiei narodnicilor. Întors din deportare, a desfășurat propagandă revoluționară printre muncitori și a fost unul dintre organizatorii primului cerc muncitoresc evreiesc din Minsk. În 1889 a emigrat în America, unde a participat activ la mișcarea sindicală și social-democrată. Lucrarea sa „Situația economică a satului rus" (1892) a fost apreciată pozitiv de Lenin. — *294—295, 320*.

H

De Haan, Jacob. — *103*.

Haase, Hugo (1863—1919) — unul dintre liderii social-democrației germane, oportunist. În 1911 a fost ales președinte al conducerii Partidului social-democrat german. Deputat în Reichstag în anii 1897—1907 și 1912—1918. În timpul primului război mondial s-a situat pe poziții centriste. În aprilie 1917 a fost unul dintre întemeietorii Partidului social-democrat independent din Germania. În timpul revoluției din noiembrie 1918 din Germania, Haase a făcut parte din așa-numitul Consiliu al împuterniciților poporului, care a dus o politică de înăbușire a mișcării revoluționare. — *126, 131—132, 134, 166*.

Harrison — vezi Litvinov, M. M.

Haustov, V. I. (Nr. 10) (n. 1884) — social-democrat, menșevic, de profesiune strungar ; deputat în Duma a IV-a de stat ; a făcut parte din fracțiunea social-democrată. În anii primului război mondial s-a situat pe poziții internaționaliste. — *182, 223, 224*.

www.dacoromanica.ro

Hegel, Georg Wilhelm Friedrich (1770—1831) — filozof german, reprezentantul cel mai de seamă al filozofiei clasice germane, idealist obiectiv, ideolog al burgheziei germane, care a ajuns la un compromis politic cu aristocrația feudală. Meritul istoric al lui Hegel constă în elaborarea profundă și multilaterală a dialecticii, care a constituit unul dintre izvoarele teoretice ale materialismului dialectic. Clasicii marxismului au subliniat că principala contradicție a filozofiei lui Hegel este aceea dintre metoda sa dialectică și sistemul său idealist conservator, care a falsificat dialectica și a paralizat spiritul ei revoluționar. — *259.*

Heisin, M. L. (1871—1924) — social-democrat, menșevic, de profesiune medic. În anii reacțiunii și ai noului avînt revoluționar s-a situat pe o poziție lichidatoristă, a colaborat la revistele „Vozrojdenie" și „Naşa Zarea", la ziarul „Luci" și la alte publicații ale menșevicilor. După Revoluția Socialistă din Octombrie a lucrat în organizații cooperatiste. — *293.*

Hilferding, Rudolf (1877—1941) — unul dintre liderii oportuniști ai social-democrației germane și ai Internaționalei a II-a. În anii primului război mondial s-a situat pe poziții centriste. Din 1917 — lider al Partidului social-democrat independent din Germania, dușman fățiș al Puterii sovietice și al dictaturii proletariatului. A ocupat de mai multe ori postul de ministru de finanțe în guvernele de coaliție burghezo-social-democrate. — *66.*

Homeakov, N. A. (1850—1925) — mare moșier, octombrist. Deputat în Dumele a II-a, a III-a și a IV-a de stat ; pînă în martie 1910 a fost președinte al Dumei a III-a de stat. — *14.*

Huysmans, Camille (n. 1871) — unul dintre cei mai vechi militanți ai mișcării muncitorești din Belgia ; profesor de filologie, ziarist. În anii 1904—1919 a fost secretar al Biroului socialist internațional al Internaționalei a II-a ; s-a situat pe poziții centriste. După primul război mondial (1914—1918) a fost unul dintre liderii Internaționalei a II-a refăcute. A făcut parte în repetate rînduri din guvernul belgian. În ultima parte a vieții sale s-a pronunțat adeseori pentru stabilirea de contacte între partidele socialiste și P.C.U.S. — *3, 17, 42, 49, 54—55, 62—64, 66—67, 103, 106, 111—112, 119—120, 122, 124, 132, 150, 151—152, 161, 205—206, 218, 240, 247, 287—288, 289, 300—301, 302—303, 352, 361, 362, 376—377.*

Hyndman, Henry Mayers (1842—1921) — socialist englez, reformist. În 1881 a fondat Federația democrată, care în 1884 a fost reorganizată și a căpătat denumirea de Federația social-democrată. În anii 1900—1910 a fost membru al Biroului socialist internațional. În 1916 a fost exclus din Partidul socialist britanic pentru propaganda pe care o desfășura în favoarea războiului imperialist. — *48.*

www.dacoromanica.ro

I

I. K. — *vezi* Kamenev, L. B.

Ian — *vezi* Savinov, I. T.

Ianson (Braun), *I. E.* (1872—1917) — activist de seamă al mişcării social-democrate din Letonia, publicist şi critic literar. A fost unul dintre conducătorii luptei revoluţionare din Letonia din anul 1905. În anii reacţiunii şi ai noului avînt revoluţionar s-a situat pe o poziţie împăciuitoristă faţă de lichidatori, a participat la Blocul antipartinic din august. În anii 1911—1914 a condus Comitetul din străinătate al S.D.T.L. În anii primului război mondial a adoptat o poziţie internaţionalistă. — *209*, *216*, *275*.

Igorev, *Igor* — *vezi* Gorev, B. I.

Ilin-Jenevski, *A. F.* (1894—1941) — ziarist, membru al P.M.S.D.R din 1912. A participat la editarea unor publicaţii ilegale ale partidului. După revoluţia burghezo-democratică din februarie a lucrat la Petrograd în organizaţia militară bolşevică şi la o serie de ziare bolşevice. A participat la războiul civil, apoi a lucrat în aparatul de partid şi în diplomaţie. — *322*.

Inessa — *vezi* Armand, I. F.

Inok — *vezi* Dobrovinski, I. F.

Ionov (Koighen, F. M.) (1870—1923) — social-democrat, unul dintre liderii Bundului. În decembrie 1908 a luat parte la lucrările Conferinţei a V-a a P.M.S.D.R., unde în principalele probleme s-a situat pe platforma menşevicilor-partiiţi ; ulterior a adoptat o poziţie împăciuitoristă faţă de lichidatori. După Revoluţia din Octombrie a intrat în P.C. (b) din Rusia. — *23*.

Iordanski, *N. I.* (Negorev) (1876—1928) — social-democrat, menşevic. În anii reacţiunii s-a raliat menşevicilor-partiiţi, apoi a trecut la lichidatori. În 1921 a intrat în rîndurile P.C. (b) din Rusia. A deţinut diferite funcţii în aparatul de stat şi în diplomaţie. — *14*, *17*, *33*, *38*.

Issak — *vezi* Raskin.

Iudin — *vezi* Aizenştadt, I. L.

Iuri — *vezi* Bekzadian, A. A.

Iuriev — *vezi* Bekzadian, A. A.

Iurkevici (Rîbalka), *L.* (1885—1918) — naţionalist burghez ucrainean. Membru al C.C. al aşa-numitului Partid muncitoresc social-democrat din Ucraina. A colaborat la revista naţionalistă „Dzvin", de orientare menşevică. În anii primului război mondial a editat la Lausanne publicaţia lunară „Borotba", în care s-a situat pe o poziţie defetistă şi a dus luptă împotriva „Uniunii de eliberare a Ucrainei", organizaţie naţionalistă progermană. — *309*, *310*, *316*.

www.dacoromanica.ro

Iv. Iv. — *vezi* Zaks (Gladnev), S. M.

Ivanovici — *vezi* Stalin, I. V.

Izgoev (Lande), A. S. (n. 1872) — publicist burghez, unul dintre ideologii partidului cadet. La început a fost „marxist legal", într-un timp a aderat la social-democraţi ; în 1905 a trecut la cadeţi. A colaborat la diverse publicaţii burgheze. În 1922 a fost expulzat pentru activitatea sa publicistică contrarevoluţionară. — *254.*

J

J. K. — *vezi* Marchlewski, J.

Jagiełło, E. I. (Nr. 16) (n. 1873) — militant al mişcării muncitoreşti poloneze, membru al P.P.S.-„leviţa" ; de profesiune strungar. În 1912, în alegerile pentru Duma a IV-a de stat, Jagiełło a candidat pe lista depusă de blocul P.P.S.-„leviţa" şi al Bundului şi a fost ales, în ciuda protestelor social-democraţilor polonezi. Cu voturile grupului „celor şapte" menşevici şi fără să se ţină seama de protestele categorice ale bolşevicilor, Jagiełło a fost primit în fracţiunea social-democrată din Dumă. După primul război mondial a aderat la aripa stîngă a mişcării muncitoreşti poloneze ; ulterior s-a retras din viaţa politică. — *118, 130, 134, 136—137, 140, 141, 143, 146, 150, 159, 175, 219, 268, 347.*

Jansson, Wilhelm (1877—1923) — participant la mişcarea socialistă germană, de naţionalitate suedez. În anii primului război mondial s-a situat pe poziţii social-şoviniste. În 1919 a fost numit ataşat al misiunii suedeze la Berlin. — *365—366.*

Jordania, N. N. (An, Kostrov) (1870—1953) — social-democrat, lider al menşevicilor din Caucaz. În anii reacţiunii şi ai noului avînt revoluţionar a aderat formal la grupul menşevicilor-partiiţi, dar în realitate i-a susţinut pe lichidatori. În 1914 a colaborat la „Borba", revista lui Troţki ; în timpul primului război mondial s-a situat pe poziţii social-şoviniste. În anii 1918—1921 a fost şeful guvernului menşevic contrarevoluţionar din Gruzia ; din 1921 — emigrant alb. — *13, 29, 30, 214—217, 221, 233.*

K

Kaciorovski, K. R. (n. 1870) — economist. La începutul ultimului deceniu al secolului trecut a intrat în grupul din Petersburg al organizaţiei „Narodnaia volea". După aceea a colaborat la publicaţiile socialiştilor-revoluţionari, deşi formal nu făcea parte din partidul lor. A scris o serie de studii în problema agrară. — *4.*

Kagan, A. P. — redactor al ziarului socialist evreiesc „Vorwärts", care apărea la New York. — *295.*

Kamenev, L. B. (Rosenfeld, L. B., I. K.) (1883—1936) — a intrat în P.M.S.D.R. în 1901. După Congresul al II-lea al P.M.S.D.R. a

www.dacoromanica.ro

aderat la bolşevici. În anii reacţiunii s-a situat pe o poziţie împăciuitoristă faţă de lichidatori, otzovişti şi troţkişti. După revoluţia burghezo-democrată din februarie 1917 s-a ridicat împotriva liniei partidului, orientată spre revoluţia socialistă.

După Revoluţia Socialistă din Octombrie a deţinut o serie de posturi de răspundere. S-a ridicat în repetate rînduri împotriva politicii leniniste a partidului. În 1927 a fost exclus din partid ca militant activ al opoziţiei troţkiste, apoi de două ori a fost reprimit şi din nou exclus pentru activitate antipartinică. — *34, 40, 41, 43, 47—48, 72—73, 78, 79, 80—81, 82, 83—84, 90, 94—95, 96—97, 100—102, 102—103, 106, 118—119, 121, 122—123, 123—124, 126, 128—129, 131—136, 147, 148, 158—162, 173, 188—189, 190—193, 195—198, 202—203, 209—210, 212, 217—218, 225—226, 247, 256, 282, 285, 292—293, 297.*

Karlson, K. M. (Ogretis) (m. 1919) — social-democrat leton, bolşevic, membru al Biroului grupurilor din străinătate ale Social-democraţiei din Ţinutul leton. După revoluţia burghezo-democratică din februarie a venit în Rusia, unde a lucrat în diverse organe ale Cekăi. — *273, 300.*

Karpinski, V. A. (1880—1965) — unul dintre cei mai vechi activişti ai P.C.U.S., publicist şi propagandist de seamă al partidului. În 1898 a intrat în P.M.S.D.R. ; a fost în repetate rînduri arestat. În 1904 a emigrat la Geneva, unde a făcut cunoştinţă cu V. I. Lenin. De atunci a activat fără întrerupere în organizaţiile din străinătate ale partidului, a colaborat la ziarele bolşevice „Vpered" şi „Proletarii", a condus biblioteca şi arhiva de la Geneva a C.C. al P.M.S.D.R. În decembrie 1917 s-a întors în Rusia ; a ocupat posturi de răspundere în aparatul de partid şi de stat. — *11—12, 105—106, 321—322, 326—327.*

Karski — vezi Marchlewski, J.

Kasparov, V. M. (1883—1917) — membru al Comitetului organizaţiei din străinătate a P.M.S.D.R. În 1907—1911 a făcut parte din Comitetul organizaţiei din Baku ; în 1913—1914 a trăit la Berlin, unde se îndeletnicea cu transmiterea corespondenţei C.C. al P.M.S.D.R. către unele organizaţii din Rusia. — *220—221, 231—232, 233—234, 235, 273—274, 291—292, 360, 373.*

Katkov, M. N. (1818—1887) — moşier, publicist reacţionar. Şi-a început activitatea politică ca adept al liberalismului aristocratic moderat. La începutul deceniului al 7-lea a trecut în tabăra reacţiunii. În anii 1863—1887 a fost redactor şi editor al ziarului „Moskovskie Vedomosti", care a devenit purtătorul de cuvînt al reacţiunii monarhiste. — *85—86.*

Kautsky, Karl (1854—1938) — unul dintre teoreticienii social-democraţiei germane şi ai Internaţionalei a II-a. A intrat în mişcarea socialistă în 1874. Concepţiile sale din acea vreme reprezentau un amestec de lassalleanism şi anarhism. În 1881 a făcut cunoştinţă cu Marx şi cu Engels şi, sub influenţa lor, a aderat la marxism. În această perioadă a activităţii sale el a publicat o serie de lucrări valoroase ca : „Doctrina economică a lui Karl Marx" (1887), „Problema agrară" (1889) ş.a., contribuind la popularizarea teoriei marxiste în Germania şi în alte ţări. Dar încă

www.dacoromanica.ro

de pe vremea aceea el a dat dovadă de inconsecvenţă ideologică, făcînd concesii revizionismului. La începutul secolului al XX-lea, această inconsecvenţă s-a accentuat pe linia renunţării treptate la esenţa revoluţionară a marxismului. Kautsky a devenit ideologul centrismului. În timpul primului război mondial s-a situat în esenţă pe poziţiile social-şovinismului. A formulat teoria antimarxistă a „ultraimperialismului", care încerca să escamoteze contradicţiile imperialismului.

În 1918 Kautsky a luat atitudine împotriva revoluţiei din Germania. După victoria Revoluţiei Socialiste din Octombrie, el a negat necesitatea dictaturii proletariatului, opunîndu-i teoria utopică, neştiinţifică, a democraţiei „pure", situate deasupra claselor.

Concepţiile lui antimarxiste au fost combătute de Engels, ca şi de fruntaşii aripii stîngi a social-democraţiei germane, şi au fost supuse unei critici nimicitoare de către Lenin, în special în lucrarea „Revoluţia proletară şi renegatul Kautsky" (1918). — *36, 37, 43, 96, 119, 120, 265, 278, 282—283, 313, 333, 340, 343, 347, 351, 352, 362, 364.*

Kinkel — social-democrat elveţian. — *230.*

Kiselev, A. S. (1879—1938) — membru de partid din 1898 ; bolşevic. În anii 1912—1913 a fost preşedinte al Sindicatului metalurgiştilor din Petersburg. În 1914 a fost cooptat în C.C. După Revoluţia Socialistă din Octombrie a deţinut funcţii de conducere în aparatul de stat şi în mişcarea sindicală. — *84, 192.*

Knipovici, B. N. (1880—1924) — economist şi statistician. A făcut parte din grupul social-democrat al lui Blagoev. În 1912 a publicat prima sa lucrare ştiinţifică : „Studii asupra diferenţierii ţărănimii ruse". Începînd din 1917 a lucrat în aparatul de stat şi în învăţămîntul superior. — *70—72.*

Knipovici, L. M. (1856—1920) — revoluţionară de profesie, bolşevică. A avut un rol de seamă în stabilirea legăturilor ziarului „Iskra" cu organizaţiile locale din Rusia. A participat ca delegată la Congresul al IV-lea al P.M.S.D.R. — *229—230.*

Koba — *vezi* Stalin, I. V.

Kocher, Albert — fiul celebrului chirurg elveţian T. Kocher. — *230.*

Kocher, Teodor (1841—1917) — chirurg elveţian. Profesor la Universitatea din Berna ; a elaborat o serie de metode de tratament chirurgical al maladiilor sistemului nervos central şi al afecţiunilor glandei tiroide, în special al bolii lui Basedow. — *200, 225, 228, 230.*

Kokovţov, V. N. (1853—1943) — unul dintre oamenii politici de seamă ai Rusiei ţariste. Din 1904 pînă în 1914 (cu o întrerupere de scurtă durată) a fost ministru de finanţe, iar din 1911 a deţinut în acelaşi timp şi postul de preşedinte al Consiliului de Miniştri. În timpul primului război mondial a fost un mare om de afaceri bancare, iar după Revoluţia Socialistă din Octombrie — emigrant alb. — *144.*

www.dacoromanica.ro

Kollontai, A. M. (1872—1952) — a intrat în mişcarea revoluţionară în ultimul deceniu al secolului trecut ; participantă la revoluţia din 1905—1907. În anii 1906—1915 a activat în tabăra menşevicilor ; din 1915 a fost membră a partidului bolşevic. De la începutul primului război mondial s-a situat pe poziţii revoluţionare-internaţionaliste. După Revoluţia Socialistă din Octombrie a deţinut funcţii de răspundere în aparatul de partid şi de stat, precum şi în diplomaţie. — *340.*

Kolosov, E. E. (n. 1879) — istoric, literat, sociolog şi publicist narodnic. — *13.*

Kolţov, D. (Ghinzburg, B. A., Sedov) (1863—1920) — social-democrat ; după Congresul al II-lea al P.M.S.D.R. a devenit menşevic activ şi a colaborat la o serie de publicaţii menşevice. În anii reacţiunii şi ai noului avînt revoluţionar s-a situat pe poziţiile lichidatorismului. În anii primului război mondial a fost social-şovinist. Faţă de Revoluţia Socialistă din Octombrie a avut o atitudine ostilă. În anii 1918—1919 a lucrat în sectorul cooperatist. — *215.*

Komarovski, K. A. — *vezi* Danski, B. G.

Konovalov, A. I. (n. 1875) — mare fabricant de textile şi moşier, unul dintre liderii partidului burghez al progresiştilor. Deputat în Duma a IV-a de stat. După revoluţia burghezo-democratică din februarie 1917 a fost ministru al comerţului şi industriei, iar apoi vicepreşedinte al Consiliului de Miniştri. După Revoluţia Socialistă din Octombrie — emigrant alb. — *308.*

Konstantinovici, A. E. (1866—1939) — sora soţului Inessei Armand ; a participat la mişcarea revoluţionară cu începere din 1905. Membra a P.M.S.D.R. din 1913. După Revoluţia Socialistă din Octombrie a lucrat la Comitetul organizaţiei de partid din Moscova, iar după aceea în aparatul Comitetului Executiv al Internaţionalei Comuniste. — *336.*

Kostea — *vezi* Malinovski, R. V.

Kostrov — *vezi* Jordania, N. N.

Krasin, L. B. (Nikitici) (1870—1926) — a luat parte la mişcarea social-democrată cu începere din ultimul deceniu al secolului trecut. După Congresul al II-lea al P.M.S.D.R. a aderat la bolşevici. La congresele al III-lea şi al IV-lea ale P.M.S.D.R. a fost ales membru al C.C., iar la Congresul al V-lea — membru supleant. În 1908 a emigrat. Cîtva timp a făcut parte din grupul antipartinic „Vpered" ; ulterior s-a retras din viaţa politică. După Revoluţia Socialistă din Octombrie a deţinut funcţii de răspundere în aparatul de stat şi în diplomaţie. — *11, 26.*

Krass — *vezi* Poletaev, N. G.

Krestinski, N. N. (Borin) (1883—1938) — a intrat în mişcarea social-democrată în 1903 ; în 1905 a aderat la bolşevici. Începînd din 1907 a activat în mişcarea sindicală, în fracţiunea social-democrată din

www.dacoromanica.ro

Dumă şi în presa bolşevică. În 1917 a fost preşedinte al comitetelor regionale Ekaterinburg şi Ural ale P.M.S.D. (b) din Rusia. În anii 1918—1921 a fost comisar al poporului pentru finanţe al R.S.F.S.R., secretar al C.C. al P.C. (b) din Rusia. Ulterior a fost reprezentant plenipotenţiar al U.R.S.S. în Germania şi adjunct al comisarului poporului pentru afacerile externe. — *239*.

Krîlenko, N. V. (Abramcik) (1885—1938) — membru al partidului bolşevic din 1904. În 1907 s-a depărtat de social-democraţie, a publicat (în primăvara anului 1909) o carte, „În căutarea «ortodoxiei»", în care se manifesta o deviere sindicalistă. În 1911 a activat din nou în organizaţia bolşevică. A participat îndeaproape la Revoluţia Socialistă din Octombrie. A făcut parte din primul guvern sovietic ca membru al comitetului pentru probleme militare şi maritime, iar mai tîrziu a fost numit comandant suprem. Începînd din 1918 a lucrat în diverse organe ale justiţiei sovietice. La congresele al XV-lea şi al XVI-lea ale partidului a fost ales membru al Comisiei Centrale de Control. — *80, 283*.

Krupskaia, N. K. (1869—1939) — militantă de seamă a partidului comunist şi a Statului sovietic ; soţia şi colaboratoarea lui V. I. Lenin. După Congresul al II-lea al P.M.S.D.R. a fost secretară de redacţie la ziarele bolşevice „Vpered" şi „Proletarii". În timpul cît a lucrat în străinătate a purtat o vastă corespondenţă cu organizaţiile de partid din Rusia. În anii reacţiunii şi ai noului avînt revoluţionar a participat activ la lupta împotriva lichidatorilor şi otzoviştilor.

După Revoluţia Socialistă din Octombrie a fost membră a colegiului Comisariatului poporului pentru învăţămînt, iar din 1921 a condus Comitetul principal pentru educaţie politică ; din 1929 a fost adjunct al comisarului poporului pentru învăţămînt. Începînd din 1924 a fost membru al Comisiei Centrale de Control, iar din 1927 — membru al C.C. al P.C. (b) al U.R.S.S. — *10, 21, 50, 57, 158, 173, 176, 190, 200, 201, 214, 218, 222, 225, 226, 228, 283, 292, 297, 301, 310, 317, 321, 322, 335*.

Kuznețov, N. V. — *vezi* Sapojkov, N. I.

K—vici — *vezi* Konstantinovici, A. E.

L

Ladîjnikov, I. P. (1874—1945) — social-democrat, bolşevic. A intrat în mişcarea revoluţionară în ultimul deceniu al secolului trecut. În 1903 a fost arestat. În august 1905 a plecat în străinătate ; a făcut parte din comisia administrativă a Comitetului Central, a îndeplinit o serie de sarcini de raspundere încredinţate de C.C. al P.M.S.D.R. — *336*.

Landau — medic din Cracovia, specialist în boli nervoase. — *316*.

Lavin, I. (Lurie, M. A.) (1882—1932) — social-democrat, menşevic. În anii reacţiunii şi ai noului avînt revoluţionar a fost unul dintre

www.dacoromanica.ro

liderii lichidatorilor. A făcut parte din Blocul antipartinic din august, creat în 1912 de Troţki. După revoluţia burghezo-democratică din februarie 1917 a condus grupul menşevicilor-internaţionalişti. În august 1917 a fost primit în partidul bolşevic. După Revoluţia Socialistă din Octombrie a lucrat în aparatul de stat şi în diferite organizaţii economice. — *170.*

Leadov, M. N. (Mandelştam, M. N., M. M., Mihail Mironîci) (1872—1947) — în 1892 a intrat într-un cerc marxist, iar în 1893 a participat la crearea Uniunii muncitoreşti din Moscova. La Congresul al II-lea al P.M.S.D.R. a aderat la majoritatea iskristă. A fost delegat al bolşevicilor la Congresul de la Amsterdam al Internaţionalei a II-a. A participat activ la revoluţia din 1905—1907. În anii reacţiunii a aderat la otzovişti, a fost unul dintre lectorii şcolii fracţioniste de la Capri, a făcut parte din grupul antipartinic „Vpered". După revoluţia burghezo-democratică din 1917 s-a situat pe poziţii menşevice. În 1920 a fost reprimit în P.C. (b) din Rusia. A deţinut diferite funcţii de răspundere. — *20, 30, 31.*

Leahov, V. P. (1869—1919) — colonel în armata ţaristă ; a devenit faimos prin înăbuşirea mişcării naţional-revoluţionare din Caucaz şi din Iran. — *14.*

Leder, V. L. (1882—1938) — unul dintre militanţii de seamă ai mişcării muncitoreşti poloneze. Începînd din 1900 a fost membru al Social-democraţiei din Polonia şi din Lituania. Din 1910 pînă în 1911 a fost secretar al Conducerii centrale a S.D.R.P. şi L. şi reprezentant al ei în redacţia ziarului „Soţial-Demokrat", Organul Central al P.M.S.D.R. A făcut parte din Comisia de organizare şi din Comisia tehnică din străinătate. A sprijinit pe împăciuitorişti în acţiunile lor îndreptate împotriva bolşevicilor. În 1919—1920 a participat intens la activitatea Partidului Muncitoresc Comunist din Polonia. Începînd din 1921 a deţinut funcţii de răspundere în Internaţionala Comunistă şi în Internaţionala Sindicală Roşie. — *40, 240, 280.*

Legien, Karl (1861—1920) — social-democrat de dreapta german, unul dintre liderii sindicatelor germane. Din 1893 pînă în 1920 (cu unele întreruperi) a fost deputat în Reichstag din partea social-democraţiei germane. — *313.*

Leiteizen, G. D. (Lindov) (1874—1919) — social-democrat. Şi-a început activitatea revoluţionară în ultimul deceniu al secolului trecut. După sciziunea din P.M.S.D.R. a aderat la bolşevici ; a colaborat la ziarele „Vpered", „Proletarii" şi la alte publicaţii bolşevice. În anii reacţiunii şi ai noului avînt revoluţionar a făcut parte din Biroul din Rusia al Comitetului Central al P.M.S.D.R. După revoluţia din februarie 1917 s-a situat, pentru cîtva timp, pe poziţiile menşevicilor-internaţionalişti. În 1918 a reintrat în rîndurile partidului bolşevic. — *20, 29, 30.*

Lenin, V. I. (Ulianov, V. I., T., Frei) (1870—1924). — *2, 5, 6—7, 11, 14, 16, 17, 34, 42, 43, 44, 46, 49, 50, 54, 55, 57, 62, 63, 66, 68, 70,*

www.dacoromanica.ro

74, 77, 82, 84, 86, 88, 90, 92, 94, 96, 98, 100, 102, 108, 110, 122, 123, 124, 139, 152, 160, 165, 166, 168, 176, 182, 184—185, 193, 195, 196, 197, 198, 199, 202, 207, 213, 218, 221, 222, 224, 225, 226, 232, 237, 238, 239, 248, 256, 260, 263—264, 273, 274, 275, 278—279, 281, 284, 288, 289, 290, 291, 296, 301—302, 309, 310, 313, 321, 322, 326, 330, 333, 335, 336, 338, 340, 342, 344, 359, 363, 365, 366, 368, 369—370.

Leşcenko, D. I. (1876—1939) — revoluţionar de profesie, membru al P.M.S.D.R. din 1900. În anii 1910—1911 a colaborat la ziarul „Zvezda". După Revoluţia Socialistă din Octombrie a lucrat în Comisariatul poporului pentru învăţămînt, iar cu începere din 1924 în domeniul ştiinţific şi pedagogic. — *43.*

Leva — vezi Vladimirov, M. K.

Leviţki, V. (Ţederbaum, V. O., fratele lui Martov) (n. 1883) — social-democrat, menşevic. În anii reacţiunii şi ai noului avînt revoluţionar a fost unul dintre liderii lichidatorismului. În primul război mondial s-a situat pe poziţiile social-şovinismului. Faţă de Revoluţia din Octombrie a avut o atitudine ostilă. În 1920 a fost implicat în procesul „Centrului tactic", o organizaţie contrarevoluţionară. Ulterior s-a îndeletnicit cu activitatea publicistică. — *17, 291.*

Liber (Goldman), M. I. (1880—1937) — unul dintre liderii Bundului. În anii reacţiunii a fost lichidator, iar în 1912 — militant activ al Blocului antipartinic din august. În perioada primului război mondial s-a situat pe poziţii social-şoviniste. A avut o atitudine ostilă faţă de Revoluţia Socialistă din Octombrie. Ulterior s-a retras din activitatea politică şi a lucrat în domeniul economic. — *20, 30, 34, 164.*

Lilina, Z. I. (1882—1929) — membră a P.M.S.D.R. din 1902. A colaborat la ziarele „Zvezda" şi „Pravda", precum şi la revista „Rabotniţa". După Revoluţia Socialistă din Octombrie a deţinut diferite funcţii pe linie de partid şi de stat. — *333, 336, 337, 340.*

Lindov — vezi Leiteizen, G. D.

Litvinov-Falinski, V. P. — inginer tehnolog, inspector de fabrici; unul dintre creatorii asociaţiei zubatoviste din Petersburg. — *113, 147.*

Litvinov, M. M. (Harrison, Papaşa) (1876—1951) — militant de seamă al partidului comunist şi al Statului sovietic, diplomat. Membru de partid din 1898. În 1902 a emigrat. A participat activ la difuzarea ziarului „Iskra" şi la editarea primului ziar bolşevic legal „Novaia Jizn". În 1907 a fost delegat şi secretar al delegaţiei ruse la Congresul socialist internaţional de la Stuttgart. Începînd din 1914 a fost reprezentantul bolşevicilor în Biroul socialist internaţional. După Revoluţia din Octombrie a deţinut funcţii de răspundere în diplomaţie. Ca membru sau şef al delegaţiei sovietice a reprezentat U.R.S.S. la conferinţele internaţionale de la Genova (1922), Haga (1922), Montreux (1936), Moscova (1943) şi la Liga Naţiunilor. La Congresul al XVII-lea al P.C. (b) al U.R.S.S. a fost ales membru al C.C.; a fost membru al C.E.C. al U.R.S.S. În 1936, la Montreux, a căzut de acord cu N. Titu

www.dacoromanica.ro

lescu asupra textului unui tratat de asistență mutuală între U.R.S.S. și România. — *341, 366, 370, 377.*

Liubici — vezi Sammer, I. A.

Liubimov, A. I. (Mark) (1879—1919) — social-democrat, a participat la mișcarea revoluționară începînd din 1898. În 1910 a făcut parte din Biroul din străinătate al Comitetului Central. A fost unul dintre fondatorii grupului de la Paris al împăciuitoriștilor. În timpul primului război mondial s-a situat pe poziții ultradefensiste. În 1917 a aderat la grupul „Edinstvo" al lui Plehanov. — *40, 311.*

Liudmila — vezi Stal, L. N.

Lloyd George, David (1863—1945) — om politic englez, diplomat, lider al partidului liberal. Din 1890 — membru al parlamentului. În 1905—1908 a fost ministru al comerțului, iar în 1908—1915 — ministru de finanțe. În 1916—1922, în calitate de prim-ministru, a căutat să consolideze pozițiile imperialismului englez în Orientul Apropiat și Mijlociu, precum și în Balcani ; a reprimat cu cruzime mișcarea de eliberare națională din colonii și din țările dependente. După Revoluția Socialistă din Octombrie a fost unul dintre inspiratorii și organizatorii intervenției armate și ai blocadei împotriva Statului sovietic. — *13.*

Lobova, V. N. (Vera) (1888—1924) — revoluționară de profesie, membră a P.M.S.D.R. din anul 1905. În 1913 — secretară a Biroului din Rusia al C.C. al P.M.S.D.R. și a fracțiunii bolșevice din Duma a IV-a de stat. După Revoluția Socialistă din Octombrie a deținut funcții în aparatul de partid și de stat. — *94, 169.*

Lola, O. N. (Stepaniuk) (1884—1919) — muncitor bolșevic ; a desfășurat o intensă activitate în Ucraina. În 1914 a intrat în secția din Paris a organizațiilor din străinătate ale P.M.S.D.R. — *227—228, 309—310, 314.*

Lopatin, G. A. (1845—1918) — cunoscut narodnic-revoluționar rus. În deceniul al 8-lea al secolului trecut, pe cînd se afla în străinătate, a întreținut relații de prietenie cu K. Marx și F. Engels ; a fost ales în Consiliul General al Internaționalei I. Împreună cu N. F. Danielson a tradus în limba rusă volumul I al „Capitalului". — *4, 13, 14.*

Losițski — 17.

Loyola, Ignațiu (1491—1556) — călugăr spaniol, adversar înverșunat al Reformei. A întemeiat în 1534 ordinul călugăresc „Compania lui Iisus", confirmat de papă în 1540 sub numele de ordinul iezuiților. Numele lui Loyola a devenit un sinonim al ipocriziei și fărădelegii, mascate prin fariseism religios. — *226.*

Lozovski (Dridzo), S. A. (1878—1952) — membru al P.M.S.D.R. din 1901. A participat la prima revoluție rusă. Din 1909 pînă în 1917 a trăit în emigrație ; a aderat la grupul bolșevicilor-conciliatori.

În 1920 a fost președintele Consiliului gubernial al sindicatelor din Moscova. Din 1921 pînă în 1937 a fost secretar general al Internațio-

www.dacoromanica.ro

nalei Sindicale Roşii. În anii 1939—1946 a fost adjunct al comisarului poporului (apoi al ministrului) pentru afacerile externe al U.R.S.S. — *196, 282.*

Lunacearski, A. V. (1875—1933) — a intrat în mişcarea revoluţionară la începutul ultimului deceniu al secolului trecut. După Congresul al II-lea al P.M.S.D.R. a aderat la bolşevici. În anii reacţiunii a fost influenţat de machism şi de curentul „ziditorilor de dumnezeu". În anii primului război mondial s-a situat pe poziţii internaţionaliste. La începutul anului 1917 a intrat în grupul „interraioniştilor", împreună cu care la Congresul al VI-lea al P.M.S.D. (b) din Rusia a fost primit în partid. După Revoluţia din Octombrie a fost comisar al poporului pentru învăţământul public. Lunacearski a scris valoroase studii marxiste despre clasicii literaturii ruse, sovietice şi occidentale, dintre care în româneşte a apărut culegerea „Despre literatură" (1960). — *2, 22, 55, 84, 157—158, 170, 179, 196, 202, 218, 257, 319.*

Luxemburg, Rosa (1871—1919) — militantă de seamă a mişcării muncitoreşti internaţionale, unul dintre liderii aripii de stînga a Internaţionalei a II-a. A fost unul dintre întemeietorii mişcării social-democrate poloneze. Din 1897 a participat la mişcarea social-democrată germană, a combătut bernsteinismul şi millerandismul. A luat parte la prima revoluţie rusă (la Varşovia). De la începutul primului război mondial s-a situat pe poziţii internaţionaliste. A fost unul dintre iniţiatorii creării grupului „Die Internationale", care după un timp şi-a luat denumirea de grupul „Spartacus", iar mai tîrziu de „Uniunea Spartacus". A avut un rol de seamă în organizarea luptei proletariatului german în timpul revoluţiei din 1918. După revoluţia din noiembrie din Germania a avut un rol conducător la Congresul de constituire al Partidului Comunist din Germania. În ianuarie 1919 a fost arestată şi asasinată din ordinul guvernului Scheidemann. Unele scrieri ale Rosei Luxemburg au fost traduse în limba română („Cuvîntări şi articole alese", 1962). — *102, 122, 134, 165—166, 167, 193, 240, 262, 278, 344—349, 352, 356, 360, 364.*

M

M. — *vezi* Maevski, E.

M. F., M.F—na — *vezi* Andreeva, M. F.

M. M. — *vezi* Leadov, M. N.

M. N. — *331.*

Maeterlinck, Maurice (1862—1949) — scriitor belgian, unul dintre principalii reprezentanţi ai simbolismului european în teatru. — *202.*

Maevski, E. (Gutovski, V. A.) (1875—1918) — social-democrat, menşevic. În anii reacţiunii şi ai noului avînt revoluţionar s-a situat pe poziţii lichidatoriste, a colaborat la diverse publicaţii menşevice. După victoria Revoluţiei Socialiste din Octombrie a dus luptă împotriva Puterii sovietice. — *138, 159, 184, 192.*

www.dacoromanica.ro

Makar — vezi Noghin, V. P.

Maklakov, N. A. (1871—1918) — moşier, ultrareacţionar, a fost ministru de interne şi membru al Consiliului de stat. — *224.*

Maklakov, V. A. (n. 1870) — cadet de dreapta, moşier, de profesiune avocat. Deputat în Dumele a II-a, a III-a şi a IV-a de stat. După revoluţia burghezo-democratică din februarie a fost ambasador al guvernului provizoriu burghez la Paris, iar după aceea emigrant alb. — *220.*

Maleantovici, P. N. (1870—1939) — avocat, a pledat ca apărător în procese politice. În 1917 a fost ministru de justiţie în guvernul provizoriu burghez. După Revoluţia Socialistă din Octombrie — membru al Colegiului avocaţilor din Moscova. — *222.*

Maleantovici, V. N. — social-democrat, fratele lui P. N. Maleantovici. — *222.*

Maletki, A. M. (1879—1937) — social-democrat, revoluţionar de profesie. A început să activeze în mişcarea revoluţionară la sfîrşitul secolului trecut. În 1906 a fost ales în Conducerea centrală a Social-democraţiei din Regatul Poloniei şi din Lituania. După scindarea social-democraţiei poloneze a fost unul dintre conducătorii aşa-zisei opoziţii „rozlamoviste", care se situa pe poziţii foarte apropiate de cele ale bolşevicilor. După Revoluţia Socialistă din Octombrie a lucrat în diplomaţie, în publicistică şi în învăţămînt. — *102, 122.*

Malinovski, R. V. (Kostea, Nr. 3) (1876—1918) — în 1906, mînat de scopuri egoiste, a aderat la mişcarea muncitorească. Începînd din 1907 a furnizat, de bunăvoie, informaţii poliţiei, iar în 1910 a devenit agent secret al ohranei ţariste. În 1912, la Conferinţa de la Praga a P.M.S.D.R. a fost ales în Comitetul Central ; folosindu-se de serviciile ohranei, care înlătura pe cei ce-i stăteau în cale, a fost ales deputat în Duma a IV-a de stat. În 1914, de teamă să nu fie demascat, şi-a depus mandatul de deputat şi s-a ascuns în străinătate. În 1918 s-a întors în ţară, a fost deferit justiţiei şi executat în baza unei sentinţe a Tribunalului suprem al C.E.C. din Rusia. — *119, 126, 134, 144, 146, 147, 148, 150—151, 155, 156, 159, 161, 163, 174—176, 191, 280, 299, 328, 363.*

Mankov, I. N. (n. 1881) — menşevic-lichidator, deputat în Duma a IV-a de stat, de profesiune funcţionar. În Dumă a făcut parte din fracţiunea social-democrată. În anii primului război mondial s-a situat pe poziţii social-şoviniste. — *148, 223, 224.*

Marchlewski, Julian (Karski, J. K.) (1866—1925) — militant de seamă al mişcării muncitoreşti din Polonia, Germania şi Rusia. A fost unul dintre organizatorii şi conducătorii Social-democraţiei din Regatul Poloniei şi din Lituania. A luat parte activă la revoluţia din 1905—1907. Începînd din 1909 a activat mai mult în cadrul social-democraţiei germane. În anii primului război mondial a luat parte la întemeierea „Uniunii Spartacus". În 1919 a fost cooptat în C.C. al Partidului

www.dacoromanica.ro

Comunist din Germania. A luat parte la crearea Internaţionalei Comuniste. Începînd din 1923 a fost preşedinte al C.C. al M.O.P.R. (Organizaţia internaţională de ajutorare a luptătorilor pentru revoluţie). — *34, 278.*

Maria Feodorovna — vezi Andreeva, M. F.

Mark — vezi Liubimov, A. I.

Marşak, N. S. — soţia lui I. A. Peatniţki, a activat în organizaţiile din Rostov şi Odesa ale P.M.S.D.R. În emigraţie a lucrat la organizarea transportului literaturii ilegale, a luat parte la pregătirea Conferinţei de la Praga a P.M.S.D.R. — *30.*

Martînov, A. (Piker, A. S.) (1865—1935) — unul dintre liderii menşevismului. În anii reacţiunii şi ai noului avînt revoluţionar s-a situat pe o poziţie lichidatoristă. În timpul primului război mondial a adoptat o atitudine centristă. După Revoluţia Socialistă din Octombrie a rupt cu menşevismul. În 1923 a fost primit în partid. — *27, 133.*

Martov, L. (Ţederbaum, I. O., Gamma, L. M.) (1873—1923) — unul dintre liderii menşevismului. În anii reacţiunii şi ai noului avînt revoluţionar a fost unul dintre promotorii lichidatorismului, a redactat publicaţia lichidatoristă „Golos Soţial-Demokrata". În perioada primului război mondial s-a situat pe poziţii centriste. În 1920 a emigrat în Germania, unde a editat, la Berlin, revista menşevică „Soţialisticeskii Vestnik". — *3, 27, 38, 43, 150, 195, 306, 326—327, 350.*

Marx, Karl (1818—1883). — *105, 156, 165, 180, 183, 192, 302, 330, 363, 369.*

Maslov, P. P. (1867—1946) — economist, social-democrat ; a scris o serie de lucrări în problema agrară, în care a încercat să revizuiască marxismul ; după Congresul al II-lea al P.M.S.D.R. a aderat la menşevici. În anii reacţiunii s-a situat pe poziţii lichidatoriste. După Revoluţia Socialistă din Octombrie s-a retras din viaţa politică. S-a îndeletnicit cu activitatea ştiinţifică şi pedagogică. — *37, 72.*

Mayer, Gust. — *48.*

Medem, V. D. (Grinberg, V. D., Viniţki) (1879—1923) — unul dintre liderii Bundului. La Congresul al V-lea al P.M.S.D.R. a sprijinit pe menşevici. După Revoluţia Socialistă din Octombrie s-a aflat în conducerea organizaţiilor bundiste din Polonia. În 1921 a plecat în S.U.A., unde a publicat articole calomnioase împotriva Rusiei Sovietice. — *164.*

Mehring, Franz (1846—1919) — militant marcant al mişcării muncitoreşti germane, istoric şi publicist. În deceniul al 9-lea a devenit marxist. A scris lucrări de istorie a Germaniei şi a social-democraţiei germane. Biograf al lui Karl Marx. Unul dintre redactorii revistei „Die Neue Zeit", organul central al social-democraţiei germane. Mehring a fost unul dintre liderii şi teoreticienii aripii de stînga a social-democraţiei germane. A jucat un rol important în crearea Partidului Comunist din Germania. — *48, 235.*

www.dacoromanica.ro

Melenevski, M. I. (Basok, Gîlka) (1879—1938) — naţionalist mic-burghez ucrainean, menşevic, unul dintre liderii organizaţiei social-democrate ucrainene „Spilka". În 1912 a luat parte la conferinţa antipartinică din august de la Viena. În anii primului război mondial a fost membru al organizaţiei burghezo-naţionaliste „Uniunea pentru eliberarea Ucrainei". După Revoluţia Socialistă din Octombrie a lucrat în domeniul economic. — *75, 82, 228.*

Meşkovski — vezi Goldenberg, I. P.

Mgheladze, V. D. (Tria) (n. 1868) — menşevic ; a participat la revoluţia burghezo-democratică din 1905—1907. În anii reacţiunii şi ai noului avînt revoluţionar s-a situat pe poziţii lichidatoriste. În anii 1918—1920 a fost membru al guvernului menşevic contrarevoluţionar din Gruzia ; după instaurarea Puterii Sovietice în Gruzia — emigrant alb. — *2, 13.*

Mihail Mironîci — vezi Leadov, M. N.

Mihailovski, N. K. (1843—1904) — teoretician de vază al narodnicismului liberal, publicist, critic literar, filozof pozitivist, unul dintre reprezentanţii şcolii subiective în sociologie. În 1892 a condus revista „Russkoe Bogatstvo", în paginile căreia a dus o luptă îndîrjită împotriva marxiştilor. Concepţiile lui au fost criticate de Lenin în lucrarea „Ce sînt «prietenii poporului» şi cum luptă ei împotriva social-democraţilor ?" şi în alte lucrări. — *13.*

Mihalci — vezi Nahimson, S. M.

Miliukov, P. N. (1859—1943) — ideolog al burgheziei imperialiste ruse, istoric şi publicist. Unul dintre întemeietorii partidului cadet, apoi preşedinte al C.C. al acestui partid şi redactor al ziarului „Reci", organul central al cadeţilor. Deputat în Dumele a III-a şi a IV-a de stat. După revoluţia burghezo-democrată din februarie 1917 a fost ministru de externe în primul guvern provizoriu burghez. După Revoluţia Socialistă din Octombrie a devenit unul dintre organizatorii intervenţiei militare străine împotriva Rusiei Sovietice ; militant activ al emigraţiei albe. — *89, 306.*

Miliutin, V. P. (Pavlov) (1884—1938) — a intrat în mişcarea revoluţionară în 1903 ; la început a fost menşevic, iar din 1910 — bolşevic. După Revoluţia Socialistă din Octombrie a fost numit ministru al agriculturii, apoi a deţinut diferite funcţii de răspundere în aparatul de stat şi în domeniul economiei. A fost membru supleant al C.C. al partidului şi membru al Comisiei Centrale de Control. — *279, 294.*

Millerand, Alexandre Étienne (1859—1943) — om politic francez. La sfîrşitul secolului trecut a aderat la mişcarea socialistă franceză, devenind liderul curentului oportunist. În 1899 a intrat în guvernul burghez Waldeck-Rousseau, în cadrul căruia a colaborat cu generalul Galiffet, călăul Comunei din Paris. Exclus în 1904 din partidul socialist, a fondat, împreună cu alţi foşti socialişti (Briand, Viviani), gruparea „socialiştilor independenţi". În anii 1909—1910, 1912—1913,

www.dacoromanica.ro

1914—1915 a deţinut diverse posturi ministeriale. În 1920—1924 a fost preşedinte al Republicii Franceze. În iunie 1924, în urma victoriei în alegeri a partidelor de stînga burgheze care au refuzat colaborarea cu el, a fost silit să demisioneze. — *13.*

Miron — vezi Cernomazov, M. E.

Moiseev, S. I. (1879—1951) — revoluţionar de profesie, membru al P.M.S.D.R. din 1902. După Revoluţia Socialistă din Octombrie a lucrat în aparatul Cominternului, iar din 1930 în sistemul Comisariatului poporului pentru comerţul exterior. — *157.*

Molotov (Skreabin), V. M. (n. 1890) — membru al partidului bolşevic din 1906. În 1912 a lucrat la „Zvezda", ziar bolşevic legal, apoi a fost secretar de redacţie la „Pravda". După Revoluţia Socialistă din Octombrie a deţinut funcţii de conducere în aparatul de partid şi de stat : secretar al C.C. al P.C. (b) din Ucraina ; secretar al C.C. al P.C. (b) din Rusia ; membru al Biroului Politic şi apoi al Prezidiului C.C. al P.C.U.S. ; preşedinte al C.C.P. al U.R.S.S. ; comisar al poporului şi apoi ministru al afacerilor externe al U.R.S.S. ; prim-vicepreşedinte al Consiliului de Miniştri al U.R.S.S.
În iunie 1957, printr-o hotărîre a plenarei C.C. al P.C.U.S., a fost scos din Prezidiul C.C. şi din C.C. al P.C.U.S. pentru activitate fracţionistă. — *86.*

Montégus (Brunsvick, Gaston) (m. 1953) — fiul unui comunard, cîntăreţ în cartierele muncitoreşti ale Parisului ; ulterior a intrat în slujba poliţiei. — *83.*

De Montet. — 316.

Morozov, M. V. (1868—1938) — social-democrat, bolşevic, publicist. A intrat în mişcarea revoluţionară în preajma anului 1890. A desfăşurat activitate ilegală la Baku şi în Turkestan, apoi la Petersburg. A luat parte activă la Revoluţia Socialistă din Octombrie ; după aceea a lucrat în domeniul economic. În anii 1930—1932 a fost vicepreşedinte al Academiei de arte frumoase ; din 1936 — director al editurii „Vsekohudojnik". — *84.*

Movici — vezi Abramovici, R.

Müller. — 100.

Muranov, M. K. (Nr. 5) (1873—1959) — bolşevic, de profesiune lăcătuş. Membru al P.M.S.D.R. din 1904. Deputat în Duma a IV-a de stat, a făcut parte din fracţiunea bolşevică. Arestat în noiembrie 1904 împreună cu ceilalţi deputaţi bolşevici, a fost deportat în 1915 în ţinutul Turuhansk. În anii 1917—1923 a lucrat în aparatul Comitetului Central ; la congresele al VI-lea, al VIII-lea şi al IX-lea ale partidului a fost ales în Comitetul Central. Din 1922 pînă în 1934 a fost membru al Comisiei Centrale de Control a P.C. (b) al U.R.S.S. — *126, 132—133, 140, 142, 144, 205—206.*

www.dacoromanica.ro

Muromțev, S. A. (1850—1910) — jurist, profesor la Universitatea din Moscova. A fost unul dintre întemeietorii partidului cadet și membru al Comitetului Central al acestui partid. — *7, 13.*

N

N. I. — *vezi* Iordanski, N. I.

N. K., Nadia — *vezi* Krupskaia, N. K.

N. V-ci — *vezi* Sapojkov, N. I.

Nahimson, S. M. (Mihalci) (1885—1918) — a intrat în mișcarea revoluționară în 1905. A fost colaborator al ziarelor „Zvezda" și „Pravda". După revoluția burghezo-democratică din februarie 1917 a activat în aparatul de partid și în armată ; apoi a fost președinte al Comitetului executiv gubernial din Iaroslavl. — *177, 185.*

Nakoreakov, N. N. (Ellert, John) (n. 1881) — a intrat în mișcarea revoluționară în 1901. După Congresul al II-lea al P.M.S.D.R. a devenit bolșevic. În 1911 a emigrat în America, unde a fost redactor la ziarul menșevic „Novîi Mir". În 1917 s-a înapoiat în țară. În 1925 a intrat în P.C. (b) din Rusia ; a condus Editura de stat pentru literatură. — *295, 296, 320.*

Natanson, M. A. (1850—1919) — reprezentant al narodnicismului revoluționar, iar mai tîrziu eser. A participat la mișcarea revoluționara începînd din 1869. La începutul secolului nostru a devenit membru al partidului eserilor și a făcut parte din Comitetul lui Central. În timpul primului război mondial s-a situat pe o poziție internaționalistă neconsecventă, dînd dovadă de unele oscilări centriste. După revoluția burghezo-democratică din februarie 1917 a devenit unul dintre organizatorii partidului eserilor de stînga ; în 1918 a condamnat rebeliunea acestora îndreptată împotriva Puterii sovietice. — *153.*

Negorev — *vezi* Iordanski, N. I.

Němec, Antonin (1858—1926) — social-democrat de dreapta. Cu începere din 1897 a fost conducătorul de fapt al social-democrației cehe, reprezentantul ei în Internaționala a II-a. În 1918—1925 — deputat în Adunarea națională a Republicii Cehoslovace. — *45, 150.*

Nevski, V. I. (Spița) (1876—1937) — revoluționar de profesie, membru al P.M.S.D.R. din 1898. În 1913 a fost cooptat în C.C. al partidului. A luat parte la campania electorală pentru Duma a IV-a de stat. După Revoluția Socialistă din Octombrie a deținut diferite funcții pe linie de partid și de stat și a desfășurat activitate științifică. — *139, 145.*

Nicolaie al II-lea (Romanov) (1868—1918) — ultimul împărat al Rusiei ; a domnit din 1894 pînă la revoluția burghezo-democratică din februarie 1917. A fost executat la 17 iulie 1918, la Ekaterinburg

www.dacoromanica.ro

(Sverdlovsk), în urma unei hotărîri a Sovietului de deputaţi ai muncitorilor şi soldaţilor din regiunea Ural. — *172, 258.*

Nik. Vas. — *vezi* Sapojkov, N. I.

Nikitici — *vezi* Krasin, L. B.

Nikolai — *vezi* Ordjonikidze, G. K.

Noghin, V. P. (Makar, Samovarov) (1878—1924) — revoluţionar de profesie, bolşevic ; membru al P.M.S.D.R. din 1898, a dus muncă de partid în Rusia şi în străinătate. În anii reacţiunii a manifestat şovăieli împăciuitoriste faţă de lichidatori. După Revoluţia Socialistă din Octombrie a deţinut funcţii de răspundere în aparatul de stat şi în economie. — *20, 21, 25, 29, 30, 282.*

Novici, Stiva — *vezi* Portugheis, S. I.

Nr. 1 — *vezi* Badaev, A. E.

Nr. 3 — *vezi* Malinovski, R. V.

Nr. 4 — *vezi* Şagov, N. R.

Nr. 5 — *vezi* Muranov, M. K.

Nr. 6 — *vezi* Petrovski, G. I.

Nr. 10 — *vezi* Haustov, V. I.

Nr. 16 — *vezi* Jagiełło, E. I.

O

Olga — *vezi* Ravici, S. N.

Olminski, M. S. (*Aleksandrov, M. S.*, Vitimski, A., Galerka) (1863—1933) — unul dintre cei mai vechi militanţi ai mişcării revoluţionare din Rusia, publicist. În 1898 a intrat în P.M.S.D.R., iar din 1903 a devenit bolşevic. A făcut parte din redacţia ziarelor „Vpered" şi „Proletarii". În 1905—1907 a colaborat la ziarele şi revistele bolşevice „Novaia Jizn", „Volna", „Naşa Mîsl", „Vestnik Jizni" etc. şi a condus sectorul redacţional al editurii „Vpered". A participat activ la Revoluţia Socialistă din Octombrie. Ulterior a condus Secţia de istorie a partidului de pe lîngă C.C. al P.C. (b) din Rusia, a fost redactor al revistei „Proletarskaia Revoliuţiia" şi membru al direcţiei Institutului V. I. Lenin. — *86, 87, 127, 204, 213, 214—216, 241, 297.*

Ordjonikidze, G. K. (Nikolai, S.) (1886—1937) — activist de seamă al partidului comunist şi al statului sovietic. Membru al P.M.S.D.R. din 1903, bolşevic. În 1912, la Conferinţa de la Praga a fost ales în C.C. şi în Biroul din Rusia al C.C. al P.M.S.D.R.

După Revoluţia Socialistă din Octombrie a deţinut funcţii de răspundere în aparatul de partid şi de stat. Din 1921 — membru al C.C., din 1926 — membru supleant, iar din 1930 — membru al Biroului Politic al C.C. al P.C. (b) al U.R.S.S. — *59—62, 64.*

www.dacoromanica.ro

Orlovski — vezi Vorovski, V. V.

Os. Piotr. — 29.

Osinski, N. (Obolenski, V. V.) (1887—1938) — membru al partidului bolşevic din 1907. În anii reacţiunii a fost otzovist. În perioada noului avînt al mişcării revoluţionare a colaborat la publicaţiile bolşevice „Zvezda", „Pravda" şi „Prosveşcenie". După Revoluţia Socialistă din Octombrie a deţinut posturi de conducere pe linie de partid şi de stat, precum şi în domeniul economiei. În 1920—1921 a fost membru activ al grupului „centralismul democratic", iar în 1923 a aderat la opoziţia troţkistă. — *176.*

P

P. — vezi Poletaev, N. G.

Panneckoek, Anthony (1873—1960) — social-democrat olandez, profesor de astronomie la Universitatea din Amsterdam. În 1907 a fost unul dintre fondatorii ziarului „De Tribune", organ al aripii de stînga a Partidului muncitoresc social-democrat din Olanda. În anii primului război mondial s-a situat pe poziţii internaţionaliste. În 1918—1921 a fost membru al Partidului Comunist din Olanda şi a participat la lucrările Internaţionalei Comuniste. S-a situat pe o poziţie ultrastîngistă, sectară. În 1921 s-a retras din partidul comunist şi curînd după aceea a încetat să mai desfăşoare o activitate politică susţinută. — *96, 102, 180, 192, 235, 279.*

Papaşa — vezi Litvinov, M. M.

„Paragraf" — vezi Stucika, P. I.

Paşev, N. — emigrant politic, mecanic de aviaţie la aerodromul Chitila. Pe cît se pare, era unul dintre marinarii de pe crucişătorul „Potiomkin" care se stabiliseră în România. — *47.*

Pavlov — vezi Miliutin, V. P.

Pavlovici, M. P. (Veltman, M. L., Volontior) (1871—1927) — social-democrat, pînă la Revoluţia Socialistă din Octombrie — menşevic, specialist în orientalistică. În 1911 a ţinut lecţii la şcoala de la Bologna, organizată de vperedişti. După Revoluţia Socialistă din Octombrie a deţinut funcţii de răspundere în aparatul de stat. A fost preşedinte al asociaţiei ştiinţifice a orientaliştilor şi rector al Institutului de orientalistică. — *32.*

Peary, Robert Edwin (1856—1920) — explorator polar american. — *37.*

Peatniţki I. A. (Albert) (1882—1939) — militant al partidului comunist. Membru al P.M.S.D.R. din 1898. Din 1909 pînă în 1912 s-a ocupat de transportul literaturii ilegale. În 1912 a luat parte la lucrările Conferinţei de la Praga a P.M.S.D.R. După Revoluţia din Octombrie a activat pe linie de partid. — *100, 103, 162—165.*

www.dacoromanica.ro

Peatniţki, K. P. (1864—1938) — fondator şi director administrativ al editurii „Znanie". — *16, 36, 37, 39, 181.*

Peşehonov, A. V. (1867—1933) — fruntaş al vieţii publice şi publicist burghez. Începînd din 1906 a fost unul dintre liderii partidului mic-burghez al „socialiştilor-populişti". În 1917 a fost ministru al aprovizionării în guvernul provizoriu burghez. După Revoluţia Socialistă din Octombrie a luptat împotriva Puterii sovietice. — *197.*

Petrova — vezi Armand, I. F.

Petrovski, G. I. (Nr. 6) (1878—1958) — unul din cei mai vechi participanţi la mişcarea muncitorească revoluţionară din Rusia. Membru al P.M.S.D.R. din 1897. Deputat în Duma a IV-a de stat, a făcut parte din fracţiunea bolşevică. În noiembrie 1914 a fost arestat împreună cu alţi deputaţi bolşevici şi deportat, în 1915, în ţinutul Turuhansk. A deţinut diferite funcţii de răspundere pe linie de partid şi de stat. — *144, 156, 160, 161, 173—176, 220, 239, 328, 355.*

Pfannkuch, Wilhelm (1841—1923) — membru al Partidului social-democrat din Germania, de profesiune tîmplar. În anii 1894—1923 — membru al Conducerii Partidului social-democrat din Germania. — *33, 185.*

Piotr — vezi Ramişvili, N. V.

Plehanov, G. V. (1856—1918) — revoluţionar şi teoretician marxist rus, fondator al mişcării social-democrate din Rusia. În 1883 a înfiinţat la Geneva grupul „Eliberarea muncii". În primii ani ai acestui secol, Plehanov a redactat, împreună cu V. I. Lenin, ziarul „Iskra" şi revista „Zarea"; a luat parte la pregătirea Congresului al II-lea al P.M.S.D.R. După congres s-a situat pe o poziţie împăciuitoristă faţă de oportunism, iar mai tîrziu s-a alăturat menşevicilor. În perioada revoluţiei din 1905—1907 s-a situat în toate problemele fundamentale pe poziţii menşevice. În anii reacţiunii şi ai noului avînt revoluţionar s-a aflat în fruntea grupului menşevicilor-partiiţi. În timpul primului război mondial s-a situat pe poziţii social-şoviniste.

Criticînd greşelile oportuniste ale lui Plehanov, V. I. Lenin a dat o înaltă apreciere lucrărilor lui filozofice, considerînd că ele trebuie incluse printre „manualele obligatorii ale comunismului". — *1, 3, 14, 16, 28, 32, 56, 58, 63, 68, 81, 82, 84, 90, 106, 109, 120—121, 123, 146, 151, 159, 184, 187, 192, 195, 203, 214, 218, 222—223, 240, 281, 311, 327, 340, 349, 351, 356, 360, 364, 373.*

Pokrovski, I. P. (n. 1872) — social-democrat. Deputat în Duma a III-a de stat, a aderat la partea bolşevică a fracţiunii social-democrate. În 1910 a intrat în redacţia ziarului bolşevic legal „Zvezda". — *35, 38, 104.*

www.dacoromanica.ro

Pokrovski, M. N. (Domov) (1868—1932) — membru al P.M.S.D.R. din 1905, bolşevic, istoric. A participat activ la revoluţia din 1905—1907. În anii reacţiunii a aderat la otzovişti şi ultimatişti, iar apoi la grupul antipartinic „Vpered", de care s-a desprins în 1911. Cîtva timp a făcut parte din grupul „comuniştilor de stînga", a fost împotriva semnării tratatului de pace de la Brest-Litovsk.

După Revoluţia Socialistă din Octombrie a deţinut funcţii de răspundere în aparatul de stat şi în instituţii ştiinţifice. Din 1929 — academician. — *23, 326.*

Poletaev, N. G. (Krass) (1872—1930) — social-democrat, bolşevic, de profesiune muncitor strungar. În 1905 a făcut parte din Comitetul executiv al Sovietului de deputaţi ai muncitorilor din Petersburg. Deputat în Duma a III-a de stat din partea guberniei Petersburg, a făcut parte din grupul bolşevic al fracţiunii social-democrate. A participat îndeaproape la editarea ziarelor bolşevice „Zvezda" şi „Pravda". După Revoluţia Socialistă din Octombrie a lucrat în economie. — *9—10, 17, 26—29, 33, 34, 38, 112—114, 138, 186—187, 188.*

Polonski, I. M. (Stepan) (n. 1889) — membru al P.M.S.D.R. din 1907. A făcut parte din grupul bolşevic de la Paris. După Revoluţia Socialistă din Octombrie a lucrat în aparatul sindical, apoi în Comisariatul poporului pentru comerţul exterior. — *217, 285.*

Popoff — vezi Popov, I. F.

Popov, A. V. (Britman A. V., Antonov) (m. 1914) — social-democrat, revoluţionar de profesie ; după Congresul al II-lea al P.M.S.D.R a aderat la bolşevici. În anii 1905—1907 a participat la activitatea organizaţiei din unităţile militare din Petersburg şi Kronstadt. În 1908 a fost condamnat la muncă silnică ; a evadat curînd din deportare, iar după aceea a emigrat ; a făcut parte din secţia de la Paris a P.M.S.D.R. şi din Comitetul organizaţiilor din străinătate ale partidului. La începutul primului război mondial s-a înrolat voluntar în armata franceză şi a căzut pe front. — *96, 150, 271, 283, 284, 285, 286.*

Popov, I. F. (1886—1957) — social-democrat. În anii 1905—1914 a fost membru al partidului bolşevic. În 1908 a emigrat în Belgia, unde a fost reprezentantul C.C. al P.M.S.D.R. pe lîngă Biroul socialist internaţional ; a colaborat la „Pravda", „Prosveşcenie", „Le Peuple" şi la alte publicaţii. În primul război mondial a fost prizonier în Germania. În 1918 s-a înapoiat în Rusia Sovietică. A deţinut diferite posturi pe linie de stat, apoi a activat în domeniul publicistic şi în organizaţii teatrale. — *120, 123, 273, 274—275, 276, 289, 300, 302, 336, 341, 342—343, 349, 353, 362, 363.*

Portugheis, S. I. (Novici, Stiva) — menşevic, publicist. În anii reacţiunii şi ai noului avînt revoluţionar s-a situat pe poziţii lichi-

www.dacoromanica.ro

datoriste, a colaborat la ziarul „Golos Soţial-Demokrata", la revista „Naşa Zarea" şi la alte organe de presă ale menşevicilor-lichidatori. În timpul primului război mondial s-a situat pe poziţii social-şovine. După Revoluţia Socialistă din Octombrie a luptat împotriva Puterii sovietice, a colaborat la presa albgardistă ; mai tîrziu a emigrat. — *293.*

Postolovski, D. S. (Vadim) (1876—1948) — a intrat în mişcarea social-democrată în 1895. Din primăvara anului 1904 a făcut parte din aparatul C.C. al P.M.S.D.R., s-a situat pe poziţii împăciuitoriste. La Congresul al III-lea al partidului a fost ales membru al Comitetului Central. A fost reprezentantul oficial al C.C. al P.M.S.D.R. în Comitetul executiv al Sovietului de deputaţi ai muncitorilor din Petersburg. După Revoluţia Socialistă din Octombrie a lucrat la Consiliul Comisarilor Poporului al U.R.S.S. — *29.*

Potresov, A. N. (1869—1934) — unul dintre liderii menşevismului. În anii reacţiunii şi ai noului avînt revoluţionar s-a manifestat ca ideolog al lichidatorismului, a condus revistele „Vozrojdenie", „Naşa Zarea" şi alte organe de presă ale menşevicilor-lichidatori. În timpul primului război mondial s-a situat pe poziţii social-şoviniste. După Revoluţia Socialistă din Octombrie a emigrat ; în străinătate s-a dedat la atacuri în presă împotriva Puterii sovietice. — *27, 214, 331.*

Predkaln (Priedkaln), A. I. (1873—1923) — social-democrat leton. În 1907 a fost ales deputat în Duma a III-a de stat, unde a făcut parte din fracţiunea social-democrată ; a aderat la bolşevici. A colaborat la ziarele bolşevice „Zvezda" şi „Pravda". După Revoluţia Socialistă din Octombrie s-a îndeletnicit cu activitatea ştiinţifică în domeniul medicinei. — *104.*

Prokopovici, S. N. (1871—1955) — economist şi publicist burghez. Spre sfîrşitul secolului trecut s-a manifestat ca un reprezentant de seamă al „economismului" şi a fost unul dintre primii propagatori ai bernsteinismului în Rusia. În 1906 a fost membru al C.C. al partidului cadeţilor. În 1917 a fost ministru al aprovizionării în guvernul provizoriu burghez. După Revoluţia Socialistă din Octombrie a fost expulzat din U.R.S.S. pentru activitate antisovietică. — *91.*

Purişkevici, V. M. (1870—1920) — mare moşier, ultrareacţionar, monarhist. A fost unul dintre iniţiatorii creării organizaţiei ultrareacţionare „Uniunea poporului rus" ; în 1907 a ieşit din această uniune şi a creat o nouă organizaţie contrarevoluţionară — „Oastea arhanghelului Mihail". Deputat în Dumele a II-a, a III-a şi a IV-a de stat ; a devenit faimos prin discursurile sale antisemite şi pogromiste rostite în Dumă. După Revoluţia Socialistă din Octombrie a luptat activ împotriva Puterii sovietice. — *258, 338.*

www.dacoromanica.ro

R

Radek, K. B. (1885—1939) — începînd din primul deceniu al secolului al XX-lea a participat la mişcarea social-democrată din Galiţia, Polonia şi Germania; a colaborat la publicaţiile social-democraţilor de stînga germani. S-a situat pe o poziţie greşită în problema programului-minimum, pronunţîndu-se împotriva revendicărilor democratice. În 1917 a intrat în partidul bolşevic. În perioada încheierii păcii de la Brest s-a situat pe poziţiile „comuniştilor de stînga". Din 1923 a fost un militant activ al opoziţiei troţkiste, fapt pentru care în 1927, la Congresul al XV-lea a fost exclus din partid. În 1930 a fost reprimit, iar în 1936 a fost din nou exclus. — *102, 192, 279.*

Rahmetov — vezi Bogdanov, A. A.

Ramişvili, N. V. (Piotr) (n. 1881) — unul dintre liderii menşevicilor gruzini. În anii reacţiunii s-a situat pe poziţii lichidatoriste. În timpul primului război mondial a avut o atitudine defensistă. În anii 1918—1920 a fost ministru de interne în guvernul menşevic gruzin; s-a pronunţat pentru separarea Gruziei de Rusia. În 1923, aflîndu-se în străinătate, s-a situat în fruntea unui grup de menşevici care au încercat să organizeze o răscoală împotriva Puterii sovietice în Gruzia. — *13, 29, 30.*

Rappoport, Charles (n. 1865) — socialist francez. În 1887 a emigrat din Rusia, unde, începînd din 1883, participase la mişcarea revoluţionară. În 1902 a aderat la mişcarea social-democrată. În anii 1910—1911 a colaborat la ziarul „Soţial-Demokrat", Organul Central al P.M.S.D.R. Autor al unei serii de lucrări de filozofie şi sociologie. — *28.*

Raskin (Isaak) — membru al grupului bolşevic de la Paris. — *271.*

Ravici, S. N. (Olga) (1879—1957) — a intrat în P.M.S.D.R în 1903. După Revoluţia Socialistă din Octombrie a lucrat pe linie de partid şi în aparatul de stat. — *12, 106, 322.*

Reazanov (Goldendah), D. B. (1870—1938) — social-democrat, menşevic. În anii primului război mondial s-a situat pe poziţii centriste. La Congresul al VI-lea a fost primit în P.M.S.D. (b) din Rusia. După Revoluţia Socialistă din Octombrie a activat în mişcarea sindicală. În timpul discuţiei cu privire la sindicate (1920—1921) s-a situat pe o poziţie antipartinică, ceea ce a dus la înlăturarea lui din postul ce-l deţinea în mişcarea sindicală. A fost director al Institutului K. Marx şi F. Engels. În februarie 1931 a fost exclus din P.C. (b) al U.R.S.S. pentru sprijinul dat activităţii contrarevoluţionare a menşevicilor. — *84, 131—132, 134, 203, 278.*

Riskin — proprietarul unei tipografii din Paris. — *285.*

www.dacoromanica.ro

Rivlin, L. S. (1876—1960) — membru al P.M.S.D.R. din 1899. A făcut parte din grupul bolşevic de la Geneva, apoi din cel de la Lausanne. După Revoluţia Socialistă din Octombrie a deţinut diferite funcţii pe linie de partid şi de stat, apoi a lucrat în domeniul economic. — *317.*

Rîkov, A. I. (Vlasov) (1881—1938) — membru al P.M.S.D.R. din 1899. În perioada reacţiunii a adoptat o poziţie împăciuitoristă faţă de lichidatori, otzovişti şi troţkişti. După Revoluţia Socialistă din Octombrie a ocupat o serie de posturi de răspundere. În repetate rînduri a luat poziţie împotriva politicii leniniste a partidului. În 1928 a fost unul dintre liderii devierii oportuniste de dreapta din P.C. (b) al Uniunii Sovietice ; în 1937 a fost exclus pentru activitatea sa antipartinică. — *17—19, 20, 21—26, 30—31, 31—33, 33—34, 34—35.*

Rodzeanko, M. V. (1859—1942) — mare moşier, unul dintre liderii partidului monarhist. Preşedinte al Dumelor a III-a şi a IV-a de stat. În perioada revoluţiei burghezo-democratice din februarie 1917 a organizat centrul contrarevoluţionar „Comitetul provizoriu" al Dumei de stat, apoi „Consiliul privat" al membrilor Dumei de stat. A fost unul dintre organizatorii rebeliunii lui Kornilov. După Revoluţia Socialistă din Octombrie a fugit la Denikin şi a încercat să unească toate forţele contrarevoluţionare în lupta împotriva Puterii sovietice, apoi a emigrat. — *251.*

Rojkov, N. A. (1868—1927) — istoric şi publicist. La începutul acestui secol a avut legături cu „marxiştii legali". În 1905 a intrat în P.M.S.D.R. ; un timp a fost alături de bolşevici. După înfrîngerea revoluţiei din 1905—1907 a devenit unul dintre conducătorii ideologici ai lichidatorismului. Faţă de Revoluţia Socialistă din Octombrie a avut o atitudine ostilă. În perioada intervenţiei militare străine şi a războiului civil a luptat împotriva Puterii sovietice. În 1922 a rupt cu menşevicii. În anii următori a desfăşurat activitate ştiinţifică-pedagogică şi administrativă în diferite instituţii. — *54, 93, 171, 187.*

Roman — *vezi* Ermolaev, K. M.

Romanovii — dinastia ţarilor şi împăraţilor ruşi care au domnit din 1613 pînă în 1917. — *138, 190.*

Ropşin, V. — *vezi* Savinkov, B. V.

Rosa — *vezi* Luxemburg, R.

Rotştein, F. A. (1871—1953) — social-democrat. În 1890 a fost nevoit să emigreze din Rusia. Stabilindu-se în Anglia, a intrat în Federaţia social-democrată engleză, aderînd la aripa ei de stînga. În 1901 a intrat în P.M.S.D.R. A luat parte la crearea Partidului Comunist din Marea Britanie. În 1920 s-a întors în patrie. — *48, 76.*

www.dacoromanica.ro

Rozmirovici, E. F. (Troianovskaia, Galina) (1886—1953) — membră a P.M.S.D.R. din 1904. Secretară a fracţiunii bolşevice din Dumă şi a Biroului C.C. al P.M.S.D.R.
După Revoluţia Socialistă din Octombrie a lucrat în aparatul de partid şi de stat. — *166, 178, 188, 291, 298.*

Rubakin, N. A. (1862—1946) — bibliograf şi scriitor, autor a numeroase lucrări de bibliografie, de istorie a tipăriturilor în Rusia, de lucrări de ştiinţă popularizată în domeniul geografiei, ştiinţelor naturii etc. — *168, 176, 321, 326.*

Rubanovici, I. A. (1860—1920) — unul dintre liderii socialiştilor-revoluţionari. Membru al Biroului socialist internaţional. În timpul primului război mondial s-a situat pe poziţii social-şoviniste. După Revoluţia Socialistă din Octombrie s-a manifestat ca adversar al Puterii sovietice. — *120, 123, 150, 351.*

Rudis-Ghipslis, I. (Rude) (1885—1918) — revoluţionar de profesie, membru — din 1905 — al Social-democraţiei din Ţinutul leton, participant activ la revoluţia din 1905—1907. În 1911 a luat parte la consfătuirea grupului bolşevic de la Paris convocată de V. I. Lenin. După Revoluţia Socialistă din Octombrie a intrat în Armata Roşie. — *208—209, 274—275, 301, 319—320, 359, 367—368.*

Rusanov, A. N. (n. 1881) — membru al Dumei a IV-a de stat ; fără partid ; de profesiune învăţător. — *143, 148.*

S

S. — *vezi* Ordjonikidze, G. K.

Safarov, G. I. (Volodin) (1891—1942) — membru al P.M.S.D.R. din 1908. După Revoluţia Socialistă din Octombrie a activat pe linie de partid şi în aparatul de stat. În perioada discutării păcii de la Brest — „comunist de stînga". La Congresul al XIV-lea al P.C. (b) al U.R.S.S. a aderat la „noua opoziţie", iar apoi a făcut parte din blocul troţkisto-zinovievist. În 1927 a fost exclus din partid ca militant activ al opoziţiei troţkiste ; în 1928 a fost reprimit, iar în 1934 — din nou exclus, pentru activitate antipartinică. — *44, 80, 336, 340, 341.*

Saltîkov-Şcedrin, M. E. (Şcedrin) (1826—1889) — mare scriitor satiric rus, democrat-revoluţionar. — *99.*

Saly — medic, profesor din Berna, specialist în boli interne. — *316.*

Sammer, I. A. (Liubici) (1870—1921) — social-democrat, bolşevic. A intrat în mişcarea revoluţionară în 1897. A dus muncă de partid la Kiev şi Kazan, a luat parte activă la revoluţia din 1905—1907.

www.dacoromanica.ro

După Revoluţia Socialistă din Octombrie a lucrat în economie. — *20, 29, 32.*

Samoilov, F. N. (1882—1952) — bolşevic, de profesiune muncitor textilist. Membru al P.M.S.D.R. din 1903. A făcut parte din fracţiunea bolşevică a Dumei a IV-a de stat. În noiembrie 1914 a fost arestat, împreună cu ceilalţi deputaţi bolşevici, şi deportat în ţinutul Turuhansk pentru propagandă revoluţionară împotriva războiului imperialist. După Revoluţia Socialistă din Octombrie a lucrat în Ucraina şi la Moscova. — *170, 226, 296—297, 313, 316—317, 356, 370.*

Sapojkov, N. I. (Kuzneţov, N. V., N. V.-ci, Nik. Vas.) (1881—1917) — a intrat în mişcarea revoluţionară în 1904. A desfăşurat activitate revoluţionară la Kolomna, Moscova şi Iaroslavl. În 1911 a emigrat la Paris. — *160, 168, 280, 283, 284—285, 286, 314, 335.*

Saveliev, M. A. (Vetrov) (1884—1939) — membru al partidului bolşevic din 1903. A participat activ la revoluţia din 1905—1907. În 1911—1913 a fost redactor al revistei „Prosveşcenie" şi din 1912 membru al redacţiei ziarului „Pravda", iar din 1913 reprezentant al C.C. al P.M.S.D.R. în editura „Priboi". După Revoluţia Socialistă din Octombrie a deţinut funcţii de răspundere pe linie de partid şi de stat. — *142, 147, 184—185.*

Savinkov, B. V. (Ropşin, V.) (1879—1925) — unul dintre conducătorii partidului eserilor. După Revoluţia Socialistă din Octombrie a participat la organizarea mai multor rebeliuni contrarevoluţionare, a sprijinit intervenţia militară împotriva Republicii sovietice ; emigrant alb. În 1924 a venit clandestin în U.R.S.S. şi a fost arestat. În 1925, aflîndu-se în închisoare, şi-a pus capăt zilelor. — *89, 97, 153, 196.*

Savinov, I. T. (Ian.) (n. 1884) — bolşevic ; în 1912 a fost delegat la alegerile pentru Duma a IV-a de stat. — *182.*

Savka — vezi Zevin, I. D.

Schippel, Max (1859—1928) — social-democrat, revizionist. În anii 1887—1890 a fost redactor al ziarului „Berliner Volkstribüne" ; din 1897 a făcut parte din conducerea revistei „Sozialistische Monatshefte", organ al oportuniştilor germani. Ca deputat în Reichstag (1890—1905) a sprijinit expansiunea imperialismului german. Faţă de Uniunea Sovietică a avut o atitudine ostilă. — *15.*

Schweitzer, Johann Baptist von (1833—1875) — avocat din Frankfurt pe Main ; redactor-şef al publicaţiei „Der Sozial-Demokrat" (1864—1867) ; preşedinte al Uniunii generale a muncitorilor germani (1867—1871) ; lassallean, a susţinut politica lui Bismarck de unificare „de sus" a Germaniei, sub hegemonia Prusiei ; a încercat să împiedice pe muncitorii germani să adere la Asociaţia Internaţională a Muncitorilor. În 1871, după descoperirea legăturilor sale cu guvernul prusian,

www.dacoromanica.ro

a fost nevoit să renunţe la postul de preşedinte al Uniunii generale a muncitorilor germani şi să se retragă din viaţa politică. — *47—48.*

Sedov — vezi Kolţov, D.

Semaşko, N. A. (Aleksandrov) (1874—1949) — membru al P.M.S.D.R. din 1893, bolşevic, de profesiune medic. În 1905 a luat parte la insurecţia armată din Nijni Novgorod ; a fost arestat, iar după ce a fost pus în libertate a emigrat. A fost secretar şi casier al Biroului din străinătate al C.C. al P.M.S.D.R. A participat activ la insurecţia armată din 1917, la Moscova. După Revoluţia Socialistă din Octombrie a ocupat posturi de răspundere în domeniul ocrotirii sănătăţii. — *29, 33, 34—35, 135.*

Semkovski, S. (Bronştein S. I.) (n. 1882) — social-democrat, menşevic. A făcut parte din redacţia „Pravdei" de la Viena, a lui Troţki ; a colaborat la organele de presă ale menşevicilor-lichidatori şi la publicaţiile social-democrate din străinătate. În perioada primului război mondial s-a situat pe poziţii centriste. În 1917, întorcîndu-se din emigraţie, a intrat în C.C. menşevic. În 1920 a plecat de la menşevici. Ulterior a lucrat în învăţămînt ; a desfăşurat activitate ştiinţifică şi publicistică. — *202, 215.*

Sima — vezi Didjiulene, S. A.

Sinclair, Upton (n. 1878) — romancier şi eseist nord-american. Creaţia sa, caracterizată printr-o puternică tendinţă militantă, se inspiră din activitatea practică legată de lupta clasei muncitoare împotriva opresorilor ei. Majoritatea scrierilor sale au ca temă probleme din actualitatea politică, economică şi socială a epocii contemporane : descompunerea morală a înaltelor cercuri monopoliste, exploatarea muncitorilor, tarele sistemului de învăţămînt, opoziţia faţă de război. — *74.*

Singer, Paul (1844—1911) — unul dintre conducătorii social-democraţiei germane, tovarăş de luptă al lui A. Bebel şi W. Liebknecht, militant marcant al aripii marxiste a Internaţionalei a II-a. Din 1900 — membru al B.S.I. — *16.*

Skarre, V. (Zauer) — din 1908, secretar al Comitetului din străinătate al Social-democraţiei din Ţinutul leton ; menşevic. — *276.*

Skobelev, M. I. (1885—1939) — menşevic ; de profesiune inginer. Deputat în Duma a IV-a de stat. În anii primului război mondial s-a situat pe o poziţie centristă. După revoluţia burghezo-democratică a fost vicepreşedinte al Sovietului din Petrograd, vicepreşedinte al C.E.C. în prima legislatură, apoi ministru al muncii în guvernul provizoriu burghez. După Revoluţia Socialistă din Octombrie a plecat de la menşevici. A deţinut posturi de conducere în sectorul economic. — *130*

www.dacoromanica.ro

Skvorţov-Stepanov, I. I. (1870—1928) — unul dintre cei mai vechi participanţi la mişcarea revoluţionară din Rusia, membru al P.M.S.D.R. din 1896; la sfîrşitul anului 1904 a devenit bolşevic; publicist marxist. În 1907 şi 1911 a fost propus candidat din partea bolşevicilor la alegerile de deputaţi pentru Duma de stat. În perioada reacţiunii a susţinut concepţii greşite în problema agrară şi a avut o atitudine împăciuitoristă faţă de grupul fracţionist „Vpered", dar, sub influenţa lui Lenin, şi-a îndreptat greşelile. A participat activ la Revoluţia Socialistă din Octombrie. După aceea a deţinut diferite funcţii de răspundere pe linie de partid şi de stat; începînd de la Congresul al XIV-lea al partidului, a fost membru al Comitetului Central. A fost director al Institutului Lenin. — *116, 171, 306—308.*

Smirnov — vezi Gurevici, E. L.

Smirnov, A. P. (Foma din Petersburg) (1877—1938) — a intrat în mişcarea social-democrată în 1896. Delegat la congresele al IV-lea şi al V-lea ale P.M.S.D.R. După Revoluţia Socialistă din Octombrie a ocupat posturi de răspundere în aparatul de partid şi de stat. — *181.*

Sokolov, N. D. (1870—1928) — social-democrat, avocat, cunoscut apărător în procese politice. A colaborat la revistele „Jizn", „Obrazovanie" şi altele. În 1909, la alegerile parţiale din Petersburg pentru Duma a III-a de stat, a candidat din partea P.M.S.D.R. După Revoluţia Socialistă din Octombrie a lucrat ca jurisconsult în diferite instituţii sovietice. — *293.*

Soţia lui Grigori — vezi Lilina, Z. I.

Soţia lui Peatniţki — vezi Marşak, N. S.

Soţia lui Spandarian — vezi Spandarian, O. V.

Soţia lui Troianovski — vezi Rozmirovici, E. F.

Spandarian, B. S. (m. 1912) — fratele lui Suren Spandarian. — *70.*

Spandarian, O. V. (n. 1879) — soţia lui Suren Spandarian; membră de partid din 1904, a îndeplinit diferite sarcini de răspundere pe linie de partid. — *69.*

Spandarian, S. A. (1849—1922) — tatăl lui Suren Spandarian; fruntaş al vieţii publice şi publicist armean, doctor în ştiinţe juridice. — *69—70.*

Spandarian, S. S. (1882—1916) — revoluţionar de profesie, membru al P.M.S.D.R. din 1902. Membru al Comitetului unional din Caucaz al P.M.S.D.R. A participat activ la revoluţia din 1905—1907. La Conferinţa de la Praga a P.M.S.D.R. a fost ales în C.C. şi în Biroul din Rusia al C.C. al P.M.S.D.R. — *60—62, 64, 69—70.*

Spiţa — vezi Nevski, V. I.

www.dacoromanica.ro

Stal, L. N. (1872—1939) — membră a P.M.S.D.R. din 1897. A desfăşurat activitate revoluţionară la Moscova, Petersburg, Odesa, Nikolaev etc., precum şi în străinătate. A participat activ la Revoluţia Socialistă din Octombrie. În anii războiului civil a activat în armată ; din 1921 a făcut parte din aparatul de partid şi de stat. — *213, 319.*

Stalin, I. V. (*Djugaşvili, I. V.*, Vasili, Vasiliev, Ivanovici, Koba) (1879—1953) — militant de seamă al mişcării muncitoreşti ruse şi internaţionale. Membru al Partidului Muncitoresc Social-Democrat din Rusia din 1898 ; a fost, la începutul activităţii sale revoluţionare, unul dintre conducătorii social-democraţiei din Gruzia. Membru al C.C. al P.M.S.D. (b) din Rusia din anul 1912. În perioada pregătirii şi înfăptuirii Revoluţiei din Octombrie 1917 a făcut parte din Centrul de partid pentru conducerea insurecţiei. A îndeplinit sarcini importante de partid şi de stat în perioada războiului civil şi a intervenţiei militare străine. În 1922—1953 a fost secretar general al C.C. al P.C.U.S., calitate în care a condus întreaga activitate de partid. În 1941—1953, Stalin a fost preşedinte al Consiliului de Miniştri al U.R.S.S., iar în timpul războiului antihitlerist (1941—1945) preşedinte al Comitetului de stat al apărării şi comandant suprem al Forţelor Armate ale U.R.S.S. La Congresul al XX-lea al P.C.U.S. (1956), Stalin a fost criticat pentru greşelile legate de cultul personalităţii. Opere principale : „Marxismul şi problema naţională" (1912—1913), „Revoluţia din Octombrie şi tactica comuniştilor ruşi" (1924), „În jurul problemelor leninismului" (1926). — *60, 126, 130—131, 135, 136—139, 141—144, 150—151, 159, 174, 180, 188, 193.*

Stankevici, V. B. — docent la catedra de drept penal. În 1914 făcea parte din redacţia ziarului „Sovremennik". După Revoluţia Socialistă din Octombrie a emigrat. — *309, 326.*

Stark, L. N. (1889—1943) — membru al P.M.S.D.R. din 1905. A colaborat la publicaţiile bolşevice „Zvezda", „Pravda" şi „Prosveşcenie", precum şi la revista menşevică „Sovremennik". După Revoluţia Socialistă din Octombrie a lucrat în diferite instituţii de stat şi în diplomaţie. — *221.*

Stasova, E. D. (1873—1966) — veche militantă a mişcării revoluţionare ; membră a P.C.U.S. din 1898. În 1901—1905 a fost secretar al Comitetului din Petersburg şi al Biroului din nord al C.C. al P.M.S.D.R. Din 1917 pînă în 1920 a fost secretar al C.C. al P.C. (b) din Rusia. În 1921—1938 a lucrat în cadrul Cominternului şi Ajutorului Roşu. A fost printre fondatoarele Comitetului mondial antifascist şi antirăzboinic al femeilor (1934). În 1938—1946 — redactor al revistei „Internaţionalnaia Literatura", după aceea a desfăşurat activitate obştească şi publicistică. — *60—62, 64.*

Steklov, I. M. (Nahamkis, Nevzorov) (1873—1941) — a intrat în mişcarea social-democrată în 1893. După Congresul al II-lea

www.dacoromanica.ro

al P.M.S.D.R. a aderat la bolşevici. În anii reacţiunii şi ai noului avînt revoluţionar a colaborat la ziarul „Soţial-Demokrat", Organul Central al P.M.S.D.R., precum şi la ziarele bolşevice „Zvezda" şi „Pravda". După Revoluţia Socialistă din Octombrie a lucrat în presă. Este autorul unor lucrări de istorie a mişcării revoluţionare. — *34*, *37*, *132*, *139*, *202*, *282*.

Stepan — *vezi* Polonski, I. M.

Stepaniuk — *vezi* Lola, O. N.

Stepanov, I. — *vezi* Skvorţov-Stepanov, I. I.

Stitz, Otto. — *365—366*.

Stolîpin, P. A. (1862—1911) — om de stat din Rusia ţaristă, mare moşier. În anii 1906—1911 a fost preşedinte al Consiliului de Miniştri şi ministru al afacerilor interne. De numele lui este legată perioada de cruntă reacţiune politică (1907—1910). Stolîpin a efectuat o reformă agrară cu scopul de a face din chiaburime un reazem al absolutismului ţarist la sate. Dar încercarea lui de a consolida autocraţia cu ajutorul unor reforme de sus, efectuate în interesul burgheziei şi al moşierilor, a suferit un eşec total. În 1911, Stolîpin a fost asasinat la Kiev de eserul Bogrov. — *39*, *44*.

Strasser, Joseph (n. 1871) — om politic austriac. A încercat să creeze în Partidul social-democrat din Austria o aripă de stînga, îndreptată împotriva celor de dreapta şi a centriştilor. În 1918 a intrat în partidul comunist. Ulterior a manifestat înclinaţii spre elementele oportuniste ; în 1931 s-a retras din partidul comunist. — *77*, *180*.

Stroev — *vezi* Desniţki, V. A.

Struve, P. B. (1870—1944) — economist şi publicist burghez, unul dintre liderii partidului cadeţilor. A fost unul dintre organizatorii organizaţiei monarhiste-liberale „Uniunea eliberării" (1903—1905) şi redactor al organului ei de presă, revista „Osvobojdenie". Din 1905 — membru al C.C. al partidului cadet. Unul dintre ideologii imperialismului rus. După Revoluţia Socialistă din Octombrie s-a manifestat ca un duşman înverşunat al Puterii sovietice. A făcut parte din guvernul contrarevoluţionar al lui Vranghel ; ulterior — emigrant alb. — *258*, *259*, *269*.

Stucika, P. I. („Paragraf") (1865—1932) — unul dintre cei mai vechi militanţi ai mişcării social-democrate. Membru de partid din 1903, a fost preşedinte al C.C. al Partidului muncitoresc social-democrat leton. După Revoluţia Socialistă din Octombrie a deţinut posturi de conducere pe linie de stat. A scris o serie de lucrări ştiinţifice în problemele statului şi dreptului. — *359*.

St—v. — *203*.

www.dacoromanica.ro

Sudakov, P. I. (1878—1950) — membru al P.M.S.D.R. din 1897; lăcătuş de profesiune. În 1912, după ce a fost ales ca delegat în alegerile pentru Duma a IV-a de stat, a trecut la menşevici. În 1914 a rupt cu menşevicii şi a trecut la bolşevici. După Revoluţia Socialistă din Octombrie a ocupat funcţii de răspundere. — *113, 138.*

Suhanov, N. (Gimmer, N. N.) (n. 1882) — economist şi publicist de orientare mic-burgheză, menşevic. La început a fost narodnic, iar mai tîrziu, aderînd la menşevici, a încercat să îmbine narodnicismul cu marxismul. După Revoluţia Socialistă din Octombrie a lucrat în instituţii şi organe economice sovietice. În 1931 a fost judecat şi condamnat ca conducător al unei organizaţii menşevice ilegale. — *331.*

Sverdlov, I. M. (A., Andrei) (1885—1919) — activist de seamă al partidului comunist şi al Statului sovietic. Membru al P.M.S.D.R. din 1901. După Conferinţa a VI-a (de la Praga) a P.M.S.D.R. a fost cooptat în C.C. al P.M.S.D.R. şi a fost numit membru al Biroului din Rusia al C.C. al P.M.S.D.R. A luat parte activă la pregătirea şi înfăptuirea Revoluţiei Socialiste din Octombrie. În noiembrie 1917 a fost ales preşedinte al C.E.C. din Rusia. — *169, 174—176.*

„*Svoi*" — *vezi* Cernomazov, M. E.

Ş

Şagov, N. R. (Nr. 4) (1882—1918) — participant activ la mişcarea revoluţionară, bolşevic, deputat în Duma a IV-a de stat; de profesiune muncitor ţesător. În Dumă a făcut parte din fracţiunea bolşevică. A participat la consfătuirile de la Cracovia şi Poronino ale C.C. al P.M.S.D.R. cu unii activişti de partid. În 1914 a fost arestat împreună cu ceilalţi membri ai fracţiunii bolşevice din Dumă şi deportat pe viaţă în Siberia, de unde s-a întors abia în 1917. — *149, 170.*

Şaumian, S. G. (1878—1918) — activist de seamă al partidului comunist şi al statului sovietic. Membru al P.M.S.D.R. din 1900. În anii 1904—1908 a fost unul dintre conducătorii de partid din Transcaucazia. La Conferinţa a VI-a (de la Praga) a P.M.S.D.R. a fost cooptat ca membru supleant al C.C. În timp ce se afla în deportare la Astrahan (1911—1914) a scris, din însărcinarea lui Lenin, lucrarea „Despre autonomia naţional-culturală". După revoluţia burghezo-democratică din februarie 1917 a fost ales preşedinte al Sovietului de deputaţi ai muncitorilor din Baku; după Revoluţia Socialistă din Octombrie a fost comisar extraordinar provizoriu al Caucazului, preşedinte al Consiliului Comisarilor Poporului din Baku şi în acelaşi timp comisar pentru afacerile externe. A fost membru al C.C. al partidului. După căderea Comunei din Baku, în august 1918, Şaumian a fost arestat, împreună cu alţi activişti cu munci de

www.dacoromanica.ro

conducere, de către intervenţioniştii englezi, cu sprijinul socialiştilor-revoluţionari şi al menşevicilor, şi împuşcat la 20 septembrie 1918. — *233, 260—263, 322—325, 337—338.*

Şcedrin — vezi Saltîkov-Şcedrin, M. E.

Şenderovici. — 230.

Şklovski, G. L. (1875—1937) — membru al P.M.S.D.R. din 1898. În 1909 a emigrat. S-a întors în Rusia după revoluţia burghezo-democratică din februarie 1917. Din 1918 pînă în 1925 a lucrat în diplomaţie. În 1927 s-a alăturat opoziţiei troţkisto-zinovieviste. Din 1931 a lucrat în domeniul editorial. — *44—45, 55—57, 147—150, 190, 199—200, 230, 231, 234, 288—289, 316—317, 318, 356, 369—370.*

T

T. — 81.

Ter-Danielian, D. (An, Ananun, D.) (1880—1941) — unul dintre liderii aripii de dreapta ai „Organizaţiei muncitoreşti social-democrate din Armenia" (a aşa-zişilor „specifici") ; apăra, împreună cu Bundul, principiul federativ în construirea P.M.S.D.R. şi lozinca „autonomiei naţional-culturale". — *322.*

Ter-Ioannisian, V. A. — soţia cunoscutului scriitor armean Muraţan. În 1912, la Berlin, a făcut cunoştinţă cu Lenin ; a înlesnit stabilirea de legături cu bolşevicii care activau în Caucaz. — *69—70.*

Tihonov, A. N. — s-a ocupat un timp de rubrica literară a ziarului „Pravda". — *155, 158, 169, 170.*

Tolstoi, L. N. (1828—1910) — scriitor rus, unul dintre cei mai mari scriitori ai lumii. — *13, 14.*

Tria — vezi Mgheladze, V. D.

Troianovskaia — vezi Rozmirovici, E. F.

Troianovski, A. A. (1882—1955) — membru al P.M.S.D.R. din 1907. A făcut parte din delegaţia C.C. al P.M.S.D.R. la Congresul de la Basel (1912), a participat la conferinţele de la Cracovia şi Poronino cu unii activişti de partid. În anii 1917—1921 a fost menşevic. În 1923 a fost din nou primit în P.C. (b) din Rusia. După Revoluţia Socialistă din Octombrie a deţinut diferite posturi în aparatul de stat şi în diplomaţie ; a desfăşurat activitate pedagogică şi publicistică. — *122, 166, 188, 191, 202, 290, 291.*

Troţki (Bronştein), L. D. (1879—1940) — a participat la Congresul al II-lea al P.M.S.D.R. ca delegat al Uniunii din Siberia, iskrist din minoritate ; după congres a dus luptă împotriva bolşevicilor în toate

www.dacoromanica.ro

problemele teoriei şi practicii revoluţiei socialiste. În anii reacţiunii şi ai noului avînt revoluţionar, camuflîndu-se sub masca „neofracţionismului", s-a situat de fapt pe poziţiile lichidatorilor. În 1917, după ce s-a întors din emigraţie, a aderat la grupul „interraioniştilor" şi, împreună cu ei, la Congresul al VI-lea al P.M.S.D. (b) din Rusia a fost primit în partidul bolşevic.

După Revoluţia Socialistă din Octombrie a deţinut o serie de funcţii de răspundere. A dus o înverşunată luptă fracţionistă împotriva liniei generale a partidului, a propagat ideea imposibilităţii victorici socialismului în U.R.S.S. În 1927 a fost exclus din partid, iar în 1929 a fost expulzat din U.R.S.S. pentru activitatea sa antisovietică ; în 1932 i s-a retras cetăţenia sovietică. În străinătate, Troţki a continuat lupta împotriva Statului sovietic şi a partidului comunist. — *1, 23, 40, 55, 56, 62, 66, 76, 88, 96, 101, 215, 216, 278, 281, 290.*

Trubeţkoi, E. N. (1863—1920) — prinţ, unul dintre ideologii liberalismului burghez rus, filozof idealist. Pînă în 1906 a făcut parte din partidul cadet. În 1906 a participat la constituirea partidului monarhist-constituţional al „înnoirii paşnice". A avut un rol important în reprimarea de către ţarism a revoluţiei din 1905—1907 şi în instaurarea regimului stolîpinist în Rusia. În timpul primului război mondial a fost unul dintre ideologii imperialismului rus. După Revoluţia Socialistă din Octombrie s-a manifestat ca un duşman înrăit al Puterii sovietice ; a fost un denikinist activ. — *85.*

Tugan-Baranovski, M. I. (1865—1919) — economist burghez rus, reprezentant marcant al „marxismului legal" ; ulterior — cadet. După Revoluţia Socialistă din Octombrie s-a manifestat ca militant activ al contrarevoluţiei în Ucraina. — *165.*

Tuleakov, I. N. (n. 1877) — muncitor, social-democrat, menşevic, deputat în Duma a IV-a de stat. — *223, 224, 226, 269.*

Tyszka, Ian (Ioghihes, Leo) (1867—1919) — militant de seamă al mişcării muncitoreşti poloneze şi germane. Unul dintre întemeietorii Social-democraţiei din Regatul Poloniei şi din Lituania, membru al Conducerii centrale a acestui partid. A participat îndeaproape la revoluţia din 1905—1907. În anii reacţiunii, Tyszka, deşi a condamnat pe lichidatori, s-a situat totuşi, în unele cazuri, pe o poziţie împăciuitoristă faţă de ei. În 1912 a luat atitudine împotriva hotărîrilor Conferinţei de la Praga. În timpul primului război mondial a participat la activitatea social-democraţiei germane ; a fost unul dintre organizatorii „Uniunii Spartacus". În anii 1916—1918 s-a aflat în închisoare. După ce a fost eliberat de către revoluţia din noiembrie 1918, a luat parte la înfiinţarea Partidului Comunist din Germania şi a fost ales secretar al C.C. Arestat în martie 1919, a fost asasinat în închisoarea din Berlin. — *33, 96, 134, 163, 167, 192, 235, 240, 273, 355.*

www.dacoromanica.ro

U

„*Un adept al ziarului «Zvezda»*". — *78.*

V

V. M. — *vezi* Velicikina, V. M.

Vadim — *vezi* Postolovski, D. S.

Vandervelde, Emile (1866—1938) — lider al Partidului muncitoresc belgian, președinte al Biroului socialist internațional al Internaționalei a II-a. În anii primului război mondial s-a situat pe o poziție social-șovină. În repetate rînduri a făcut parte din guverne burgheze. A avut o atitudine ostilă față de Revoluția din Octombrie. — *119, 344, 361, 362.*

Vasili, Vasiliev — *vezi* Stalin, I. V.

Veazmenski, G. M. — directorul arhivei din Berlin a social-democrației ruse. — *167—168, 189, 235.*

Velicikina, V. M. (1868—1918) — revoluționară de profesie, membră a partidului bolșevic din 1903. A colaborat la ziarele bolșevice „Vpered" și „Proletarii". A tradus lucrări ale lui Marx și Engels. După Revoluția din Octombrie a ocupat posturi de răspundere în aparatul de stat. — *10.*

Vera — *vezi* Lobova, V. N.

Veselovski, B. B. (1880—1954) — publicist, istoric și economist. În anii 1901—1902 a aderat la organizația social-democrată din Moscova. În anii următori a desfășurat activitate publicistică. După Revoluția din Octombrie a lucrat la Arhiva centrală, la Comisia de stat a planificării și în învățămîntul superior. — *17.*

Vetrov — *vezi* Saveliev, M. A.

Viniţki — *vezi* Medem, V. D.

Vinnicenko, V. K. (1880—1951) — scriitor ucrainean, naționalist burghez. Unul dintre conducătorii Partidului muncitoresc social-democrat din Ucraina, de orientare menșevic-naționalistă. După revoluția burghezo-democratică din februarie 1917 a fost unul dintre organizatorii și liderii Radei centrale ucrainene contrarevoluționare ; apoi, împreună cu Petliura, s-a aflat în fruntea Directoratului (guvernul naționalist al Ucrainei din 1918—1919), care era în slujba intereselor imperialismului german și ale celui anglo-francez. După instaurarea Puterii sovietice în Ucraina — emigrant alb. — *319—320, 329.*

www.dacoromanica.ro

Vitimski, A. — *vezi* Olminski, M. S.

Vl. Hr. — *286.*

Vladimirov, M. K. (*Seifinkel, M. K.*, Leva) (1879—1925) — membru al P.M.S.D.R. din 1903 ; după Congresul al II-lea al P.M.S.D.R. — bolşevic. După Revoluţia din Octombrie a ocupat diferite posturi de răspundere. — *40, 282, 311.*

Vladimirski, M. F. (Kamski) (1874—1951) — membru al P.M.S.D.R. din 1895, bolşevic. În octombrie 1917 a fost unul dintre conducătorii insurecţiei armate la Moscova. După Revoluţia din Octombrie a ocupat o serie de posturi de răspundere. La Congresul al VII-lea al P.C. (b) din Rusia a fost ales membru al Comitetului Central, iar la Congresul al XIV-lea membru al Comisiei Centrale de Control a P.C. (b) al U.R.S.S. Din 1927 şi pînă în 1951 a deţinut funcţia de preşedinte al Comisiei Centrale de Revizie a P.C. (b) al U.R.S.S. — *160, 161, 287, 298, 319, 332, 336, 340, 342, 361, 370.*

Vlasov — *vezi* Rîkov, A. I.

Vlasov, A. — autorul articolului „Cu privire la o problemă organizatorică" publicată în nr. 109 din 14 mai 1913 al ziarului „Luci", organul menşevicilor-lichidatori. — *214—215, 216.*

Vodovozov, V. V. (1864—1933) — economist şi publicist de orientare narodnică liberală. În perioada alegerilor pentru Duma a II-a de stat a aderat la trudovici.
În 1917 a colaborat la ziarul burghezo-liberal „Den". Faţă de Revoluţia Socialistă din Octombrie a avut o atitudine ostilă. Cu începere din 1926 s-a aflat în emigraţie ; a colaborat la presa albgardistă. — *215—216.*

Voitinski, V. S. (n. 1885) — la începutul anului 1905 a aderat la bolşevici. După revoluţia burghezo-democratică din februarie 1917 a trecut la menşevici. În octombrie 1917 a participat la răscoala contrarevoluţionară organizată de Kerenski şi Krasnov ; a fost arestat. Pus în libertate, a plecat în Gruzia, unde a redactat ziarul menşevic „Borba". Ulterior a emigrat. — *250, 266.*

Volkov. — *299.*

Volodin — *vezi* Safarov, G. I.

Volontior — *vezi* Pavlovici, M. P.

Volski, S. (Sokolov, A. V.) (n. 1880) — social-democrat. După Congresul al II-lea al P.M.S.D.R. a aderat la bolşevici. În anii reacţiunii şi ai noului avînt revoluţionar a fost unul dintre liderii otzoviştilor, a participat la crearea şi activitatea şcolilor fracţioniste de la Capri şi Bologna ; a făcut parte din grupul antipartinic „Vpered". Faţă de Revoluţia Socialistă din Octombrie a avut o atitudine ostilă. — *157.*

www.dacoromanica.ro

Vorovski, V. V. (Orlovski) (1871—1923) — militant al partidului bolşevic, publicist şi critic literar. În 1905 a redactat, alături de Lenin, ziarele „Vpered" şi „Proletarii". De la sfîrşitul anului 1905 a lucrat în organizaţia bolşevicilor din Petersburg şi în redacţia ziarului bolşevic „Novaia Jizn". În 1907 a condus organizaţia bolşevică din Odesa. După Revoluţia Socialistă din Octombrie a deţinut posturi de conducere în diplomaţie ; a fost ucis la Lausanne de un albgardist. — *315.*

Vulpe, I. K. (Evgheni) (1885—1913) — muncitor, în anii 1903—1904 a participat îndeaproape la activitatea cercurilor social-democrate din Kostroma. În 1906 a lucrat într-o tipografie ilegală din Moscova. În 1909 a fost membru al Comitetului din Petersburg al P.M.S.D.R. — 22.

W

Wijnkoop, David (1877—1914) — social-democrat olandez, apoi comunist. În 1909 a fost unul dintre întemeietorii şi preşedintele Partidului social-democrat din Olanda, care în 1918 a luat denumirea de partid comunist. În anii primului război mondial a avut o atitudine internaţionalistă. A fost unul dintre conducătorii Partidului Comunist din Olanda, în cadrul căruia s-a situat pe o poziţie de extremă stîngă, sectară. La Congresul al II-lea al Internaţionalei Comuniste a fost ales în Comitetul ei Executiv. În 1925 s-a ridicat împotriva hotărîrilor Internaţionalei Comuniste în problema colonială, sindicală etc., fapt pentru care în 1926 a fost exclus din partidul comunist. În 1930 şi-a recunoscut greşelile şi a fost reprimit în partid ; în 1935 a fost ales în Comitetul Central. — *278—279.*

Witte, S. I. (1849—1915) — om de stat rus, partizan convins al absolutismului ; a căutat să menţină monarhia prin diverse făgăduieli şi concesii neînsemnate făcute burgheziei liberale şi crîncene represiuni împotriva poporului. Preşedinte al Consiliului de Miniştri. — *107.*

X

„*X*" — *vezi* Danski, B. G.

Z

Z. L. — *278.*

Zagorski (Luboţki), V. M. (1883—1919) — activist de seamă al partidului bolşevic. A participat la mişcarea revoluţionară cu începere din 1902. După Revoluţia Socialistă din Octombrie a lucrat în diplomaţie, apoi în aparatul de partid. — *123.*

www.dacoromanica.ro

Zaiţev, M. I. (n. 1885) — membru al P.M.S.D.R. din 1905. A desfăşurat activitate revoluţionară la Ivanovo-Voznesensk, Moscova şi Petersburg. După Revoluţia Socialistă din Octombrie a deţinut funcţii în sectorul economic, în Armata Roşie şi apoi, începînd din 1921, în aparatul de stat. — *117.*

Zaks, S. M. (Gladnev, S. M., Iv. Iv.) (1884—1937) — publicist. Membru al P.M.S.D.R.; menşevic. În 1906 a trecut la bolşevici. În 1911 a colaborat la „Zvezda", iar în 1912—1913 la „Pravda" şi la editura „Priboi". A adoptat o poziţie împăciuitoristă faţă de lichidatori. După Revoluţia Socialistă din Octombrie a lucrat la edituri de partid şi de stat, apoi în domeniul economic. În 1925 — membru activ al opoziţiei troţkisto-zinovieviste. În 1935, pentru activitatea sa antipartinică a fost exclus din P.C. (b) al U.R.S.S. — *83, 193—195.*

Zalewski, Kazimir (1869—1918) — unul dintre fondatorii organizaţiilor social-democrate din Lituania (1895). În anii 1900—1901 a fost membru al Conducerii centrale a S.D.P. şi L. A participat la Congresul al V-lea (de la Londra) al P.M.S.D.R. În anii reacţiunii a colaborat la presa menşevică. În 1917 a devenit membru al P.M.S.D.R. — *163, 347.*

Zasulici, V. I. (1849—1919) — militantă de seamă a mişcării narodnice şi apoi a celei social-democrate din Rusia. În 1883 a participat la crearea grupului „Eliberarea muncii". A făcut parte din redacţia ziarului „Iskra" şi a revistei „Zarea". La Congresul al II-lea al P.M.S.D.R. a aderat la minoritatea iskristă. După congres a fost unul dintre liderii menşevismului. În perioada primului război mondial s-a situat pe poziţii social-şoviniste. Faţă de Revoluţia din Octombrie a avut o poziţie negativă. — *230—231.*

Zauer — vezi Skarre, V.

Zetkin, Clara (1857—1933) — militantă de seamă a mişcării muncitoreşti germane şi internaţionale. Membră a Partidului social-democrat din Germania din 1881, a participat la lupta împotriva militarismului, colonialismului şi războiului. A fost unul dintre întemeietorii „Uniunii Spartacus" şi ai Partidului Comunist din Germania. Membră a C.C. al P.C.G. din 1919. La congresul al III-lea al Internaţionalei Comuniste a fost aleasă în Comitetul Executiv. — *43.*

Zevin, I. D. (Savka) (1888—1918) — membru al P.M.S.D.R. din 1904, revoluţionar de profesie. În anii noului avînt revoluţionar a fost menşevic-plehanovist. A participat ca delegat la Conferinţa a VI-a (de la Praga) a P.M.S.D.R.; după aceea s-a situat pe poziţii bolşevice. A făcut parte din Consiliul Comisarilor Poporului care a fost creat în aprilie 1918 la Baku. După căderea Comunei din Baku a fost executat de intervenţioniştii englezi. — *61.*

www.dacoromanica.ro

Zgragen — avocat, socialist. — *230, 318.*

Zinoviev (Radomîslski), G. E. (1883—1936) — membru al P.M.S.D.R. din 1901. Din 1908 pînă în aprilie 1917 s-a aflat în emigrație ; a făcut parte din redacția ziarului „Soțial-Demokrat", Organul Central al partidului, și a ziarului bolșevic „Proletarii". În anii reacțiunii și ai noului avînt revoluționar s-a situat pe o poziție împăciuitoristă față de lichidatori, otzoviști și trotkiști. În perioada de pregătire și de înfăptuire a Revoluției Socialiste din Octombrie a avut o atitudine șovăitoare.

După Revoluția Socialistă din Octombrie a deținut o serie de posturi de răspundere. S-a ridicat în repetate rînduri împotriva politicii leniniste a partidului. În noiembrie 1927 a fost exclus din partid pentru activitate fracționistă ; apoi a fost de două ori reprimit și din nou exclus din partid. — *30, 34, 55, 135, 196, 211, 218, 312, 332, 333, 339, 355, 361.*

Zvibrulis, E. (1883—1916) — muncitor din Riga, membru de partid din 1903, bolșevic. A participat activ la revoluția din 1905—1907. A fost unul dintre organizatorii, în 1912, ai centrului bolșevic al S.D.Ț.L. din Letonia. La Congresul al IV-lea al S.D.Ț.L. a fost ales în Comitetul Central. — *367.*

www.dacoromanica.ro

CUPRINS

Prefață VII

1910

1. CĂTRE A. M. GORKI. *14 noiembrie* . . . . 1—2
2. CĂTRE G. V. PLEHANOV. *22 noiembrie* . . . 3
3. CĂTRE A. M. GORKI. *22 noiembrie* . . . . 3—5
4. CĂTRE TOVARĂȘII CURSANȚI AI ȘCOLII DE LA BOLOGNA. *3 decembrie* . . . . . 6—7
5. CĂTRE N. G. POLETAEV. *4 decembrie* . . . 7—8
6. CĂTRE BIROUL DIN STRĂINĂTATE AL C.C. AL P.M.S.D.R. *5 decembrie* 8
7. CĂTRE N. G. POLETAEV. *7 decembrie* . . . 9—10
8. CĂTRE V. D. BONCI-BRUEVICI. *9 decembrie* . 10
9. CĂTRE REDACȚIA ZIARULUI „SOȚIAL-DEMOKRAT". *17 decembrie* 11
10. CĂTRE V. A. KARPINSKI. *Nu înainte de 1910* . 11—12

1911

11. CĂTRE A. M. GORKI. *3 ianuarie* . . . . 13—16
12. CĂTRE G. V. PLEHANOV. *3 februarie* . . . 16—17
13. CĂTRE A. I. RÎKOV. *După 11 februarie* . . . 17—19
14. CĂTRE A. I. RÎKOV. *17 februarie* . . . . 20—21

www.dacoromanica.ro

15. CĂTRE A. I. RÎKOV. *25 februarie* . . . . . 21—26
16. CĂTRE N. G. POLETAEV. *7 sau 8 martie* . . 26—29
17. CĂTRE A. I. RÎKOV. *10 martie* . . . . . 29—30
18. CĂTRE A. I. RÎKOV. *Prima jumătate a lunii martie* 30—31
19. CĂTRE A. I. RÎKOV. *Martie* . . . . . 31—33
20. CĂTRE N. N. *Martie* . . . . . 33—34
21. CĂTRE FRACŢIUNEA SOCIAL-DEMOCRATĂ DIN DUMA A III-A DE STAT. *Înainte de 19 aprilie* 34—35
*22. CĂTRE BIROUL DIN STRĂINĂTATE AL C.C. AL P.M.S.D.R. *30 aprilie* 35
23. CĂTRE A. M. GORKI. *Sfîrşitul lunii aprilie* . . 36—37
24. CĂTRE A. M. GORKI. *27 mai* . . . . . 37—40
25. CĂTRE A. I. LIUBIMOV ŞI M. K. VLADIMIROV. *3 iulie* . . . . . 40—41
*26. CĂTRE L. B. KAMENEV. *Înainte de 2 august* . 41
27. CĂTRE C. HUYSMANS. *5 septembrie* 42
28. CĂTRE A. M. GORKI. *15 septembrie* . . . . 42—43
29. CĂTRE G. L. ŞKLOVSKI. *25 septembrie* . . . 44
30. CĂTRE G. L. ŞKLOVSKI. *Între 26 şi 28 septembrie* 44—45
31. CĂTRE A. NÉMEC. *1 noiembrie* . . . . . 45—46
32. CĂTRE I. C. FRIMU. *4 noiembrie* . . . . 46—47
*33. CĂTRE L. B. KAMENEV. *10 noiembrie* . . . 47—48
34. CĂTRE F. A. ROTSTEIN. *30 noiembrie* . . . 48
35. CĂTRE C. HUYSMANS. *7 decembrie* 49

1912

36. CĂTRE A. S. ENUKIDZE. *25 februarie* . . . 50
37. CĂTRE A. M. GORKI. *Februarie* . . . . . 50—53
38. CĂTRE A. M. GORKI. *Februarie-martie* . . . 53—54
39. CĂTRE C. HUYSMANS. *Martie, înainte de 10* . 54—55

* Cu asterisc sînt notate scrisorile publicate pentru prima oară.

www.dacoromanica.ro

40. CĂTRE G. L. ŞKLOVSKI. *12 martie* . . . . . 55—57
41. CĂTRE G. L. ŞKLOVSKI. *13 martie* . . . . . 57—58
42. CĂTRE REDACŢIA ZIARULUI „ZVEZDA". *25 sau 26 martie* . . . . . 58—59
43. CĂTRE REDACŢIA ZIARULUI „ZVEZDA". *26 martie* . . . . . 59—60
44. CĂTRE G. K. ORDJONIKIDZE, S. S. SPANDARIAN ŞI E. D. STASOVA. *28 martie* . . . . . 60—62
45. CĂTRE C. HUYSMANS. *Martie, înainte de 28* . 62—63
46. CĂTRE C. HUYSMANS. *5 aprilie* . . . . . 63—64
47. CĂTRE G. K. ORDJONIKIDZE, S. S. SPANDARIAN ŞI E. D. STASOVA. *Începutul lunii aprilie* . 64—65
48. CĂTRE BIROUL DIN RUSIA AL C.C. AL P.M.S.D.R. *16 aprilie* . . . . . 65—66
49. CĂTRE C. HUYSMANS. *Aprilie, înainte de 19* . 66—67
50. CĂTRE REDACŢIA ZIARULUI „ZVEZDA". *22 aprilie* . . . . . 67—69
51. CĂTRE V. A. TER-IOANNISIAN. *5 mai* . . . 69—70
52. CĂTRE B. N. KNIPOVICI. *6 iunie* . . . . 70—72
*53. CĂTRE L. B. KAMENEV. *Iunie, înainte de 28* . 72—73
54. CĂTRE REDACŢIA ZIARULUI „PRAVDA". *Iulie, nu mai târziu de 6* . . . . . 73—75
55. CĂTRE REDACŢIA ZIARULUI „PRAVDA". *19 iulie* . . . . . 75—77
*56. CĂTRE J. STRASSER. *21 iulie* 77
57. CĂTRE REDACŢIA ZIARULUI „NEVSKAIA ZVEZDA". *24 iulie* . . . . . 78—80
*58. CĂTRE L. B. KAMENEV. *24 iulie* . . . . 80—81
59. CĂTRE REDACŢIA ZIARULUI „PRAVDA". *28 sau 29 iulie* . . . . . 81—83
*60. CĂTRE L. B. KAMENEV. *30 iulie* . . . . . 83—84
61. CĂTRE REDACŢIA ZIARULUI „PRAVDA". *Înainte de 1 august* . . . . . 84—86
62. CĂTRE REDACŢIA ZIARULUI „PRAVDA". *1 august* . . . . . 86—88

www.dacoromanica.ro

63. CĂTRE A. M. GORKI. *1 august* . . . . . 89—90

64. CĂTRE REDACȚIA ZIARULUI „PRAVDA". *2 august* . . . . . 90—92

65. CĂTRE A. M. GORKI. *Înainte de 25 august* . . 92—94

*66. CĂTRE L. B. KAMENEV. *August, înainte de 25* . 94—95

*67. CĂTRE L. B. KAMENEV. *August, înainte de 25* . 96

*68. CĂTRE L. B. KAMENEV. *Înainte de 6 septembrie* . 96—97

*69. CĂTRE REDACȚIA ORGANULUI CENTRAL. *Mai târziu de 6 septembrie* . . . . . 97—98

70. CĂTRE REDACȚIA ZIARULUI „PRAVDA". *8 septembrie* . . . . . 98—99

*71. CĂTRE L. B. KAMENEV. *15 septembrie* . . . 100—102

*72. CĂTRE L. B. KAMENEV. *Mai târziu de 17 septembrie* 102—103

73. CĂTRE C. HUYSMANS. *Septembrie* 103

74. CĂTRE REDACȚIA ZIARULUI „PRAVDA". *Mai târziu de 3 octombrie* . . . . . 103—105

75. CĂTRE V. A. KARPINSKI. *8 octombrie* . . . 105—106

76. CĂTRE C. HUYSMANS. *Mai târziu de 9 octombrie* 106

77. CĂTRE A. M. GORKI. *Începutul lunii octombrie* . 107

78. CĂTRE REDACȚIA ZIARULUI „PRAVDA". *Prima jumătate a lunii octombrie* . . . . . 108—110

79. CĂTRE A. M. GORKI. *17 octombrie* . . . . 110—111

80. CĂTRE C. HUYSMANS. *Octombrie, înainte de 23* . . . . . 111—112

81. CĂTRE C. HUYSMANS. *Octombrie, înainte de 24* 112

82. CĂTRE N. G. POLETAEV. *25 octombrie* . . . 112—114

83. CĂTRE A. M. GORKI. *A doua jumătate a lunii octombrie* 114

84. CĂTRE REDACȚIA ZIARULUI „PRAVDA". *2 noiembrie* . . . . . 114—115

85. CĂTRE REDACȚIA ZIARULUI „PRAVDA". *2 noiembrie* 116

www.dacoromanica.ro

86. CĂTRE REDACŢIA ZIARULUI „PRAVDA". *Mai tîrziu de 2 noiembrie* . . . . . 116—118

*87. CĂTRE L. B. KAMENEV. *8 noiembrie* 118

*88. CĂTRE L. B. KAMENEV. *10 noiembrie* . . . 118—119

89. CĂTRE C. HUYSMANS. *10 noiembrie* . . . . 119—120

90. CĂTRE G. V. PLEHANOV. *17 noiembrie* . . . 120—121

*91. CĂTRE A. EKK (MUHIN). *17 noiembrie* . . . 121—122

*92. CĂTRE L. B. KAMENEV. *Între 17 şi 23 noiembrie* 122—123

93. CĂTRE REDACŢIA ZIARULUI „SOŢIAL-DEMOKRAT". *Însemnare pe marginea „Mandatului încredinţat de muncitorii din Petersburg deputatului lor muncitor". Mai devreme de 18 noiembrie* . . . 123

*94. CĂTRE L. B. KAMENEV. *Înainte de 20 noiembrie* 123—124

95. TELEGRAMĂ CĂTRE I. A. BERZIN. *Înainte de 24 noiembrie* 124

96. CĂTRE REDACŢIA ZIARULUI „PRAVDA". *24 noiembrie* 125

*97. CĂTRE L. B. KAMENEV. *Mai tîrziu de 25 noiembrie* 126

98. CĂTRE REDACŢIA ZIARULUI „PRAVDA". *Înainte de 26 noiembrie* 127

99. CĂTRE REDACŢIA ZIARULUI „PRAVDA". *26 noiembrie* . . . . . 127—128

*100. CĂTRE L. B. KAMENEV. *3 decembrie* . . . . 128—129

101. CĂTRE DEMIAN BEDNÎI. *5 decembrie* . . . 129

102. SCRISOARE CĂTRE I. V. STALIN. *6 decembrie* . 130—131

*103. CĂTRE L. B. KAMENEV. *8 decembrie* . . . . 131—136

104. CĂTRE I. V. STALIN. *11 decembrie* . . . . 136—139

*105. CĂTRE V. I. NEVSKI. *13 decembrie* . . . . 139—140

106. CĂTRE I. V. STALIN. *14 decembrie* . . . . . 140—141

107. CĂTRE I. V. STALIN. *16 decembrie* . . . . 141—144

108. CĂTRE DEPUTAŢII BOLŞEVICI DIN DUMA A IV-A DE STAT. *17 decembrie* . . . . . 144—145

www.dacoromanica.ro

*109. CĂTRE V. I. NEVSKI. *17 decembrie* 145
110. CĂTRE BIROUL DIN RUSIA AL C.C. AL P.M.S.D.R. *19 decembrie* . . . . . 145—147
111. CĂTRE G. L. ŞKLOVSKI. *20 decembrie* . . . 147—150
112. CĂTRE BIROUL DIN RUSIA AL C.C. AL P.M.S.D.R. *20 decembrie* . . . . . 150—151
*113. CĂTRE C. HUYSMANS. *22 decembrie* . . . . 151—152
114. CĂTRE A. M. GORKI. *22 sau 23 decembrie* . . 152—154

1913

115. CĂTRE A. M. GORKI. *Înainte de 8 ianuarie* . . 155—158
*116. CĂTRE L. B. KAMENEV. *8 ianuarie* . . . . 158—159
*117. CĂTRE L. B. KAMENEV. *10 ianuarie* . . . . 159—160
*118. CĂTRE L. B. KAMENEV. *12 ianuarie* . . . . 160—161
*119. CĂTRE L. B. KAMENEV. *Nu mai devreme de 14 ianuarie* . . . . . 161—162
*120. CĂTRE I. A. PEATNIŢKI. *Mai târziu de 14 ianuarie* . . . . . 162—165
*121. CĂTRE REDACŢIA ZIARULUI „BREMER BÜRGER-ZEITUNG". *Prima jumătate a lunii ianuarie* . 165—166
122. CĂTRE A. M. GORKI. *21 ianuarie* . . . . 166—167
123. CĂTRE G. M. VEAZMENSKI. *Mai târziu de 22 ianuarie* . . . . . 167—168
124. CĂTRE N. A. RUBAKIN. *25 ianuarie* 168
125. CĂTRE DEPUTAŢII BOLŞEVICI DIN DUMA A IV-A DE STAT. *25 ianuarie* 169
126. CĂTRE A. M. GORKI. *Mai târziu de 25 ianuarie* . 169—173
*127. CĂTRE L. B. KAMENEV. *Începutul lunii februarie* . 173
128. CĂTRE I. M. SVERDLOV. *9 februarie* . . . . 174—176
129. CĂTRE N. A. RUBAKIN. *13 februarie* 176
130. CĂTRE N. OSINSKI. *13 februarie* . . . . 176—177
131. CĂTRE REDACŢIA ZIARULUI „PRAVDA". *14 februarie* . . . . . 177—178
132. CĂTRE A. M. GORKI. *Între 15 şi 25 februarie* . . 178—181

www.dacoromanica.ro

133. CĂTRE REDACŢIA ZIARULUI „PRAVDA". *19 februarie* . . . . . 181—182
134. CĂTRE REDACŢIA ZIARULUI „PRAVDA". *21 februarie* . . . . . 182—183
135. CĂTRE M. A. SAVELIEV. *22 februarie* . . . 184—185
*136. CĂTRE W. PFANNKUCH. *25 februarie* 185
137. CĂTRE N. G. POLETAEV. *25 februarie* . . . 186—187
138. CĂTRE L. B. KAMENEV. *25 februarie* . . . 188—189
139. CĂTRE G. M. VEAZMENSKI. *Nu mai devreme de februarie* 189
140. CĂTRE A. M. GORKI. *Mai tîrziu de 6 martie* . . 189—190
141. CĂTRE L. B. KAMENEV. *8 martie* . . . . 190—191
142. CĂTRE L. B. KAMENEV. *Mai devreme de 29 martie* . 191—193
143. CĂTRE REDACŢIA ZIARULUI „PRAVDA". *5 aprilie* . . . . . 193—195
*144. CĂTRE L. B. KAMENEV. *7 aprilie* . . . . 195—197
*145. CĂTRE L. B. KAMENEV. *17 aprilie* 197
*146. CĂTRE L. B. KAMENEV. *Mai tîrziu de 26 aprilie* . 197—198
147. CĂTRE I. E. GHERMAN. *Înainte de 6 mai* . . 198—199
148. CĂTRE G. L. ŞKLOVSKI. *8 mai* . . . . . 199—200
149. CĂTRE A. M. GORKI. *Mai, nu mai devreme de 9—10* . . . . . 201—202
*150. CĂTRE L. B. KAMENEV. *Înainte de 20 mai* . . 202—203
151. CĂTRE REDACŢIA ZIARULUI „PRAVDA". *Mai, nu mai devreme de 25* . . . . . 203—205
152. CĂTRE C. HUYSMANS. *Mai tîrziu de 4 iunie* . . 205—206
153. CĂTRE I. RUDIS-GHIPSLIS. *Înainte de 7 iunie* . 207—208
154. CĂTRE I. RUDIS-GHIPSLIS. *7 iunie* . . . . 208—209
*155. CĂTRE L. B. KAMENEV. *8 iunie* . . . . . 209—210
156. CĂTRE GRUPUL BOLŞEVIC DIN CONDUCEREA SINDICATULUI MUNCITORILOR METALURGIŞTI. *16 iunie* 210
157. CĂTRE REDACŢIA ZIARULUI „PRAVDA". *16 iunie* . . . . . 211—214

www.dacoromanica.ro

158. CĂTRE M. S. OLMINSKI. *16 iunie* . . . . . 214—217
*159. CĂTRE L. B. KAMENEV. *16 iunie* . . . . . 217—218
160. CĂTRE DEPUTAŢII BOLŞEVICI DIN DUMA A IV-A DE STAT. *17 iunie* . . . . . 219—220
161. CĂTRE V. M. KASPAROV. *Între 18 şi 22 iunie* . 220—221
162. CĂTRE A. M. GORKI. *Înainte de 22 iunie* . . . 221—222
163. CĂTRE G. V. PLEHANOV. *Nu mai târziu de 22 iunie* . . . . . 222—223
164. CĂTRE A. M. GORKI. *Nu mai târziu de 22 iunie* . 223—224
165. CĂTRE REDACŢIA ZIARULUI „PRAVDA". *Iunie, nu mai devreme de 25* 225
*166. CĂTRE L. B. KAMENEV. *29 iunie* . . . . . 225—226
167. CĂTRE G. I. SAFAROV. *20 iulie* . . . . . 226—227
168. CĂTRE O. N. LOLA. *20 iulie* . . . . . 227—228
169. CĂTRE A. M. GORKI. *25 iulie* . . . . . 228—229
170. CĂTRE L. M. KNIPOVICI. *Între 5 şi 7 august* . 229—230
171. CĂTRE G. L. ŞKLOVSKI. *10 august* . . . . 230—231
172. CĂTRE PARTIDUL SOCIAL-DEMOCRAT DIN GERMANIA CU PRILEJUL MORŢII LUI A. BEBEL. *Între 13 şi 17 august* 231
173. CĂTRE V. M. KASPAROV. *21 august* . . . . 231—232
174. CĂTRE REDACŢIA ZIARULUI „SEVERNAIA PRAVDA". *Mai târziu de 21 august* 232
175. CĂTRE S. G. ŞAUMIAN. *24 august* 233
176. CĂTRE V. M. KASPAROV. *25 august* . . . . 233—234
177. CĂTRE V. M. KASPAROV. *11 septembrie* . . . 234
178. CĂTRE I. S. GANEŢKI. *12 septembrie* . . . . 234—235
179. CĂTRE TOVARĂŞUL MAX GRUNWALD. *13 septembrie* 235
180. CĂTRE A. M. GORKI. *30 septembrie* . . . . 236—237
181. CĂTRE REDACŢIA ZIARULUI „PRAVDA TRUDA". *Nu mai devreme de 30 septembrie* . . 237
182. CĂTRE H. DIETZ. *3 octombrie* 238

www.dacoromanica.ro

183. CĂTRE REDACŢIA ZIARULUI „ZA PRAVDU". *Octombrie, înainte de 26* . . . . . 238—239

184. CĂTRE REDACŢIA ZIARULUI „ZA PRAVDU". *Octombrie, înainte de 27* 239

185. CĂTRE V. I. LEDER. *28 octombrie* 240

186. CĂTRE REDACŢIA ZIARULUI „ZA PRAVDU". *Nu mai devreme de 1 noiembrie* . . . . . 241—243

187. CĂTRE REDACŢIA ZIARULUI „ZA PRAVDU". *Între 2 şi 7 noiembrie* . . . . . 243—244

*188. CĂTRE C. HUYSMANS. *3 noiembrie* 247

189. CĂTRE REDACŢIA ZIARULUI „ZA PRAVDU". *Nu mai devreme de 3 noiembrie* . . . . . 247—248

190. CĂTRE REDACŢIA ZIARULUI „ZA PRAVDU". *Nu mai târziu de 9 noiembrie* 248

191. CĂTRE REDACŢIA ZIARULUI „ZA PRAVDU". *7 noiembrie* 249

192. CĂTRE A. M. GORKI. *Începutul lunii noiembrie* . 250

193. CĂTRE REDACŢIA ZIARULUI „ZA PRAVDU". *Între 11 şi 28 noiembrie* 251

194. CĂTRE REDACŢIA ZIARULUI „ZA PRAVDU". *Nu mai devreme de 13 noiembrie* 251

195. CĂTRE A. M. GORKI. *13 sau 14 noiembrie* . . 252—255

196. CĂTRE REDACŢIA ZIARULUI „ZA PRAVDU". *Nu mai devreme de 14 noiembrie* 255

197. CĂTRE A. M. GORKI. *14 sau 15 noiembrie* . . 256

198. CĂTRE REDACŢIA ZIARULUI „ZA PRAVDU". *Nu mai devreme de 16 noiembrie* 256

199. CĂTRE A. M. GORKI. *A doua jumătate a lunii noiembrie* . . . . . 257—260

200. CĂTRE S. G. ŞAUMIAN. *6 decembrie* . . . . 260—263

201. CĂTRE REDACŢIA ZIARULUI „ZA PRAVDU". *16 decembrie* . . . . . 263—264

202. CĂTRE REDACŢIA ZIARULUI „ZA PRAVDU". *18 decembrie* 265

203. CĂTRE I. F. ARMAND. *După 18 decembrie* . . 265

204. CĂTRE V. S. VOITINSKI. *20 decembrie* . . . 266—269

www.dacoromanica.ro

205. CĂTRE REDACŢIA ZIARULUI „PROLETARSKAIA PRAVDA". *A doua jumătate a lunii decembrie* . . 269
206. CĂTRE N. I. BUHARIN. *Decembrie* . . . . 269—270
207. CĂTRE I. F. ARMAND. *Sfîrşitul lunii decembrie* . 270—271

1914

208. CĂTRE I. E. GHERMAN. *2 ianuarie* . . . . 272—273
209. CĂTRE V. M. KASPAROV. *6 ianuarie* . . . . 273—274
210. CĂTRE I. E. GHERMAN ŞI I. RUDIS-GHIPSLIS. *7 ianuarie* . . . . . 274—275
211. CĂTRE I. F. POPOV. *7 ianuarie* 276
212. CĂTRE I. RUDIS-GHIPSLIS SAU I. E. GHERMAN. *11 ianuarie* 276
*213. CĂTRE I. F. ARMAND. *Nu mai devreme de 11 ianuarie* 277
214. CĂTRE D. WIJNKOOP. *21 ianuarie* . . . . 278—279
215. CĂTRE V. P. MILIUTIN. *14 ianuarie* . . . . 279—280
*216. CĂTRE I. F. ARMAND. *Înainte de 22 ianuarie* . 280
*217. CĂTRE I. F. ARMAND. *25 ianuarie* 281
*218. CĂTRE I. F. ARMAND. *Înainte de 26 ianuarie* . 281—283
*219. CĂTRE I. F. ARMAND. *26 ianuarie* . . . . 283—284
*220. CĂTRE N. V. KUZNEŢOV. *26 ianuarie* . . . 284—285
*221. CĂTRE I. F. ARMAND. *28 ianuarie* . . . . 285—287
222. CĂTRE C. HUYSMANS. *29 ianuarie* . . . . 287—288
*223. CĂTRE G. L. ŞKLOVSKI. *Ianuarie* . . . . . 288—289
224. CĂTRE C. HUYSMANS. *2 februarie* 289
225. CĂTRE REDACŢIA ZIARULUI „PUTI PRAVDI". *9 februarie* . . . . . 289—290
226. CĂTRE A. A. TROIANOVSKI. *Nu mai devreme de 11 februarie* . . . . . 290—291
227. CĂTRE V. M. KASPAROV. *Mai tîrziu de 11 februarie* . . . . . 291—292
228. CĂTRE L. B. KAMENEV. *27 februarie* . . . 292—293
229. CĂTRE REDACŢIA REVISTEI „PROSVEŞCENIE". *27 februarie* . . . . . 293—294

www.dacoromanica.ro

230. CĂTRE I. A. GURVICI. *27 februarie* . . . . 294—296
231. CĂTRE F. N. SAMOILOV. *Februarie* . . . . 296—297
*232. CĂTRE I. F. ARMAND. *2 martie* . . . . . 297—298
233. CĂTRE BIROUL DIN RUSIA AL C.C. AL P.M.S.D.R. *4 martie* . . . . . 298—299
234. CĂTRE C. HUYSMANS. *7 martie* . . . . . 300—301
235. CĂTRE I. RUDIS-GHIPSLIS. *Mai tîrziu de 12 martie* 301
236. CĂTRE SECRETARUL DE REDACȚIE AL DICȚIONARULUI ENCICLOPEDIC AL ASOCIAȚIEI „FRAȚII GRANAT". *15 martie* 302
237. CĂTRE C. HUYSMANS. *15 martie* . . . . . 302—303
*238. CĂTRE I. F. ARMAND. *Mai tîrziu de 15 martie* . 303—304
239. CĂTRE REDACȚIA ZIARULUI „PUTI PRAVDI". *Înainte de 23 martie* . . . . . 304—306
240. CĂTRE I. I. SKVORȚOV-STEPANOV. *24 martie* . 306—308
241. CĂTRE V. B. STANKEVICI. *24 martie* 309
242. CĂTRE I. F. ARMAND. *1 aprilie* . . . . . 309—310
243. CĂTRE REDACȚIA ZIARULUI „PUTI PRAVDI". *Între 7 și 23 aprilie* . . . . . 311—312
*244. CĂTRE I. F. ARMAND. *Înainte de 8 aprilie* . . 312—313
*245. CĂTRE I. F. ARMAND. *11 aprilie* . . . . . 313—314
246. CĂTRE I. F. ARMAND. *24 aprilie* . . . . . 314—315
247. CĂTRE REDACȚIA REVISTEI „DZVIN". *26 aprilie* 316
248. CĂTRE G. L. ȘKLOVSKI. *Sfîrșitul lunii aprilie* . 316—317
249. TELEGRAMĂ CĂTRE REDACȚIA ZIARULUI „PUTI PRAVDI" CU PRILEJUL ÎMPLINIRII A DOI ANI DE LA APARIȚIE. *Înainte de 5 mai* . 317
250. CĂTRE G. L. ȘKLOVSKI. *12 mai* 318
*251. CĂTRE I. F. ARMAND. *Prima jumătate a lunii mai* . . . . . 318—319
252. CĂTRE I. RUDIS-GHIPSLIS. *Între 15 și 31 mai* . 319—320
253. CĂTRE N. N. NAKOREAKOV. *18 mai* . . . 320—321
254. CĂTRE V. A. KARPINSKI. *19 mai* . . . . 321—322
255. CĂTRE S. G. ȘAUMIAN. *19 mai* . . . . . 322—325

www.dacoromanica.ro

256. CĂTRE A. A. TROIANOVSKI. *20 mai* 326
257. CĂTRE V. A. KARPINSKI. *Mai tîrziu de 23 mai* . 326—327
*258. CĂTRE I. F. ARMAND. *25 mai* . . . . . 327—328
259. CĂTRE G. I. PETROVSKI. *Mai tîrziu de 25 mai* . 328
260. CĂTRE I. F. ARMAND. *Înainte de 5 iunie* . . 329—330
261. CĂTRE SECRETARUL DE REDACŢIE AL DICŢIONARULUI ENCICLOPEDIC AL ASOCIAŢIEI „FRAŢII GRANAT". *Între 6 iunie şi 21 iulie* . . 330
262. DINTR-O SCRISOARE CĂTRE REDACŢIA ZIARULUI „TRUDOVAIA PRAVDA". *Mai tîrziu de 18 iunie* . . . . . 331—332
*263. CĂTRE I. F. ARMAND. *Înainte de 4 iulie* . . 332—333
*264. CĂTRE BIROUL SOCIALIST INTERNAŢIONAL. *Nu mai devreme de 4 iulie* . . . . . 333—334
*265. CĂTRE I. F. ARMAND. *Înainte de 6 iulie* . . . 334—335
266. CĂTRE I. F. ARMAND. *Înainte de 6 iulie* . . . 335—337
*267. CĂTRE S. G. ŞAUMIAN. *Înainte de 6 iulie* . . 337—338
268. CĂTRE A. S. ENUKIDZE. *6 iulie* 339
*269. CĂTRE I. F. ARMAND. *Înainte de 9 iulie* . . . 339—340
*270. CĂTRE I. F. ARMAND. *Înainte de 9 iulie* . . 340
*271. CĂTRE I. F. ARMAND. *Înainte de 10 iulie* . . 341—342
272. CĂTRE I. F. POPOV. *Înainte de 10 iulie* . . . 342—343
273. CĂTRE I. F. ARMAND. *Între 10 şi 16 iulie* . . 343—349
274. CĂTRE EDITURA „PRIBOI". *11 iulie* . . . 349—350
*275. CĂTRE I. F. ARMAND. *12 iulie* 350
276. CĂTRE I. F. ARMAND. *Înainte de 13 iulie* . . 351—354
*277. CĂTRE I. F. ARMAND. *Înainte de 14 iulie* . . 354
278. CĂTRE G. E. ZINOVIEV. *Mai devreme de 16 iulie* . 355
*279. CĂTRE I. F. ARMAND. *Nu mai tîrziu de 16 iulie* . 355—356
*280. CĂTRE G. L. ŞKLOVSKI. *Mai tîrziu de 18 iulie* . 356
281. CĂTRE I. E. GHERMAN. *După 18 iulie* . . . 357—359
282. CĂTRE V. M. KASPAROV. *Mai tîrziu de 18 iulie* . 360
*283. CĂTRE I. F. ARMAND. *19 iulie* 361
*284. CĂTRE I. F. ARMAND. *19 iulie* . . . . . 361—362

www.dacoromanica.ro

285. CĂTRE SECRETARUL DE REDACȚIE AL DICȚIONARULUI ENCICLOPEDIC AL ASOCIAȚIEI „FRAȚII GRANAT". *21 iulie* 363

*286. CĂTRE I. F. ARMAND. *Mai devreme de 24 iulie* . 363—365

*287. CĂTRE JANSSON SAU STITZ. *25 iulie* . . . 365—366

288. CĂTRE I. RUDIS-GHIPSLIS. *26 iulie* . . . . 367—368

289. CĂTRE SECRETARUL DE REDACȚIE AL DICȚIONARULUI ENCICLOPEDIC AL ASOCIAȚIEI „FRAȚII GRANAT". *28 iulie* . . . . . 368—369

290. CĂTRE G. L. ȘKLOVSKI. *31 iulie* . . . . . 369—370

291. CĂTRE V. M. KASPAROV. *A doua jumătate a lunii iulie* 371

ANEXE

1. CĂTRE BIROUL DIN STRĂINĂTATE AL C.C. AL P.M.S.D.R. *5 decembrie 1910* . . . . . 375—376

*2. MANDAT ÎNCREDINȚAT INESSEI ARMAND. *Între 17 mai și 6 iunie 1914* 376

3. CĂTRE C. HUYSMANS. *Înainte de 29 iunie 1914* . 376—377

Scrisori ale lui V. I. Lenin incluse în volumele apărute ale ediției de față (noiembrie 1910—iulie 1914) . . 381

Scrisori ale lui V. I. Lenin care n-au fost găsite pînă în prezent (noiembrie 1910—iulie 1914) . . . . . 382—386

Adnotări . . . . . 387—437

Indice de nume . . . . . 438—487

ILUSTRAȚII

Prima pagină din scrisoarea lui V. I. Lenin către A. M. Gorki. — Februarie 1912 51

Casa din Poronino în care a trăit Lenin în vara anului 1913 și 1914 . . . . . 206—207

www.dacoromanica.ro

Prima pagină din scrisoarea lui V. I. Lenin către redacţia ziarului „Za Pravdu". — Între 2 şi 7 noiembrie 1913 . . 245

V. I. Lenin la Zakopane. — 1914 . . . . . 304—305

Prima pagină din scrisoarea lui V. I. Lenin către S. G. Şaumian. — 19 mai 1914 323

Pagina a doua din scrisoarea lui V. I. Lenin către I. F. Armand. — Între 10 şi 16 iulie 1914 345

www.dacoromanica.ro

Dat la cules 17.08.1967. Bun de tipar 31.10.1967. Apărut 1968. Hîrtie tipar înalt tip A mat de 63 g/m. Format 16/540×840. Coli editoriale 29,90. Coli de tipar 32,50. C.Z. pentru biblioteci 3C23=R.

Tiparul executat sub comanda nr. 6524/70 551 la Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii", Piața Scînteii nr. 1, București — Republica Socialistă România

www.dacoromanica.ro

www.dacoromanica.ro